

F. KUPERIS

PĖDSEKYS

F. KUPERIS

PĖDSEKYS

VALSTYBINĖ GROŽINĖS LITERATŪROS LEIDYKLA
VILNIUS * 1954

Фенимор Купер

СЛЕДОПЫТ

Детгиз
1952

VERTĖ *K. VAIRAS-RAČKAUSKAS*

*

ILIUSTRACIJOS *Č. BROKO*

PIRMASIS SKYRIUS

Jų buvo ketvertas: du vyrai ir dvi moterys. Pagarbiai nustebę, jie žiūrėjo į atsiskleidusį prieš jų akis vaizdą. Norėdami gerai įžiūrėti visas to reginio detales, jie užlipo ant didžiulės krūvos medžių, kuriuos audra buvo išrovusi ir suvertusi vieną ant kito. Niūriose ir drėgnose neįžengiamų Amerikos miškų slėpynėse, iškilmingoje jų prieblandoje, tokios audrų padarytos laukymės yra tarytum šviesios oazės. Medžių krūva, kurią tik dabar minėjome, rėpsojo nedidelės kalvos viršūnėje. Nors kalva buvo neaukšta, tačiau nuo jos viršūnės galėjai matyti plačią panoramą — žmogui, keliaujančiam per miškus, retai tepasitaikąs reginys. Vėjo gūsių išvartyti ir kaip šiaudai sulaužyti storuliai kamienai buvo taip susipynę šakomis, kad jos puikiai galėjo atstoti ir kopėčias, ir atramas rankoms įsikabinti. Vienas didžiulis su šaknimis išverstas medis styrojo kerplėša aukštyn; pilnos žemių jo šaknys sudarė tarytum kokią aikštelę, į kurią ir įkopė keturi keliautojai. Du iš jų, vyras ir moteris, buvo tuskarorų[1] giminės indėnai.

Jų bendrakeleiviai buvo vyriškis, kurio išorė rodė, kad jis savo gyvenimą praleido jūroje — tur būt, paprastu

---

[1] Tuskarorai — indėnų gentis, priklausiusi irokėzų genčių sąjungai.

jūreiviu, ir jauna mergina kilnaus, žvalaus veido, kuriame atsispindėjo romumas ir išmintis. Jos didelės mėlynos akys spindėjo giliu jausmu, kurį jai kėlė ši scena.

Į vakarus — tiktai šioje pusėje prieš keliautojų akis skleidėsi toluma — žvilgsnis slydo puikios, vešlios lapijos vandenynu, šviečiančiu visokeriopais atspalviais, būdingais keturiasdešimt antram šiaurės platumos laipsniui. Svyruoklės guobos grakščiomis viršūnėmis, įvairiausi klevai, skaitlingos Amerikos ąžuolų rūšys, plačialapės liepos raizgė savo šakas, sudarydamos platų lapijos kilimą, kuris nyko tolumoje, prie pat akiračio. Šen bei ten vidury laukymių galėjai matyti žemaūgius beržus, epušes su virpančiais lapais, įvairių rūšių lazdynus — augmenis tų kraštų, kur gamta nėra labai turtinga; tarp didingų medžių milžinų jie atrodė skurdūs, menkučiai. Vienur kitur iš tos žalumos jūros stiepėsi aukštas pušies liemuo, tarytum didžiulis obeliskas, žmonių pastatytas lapotame slėnyje. Aplinkui — akimis neaprėpiamas žaliuojąs tolis, švelnus spalvų ir atspalvių žaismas, visokie šešėliai ir atšešėliai; iškilmingas gamtos ramumas kėlė beveik pagarbą. . .

— Dėde, — tarė savo bendrakeleiviui nustebusi ir susižavėjusi mergina ir, kopdama į aikštelę, truputį prisilietė jo rankos, — tai panašu į vandenyną, kurį jūs mylite!

— Štai ką reiškia nemokšiškumas ir merginos vaizduotė, Magnete! (Taip dažnai savo dukterėčią vadindavo jūreivis, darydamas užuominą į jos patrauklumą.) Tiktai kūdikis gali lyginti šias lapų rieškučias su Atlanto vandenynu! Visas šitas medžių viršūnes galėtum lyg gėlių puokštę prisegti prie Neptūno[1] liemenės.

---

[1] Neptūnas — jūrų dievas romėnų mitologijoje.

— Jūsų žodžiuose, dėde, rodos, daugiau pašaipos negu teisybės. Pažiūrėkite: mylių mylios, kai aplinkui tematyti tiktai lapai ir lapai. Ką gi daugiau jūs pastebėtumėte vandenyne?

— Ką gi daugiau? — pakartojo dėdė, nekantriai truktelėjęs alkūnę, kurią lietė dukterėčia; jo rankos, sukryžiuotos ant krūtinės, buvo užkištos už anuomet įprastos raudonos gelumbinės liemenės atlapų. — Bet kurgi, kur šiame miškų sklypelyje didžiųjų bangų putos, žydras vanduo, putojančios vilnelės, banginiai, viesulai ir amžinas bangų riedėjimas, mano brangioji?

— O kur vandenyne rasi tas medžių viršūnes, tą iškilmingą tylą, tuos kvapnius lapus ir nuostabų žalumą, dėde?

— Nesąmonė, Magnete! Jei tu kiek nors nusimanytum, tai žinotum, kad žalias vanduo jūrininkui pranašauja pražūtį. Dargi neišmanėliui kažin ar patiktų žalias vanduo.

— Bet medžių žalumas — visai kas kita. Girdite tą garsą? Tai vėjelis alsuoja tarp lapų.

— Pasiklausytum, vaikuti, kaip šiaurės vakarų vėjas alsuoja atviroje jūroje, ir tik tada kalbėtum apie vėjo alsavimą! Na, o kur audros ir uraganai, kur pasatai[1] ir rytų vėjai šitame miškų kampelyje? Ir kokios žuvys plaukioja po šiuo tyliuoju paviršium?

— Ši vieta, kurioje dabar stovime, dėde, rodo, kad ir čia ūžavo audros; ir jeigu po šiais medžiais nėra žuvų, tai yra žvėrių.

---

[1] Pasatai — pastovūs šiaurės rytų vėjai, pučią šiaurės pusrutulyje tarp atogrąžų ir pusiaujo.

— Na, to aš nežinau, — atsakė dėdė pamokomu jūreivio tonu. — Mums Olbanyje[1] pripasakojo visokių istorijų apie laukinius žvėris, kuriuos neva sutiksime, ir vis dėlto mes dar nematėme nieko, kas galėtų išgąsdinti net ruonį. Nemanyk, kad kuris nors jūsų sausumos žvėris galėtų prilygti pietų platumų rykliui!

— Žiūrėkite! — sušuko dukterėčia, labiau susidomėjusi didingu miško grožiu, negu savo dėdės samprotavimais. — Matote, ten, viršum medžių, rūksta dūmai? Gal ten gyvenama vietovė?

— Matau, matau! Dūmai yra ženklas, kad čia gyvena žmonės, o tatai verta tūkstančio medžių. Reikia parodyti Arouhedui[2], kuris gali praplaukti pro uostą, jo nepastebėjęs. Kur yra dūmai, ten turi būti ir kambuzas[3].

Senasis jūrininkas ištraukė ranką iš už liemenės atlapo, lengvai palietė šalia stovinčiam indėnui petį ir parodė dūmus, kurie kilo iš lapijos maždaug per mylią nuo jų ir, sklaidydamiesi vos įžiūrimomis srovelėmis, nyko ore.

Tuskaroras buvo vienas tų karių, pasižyminčių išdidžia laikysena, kurių anksčiau dažnai galėdavai sutikti tarp Amerikos čiabuvių; nors jis neretai lankydavosi gyvenamose vietovėse ir turėdavo progos susipažinti su baltųjų žmonių papročiais ir net kalba, tačiau išlaikė ramų vado didingumą ir orumą. Jo santykiai su jūreiviu buvo draugiški, bet santūrūs, nes indėnas, matęs daug įvairių laipsnių karininkų, negalėjo nepastebėti, kad jo bendrakeleivis yra tik eilinio rango žmogus. Iš tikrųjų

---

[1] Olbanis — vienas iš seniausiųjų JAV miestų. Jį įsteigė olandai 1623 m. Dabar — Niujorko valstijos sostinė

[2] Arouhedas — pažodžiui išvertus, reiškia „Strėliagalvį".

[3] Kambuzas — laivo virtuvė.

ramus tuskaroro išdidumas vertė taip jį gerbti, kad Čarlzas Kepas (tuo vardu buvo senasis jūreivis) nesileido į jokį familiarumą su indėnu, nors jiedu susipažino anksčiau negu prieš savaitę laiko. Tačiau dūmai nustebino jūreivį ne mažiau, negu būtų nustebinusi netikėtai pasirodžiusi burė atviroje jūroje, ir jis pirmą kartą surizikavo paliesti indėno petį.

Budri tuskaroro akis tučtuojau pastebėjo dūmus. Valandėlę indėnas stovėjo, truputį pasistiebęs, išplėtęs šnirples, nelyginant stirna, pajutusi ore įtartiną kvapą, ir nejudėdamas žiūrėjo į tą pusę, tarytum skalikas, laukiąs, kada jo šeimininkas paleis šūvį. Paskui jis nusileido, ir jam iš krūtinės išsiveržė tylus šūksnis, švelnus ir malonus garsas, labai nepanašus į šaižų indėno kario klyksmą. Jis atrodė ramus, ir tik juodos jo erelio akys įdėmiai žiūrėjo į žaliuojantį tolį. Jūreivis ir jo dukterėčia gerai žinojo, kad ilga jų kelionė negyvenamomis vietovėmis yra susijusi su pavojais; bet jiedu negalėjo nuspręsti, geras ar blogas ženklas yra tie dūmai, kurie turėjo reikšti, kad netoliese esama kažin kokių žmonių.

— Tur būt, netoli yra oneidų[1] arba tuskarorų, Arouhedai, — tarė Kepas. — Gal mums vertėtų dėtis prie jų, kad naktį galėtume praleisti vigvame[2]?

— Čia nėra vigvamo, — ramiai atsakė Arouhedas: — per daug medžių.

— Bet juk čia turėtų būti indėnų? Gal kas nors iš senų jūsų bičiulių, misteri Arouhedai?

— Nėra tuskaroro, nėra oneido, nėra mohauko[3]. Ugnis baltaveidžio.

---

[1] Oneidai — indėnų gentis, priklausiusi irokėzų genčių sąjungai.

[2] Vigvamas — Šiaurės Amerikos indėnų palapinė.

[3] Mohaukai — indėnų gentis, irokėzų sąjungininkė.

— Kas per velniava! Šitai, Magnete, jau prašoka ir jūreivio žinias: mes, seni jūrų vilkai, galime atskirti jūreivio tabokėlę nuo kareiviškosios ir upeivio lizdą nuo tikrojo jūrininko guolio; bet manau, kad ir seniausias jo didenybės laivyno admirolas neatskirs, kur yra karališkojo ir kur angliavežio laivo dūmai!

Šalia jūrininko stovinčiai merginai nušvito veidas ir akys, pagalvojus, jog čia pat šalimais, toje miškų glūdumoje, yra žmonių. Nežinodama, ką bemanyti — nes jiedviem dažnai tekdavo stebėtis tuskaroro žiniomis arba, geriau pasakius, instinktu, — ji tarė:

— Baltaveidžio ugnis! Negali būti, dėde, kad jis galėtų tai atskirti.

— Prieš dešimt dienų, mano mieloji, aš būčiau nustebęs labiau negu dabar... Ar galėčiau jus paklausti, Arouhedai: kodėl jūs manote, kad čia baltaveidžio, o ne raudonodžio dūmai?

— Šlapios malkos, — atsakė karys taip ramiai, kaip pedagogas neišmanėliui mokiniui aiškina aritmetikos uždavinį: — daug drėgmės — daug dūmų; daug vandens — juodi dūmai.

— Atleiskite man, misteri Arouhedai, bet tie dūmai nelabai juodi ir jų nedaug. Man atrodo, kad jie tokie pat lengvučiai ir skysti, kaip ir tie, kurie rūksta iš po kapitono arbatinuko, kai laive ugniai sukurti nieko daugiau nerandi, tiktai dvi tris skiedras, užsimetusias triume.

— Daug vandens, — atkirto Arouhedas, papurtęs galvą. — Tuskaroras yra protingas ir iš vandens nedaro ugnies; baltaveidis turi daug knygų, bet degina viską: daug knygų — nedaug žinių.

— Kas teisybė, tai teisybė, — tarė Kepas, nelabai tevertinęs mokslą. — Tą strėlę jis paleido į jūsų knygas, Magnete! Indėnų vadas nors savaip, bet sveikai sampro-

tauja... Dabar pasakykite man, Arouhedai, ar dar toli, jūsų skaičiavimais, esame nuo tos balos, kurią jūs vadinate Didžiuoju Ežeru ir kurio link einame tiek dienų?

Tuskaroras, jausdamas savo pranašumą, ramiai pasižiūrėjo į jūreivį ir atsakė:

— Ontarijas — kaip dangus; dar viena saulė — ir didysis keliautojas jį pamatys.

— Taip, tas teisybė, — burbtelėjo senasis jūreivis, — galiu vadintis didžiuoju keliautoju; bet iš visų mano kelionių ši buvo ilgiausia, mažiausiai pamokanti ir labiausiai nutolusi nuo vandenyno. Jeigu ši gėlo vandens bala yra taip arti, Arouhedai, ir tuo pačiu metu tokia didelė, tai pora gerų akių turėtų ją iš šios vietos pamatyti.

— Žiūrėk, — tarė Arouhedas, ramiai ir grakščiai ištiesdamas ranką, — Ontarijas!

— Dėde, jūs įpratę šaukti „žemė", bet dar neįpratę šaukti „vanduo". Jūs jo nematote? — juokdamasi pasakė dukterėčia.

— Kaip, Magnete, nejaugi tu manai, kad aš nepažinčiau gimtosios savo stichijos, jei ji būtų prieš mano akis?

— Bet Ontarijas — ne jūsų gimtoji stichija, mielas dėde: jūs pripratę prie sūraus vandens, o čia — gėlas.

— Toks skirtumas galėtų suklaidinti jauną jūreivį, o ne mane, seną ir prityrusį. Aš pažinčiau vandenį nors ir Kinijoje, mano mieloji!

— Ontarijas! — primygtinai pakartojo Arouhedas, vėl ištiesęs ranką į šiaurės vakarus.

Nuo to laiko, kai Kepas susipažino su tuskaroru, jis pirmą kartą į jį pasižiūrėjo su panieka; vis dėlto jis sekė vado rankos ir žvilgsnio kryptį, o šis, matyt, rodė vieną nieko neužstotą vietą danguje, truputį aukštėliau lapuotos lygumos.

— Taip, taip, to aš ir tikėjausi, kai palikau vandenyno krantą ir pasukau prie šitos gėlo vandens balos, — tarė Kepas, truktelėjęs pečiais. — Ontarijas gali būti tenai, bet taip pat lengvai jis galėtų tilpti ir mano kišenėje. Vis dėlto manau, kai mes jį pasieksime, jame užteks vietos mūsų valčiai apsisukti. Bet jeigu netoliese yra baltųjų, Arouhedai, aš norėčiau arčiau prieiti, kad galėtume juos pašaukti.

Tuskaroras pritariamai linktelėjo galvą, ir keliautojai nulipo nuo išversto medžio šaknų. Kai jie atsistojo ant žemės, Arouhedas pasisakė ketinąs eiti prie ugnies ir sužinoti, kas ją sukūrė; visiems kitiems, jų tarpe ir savo žmonai, jis pasiūlė eiti prie valties, kuri netoliese buvo palikta upėje, ir ten laukti jo sugrįžtant.

— Kaipgi tatai, vade? — atšovė senasis Kepas. — Nepažįstamame krašte mums būtų neprotinga atleisti locmaną taip toli nuo laivo. Jei jūs sutiksite, mes nenorėtume ardyti kompanijos.

— Ko gi nori mano brolis? — paklausė indėnas rūsčiu balsu, nors ir nebuvo žymu, kad jis būtų įsižeidęs dėl tokio aiškaus nepasitikėjimo juo.

— Jūsų draugijos, misteri Arouhedai, ir daugiau nieko. Aš eisiu su jumis ir pats pasikalbėsiu su nepažįstamais žmonėmis.

Tuskaroras neprieštaraudamas sutiko ir kantriai bei klusniai savo žmonai, kurios juodos gražios akys visada žiūrėjo į jį su pagarba, baime ir meile, vėl įsakė grįžti į valtį. Bet tuo tarpu atsirado kliūtis per Magnetės kaltę. Nors ryžtinga ir sunkiomis aplinkybėmis gana valinga, ji vis dėlto buvo moteris. Mintis, kad ji bus abiejų gynėjų palikta beribiame miške, labai ją išgąsdino. Mergina pareiškė norinti eiti kartu su dėde.

— Ilgai nieko neveikus valtyje, man bus labai sveika pasivaikščioti, mielas dėde, — pridūrė ji; dabar, nors ir kaip ji stengėsi atrodyti rami, vėl ėmė rausti jos išbalęs veidas. — Tarp tų nepažįstamųjų gal kartais yra ir moterų.

— Ką gi, einam, kūdiki; visas atstumas — ne daugiau kaip kabeltovas[1], ir mes grįšime bent valandą prieš saulėlydį.

Dėdei sutikus, mergina, kurios tikrasis vardas buvo Mabelė Dungam, pasišovė eiti drauge; tuo tarpu Birželio Rasa — taip vadinosi Arouhedo žmona — neprieštaraudama nuėjo upės link: ji priprato klausyti ir būti vieniša miškų tamsoje.

Trys keleiviai išsikapstė iš vėtralaužos, apėjo tą painų labirintą ir pagaliau miško pakraščiu pasuko reikiama kryptimi. Arouhedui užteko apsidairyti aplinkui, bet senasis Kepas, nepasikliaudamas miško tankmės tamsa, patikrino kišeninį savo kompasą, į kurią pusę reikia eiti, norint pasiekti dūmus.

— Rinktis sau kelią uosle, Magnete, gal ir dera indėnui, tačiau nedera mokytam žmogui, žinančiam šitos adatėlės savumus, — pasakė dėdė, žengdamas paskui lengvus tuskaroro žingsnius. — Tikėk mano žodžiu: Amerika niekada nebūtų buvusi atrasta, jei Kolumbas būtų turėjęs tiktai nosį ir daugiau nieko... Bičiuli Arouhedai, ar jūs kada nors matėte tokią mašinėlę?

Indėnas atsigręžė, žvilgtelėjo į kompasą ir išdidžiai atsakė:

— Baltaveidžio akis! Tuskaroras žiūri savo galva.

---

[1] Kabeltovas — jūrų ilgio matas. Kabeltovas yra lygus 185,2 metro.

Sūrusis Vanduo (taip indėnas vadino savo bendrakeleivį) dabar visas tiktai akis — neturi liežuvio.

— Jis, dėde, nori pasakyti, kad mes turime tylėti; gal jis nepasitiki tais žmonėmis, pas kuriuos einame.

— Taip, tas indėnams jau įprasta. Matai, jis apžiūrėjo savo šautuvo degiklį. Gal ir man reikia dirstelėti į savo pistoletus?

Mabelei nekėlė nerimo tokie pasiruošimai, su kuriais ilgoje kelionėje ji buvo jau apsipratusi. Ji lengvai ėjo iš paskos, nė žingsnio neatsilikdama nuo savo bendrakeleivių. Pirmąjį pusmylį jie traukė tylėdami ir nėmaž nesisaugodami. Bet kai priartėjo prie tos vietos, kur, jų nuomone, degė laužas, reikėjo pasirūpinti kitokiomis priemonėmis.

Miške, kaip paprastai, didžiuliai ir tiesūs medžių kamienai neleido toli įžiūrėti. Žalios šakos kilo aukštyn į šviesą, ir ši lapų danga buvo tarytum daugybės natūralių kolonų palaikomi skliautai. Bet tos kolonos, arba medžiai, dažnai būdavo priedanga avantiūristui, medžiotojui arba priešui; ir kai Arouhedas priėjo prie tos vietos, kur išmėgintas, neklystąs nujautimas liepė jam ieškoti nepažįstamųjų, jo žingsniai pasidarė lengvesni, akys budresnės, ir jis pats uoliau slėpėsi už medžių.

— Žiūrėk, Sūrusis Vanduo, — džiūgaudamas tarė jis Kepui, rodydamas į prošvaistę medžių tankmėje: — baltaveidžio ugnis!

— Prisiekiu dievu, bičiulis sako tiesą! — burbtelėjo Kepas. — Antai jie sėdi ir ramiausiai valgo, tarytum trijų denių laivo kajutėje.

— Arouhedas tik iš dalies teisus! — pašnibždėjo Mabelė. — Ten yra du indėnai ir tik vienas baltasis.

— Baltaveidžiai, — tarė tuskaroras, pakėlęs du pirštus. Paskui, pakėlęs vieną pirštą, pridūrė: — Raudonodis.

— Na, — tarė Kepas, — sunku pasakyti, kas yra teisus ir kas klysta. Vienas — visiškai baltas, lieknas jaunuolis, žvalios ir malonios išvaizdos; antrasis — toks raudonodis, koks gali atrodyti žmogus raudonos odos iš prigimties arba raudonai nusidažęs; bet trečiasis apsitaisęs tiktai iš dalies — tartum brigas, tartum škuna.

— Baltaveidžiai, — pakartojo Arouhedas, vėl pakėlęs du pirštus. — Raudonodis. . . . — Ir jis pakėlė vieną pirštą.

— Jo, tur būt, tiesa, dėde: jo akis, rodos, niekad neklysta. Bet dabar svarbiausia yra sužinoti, su kuo mes susitiksime: su draugais ar su priešais? O gal čia prancūzai?

— Vienas šūktelėjimas, ir viską sužinosime, — atsakė Kepas. — Atsistok už medžio, Magnete, kad tiems padaužoms, ko gero, neateitų į galvą paleisti borto ugnį, net nelaukiant pasitarimų! Aš tuojau sužinosiu, su kokia vėliava jie plaukioja.

Dėdė prie burnos pridėjo abi rankas kaip garsintuvą ir jau buvo besiruošiąs sušukti, bet Arouhedas staigiu rankos mostu jį sustabdė.

— Raudonodis — mohikanas[1], — pareiškė tuskaroras, — gerai, baltaveidžiai — ingizai[2].

— Dangus mums siunčia laimingą žinią, — pratarė Mabelė, kuri baiminosi, kad čia, šioje nuošalioje tankmėje, gali įvykti kruvinas susirėmimas. — Eikime visi drauge, mielas dėde, ir pasakykime, kad esame jų draugai.

---

[1] Mohikanai — indėnų gentis, gyvenusi Hudzono žemupyje. Mohikanai priklausė delavarų genčių sąjungai. Ši gentis jau visiškai išmirusi.

[2] Ingizai — indėnų kalba „anglai".

— Gerai, — tarė Arouhedas. — Raudonasis neskuba ir žino; baltaveidis greitas — ugnis. Tegu eina skvau[1].

— Ką? — nustebęs paklausė Kepas. — Pirmyn siųsti tokią valtelę — mažytę Magnetę? O mes, du tinginiai, gulsime į dreifą[2] ir stebėsime, kaip ji priplauks nežinomą uostą? Bet aš...

— Tai bus protingiausia, dėde! — nutraukė jį mergina. — Aš visai nesibaiminu. Niekas, pamatęs mane vieną, bejėgę moterį, nepradės šaudyti; aš būsiu taikos laidas. Leiskite man eiti pirma, kaip pataria Arouhedas, ir viskas baigsis laimingai. Mūsų jie dar nematė: nepažįstamieji nustebs, bet neišsigąs.

— Gerai, — tarė Arouhedas, aiškiai pagirdamas Mabelės drąsą.

— Vis dėlto jūrininkui nedera taip daryti, — murmėjo Kepas, — bet esame miške, ir niekas to nesužinos. Jeigu tu manai, Mabele...

— Dėde, aš žinau, kad man nėra ko bijoti; be to, čia juk taip arti, jog jūs galėsite mane apginti.

— Gerai, imk vieną mano pistoletą ir...

— Ne, aš verčiau pasikliausiu savo amžiumi ir silpnumu, — atsakė mergina šypsodamasi, ir jos skruostai dar labiau paraudo. — Geriausia moters apsauga — tai jos teisė reikalauti iš vyriškio globos. Aš nemoku vartoti ginklo ir nenoriu išmokti.

Dėdė neprieštaravo. Iš tuskaroro gavusi keletą įspėjamų nurodymų, Mabelė sukaupė visą savo drąsą ir nuėjo prie žmonių, sėdinčių aplink laužą. Nors širdis smar-

[1] Skvau — indėnų kalba „moteris".

[2] Gulti į dreifą — sukabinti bures taip, kad laivas, net stipriam vėjui pučiant, stovėtų vietoje.

Mabelė netyčia užmynė sausą šakelę...

kiai plakė, vis dėlto merginos žingsniai buvo tvirti ir judesiuose nesimatė jokio abejojimo.

Miške buvo kapų tyla. Tie, prie kurių ėjo mergina, uoliai malšino savo apetitą, nė valandėlei neatsitraukdami nuo to svarbaus darbo. Tačiau Mabelė dar per kokius šimtą žingsnių nuo laužo netyčia užmynė sausą šakelę; mohikanas, Arouhedo taip pavadintasis indėnas, ir jo draugas, dėl kurio tuskaroro ir Kepo nuomonės skyrėsi, išgirdę negarsų trakštelėjimą, pašoko iš vietos. Abu žvilgtelėjo į šautuvus, pastatytus prie medžio, bet nė vienas nesiekė jų rankomis; jiedu jau spėjo pamatyti merginą. Indėnas, pasakęs kelis žodžius savo draugui, atsisėdo ir vėl, lyg niekur nieko, ėmė valgyti. O baltasis nuėjo pasitikti Mabelės.

Mabelė pamatė, kad prie jos artėjąs vyriškis yra tokios pat odos spalvos, kaip ir ji. Jo drabužiai buvo toks keistas indėnų ir baltųjų aprangos mišinys, jog tiktai iš arti pažvelgus į veidą buvo galima pažinti, kad čia baltasis. Jis buvo vidutinio amžiaus. Nebuvo galima jo pavadinti gražuoliu, bet iš karto į akis krintanti kilni ir atvira jo išvaizda įtikino jauną merginą, kad jai negresia joks pavojus.

— Nebijokite, mergaite, — tarė tas medžiotojas, — taip buvo galima spręsti apie jį iš drabužių, — jūs sutikote tokius žmones, kurie gerai elgiasi su visais, mylinčiais taiką ir teisingumą. Aš esu šiose apylinkėse žinomas žmogus, ir jūs, gal būt, girdėjote kurį nors mano vardą. Prancūzai ir raudonodžiai anapus Didžiųjų Ežerų mane vadina Ilguoju Karabinu; mohikanai, doroji ir teisingoji gentis, — Sakalo Akimi; o tarp karių ir medžiotojų šioje Ežerų pusėje esu vadinamas Pėdsekiu, nes niekad nesu išklydęs viename pėdsako gale, kai antrame

būdavo mingas[1] arba mano pagalbos laukiąs draugas.

Jis tai pasakė nė kiek nesigirdamas, bet atvirai, kaip žmogus, tvirtai įsitikinęs, jog kokiu vardu bebūtų vadinamas, jam nereikia rausti dėl savęs. Jo kalbos pasekmės buvo netikėtos. Išgirdusi pastarąjį vardą, Mabelė džiugiai pliaukštelėjo rankomis ir pakartojo:

— Pėdsekys!

— Kaip tik taip esu vadinamas. Tą vardą aš nusipelniau labiau, negu daugelis didikų savo titulus, nors, tiesą sakant, labiau didžiuojuos, kad skinu sau kelią ten, kur nėra pėdsakų, negu ten, kur jų yra. Tačiau reguliarioji kariuomenė šiuo atžvilgiu nedaug teišmano ir nežino skirtumo tarp tako ir pėdsako, nors tako ieškant tereikia turėti akis, o jau kai ieškai pėdsakų, vien uoslės neužtenka.

— Tai, vadinasi, jūs esate tas bičiulis, kurį mano tėvas žadėjo atsiųsti manęs pasitikti?

— Jeigu jūs esate seržanto Dungamo duktė, tai didesnės teisybės niekada nėra pasakęs nė patsai didysis delavarų[2] pranašas.

— Aš esu Mabelė, o tenai, už medžių, pasislėpė mano dėdė, vardu Kepas, ir tuskaroras Arouhedas. O mes manėme, kad su jumis susitiksime tiktai prie ežero kranto.

---

[1] Mingai — vienas iš huronų vardų. Huronai — galinga gentis, priklausiusi irokėzų genčių sąjungai ir gyvenusi XVIII amžiuje Ontarijo bei Hurono ežerų ir švento Lauryno upės pakrantėse. Huronai ilgai kariavo su delavarais. Vykstant Amerikoje anglų-prancūzų karams, jie rėmė prancūzus.

[2] Delavarai, arba leni-lenapai, kaip jie save vadino, — indėnų gentis, XVIII amžiuje gyvenusi Delavaro upės slėnyje ir Atlanto vandenyno pakraščiuose, iki dabartinės Šiaurės Karolinos. Jie buvo sukūrę stiprią genčių sąjungą, kovojusią su huronų genčių sąjunga. Delavarai daugiausia buvo anglų sąjungininkai.

— Aš norėčiau, kad jūsų vadovas būtų patikimesnis indėnas, — tarė Pėdsekys, — nes nelabai mėgstu tuskarorus, kurie perdaug toli pasitraukė nuo savo tėvų kapų. Arouhedas — garbės trokštąs vadas. O ar Birželio Rasa taip pat yra su juo?

— Taip, ir ji yra su mumis. Kažkokia romi, ištikima būtybė!

— Be to, ir nuoširdi. O jau apie Arouhedą to nepasakysi. Ką gi, tenka taikstytis su daugeliu dalykų, kol klaidžiojame gyvenimo takais! Juk galėjo atsirasti ir blogesnis už tuskarorą vadovas, nors ir šitas turi daugiau mingų kraujo, negu tai leistina delavarų draugui.

— Jeigu taip, tai gal mūsų laimė, kad jus sutikome? — tarė Mabelė.

— Kaip ten bebūtų, tai nėra nelaimė, nes aš prižadėjau seržantui sėkmingai palydėti jo dukterį į tvirtovę, net jeigu dėl to tektų ir mirti. Mes tikėjomės jus pasitiksią anksčiau, negu pasieksite krioklį, kur palikome savo valtį. Aš nutariau, kad nebus jokios bėdos, jeigu mes paeisime kelias mylias į priekį, — ir gerai padariau, nes vargu ar sugebėtų Arouhedas išvesti valtį per sraunumas.

— Štai ateina mano dėdė ir tuskaroras.

Tuo tarpu Kepas ir Arouhedas, matydami Mabelę gražiuoju kalbantis su Pėdsekiu, priėjo artyn. Keliais žodžiais mergina papasakojo jiems viską, ką sužinojo. O paskui visi nuėjo pas anuodu prie laužo sėdinčius vyriškius.

ANTRASIS SKYRIUS

Mohikanas vis dar valgė, o antras baltasis atsistojo ir prieš Mabelę mandagiai nukėlė skrybėlę. Jis buvo jaunas, kupinas jėgų ir atrodė vyriškai. Nors jis nevil-

kėjo, kaip Kepas, jūrininko drabužiais, vis dėlto apdaras rodė, kad jo esama prie vandens pripratusio žmogaus. Tais laikais tikrieji jūrininkai sudarė atskirą luomą, visiškai išsiskiriantį iš kitų profesijų žmonių; jų pažiūros, kalba, apdaras — viskas taip pat ryškiai rodė jų specialybę, kaip kad pažiūros, kalba ir savotiški apdarai parodo, kad turkas yra musulmonas. Nors Pėdsekys anaiptol dar nebuvo senas, vis dėlto Mabelė jį pasitiko ramiai, tur būt, dėl to, kad jau buvo pasiruošusi su juo kalbėtis, bet, žvilgsniu susidūrusi su jaunuoliu, kuris sėdėjo prie laužo, ji nuleido akis: sumišo jo žvilgsnyje pastebėjusi blykstelėjusį susižavėjimą. Iš tikrųjų, jiedu negalėjo vienas antru nesidomėti: abu buvo jauni, gražūs ir susitiko abiem neįprastomis aplinkybėmis.

— Štai, — tarė Pėdsekys, maloniai šypsodamasis Mabelei, — bičiuliai, kuriuos tėvas pasiuntė jūsų pasitikti. Šisai — didysis delavaras, savo gyvenime įgijęs tiek pat garbės, kiek ir patyręs nelaimių. Jo indėniškas vardas kuo geriausiai tinka giminės vadui, bet jų kalba nepratusiems yra perdaug sunki, todėl mes jį išvertėme į anglų kalbą ir vadiname Didžiuoju Slibinu. Nemanykite, jog tai reiškia, kad jis gudrauja daugiau, negu raudonodžiui leistina: ne, tai reiškia, kad jis yra protingas ir žino visas gudrybes, kurias reikia žinoti kariui. Štai Arouhedas supranta, ką aš noriu pasakyti.

Tuo tarpu abu indėnai įdėmiai žiūrėjo vienas į antrą. Paskui tuskaroras priėjo prie mohikano ir jį, rodės, draugiškai prašnekino.

— Man malonu matyti, misteri Kepai, kaip sveikina vienas antrą du raudonodžiai, susitikę nykiame miške, — tęsė Pėdsekys. — Tarytum draugiškai sveikintųsi du laivai vandenyno viduryje. Bet, paminėjęs vandenį, aš atsiminiau ir jaunąjį savo bičiulį Džasperą Uesterną. Štai

jis. Vaikinas šiek tiek išmano apie tuos dalykus, nes visą savo gyvenimą praleido Ontarijo ežere.

— Malonu susipažinti, — tarė Kepas, draugiškai spausdamas jaunajam jūrininkui ranką, — malonu, nors jums dar reikia daug ko pasimokyti, jei atsižvelgtume į jūsų išeitą mokyklą. Štai mano dukterėčia Mabelė; aš vadinu ją Magnete, o dėl ko — jai ir į galvą neateina, bet jūs, tikiuosi, atspėsite, jeigu numanote, kas yra kompasas.

— Tą priežastį lengva suprasti, — atsakė jaunuolis, nukreipdamas giedras juodas savo akis į paraudusį merginos veidą, — ir aš esu tikras, kad jūrininkas, pasitikėjęs jūsų magnetu, niekad neužplauks ant seklumos.

— A! Matau, kad jūs žinote kai kuriuos terminus ir tinkamai, kaip reikia, juos vartojate, tik vis dėlto bijau, kad jūs matėte daugiau žalio negu žydro vandens.

— Nenuostabu, jei mes kartais pavartojame neįprastus jūrininkui terminus, nes mums retai tenka sausumą išleisti iš akių ilgiau kaip vienai parai.

— Juo blogiau, jaunuoli, juo blogiau! Juo mažiau žemės aplink jūrininką, juo geriau! Bet, misteri Uesternai, aš manau, kad aplink jūsų ežerą vis dėlto yra šiek tiek žemės.

— O ar aplink vandenyną, dėde, taip pat nėra „šiek tiek žemės"? — gyvai atkirto Mabelė.

— Ne, mano kūdiki, atvirkščiai: vandenynas — pats, tam tikra prasme, supa žemę... Aš visada taip sakau tiems, kurie gyvena sausumoje, jaunuoli. Jie gyvena, taip sakant, vidury jūros, net nežinodami, kad vanduo kur kas galingesnis ir kad jo kur kas daugiau negu žemės. Taip jau susiklojo šis pasaulis! Kitas juokdarys, visą savo amžių nematęs sūriojo vandens, vaizduojasi jį pa-

žįstąs geriau, negu žmogus, aplenkęs Horno kyšulį[1]. Ne, ne, ši žemė — tai tik sala ir daugiau nieko.

Jaunasis Uesternas, ne kartą svajojęs plaukioti vandenynu, pajuto didžią pagarbą jūrininkui. Kita vertus, jam, aišku, buvo miela ir ta didžioji vandens lyguma, kurioje jis praleido visą savo gyvenimą ir kuri jam atrodė gana graži.

— Tai, ką jūs sakote, ser, — kukliai atsakė jis, — gal ir teisinga, jei kalbėsime apie Atlanto vandenyną; bet čia, prie Ontarijo, mes gerbiame žemę.

— Taip yra dėl to, kad jūs visuomet žemės apsupti! — atsakė Kepas, nuoširdžiai nusijuokęs. — Bet antai Pėdsekys, kaip jis čia visų vadinamas, neša garuojantį dubenį ir kviečia mus į jį kibti; prisipažįstu, jūroje negausi nei paukštienos, nei žvėrienos. Ponas Uesternai, jūsų amžiaus žmogui pasirūpinti jauna mergina taip pat lengva, kaip traukti flag-falą[2], ir aš manau, jai bus malonu, jeigu jūs prižiūrėsite jos stiklinę ir lėkštę, kol aš čia užkandžiausiu su Pėdsekiu ir mūsų bičiuliais indėnais.

Džasperas Uesternas pasirūpino Mabele. Jis pritraukė jai kelmą vietoje kėdės, pasiūlė skaniausiąjį žvėrienos kąsnelį, į jos stiklinę pasėmė iš upelio tyro vandens. Jai patarnaudamas, jis dar daugiau laimėjo Mabelės akyse savo švelnumu ir santūrumu. Kaip ir daugelis žmonių, gyvenančių toli nuo moteriškos draugystės, jaunasis Uesternas buvo atviras, nuoširdus ir mandagus. Jeigu jo manieroms ir stigo grakštumo, tai jose buvo kitų

---

[1] Horno kyšulys — toliausias kyšulys Amerikos pietuose, kraštutinėje Ugnies Žemės archipelago saloje.

[2] Flag-falas — virvė, kuria laivuose užtraukiamos signalinės vėliavos.

patrauklių savybių: naivumas ir negudraujanti jaunystė.

Indėnai tylėdami dirbo savo darbą: Amerikos čiabuvių apetitas atrodė besaikis. Du baltieji buvo kalbesni, ir jų kiekvienas atkakliai laikėsi savo pažiūrų.

— Jūs, žinoma, esate patenkintas savo gyvenimo būdu, misteri Pėdseky, — tęsė Kepas, kai keliautojai jau tiek apmalšino alkį, kad pradėjo rankioti skanesnius ir sultingesnius kąsnius. — Jūsų gyvenime pasitaiko daug dalykų, kuriuos mėgstame ir mes, jūrininkai, tačiau jei mums viskas — vanduo, tai jums viskas — žemė.

— Na, ir mums juk pasitaiko vandens mūsų kelionėse ir žygiuose, — atkirto baltaveidis jo pašnekovas: — mes, pasienio žmonės, mokame vartoti irklą ir žeberklą taip pat, kaip šautuvą ir medžioklinį peilį.

— Taip... Bet ar jūs mokate brasuoti rėjas[1], išleisti lotą[2], laikyti šturvalą[3], kabalinį stropą[4] ir tvarkyti takelažą? Žinoma, irklas — geras daiktas valtyje, bet kokia iš jo nauda laive?

— Aš gerbiu visokį verslą ir esu tikras, kad visi tie dalykai savaip naudingi. Kas yra pabuvojęs, kaip aš, tarp įvairių genčių, tas gerai mato papročių skirtumus. Mingai išsidažę visai kitaip negu delavarai, ir labai apsiriktų tas, kuris tikėtųsi pamatyti karį, apsirengusį skvau drabužiais. Aš dar nesu senas, bet gyvenau miškuose ir

---

[1] Rėjos — stiebo skersiniai, prie kurių pririšamos tiesios burės. Brasuoti rėjas — pasukti skersinius.

[2] Lotas — prietaisas jūros gyliui matuoti ir iš jūros dugno traukti žemės pavyzdžiams.

[3] Šturvalas — ratas su rankenomis, kuriuo valdomas vairas.

[4] Kabalinis stropas — storų siūlų virvinė kilpa arba žiedas, kuris užneriamas ant keliamų daiktų arba krovinių.

šiek tiek pažįstu žmogaus prigimtį. Aš niekuomet per daug nepasitikėjau miestelėnų sugebėjimais: dar nėra tekę sutikti ten žmogaus tokia taiklia akimi, kad neprašautų iš šautuvo pro taikinį arba rastų pėdsaką miške

— Ir aš visiškai taip samprotauju, misteri Pėdseky. Žmogumi nepasidarysi, slankiodamas gatvėmis, sekmadieniais lankydamas bažnyčią ir klausydamas pamokslų. Pasiųskite jaunuolį į vandenyno platybes, jeigu norite atverti jam akis, ir tegu jis pasižiūri kitų tautų arba to, ką aš vadinu gamtos veidu. Štai imkime kad ir mano svainį seržantą; puikus vyras, ne blogesnis už bet kurį kitą, kremtantį sausainius — savaip, žinoma, — bet kas gi jis? Kareivis — ir daugiau nieko! Žinoma, jis yra seržantas... bet juk tai beveik kaip ir kareivis, jūs pats žinote. Kai jis piršosi mano vargšei seseriai Brigitai, aš turėjau jai paaiškinti, kas jis per paukštis ir kokia prasmė už jo tekėti; bet juk jūs žinote mergaites, kurioms iš meilės galva apsisuko! Tiesa, kalbama, kad tvirtovėje dabar jis esąs didelis žmogus; bet vargšė jo žmona to nesulaukė: štai jau keturiolika metų, kai ji mirė.

— Kareivio vardas — garbingas vardas, — atšovė Pėdsekys, — jeigu tik jis kovoja teisingoje pusėje, o kadangi prancūzai visuomet yra kaltininkai, tai aš dedu galvą, kad seržanto ir sąžinė rami, ir būdas geras. Aš niekad taip saldžiai nemiegojau, kaip po mūšio su mingais, nors mano taisyklė: kautis visada taip, kaip dera baltajam, o ne kaip indėnui. Štai kad ir Slibinas: jis laikosi savų papročių, o aš savų; ir vis dėlto mudu su juo daugelį metų kovėmės ranka rankon ir nė karto nė vienas nieko pikta nepagalvojome apie kito papročius. Aš jam sakau, kad yra tiktai vienas dangus ir vienas pragaras, nors ir kažin kaip tatai neigtų jo padavimai, bet kad yra daug takelių ir į dangų, ir į pragarą.

— Tas tiesa! Tai protinga, ir jis turėtų patikėti jūsų žodžiais, nors aš manau, kad daugumas kelių į pragarą eina sausuma. Jūra yra tai, ką vargšė mano sesuo Brigita vadindavo skaistykla, tam toli pagundų kelias, kas jau nebemato kranto. Tačiau aš nemanau, kad tą tiesą galima taikyti jūsų ežerams.

— Aš visiškai sutinku, kad miestai ir gyvenvietės gundo į nuodėmes; bet mūsų ežerai yra apsupti miškų, o tai geriausia šventykla maldai. Aš taip pat sutinku, kad žmonės ne visuomet yra vienodi net ir dykumoje: skirtumas tarp mingo ir delavaro tiek pat aiškus, kaip tarp saulės ir mėnulio, — pareiškė Pėdsekys. — Kaip ten bebūtų, aš džiaugiuos, bičiuli Kepai, kad mudu susitikome, jūs bent galėsite pasakyti Didžiajam Slibinui, jog yra ežerų, kurių vanduo sūrus.

— Nei Arouhedas, nei Slibinas neturėtų dėl to abejoti, nors, prisipažįstu, aš pats vos galiu patikėti pasakomis, kad esančios vidaus jūros ir, be to, dar gėlo vandens jūros. Į šią ilgą kelionę aš išsiruošiau, norėdamas tuo įsitikinti savo akimis ir kartu pasitarnauti seržantui ir Magnetei, — juk seržantas yra mano sesers vyras, o Magnetę aš myliu kaip tikrą savo dukterį.

— Mes ne per daug didžiuojamės mus supančiais gamtos turtais, — tęsė Pėdsekys po trumpos pauzės, — mes žinome labai gerai, kad tie, kurie gyvena miestuose ir prie jūros...

— Jūroje, — nutraukė jį Kepas.

— Jūroje, jeigu norite, bičiuli, — jie turi pranašumų, kurių neturime mes, dykumos gyventojai. Užtat mes turime kitokį, savąjį pašaukimą, netemdomą nei puikybės, nei tuščių pagyrų. Mano pašaukimas — tai šaudymas ir pėdų sekimas, medžiotojo ir žvalgo įgudimas. Nors aš moku vartoti žeberklą ir vairą, tačiau tuo negaliu di-

džiuotis. Štai jaunojo Džaspero, kuris dabar kalba su seržanto dukterimi, kitokia prigimtis: jis, galima sakyti, kvėpuoja vandeniu tarytum žuvis. Šiaurės pakrančių indėnai ir prancūzai jį praminė Gėluoju Vandeniu dėl jo sugebėjimų toje srityje. Irklai ir lynai jam labiau įprasti dalykai, negu laužai miškų takuose.

— O gal visa tai ir tiesa: tiems dalykams, apie kuriuos kalbate, taip pat reikia pašaukimo, — tarė Kepas. — Štai ši ugnis, prisipažįstu, aukštyn kojomis apvertė visas mano jūrininkystės žinias. Arouhedas pasakė, kad jūsų dūmai kylą iš baltaveidžio sukurto laužo, o tokį sumanumą drąsiai galima prilyginti tik menui tamsią naktį vairuoti laivą.

— Nieko ypatingo čia nėra, — atkirto Pėdsekys ir nusijuokė linksmai, bet iš įprasto atsargumo beveik be garso. — Mums, visą laiką gyvenantiems gamtoje, nėra lengvesnio dalyko, kaip suprasti jos pamokas. Ieškodami pėdsakų arba su pranešimu keliaudami miškais, mes būtume nedaug naudingesni už šiuos kelmus, jei nesugebėtume suvokti tokių smulkmenų. Mūsų vadinamasis Gėlasis Vanduo tiek yra pamėgęs savo vandenį, kad ir į laužą įmetė dvi ar tris žalias šakutes, nors čia pat po kojomis mėtosi daugybė sausų šakų; drėgnos šakos skleidžia juodus dūmus, o tai jūs, jūrininkai, be abejo, žinote. Anokia čia gudrybė!

— Vadinasi, Arouhedas turi labai žvitrią akį, jeigu galėjo pastebėti tokį menkutį skirtumą.

— Jei neturėtų, jis būtų blogas indėnas. Ne, dabar yra karo metas, ir joks indėnas nesileis į kelionę, neišmiklinęs visų savo pojūčių. Praėjo nemaža metų, kol aš kaip reikiant pažinau visas miškų mokslo šakas, nes baltajam nelengva pažinti raudonodžio mokslą, lygiai kaip, aš manau, ir baltojo mokslą — raudonodžiui. Nors ir aš

pats, tiesą sakant, nedaug išmanau apie miesto gyvenimą, nes didesnę laiko dalį išgyvenau miškuose.

— Jūs gerai visko išmokote, misteri Pėdseky! Jūs taip gerai pažįstate visus tuos dalykus! Bet aš manau, kad jūroje išauklėtam žmogui ne taip jau sunku išmokti visų tų smulkmenų: jam tereikia panorėti.

— To aš nepasakyčiau. Baltajam žmogui sunku prisitaikyti prie raudonodžio papročių, o raudonodžiams — prie baltojo žmogaus papročių.

— O mes, jūrininkai, taip daug keliavę po pasaulį, sakome, kad žmogaus prigimtis visur ta pati — ar jis būtų kinas, ar olandas. Aš esu visiškai tuo įsitikinęs, nes mačiau, kaip visi vienodai mėgsta auksą, sidabrą, o didelei žmonių daugumai patinka ir taboka.

— Bet per mažai jūs, jūrų keliautojai, pažįstate raudonodžius! Ar jums teko pasižinti su kuriuo nors iš tų jūsiškių kinų, kuris, liepsnų siaučiamas ir žiūrėdamas tiesiog mirčiai į akis, dainuotų savo karo dainas? Kol jūs man nesurasite tokio kino arba krikščionio, tol nepamatysite baltojo žmogaus su raudonodžio prigimtimi, vis tiek, koks drąsuolis jis beatrodytų ir kaip bemokėtų skaityti visas išspausdintas knygas!

— Tiktai laukiniai laukiniams gali krėsti tokius pragariškus pokštus! — sušuko Kepas, neramiai apsidairydamas po begalinius miško skliautus. — Baltojo žmogaus niekuomet ir niekas nepasmerks tokioms kančioms.

— Štai čia jūs vėl klystate, — atkirto Pėdsekys, ramiai rinkdamasis geresnį kąsnį. — Nors tiktai raudonodžio prigimtis gali pakelti tokias kančias, vis dėlto ir baltajam gali pasitaikyti ir dažnai pasitaiko jas patirti.

— Laimė, — tarė Kepas, veltui stengdamasis suteikti savo balsui tvirtumo, — tikiuosi, niekas iš jo didenybės sąjungininkų neišdrįs taip žiauriai pasielgti su bet

kuriuo garbingu Didžiosios Britanijos valdiniu. Tiesa, aš neilgai tarnavau karališkajame laivyne, bet vis dėlto tarnavau, o tai šį tą reiškia. Kai dėl korsarų tarnybos — priešų laivų puldinėjimo ir jų grobimo su visu kroviniu, — tai toje srityje aš gerokai pasidarbavau. Bet, tikiuosi, šioje ežero pusėje nėra laukinių — prancūzų sąjungininkų; be to, jūs, rodos, sakėte, kad Ontarijo ežeras esąs labai didelis?

— Taip, mūsų nuomone, jis yra didelis, — atkirto Pėdsekys, nesistengdamas nuslėpti šypsnio, kuris nušvietė įdegusį ir ligi raudonumo vėjų nugairintą jo veidą, — bet aš manau, kad kai kam jis gali pasirodyti siauras. Ir iš tikrųjų Ontarijo nėra toks jau platus, kai tenka laikytis toliau nuo priešo. Jeigu priešas neišdrįs plaukti per ežerą, tai jis lengvai gali jį apeiti.

— A! Štai tos jūsų prakeiktosios gėlo vandens balos! — burbtelėjo Kepas, garsiai kosėdamas ir tarytum apgailėdamas savo nekuklumą. — Dar niekas nėra girdėjęs, kad kuris nors piratas arba šiaip koks laivas būtų apiplaukęs Atlanto vandenyną nuo vieno galo iki kito!

— O gal vandenynas neturi galų?

— Nei galų, nei šonų, nei dugno! Tautai, kuri yra tvirtai prišvartuota[1] viename Atlanto vandenyno krante, visai nereikia bijoti kitos tautos, išmetusios inkarą kitoje pusėje, jeigu tik šitie nemoka statyti laivų. Ne, tauta, gyvenanti Atlanto vandenyno pakrantėse, nėmaž nedreba dėl savo odos nei dėl savo skalpų! Tuose kraštuose gyvenąs žmogus gali ramiai gulti, visiškai įsitikinęs, kad rytoj teberas visus plaukus ant savo galvos... jeigu tik jis nedėvi peruko...

---

[1] Prišvartuoti — pritraukti ir lynais pririšti prie kranto arba prieplaukoje.

— Na, čia ne taip. Nesigilinsiu į smulkmenas, kad neįbauginčiau mielos mergaitės, nors ji, rodos, susidomėjusi klausosi Gėlojo Vandens, kaip mes jį vadiname. Jei nebūčiau pripratęs prie pavojų, tai manyčiau, neprotinga keliauti kaip tik šiuo metu per visas tas vietas, kurios yra tarp mūsų ir tvirtovės, turint galvoje dabartinę padėtį šitame pasienyje. Dabar šioje Ontarijo pusėje irokėzų yra tiek pat, kiek ir anoje. Štai kodėl, bičiuli Kepai, seržantas prašė mus eiti jūsų pasitikti ir palydėti.

— Kaip? Nejaugi niekšai drįstų kreisuoti taip arti jo didenybės fortų patrankų?

— O ar nesirenka varnai prie danieliaus lavono, nors ir arti medžiotojas? Visiškai nėra ko stebėtis, jeigu jie čia atsibastė. Tarp tvirtovių ir gyvenviečių vaikštinėja baltieji, ir indėnai slankioja jų pėdomis. Slibinas ėjo vienu upės krantu, o aš ėjau kitu, norėdamas išžvalgyti tuos niekšus. O Džasperas pats vienas upe yrėsi valtyje. Ne veltui jis yra narsus jūreivis. Seržantas su ašaromis akyse jam pasakojo apie savo dukterį, apie tai, kaip jis ją myli, kokia ji esanti maloni ir klusni, ir greičiau jaunuolis būtų plikomis rankomis puolęs mingų stovyklą, nekaip atsisakęs eiti drauge su mumis!

— Dėkui jam, dėkui! Už tokį pasiryžimą verta pagirti; tačiau, aš tikiuosi, šiam doram jaunuoliui negrėsė labai didelis pavojus?

— Tiktai iš pasalų gauti kulką į nugarą, bevairuojant valtį per staigią sraunumą, o paskui dar sukant pro kyšulį, kai negalima atitraukti akių nuo verpetų. Iš visų pavojingų kelionių pavojingiausia yra keliauti upe, kai visur tave tyko iš pasalų, — tai baisiausia, mano manymu, ir su tokiu pavojumi kaip tik teko susidurti Džasperui.

— Tai kurio gi velnio seržantas privertė mane ke-

liauti šitokiu būdu pusantro šimto mylių? Duokite man atvirą jūrą, pastatykite prieš akis priešą, ir aš jį pačiupinėsiu, kiek tik jis norės, iš tolimos distancijos ar bortas prie borto; bet kad mane pašautų, lyg kokį užsnūdusį paukštį — tai jau labai ačiū. Jeigu ne Magnetė, aš bematant pasukčiau savo laivą atgal į Jorką, ir trauk jį galai, tą Ontariją, vis tiek, ar jo vanduo sūrus, ar gėlas.

— Tai nedaug tepadėtų, bičiuli jūrininke! Kelias atgal yra ilgesnis ir beveik toks pat pavojingas, kaip ir kelias į priekį. Pasikliaukite mumis, ir mes jus laimingai nuvesime arba palydėsime savo skalpus.

Kepas paprastai pindavo plaukus kieta kasele ir ant jos maudavo ungurio odą, tuo tarpu jo viršugalvis buvo beveik visai plikas; jis nepasijuto, kaip brūkštelėjo ranka per kaselę ir plikę, lyg norėdamas įsitikinti, ar viskas tebėra savo vietoje. Iš esmės jis toli gražu nebuvo bailys, ir jam dažnai tekdavo šaltai žiūrėti mirčiai į akis. Bet jis niekad jos nematė tokios baisios, kokią jam trumpai ir ryškiai pavaizdavo jo pašnekovas. Vėlu buvo galvoti apie pasitraukimą, ir Kepas ryžosi drąsiai žiūrėti į priekį, nors ir negalėjo susilaikyti neišplūdęs savo širdyje seržanto, kuris jį čia taip įklampino.

— Aš neabejoju, misteri Pėdseky, — atsakė jis, sukaupęs savo mintis, — kad mes laimingai pasieksime uostą. Ar toli iš čia iki tvirtovės?

— Truputį daugiau nei penkiolika mylių; upė teka srauniai, ir mes greit nulėksime, jeigu tik mingai mums netrukdys.

— O, žinoma, tas miškas ir toliau bus mums tiek iš štirborto, tiek iš bakborto pusės[1], kaip ir ligi šiol?

---

[1] Iš štirborto ir bakborto pusės — iš dešinės ir kairės.

— Kaip tai?

— Aš sakau, mūsų kelias eis vis tarp tų prakeiktų medžių?

— Ne, ne, jūs plauksite valtimi. O kariuomenė jau apvalė Osvegą[1] nuo plūduriuojančių medžių. Valtis plauks pasroviui, o upės tėkmė labai greita.

— Kuris gi nelabasis gali sutrukdyti tiems mingams, kaip jūs juos vadinate, į mus šaudyti, kai mes lenksime seklumas arba suksime aplink uolas?

— Pažvelkite, misteri Kepai, į Didžiojo Slibino galvą. Matote peilio žymę prie kairiosios jo ausies? Tiktai šio ilgojo šautuvo paleista kulka tada išgelbėjo jo skalpą. Peilis jau buvo pradėjęs savo darbą, dar minutėlė — ir jis būtų likęs be plaukų. Visai atsitiktinai aš atsiradau toje vietoje, kur turėjo įvykti žmogžudystė, ir iš dūmų suvokiau gresiantį pavojų. Žinoma, kai po tomahauku[2] atsiduria tavo bičiulis, tada jau galvoji greit ir veiki staigiai. Taip buvo ir man; antraip Didžiojo Slibino dvasia jau būtų seniai bemedžiojanti laimingoje jo tėvų šalyje.

— Gana, gana, Pėdseky! Plepėti apie tai — blogiau, nei laukti, kol tave suplaišios nuo pirmgalio iki vairugalio; diena jau baigiasi, ir mums dabar verčiau būtų dreifuoti žemyn upe, apie kurią jūs kalbate... Magnete, ar tu pasiruošusi keliauti?

Mabelė krūptelėjo, smarkiai nuraudo ir ėmė ruoštis. Ji negirdėjo nė pusės žodžio iš Kepo ir Pėdsekio kalbos, nes Gėlasis Vanduo jai pasakojo apie uostą, tiesa, dar

---

[1] Osvegas — upė, įtekanti į Ontarijo ežerą.

[2] Tomahaukas — indėnų karo kirvis.

tolimą, į kurį ji keliavo, pasakojo apie jos tėvą, kurio ji nebuvo mačiusi nuo pat kūdikystės dienų, ir apie gyvenimą pasienio įgulose. Besiruošiant kelionėn visos kalbos nutrūko, ir kadangi palydovų bagažas buvo labai kuklus, tai bematant visi pasirengė į žygį. Bet staiga visus draugus nustebino Pėdsekys, parinkęs keletą šakų, tarp kurių buvo ir visiškai žalių; jis užmetė jas ant rusenančios ugnies, kad laužas parūktų kuo tirštesniais ir juodesniais dūmais.

— Jei tu gali paslėpti savo pėdsakus, Džasperai, — tarė jis, — tai dūmai poilsio vietoje gali būti ne žalingi, bet naudingi. Jei per dešimt mylių nuo čia yra mingų, tai vienas kitas jų būtinai kur nors nuo kalvos arba iš medžio viršūnės dairosi, ar nepamatys dūmų. Tegu jie pamato šiuos dūmus ir ateina čia pasisvečiuoti.

— O kas bus, jeigu jie užeis mūsų pėdsakus? — paklausė jaunuolis, kuriam, susitikus su Mabele, pavojus atrodė daug baisesnis. — Mes paliksime platų taką upės link...

— Juo platesnį, juo geriau; kai jie ten ateis, tai reikės būti gudresniems už mingus, norint sužinoti, kuria kryptimi nuplaukė valtis: pasroviui ar prieš srovę. Tiktai vanduo gali visiškai nuplauti pėdsakus, ir tai tik, jei pėdsakai nepalieka stipraus kvapo. Matai, Gėlasai Vanduo, kai mingai pastebės pėdsakus už krioklio, jie ateis prie šių dūmų, o paskui, suprantama, pamanys, kad jei mes jau pradėjome plaukti prieš srovę, tai ir plauksime ta pačia kryptimi, vadinasi — prieš srovę. Jeigu jie ką nors žino, tai nebent tiek, kad iš tvirtovės išėjo keli žmonės. Mingai niekad nepagalvos, kad mes čia atvykome tik dėl malonumo grįžti tą pačią dieną, rizikuodami netekti savo skalpų.

— Žinoma, — pridūrė Džasperas, — vargu jie ką nors žino apie seržanto dukterį, nes jos atvykimas buvo griežtai slepiamas.

— Ir čia jie nieko nesužinos, — atsiliepė Pėdsekys, ir jo bendrakeleiviai pamatė, kaip jis su didžiausiu uolumu mindo visus Mabelės mažos kojytės paliktus pėdsakus. — Bet, gal būt, ta sena sūriojo vandens žuvis savo dukterėčią vedžiojo skersai ir išilgai aikštės, kaip kad elnias vedžioja jauną elnaitę! Klausyk, Džasperai, — tęsė Pėdsekys, juokdamasis prislopintu savo juoku, — o jeigu taip išbandžius jo geležtės kietumą ir privertus jį drožti per krioklį?

— O kaipgi bus su jo gražuole dukterėčia?

— O kas? Jai nieko neatsitiks; ji pėsčia pereis per valką, o mudu išbandysime tą atlantininką, bus proga arčiau vieniems pažinti kitus. Pažiūrėsime, ar jo šautuvas paruoštas šauti; o ir jis patirs, kaip kartais būna čia, pasienyje.

Jaunasis Džasperas nusišypsojo: jam patiko mintis iškirsti pokštą, be to, jį šiek tiek buvo užgavę išdidūs Kepo pamokymai; tačiau jis nerimavo dėl Mabelės.

— Gal seržanto duktė išsigąs? — tarė jis.

— Neišsigąs, jeigu ji nors kiek panaši į savo tėvą. Ji neatrodo baikšti. Leisk veikti man, Gėlasai Vanduo, aš vienas viską sutvarkysiu.

— Ne, Pėdseky, tu prigirdysi save ir Kepą; jeigu valtis plauks per krioklį — aš būsiu joje.

— Gerai, tegu bus taip. Tai gal dabar užrūkysime taikos pypkę?

Džasperas nusijuokė, linktelėjo galvą, ir apie tai daugiau nė žodžio nebuvo pasakyta.

Pagaliau jiedu priėjo prie valties.

Yra žinoma, kad upės, įtekančios į pietinę Ontarijo dalį, beveik visos yra siauros, ramios ir gilios. Yra kelios išimtys, ir jų tarpe yra upių, turinčių sraunumų bei seklumų, o vietomis net ir slenksčių. Tokia yra ir Osvego upė, susidariusi iš Oneidos ir Onondagos[1] santakos. Ji teka per kalvotą kraštą apie aštuonetą ar dešimt mylių, kol, pasiekusi pačios gamtos sudarytos terasos kraštus, krinta žemyn iš dešimties ar penkiolikos pėdų aukščio. Čia gilus jos vanduo teka paslaptingai ir tyliai, kol pagaliau ji atiduoda savo duoklę didžiuliam Ontarijo ežero rezervuarui. Valtis, kuria Kepas ir jo bendrakeleiviai atplaukė iš Stanvikso forto, paskutinės karinės tvirtovės prie Mohauko[2], stovėjo prie kranto, ir visi į ją sulipo, tik Pėdsekys pasiliko krante, kad į priekį pastūmėtų lengvą valtį.

— Džasperai, pasuk valties užpakalį! — tarė miškų gyventojas jaunajam gėlų vandenų jūreiviui, kuris buvo paėmęs irklą ir atsisėdęs vairininko vietoje. — Pasuk taip, lyg mes plauktume atgal! Jeigu kas nors iš tų prakeiktųjų mingų susektų mūsų pėdas ir ateitų iki šios vietos, tai jis jau nepraleis progos, nepatikrinęs žymių dumble. Kai pamatys, kad valties pirmgalis pasuktas prieš srovę, tai, žinoma, patikės, kad mes nuplaukėme aukštyn.

Įsakymas buvo įvykdytas. Stiprus ir lankstus Pėdsekys tvirta savo ranka atstūmė valtį nuo kranto, o pats lengvu šuoliu, net nesulingavęs valties, įšoko į pirm-

[1] Oneida ir Onondaga — Osvego intakai.

[2] Mohaukas — Hudzono upės intakas, įtekąs į ją šiaurėje nuo Olbanio miesto.

galį. Upės viduryje Džasperas vėl pasuko valtį ir tylutėliai paleido ją pasroviui.

Tai buvo piroga iš medžio žievės, viena iš tų, kokias paprastai dirbdinasi indėnai; dėl nepaprasto savo lengvumo ir patogumo ji puikiai tinka plaukioti tarp seklumų, plūduriuojančių medžių ir kitų kliūčių.

Tos valties įgula dažnai turėjo ją nešti po kelis šimtus jardų, išėmusi jos krovinį. Ją lengvai galėjo pakelti vienas žmogus. Tačiau ji buvo ilga ir gana plati. Nepatyrusiam žmogui nepaprastas jos lengvumas galėjo atrodyti kaip rimtas trūkumas. Tačiau nors trumpai apsipažinus, ji nebekėlė nė mažiausios baimės. Mabelė ir jos dėdė taip apsiprato su įnoringu jos judrumu, kad visai ramiai sėdėjo savo vietose. Valtis buvo gerai padaryta. Mažos jos briaunos buvo suveržtos diržais. Nors pažiūrėti trapi ir nepatikima, vis dėlto ji galėjo pakelti didelį svorį.

Kepas sėdėjo ant žemo suolelio viduryje valties; Didysis Slibinas klūpojo šalia jo; Arouhedas paliko savo vietą valties užpakalyje ir su žmona persikėlė į priešakį. Mabelė prigludo prie vieno savo ryšulio užpakaly dėdės, o Pėdsekys ir Džasperas stovėjo — vienas valties priešakyje, antras — jos užpakalyje, abu laikė po ilgą irklą ir stūmėsi jais, visai nesupliaukšėdami. Kalbėjo jie pusbalsiu, nes artėjo prie tvirtovės ir, nebedengiami medžių, visi jautė, kaip reikia būti atsargiems.

Osvegas tik toje vietoje buvo gilus, bet neplatus, ir tamsūs jo vandenys vingiavo tarp palinkusių medžių, kurie kartais beveik užstojo upę nuo saulės šviesos. Vietomis kuris nors miškų milžinas beveik horizontaliai kyšojo palinkęs viršum upės, ir reikėjo daug pastangų, kad neužkliūtum už jo šakų. Apatinės karklų ir nedidelių medžių šakos visai maudėsi vandenyje. Žodžiu tariant, vešli

gamta čia dar nebuvo pajungta žmogaus poreikiams ir geismams. Prabangus, laukinis, staigmenų kupinas paveikslas žavėjo rūsčiu savo didingumu.

Reikia priminti, kad mūsų aprašomi įvykiai dėjosi 175... metais. Tais senais laikais buvo tiktai du karinio susisiekimo keliai tarp gyvenamos Niujorko kolonijos dalies ir tų vietų, kurios prieina prie Kanados sienos; vienas tų kelių ėjo per Šampleno ir Džordžo ežerus, antras — per Mohauką, Vud-Kriką, Oneidą ir anksčiau minėtas upes. Palei tas linijas buvo įsteigti kariniai postai, tačiau per šimtą mylių tarp paskutinės tvirtovės prie Mohauko ištako ir iki Osvego žiočių nebuvo jokių postų; didesnę to atstumo dalį Kepas ir Mabelė keliavo Arouhedo globojami.

— Aš kartais norėčiau, kad vėl būtų taika, — tarė Pėdsekys, — kad, kaip ir anksčiau, galėtume slankioti po miškus, nesutikdami jokių priešų, nebent tik žvėrių ir žuvų. Ak, mudu su Didžiuoju Slibinu daug laimingų dienų praleidome upių pakrantėse, misdami žvėriena, lašišomis ir upėtakiais, negalvodami nei apie mingus, nei apie savo skalpus. Taip, kartais norėčiau, kad grįžtų tos laimingosios dienos, nes mano prigimčiai svetima žudyti į save panašias būtybes. Aš esu įsitikinęs, kad seržanto duktė manęs nelaiko niekšu, kuriam malonu kankinti žmogų...

Tai tardamas, Pėdsekys atsigręžė į merginą; nors ir palankiausias bičiulis jo nepavadintų gražuoliu, Mabelei atrodė patraukli jo šypsena, kurioje atsispindėjo tiesus miškų medžiotojo paprastumas ir nuoširdumas.

— Aš nemanau, kad mano tėvas būtų siuntęs niekšą manęs lydėti per dykumą, — šyptelėjusi atsakė jaunoji mergina.

— Jis to nepadarytų, ne, niekuomet to nepadarytų! Seržantas tikras širdies žmogus, ir daugely žygių, daugely kautynių mudu ėjome su juo, kaip jis sako, ranka rankon, nors aš labiau mėgstu, kad mano rankos būtų laisvos, kai prieš mane yra prancūzas arba mingas.

— Tai jūs, tur būt, esate tas pats jaunas bičiulis, kurį mano tėvas taip dažnai minėdavo savo laiškuose?

— Jaunas jo bičiulis? Seržantas mane aplenkė trisdešimčia metų; taip, jis trisdešimčia metų už mane vyresnis ir trisdešimt kartų už mane geresnis.

— Tik, gal būt, ne jo dukters akyse, bičiuli Pėdseky, — įsiterpė Kepas, kuris pažvalėjo, kai tik aplink save pamatė vandenį. — Trisdešimt metų daugiau — ne koks pranašumas devyniolikmetės mergaitės akyse!

Mabelė nuraudo; nusigręžusi į valties užpakalį, ji sutiko į ją nukreiptą Džaspero žvilgsnį. Tą pačią valandėlę tykus vėjelis, bėgąs po medžių skliautais ir vos šiaušiąs vandenį, iš kažin kur atbloškė duslų grumėjimą.

— Malonūs garsai, — tarė Kepas, pastatęs ausis, kaip šuo, išgirdęs toli lojant. — Tai, tur būt, bangų ūžesys prie jūsų ežero krantų? A?

— Ne, — atsakė Pėdsekys, — tai tik upė žemupyje šokinėja per uolas per pusę mylios nuo čia.

— Tur būt, šioje upėje yra krioklys? — paklausė Mabelė, ir jos skruostai dar skaisčiau paraudo.

— Po velnių, misteri Pėdseky, arba jūs, misteri Gėlasai Vanduo, — Kepas jau pradėjo taip vadinti Džasperą, norėdamas prisitaikyti prie pasienio papročių, — ar nebūtų geriau plaukti arčiau kranto? Tie kriokliai paprastai prasideda sraunumomis.

— Pasitikėkite mumis, bičiuli Kepai! — atsakė Pėdsekys. — Tiesa, mes tik gėlo vandens jūreiviai, o iš manęs ir šiuo atžvilgiu ne kokia nauda, bet mes pažįstame seklumas ir sraunumas, ir krioklius ir, leisdamiesi nuo šito krioklio, pasistengsime nepadaryti sau gėdos.

— „Leisdamiesi nuo krioklio"! — sušuko Kepas. — Nejaugi, po velnių, jūs iš tikrųjų ketinate leistis nuo krioklio šituo riešuto kevalu?

— O kas čia ypatingo? Mūsų kelias eina per krioklį, ir jį lengviau perplaukti, negu visą mylią vilkti valtį su visu kroviniu!

Mabelė išbalusiu veidu atsigręžė į jaunuolį, nes tą pačią akimirką vėl pasigirdo krioklio ūžesys, ir tas ūžesys dabar, kai paaiškėjo, iš kur jis kyla, atrodė iš tikrųjų baisus.

— Aš manau, — ramiai pastebėjo Džasperas, — kad, išlaipinę į krantą moteris ir du indėnus, mes, trys baltieji, pripratę prie vandens, galėsime ramiai vairuoti valtį, skrendančią per kriok|į, kaip mums jau ne kartą yra tekę daryti.

— Mes tikėjomės, kad jūs mums padėsite, bičiuli jūrininke, — tarė Pėdsekys, per petį mirktelėjęs Džasperui. — Juk jūs apsipratęs su bangų griūtimis; be to, jeigu niekas nesaugos krovinio, visi seržanto dukters apdarai sukris į vandenį ir žus.

Kepas suglumo. Pagalvojus, kad reikės leistis nuo krioklio, jam darėsi baisiau, negu kad žmogui, ničnieko neišmanančiam apie laivininkystę: jis gerai žinojo vandens jėgą ir bejėgiškumą žmogaus, kuris turi patirti jo siautėjimą. Bet, kita vertus, savimeilė neleido jam mesti valtį šiuo metu, kai kiti ne tik be baimės, bet visai šaltai ketino ja plaukti. Nepaisydamas tos savimeilės, nepaisydamas seno įpratimo drąsiai žiūrėti pavojui į akis,

jis, greičiausiai, būtų palikęs savo postą, jeigu jo nebūtų gąsdinęs vaizdas indėnų, lupančių žmonėms nuo galvų skalpus; valtis jam atrodė lyg kokia užuovėja.

— Bet ką gi mes padarysime su Magnete? — paklausė jis. — Kaip mes išlaipinsime Magnetę, jeigu arti yra priešiškų indėnų?

— Ne, arti pervalkos nebus jokio indėno: ta vieta perdaug atvira, ji netinka velniškiems jų kėslams, — atsakė Pėdsekys. — Prigimtis lieka prigimtimi, o indėnui yra prigimta rodytis ten, kur jo visiškai nelaukiama. Nebijokite jo ant praminto tako: jis pasistengs jus pulti tada, kai jūs visai nepasiruošęs su juo susitikti; tie plėšikai laiko sau garbės dalyku vienaip ar kitaip apgauti žmogų... Į krantą, Gėlasai Vanduo! Mes išsodinsime seržanto dukterį ant šio kelmo, ir ji sausomis kojomis pasieks krantą.

Džasperas padarė, kaip jam buvo sakyta, ir po valandėlės valtyje liko tiktai Pėdsekys ir abu jūreiviai. Nežiūrėdamas savo profesinio išdidumo, Kepas mielai būtų išlipęs į krantą kartu su kitais, bet jis nenorėjo pasirodyti toks bailus gėlo vandens jūreiviui.

— Kertu lažybų, — tarė jis, kai išlaipintieji ėmė tolti, — kad tai vieni niekai. Nereikia ypatingo sugebėjimo nušokti nuo krioklio, tatai padarys ir mokinys nė kiek ne blogiau už seną jūreivį.

— Ne, ne, neniekinkite Osvego slenksčių! — tarė Pėdsekys. — Jie, žinoma, neprilygsta nei Niagarai, nei Glenui, arba ir Kanados kriokliams, o vis dėlto ir šie slenksčiai ne juokai naujokui. Tegu seržanto duktė palypėja į aną uolą, ji pamatys, kaip mes, nemokšos miškų gyventojai, žengiame per užtvarą, kai jos negalime aplenkti... Dabar, Gėlasai Vanduo, išplėsk akis ir įtempk ausis, nes

viskas pareina nuo tavęs. Misterį Kepą mes galime laikyti tiktai keleiviu.

Valtis jau visai nutolo nuo kranto. Mabelė, virpėdama visu kūnu, nubėgo prie nurodytos uolos; ji neatitraukė akių nuo narsaus ir gražaus Džaspero, kuris stovėjo valties gale ir ją vairavo. Bet kai tik pasiekė tą vietą, iš kurios galėjo matyti krioklį, ji nenorom šūktelėjo ir užsidengė rankomis akis. Po valandėlės ji vėl atsimerkė ir, tarytum užkerėta, stovėjo nekrutėdama lyg statula ir vos kvėpuodama žiūrėjo į viską, kas dėjosi prieš jos akis. Abu indėnai atsisėdo ant kelmo ir ramiai žiūrėjo į upę, o Arouhedo žmona priėjo prie Mabelės ir, rodos, stebėjo valties liuoksėjimą taip smalsiai, kaip kūdikis žiūri į akrobato šuolius.

Kai valtis išplaukė į vidurį, Pėdsekys atsiklaupė. Jis vis dar vairavo irklu, bet vairavo atsargiai, tarytum bijodamas sutrukdyti savo draugui. O jo draugas, niekur nesitraukdamas, stovėjo kur stovėjęs; jo žvilgsnis buvo įsmeigtas į kažkokį tašką už krioklio; be abejonės, jis rūpestingai dairėsi patogiausios vietos kriokliui perplaukti.

— Labiau į vakarus, berneli! Labiau į vakarus! — šaukė Pėdsekys. — Antai ten, kur putoja! Lygiuokis į sausojo ąžuolo viršūnę ir aną nulaužto medžio kelmą!

Džasperas nieko neatsakė. Valtis, smarkaus srauto nešama, vis sparčiau artėjo prie krioklio. Kepas mielai būtų atsisakęs dalyvauti garbingame žygyje, kad tik būtų galėjęs likti saugiame krante. Jis girdėjo vandens kriokimą, panašų į tolimą perkūniją; ir tas kriokimas darėsi vis aiškesnis ir aiškesnis, vis garsesnis ir garsesnis. Štai jau pasirodė vandens riba, iškilusi viršum miško, auganči žemai; žalia pikta stichija palei tą ribą atrodė

žvilganti ir taip ištįsusi, kad, regis, štai tuoj turėjo sutrūkti sukibusių skysčio dalelyčių junginys.

— Leisk vairą žemyn, vairą žemyn! — sušuko Kepas, nebegalėdamas sutramdyti baimės, kai valtis jau visai artėjo prie krioklio krašto.

— Taip, taip, žemyn, būkite ramus, — atsakė Pėdsekys apsidairydamas. — Mes plaukiame žemyn, tiesa... Vairą aukštyn, berneli, aukščiau, aukščiau!

Visa kita šmėkštelėjo lyg nematomas vėjo gūsis. Gėlasis Vanduo smogė irklu, valtis švystelėjo aukštyn; kelias akimirkas Kepui atrodė, kad jis sukasi kunkuliuojančiame katile. Jis jautė, kaip linktelėjo žemyn valties pirmgalys, matė, kaip įtūžęs kunkuliuojąs vanduo lyg pašėlęs griuvo ant jo, o lengvą luotą mėtė kaip riešuto kevalą. Staiga jis baisiausiai nudžiugo ir nustebo, kai Džaspero irklo vairuojama valtis slystelėjo į tylų užutėkį antroje slenksčio pusėje.

Pėdsekys vis dar juokėsi, bet paskui, atsiklaupęs ant kelių ir paėmęs skardinį kaistuvėlį bei raginį šaukštą, ėmė rūpestingai seikėti vandenį, pribėgusį į valtį plaukiant per krioklį.

— Keturiolika šaukštų, Gėlasai Vanduo, lygiai keturiolika šaukštų! Prisipažink, aš matydavau, kaip tu perplaukdamas prisemdavai ne daugiau kaip dešimt.

— Misteris Kepas taip stipriai spaudė prieš srovę, — rimtai paprieštaravo Džasperas, — kad man buvo sunku vairuoti valtį.

— Gali būti, labai gali būti, aš neabejoju, kad taip ir buvo, jeigu tu taip sakai; bet aš mačiau, kaip tu perplaukdavai, prisėmęs tiktai dešimt...

Čia Kepas smarkiai sukosėjo, čiuptelėjo už savo kaselės, lyg norėdamas įsitikinti, kad jai nieko neatsitiko, o paskui apsidairė, tarytum išmatuodamas pavojų, kurį

Lengvą luotą mėtė kaip riešuto kevalą

ką tik patyrė. Ir jis pamatė, kad jo baimė nebuvo tuščia. Upė beveik visu savo pločių krito žemyn iš dešimties ar dvylikos pėdų aukščio; bet per patį vidurį vanduo buvo taip išgraužęs uolą, kad pro ją galėjo tekėti tik siaura srovė, ir krito keturiasdešimt keturiasdešimt penkių laipsnių kampu. Šią pavojingą vandens nuokalnę valtis praslydo tarp uolų nuolaužų, vandens sūkurių, putų bei aršaus įtūžusios stichijos kunkuliavimo. Neprityrusiai akiai atrodė, kad silpnutė valtelė čia būtinai turėjo žūti. Bet kaip tik valties menkumas ir lengvumas ir padėjo sėkmingai nusileisti. Slidinėdama bangų keteromis, vairuojama patikimos akies ir prityrusios stiprios rankos, valtis skrido kaip plunksnelė nuo vienos putojančios bangos keteros ant kitos. Tereikėjo išvengti kelių uolų nuolaužų, griežtai laikytis reikiamos krypties, o srovės jėga padarė visa kita.

Pasakyti, kad Kepas nustebo, reikštų tiktai iš dalies nusakyti jo jausmus: jis apstulbo; jo nusistebėjimą baisia drąsa dar labiau padidino neribota baimė, kurią daugeliui jūrininkų sukelia uolos. Bet ir visa tai patyręs, jis visiškai nebuvo linkęs atskleisti savo jausmų, bijodamas per daug pagerbti gėlą vandenį ir navigaciją[1] vidaus vandenyse. Kai sukosėjęs jis išsivalė gerklę ir jam grįžo įprasta nuotaika, jis ištarė išdidaus pranašumo tonu:

— Nesiginčysiu, kad jūs pažįstate kanalą, misteri Gėlasai Vanduo! Ir, suprantama, tokioje vietoje pažinti kanalą — tai svarbiausias dalykas. Aš turėjau valtininkų, kurie ne blogiau nusileistų nuo šio krioklio, jeigu tik pažintų kanalą.

---

[1] Navigacija — laivininkystės mokslas.

— Maža yra pažinti kanalą, bičiuli jūrininke! — tarė Pėdsekys. — Reikia dar turėti šalto kraujo ir mokėti valtį laikyti tiesiai, laikyti ją taip, kad ji nepaliestų akmenų. Visoje šioje apygardoje, be Gėlojo Vandens, nerasi nė vieno locmano, kuris galėtų nusileisti nuo Osvego krioklio visiškai laisvai, yra tik tokių, kurie šiaip taip per jį persirita. Aš ir pats to negaliu padaryti, nebent tik su dievo pagalba. Reikia Džaspero rankos ir Džaspero akies, kad nesušlapęs peršoktum slenkstį. Keturiolika šaukštų — ne dievai žino kas, nors aš ir norėčiau, kad būtų tiktai dešimt: kaip ten bebūtų, o juk šiandien seržanto duktė į mus žiūrėjo!

— Betgi jūs nurodinėjote jam, kaip vairuoti valtį ir kaip ją laikyti!

— Žmogaus silpnybė, misteri jūrininke: tatai įgimta mums, baltiesiems. Jeigu valtyje būtų buvęs Slibinas, jis nė žodelio nebūtų ištaręs. Indėnas moka prikąsti liežuvį, bet mūsiškis baltasis visada dedasi esąs protingesnis už kitą. Aš jau ėmiau gyti nuo tos ligos, bet reikia nemaža laiko, kad su šaknimis išrautum medį, kuris jau turi per trisdešimt metų.

— O aš nematau čia nieko ypatingo, ser, net, jeigu pasakyčiau tiesą, ničnieko ypatingo! Tai tik šiaipsau smulkmena! Štai praplaukti po Londono tiltu — kitas dalykas, o tai kasdien padaro šimtai žmonių ir dažnai net švelniausios damos. Jo karališkoji didenybė — ir tas praplaukdavo po Londono tiltu pats, tiesiog pats, asmeniškai!

— Na, man valtyje nereikia nei švelnių damų, nei jų didenybių karalių; tegu ji būtų tik dukart platesnė, ir mes tikrai prigirdytume kilmingus keleivius... Gėlasai Vanduo, mums reikėtų nuleisti seržanto svainį nuo Nia-

garos krioklio, ten mes jam parodytume, ką mūsiškiai sugeba padaryti čia, pasienyje!

— Po velnių! Misteri Pėdseky, jūs per toli šokate! Iš žievės padaryta valtimi negalima nusileisti nuo tokio milžiniško krioklio!

— Niekuomet, gal būt, jūs taip smarkiai neklydote, misteri Kepai, kaip dabar. Nėra lengvesnio dalyko. Aš savo akimis mačiau daugybę valčių, kurios leidosi nuo jo; ir jeigu mudu abu būsime gyvi, aš tikiuosi jums įrodyti, kad tai galima padaryti. O kai dėl manęs, tai aš manau, kad didžiausias laivas iš visų vandenyne plaukiojančių laivų nesugebėtų nusileisti nuo to krioklio!

Kepas nepastebėjo, kaip Pėdsekys su Džasperu žvilgtelėjo į vienas antrą, ir valandėlę nutilo.

Jie jau priplaukė prie tos vietos, kur Džasperas buvo palikęs valtį, pridengęs ją krūmais. Kepas, Džasperas ir Mabelė sulipo į vieną valtį; Pėdsekys, Arouhedas ir jo žmona — į antrą. Mohikanas gi slinko upės pakrante, akylai ir vikriai, kaip įprasta indėnui, dairydamasis, ar nėra kur nors priešo pėdsakų.

Mabelė, siaubo apimta, žiūrėjo, kaip jie leidžiasi nuo krioklio, bet ir tas siaubas netrukdė jai kartu stebėtis tuo tvirtumu, kuriuo jaunasis jūrininkas vairavo valtį. Iš tikrųjų net ir ne tokios gyvos ir jautrios sielos žmogus turėjo justi pasigėrėjimą, matydamas Džaspero šaltą kraują ir drąsą. Jis stovėjo tvirtas ir tiesus, nepaisydamas valties svyravimų. Nuo kranto buvo matyti, kad tiktai laiku pavartotas jo mitrumas ir jėga galėjo išvesti valtį pro akmenis, per kuriuos krito ir purslais tiško vanduo, čia apnuogindamas tamsią uolą, čia vėl ją apdengdamas balta puta, lyg jo išdaigos būtų tvarkomos kokio mechanizmo. Mabelės atmintyje amžinai pasiliko staigaus krioklio nešamos valtelės ir nesvyruojančio vairuotojo vaiz-

das. Išvykusi iš Stanvikso forto, ji dabar pirmą kartą pasijuto visiškai saugi menkame luote.

Kadangi antroji valtis plaukė greta ir Pėdsekys buvo arčiausiai, tai jis daugiausia ir kalbėjo. Džasperas šnekėjo nedaug, tik tada, kai kas į jį kreipdavosi. Tą susirūpinimą, kuriuo jis vairavo valtį, tuojau būtų pastebėjęs žmogus, pažįstąs įprastą jo nerūpestingumą.

— Mes gerai pažįstame moterų būdą ir todėl visai neketinome vežti per kriokli seržanto dukters, — tarė Pėdsekys, žiūrėdamas į Mabelę, bet kreipdamasis į jos dėdę. — Tačiau šiame krašte aš pažinau moterų, kurioms tai būtų buvę patys niekai.

— Mabelė savo baikštumu primena savo motiną, — atsiliepė Kepas, — ir jūs, bičiuli, gerai padarėte, kad pagailėjote tos jos silpnybės. Atsiminkite, kad mažytė niekad nėra plaukiojusi jūroje.

— O, žinoma, tai iš karto galima pastebėti. O štai jūs savo drąsa parodėte, kad jūsų ta kelionė nė kiek neišgąsdino. Plaukė su manim kartą vienas pienburnis, kuris šoko iš valties kaip tik tą akimirką, kai ji leidosi žemyn, ir jūs patys galite suprasti, kas...

— Kas gi atsitiko tam vargšui? — paklausė Kepas, nežinodamas, kaip reikia suprasti pašaipų Pėdsekio toną. — Žmogus, kuris jau nusileido nuo krioklio, negali jo neatjausti.

— Jis iš tikrųjų buvo vargšas, kaip jūs sakote, — vargšas, atvykęs į pasienį pasigirti savo mokslu prieš mus, nemokšas. Kas jam atsitiko? Nulėkė galvotrūkčiais žemyn visai panašiai, kaip būtų nulėkę teismo rūmai arba tvirtovė...

— Jei jie būtų iššokę iš valties, — šypsodamasis nutraukė jį Džasperas.

— Jaunuolis pasakė tiesą, — nusišypsojęs pridūrė Pėdsekys, žiūrėdamas į Mabelę, kai abi valtys plaukė susigretinusios šonais. — Jis visiškai teisus. Bet jūs dar mums nepasakėte, mis, ką jūs manote apie mūsų šuolį?

— Jis buvo pavojingas ir drąsus, — atsakė Mabelė, — ir aš norėčiau, kad jo visai nebūtų buvę; dabar, kai šuolis jau nušoktas, galiu tik stebėtis menu ir narsumu tų, kurie jį atliko.

— Tik nemanykite, kad mes norėjome pasirodyti prieš moterį. Jaunuoliams gal ir malonu varžytis dėl geros nuomonės apie save, bet nei Gėlasis Vanduo, nei aš nesame iš tos žmonių rūšies. Mano būde — ir Slibinas gali tai geriausiai patvirtinti — nedaug tėra vingių: man į galvą neateitų puikuotis tada, kai reikia atlikti savo pareigą. O kai dėl Džaspero, tai jis mieliau niekam nematant, negu stebint šimtui akių, šoktų per Osvego slenkstį. Aš gerai jį pažįstu, ne vieną žygį su juo esu atlikęs ir žinau, kad jis nėra nei pagyrūnas, nei garbėtroška.

Mabelė apdovanojo Pėdsekį šypsniu, kuris valandėlę tarytum sujungė abi valtis nematomomis gijomis. Jaunystė ir grožis buvo toks nepaprastas ir netikėtas dalykas šiame tolimame pasienyje, kad net surambėjusią miškų klajūno širdį sugraudino meilios mergaitės jaunumas ir žavumas.

— Mes tai padarėme, siekdami kuo geriausio tikslo, — tęsė Pėdsekys, — kuo geriausio tikslo. Jeigu būtume nešę valtį rankomis, tuščiai būtume sugaišę daug laiko; o kai tenka būkštauti dėl mingų — brangiausias dalykas yra laikas.

— Bet dabar jau mums nebėra ko bijoti. Valtys plau-

kia greitai, ir jūs sakėte, kad per dvi valandas mes būsime tvirtovėje.

— Nelengva irokėzui paliesti nors vieną plauką ant jūsų galvos, jei mes seržantui pažadėjome, ir dar daugiau — galiu dabar pasakyti — ir jums pažadėjome apsaugoti jus nuo visų pavojų... Ei, Džasperai! Kas gi ten upėje? Ten, ties posūkiu, antai, po krūmais... Na taip, aš noriu pasakyti, ant akmens.

— Tai — Didysis Slibinas, Pėdseky! Jis rodo mums kažkokius ženklus, kurių aš nesuprantu.

— Taip, Slibinas! Tikra tiesa, kaip ir tai, kad aš esu baltaodis. Jis nori, kad mes priplauktume prie kranto. Kas nors ten negera, antraip jo proto ir tvirtumo žmogus nekeltų nerimo. Bet nenusiminkite, draugai! Mes — vyrai ir pasitiksime tuos velnius taip, kaip ir tinka mūsų odos spalvos ir patyrimo žmonėms. Ak! Niekuomet nieko gero nelauk iš pagyrų: nespėjau pasigirti, kad mums negresia joks pavojus, ir štai tas pavojus iškyla ir paverčia mane melagiu.

KETVIRTASIS SKYRIUS

Osvego upė už krioklio darosi greitesnė, ir jos tėkmė čia nėra tokia lygi, kaip aukščiau. Vietomis ji yra gili ir teka tyliai ir ramiai; kitur pasitaiko seklumų ir sraunių vietų, kurios tais senais laikais, kai šių vietų nebuvo palietusi žmogaus ranka, buvo pavojingos keleiviams. Vairuoti valtį nesunku, tik kai kur tenka itin saugotis srovės ir akmenų. Čia jau reikia kuo šalčiausio kraujo, valtį reikia vairuoti tvirta ir kieta ranka. Visa tai žinodamas, mohikanas apdairiai parinko tokią vietą, kur upė tekėjo ramiai ir lengviau buvo galima priplaukti prie kranto.

Pėdsekys, pažinęs raudonąjį savo draugą, stipriu irklo kirčiu pasuko valties pirmgalį tiesiog į krantą, ranka pamojęs Džasperui, kad sektų paskui. Po valandėlės valtys jau tyliai plaukė upe, tarytum šliuožė po nukarusiomis krūmų šakomis. Valtyse sėdintieji visiškai tylėjo: vieni — iš baimės, kiti — iš įprasto atsargumo. Kai jie priplaukė artyn, indėnas davė ženklą sustoti, ir tarp jo ir Pėdsekio prasidėjo trumpas, bet rimtas pasitarimas delavarų kalba.

— Vadas nėra pratęs negyvą kelmą laikyti priešu, — kreipėsi baltasis į raudonąjį savo draugą. — Kodėl jis mums įsakė sustoti?

— Mingai miške.

— Mes taip ir manėme pastarosiomis dviem dienomis. Ar vadas turi įrodymų?

Mohikanas ramiai parodė pypkę, padarytą iš akmens:

— Gulėjo ant naujai praminto tako, einančio į įgulą.

Tais laikais pasienio vietovėse taip buvo įprasta vadinti karinius įtvirtinimus, vis tiek, ar ten buvo įgulos, ar ne.

— Tai, galimas daiktas, kurio nors kareivio pypkė. Daugelis jų rūko raudonodžių pypkes.

— Žiūrėk! — tarė Didysis Slibinas, vis dar tebelaikydamas rastąjį daiktą draugui prieš akis.

Pypkės galvelė buvo rūpestingai ir labai meniškai išdrožinėta iš muilinio akmens. Jos viduryje buvo mažytis aiškiai išdrožtas katalikiškas kryželis.

— Tai lemia velniavą ir klastą, — tarė Pėdsekys. — Nė vienas indėnas, kurio neištvirkino klastingi Kanados kunigai, nepiaustys šitokio ženklo savo pypkėje. Aš tau sakau, niekšas meldžiasi tam ženklui visuomet, kai

nori apgauti kvailį arba iškirsti biaurią klastą. Pypkė neseniai buvo rūkyta, Čingačguke?

— Taboka dar smilko, kai aš ją radau.

— Blogi reikalai, vade. Kur tas takas?

Mohikanas parodė jam vietą per šimtą jardų nuo jų. Padėtis buvo kebli, ir palydovai keletą minučių tarėsi. Paskui abu palipo į krantą, priėjo prie nurodytos vietos ir su didžiausiu uolumu ėmė žiūrinėti pėdsakus. Tai truko ketvirtį valandos, paskui baltasis grįžo vienas. Raudonasis jo draugas dingo miške.

Paprastai Pėdsekys pažiūrėti atrodydavo malonus, sąžiningas, nuoširdus ir pasitikįs savimi žmogus, ir todėl visi jo globoje atsiradę žmonės jausdavosi visiškai saugūs. Dabar jo veidą užtemdė kažkoks rūpestis, ir tai sujaudino visus jo kelionės draugus.

— Kas atsitiko, misteri Pėdseky? — paklausė Kepas pašnibždomis, prislopinęs šiaip storą, ramų ir garsų savo balsą. — Nejaugi priešas kreisuoja tarp mūsų ir mūsų uosto?

— Kaip tat?

— Aš noriu pasakyti, kad, matyt, nusidažę juokdariai išmetė inkarą ties tuo uostu, į kurį mes plaukiame, tikėdamiesi mus atkirsti, kai mes priartėsime prie jo.

— Visa tai gali būti, bičiuli Kepai, bet aš niekaip negaliu suprasti, ką jūs kalbate. Sunkią valandą juo paprasčiau žmogus kalba, juo lengviau jį suprasti. Aš nieko neišmanau apie jūsų uostus ir inkarus; žinau tiktai, kad per šimtą jardų nuo šios vietos yra prakeiktųjų mingų pėdsakai, tokie švieži, kaip nesūdyta žvėriena. Jeigu tik vienas tų velnių nuėjo šiuo taku, tai galėjo jų nueiti ir tuzinas; o blogiausia, kad jie nuėjo į įgulą. Jokia gyva dvasia negali dabar įžengti į proskyną, kuri

supa tvirtovę, nepastebėta budrių jų akių, o tada jau tikriausiai imtų zvimbti kulkos.

— O argi tvirtovė negalėtų pliūptelti salve nuo viso borto ir nušluoti priešus per kabeltovą šalin?

— Šios vietos tvirtovės — tai ne gyvenviečių tvirtovės. Dvi ar trys jų mažos patrankėlės nukreiptos tik į upės žiotis, o ir šaudyti į tuziną mingų, besislapstančių tarp miško medžių, būtų tik tuščias parako eikvojimas. Mums belieka viena priemonė. Mes palauksime prie šios vietos: abi valtis dengia krantas ir krūmai, ir mus gali pastebėti tik iš anos pusės. Vadinasi, mes galime be didelės baimės čia pasilikti. Bet kaip priversti tuos velnius kraugerius paėjėti prieš upės srovę?.. A, jau sugalvojau! Jeigu iš to mes ir nieko nelaimėsime, tai sau ir nepakenksime. Ar matai aną platų šakotą kaštoną, Džasperai, ties paskutiniuoju upės vingiu... šioje pusėje upės, norėjau aš pasakyti?

— Ten prie nuvirtusios pušies?

— Taigi, taigi! Paimk tuojau skeltuvą ir titnagą, skubiai nueik krantu ir sukurk ugnį; gal dūmai juos atvilios. O tuo tarpu mes valtimis nuplauksime iki anos vietos ir paieškosime kitos slėptuvės. Krūmų čia daug, pasislėpti lengva: juk čia ne kartą tykota priešų.

— Tuojau viską padarysiu, Pėdseky, — atsakė Džasperas, iššokdamas į krantą. — Per dešimt minučių laužas bus sukurtas.

— Ir šį kartą, Gėlasai Vanduo, negailėk šlapių šakų, — juokdamasis pašnibždėjo Pėdsekys. — Kai reikia dūmų, vanduo padaro juos tirštesnius.

Jaunuolis labai gerai suprato, ką reikia padaryti, ir negaišo nė valandėlės. Mabelė nedrąsiai užsiminė apie pavojų, kuris jam grėsė, bet jis jo visai nepaisė ir skubiai nubėgo prie šakoto kaštono. Kiti tuojau ėmė ruoštis

keltis kitur, nes valtys buvo matomos iš tos vietos, kurioje Džasperas turėjo sukurti ugnį. Tačiau labai skubėti nebuvo reikalo, todėl viskas buvo daroma apdairiai ir laikantis būtinų atsargumo priemonių. Valtys buvo išvestos iš už krūmų ir paleistos gana toli pasroviui, kol iš akių išnyko kaštonas, prie kurio Džasperas kūrė ugnį. Visi žiūrėjo į tą pusę.

— Štai ir dūmai! — sušuko Pėdsekys, kai vėjelis ėmė sukti dūmų srovelę, įvijai kylančią viršum upės vagos. — Geras titnagas, gabalėlis plieno ir sausas lapas — štai jums ir puiki ugnis. Tikiuosi, Gėlasis Vanduo bus protingas ir nepagailės šlapių šakų dabar, kai tas mums naudinga.

— Per daug dūmų — per daug gudrumo, — pastebėjo Arouhedas.

— Teisingai pasakyta, negali būti didesnės teisybės, tuskarore, jeigu mingai nežinotų, kad arti jų yra kareivių, o kareiviai, žinoma, sustodami poilsio, daugiau galvoja apie pietus, negu apie atsargumą ir pavojų. Ne, tegu jis krauna kuo daugiau malkų: juo tirštesni dūmai, juo geriau. Visi pamanys, kad tai paikas kokio kvailio škoto arba airio darbas, kuriems labiau rūpi sriuba arba bulvės, negu indėno žabangos ir šautuvai.

— O pas mus miestuose kalbama, — tarė Mabelė, — kad čia, pasienyje, kareiviai apsipratę su savo priešų klastomis ir gudrumu nenusileidžią raudonodžiams. Ar tai netiesa?

— Ne, patyrimas nė kiek neįdeda jiems proto. Jie rikiuojasi būriais ir batalijonais miške, tarytum parade savo tėvynėje, apie kurią jie taip daug kalba. Vieno raudonodžio galvoje daugiau gudrybės, nekaip visame pulke, atvykusiame iš užjūrio, — daugiau miško išmonių, norėjau pasakyti. Bet iš tiesų dūmų jau užtenka, ir

mums reikia ieškotis kitos slėptuvės. Jaunuolis į savo laužą supylė visą upę. Bijau, mingai pamanys, kad iš tvirtovės išėjo kone visas pulkas.

Tai sakydamas, Pėdsekys iškliudė savo valtį iš krūmų šakų, ir po valandėlės dūmus nuo jų paslėpė upės vingis. Laimė, per kelis sieksnius nuo aplenktos užuolankos jie rado į krantą įsiterpusią nedidelę įlanką; čia prie kranto ir priplaukė abi valtys.

Nebūtum radęs patogesnės vietos. Tankūs krūmai tiesė savo šakas viršum vandens, sudarydami lapų stoginę. Tos mažos prieplaukos gilumoje krantas buvo smėlėtas, ir didesnė keliautojų dalis nuėjo ten. Juos buvo galima pamatyti tik nuo kito kranto. Vis dėlto iš tos pusės toks pavojus buvo nedidelis. Krūmai ten augo dar tankiau, o žemė už jų buvo tokia klampi, kad vargu ar kas būtų galėjęs ją pereiti.

— Saugi vietelė, — tarė Pėdsekys, kruopščiai apžiūrėjęs užimtąją poziciją, — bet reikia ją padaryti dar saugesnę. Misteri Kepai, prašau jus tiktai vieno dalyko: tylėkite ir nesigarsinkite visu tuo, ko jūs išmokote jūroje, o mudu su tuskaroru pasiruošime, kad išvengtume nelaimės.

Jis su indėnu nuėjo prie artimųjų brūzgynų. Stengdamies nė kiek nešlamėti, jiedu nupiovė kelias alksnių ir kitų medžių šakas. Įsmeigę jas į dumblą ties valtimis, jie per keletą minučių padarė aplink save aptvarą iš tos pusės, iš kurios galėjo grėsti pavojus. Visa tai buvo padaryta labai sumaniai ir greit. Pati kranto forma buvo jiems patogi: įdubimas, seklus vanduo, viršum vandens palinkusios krūmų šakos. Pėdsekys nuovokiai parinko kumpas šakas, nupiovė jas žemiau linkimo ir viršūnes truputį palenkė prie vandens taip, kad žiūrint nuo kito kranto atrodytų, jog tos šakos — tai tikri krūmai. Žodžiu

tariant, įlanka buvo taip gudriai ir gražiai užmaskuota, kad tik labai įtari akis galėjo įsmigti čia, ieškodama žmonių slėpynės.

— Niekad man dar neteko taip patogiai pasislėpti, — tarė Pėdsekys, kaip visuomet tyliai juokdamasis, iš oro apžiūrėjęs savo darbą. — Mūsų naujųjų medžių lapai taip susipynė su viršum mūsų galvų augančių šakų lapais, kad ir pats tapytojas, neseniai apsilankęs įguloje, negalėtų pasakyti, kurie krūmai čia gamtos pasodinti, kurie — mūsų įsmaigstyti. Ts! Štai ir Gėlasis Vanduo! Sumanus berniukas! Jis brenda per vandenį, slėpdamas savo pėdsakus. Tuojau mes pamatysime, ar ko verta mūsų slėptuvė.

Džasperas, sugrįžęs ir senojoje vietoje neradęs valčių, tuojau atspėjo, kad jos aplenkė užuolanką. Įprastas apdairumas jį vertė bristi vandeniu, kad nebūtų nieko bendra tarp pėdsakų, paliktų krante, ir vietos, kur, jo manymu, pasislėpė valtys. Jeigu Kanados indėnai sugrįžtų ir rastų pėdsakus, paliktus Pėdsekio ir Slibino, tai čia, prie upės, jie turėtų sustoti, nes vandenyje pėdsakų nebelieka. Jaunuolis brido ligi kelių vandenyje iki užuolankos. Ją aplenkęs, jis tyliai brido toliau pakrante, akylai dairydamasis vietos, kur slėpėsi valtys.

Tiktai labai arti priėjus prie krūmų, tarp lapų buvo galima pastebėti nedidelius protarpius. O žiūrint į tą žalią uždangą iš lauko, net ir visai iš arti, nieko nesimatė. Jeigu kas atsitiktinai ir pastebėtų prošvaistę, tai už jos išvystų tiktai smėlį ir šešėlį, bet, žinoma, nepamatytų ten pasislėpusių bėglių. Sėdėdami valtyse ir iš anapus lapų dangos stebėdami Džaspero judesius, bėgliai matė, kad jis visai sumišęs ir negali atspėti, kur pasislėpė Pėdsekys. Nematydamas sukurto savo laužo, Džasperas sustojo vietoje ir ėmė atidžiai žiūrinėti kran-

tą. Jis žengė septynetą ar dešimt žingsnių į priekį, paskui stabtelėjo ir vėl dairėsi aplinkui. Jis taip arti priėjo prie dirbtinių krūmų, kad būtų galėjęs juos liesti ranka. Bet nieko nepastebėjo ir praėjo pro šalį, tik Pėdsekys praskleidė lapus ir tyliai jį pašaukė.

— Puiku! — tarė Pėdsekys juokdamasis. — Nors iš tiesų baltaveidžio akys labai skiriasi nuo raudonodžio... Galiu kirsti su seržanto dukterimi lažybų, kad visas jos tėvo pulkas praeitų pro mūsų slėptuvę, neįtardamas nė mažiausios klastos. Tik va jeigu mingai, brisdami upe, pasiektų tą vietą, kur tik dabar buvo Gėlasis Vanduo, aš išsigąsčiau. Bet nuo ano kranto ir jie nieko nepastebėtų, o tai mums gali būti naudinga.

— Ar nemanote jūs, misteri Pėdseky, kad geriausia būtų mums pakelti inkarą ir visomis burėmis leistis pasroviui, kai tik įsitikinsime, kad tie niekšai atsidūrė užpakalyje mūsų? Mes, jūrininkai, esame tos nuomonės, kad laivą ilgiausiai reikia vaikytis.

— Už visą paraką, sukrautą įgulos sandėliuose, nesitrauksiu iš šios vietos, kol sugrįš Slibinas. Juk aš atsakau už seržanto dukters saugumą, o jeigu mingai mus vytųsi, mes neišvengtume nelaisvės arba ir tikros mirties. Jeigu jaunas danielius bėgtų per mišką kaip seni elniai, tada, žinoma, galėtume mesti valtis; eidami apsukui, tvirtovę pasiektume dar prieš švintant.

— Nā, tai ir padarykime šitaip! — tarė Mabelė, pašokusi iš savo vietos su staiga pakilusia energija. — Aš esu jauna, tvirta, įpratusi judėti. Net dėdė manęs nepavytų. Nelaikykite manęs kliūtimi. Aš nenoriu, kad kas nors iš jūsų eitų į pavojų ir dėl manęs rizikuotų gyvybe.

— Ne, ne, brangioji, mes jūsų nelaikome kliūtimi! Jeigu rizika būtų ir dvigubai didesnė — mes su džiaugs-

mu rizikuotume, kad tik pasitarnautume seržantui ir jo dukteriai... Ar ne tą patį manai ir tu, Gėlasai Vanduo?

— Pagelbėti jai! — sušuko Džasperas. — Niekas neprivers manęs palikti Mabelę Dungam, kol ji bus visiškai saugi savo tėvo glėbyje.

— Gerai pasakyta, jaunuoli! Vyriškai ir garbingai pasakyta! Ir aš visa širdimi tau pritariu... Ne, ne, jūs ne pirmoji moteris, kurią aš lydžiu per šį užkampį, ir kol kas tik vienai atsitiko nelaimė. Tai buvo juoda diena... Duok dieve, kad ji niekad daugiau nepasikartotų!

Mabelė žiūrėjo čia į vieną savo gynėją, čia į kitą, ir gražiose jos akyse ištryško ašaros. Paspaudusi rankas ir kupina pasitikėjimo, drebančiu balsu ji atsakė:

— Aš neturiu teisės dėl savęs statyti į pavojų jūsų visų gyvybės. Mano tėvas bus jums dėkingas, lygiai kaip ir aš...Dievas jums atlygins. Bet kam be reikalo rizikuoti. Aš galiu keliauti toli, dažnai dėl kokio paiko įgeidžio nubėgdavau ne vieną mylią; kodėl neturėčiau pasistengti dabar, kai reikia gelbėti savo, o svarbiausia, jūsų gyvybę?

— Ji tikra balandėlė, Džasperai, — tarė Pėdsekys, neišleisdamas jos rankos, kol Mabelė pati neišsivadavo. — Ir kokia ji meilutė... Mes miškuose pasidarome šiurkštūs ir kietaširdžiai, Mabele, bet, pamačius tokią būtybę kaip jūs, mumyse pabunda geriausi jausmai, ir tai mes atsiminsime, kol gyvi būsime. Manau, Džasperas pasakys jums tą patį, nes jis, kaip ir aš, prie Ontarijo mažai yra sutikęs tokių moterų kaip jūs, — tokių, kurios sugebėtų palenkti širdį ir sužadinti joje kitų žmonių meilę... Pasakyk dabar, Džasperai, ar aš tiesą sakau?

— Aš abejoju, kad kur nors rastųsi kita tokia moteris, kaip Mabelė Dungam, — mandagiai atsakė jaunuo-

lis. — Tu be reikalo sakai tokių nesutikęs miškuose; ne, vargu ar tokią sutiksi ir gyvenvietėse bei miestuose!

— Bus geriau, jei mes paliksime valtis, — skubiai tarė Mabelė. — Aš jaučiu, kad likti čia pavojinga.

— Jums tai būtų per sunku, jūs to nepakeltumėte, — atsakė Pėdsekys. — Nakties metu tektų nueiti daugiau nei dvidešimt mylių per kerplėšas, kelmus, medžių išvartas ir pelkes. Be to, užpakalyje savęs paliktume plačius pėdsakus, ir, gal būt, tada su ginklu jau tektų skinti kelią į įgulą. Palauksime mohikano.

Niekas neprieštaravo.

Arouhedas su žmona atsisėdo nuošaliai po krūmu ir tyliai šnekučiavosi. Indėno balsas buvo rūstus; jo žmona nuolankiai jam atsakinėjo. Pėdsekys ir Kepas, sėdėdami valtyje, pasakojosi įvairius nuotykius sausumoje ir jūroje. Džasperas ir Mabelė sėdėjo antrojoje valtyje; per vieną valandą jiedu susidraugavo labiau, negu kitomis aplinkybėmis būtų galėję susidraugauti per ištisus metus. Nors ir grėsė pavojus, laikas jiedviem bėgo greitai. Jiedu nustebo, kai Kepas pasakė, kiek prabėgo laiko.

— Ak, kad taip būtų galima parūkyti, tada šioje kajutėje būtų visiškai jauku! — pastebėjo senasis jūrininkas. — Čia mes taip puikiai prišvartuoti, kad mums nebaisus joks vėjas. Viena bėda — negalima rūkyti!

— Tabokos dūmai mus išduotų, — atsakė Pėdsekys. — Kam tada taip slėptis nuo mingų akių, jeigu išduosime jų nosims, kur mūsų ieškoti! Ne, ne, sutramdykite savo apetitą. Mokykitės ištvermės iš raudonodžių, kurie ištisą savaitę nevalgo, vaikydamiesi paskui vieną skalpą... Tu nieko negirdėjai, Džasperai?

— Ateina Slibinas.

— Gerai! Pažiūrėsime, kieno žvitresnės akys — mohikano ar jaunuolio, gyvenančio prie vandens.

Mohikanas iš tikrųjų pasirodė iš tos pusės, iš kurios buvo atėjęs Džasperas; bet, aplenkęs užuolanką, jis, užuot žengęs į priekį, priėjo prie kranto ir, pasislėpęs krūmuose, pasižvalgė atgal.

— Slibinas mato niekšus! — pašnibždėjo Pėdsekys. — Jie pakibo ant meškerės ir dabar sėlina prie dūmų: tai yra tokia tiesa, kaip tai, kad mano oda yra balta..

Linksmas, nors ir negirdimas juokas nutraukė jo kalbą. Kumštelėjęs Kepą alkūne, jis toliau sekė visus Čingačguko judesius. Mohikanas bent dešimt minučių nejudėjo kaip akmuo, ant kurio jis stovėjo, paskui, lyg pamatęs tai, ko laukė, skubiai nuėjo toliau, slėpdamas savo pėdsakus sekliame vandenyje. Matyt, jis skubėjo ir nerimavo, nes nuolat dairėsi atgal ir kartu žiūrinėjo pakrantės krūmus, ieškodamas vietos, kurioje galėjo būti paslėptos valtys.

— Pašauk jį, — tarė Džasperas. — Pašauk, arba bus vėlu! Žiūrėk, jis eina pro šalį!

— Palauk dar, palauk! Nėra ko skubėti, tikėk manim, kitaip protingasis Slibinas šliaužtų pilvu... Ė-ė! Rodos, pats Čingačgukas, kurio akis tokia pat jautri, kaip šuns uoslė, neatras mūsų slėptuvės.

Pėdsekys per anksti džiūgavo. Dar jis neištarė paskutinių žodžių, o indėnas, jau nuėjęs keletą pėdų pasroviui, staiga stabtelėjo, savo akylą žvilgsnį įsmeigęs į krūmus, greit žengė kelis žingsnius atgal ir, praskleidęs šakas, atsidūrė draugų tarpe.

— Ką? Prakeiktieji mingai? — paklausė Pėdsekys, kai jo bičiulis priėjo tiek arti, kad jau buvo galima kalbėti, nepamirštant atsargumo.

— Irokėzai! — trumpai atsakė indėnas.

— O ar ne vis tas pat! Irokėzai, velniai, mingai, mengvizai arba raganos — viskas per vieną. Aš visus tuos niekšus vadinu mingais. Pasislink arčiau, vade, ir pakalbėsime kaip reikiant.

Jiedu atsisėdo nuošaliai ir pradėjo kalbėtis delavariškai. Kai baigė tartis, Pėdsekys priėjo prie kitų ir pranešė visa, ką sužinojo.

Mohikanas kurį laiką stebėjo irokėzus, žygiuojančius tvirtovės link. Pamatę Džaspero sukurtą ugnį, jie tuojau pasuko atgal. Čingačgukas, rizikuodamas būti pastebėtas, turėjo pasislėpti ir palaukti, kol jie praeis pro šalį. Laimė, indėnai tą akimirką taip buvo susidomėję savo atradimu, kad mažiau, nei jiems įprasta, dairėsi po apylinkę. Kaip ten bebūtų, penkiolika irokėzų skubiai praėjo pro jį, žengdami pėda pėdon, ir jis vėl galėjo sekti paskui juos. Aptikę medžiotojo ir mohikano pėdsakus, irokėzai nuėjo prie upės pirmojo pėdomis ir ją pasiekė kaip tik tuo metu, kai Džasperas pasislėpė už užuolankos. Dūmai tada buvo jau aiškiai matyti, ir indėnai nuėjo į mišką, stengdamiesi nepastebimi prislinkti prie laužo. Čingačgukas pasinaudojo tuo akimirksniu, nusileido į upę ir aplenkė jos užuolanką, indėnų nepastebėtas. Čia jis pabuvo tol, kol pamatė irokėzus prie paties laužo, bet ten jie neilgai teužtruko.

Apie irokėzų kėslus mohikanas galėjo spėlioti tiktai iš jų veiksmų.

Jo nuomone, irokėzai suprato, ką iš tikrųjų reiškia ta ugnis, nes jie, skubiai apžiūrėję vietą, pasiskirstė į dvi dalis: vieni nuėjo gilyn į mišką, kiti — septyni ar aštuoni žmonės — nuėjo Džaspero pėdomis upės krantu ir pasiekė tą vietą, kur valtys buvo sustojusios prie kranto. Didysis Slibinas suprato, kad reikia skubėti, ir tučtuojau

sugrįžo prie savo draugų. Iš kai kurių irokėzų mostų jis spėjo, kad jie eis pasroviui, tačiau tuo negalėjo būti visiškai tikras.

Kol Pėdsekys visa tai pasakojo savo draugams, du baltieji žmonės, galvodami, kaip rasti priemonių išsigelbėti, nenoromis atsiminė savo profesiją.

— Tuojau išstumkime iš čia valtis, — tarė Džasperas. — Srovė smarki, ir jeigu tik mes sutartinai užgulsime irklus, toli nuplauksime nuo tų valkatų.

— O ši vargšė gėlelė, ką tik išsiskleidusi ant kranto, nejaugi turės nuvysti miške? — atkirto jo draugas ta poetiška kalba, kurios jis nesąmoningai išmoko, ilgai bendraudamas su delavarais.

— Veikiau mes visi mirsime! — atšovė jaunuolis, ir jo veidą nuplieskė raudonis. — Mabelė ir Arouhedo žmona atsiguls valties dugne, o mes atliksime savo pareigą, kaip pridera vyrams.

— Taip, tu moki irkluoti, Gėlasai Vanduo, aš sutinku, bet prakeiktasis mingas ne blogiau moka šaudyti. Valtys lengvos ir greitos, tačiau kulkos lekia dar greičiau.

— Mes iškilmingai pasižadėjome tėvui, pagerbusiam mus savo pasitikėjimu, ir todėl mūsų pareiga — drąsiai žiūrėti šiam pavojui į akis.

— Tačiau neužmiršti atsargumo ir sveiko proto.

— Sveiko proto! Sveikas protas kartais gali virsti bailumu.

Jiedu stovėjo siauroje smėlėtos pakrantės juostoje. Pėdsekys, atsirėmęs šautuvo, abiem rankomis spaudė vamzdį, kurio taikiklio sargas lietė jo petį. Kai Džasperas ištarė tuos griežtus ir nenupelnytus žodžius, Pėdsekio veido spalva nė kiek nepasikeitė, bet jaunuolis pa-

stebėjo, kad jo pirštai mėšlungiškai sugniaužė vamzdį. Tai buvo vienintelė jo jaudinimosi žymė.

— Tu esi jaunas, ir tavo galva karšta, — taip oriai atkirto Pėdsekys, kad klausantieji pajuto pagarbą jo išminčiai, — bet mano gyvenimas praėjo tarp įvairiausių pavojų, ir mano patyrimas yra patikimesnis, negu nekantraus berniuko užsidegimas. O kai dėl bailumo, Džasperai, tai į rūstų ir neapgalvotą žodį aš neatsakysiu rūsčiu ir neapgalvotu žodžiu, tačiau tikėk žmogum, kuris akis į akį susitikdavo su mingais, kai tu dar gulėjai lopšyje, ir žinok, kad jų gudrybes lengviau apgauti protu, negu nugalėti beprotišku narsumu.

— Prašau man atleisti, Pėdseky, — nuoširdžiai atsakė Džasperas, spausdamas draugui ranką. — Iš mano pusės buvo kvaila ir biauru taip pasakyti žmogui, kuris, gindamas teisybę, savo narsumu toks pat tvirtas, kaip uola ežero pakrantėje.

Tik dabar Pėdsekio veidas pralinksmėjo. Jo išdidumą, sužadintą natūralios savigarbos, pakeitė geraširdiškas atvirumas, o tai buvo pagrindinis jo būdo bruožas. Jis draugiškai paspaudė Džasperui ranką; jo suraukti antakiai išsilygino, ir akyse vėl atsispindėjo jo širdies gerumas.

— Na, na, gerai, Džasperai, tiek to, tiek to! — atsakė jis juokdamasis. — Aš visiškai nepykstu ir nenoriu, kad ant manęs kas pyktų. Aš neturiu būti kerštingas. Būtų bloga, jei nors pusė to būtų pasakyta Slibinui, nors jis ir delavaras: odos spalva...

Jis nutraukė savo žodžius, pajutęs prie peties kažką prisilietus. Mabelė stovėjo valtyje, palinkusi į priekį ir prispaudusi pirštą prie lūpų. Ji įbedė akis į lapų tarpą ir, atgal atmetusi ranką, šakelės galu palietė Pėdsekį

Pėdsekys žvilgtelėjo pro kitą tarpelį ir pašnibždėjo Džasperui:

— Prakeikti mingai! Prie ginklo, draugai, bet nejudėkite, būkite negyvi kaip kelmai!

Džasperas tylutėliai prišoko prie valties, vos vos stumtelėjęs, privertė Mabelę atsigulti valties dugne ir atsistojo šalia jos, laikydamas paruoštą šautuvą su atlaužtu gaiduku. Arouhedas ir Čingačgukas prišliaužė prie krūmo ir ten sugulė kaip žalčiai, taip pat laikydami parengtus savo ginklus; o tuskaroro žmona nulenkė galvą ant kelių, pridengė ją savo kartūno skarele ir sustingo vietoje. Kepas iš už diržo išsitraukė pistoletus, bet, atrodo, nežinojo, ką toliau veikti. Pėdsekys nė nekrūptelėjo. Iš pat karto jis atsistojo tokioje vietoje, iš kur galėjo patogiai stebėti priešą ir šaudyti. Jis laikėsi taip šaltai, kad net ir šią kritišką valandą neatrodė nėmaž susiglumęs.

Ši valandėlė iš tikrųjų buvo baisi. Kai Mabelė prisilietė palydovo peties, ties upės užuolanka pasirodė trys irokėzai maždaug per šimtą jardų nuo keleivių; jie stabtelėjo ir žiūrėjo upe žemyn. Jie buvo nuogi iki juosmens, apsiginklavę kautynėms su priešais ir karingai išsidažę. Buvo matyti, kad jie abejoja, nežinodami, kur sukti ieškoti bėglių. Vienas rodė žemyn pasroviui, antras — aukštyn prieš srovę, trečias — į kitą upės krantą.

PENKTASIS SKYRIUS

Tai buvo nerami valanda. Bėgliai spėliojo apie savo priešų kėslus tiktai iš jų judesių ir įniršio, kurį jiems kėlė jų nepasisekimas. Buvo aišku, kad dalis jų nužygiavo prie tvirtovės ir kad laužas jų, matyti, neapgavo. Tačiau ta aplinkybė dabar keleiviams negalėjo

daug reikšti, jiems grėsė pavojus iš tų trijų irokėzų, kurie traukė pasroviui ir galėjo juos užklupti. Visa tai greitai sumojo Pėdsekys, supratęs, kad reikia tučtuojau apsispręsti ir veikti vieningai. Nekeldamas nė mažiausio triukšmo, jis pamojo dviems indėnams bei Džasperui prieiti ir pašnibždomis jiems tarė:

— Mes turime būti pasiruošę. Tų niekšų yra tik trejetas, o mes esame penki; keturi iš mūsų pripratę prie tokių nuotykių... Gėlasai Vanduo, savo daliai imk apsigimėlį, nusidažiusį mirties spalvomis. Tu, Čingačgukė, pasirūpink jų vadu, o Arouhedas tegu nusitaiko į jaunesnįjį. Tik nesupainiokite: dvi kulkos vienam — tai per didelė prabanga šiuo metu, kai seržanto duktė pavojuje. O aš būsiu rezerve dėl viso pikto: gal būt, atsiras ir ketvirtas priešas arba kuriam nors jūsų sudrebės ranka. Nešaukite, kol neduosiu ženklo! Šausime tiktai iš didelės bėdos, nes, išgirdę šūvį, bematant atbėgs tų niekšų draugai. Džasperai, jei tie biaurybės puls mus iš užpakalio, tau pavedu valtį su seržanto dukterimi; leiskis upe ir nuvežk ją į tvirtovę.

Vos Pėdsekys spėjo ištarti tuos žodžius, irokėzai tiek priartėjo, kad reikėjo visiškai nutilti. Irokėzai pamažu brido vandeniu, stengdamiesi laikytis arčiau krūmų. Tuo tarpu lapų šlamesys ir šakų tratėjimas atnešė bėgliams baisią žinią — antras indėnų būrys ėjo krantu paskui pirmąjį. Priėję tą vietą, kur slėpėsi bėgliai, abu būriai pamatė vieni kitus. Jie sustojo ir pradėjo tartis, tikra to žodžio prasme, keleiviams viršum galvų, nes juos dengė tiktai lapai ir šakos tokių lanksčių augalų, kad lingavo nuo menkiausio vėjelio, o kiek stipriau pūstelėjęs vėjas tikrai galėjo juos atskleisti. Laimė, abu būriai žiūrėjo viršum krūmų, tikrųjų ir dirbtinių, kurių lapai buvo taip susipynę, jog nekėlė įtarimo. Irokėzai kalbėjosi gy-

vai, bet tyliai, tarytum bijodami, kad kas nors jų nesiklausytų. Pėdsekys ir abu indėnai kariai jų tarmę suprato. Net Džasperas iš dalies suprato, ką kalbėjo irokėzai.

— Pėdsakus nuplovė vanduo! — tarė karys, stovįs upėje taip arti dirbtinio krūmo, kad jį buvo galima perskrosti žeberklu, gulinčiu Džaspero valties dugne. — Vanduo taip švariai nuplovė pėdsakus, kad ir ingizų šuo jų nesurastų.

— Baltaveidžiai nuplaukė valtimis, — pareiškė vienas stovinčiųjų pakrantėje.

— Negali būti! Mūsų karių šautuvai... tenai, žemiau... nebūtų užsikirtę.

Pėdsekys reikšmingai pažvelgė į Džasperą ir sukando dantis, kad nebūtų girdėti jo alsuojant.

— Mano jaunuoliai tegu žiūri erelio akimis, — tarė vyresnysis tų karių, kurie brido vandeniu. — Mes ištisą mėnesį ėjome karo taku ir laimėjome tiktai vieną skalpą... Tarp jų yra mergaitė, o mūsų narsuoliams reikia žmonų.

Laimė, Mabelė nesuprato tų žodžių, bet Džasperas rūsčiai suraukė antakius, ir jo veidą nutvieskė karšta srovė.

Irokėzai nutilo. Iš lapų ir šakų šlamėjimo buvo galima spėti, kad būrys, stovįs pakrantėje, nuėjo pirmyn, nutolo. O tie, kurie stovėjo vandenyje, tebežiūrinėjo upės krantus. Po dviejų ar trijų minučių jie pradėjo lėtai bristi pasroviui, kaip žmonės, kurie ieško pamesto daikto. Pagaliau jie praėjo pro dirbtinį krūmą, ir Pėdsekys, pravėręs burną, savo papratimu tyliai nusijuokė. Tačiau jis neilgai tesidžiaugė: tą pačią akimirką indėnas, einąs užpakalyje, apsigręžė, stabtelėjo ir ėmė atsidėjęs tyrinėti dirbtinę uždangą. Buvo matyti, kad jam kilo kažkoks įtarimas.

Keleivių laimė, jis buvo dar jaunas ir negana prityręs. Jis suprato, kad jo amžiaus karys turi būti apdairus ir kuklus, ir labiausiai bijojo pajuokos ir paniekos, kurios, žinoma, susilauktų, jeigu sukeltų netikrą aliarmą. Užuot pašaukęs savo draugus, jis sugrįžo atgal ir, kai aniedu vis dar brido tolyn, jis tylutėliai priėjo prie jį sudominusio krūmo. Atokaitoje keli lapai buvo truputį nusvirę ant savo stiebelių, ir toks nežymus nukrypimas nuo įprastų gamtos dėsnių kariui krito į akis. Nieko nebuvo čia nepaprasta, nes visi indėnų pojūčiai tokie jautrūs ir stiprūs, ypač karo žygio metu, kad menkiausia smulkmena jiems yra siūlas, kuris nuveda tiesiog prie tikslo.

Tačiau ši žymė, sukėlusi įtarimą, ir pačiam jaunajam indėnui pasirodė tokia nereikšminga, jog jis pagalvojo, kad kvaila apie ją pranešti savo draugams; jis nutarė be kitų pagalbos patikrinti savo įtarimus. Jaunasis karys suprato, kaip pavojinga būti netikėtai užpultam iš pasalų, todėl slinko prie krūmo tyliu žingsniu su didžiausiu atsargumu; kol jis sėlino prie krūmų, abu būriai jau spėjo nueiti penkiasdešimt šešiasdešimt jardų į priekį.

Nors ir jausdami beviltišką savo būklę, keleiviai negalėjo atitraukti akių nuo jauno irokėzo susirūpinusio veido, kurį tą valandėlę jaudino prieštaringi jausmai. Pirmiausia jis troško pasisekimo, kurio nelaimėjo labiausiai prityrę jo giminės kariai. Jis vylėsi susilauksiąs garbės, kurią retai kada pasiekia jo amžiaus indėnas karys, išėjęs į pirmą kovos žygį. Bet jis ir abejojo, nes vėjelis supo nusvirusius lapus ir jiems, rodos, grįžo buvusis jų gaivumas. Be to, jo veide aiškiai atsispindėjo nežinomo pavojaus baimė. Lapai ant šakelių, kurių galai buvo nusvirę į vandenį, taip mažai tepasikeitė nuo kait-

Čingačgukas pakėlė tomahauką...

ros, kad, juos palietęs ranka, irokėzas buvo benusprendžiąs, jog apsiriko dėl savo spėliojimų. Pagaliau, norėdamas išspręsti visas abejones, jis praskleidė dvi šakutes, žengė žingsnį į priekį ir prieš save pamatė bėglius, sustingusius kaip statulas. Jis krūptelėjo, jo akys blykstelėjo, ir jam ištrūko vos girdimas šūksnis. Čingačgukas pakėlė tomahauką ir su baisiu smarkumu trenkė jaunajam kariui į galvą. Irokėzas mostelėjo rankomis, atšoko atgal ir griuvo į upę, kur srovė bematant pagriebė mirties konvulsijų dar tampomą kūną. Delavaras buvo begriebiąs indėną už rankos, ketindamas nulupti jam skalpą, bet veltui: vanduo nunešė lavoną, palikdamas kruviną pėdsaką.

Visa tai atsitiko taip staiga, kad neprityrę žmonės būtų sumišę, tačiau ne tokie buvo Pėdsekys ir jo kelionės draugai, pripratę prie karų miškuose.

— Negalima gaišti nė sekundės, — pusbalsiu tarė Džasperas, raudamas šakas. — Darykite, ką aš darau, misteri Kepai, jei norite išgelbėti savo dukterėčią. O jūs, Mabele, gulkite į valties dugną.

Vos ištaręs tuos žodžius, jis šoko į upę ir įsikibo į lengvo luoto pirmgalį. Džasperas traukė valtį iš priešakio, o Kepas stūmė ją iš užpakalio, neatsitraukdami nuo kranto, stengdamiesi indėnų nepastebėti aplenkti upės užuolanką ir tuo būdu tikriau pasislėpti nuo priešo akių. Pėdsekio valtis stovėjo arčiau kranto ir turėjo išplaukti paskiau. Delavaras iššoko į krantą ir nuėjo į mišką sekti priešo veiksmų, o Arouhedas mostelėjo Pėdsekiui stumti savo valtį į priekį ir sekti paskui Džasperą. Visa tai buvo atlikta per vieną akimirką. Aplenkęs užuolanką ir pasiekęs sraunią tėkmę, Pėdsekys pajuto, kad jo valtis staiga pasidarė lengvesnė. Atsigręžęs pamatė, kad tuskaroras ir jo žmona dingę. Jam tučtuojau dingtelėjo:

„Išdavimas!" Bet samprotauti nebuvo kada, nes kiek žemiau pasroviui pasigirdo pašėlę šauksmai: matyti, greita upės srovė jau nunešė jaunojo indėno lavoną prie tos vietos, kur buvo jo draugai. Trinktelėjo šautuvo šūvis, ir Pėdsekys pamatė Džasperą, kuris, aplenkęs užuolanką, plaukė skersai upę, stovėdamas valties užpakalyje. Kepas sėdėjo priešakyje, ir jiedu abu smarkiai kabino irklais, kad valtis plauktų greičiau. Pėdsekys viena akimi žvilgtelėjo — ir tučtuojau jam kilo mintis, kurią jis bematant pavertė veiksmu, nes niekas geriau už jį nežinojo pasienio karų staigmenų. Įšokęs į savo valtį, stipriai pasistūmęs irklu, jis pasuko į sraunumą, skubėdamas perplaukti upę, tik daug žemiau už savo draugą. Jo kūnas tapo taikiniu priešų šūviams: jis labai gerai žinojo, kad irokėzai pirmiausia panorės gauti jo skalpą.

— Plauk toliau prieš srovę, Džasperai! — sušuko jis, kirsdamas vandenį galingais ir plačiais irklo smūgiais. — Ir stenkis pasiekti anuos alksnių krūmus kitame krante! Pirmiausia saugok seržanto dukterį, o niekšus mingus palik man ir Slibinui!

Džasperas mostelėjo ore irklu, parodydamas, kad jį suprato. Tuo tarpu šautuvų šūviai sekė vienas paskui kitą. Visi jie buvo taikomi į žmogų, sėdintį valtyje, kuri plaukė arčiau irokėzų.

— Taip, taip, kvailiai, tuštinkite savo šautuvus! — kalbėjo sau Pėdsekys, didesnę savo gyvenimo dalį praleidęs miškų vienumoje ir papratęs kalbėtis pats su savimi. — Eikvokite paraką, nė karto kaip reikiant neprisitaikę, ir tik leiskite man nuo jūsų nutolti! Kautynių metu nedera girtis, ir vis dėlto aš pasakysiu, kad jūs nedaug taiklesni už miestiečius, šaudančius daržuose žvirblius. A! Tai jau neblogai! — pridūrė jis, kryptelėjęs galvą, kai pro šalį nuzvimbė kulka, peštelėjusi plau-

kų kuokštelę. — Bet švinas, nuzvimbęs nors per pirštą pro šalį, galėjo ir visai nelėkti iš vamzdžio — tiek pat naudos. Valio, Džasperai! Jeigu jau mes čia turime netekti skalpų, tai bent seržanto duktė turi būti išgelbėta.

Dabar Pėdsekys buvo viduryje upės, beveik prieš pat irokėzus. O antroji valtis, varoma tvirtų Kepo ir Džaspero rankų, jau plaukė prie kranto kitoje pusėje upės, kaip tik nurodytoje vietoje. Senasis jūrininkas valtyje jautėsi kaip namie ir laikėsi šauniai. Iš tiesų jis nuoširdžiai mylėjo savo dukterėčią, nepamiršdamas, žinoma, ir savęs paties. Jam ne naujiena buvo priešo kulkos, nors savo patyrimą jis įsigijo kitos rūšies kautynėse. Dar keli sutartiniai irklų smūgiai — ir valtis įsmuko į krūmus. Džasperas skubiai išlaipino iš valties Mabelę, ir nuo tos valandos šitie trys bėgliai buvo saugūs.

Kitokia buvo Pėdsekio padėtis. Jam grėsė didžiausias pavojus, tas pavojus dar labiau padidėjo dėl to, kad tą pačią valandėlę, kai jis priartėjo prie priešų, irokėzai, einą krantu, prisidėjo prie tų, kurie brido vandeniu. Osvegas toje vietoje buvo apie kabeltovą pločio, ir valtis, plaukianti upės viduriu, atsidūrė kryžminėje ugnyje, kuri nė akimirką netilo.

Tą lemiamą valandą Pėdsekiui labai pravertė šaltas jo kraujas ir tvirtumas. Jis žinojo, kad jį gali išgelbėti tik nuolatinis judėjimas, nes, šaudydami į pastovų taikinį, irokėzai iš tokio atstumo neapsiriks. Bet ir plaukdamas tiesia kryptimi, jis vis tiek neišvengtų kulkos indėnų, įgudusių medžioti danielius. Jis turėjo nuolat kaitalioti savo valties kryptį, čia plaukdamas pasroviui strėlės greitumu, čia staiga sustodamas ir plaukdamas keletą jardų skersai srovės. Laimė, irokėzai negalėjo užtaisyti savo šautuvų vandenyje, o tankūs pakrančių krūmai dengė nuo jų akių bėglius, išlipusius į krantą. To-

kiu būdu priešo apšaudomas Pėdsekys palengva tolo, čia srovės nešamas į priekį, čia plaukdamas skersai upės, bet staiga pavojus dar padidėjo: priartėjo sargybinis būrys, stebėjęs, ar neplaukia baltieji pasroviui.

Tai buvo tie patys kariai, kuriuos minėjo savo pasitarime irokėzai. Jų buvo ne mažiau kaip dešimt vyrų. Jie sustojo tokioje vietoje, kur vanduo, smarkiai verždamasis pro išsikišusius akmenis ir seklumas, sudarė slenkstį. Pėdsekys matė, kad jeigu jis pasuks valtį per slenkstį, srovė jį būtinai nubloškš į tą vietą, kur tykojo irokėzai. Jį pagriebtų neįveikiama srovės jėga, o akmenys užtvertų jam visus kitus kelius, ir tada jo bandymas pasprukti būtinai baigtųsi mirtimi arba nelaisve. Jis iš paskutiniųjų stengėsi pasiekti vakarinį krantą kitoje pusėje priešų. Tačiau tai pranešė žmogaus jėgas. Jeigu jis plauktų prieš srovę, tai sulėtintų savo valties greitį ir taip leistų priešams jį pasivyti. Būdamas tokioje beviltiškoje būklėje, bet vis dėlto neprarasdamas šalto kraujo, jis ryžosi desperatiškam žingsniui. Užuot prasmukęs slenkstį tarp akmenų, jis pasuko į seklumą ir, ją pasiekęs, čiupo ilgąjį savo šautuvą ir šoko į vandenį. Šokinėdamas nuo vieno akmens ant kito, Pėdsekys pamažu artėjo prie vakarinio upės kranto. Jo palikta valtis greit nuplaukė prie slenksčio, čia pasišokėdama ant akmenų, čia prisisemdama vandens, čia vėl jį ištaškydama, ir pagaliau atsimušė į krantą per kelis sieksnius nuo tos vietos, kur buvo sustoję irokėzai.

Bet Pėdsekys dar neišvengė pavojaus; tiesa, iš pradžių indėnai, jo drąsos ir mitrumo nustebinti, kurį laiką stovėjo nejudėdami, tačiau greit vėl supoškėjo šautuvų šūviai, ir viršum jo galvos skrendančių kulkų zvimbimas susiliejo su bangų šniokštimu. Jo drabužiai kelio-

se vietose buvo peršauti, bet kulkos jo paties negrybštelėjo.

Vietomis Pėdsekiui teko bristi vandeniu iki krūtinės; tada savo šautuvą ir šaudmenis jis nešė iškėlęs viršum galvos. Visa tai vargino, ir jis labai nudžiugo, priėjęs didelį iš vandens kyšantį akmenį, kurio viršūnė buvo visai sausa. Čia jis padėjo parakinę, o pats nuo kulkų pasislėpė už akmens. Vos penkiasdešimt žingsnių jį teskyrė nuo vakarinio kranto, bet, pažvelgęs į tamsų ramų vandenį, jis suprato, kad ten galima tik plaukte nuplaukti.

Indėnai keletą minučių liovėsi šaudę. Jie susibūrė prie valties ir, radę joje irklus, susiruošė perplaukti upę.

— Pėdseky! — pasigirdo balsas iš krūmų tankmės kairiajame krante.

— Ko tau reikia, Džasperai?

— Nenusimink! Tavo draugai arti, ir nė vienas mingas neperplauks upės, nepalydėjęs gyvybės už savo akiplėšiškumą. Gal būtų geriau, jei tu paliktum savo šautuvą ant akmens ir pats atplauktum prie mūsų, kol tie niekšai nesuskubo išplaukti valtimi į gilų vandenį?

— Miškų gyventojas niekada nepalieka savo šautuvo, kol jo rage yra parako ir maišelyje kulkų. Žinai, Gėlasai Vanduo, šiandien aš dar nė karto neiššoviau, o aš nemėgstu skirtis su tais valkatomis, nepalikęs jiems atminimo. Vanduo mano kojoms nepakenks. Be to, tarp tų niekdirbių mačiau niekšą Arouhedą; jis už savo „ištikimybę" nusipelnė dovanos, ir aš jį apdovanosiu. Tikiuosi, tu neatsivedei seržanto dukters čia, kur ją galėtų pasiekti kulkos?

— Ji yra saugioje vietoje, bent dabar. Svarbiausia — ar pavyks sukliudyti priešams perplaukti upę. Jie dabar

žino, kad mūsų nedaug, ir jei čia atplauks, tai veikiausiai savo būrio dalį paliks kitame krante.

— Valtimis tu pasirūpinsi, berneli. Tačiau aš leisiu prieiti prie manęs per irklo atstumą drąsiausiam iš mingų, kurs yra kada nors nudūręs lašišą. Jeigu jie perplauks upę aukščiau slenksčio, tai ar mes negalėtume ją perplaukti dar aukščiau ir palenktyniauti su tais vilkais?

— Aš juk sakiau tau, kad jų dalis veikiausiai pasiliks aname krante. Be to, ar norėsi, kad Mabelę apšaudytų irokėzai?

— Reikia išgelbėti seržanto dukterį! — ryžtingai atsakė Pėdsekys. — Tavo tiesa, Džasperai: mingai jos neturi apšaudyti. Ką gi mums daryti? Jeigu galima, reikia pasistengti, kad jie negalėtų persikelti per upę bent valandą ar dvi, o mes tada pasinaudotume nakties tamsa.

— Sutinku su tavimi, Pėdseky. Kad tik pavyktų! Bet ar mums užteks jėgų?

— Tarp krioklio ir įgulos nėra jokio laivo, be mūsų valčių, o raudonodžiai neišdrįs keltis per upę, pamatę į juos nukreiptus mano karabino ir tavo šautuvo vamzdžius. Nenoriu girtis, Džasperai, bet šiame pasienyje visi gerai žino, kad mano „elniamušys" retai kada šauna pro šalį.

— Visur giriamas tavo menas, Pėdseky, bet juk reikia laiko šautuvui užtaisinėti; o juk dabar tu nesi sausumoje, už geros priedangos, ir turi kautis ne taip palankiomis sąlygomis. Jei turėtum mano valtį, ar galėtum persikelti į šį krantą, nesudrėkinęs savo šautuvo?

— Ar skraido erelis? — atsakė Pėdsekys, be garso juokdamasis savo įpratimu, o paskui, pasižiūrėjęs į antrą krantą, pridūrė: — Neprotinga būtų vandenyje

įsti į pavojų; aš matau, kad tie nedorėliai ketina vėl griebtis parako ir kulkų.

— Galima išvengti pavojaus. Misteris Kepas nueis prie valties ir numes į vandenį šakelę, kuri parodys, ar srovė nuneš ją prie tavo akmens. Matai, šakelė jau vandenyje! Jeigu ji pasieks tave, tu pakelk ranką, ir Kepas nuo kranto atstums valtį. Jei valtis praplauks pro šalį ir tu nespėsi jos pagauti, tai grįžtančioji srovė vis tiek nuneš ją vėl prie kranto, ir aš ją lengvai pasigausiu.

Džasperas dar tebekalbėjo, kai šakelė, vis greičiau srovės nešama, pagaliau priplaukė prie akmens. Pėdsekys ją pačiupo ir iškėlė aukštyn, parodydamas, kad pasisekė pagauti. Paskui šakelę nuplaukė valtis, ir Pėdsekys ją bematant pasigavo.

— Vikriai atlikta! Štai ką reiškia pasienio įpročiai, Džasperai! — šypsodamasis tarė palydovas. — Prigimtis tave traukia prie vandens, o mane — į mišką. Dabar tegu sukčiai mingai atlaužia savo šautuvų gaidukus ir taiko: paskutinį kartą jie gali pasinaudoti proga ir šaudyti į beginklį.

— Stumtelk valtį į krantą, o pats šok į ją ir atsigulk dugne. Kvaila be reikalo lįsti į aiškų pavojų.

— Aš mėgstu su savo priešais susitikti akis į akį, kaip tinka vyrui, kai jie patys man rodo tokį pat pavyzdį! — išdidžiai atsakė Pėdsekys.

— O Mabelė?

— Tiesa, berneli, tiesa! Reikia išgelbėti seržanto dukterį ir, kaip tu sakai, nelįsti be reikalo į pavojų, nes kitaip būsi panašus į neprotingą vaikezą. Ar iš tos vietos, kur dabar stovi, ranka pasieksi valtį?

— Žinoma, jei tu ją stiprėliau stumtelsi.

Pėdsekys iš visų jėgų pastūmė valtį. Lengvutė valtis bematant perplaukė tarpą, skiriantį ją nuo kranto. Kai

ji priplaukė artyn, Džasperas ją pagriebė. Pastatę valtį saugioje vietoje ir pasirinkę patogią poziciją tarp krūmų — tai buvo atlikta per vieną minutę, — Pėdsekys ir Džasperas vienas antram paspaudė rankas, kaip du seniai besimatę draugai.

— Dabar, Džasperai, pažiūrėsime, ar nors vienas iš tų mingų išdrįs plaukti per Osvegą, kai savo dantis išsieps „elniamušys". Žinoma, tu esi labiau pripratęs prie irklo, vairo ir burės, negu prie šautuvo, bet tavo širdis narsi ir ranka tvirta, o mūšyje tai daug reiškia.

— Aš ginsiu Mabelę, — ramiai atsakė Džasperas.

— Taip, taip, mes turime saugoti seržanto dukterį. Aš visuomet tave mylėjau, Džasperai, o dabar myliu dar labiau dėl to, kad tu rūpiniesi tos vargšės mergaitės likimu tokią valandą, kai visų tavo jėgų reikia savai gyvybei ginti. Žiūrėk, Džasperai! Trys niekšai lipa į valtį! Tur būt, jie mano, kad mes pasprukome, kitaip nedrįstų keltis per upę mano „elniamušio" vamzdžio akivaizdoje.

Irokėzai iš tikrųjų susiruošė perplaukti Osvegą, nematydami sumaniai pasislėpusių Pėdsekio ir jo draugo ir manydami, kad šiedu bando gelbėtis pabėgdami. Baltieji iš tikrųjų mielai būtų taip padarę, jeigu jų globoje nebūtų buvę Mabelės: jie gerai žinojo, ką reiškia kautynės miške, ir suprato, kad mergaitę gali išgelbėti tiktai atkirsdami kelią per upę.

Valtyje buvo trys kariai, kaip sakė Pėdsekys: du klūpojo su šautuvais rankose, pasiruošę šaudyti; trečiasis stovėjo valties gale, vairuodamas irklu. Jie nuplaukė prieš srovę, ketindami keltis per upę aukščiau slenksčio, kur srovė buvo ramesnė. Mingas, vairuojąs irklu, gerai mokėjo savo darbą: lengvas luotas skriste skrido vandeniu, kaip plunksna oru.

— Gal šauti? — tyliai paklausė Džasperas, virpėdamas iš nekantrumo.

— Dar ne metas, berneli, dar ne metas! Jų tiktai trejetas, ir jei misteris Kepas pavartos pistoletą, kurį nešiojasi už diržo, tai mes net leisime jiems išlipti į krantą ir taip susigrąžinsime valtį.

— O Mabelė?

— Dėl seržanto dukters nėra ko bijoti. Tu man sakei, kad ji esanti saugi dygiosios kryklės pridengtoje medžio drevėje, ir jeigu tu kaip reikiant paslėpei pėdsakus, tai ji ten drąsiai gali išbūti kad ir ištisą mėnesį, juokdamasi iš mingų.

— Niekuo negali būti tikras. Aš norėčiau, kad ji būtų arčiau mūsų.

— O kam, Gėlasai Vanduo? Nori pakišti po kulkomis gražią jos galvutę ir virpančią širdį? Ne, ne, jai geriau ir saugiau būti ten, kur ji dabar yra!

— Tuo aš nesu tikras. Mes tarėmės esą visiškai saugūs už šakų, prismaigstytų aplink mus, ir vis dėlto mus susekė.

— Ir velnio vaiką mingą puikiai nubaudėme už smalsumą! Taip pat bus nubausti ir šitie sukčiai, kurie...

Pėdsekys nutilo, nes tą pačią akimirką pasigirdo šūvis. Valties gale stovįs indėnas mėšlungiškai pašoko ir nugriuvo į vandenį, rankoje laikydamas irklą... Mažytis dūmų debesėlis pakilo viršum krūmų rytiniame krante ir greitai ištirpo ore.

— Tai sušnypštė Didysis Slibinas! — džiugiai sušuko Pėdsekys. — Jokio delavaro krūtinėje nėra plakusi narsesnė ir ištikimesnė širdis. O vis dėlto būtų buvę geriau, jeigu jis nebūtų kėlęs nerimo... Bet juk jis nežinojo, jokiu būdu negalėjo žinoti apie mūsų būklę!

Vairuotojo netekusią valtį bematant nunešė srovė. Du joje sėdį indėnai baimingai dairėsi į visas puses, nepajėgdami kovoti su įnirtinga stichija. Čingačguko laimė, kad visi irokėzai buvo susidomėję vien dviem draugais, kitaip jam būtų buvę sunku, beveik neįmanoma pasprukti iš jų rankų. Nė vienas irokėzas nepajudėjo; visų akys buvo įbestos į valtį. Lengvas luotas, smarkios srovės įnoringai blaškomas, ėmė taip suptis ir suktis, kad abu irokėzai, norėdami išlaikyti pusiausvyrą, turėjo sugulti jo dugne. Ši priemonė neilgam jiedviem bepadėjo: į akmenį atsimušusi, valtis apvirto, ir kariai sukrito į vandenį. Slenksčiuose vanduo paprastai nesti gilus, nebent tik tose vietose, kur jis sudaro protakas, todėl irokėzai negalėjo prigerti. Bet jie neteko ginklų ir, norėdami pasiekti krantą, turėjo čia bristi, čia plaukte plaukti — kaip kokioje vietoje. Valtis viduryje upės užplaukė ant akmens; ja dabar negalėjo pasinaudoti nei keleiviai, nei jų persekiotojai.

— Dabar patogi valanda, Pėdseky! — sušuko Džasperas, kai du irokėzai, iki juosmens vandenyje, brido upe. — Aš imu sau vieną, o tu imk antrąjį.

Tai pasakęs, jis iššovė, bet visi įvykiai taip jį buvo sujaudinę, kad ranka sudrebėjo. Abu irokėzai išliko sveiki ir pakėlė aukštyn rankas, šaipydamiesi iš Džaspero nesėkmės. Pėdsekys nešovė.

— Ne, ne, Gėlasai Vanduo, — atsakė jis, — aš be reikalo nelieju priešo kraujo. Mano kulka gerai įvyniota į odą, šautuvo užtaisas stipriai užkimštas, ir aš šausiu tik tada, kai tai bus visiškai neišvengiama. Atvirai kalbant, aš nemėgstu mingų dėl to, kad seniai susigyvenau su delavarais, bet niekad nešausiu nė į vieną iš tų niekšų, jei nebūsiu įsitikinęs, kad jo mirtis yra būtinai reikalinga. Nesu nudėjęs danieliaus vien tik dėl savo ma-

lonumo. Palauksime! Mums dar pasitaikys proga paspausti „elniamušį", kai reikės padėti Slibinui, kuris taip drąsiai pagarsino tiems šliužams savo kaimynystę su jais. A! Vienas iš jų jau brenda antai pakrante, lyg įgulos vaikezas, kuris, pasislėpęs už išvirtusio medžio, taikosi šauti į voveraitę.

Pėdsekys pirštu parodė indėną, apie kurį kalbėjo, ir Džasperas jį pamatė. Jaunas karys, trokšdamas pasižymėti, atsiskyrė nuo savo draugų ir slinko prie krūmo, kuriame buvo pasislėpęs Čingačgukas. Didysis Slibinas, suklaidintas tariamo savo priešų neapdairumo, leido irokėzui prieiti taip arti, kad šis jį galėjo pastebėti. Iš indėno judesių buvo aišku, kad jis ketina šauti. Čingačgukas, irokėzai ir baltieji sudarė tris lygiašonio trikampio kampus, o kiekvienas trikampio šonas buvo apie šimtą jardų ilgio.

— Slibinas turi būti kur nors ten, — pastebėjo Pėdsekys, nė valandėlę iš akių neišleisdamas jauno kario. — Matyt, jis blogai seka priešą, jei tam velniò mingui leido taip arti prisėlinti.

— Žiūrėk, — įsiterpė Džasperas, — antai delavaro nušautojo indėno lavonas! Srovė atplukdė jį prie akmenų, ir iš vandens išlindo galva ir pečiai.

— Nenuostabu, berneli, nenuostabu! Ir žmogaus kūno neatskirsi nuo rąstigalio, kai jį palieka gyvybė. Žinoma, tas irokėzas jau nebegali kam nors pakenkti, bet anas bailys laukinis, atrodo, pasiryžo laimėti ištikimojo mano draugo skalpą.

Jis nutilo, pakėlė nepaprastai ilgą savo šautuvą ir, prispaudęs prie peties, iššovė. Kaip tik tą akimirką, kai irokėzas nusitaikė į Čingačguką, lemtingasis „elniamušio" pasiuntinys pasiekė savo tikslą. Irokėzo šautuvas iš-

šovė, bet į dangų, o jis pats griuvo į krūmus, jeigu ne užmuštas, tai sunkiai sužeistas.

— Tas šliužas pats kaltas! — niūriai burbtelėjo Pėdsekys, buožę atrėmęs į žemę ir su didžiausiu atidumu užtaisydamas šautuvą. — Mudu su Čingačguku dar vaikai būdami susibičiuliavome ir drauge kovėmės prie Horikano, prie Mohauko, prie Ontarijo ir prie visų kruvinų sienų, kurios skiria mūsų ir prancūzų žemes. Nejaugi tas kvailys manė, kad aš sėdėsiu rankas sudėjęs ir žiūrėsiu, kaip mano draugą nudės iš pasalų!

— Už svarbią paslaugą, kurią mums suteikė Slibinas, mes atsilyginome jam tokia pat paslauga. Bet žiūrėk, Pėdseky: niekšai išsigando. Jie traukiasi ir ieško sau priedangos, matydami, kad mūsų kulkos pasiekia aną krantą.

— Šis šūvis — tai menkniekis, Džasperai, tikras menkniekis! Pasiteirauk šešiasdešimtame pulke: ten tau pasakys, kaip pyškino „elniamušys", ir dar tokią valandą, kai kulkos biro į mus tartum kruša. O šis šūvis — menkniekis: kvailas valkata pats ieškojo sau galo!

— Kas čia? Šuo ar danielius plaukia į šį krantą?

Pėdsekys krūptelėjo, nes iš tikrųjų pamatė, kad upe, už slenksčio, kažkas plaukia, labai lėtai artėja prie kranto, nes šioje vietoje buvo itin smarki srovė. Atidžiau įsižiūrėję, jiedu aiškiai pamatė, jog esama žmogaus, ir, rodos, indėno. Bijodami kokios karinės klastos, jiedu, išplėtę akis, stebėjo kiekvieną nepažįstamojo judesį.

— Jis kažką stumia prieš save, — tarė Džasperas. — Jo galva panaši į krūmą, vėjo stumiamą pasroviui.

— Čia kokia nors indėniška velniava, bet atvirumas ir sąžiningumas nugali jų klastas.

Nepažįstamajam vis artėjant, du bičiuliai ėmė abejoti dėl savo spėliojimų; teisybę jiedu sužinojo tiktai tada,

kai nepažįstamasis jau buvo perplaukęs du trečdalius upės.

— Prisiekiu gyvybe, juk čia Didysis Slibinas! — sušuko Pėdsekys, juokdamasis be garso, bet iš visos širdies. — Jis apsipynė šakomis, paslėpdamas savo galvą, ir viršuje pritaisė ragelį su paraku, o šautuvą pririšo prie strampgalio ir stumia jį priešais save... O, kiek mudu turėjome panašių nuotykių Tajo apylinkėse mūsų kraujo ištroškusių mingų akivaizdoje!

— Bet ar čia jis, Pėdseky? Aš nepažįstu nė vieno jo veido bruožo.

— Nė vieno bruožo! Kas gi pažins indėną iš jo bruožų? Ne, ne, berneli! Aš jį pažįstu iš dažų, kuriais jis nusidažęs. Niekas savęs taip nedažo, kaip delavaras. Jis puošiasi savo spalvomis, Džasperai, kaip tavo laivas ežere — šventojo Jurgio kryžiumi, arba kaip prancūzų valtys — savo servetėlėmis su dėmėmis nuo žuvų kaulų ir žvėrienos gabalų. Iš čia tu dabar pamatysi jo akis... Tai tikro vado žvilgsnis! Bet ar tu žinai, Gėlasai Vanduo, nepaisant viso jo žiaurumo mūšio metu, jo išorinio ramumo, kartais iš jo akių čiurkšlėmis bėga ašaros. Tikėk manimi: po ta raudona oda plaka karšta ir kilni širdis.

— Niekas tuo neabejoja.

— O aš tai tikriausiai žinau, — pasididžiuodamas pridūrė Pėdsekys, — dėl to, kad su juo dalinausi ir sielvartu, ir džiaugsmu! Mačiau jį skaudaus sielvarto prislėgtą, mačiau ir džiaugsmo valandomis. Bet tyliau! Aš jau per daug darausi panašus į miesto gyventoją, pašnibždomis giriantį vieną žmogų kitam, o Slibinas turi puikią ausį. Jis žino, kad aš myliu ir visuomet jį garbstau, bet tik tada, kai jis negirdi. Juk delavarai — iš pri-

gimties labai kuklūs žmonės, nors ir pasidaro baisūs pagyrūnai, pririšti prie kankinimo stulpo.

Didysis Slibinas jau priplaukė prie kranto kaip tik ties ta vieta, kur stovėjo abu jo draugai.

Išlipęs iš vandens, jis nusipurtė kaip šuo ir savo papratimu sušuko:

— Huf!

ŠEŠTASIS SKYRIUS

Pėdsekys priėjo prie vado ir kreipėsi į jį jo karingosios giminės kalba.

— Argi protinga buvo, Čingačguke, — prikišo jis jam, — pasislėpus vienam tykoti tuzino mingų? Tiesa, „elniamušys" retai mane apvilia, bet juk nuo vieno Osvego kranto iki kito toli, o tie niekšai iš už krūmų rodo tiktai savo galvas ir pečius, menkiau prityrusi ranka lengvai galėjo nepataikyti. Tu, vade, apie viską turėjai iš anksto pagalvoti, būtinai iš anksto!

— Didysis Slibinas — mohikanų karys; karo take jis mato tik savo priešus, ir jo tėvų tėvai visuomet būdavo mingų užnugaryje nuo tų laikų, kaip teka vandenys.

— Aš žinau tavo sugebėjimus ir juos gerbiu, bet sveika išmintis kariui tiek pat reikalinga, kiek ir narsumas. Jei tie velniai irokėzai nebūtų užsižiopsoję į savo draugus, besikapstančius vandenyje, jie tave ant karštų pėdų bematant būtų sučiupę.

— Ką gi sumanė delavaras? — paklausė Džasperas, pamatęs, kaip vadas staiga paliko Pėdsekį ir priėjo prie kranto, lyg ruošdamasis vėl šokti į vandenį. — Tikiuosi, jis nepadarys kvailystės ir negrįš į aną krantą kokio menkniekio, kurį ten užmiršo?

— Ne ne, juk jis ne tik narsus, bet ir protingas, nors paskutinį kartą tykodamas ir buvo neatsargus. Klausyk,

Džasperai, — pridūrė Pėdsekys, pasitraukdamas su juo į šalį, — klausyk: Čingačgukas — ne baltasis, kaip mudu; jis yra mohikanų vadas, turįs savų ypatybių, savų įpročių. Jei gyveni su žmonėmis, ne visai į tave panašiais, leisk jiems sekti savo papročiais, atitinkančiais jų prigimtį. Karaliaus karys imtų keiktis ir gerti, ir tu veltui draustum jam keiktis ir gerti; džentelmenas mėgsta smaguriauti, gražuolei reikia papuošalų, ir tu jų nepriversi atsisakyti nuo smagurių ir nuo papuošalų. O indėno prigimtis ir polinkiai yra kur kas stipresni.

— Bet ką jis nori daryti? Žiūrėk! Delavaras plaukia prie lavono, gulinčio ant akmenų... Kuriam galui jis vėl lenda į tokį pavojų?

— Dėl garbės, garso ir gero vardo. Jis elgiasi lygiai taip, kaip ir kilmingieji ponai, kurie anoje pusėje jūrų palieka ramius savo butus ir važiuoja čia užkąsti žvėrienos ir pasipešti su prancūzais.

— Aš tave suprantu... Tavo draugas nuplaukė skalpo?

— To reikalauja raudonodžio garbė. Tegu jis elgiasi, kaip jam tinka. Mes — baltieji, ir mums nesuprantama, kaip galima žaloti nebegyvą priešą; bet raudonodžio garbė to reikalauja. Gal būt, tau, Gėlasai Vanduo, pasirodys keista, bet aš iš baltųjų, iš žinomų ir kilmingų žmonių, girdėjau keisčiausių ir juokingiausių samprotavimų apie garbę... Taip, taip, ir iš baltųjų žmonių!

— Didysis Slibinas drąsiai išlindo po priešo kulkomis, įsigeidęs nukautojo irokėzo skalpo. O mes dėl to galime netekti viso, ką laimėjome per tokį vargą.

— Jis kitaip galvoja, Džasperai. Didžiojo Slibino supratimu, daugiau garbės pasiimti šį skalpą, negu palikti kovos lauką, nuklotą priešų lavonų, nenulupus odos nuo jų kaukolių. Ar tu žinai, kad per paskutinįjį mūsų susi-

rėmimą su prancūzais šešiasdešimtojo pulko kapitonas, šauniausias jaunuolis, paaukojo savo gyvybę, pasišovęs tiktai pagrobti trijų svarų šovinio patranką? Jis manė, kad taip elgtis jam liepia jo garbė. Mačiau ir jauną leitenantą, mirštamai sužeistą; įsisupęs į savo vėliavą ir apsipylęs krauju, jis merdėjo, įsivaizduodamas, kad guli ant kažko minkšto, minkštesnio už buivolų kailį.

— Taip, taip, aš suprantu, kad garbė liepia ginti savo vėliavą.

— Ką gi! Tas skalpas — Čingačguko vėliava. Jis jį saugos, kad galėtų parodyti savo vaikų vaikams. Bet ką aš sakau! — susimąstęs pridūrė Pėdsekys. — Juk senojo mohikano kamienas neturi nė vienos atžalos. Jis neturi nei vaikų, kurie nešiotų tuos trofėjus, nei giminės, kuri didžiuotųsi jo žygiais. Jis vienui vienas visame pasaulyje ir vis dėlto yra ištikimas savo prigimčiai ir savo papročiams. Ar tu supranti, Džasperai, kad šis jo elgesys kažkuo kilnus ir nusipelno mūsų pagarbos?

Tuo tarpu irokėzai pakėlė baisų klyksmą, paskui pasigirdo keletas šūvių.

Irokėzai taip troško sučiupti delavarą ir sukliudyti jam nulupti skalpą, kad subrido į vandenį, o kai kurie bent per šimtą žingsnių priėjo prie slenksčio, tikėdamiesi įveikti srovės jėgą. Čingačgukas savimi nesirūpino. Jis greit ir vikriai, kaip buvo nuo seno įpratęs, atliko savo darbą ir grįžo sveikas, ore kratydamas savo trofėjų ir pergalingai klykdamas baisiausiu, šiurpiausiu balsu... Tą baisų, džiūgaujamą klyksmą kartojo tylūs miško skliautai ir ilga upės vandens lyguma. Išsigandusi Mabelė palenkė galvą, o jos dėdė kad kiek būtų šokęs bėgti.

— Tokio klyksmo aš dar niekad nesu girdėjęs! — sušuko Džasperas, užsikimšdamas ausis iš baimės ir pasišlykštėjimo.

— Tai jų muzika, berneli, — šaltai atsakė Pėdsekys. — Tie garsai atstoja jiems būgnus ir fleitas, trimitus ir ragus; jie negali be jų apsieiti: tie garsai žadina jų žiaurumą ir kraujo troškimą. Kai aš buvau jaunas, tie garsai man atrodė baisūs, bet dabar mano ausims jie tokie įprasti, kaip ir paukščių čiulbėjimas. Na, dabar Didysis Slibinas patenkintas... Štai jis grįžta su skalpu prie diržo.

Džasperas pasišlykštėdamas nusigręžė, pamatęs delavarą, lipantį iš vandens; o Pėdsekys į savo draugą žiūrėjo su filosofišku ramumu, tarytum tame jo žygyje nematytų nieko ypatingo. Delavaras, kurio veide visai išnyko jaudinimosi žymės, džiūgaudamas apsidairė į draugus ir nuėjo į krūmų tankmę išgręžti savo drabužių ir užtaisyti šautuvo.

— Džasperai, — tarė palydovas, — eik, surask misterį Kepą ir pakviesk prisidėti prie mūsų. Mes negalime gaišti laiko pasitarimams: reikia tučtuojau aptarti mūsų veikimo planą, kitaip mingai pasinaudos proga ir mus suims.

Jaunuolis pakvietė Kepą, ir po valandėlės visi keturi susirinko pakrantėje, saugiai pasislėpę nuo mingų. Tiesa, tai iš dalies jiems kliudė stebėti priešą.

Artėjo vakaras. Netrukus turėjo ateiti naktis, o iš visko atrodė, kad ji bus labai tamsi. Saulė jau buvo nusileidusi, greitai temo. Keleiviai visas viltis dėjo į tamsą, nors ir ji, slėpdama priešų veiksmus, savo ruožtu buvo taip pat pavojinga.

— Atėjo valanda, mano draugai, — tarė Pėdsekys, — šaltai apsvarstyti ir nužymėti sutartinio ir ryžtingo veikimo planą. Po valandos miškuose bus tamsu kaip vidurnaktį ir, naudodamiesi tamsa, mes galime pasiekti tvirtovę. Ką jūs apie tai manote, misteri Kepai? Nors jūs

nelabai žinote, kaip reikia kautis ir trauktis miške, bet jūsų amžius suteikia jums teisę pirmam pasakyti savo žodį.

— Taip pat reikia atsižvelgti ir į artimą mano giminystę su Mabele.

— Na, apie tai aš negaliu nieko pasakyti. Prisirišimas yra prisirišimas, ir ne taip svarbu, kuo jis pagrįstas — įgimtu jausmu, polinkiais ar protu. Aš nekalbėsiu apie Didįjį Slibiną, bet mudu su Džasperu esame pasiryžę ginti seržanto dukterį taip, kaip ją gintų tikras jos tėvas. Ar tiesą sakau, jaunuoli?

— O, Mabelė gali manim pasikliauti! Aš ją ginsiu ligi paskutinio kraujo lašo! — atsakė Džasperas tyliai, bet karštai.

— Puiku, puiku! — nutraukė jį dėdė. — Dėl to nesiginčysime, nes, rodos, visi esate pasiryžę jai padėti — vienas labiau už kitą. Mano nuomone, kai tik sutems, reikia lipti į valtį, kad mūsų nepastebėtų priešų sargyba, ir plaukti į prieplauką taip greitai, kiek tik leis vėjas ir jūros potvynis.

— Lengva pasakyti, bet ne taip lengva padaryti, — atkirto Pėdsekys. — Vandenyje mes susiduriame su didesniu pavojumi negu miškuose; be to, ten, žemiau, — slenkstis, ir aš nesu tikras, kad net pats Džasperas tamsoje sugebės laimingai per jį prastumti valtį. Ar atsakai, jaunuoli, už savo vikrumą?

— Aš pritariu misterio Kepo nuomonei, kad mums geriausia bus plaukti valtimi. Mabelė negalės bristi pelkėmis ir kopti per medžių kelmus tokią tamsią naktį, kokios, rodos, reikia laukti; vandenyje ir mano širdis visada ramesnė, ir akis tikresnė.

— Tavo širdis visuomet narsi, jaunuoli, ir tavo akis tokia žvitri, kokia begali būti žvitri akis žmogaus, taip

ilgai gyvenusio atviroje saulėkaitoje ir taip mažai miškuose... Ak, Ontarijo ežere neauga medžiai, o jei augtų, — kaip nušvistų tokioje lygumoje medžiotojo širdis! O kai dėl jūsų patarimų, tai yra pakankamai argumentų ir už, ir prieš. Vanduo nepalieka pėdsakų...

— O ką jūs pasakysite apie kilvaterį?[1] — sušuko Kepas mokytojo tonu.

— Ką jūs pasakėte?

— Kalbėk toliau, — tarė Džasperas. — Misteris Kepas mano esąs vandenyne... Vanduo nepalieka pėdsakų, pasakei tu...

— Jokių, Gėlasai Vanduo; bent čia. Aš nesiimu spręsti, kaip esti jūroje. Be to, valtis lengva ir greita, ja patogu plaukti pasroviui, ir kelionė nenuvargins seržanto dukters. Tai — viena klausimo pusė. Antra vertus, upės niekas nedengia, tik dangaus skliautas; slenkstį perplaukti sunku net dieną, o iš čia vandeniu iki įgulos dar geros šešios mylios. Dar prisiminkite, kad naktį miške ne taip lengva rasti pėdsakus... Aš tikrai nežinau, Džasperai, ką galėčiau šį kartą patarti.

— O kaip būtų, jeigu mudu su Slibinu nuplauktume antros valties ir ją čia atsigabentume? Man atrodo, kad vandeny mes vis dėlto būtume saugesni.

— Ką ir besakysi! Bet tai bus galima padaryti tik labiau sutemus. Taip taip, jeigu atsiminsime, kad mūsų tarpe yra seržanto duktė, taip, žinoma, bus geriausia. Jei su mumis nebūtų moters, tai stipriems ir narsiems vyrams vienas malonumas būtų pagūžinėti su valkatomis, tupinčiais aname krante. Taigi, Džasperai, — kalbėjo toliau palydovas, kurio būde nebuvo nė krislelio tuščios puikybės, — ar apsiimi atvilkti šen valtį?

---

[1] Kilvateris — vilkstinė laivų, kurioje laivai plaukia vienas paskui kitą vorele.

— Aš apsiimsiu viską, Pėdseky, kas tik galėtų padėti Mabelei.

— Tai kilnu ir, manau, atitinka tavo būdą. Slibinas, kuris jau nusirengė beveik visiškai nuogas, padės tau. Gavę valtį, mes, be to, iš priešo atimsime priemonę mums kenkti.

Taip nusprendę, jie susiruošė vykdyti šitaip puikiai sugalvotą planą. Mišką greit apgaubė nakties šešėliai, ir kai viskas buvo paruošta, sunku bebuvo atskirti daiktus kitame upės krante.

Nebuvo galima delsti; gudrūs mingai galėjo sugalvoti įvairių priemonių perplaukti tokią neplačią upę, ir Pėdsekys norėjo kuo greičiau pasitraukti iš čia. Tuo tarpu, kai Džasperas ir delavaras nėrė į upę, Pėdsekys nuėjo į Mabelės slėptuvę ir pasakė, kad ji su dėde turi eiti iki sraunumos. Paskui jis įlipo į jam paliktą valtį, kurią irgi reikėjo nuirti.

Bematant jis priplaukė prie kranto. Mabelė ir Kepas sulipo į valtį, užėmė įprastas savo vietas, o Pėdsekys, stovėdamas valties užpakalyje, laikėsi įsikibęs medžio šakos; jis bijojo, kad valties nenuneštų srovė. Slinko minutės, kupinos kankinančio nerimo dėl draugų likimo.

Tuo tarpu Džasperas ir Čingačgukas plaukė per gilų ir greitą srautą, stengdamiesi pasiekti seklumą, kur jau buvo galima briste bristi. Netrukus jiedu pajuto dugną po savo kojomis. Tada greta vienas kito pamažu ir su didžiausiu atsargumu jiedu nuėjo į tą pusę, kur, jų manymu, turėjo būti valtis. Bet jau buvo taip tamsu, kad jie nieko nematė ir teko vadovautis tiktai instinktu, kuris miško gyventojui parodo kelią saulei nusileidus, kai nematyti jokios žvaigždės danguje, ir žmogui, nepratusiam klaidžioti miško labirintais, viskas atrodo chaotiška. Džasperas visiškai pasikliovė delavaru, kuris dėl savo

prityrimo galėjo būti geriausias vadovas. Tačiau nelengva bristi tokiu vėlyvu metu tarp siaučiančios stichijos ir atsiminti visas vietovės smulkmenas. Kai jiedu pasiekė upės vidurį, abu krantai dingo tamsoje, tik debesų fone neaiškiai stypsojo paskiros medžių viršūnės. Du kartus reikėjo keisti kryptį, nes netikėtai jiedu užbrido į gilias sietuvas, tuo tarpu jiedu žinojo, kad valtis įstrigo ant seklumos. Vadovaudamiesi panašiais samprotavimais, kurie atstojo kompasą, jiedu brido vandeniu apie ketvirtį valandos, nematydami savo kelionės tikslo, ir tas laikas jaunam jūreiviui pasirodė be galo ilgas. Tą akimirką, kai delavaras stabtelėjo ir pasiūlė savo draugui grįžti į krantą pasitikrinti, kurios krypties reikia laikytis, jiedu pamatė žmogų, brendantį vandenyje per rankos ilgį nuo jųdviejų.

— Mingas! — pašnibždėjo delavaras Džasperui į ausį. — Slibinas parodys savo broliui, kas yra gudrumas.

Jaunasis jūreivis, pastebėjęs nepažįstamąjį, tuojau suprato, kas čia toks.

Jausdamas, kad reikia visiškai pasikliauti mohikanu, jis stengėsi laikytis užpakalyje; jo draugas nuėjo į tą pusę, kur dingo irokėzas. Jis netrukus vėl pamatė priešą ir nuėjo tiesiai į jį. Toje vietoje vanduo taip šniokštė, kad drąsiai buvo galima kalbėtis, ir vadas atsigręžęs tarė savo draugui:

— Pasikliauk Didžiojo Slibino gudrumu.

— Huf! — staiga sušuko irokėzas ir paskui pridūrė savo kalba: — Radau valtį, tik nėra kas man padeda. Eik su manimi, ir mudu nukelsime ją nuo akmens...

— Mielai, — atsakė Čingačgukas, mokąs irokėzų kalbą. — Vesk, mes eisime paskui.

Irokėzas negalėjo atskirti nei balso, nei akcento per smarkų srovės šniokštimą ir ėjo į priekį, nieko neatsa-

kydamas; mūsų bičiuliai sekė iš paskos, ir netrukus visi trys priėjo prie valties. Irokėzas paėmė ją už vieno galo, Džasperas — už antro, o Čingačgukas per vidurį. Svarbiausia, priešas neturėjo atspėti, jog vienas iš naujųjų draugų — baltasis. Tačiau tai atspėti buvo gana sunku, nes didesnę savo drabužių dalį Džasperas buvo palikęs ant kranto.

— Kelk! — indėnų įpratimu lakoniškai įsakė irokėzas.

Jie nesunkiai pakėlė valtį, išliejo iš jos vandenį ir paskui vėl atsargiai nuleido į upę; tačiau visi trys ją prilaikė, bijodami, kad jos nenuneštų srovė. Irokėzas, laikęs už priekio, tempė valtį į rytinį krantą, kur jo laukė sugrįžtant draugai.

Iš to, kad jųdviejų atsiradimas upėje nė kiek nenustebino irokėzo, Džasperas ir delavaras nusprendė, jog upėje turi būti daugiau priešų, todėl nutarė elgtis kuo atsargiausiai. Ne tokie drąsūs ir ryžtingi žmonės bijotų atsidurti tarp priešų, bet jųdviejų širdys jokios baimės nepažino. Jiedu buvo pripratę prie pavojų ir būtų ryžęsi viskuo rizikuoti, žinodami, kaip svarbu neleisti priešui pagrobti valties. Džasperas tvirtai nusprendė valtį atimti arba sugadinti: nuo to parėjo Mabelės saugumas. Jis išsitraukė peilį, ketindamas pradurti jos dugną ir tuo būdu padaryti ją bent kuriam laikui netinkamą vartoti, jeigu tik aplinkybės priverstų palikti ją priešo rankose.

Tuo tarpu irokėzas, lėtai žengdamas vandenyje, tempė paskui save valtį; du draugai norom nenorom sekė paskui jį. Čingačgukas buvo bekeliąs savo tomahauką, taikydamas perskelti nieko neįtariančiam indėnui galvą, bet pabūgo, kad mirštančiojo klyksmas arba lavonas, kurį nuneštų srovė, sukels triukšmą, ir protingai susilaikė. Po valandėlės delavaras ėmė gailėtis savo neryž-

tingumo, kai pamatė prie jų artėjančius dar keturis irokėzus.

Jie šūktelėjo, indėnų papratimu reikšdami savo pasitenkinimą, ir visi atskubėjo prie valties. Irokėzų dabar buvo tiek daug, kad tą valandą delavaro gudrumas ir sumanumas nieko negalėjo padėti. Penki irokėzai, nesustodami ir nė žodžio netardami, skubėjo į krantą. Jie norėjo paimti irklus, kuriais iš anksto apsirūpino, ir pasodinti į valtį tris ar keturis karius su šautuvais ir parako atsarga; kadangi tamsoje tų daiktų nesušlapinus nebuvo galima pernešti, tai be valties irokėzai negalėjo perplaukti upės.

Taip nedidelis draugų ir priešų būrelis pasiekė rytinį upės pakraštį, kuris, kaip ir vakarinis, buvo labai gilus. Reikėjo plaukti... Tada jie valandėlę sustojo, galvodami, kokiu būdu pritraukti valtį prie kranto. Vienas iš keturių atvykusių irokėzų buvo vadas, ir pagarba, Amerikos indėnų paprastai rodoma savo vado orumui, patyrimui bei laipsniui, privertė visus nutilti ir laukti jo žodžio.

Dėl tos atvangos dviejų draugų, ypač Džaspero, būklė pasidarė dar pavojingesnė: juos galėjo pažinti kaip priešus. Džasperas iš atsargumo numetė savo kepurę į valties dugną, o kadangi jis neturėjo nei švarko, nei marškinių, tai buvo galima tikėtis irokėzus nepastebėsiant, kad jis baltaveidis. Dar jam labai padėjo ir ta aplinkybė, kad visi irokėzai buvo valties priešakyje, o jis — jos užpakalyje ir buvo jos dengiamas nuo priešų akių. Ne tokia buvo Čingačguko padėtis: jis atsidūrė amžinų savo priešų viduryje; bet visi jo jausmai buvo taip įtempti, kad bet kurią akimirką jis buvo pasiruošęs pasprukti arba smogti priešui, jeigu būtų reikalo. Bijodamas atsigręžti, kad užpakalyje stovintieji jo nepažintų,

jis su neišsenkama kantrybe laukė valandos, kada bus galima veikti.

— Du atsistos prie valties galų ir stums ją į priekį. Likusieji plaukte nuplauks ir paruoš ginklus, — tarė irokėzų vadas.

Indėnai tylėdami paklausė įsakymo ir Džasperą paliko prie valties užpakalio, o irokėzą, kuris surado valtį, jos priešakyje. Čingačgukas taip giliai pasinėrė į vandenį, kad irokėzai, eidami pro šalį, jo nepastebėjo. Netrukus iš plaukikų keliamo triukšmo, iš vandens teškenimo, iš rankų kilnojimo ir šūksnių paaiškėjo, kad keturi irokėzai, prisidėję prie pirmojo, jau plaukia per pačią gelmę. Tuo įsitikinęs, delavaras tuojau kilstelėjo galvą, atsistojo toje pačioje vietoje, kur stovėjo, ir nusprendė, kad atėjo valanda veikti.

Jeigu seno kario vietoje būtų buvęs mažiau susitvardąs žmogus, jis veikiausiai iš karto būtų smogęs seniai numatytą smūgį. Tačiau mohikanas žinojo, kad keli irokėzai plaukia netoli per sraunią tėkmę, ir nenorėjo rizikuoti be būtino reikalo. Jis leido indėnui, einančiam valties priešakyje, nutempti valtį į gilią vietą, ir jie visi trys ėmė plaukti į rytinį krantą. Kai delavaras ir Džasperas priplaukė tą vietą, kur srovė buvo žymiai smarkesnė, jiedu, užuot tiesiai tempę, pasuko valtį prieš srovę; ji nubrėžė kreivą liniją ir dėl to sumažino savo greitį. Žinoma, tai buvo padaryta ne staiga, neskubant, kaip paprastai būtų skubėjęs baltasis, jeigu jis būtų ėmęsis tokios gudrybės, bet, atvirkščiai, labai pamažu ir atsargiai, kad priešais plaukiąs irokėzas manytų, jog jie grumiasi su srovės jėga. Po valandėlės valtis pasiekė giliausią slenksčio vietą. Tada irokėzas pastebėjo, kad dėl jam nesuprantamos priežasties valtis plaukia lėčiau, ne-

gu turėtų plaukti. Jis staiga atsigręžė ir pamatė, kad valčiai plaukti trukdo jo draugai.

Jaunasis irokėzas bematant suprato, kad jis vienas liko su priešais. Jis griebė ranka Čingačguką už gerklės, ir abu indėnai, paleidę valtį, kaip tigrai įsikibo vienas į antrą. Tamsoje, šėlstančio vandens apsupti, jiedu užmiršo visa, išskyrus vien savo neapykantą ir norą nugalėti priešą.

Džasperas liko visiškas valties šeimininkas, kuri skrido vandeniu kaip vėjo nešama plunksna. Pirmiausia jam šovė į galvą, kad reikia skubėti į pagalbą mohikanui, bet jis atsiminė, kad būtinai turi užgrobti valtį; todėl, nors aiškiai girdėjo sunkiai alsuojant du karius, kurie stengėsi pasmaugti vienas antrą, nukreipė valtį į vakarinį krantą ir netrukus jį priplaukė.

Suradęs savo draugus, jis apsirengė ir trumpai papasakojo, kas atsitiko.

Kai jis viską papasakojo, stojo gūdi tyla. Visi įtemptai klausėsi, tikėdamiesi išgirsią kokį nors garsą, iš kurio būtų galima spręsti, kaip baigėsi dviejų indėnų grumtynės. Bet veltui: girdėjosi tik vienodas, nesiliaująs srovės šniokštimas. Irokėzai, kurie buvo kitame upės krante, tylėjo kaip žemė.

— Imk šitą irklą, Džasperai, — tarė Pėdsekys ramiai, nors atidus stebėtojas nesunkiai būtų nugirdęs, kad jo balsas buvo liūdnesnis nei visada, — ir irkis paskui mus. Neprotinga ilgiau čia gaišti.

— O Slibinas?

— Slibinas yra Didžiosios Dvasios rankose, kaip kad jis sako. Ar jis liks gyvas, ar žus, mes niekuo negalime jam padėti, o patys žūsime, jei rankas sudėję kaip bo-

bos plepėsime apie savo sielvartą. Ši tamsa mums labai palanki...

Nuo kito upės kranto atsklido ilgas, šaižus šūksnis ir nutraukė palydovo kalbą.

— Ką reiškia šitas klyksmas, misteri Pėdseky? — paklausė Kepas. — Jis panašus į velnio kauksmą ir jau tikriausiai ne iš žmogaus gerklės jis ištrūkęs.

— Tai džiaugsmo klyksmas, skelbiąs jų pergalę. Nėra abejojimo, kad Didžiojo Slibino kūnas, gyvas ar negyvas, teko irokėzams.

— O mes! — sušuko Džasperas, kilniai priekaištaudamas sau, kad tokia nelaimė jo draugo nebūtų ištikusi, jeigu jis nebūtų jo pametęs.

— Mes dabar niekuo negalime padėti vadui, berneli. Mums patiems reikia kuo skubiausiai trauktis iš čia.

— Kaip? Nieko nepadarius jam išgelbėti? Nesužinojus, ar jis gyvas, ar miręs?

— Džasperas tiesą sako, — dusdama, drebančiu balsu tarė Mabelė. — Aš iš tikrųjų nebijau, dėde, ir mielai pasiliksiu čia tol, kol sužinosime, kas atsitiko mūsų draugui.

— Man atrodo, kad tai bus protinga, Pėdseky, — įsiterpė Kepas. — Tikras jūrininkas niekad nepaliks savo bendro, ir, prisipažįstu, aš labai džiaugiuosi, kad toks kilnus jausmas nesvetimas ir gėlo vandens žmonėms.

— Ak, — atkirto palydovas, nekantriai atstumdamas valtį nuo kranto, — jūs nieko nežinote ir nieko nebijote! Jeigu jums brangi gyvybė, tai ir galvokite tik, kaip pasiekti tvirtovę, o delavarą palikite jo likimui. Ką darysi! Danielius, kuris dažnai eina ten, kur randa druskožemio, galų galę susiduria su medžiotoju!

SEPTINTASIS SKYRIUS

Valtis, toldama nuo kranto, pateko į stiprią srovę. Debesys išsisklaidė, pasidarė šviesiau, bet nuo medžių, palinkusių ant upės, krito toks šešėlis, kad pasroviui plaukiančios valtys buvo apgaubtos tamsos ir, atrodė, niekas jų negalėjo pastebėti. Tačiau bėgliai vis dar nebuvo įsitikinę, kad išvengė pavojaus, ir Džasperas, pradėjęs būkštauti dėl merginos likimo, neramiai dairėsi aplinkui, išgirdęs mažiausią ausiai neįprastą iš miško atsklidusį garsą. Jis irklavo tyliai ir labai atsargiai: mažiausias triukšmas nakties tyloje galėjo juos išduoti ir pasiekti budrių irokėzų ausis.

Mabelei šios valandos buvo neramiausios gyvenime. Karšta, pasitikinti savimi, stiprinama kilnios minties, kad ji yra kareivio duktė, Mabelė stengėsi nepasiduoti baimei, tačiau jos širdis plakė daug smarkiau kaip visuomet, o gražios žydros akys švytėjo pasiryžimu, nors tamsoje niekas to negalėjo pastebėti.

— Mabele, — tyliu balsu tarė Džasperas, kai abi valtys plaukė greta, — ar jūs nebijote? Ar jūs visiškai pasitikite mūsų pasiryžimu jus ginti?

— Jūs žinote, Džasperai Uesternai, kad aš esu kareivio duktė, ir man būtų gėda prisipažinti, jog bijau.

— Pasitikėkite manimi ir mumis visais. Jūsų dėdė, Pėdsekys, mohikanas, jeigu vargšas būtų su mumis, ir aš, — mes visi pasiryžę padaryti viską, kad jus išgelbėtume!

— Aš jumis tikiu, Džasperai, — atsakė mergaitė, — žinau, kad dėdė mane myli ir visada pirma pagalvos apie mane ir tik paskui apie save; taip pat tikiu, kad jūs, mano tėvo draugai, jo dukters nepaliksite be pagalbos. Bet nemanykite, kad aš tokia silpna. Kaip miestietė, ga-

limas daiktas, esu linkusi matyti pavojų ten, kur jo nėra; bet, Džasperai, pasižadu, kvailu savo bailumu aš jums nesutrukdysiu.

— Seržanto duktė sako tiesą, — tarė Pėdsekys. — Ji yra verta turėti tokį narsų tėvą, kaip Tomas Dungamas. Ak, kiek kartų, būdavo, mudu su jūsų tėvu va lygiai tokią pat tamsią naktį iš visų pusių erzindavome priešą, kai kas valandėlė grėsė pavojus būti užpultam iš pasalų. Aš buvau šalia jo tą akimirksnį, kai jį sužeidė į petį. Kai jį pamatysite, jis jums papasakos, kaip mudviem tada pavyko perplaukti upę ir kuriuo būdu jis išgelbėjo savo skalpą.

— Jis man papasakojo apie tai, — atsakė Mabelė. — Aš turiu jo laišką, kuriame jis tą įvykį mini, ir aš iš visos širdies dėkoju jums už tą paslaugą. Dievas jums atlygins, ir jūs galite reikalauti iš Dungamo dukters ko tiktai norite.

— Tiesa, tiesa, taip visuomet elgiasi kilnios ir tyros širdies žmonės... Seržantas man pasakojo apie savo jaunystę, apie jūsų motinėlę ir apie tai, kokiu būdu jis jai piršosi, kokių tada turėjo patirti kliūčių bei nemalonumų ir kaip jis pagaliau juos nugalėjo.

— Mamytė taip neilgai gyveno, kad nespėjo atsidėkoti jam už visas kančias, jo patirtas besiekiant jos rankos, — tarė Mabelė, ir jos balsas suvirpėjo.

— Tikriausia tiesa. Dorasis seržantas nieko nuo manęs neslėpė: amžiumi būdamas vyresnis už mane, jis visose mudviejų žvalgybose elgėsi su manimi kaip su sūnumi.

— Gal būt, Pėdseky, jis iš tikrųjų džiaugtųsi, jei tu ir taptum jo sūnumi, — pastebėjo Džasperas, tik kažkaip jo balso tonas neatitiko pasakyto sąmojo.

— O jeigu ir taip, Gėlasai Vanduo! Aš manau, čia

nebūtų nieko blogo... Jis žino, kad aš šį tą išmanau, kai tenka ieškoti priešo pėdų, ir matė mane susiduriant akis į akį su prancūzais. Kartais aš manau, jaunuoli, kad mums visiems būtinai reikia vesti. Juk žmogus, kuris nuolat gyvena miške ir tik vaikosi priešus ir žvėris, ką besakytum, vis dėlto šį tą praranda iš savo įgimtų jausmų.

— Dabar, kai viską matau, — pastebėjo Mabelė, — imu įsitikinti, kad žmonės, ilgai gyveną miškuose, nepažįsta nei miestiečių ydų, nei jų veidmainystės.

— Sunku, Mabele, visuomet gyventi gamtoje ir nepajusti jos gaivinančios įtakos.

— Tiesą sakote, misteri Pėdseky, — tarė Kepas, — ir tai labai gerai supranta žmonės, gyveną vienumoje. Būdavo, žvaigždėtą naktį stovi sargyboje kur nors prie pusiaujo arba Pietų vandenyne — na, ir stačiai jauti, kaip tavo sąžinė skaistėja!

— O ką tu apie tai galvoji, Džasperai? — paklausė Pėdsekys. — Juk tu taip pat, kaip misteris Kepas, patyrei audrų ir turi žinoti, kaip jos veikia žmogaus sielą?

— Aš dar esu per jaunas ir neprityręs tokiems dalykams svarstyti, — kukliai atsakė Džasperas.

— Bet juk jūs mokate jausti, — karštai įsiterpė Mabelė, — tai ir negalite, ir niekas negali gyventi tarp gamtos reiškinių, nedėdamas vilčių į dievą!

— Bijau, kad tokios mintys man ateina į galvą ne taip dažnai, kaip kad reikėtų.

— Gėlasis Vanduo! — reikšmingai pareiškė Kepas. — Tu per daug tikiesi iš to bernelio, Mabele. Gėlasis Vanduo! Juk, rodos, jūs taip vadinatės? Ar ne tiesa? Eau-de-vie?[1]

---

[1] Čia Kepas painioja žodžius. Prancūziškai eau douce reiškia gėlas vanduo, o eau-de-vie — degtinė.

— Eau douce, — ramiai atsakė Džasperas. Plaukiodamas ežere jis buvo išmokęs prancūzų kalbą taip pat gerai, kaip ir kelias indėnų tarmes. — Taip mane praminė irokėzai, norėdami atskirti mane nuo kitų mano draugų, plaukiojančių jūrose ir pasakojančių indėnams apie didžiuosius sūriojo vandens ežerus.

— Na tai kas! Aš manau, tie pasakojimai nepakenkė indėnams. Gal būt, tie irokėzai ir netapo išminčiais, tačiau išminties jiems tikrai nesumažėjo. Taip, taip, eau douce arba skaidrioji degtinė — pagaliau tai ne taip svarbu, nes ji yra tikrai velniškas gėrimas.

— Eau douce reiškia saldus vanduo, tai yra malonus gėrimas. Prancūzai taip vadina ir gėlą vandenį, — atsakė Džasperas, truputį įžeistas Kepo aiškinimų.

— Bet kaipgi, griebk juos velniai, jie eau douce paverčia vandeniu, jei prancūziškai tai reiškia degtinę! Gal taip kalba tik prancūzai, gyveną čia, o ne Bordo ir ne kituose Prancūzijos uostuose? Eau jūrininkams visuomet reiškė degtinę, o eau-de-vie — aukštesnės rūšies degtinę. Aš neprikišu jums, jaunuoli, nemokšiškumo. Ką darysi, jūsų gyvenimo sąlygomis tai natūralu. Štai jeigu jūs grįžtumėte su manimi ir bent porą kartų perplauktumėte Atlanto vandenyną, — iš to jums visam amžiui būtų naudos. Tada Mabelė ir kitos jaunos merginos, gyvenančios prie jūros, būtų geresnės nuomonės apie jus.

— Ne, ne, — paprieštaravo geraširdis ir kilnus palydovas, — galiu jus užtikrinti, kad šiuose kraštuose Džasperui netrūksta draugų. Jam, kaip ir bet kuriam kitam, būtų naudinga pamatyti pasaulį ir pažinti jo papročius, bet jeigu jis, niekur neišvažiuodamas, pragyvens tiktai su mumis, mes vis tiek jį gerbsime kaip ir gerbę. Eau douce ar eua-de-vie, vadinkite jį kaip norite, —

jis narsus jaunuolis, kuriuo galima pasikliauti; ir kai jis stovi sargyboje, aš visuomet miegu kaip negyvas, nes pasitikiu juo kaip pats savimi. Tai yra nuoširdžiausias mano įsitikinimas. Ir seržanto duktė, tikiuosi, nemano, kad jaunuoliui būtinai reikia pabūti jūroje, jeigu nori pelnyti kitų žmonių pagarbą.

Mabelė nieko neatsakė ir nusigręžė. Ji be reikalo nusisuko, nes tamsa ir taip visiškai dengė jos veidą. Bet Džasperas norėjo būtinai pasiaiškinti. Jo savigarba protestavo, pagalvojus, kad jo draugai jo negerbs arba merginos nekreips į jį dėmesio.

— Aš nesigiriu tuo, ko nežinau, — tarė jis. — Mielai sutinku, kad nepažįstu vandenyno ir nemoku laivybos. Juk mes po savo ežerus plaukiojame tik vadovaudamiesi žvaigždėmis ir kompasu, keliaudami nuo kyšulio prie kyšulio, ir mums nereikia griebtis skaitmenų ir skaičiavimų. Bet vis dėlto ir mes turime kai kurių privalumų, tai man teko girdėti iš žmonių, ilgus metus plaukiojusių vandenyne. Visų pirma, mes visada matome žemę, ir labai dažnai nuo vėjo pusės, o tai, pasak žmonių, užgrūdiną jūreivį. Staigūs vėjo gūsiai pas mus esti tokie netikėti ir smarkūs, kad dažnai mes slepiamės prieplaukose.

— O ar jūs naudojatės lotu? — paklausė Kepas.

— Lotas mums nieko nepadeda, ir mes retai jį išmetame.

— O diplotu?[1]

— Esu girdėjęs, jog esama tokio įrankio, tačiau, prisipažįstu, niekad jo nemačiau...

— Na velniava! Laivas — ir be diploto! Ne, vaikeli, jūs neturite nė mažiausios teisės vadintis jūrininku.

---

[1] Diplotas — prietaisas dideliam gyliui matuoti.

Kur girdėta, po velniais, kad jūrininkas nežinotų, kas yra diplotas?

— Aš ir nesakau, kad mokėčiau ką nors ypatingo, misteri Kepai...

— Išskyrus persikėlimą per krioklius, Džasperai! Išskyrus persikėlimą per krioklius ir slenksčius, — tarė Pėdsekys, atskubėjęs jam į pagalbą. — Šituo atžvilgiu, — tikiuosi, jūs, misteri Kepai, sutiksite, — jis yra užtektinai sumanus. Mano galva, kiekvieną turime peikti arba gerbti, atsižvelgdami į jo sugebėjimus. Jeigu misteris Kepas visiškai nenaudingas leidžiantis nuo Osvego krioklio, tai žinau, kad jis būtų nepakeičiamas atviroje jūroje; o jeigu Džasperas nenaudingas, kai iš akių dingsta žemė, tai jis turi žvitrią akį ir stiprią ranką, kai reikia leistis nuo krioklių.

— Bet Džasperas būtų naudingas ir atviroje jūroje! — sušuko Mabelė visiškoje tyloje taip garsiai, kad visi krūptelėjo. — Aš noriu pasakyti, — pridūrė ji, — kad negalima būti nenaudingam ten, kai esi taip naudingas čia, nors aš suprantu, kad misteris Džasperas nenusimano tiek laivybos klausimais, kaip dėdė...

— Taip, visi, nieko neišmanydami, ginkite vienas kitą! — pašiepdamas sumurmėjo Kepas. — Mus, jūrininkus, kai mes atsiduriame sausumoje, visuomet taip nustelbia priešininkų skaičius, kad, pasakysiu teisybę, retai mus tinkamai įvertina. Bet kai tik prireikia jus ginti arba vežti jūsų krovinius, tada visi galvotrūkčiais bėga pas mus.

— Bet, dėde, sausumos gyventojai nepuola mūsų krantų, ir jūrininkai kovoja tiktai su jūrininkais.

— Kokia paikystė! O kur visi tie priešai, išlipę mūsų krašte, kur tie anglai ir prancūzai? Kur jie yra, leisk man paklausti, dukterėčia?

— Iš tikrųjų, kurgi jie? — sušuko Pėdsekys. — Niekas negali apie tai geriau papasakoti už mus, vietos gyventojus, misteri Kepai. Man dažnai tekdavo matyti kelią, kuriuo jie buvo žygiavę, nes tas kelias būdavo nuklotas lietaus išpraustų jų kaulų; ir po daugelio metų, kai žmonių galvose visiškai išdilo net priešų ir jų išpuikimo atminimas, aš vis dar užtikdavau jų pėdsakų pagal jų kapus. Generolai ir eiliniai — visi jie išblaškyti šioje žemėje. Tokio galo susilaukia žmonės, gyveną vien dėl garbės ir kamuojami troškimo atsistoti aukščiau už kitus žmones.

— Turiu pasakyti jums, misteri Pėdseky, kad jūs kažkaip labai jau gudriai samprotaujate, — jūs, žmogus, gyvenąs iš šautuvo, kvėpuojąs paraku ir pakeliąs inkarą tik tada, kai reikia sunaikinti priešą.

— Jeigu jūs manote, kad aš visą savo gyvenimą vien tik kariauju, tai jūs menkai mane pažįstate. Žmogus, gyvenąs miškuose, pasienyje, turi būti viskam pasiruošęs. Bet aš neinu jokių atsakingų pareigų, nes esu paprastas šaulys žvalgas, neturįs jokios valdžios. O tikrosios mano pareigos — tiekti žvërieną armijai tiek taikos, tiek ir karo metu; nors aš, tiesa, ir esu priskirtas prie vieno karininko, išvykusio dabar į gyvenvietes, į kurias niekada jo neseksiu. Vis dėlto man, kaip ir kiekvienam kitam, netinka bėgti nuo priešo.

— Gerai, gerai! Vadinasi, aš apsirikau manydamas, kad jūs einate tokias pat pastovias pareigas, kaip ir laivo patrankininkas. Štai mano svainis! Jis nuo šešiolikos metų amžiaus yra kareivis ir vaizduojasi, kad jo pareigos visais atžvilgiais tokios pat garbingos, kaip ir jūrininko. Na, bet apie tai su juo ir ginčytis neverta...

— Taip, tėvelis yra įsitikinęs, kad kario vardas — kilnus vardas, — tarė Mabelė. — Jo tėvas išėjo kareiviauti, būdamas dar už jį jaunesnis.

— Taip, taip, — pritarė palydovas, — seržantas iš prigimties yra karingas vyras ir į visus pasaulio įvykius žiūri pro savo šautuvo vamzdį. Jis labiau brangina karališkąjį karabiną už šį ilgavamzdį nuostabiai taiklų šautuvą. Įprotis gimdo tokius žmogaus prietarus, ir, matyt, tai yra bendras žmogaus prigimties trūkumas.

— Sausumoje, gal būt, kad ir taip, — tarė Kepas. — Grįždamas iš jūros kelionės, aš kiekvieną kartą pastebėdavau vis tą patį. Štai kad ir paskutinį kartą Niujorke man per didelį vargą pavyko rasti žmogų, vienokių pažiūrų su manimi. Visi, kuriuos sutikdavau, rodos, tiktai kreipė mano mintis į tą pusę, iš kur vėjas pučia, nukrypdami į šoną tiktai tiek, kad galėtų kaip galima greičiau pasukti overštagą[1] ir peršokti beidevindu[2] į kitą halsą[3]!

— Ar jūs ką nors suprantate, Džasperai? — tyliai paklausė Mabelė, su šypsena kreipdamasi į jaunuolį.

— Ne taip jau didelis skirtumas tarp gėlo ir sūriojo vandens, ir tie, kurie jame praleidžia visą laiką, lengvai supranta vieni kitus. Visiškai nesunku, Mabele, suprasti savojo amato kalbą.

— Viskas, rodos, pasikeitė, jei neminėsime kompaso, — kalbėjo toliau Kepas, — tačiau ir kompasas kiek pakitėjo. Nors oras mūsų žemėje ir tirštas, vis dėlto viskas joje nepaliaujamai juda. Pasodinsite, sakysime, prieš

[1] Overštagas — burinio laivo pasukimas prieš vėjo liniją nuo vieno halso į kitą.

[2] Beidevindas — laivo kryptis smailiu kampu į vėją.

[3] Halsas — laivo kursas vėjo atžvilgiu. Jei vėjas pučia į dešinį šoną, tai laivas eina dešiniuoju halsu; jei pučia į kairįjį — tai laivas eina kairiuoju halsu.

išvykdamas medį, o paskui, po dvejų trejų metų sugrįžę, jau to medžio nebepažinsite. Miestai auga, tiesiamos naujos gatvės, puošiamos krantinės — žodžiu tariant, žemėje nuolat viskas kinta. Kitas dalykas — laivas: jis grįžta iš Indijos toks pat, koks ten išvyko, nors ir gavęs skylių, patyręs avarijų bei įvairių nuotykių jūrose.

— Deja, tai tiesa, misteri Kepai. Visi tie vadinamieji pagerinimai ir patobulinimai tik iškraipo ir sužaloja žemės veidą. Girdėjau, kad Didžiųjų Ežerų pietuose ir vakaruose jau pasirodė baisūs būsimųjų pasikeitimų ženklai, bet aš niekad nesu buvęs tuose kraštuose.

— Ką tu nori tuo pasakyti? — paklausė Džasperas.

— Aš kalbu apie vietas, kurios, gal būt, ir yra skirtos tarnauti šio krašto kvailiams eikvotojams. Tos vietos vadinamos prerijomis, ir aš girdėjau iš padoriausių delavarų, kad ten nerasi nė vieno medelio.

— Tačiau aš pažįstu daug kolonistų, kuriems tos išskintos dykvietės labai patinka. Ten nereikia plūktis, kad išvalytum lauką. Tau patinka duona, Pėdseky, o juk kviečiai neauga miško paunksmėje.

— O sąžiningumas ir geri siekimai įsigali, Džasperai. Štai ir misteris Kepas tau pasakys, kad nemiškinga dykuma yra panaši į dyką salą.

— Tegu bus ir taip, — tarė Kepas, — bet ir iš negyvenamų salų mes turime naudos. Pagal jas galima daryti plaukimo linkmės apskaičiavimo pataisas. O jeigu jau kalbėsime apie mano skonį, tai aš niekad neplūsčiau nemiškingos lygumos. Juk žmogui akys yra duotos matyti, o saulė — jam šviesti. Ogi medžiai, mano manymu, tinka tiktai laivų, o kartais ir namų statybai.

Palydovas nieko neatsakė į šitą pastabą, tik jam iš krūtinės ištrūko duslus garsas. Jo kelionės draugai taip pat nutilo, ir vėl įsigalėjo tyla.

Abi valtys įplaukė į sraunią tėkmę netoli vakarinio kranto. Srovės jėga čia buvo nevienoda: vietomis vanduo tekėjo lėtai, kitur veržėsi dviejų arba trijų mylių greitumu per valandą. Nepritytusiai akiai jos sraunumas slenksčiuose atrodė net baisus. Džasperas manė, kad, plaukdami šia kryptimi, per dvi valandas gali pasiekti upės žiotis. Ir jis, ir Pėdsekys buvo įsitikinę, kad nereikia plaukti greičiau, bent tol, kol praplauks pavojingiausias vietas.

Bėgliai kalbėjosi pusbalsiu. Visuotinę tylą, viešpataujančią šiame bekraščiame miške, trikdė tiktai balsai gamtos, kalbančios tūkstančiu kalbų. Nesuskaitomi medžiai šlamėjo lapais, čiurleno vanduo; kartkartėmis girdėjai vėjo siūbuojamų ir viena kitą liečiančių šakų šnabždėjimą. Niekur nebuvo matyti nė mažiausio gyvybės ženklo. Tiesa, Pėdsekys kartą nugirdo toli staugiant vilką, bet tai buvo neaiškus ir atsitiktinis garsas, gal tik vaizduotės padarinys. Tačiau tą valandėlę, kai Pėdsekys paprašė savo draugus nutilti, jautrią jo ausį buvo pasiekęs nulaužtos šakelės trakštelėjimas; tas garsas sklido iš vakarinio kranto.

— Krantu eina žmogus, — tarė Pėdsekys Džasperui beveik pašnibždom. — Nejaugi prakeiktieji irokėzai be valties ir su ginklu rankose persikėlė per upę?

— O gal čia delavaras? Jis, matyti, sekė paskui mus paupiu, žinodamas, kur mus rasti... Palaukite, aš priplauksiu prie kranto ir sužinosiu, kas čia yra.

— Plauk, berneli, bet atsimink, kad reikia vairuoti atsargiai ir tik jau nelipk į krantą, gerai nepagalvojęs, ką darai!

— Bet ar tai protinga? — gyvai sušuko Mabelė, visiškai užmiršusi, kad negalima garsiai kalbėti.

— Labai neprotinga, jeigu jūs taip garsiai kalbėsi-

te, — atsakė Pėdsekys. — Aš esu pypratęs girdėti vyriškus balsus ir mielai klausausi švelnaus ir malonaus jūsų balso, bet dabar ne metas taip garsiai kalbėti. Jūsų tėvelis, narsusis seržantas, kai jį pamatysite, pasakys jums, kad tą valandą, kai užtinki priešo pėdsaką, tyla yra didžiausia dorybė... Keliauk, Džasperai, ir pateisink gerą mūsų nuomonę apie tavo išmintingumą.

Praslinko dešimt neramių minučių, kai Džasperas tylutėliai dingo tamsoje, tarytum srovės pagriebtas. Mabelė buvo įsitikinusi, kad Džasperui, pasišovusiam į tokį žygį, gresia didelis pavojus. Tuo tarpu jų valtis plaukė pasroviui. Visi nutilo ir, užgniaužę kvapą, įtemptai klausėsi menkiausio garso, galinčio pasigirsti iš kranto. Bet visur viešpatavo didinga, iškilminga tyla. Tiktai bangos šniokšdamos teškenosi į seklumas ir vėjas supo medžių šakas, trikdydamas kietą miško miegą.

Bet štai ir vėl atsklido ausiai vos girdimas garsas, tarytum būtų sutratėjusi kojos užminta sausa šakelė. Pėdsekio ausis nugirdo prislopintus kažkieno balsus.

— Gal aš klystu, — tarė jis, — juk vaizduotė dažnai mums pakiša tai, ko mes norime, bet man rodos, kad girdžiu delavaro balsą.

— Bene laukinių mirusieji klajoja? — paklausė Kepas.

— Taip, taip, jie net vaikosi žvėris, bet tiktai dvasių viešpatijos medžiojamuose miškuose. Nuo tos akimirkos, kai raudonodžio siela atsiskiria nuo kūno, jis jau nebeturi nieko bendro su žeme. Jam neįprasta po mirties slankioti aplink savo vigvamą.

— Ana kažkas vandenyje... — pašnibždėjo Mabelė.

— Tai valtis! — džiugiai sušuko Pėdsekys. — Matyti, viskas klojasi gerai, kitaip jaunuolis seniai būtų pranešęs apie save.

Netrukus valtys priartėjo viena prie kitos, ir tiktai tada keleiviai pamatė Džasperą, stovintį valties užpakalyje, ir antrą žmogų, sėdintį priešakyje. Dar du trys irklų kirčiai, viena valtis priplaukė šalia antros, ir Pėdsekys su Mabele pažino delavarą.

— Čingačgukai! Mano broli! — sušuko palydovas iš susijaudinimo drebančiu balsu. — Mohikanų vade! Mano širdis kupina džiaugsmo! Kiek kartų mudu drauge kovėmės ir liejome kraują, ir aš bijojau, bičiuli, kad to jau niekad daugiau nepasikartos!

— Huf! Mingai-skvau. Trys skalpai kabo prie mano diržo. Ne, jie nenukaus delavarų Didžiojo Slibino! Jų širdyse nėra kraujo, todėl jie ir galvoja grįžti atgal per Didžiojo Ežero vandenis.

— Tai tu buvai jų tarpe, vade? O kas atsitiko tam kariui, su kuriuo tu grūmeisi upėje?

— Jis virto žuvimi ir dabar guli ten dugne su unguriais! Jo broliai gali įmesti meškerę ir jį susižvejoti... Pėdseky, aš suskaičiau priešus ir liečiau jų šautuvus!

— O, aš tikėjau jo drąsa! — tarė Pėdsekys angliškai. — Narsus vyras pabuvojo tarp mingų ir papasakos mums apie juos... Pasakok, Čingačguke, o aš tavo žodžius tiksliai išversiu mūsų draugams.

Delavaras papasakojo jam savo kalba viską, ką sužinojo nuo tos valandos, kai Džasperas jį paliko upėje besigrumiantį su irokėzu. Jis daugiau nė žodžio nepasakė apie savo priešo likimą. Toks indėnų paprotys — niekad nesigirti savo žygiais. Nugalėjęs toje beviltiškoje kovoje, jis nuplaukė prie rytinio kranto, be vargo jį pasiekė ir tamsoje įsimaišė į irokėzų tarpą. Kartą paklaustas, kas jis toks, atsakė „Arouhedas". Daugiau jo jau niekas neklausinėjo. Jis sužinojo, kad irokėzai išsiruošė į šitą ekspediciją, norėdami paimti į nelaisvę Ma-

belę ir jos dėdę, dėl kurio laipsnio jie buvo suklydę. Mohikanas, be to, įsitikino, kad Arouhedas išdavė savo bičiulius. Sunku buvo sužinoti, kas jį sugundė žengti tokį išdavikišką žingsnį, nes tuskaroras dar nespėjo gauti dovanos už savo paslaugas.

Iš to pasakojimo Pėdsekys perteikė savo draugams vien tik tai, kas, jo manymu, galėjo sumažinti jų baimę. Jis pridūrė, kad būtinai reikia įtempti visas jėgas, kol irokėzai neatsipeikėjo po patirtų nuostolių.

— Aš neabejoju, kad mes susitiksime su jais prie slenksčių, — kalbėjo toliau, — ir mums reikės juos aplenkti, nes kitaip pateksime į jų nagus. Iki tvirtovės nebetoli, ir aš labai norėčiau išlaipinti Mabelę į krantą, nulydėti ją man žinomais takais, o valtis nuplukdyti prie slenksčių.

— Tai negalimas daiktas, Pėdseky! — karštai paprieštaravo Džasperas. — Mabelė nepajėgs eiti per mišką tokioje tamsoje. Persodinkite ją į mano valtį, ir aš arba žūsiu, arba perkelsiu ją sveiką per slenksčius, nepaisydamas tamsos.

— Dėl to aš neabejoju, jaunuoli, ir niekas neabejoja, kad tu nori padėti seržanto dukteriai. Tačiau kas gi gali perkelti ją per Osvego slenksčius tokią tamsią naktį?

— O kas ją sveiką išves per mišką? Argi naktis krante ne tokia pat tamsi, kaip ir ant vandens? Arba gal tu manai, kad aš menkiau moku savo amatą negu tu savąjį?

— Puikiai pasakyta, jaunuoli! Bet jei aš tamsoje paklysčiau miške, nors, rodos, man niekad nėra šitaip atsitikę, tai mes ten pernakvotume, ir tiek; tuo tarpu užtenka vieno netikro irklų mostelėjimo arba netikėto valties kryptelėjimo prie slenksčių — ir judu abu sukrisite į upę: tada seržanto duktė tikrai žus.

— Mabelė pati turi tai išspręsti. Aš esu įsitikinęs, kad jai bus ramiau plaukti valtimi.

— Aš pasitikiu jumis abiem, — atsakė Mabelė. — Žinau, kad esate pasiryžę padaryti viską, ką galite, kad parodytumėte savo palankumą mano tėveliui; bet, prisipažįstu, nenorėčiau palikti valties, nes miške mes jau matėme priešus. Tačiau tesprendžia tai dėdė.

— Manęs miškas nevilioja, — tarė Kepas, — kai mes taip puikiai plaukiame pasroviui; be to, misteri Pėdseky, jeigu ir neminėsime raudonodžių, tai jūs dar pamiršote ryklius.

— Ryklius! Ką jūs kalbate? Bene miške yra ryklių?

— Rykliais aš vadinu vilkus ir lokius. Nesvarbu, kaip žvėrį pavadinsi! Juk jūsų vilkai ir lokiai taip pat smarkiai kanda.

— Dieve mano! Nejaugi jūs bijote gyvulėlių, klaidžiojančių Amerikos miškuose? Tigrinė katė, manau, dar galėtų būti verta dėmesio, bet ir ji visai nepavojinga prityrusiam medžiotojui. Kalbėkite verčiau apie mingus, jie baisesni, bet tik jau liaukitės gąsdinę savo vilkais ir lokiais.

— Bepigu jums šitaip samprotauti, misteri Pėdseky: jūs tuos žvėris aliai vieną pažįstate. Įprotis — didelis dalykas. Jis ir baikščiam suteikia drąsos. Pietų platumose man tekdavo matyti jūrininkų, kurie valandų valandas plaukiodavo tarp ryklių ir galvodavo apie juos ne daugiau, kaip valstietis apie kitus valstiečius, kai išeina sekmadienį po pamaldų iš bažnyčios.

— Tai labai keista, — pastebėjo Džasperas, nepripratęs prie žinomo jūrininkų polinkio prasimanyti nebūtus daiktus. — Aš visada girdėdavau, kad ryklys vandenyje — tai mirtis.

— Tiesa, užmiršau pasakyti, kad tie vyrukai visada

pasiimdavo po ilgoką kietmedžio strampą arba anšpugą [1], su kuriuo prireikus galėdavo smogti rykliui per nosį. Prisipažįstu, man visai nepatinka jūsų vilkai ir lokiai. Mudu su Mabele visada mieliau keliaujame vandeniu.

— Mabelė padarytų geriau, jeigu persėstų į mano valtį, — pareiškė Džasperas. — Mano valtis yra tuščia, ir, tikiuosi, Pėdsekys sutiks, kad vandenyje mano akis kur kas žvitresnė negu jo.

— Visiškai su tuo sutinku, berneli! Vanduo — tavo stichija, ir tu ją puikiai pažįsti. Turi visišką teisę manyti, kad seržanto dukteriai bus kur kas saugiau tavo valtyje, nors aš būčiau laimingas, jeigu ji pasiliktų su manimi. Tačiau man labiausiai rūpi ją apsaugoti, ir štai nuoširdžiausias mano patarimas: priplukdyk savo valtį šalia manosios, Džasperai, ir tada aš patikėsiu tavo globai brangiausią turtą!

— Tiesą sakai, — atsakė jaunuolis ir tučtuojau priplaukė su savo valtimi.

Mabelė perlipo į ją ir atsisėdo ant savo ryšulio.

Jai perlipus, valtys kiek atsitraukė viena nuo kitos ir pradėjo veikti irklai. Kalbos nutilo, ir kiekvienas tiktai galvojo, kokia rimta dabar valanda. Nebuvo abejonės, kad priešas stengiasi pasiekti slenksčius anksčiau už juos, bet tokioje tamsoje irokėzai vargu drįstų keltis per upę, ir Pėdsekys buvo beveik įsitikinęs, kad priešai sustojo abipus upės, pasiryžę juos sučiupti lipant iš valčių. Dabar viskas priklausė nuo sumanumo tų, kurie vairavo valtis. Užkliuvusi už uolos, lengvutė valtis sudužtų arba apvirstų, ir tada visi keleiviai, o ypač Mabelė, galėtų prigerti arba patekti į irokėzų rankas. Reikėjo

[1] Anšpugas — svertas sunkiems daiktams kilnoti.

būti kuo atsargesniems; kiekvienas nugrimzdo į savo mintis, visi tylėjo.

Valtys sklendė be garso, ir staiga pasigirdo artėjančio slenksčio šniokštimas. Kepą įtikinėjo nejudėti; jis vyriškai vykdė tą prašymą, nors vandens riaumojimas nežadėjo nieko gero, ir tamsa vos leido matyti miškų konturus, didingai kylančius abiem krantais. Kepui dar ne visai buvo išdilęs įspūdis, kurį paliko krioklys, o senojo jūrininko vaizduotė dar labiau didino pavojų. Slenkstis jam atrodė panašus į krioklį, nuo kurio jis tą dieną nusileido, dvylikos ar penkiolikos pėdų aukščio, o gal net ir daugiau. Jį kankino abejonė ir nežinia. Bet senasis jūrininkas be reikalo būkštavo; slenkstis mažai ką bendra turėjo su Osvego kriokliu: slenkstis — tai tik srovė, tekanti per akmenis ir seklias vietas; o krioklys visai nusipelno savo vardo.

Mabelė taip pat jautėsi ne visai rami; bet naujos padėties aplinkybės ir pasitikėjimas savo kelionės draugais leido jai išlaikyti dvasios pusiausvyrą.

— Ar apie šitą vietą jūs man pasakojote? — paklausė ji Džasperą, kai slenkstis ėmė garsiau ūžti.

— Taip... Bet prašau manimi pasitikėti, Mabele. Mes dar mažai esame pažįstami, bet ir viena diena šiame užkampyje daug reiškia. Man atrodo, kad aš jus jau seniai pažįstu.

— Man taip pat atrodo, kad ir jūs man ne svetimas, Džasperai! Aš esu visiškai tikra dėl jūsų sugebėjimo ir dėl noro mane išgelbėti.

— Pamatysime, pamatysime! Pėdsekys jau įplaukė į patį srauto vidurį; gaila, kad jis neišgirs mano balso... Stipriau laikykitės valties, Mabele, ir nieko nebijokite.

Netrukus pašėlęs srautas įtraukė valtį į sūkurį, ir

tris ar keturias minutes Mabelė, labiau nustebusi, negu išsigandusi, aplink save tematė tiktai kunkuliuojančias putas ir tegirdėjo vien tik vandens šniokštimą. Dvidešimt kartų bangos tik tik neparbloškė valties, ir tiek pat kartų vyriška vairuotojo ranka tvirtai suko ją į tikrąjį kelią. Tiktai vieną kartą Džasperas nepajėgė suvaldyti valties ir kelias akimirkas sukosi vienoje vietoje, bet didžiausiomis pastangomis jis vėl suvaldė valtį. Netrukus Džasperas įveikė slenkstį. Dabar valtis plaukė tyliu užutėkiu kitoje slenksčio pusėje, visiškai saugi, prisisėmusi ne daugiau kaip stiklinę vandens.

— Na, štai ir viskas, Mabele! — sušuko nudžiugęs jaunuolis. — Pavojus praėjo, ir jūs galite tikėtis dar šią naktį pasimatyti su savo tėveliu.

— Už tokią laimę turiu būti dėkinga jums, Džasperai!

— Tiek man, kiek ir Pėdsekiui... Bet kurgi antroji valtis?

— Aš kažką matau vandeny netoli mūsų. Juk tikriausiai tai mūsų draugų valtis.

Džasperas ėmė dar smarkiau irtis ir greit priplaukė daiktą, atkreipusį į save jųdviejų dėmesį: iš tikrųjų, tai buvo antroji valtis, bet apvirtusi dugnu aukštyn. Tada jiedu ėmė atsidėję ieškoti savo draugų ir labai nudžiugo, greitai pamatę plaukiantį pasroviui Kepą. Jūrininkas verčiau ketino prigerti, nekaip patekti indėnams į rankas. Džasperas gana sunkiai įtempė jį į valtį ir liovėsi daugiau ieškojęs, būdamas tikras, kad Pėdsekys veikiausiai nenorės skirtis su savo mylimuoju šautuvu ir bris te nubris į krantą, nes vanduo toje vietoje buvo nelabai gilus.

Likusį kelio galą jie plaukė greit, nepaisydami tamsos. Netrukus jie išgirdo duslų ūžesį, panašų į tolimą

perkūniją, sumišusią su bangų ošimu. Džasperas paaiškino savo bendrakeleiviams, kad tai bangos šniokščia ežere. Priešais pasirodė žemi vingiuoti žemės ruožai, ir valtis, įplaukusi į vieną mažą užutėkį, prisiyrė prie smėlėto kranto. Permaina buvo tokia netikėta ir tokia didelė, kad Mabelė vos besuprato, kas atsitiko.

Po kelių minučių jie praėjo pro sargybinius. Prasivėrė vartai, ir mergina atsidūrė glėbyje tėvo, kurio ligi šiol dar nepažinojo.

AŠTUNTASIS SKYRIUS

Pervargus būna itin malonu pasilsėti, tada apima nerūpestingumas ir ramybė. Taip jautėsi ir Mabelė kitos dienos rytą. Visa įgula, klausydama būgno, jau seniai buvo pasirengusi rytinei apžiūrai. Seržantas Dungamas, kurio pareiga buvo prižiūrėti kasdieninius įgulos pratimus, jau baigė savo darbą ir ruošėsi pusryčiauti, kai jo duktė išėjo pakvėpuoti tyru ryto oru.

Tais laikais, kai dėjosi mūsų aprašomi dalykai, tvirtovė prie Osvego buvo vienas labiausiai nutolusių postų anglų valdose Amerikoje. Ji ne taip seniai buvo užimta, ir jos įgulą sudarė ištisas škotų pulko batalijonas, į kurį, kai tik jis atvyko, tuoj įstojo daug amerikiečių, ir tada Mabelės tėvas, kaip gimęs toje apylinkėje, buvo paskirtas vyresniuoju seržantu. Tame būryje buvo ir keletas jaunų karininkų, gimusių kolonijose. Osvego tvirtovė, kaip ir daugumas panašių įtvirtinimų, galėjo atremti indėnų puolimus, bet vargu ji būtų galėjusi atsispirti planingam apsupimui. Kita vertus, nuvežti į tas vietas sunkiąją artileriją buvo taip sunku, kad įtvirtinimus statant inžinieriams ir į galvą neatėjo, jog galėtų grėsti toks apsupimas. Čia buvo iš žemių supilti ir iš sie-

nojų suręsti bastionai, išdžiūvęs griovys, statinių tvora, didelė aikštė paradams, iš rąstų suręstos kareivinės, kurios tiko ir gyventi, ir gintis.

Kieme stovėjo kelios lengvos lauko patrankos, kurias kada nori buvo galima pertempti iš vienos vietos į kitą; tvirtovės bokšteliuose riogsojo dvi sunkios ketaus patrankos, ir jos, atrodė, turėjo sulaikyti kiekvieną, išdrįsusį lįsti prie tvirtovės.

Kai Mabelė, išėjusi iš savo trobelės, velėnomis nuklotu šlaitu pakopė į tvirtovės bastioną, iš visų pusių ji pamatė visiškai naują reginį.

Pietuose tįsojo tas baisus ir tankus miškas, per kurį ji keliavo tiek varginamų dienų ir kur patyrė tiek pavojų. Nuo statinių tvoros mišką skyrė proskyna. Toje vietoje nukirsti medžiai buvo panaudoti statant karinius įrengimus, kurie dabar supo Mabelę.

Tvirtovės siena buvo aptverta apie šimtas akrų žemės. Čia nyko visos civilizacijos žymės; užpakalyje be galo, be krašto juodavo tankus miškas, kurį Mabelė galėjo savo atmintyje atkurti su visais skaidriais jo ežerais, niūriais smarkiais srautais ir visu gamtos įvairumu.

Atsigręžusi į kitą pusę, Mabelė pajuto į veidą padvelkusį gaivų ir malonų vėjelį, kurio ji nejautė nuo tos dienos, kai pasitraukė nuo kranto. Tuomet prieš save ji pamatė naują vaizdą, ir nors visko tikėjosi, tačiau nejučiom jai širdis suvirpėjo ir iš krūtinės ištrūko garsus džiaugsmo šūksnis. Šiaurėje, rytuose, vakaruose — žodžiu tariant, visose pusėse — tyvuliavo šviesi plynia, per kurią eilių eilėmis riedėjo bangos. Tų bangų spalva nebuvo nei žalsva, kaip apskritai visų Amerikos vandenų, nei tamsiai mėlyna, kaip vandenyne, — ne, tai buvo švarus, vaiskus krištolas šiek tiek gintarinio atspal-

vio. Žemės tik tiek tebuvo matyti, kiek prie vandens dešinėje ir kairėje buvo prigludęs krantas, sudarydamas čia aukštus kyšulius, čia dideles įlankas; krantą dengė nenutrūkstama tankaus miško juosta. Didesnė to kranto dalis buvo išraižyta uolų, į kurių tarpeklius, dusliai grumėdamas, kaip toli drioksinčios patrankos, krito vanduo. Paviršiuje nesimatė nė vienos baltuojančios burės, jokia didelė žuvis nežaidė gelmėse: aplinkui — vienoda ir didinga akiai neaprėpiamo ežero ir miškų beribė. Gamta, atrodė, sąmoningai čia sujungė ežerą ir mišką, kad, apžvelgęs plačią vandenų erdvę, nesiliaujantį, sunkų ežero bangavimą, išvystum tariamai ramų ir nejudantį miškų tolį.

Jautri, atviro būdo ir nuoširdi Mabelė Dungam mokėjo jausti žavingą aplinkinės gamtos grožį. Nors mokslas, kurį tais laikais įgydavo moterys Anglijoje, buvo labai paviršutiniškas, vis dėlto ji išmoko daugelio dalykų, kurie atrodė neįprasti jos visuomeninės padėties mergaitei. Savo išsilavinimu ji darė garbę savo mokytojams. Mirus motinai, vieno karininko, tarnavusio pulke drauge su Mabelės tėvu, našlė priėmė mergaitę į savo namus. Tos moters globoje Mabelė buvo išauklėta geriau nei daugumas jos sluoksnio mergaičių. Reginys, kurį ji dabar matė, kėlė jai ne tik kiekvienam įprastą nusistebėjimą, bet ir nuoširdų pasigėrėjimą. Ji ne tik įvertino to reginio grožį, kaip jį būtų įvertinę ir daugelis kitų žmonių, — ji ir jautė jo didingumą, iškilmingą ramybę, iškalbingą tylą — žodžiu, visa, kuo mus žavi didingi gamtos vaizdai, kol jų dar nepalietė žmogaus ranka.

— Koks žavingas reginys! — užsimiršusi ji sušuko; ji stovėjo ant bastiono, atsigręžusi į ežerą, iš kur dvelkė

lengvas gaivus vėjelis. — Koks žavingas reginys! Ir kartu koks keistas!

Jos mintis nutraukė kažin kas, ranka palietęs jai petį. Mabelė atsigręžė, manydama, kad prie jos priėjo tėvas, ir pamatė Pėdsekį.

Jis stovėjo, pasirėmęs ant ilgo savo šautuvo, ir be garso juokėsi, rodydamas ranka į žemę ir vandenį.

— Jūs matote mūsų valdas, — tarė jis jai. — Džaspero ir mano. Jo — ežeras, mano — miškai. Jaunuolis kartais giriasi savo valdų platumu, bet aš jam sakau, kad mano medžiai žemės paviršiuje užima tiek pat vietos, kiek ir jo vanduo. Ir jūs, Mabele, matyti, esate skirta gyventi tarp viso to, kas dabar jus supa. Nei mūsų nakties klajojimas, nei mingų baimė — niekas nepakenkė jūsų veido skaistumui.

— Pėdsekys nori pasirodyti iš naujos pusės, meilikaudamas kvailai mergaitei?

— Kvailai, Mabele?! O ne! Seržanto duktė nedarytų garbės savo tėvui, jeigu iš tikrųjų kalbėtų kvailus žodžius arba neapgalvotai elgtųsi.

— Tada ji neturi per daug tikėti meilikavimu. Bet aš labai džiaugiuosi, matydama jus vėl su mumis, Pėdseky. Aš bijojau, kad jums ir jūsų draugui neatsitiktų kokios nelaimės prie to baisaus slenksčio, nors Džasperas, rodos, nesijaudino dėl jūsų!

— Vaikinas gerai mudu pažįsta ir buvo tikras, kad mudu nenuskęsime. Tiesa, man sunku buvo plaukti su ilguoju savo šautuvu rankoje, o juk aš esu senas „elniamušio" draugas; mudu su juo visuomet kartu — ir medžioklėje, ir kovose su indėnais bei prancūzais, todėl mudviem ne taip lengva atsiskirti. Mudu bridome — vanduo toje vietoje gana negilus — ir laimingai pasiekėme krantą su ginklu rankose. Tiesa, čia teko palaukti patogios va-

landėlės. Mes žinojome, kad tie valkatos irokėzai, kai tik pamatys žibintus, su kuriais seržantas išeis jūsų pasitikti, tuojau išlakstys, bijodami įgulos kareivių persekiojimų. Mes atsisėdome ant uolos krašto ir ramiausiai išsėdėjome ten kokią valandą, kol praėjo pavojus. Kantrumas — didžiausia miškuose gyvenančio žmogaus dorybė.

— Aš labai džiaugiuosi, matydama jus išvengus pavojaus. Nors buvau labai išvargusi, bet nerimas dėl jūsų likimo ilgai man neleido užmigti.

— Telaimina viešpats meilią jūsų širdelę! Prisipažinsiu, ir aš buvau labai patenkintas, pamatęs žibintus artėjant prie vandens... Tada supratau, kad jums pavojus praėjo. Mes, medžiotojai ir pėdsakų ieškotojai, žinoma, esame šiurkštoki, bet nuoširdumas ir mums nėra svetimas. Džasperas ir aš veikiau žūtume, nekaip leistume, kad jums atsitiktų kokia nelaimė.

— Ačiū jums už visa, ką jūs man padarėte, Pėdseky, ačiū jums iš visos širdies! Būkite tikras, kad visa tai sužinos mano tėvas.

— Tiek to, Mabele! Seržantas gerai pažįsta tuos miškus ir raudonodžius, tad nereikia jam apie tai pasakoti... Na štai jūs pagaliau pamatėte savo tėvelį. Ar pateisino jūsų lūkesčius tas narsus senas kareivis?

— Jis laukė manęs kaip meilus tėvas ir pasitiko mane taip maloniai, kaip tiktai tėvas gali pasitikti savo dukterį. Ar jūs seniai jį pažįstate?

— Matote, svarbu, kaip skaičiuosime laiką. Aš turėjau dvylika metų, kai jis mane išsivedė į žvalgybą; nuo to laiko jau praėjo per dvidešimt metų. Mudu dalyvavome daugybėje kautynių. Jūsų tada nė būti nebuvo, ir, galimas daiktas, jūs nebūtumėt turėjusi tėvo, jeigu ne ilgavamzdis mano šautuvas.

— Kaip tat?

— Labai paprastai, aš viską jums papasakosiu keliais žodžiais. Mes tykojome priešo. Seržantas buvo sunkiai sužeistas, ir jam nuo galvos jau būtų nulupę skalpą, jeigu aš nebūčiau stvėręsis va šito šautuvo. Kaip ten bebūtų, man pavyko seržantą išgelbėti, ir dabar jūs nerasite nė vieno žmogaus visame pulke, turinčio tokius puikius plaukus, kaip jo, nors jis ir nėra jaunuolis.

— Jūs išgelbėjote mano tėvo gyvybę, Pėdseky? — sušuko Mabelė, dėkingai spausdama kietą ir gyslotą medžiotojo ranką.

— Nesakyčiau išgelbėjęs jo gyvybę; aš tik išsaugojau jam skalpą, o juk žmogus gali gyventi ir be plaukų. Džasperas irgi galėtų sakyti išgelbėjęs jums gyvybę, nes jeigu ne budri jo akis ir tvirta ranka, valtis nebūtų laimingai perplaukusi slenkstį tokią naktį, kaip kad vakarykštė. Vaikinas gimęs plaukioti vandenyje, kaip aš medžioti ir pėdsakams sekti. A! Štai ir jis sėdi ant įlankos kranto, nenuleisdamas akių nuo mylimojo savo laivo! Manyčiau, jog visoje šioje apylinkėje nerasi vaikino, gražesnio už Džasperą Uesterną.

Pirmą kartą, kai išėjo iš savo kambario, Mabelė dabar pažvelgė žemyn. Osvegas tekėjo į ežerą tarp dviejų gana aukštų krantų, iš kurių rytinis buvo aukštesnis ir labiau išsikišęs į šiaurę. O tvirtovė dunksojo vakariniame krante. Apačioje buvo pabirusios kelios iš rąstų suręstos trobelės. Tose trobelėse buvo laikomi įvairūs daiktai, išvežami iš Ontarijo uosto arba šen atvežami. Smarki Osvego srovė ir šiaurės vėjai upėje sudarė dvi lygias smėlėtas atabradas, tarp kurių buvo nedidelės įlankos, kur galėjai pasislėpti nuo ežero audrų. Vakarinė įlanka, gilesnė ir platesnė, buvo tarytum daili tvirtovės prieplauka.

Krante stovėjo įvairūs laiveliai, šliupkos ir valtys, o įlankoje buvo matyti nedidelis laivas, teikęs Džasperui teisę laikyti save jūrininku; jis buvo įrengtas kaip kuteris[1] ir, matyti, galėjo pakelti apie keturiasdešimt tonų krovinio. Labai rūpestingai padarytas ir nudažytas, jis priminė karo laivą, nors ir neturėjo škancų[2]; įrengtas buvo taip sumaniai ir taip kruopščiai, kad net Mabelė negalėjo nepastebėti jo formos gražumo ir grakštumo. Laivas buvo pastatytas pagal projektą, atsiųstą iš Anglijos ir paruoštą gabiausio laivų statytojo. Dėl tamsios savo spalvos, kuria buvo nudažytas, jis atrodė įspūdingai, o viršum jo plevėsuojąs ilgas vimpelas[3] rodė, kad tai karališkas laivas. Jis vadinosi „Bėgūnu".

— Tai čia Džaspero laivas? — paklausė Mabelė. — O ar ežere yra daugiau laivų?

— Prancūzai turi tris; vienas, pasak jų pačių, — tikras laivas, panašus į tuos, kurie plaukioja vandenyne, antras — brigas[4], o trečias — kuteris, kurį jie vadina „Vovere". Bet ta „Voverė", atrodo, kaip gyva nekenčia „Bėgūno" ir, kai tik Džasperas pasirodo ežere, „Voverė" bematant ima jį vaikytis.

— O argi Džasperas turi bėgti nuo tų prancūzų, ir dar nuo kažkokios voverės, be to dar, plaukiojančios vandenyje?

— Kas iš tos drąsos, jeigu nėra kaip ja pasinaudoti? Džasperas — drąsus vaikinas, tą žino visi mūsų pasieniečiai, bet visi jo ginklai — viena pati haubica, o jo įgula — du suaugę vyrai ir vienas berniukas. Kartą man

---

[1] Kuteris — jachta su vienu stiebu.

[2] Škancai — viršutinio denio dalis tarp vidurinio ir užpakalinio stiebo.

[3] Vimpelas — ilga siaura vėliava.

[4] Brigas — dvistiebis laivas.

teko jį lydėti vienoje kelionėje, ir tada aš iš tikrųjų pamačiau, koks jis drąsus. Įsivaizduokite, jis privežė mus taip arti priešo, kad šis ėmė šaudyti; o reikia pasakyti, kad prancūzų patrankos gerai šaudo, be to, jie nė nosies neiškiša iš Frontenako, nepasiuntę, be „Voverės", dar bent dvidešimt žmonių atskiru kuteriu. Ne, „Bėgūnas" yra taip įrengtas, kad vandeniu jis tiesiog skrenda; ir majoras, sako, tyčia neduodąs Džasperui žmonių ir ginklų, bijodamas, kad jis savo drąsa pats savęs nepražudytų.

— A! Štai ir dėdė ateina pasižiūrėti tos „vidaus jūros"! Po mūsų plaukiojimo jis, rodos, nė kiek nepasikeitė.

Kepas, apie savo artėjimą pranešęs keliais garsiais „hm!", tą valandėlę pasirodė bastione ir, linktelėjęs galvą dukterėčiai bei savo draugui, įsmeigė akis į priešais tyvuliuojančią neaprėpiamą vandens plynią.

Kad galėtų kaip reikiant pasigėrėti šiuo reginiu, jis užlipo ant senos ketaus patrankos, susinėrė rankas ant krūtinės ir, leisdamas tabokos dūmų kamuolius iš trumpos pypkės, krypavo nuo vieno šono ant kito, tarytum stovėdamas valtyje.

— Na ir ką gi, misteri Kepai? — geraširdiškai paklausė Pėdsekys, nepastebėdamas niekinamo šypsnio, pamažu žymėjusio seno jūrininko veidą. — Ar ne tiesa, ši puiki vandens lyguma iš tikrųjų nusipelno jūros vardo?

— Tai šitai jūs vadinate savo ežeru? — tarė Kepas, pypke rodydamas šiaurės horizontą. — Aš klausiu, ar tas ir yra jūsų ežeras?

— Aišku, tas! Ir jeigu tikėsime prie kitų ežerų gyvenančių žmonių nuomone, tai jis — pats didžiausias.

— To kaip tik aš ir tikėjausi! Savo dydžiu — kūdra, o skoniu — gėlo vandens statinė.

Kepas užlipo ant senos ketaus patrankos...

— O ką gi jūs randate blogo Ontarijo ežere, misteri Kepai? Tai yra didžiulis ežeras, į kurį malonu pažiūrėti, ir net žmonės, pripratę prie šaltinio vandens, prisimygę giria jo vandenį.

— Ir tai jūs vadinate didžiuliu ežeru? — vėl pareiškė Kepas, savo pypke ore nubrėždamas pusratį. — Dabar leiskite man paklausti: ką jūs čia randate? Pats Džasperas sako, kad nuo vieno kranto iki kito ne daugiau kaip dvidešimt mylių.

— Bet, dėdule, — įsiterpė Mabelė, — juk aplinkui niekur nematyti žemės, be tos, ant kurios mes stovime. Mano nuomone, šis ežeras — tikras vandenynas.

— Šita kūdrelė — tikras vandenynas! Širdingai ačiū, Magnete! Ir tai sako mergaitė, kurios giminių tarpe yra tikrų jūrininkų! Niekai, Magnete, niekai! Kas gi čia, tavo manymu, primena jūrą?

— Kas? Vanduo, vanduo ir vanduo, ir vis tik vanduo, mylių mylios vandens, kiek tik užmato akis.

— O ar upėse, kuriomis tu plaukiojai, ne „vanduo, vanduo ir vanduo", be to dar, „mylių mylios vandens", tiek, „kiek tik užmato akis"?

— Taip, dėdule, bet tos upės siauros ir jose yra seklumų, apaugusių medžiais.

— O ar mes čia esame ne seklumoje? Ar čia tu nematai tūkstančių medžių? Ir tiesiai man pasakyk: ar dvidešimt mylių — ne siauras plotas? Kuris velnias kada nors girdėjo apie seklumas vandenyne! Argi vandenyne gali būti krantai?

— Bet, dėdule, juk šitame ežere negalima matyti kito kranto, kaip upėje.

— Tu klysti, Magnete! Amazonė, Orinokas ar Lapla-

ta[1] — taip pat upės, bet tu ir ten nepamatysi kito kranto. Klausykite, Pėdseky! Iš tiesų aš abejoju, kad ši skurdi vandens juostelė būtų ežeras. Ar tik nebus čia upė? Aš matau, kad jūs savo miškuose ne ką nusimanote apie geografiją.

— Šį kartą jūs klystate, misteri Kepai: kiekviename šito ežero gale yra upė, ir plati upė; bet dabar prieš jus — senasis Ontarijas, ir nors čia ne mano stichija, man atrodo, kad gražesnio už šį ežerą nerasi pasaulyje.

— O jei mes būtume jūros pakrantėje... pavyzdžiui, kad ir Rokavėjuje, dėdule, — tai juk pamatytume tą patį, ką ir čia matome? Ten taip pat yra krantas, seklumos ir medžiai, ir, žinoma, ten taip pat gera, kaip ir čia.

— Tai gryna kvailystė, Magnete! Jauna mergaitė neturi būti tokia užsispyrėlė. Visų pirma, prie vandenyno yra krantai, o ne seklumos. Aš tai kalbu jums, kurie nieko nebeišmanote, kai tik nebematote kranto.

Mabelė nutilo, ir Kepas toliau sau pergalingai samprotavo, dar labiau padilgintas savo pasisekimo.

— Ir, be to, negalima šitų medžių lyginti su tenykščiais medžiais. Prie vandenyno krantų matai miestus, fermas, kaimus, vienuolynus, pilis, švyturius — taip, švyturius! — o kas čia? Nieko! Eik jau, eik, misteri Pėdseky! Ar kur nors girdėta, kad prie kranto nebūtų švyturių! Stovėtų čia kad ir menkutis žibintuvėlis...

— Užtat čia yra dar geresnis dalykas — didingas miškas.

— Žinoma, miškas dar kažkaip tinka ežerui; bet kokia būtų nauda vandenynui, jeigu jį supanti žemė visą

---

[1] A m a z o n ė ir O r i n o k a s — didžiausios Pietų Amerikos upės. L a p l a t a — upių sistema Pietų Amerikoje, susidariusi iš Paranos ir Urugvajaus upių santakos. Plačiausios pasaulyje upės žiotys.

apaugtų miškais? Tada laivų nebereikėtų, prekyba išnyktų! Aš visiškai sutinku su tuo filosofu, kuris pasakė, kad žmogus gyvena prekybai varyti. Aš stebiuosi, Magnete, kuo tau šis vanduo gali būti panašus į jūrų vandenį? Einu lažybų, misteri Pėdseky, kad visame savo ežere nerasite nė vieno banginio!

— Prisipažįstu, niekad apie tai negirdėjau. Kita vertus, aš pažįstu tiktai upių žuvis.

— Kaip! Nei delfino, nei jūrų kiaulės, net jokio nususio velnio, ryklio?

— Iš kur aš galiu žinoti, kas ten pas jus veisiasi? Aš ne jūrininkas, misteri Kepai!

— Nei silkės, nei albatroso, nei skraidančios žuvies? — varė toliau Kepas, akis įbedęs į palydovą, tyrinėdamas, kokių ribų siekia šio žmogaus nemokšiškumas. — Drįstu paklausti: ar jūsų ežere yra žuvų, kurios moka skraidyti?

— Žuvų, kurios moka skraidyti! Misteri Kepai, misteri Kepai, nejaugi jūs manote, kad mes, gyvenantieji čia, prie sienos, taip jau ničnieko neišmanome apie gamtą ir jos padarus? Aš žinau, kad yra skraidančių voverių, bet...

— Skraidančios voverės! Velniai rautų, misteri Pėdseky! Ar tik jūs neįsivaizduojate, kad prieš jus stovi junga, kuris pirmą kartą išplaukė į jūrą?

— Aš nieko nežinau apie jūsų plaukiojimus, misteri Kepai, nors tikiu, kad per savo amžių jūs daug esate keliavę; o kai dėl miško gamtos, tai aš kam nori pasakysiu tiesiog į akis, kad ją aš gerai pažįstu.

— Nejaugi iš tikrųjų aš jums patikėsiu, kad jūs matėte skraidančias voveres?

— Mano žodžių teisingumu galite neabejoti.

— Tačiau, Pėdseky, — tarė Mabelė, žiūrėdama į jį draugiškai maloniai, — juk jūs pats abejojate, kad žuvis galėtų skraidyti!

— Aš to nesakiau... ne, aš to nesakiau. Ir jeigu misteris Kepas patvirtins ką pasakęs, aš pasiryžęs patikėti, nors ir kažin kaip man tai atrodytų neįtikėtina.

— Ir kodėl gi mano žuvis negalėtų turėti tokių pat sparnų, kaip ir jūsų voverė? — nusileisdamas pareiškė Kepas. — Kad žuvis gali skraidyti ir kad ji iš tikrųjų skraido — tai protinga ir teisinga.

— Ne visiškai. Pridėti žuviai, gyvenančiai vandenyje, sparnus, toje stichijoje jai visiškai nenaudingus, manau, anaiptol nėra protinga.

— Tai nejaugi jūs įsivaizduojate žuvis tokias kvailas, kad, turėdamos sparnus, jos būtinai ims skraidyti vandenyje?

— Tikrai nieko nesuprantu: žuvis, skraidanti ore, dar keistesnė nei ta, kuri skraidytų savo gimtojoje stichijoje; skraidyti ore — juk tai visai priešinga jos prigimčiai.

— Štai ką reiškia turėti ribotą akiratį, Magnete! Žuvis išlekia iš vandens tada, kai nori pabėgti nuo savo priešų, kurių ji turi ten, vandenyje.

— Na, dabar aš tikiu, — ramiai pareiškė palydovas. — O ar toli jos skrenda?

— Gal ir ne taip toli, kaip balandžiai, bet užtektinai nuo savo priešo pasprukti. O kai dėl jūsų voverių, mielasai Pėdseky, tai daugiau apie tai nekalbėsime; matyti, jūs jas išgalvojote, norėdamas pasigirti, kad jūsų miškuose, kaip ir mūsų jūrose, yra visokių stebuklų... O kas gi ten ana prie pat kalno išmetęs inkarą?

— Tai Džaspero kuteris, dėde! — gyvai atsakė Ma-

belė. — Man rodosi, tai labai gražus laivas. Jo vardas „Bėgūnas".

— Taip, ežere jis gal kam ir tinka, nors iš tiesų tai vieni niekai. Bugšpritas[1] stovi tiesiai... Na, ir kurgi matyta, kad tokiuose kuteriuose bugšpritai stovėtų tiesiai?

— O gal ežere taip ir reikia, dėdule?

— Žinoma! Negalima užmiršti, kad ežeras — ne vandenynas, nors tarp jų ir yra tam tikro panašumo.

— Aha, dėdule! Vadinasi, Ontarijas panašus į vandenyną?

— Taip, mano dukterėčia, Pėdsekio ir tavo akimis žiūrint, tiktai ne mano. Pasodinkite mane į menkiausią luotą tokią naktį, kai nors pirštu į akį durk, ir paleiskite vidury šios balos, aš tuojau atspėsiu, kad čia ežeras. Ir mano „Dorotėja", kuria aš plaukiojau, toje vietoje neapsiriktų. Ir ji tučtuojau pastebėtų skirtumą tarp Ontarijo ir Atlanto vandenyno. Aš kartą su ja įplaukiau į vieną didelę įlanką Pietų Amerikoje — ir ką jūs manote? Ji, vargšelė, ten jautėsi baisiai nejaukiai. O Džasperas plaukioja tuo laivu? Hm! Būtinai turiu su juo paplaukioti, kol atsiskirsiu su jumis, Magnęte. Nenoriu, kad paskui visi sakytų, jog aš buvęs prie pačios kūdros ir neplaukiojęs joje.

— Puiku! Jums neilgai teks laukti, — tarė Pėdsekys. — Seržantas rytoj išvyksta su savo būriu į Tūkstantį Salų posto pakeisti; girdėjau, jis ketina pasiimti Mabelę, ir jūs, vadinasi, galėsite su jais plaukti.

— Ar tai tiesa, Magnete?

— Man taip rodosi, — atsakė mergaitė, ir jos veidą nuplieskė kitų nepastebėtas švelnus raudonis. — Bet aš taip trumpai tekalbėjau su tėvu, kad nesu visai tikra... Bet štai jis ateina, galite jį patį paklausti.

[1] B u g š p r i t a s — nuožulni sija laivo priešakyje.

Seržantas Dungamas pažiūrėti atrodė patraukliai. Jis buvo aukšto ūgio, visi jo judesiai buvo tvirti ir ryžtingi. Pats Kepas, kuris mėgdavo iš aukšto sakyti pamokslus kiekvienam nejūrininkui, kalbėdamas su senuoju kareiviu, neleisdavo sau elgtis taip laisvai, kaip kad elgdavosi su kitais.

Dunkanas Lendis, Šotlandijos lordas, tvirtovės viršininkas, Dungamą gerbė labiau, negu visus kitus savo valdinius karininkus. Nors ir nesitikėdamas paaukštinimo, seržantas mokėjo laikytis taip oriai, kad į save nejučiom atkreipdavo kitų akį. Kapitonai į jį žiūrėjo draugiškai, kaip į seną bičiulį, leitenantai retai kada teišdrįsdavo su juo ginčytis kariniais klausimais, o jaunesnieji leitenantai atidžiai jo klausė.

Iš visų pasienio gyventojų tiktai Pėdsekys elgdavosi su seržantu kaip lygus su lygiu ir kalbėdavosi visiškai draugiškai.

— Sveikas, broli Kepai, — pasakė seržantas, kopdamas į bastioną ir, užuot linktelėjęs, kariškai jį pagerbė. — Šį rytą tarnybinės mano pareigos privertė mane visiškai pamiršti tave ir Mabelę. Bet dabar porą valandų esu laisvas, ir mes galėsime arčiau susipažinti. Ar tau, brolau, neatrodo, kad mergytė labai panaši į mano žmoną, kurios taip seniai netekau?

— Mabelė — tikras savo motinos portretas, seržante, tiktai jos veido bruožuose yra ir tavo drąsumo, nors, tiesą sakant, ir Kepams niekad netrūko jėgos ir ryžtingumo.

Mabelė baikščiai pasižiūrėjo į rūsčius ir griežtus savo tėvo veido bruožus.

— Tu, brolau, mane mylėdamas, atlikai ilgą ir sunkią kelionę, ir mes pasistengsime, kad tu, kol būsi kartu su mumis, būtum visu kuo patenkintas.

— Girdėjau, jūs tik laukiate įsakymo pakelti inkarą, seržante, ir pakabinti savo gultus toje pasaulio dalyje, kur yra Tūkstantis Salų?

— Matyti, tai tu, Pėdseky, prasitarei?

— Ne, seržante, aš neprasitariau, o tik maniau, kad nėra jokio reikalo nuo artimo giminaičio slėpti jūsų ketinimus.

— Visi karo žygiai turi būti atliekami griežtai saugojant paslaptį! — priekaištingai atsakė seržantas, vis dėlto draugiškai paplodamas palydovą per petį. — Tu didesnę savo gyvenimo dalį koveisi su prancūzais ir jau turėtum, rodos, žinoti, kaip svarbu nebūti plepiam. Tačiau nieko tokio: netrukus šis planas bus įvykdytas, ir dabar jau nebėra didelio reikalo jį slėpti. Taip, netrukus siunčiame būrį pakeisti postui ežere, nors, tiesą sakant, dar nežinia, ar vyksime į Tūkstantį Salų, ar ne. Gal būt, ir aš būsiu tame būryje. Jeigu aš važiuosiu, tai paimsiu kartu Mabelę man sriubas virti, ir tikiuosi, brolau, tu taip pat nepaniekinsi mūsų kareiviško maisto.

— Svarbu, koks bus jūsų maršrutas. Aš juk nemėgstu nei miškų, nei raistų.

— Mes ir plauksime „Bėgūnu", ir visa ekspedicija turėtų, rodos, patikti žmogui, pripratusiam prie vandens.

— Taip, prie jūrų vandens; jeigu jūs norite žinoti, tik ne prie ežero. Kaip ten bebūtų, jeigu jūs neturite, kas vairuotų jūsų kuterį, tai aš galėčiau jus palydėti, nors, prisipažįstu, mano manymu, tai tik laiko gaišinimas. Sakyti, kad mes kreisuosime šitoje kūdroje, reiškia tyčiotis iš dorų žmonių.

— Džasperas labai sumaniai vairuoja „Bėgūną", ir šiuo atveju mums nereikės tavo paslaugų; tačiau mums būtų labai malonu, jeigu tu keliautum drauge. Tu negalėsi grįžti į gyvenvietę tol, kol ten pasiųs kokį kitą būrį,

o tai bus, reikia manyti, ne anksčiau, kaip tik man sugrįžus... Klausyk, Pėdseky, pirmą kartą vyrai dabar ieško mingų pėdsakų be tavęs, o juk pėdas sekant tu visuomet būdavai visų priešaky.

— Atvirai kalbant, seržante, — atsakė šiek tiek suglumęs palydovas, — šį rytą aš neturėjau noro dirbti to darbo. Visų pirma, aš labai gerai žinau, kad penkiasdešimt penktojo pulko kareiviai — ne specialistai irokėzams gaudyti miške, ir šie nelauks, kol juos apsups iš visų pusių, ypač sužinoję, kad Džasperas pasiekė tvirtovę. Antra, žmogus, visą vasarą sunkiai dirbęs, po darbo gali truputį pasilsėti, ir dėl to nereikėtų jam priekaištauti. Be to, su jais yra Didysis Slibinas, ir jeigu galima surasti tuos niekšus, tai jūs galite drąsiai juo pasitikėti. Jis jų nekenčia kur kas labiau negu aš, o jo akis tokia pat budri kaip ir manoji. Ne, šį kartą aš norėjau ekspedicijos garbę suteikti jaunesniajam leitenantui, kuris vadovauja būriui. Jeigu jis šiame žygyje nepraras savo skalpo, tai galės juo pasididžiuoti ir sugrįžęs apie tai parašyti savo motinai. O aš nusprendžiau nors kartą gyvenime apsimesti tinginiu.

— Ir niekas neturi didesnės teisės patinginiauti, — maloniai atsakė seržantas, — jeigu tik gausios ir vertingos paslaugos suteikia teisę gauti atostogų. Mabelė, tikiuosi, apie tave nebus blogesnės nuomonės dėl to, kad tu jos draugystę labiau brangini už indėnų sekimą, ir aš užtikrinu, ji mielai pasiūlys tau papusryčiauti, jeigu tu turi apetitą... Tačiau nemanyk, mergyte, kad Pėdsekys leis tiems niekšams, kurie slankioja aplink tvirtovę, pasprukti, neišgirdus jo šautuvo garso.

— Jeigu aš, seržante, manyčiau, kad Mabelė yra tokios nuomonės apie mane, tai, nors ir nemėgstu parado scenų, bematant užsimesčiau ant pečių „elniamušį"

ir išeičiau iš tvirtovės, jai nespėjus net mirktelėti. Ne, Mabelė gerai mane pažįsta, nors mudu ir neseniai pasipažinome.

— Reikėtų daugybės įrodymų, Pėdseky, pakeisti mano nuomonei apie jus, — raudonuodama atsakė Mabelė. — Ir tėvas, ir duktė turi būti jums dėkingi už gyvybės išgelbėjimą; jiedu to niekados neužmirš.

— Dėkui jums, Mabele, dėkui iš visos širdies! Bet turiu pasakyti, kad mano paslaugos visai ne tokios didelės, kaip jūs kad manote; jeigu jūs ir būtumėte patekusi į mingų rankas, jie nebūtų palietę nė vieno plaukelio ant jūsų galvos. Misterio Kepo, Džaspero, Didžiojo Slibino ir mano skalpai, žinoma, gerokai būtų aprūkę prie jų ugnies, bet, kartoju, jūsų jie nebūtų palietę.

— Juk jie nesigaili nei moterų, nei vaikų, tai kodėl gi jie staiga būtų ėmę ir pasigailėję manęs? Ne, ne, aš jums, Pėdseky, turiu būti dėkinga už gyvybės išgelbėjimą!

— Dar kartą sakau jums, Mabele, kad jie nebūtų padarę jums ničnieko pikto, nė vienas šių mingų nebūtų palietęs jums nė plaukelio. Jie gal būtų privertę jus tapti kurio nors jų vado žmona, bet daugiau nieko jums nebūtų reikėję bijoti.

— Ir vis dėlto aš turiu būti jums dėkinga, kad išgelbėjote nuo tokios nelaimės, — pareiškė Mabelė, spausdama ranką kukliam palydovui, kuris negalėjo nuslėpti savo džiaugsmo. — Tapti irokėzo žmona man būtų baisiau, nekaip mirti!

— Tokia jau jos prigimtis, seržante! — sušuko Pėdsekys, kreipdamasis į senąjį savo draugą, ir jo veido bruožai nušvito. — Ir ji niekada nepasikeis!

— Teisybę sakai, Pėdseky. Bet metas pusryčiauti. Einam, brolau Kepai, aš tau parodysiu, kaip mes, vargšai kareiviai, gyvename šitame tolimame pasienyje.

DEVINTASIS SKYRIUS

Seržantas Dungamas neperdėjo. Nors ši tvirtovė stovėjo tolimame užkampyje, jos gyventojai taip valgė, kad jiems daugeliu atžvilgių galėjo pavydėti kunigaikščiai ir karaliai. Visas šis platus kraštas, pavadintas Vakarais, arba Naująja Žeme, tais laikais buvo dykynė, tačiau per akis buvo jame visų tų gamtos turtų, kurie būdingi jo klimatui. Po miškus slankioją indėnai negalėjo apmažinti žvėrių; kareiviai ir medžiotojai žalos darė ne daugiau, kaip bitė grikių lauke. Osvege veisėsi daugybė visokių žuvų. Ten buvo sugaunamos puikiausios lašišos, beveik tokios pat rūšies, kaip ir Šiaurės Europoje. Į miškus ir prie ežerų atskrisdavo visokių paukščių. Ontarijo įlankas tarytum debesys nutūpdavo žąsys ir antys; danieliai, lokiai, voverės ir kiti keturkojai, tarp kurių kartais pasirodydavo ir briedis, dar papildydavo tą gausybę.

Bet kuris Osvego tvirtovės kareivis valgė žvėrieną, kuri išgarsintų ir Paryžiaus stalą... Tačiau tokia jau įnoringa žmogaus prigimtis: maistas, į kurį visur būtų žiūrima su pavydu, čia kėlė net pasišlykštėjimą. Kareiviai mielai keisdavo lašišas, elnieną, antis ir balandžius į lašinius, apvytusias ropes ir kopūstus.

Prie seržanto Dungamo pietų stalo buvo matyti ir ko apstu šiame krašte, ir ko jam stinga. Kepta lašiša garavo ant medinio padėklo; ant stalo buvo padėta gabalais piaustyta karšta žvėriena ir keli šaltų užkandžių patiekalai.

— Ė, seržante, matyti, šioje pasaulio dalyje neblogais daviniais maitinama, — tarė Kepas, paragavęs keleto patiekalų. — Jūsų lašiša patenkintų ir škotą.

— O tuo tarpu, brolau Kepai, iš dviejų ar trijų šimtų įgulos žmonių nerasi nė pustuzinio tokių, kurie neprisiektų, kad lašiša niekam tikusi. Rasis ir tokių, kurie nėra ragavę kitokios mėsos, kaip tik tų gyvių, kurie auginami namie; jie niekina riebiausią, kokią tiktai galima gauti, danieliaus šlaunį.

— Toks jau baltųjų paprotys, — tarė Pėdsekys, — ir aš drąsiai pasakysiu, kad mažai jiems iš to garbės. Raudonodis visuomet patenkintas jam patiektu maistu, ar jis būtų riebus ar liesas, ar danielius ar lokiena, ar indiško gaidžio kojelė ar laukinio žąsino sparnas. Gėda prisipažinti, kad mes, baltieji, naudojamės visomis tomis gėrybėmis ir nejaučiame dėkingumo gamtai.

— Pats Dunkanas Lendis prisiekia, kad miežinių miltų ragaišis esąs vertas Osvego ešerio, ir ilgisi Škotijos kalnynų vandens, kai čia pat troškuliui numalšinti turi visą Ontariją.

— O ar majoras Dunkanas turi žmoną ir vaikų? — paklausė Mabelė, kuri, suprantama, būdama viena vyrų draugijoje, norėjo matyti ir moterų.

— Ne, bet, sako, jis turįs sužadėtinę Škotijoje. Rodos, ji mieliau sutiko laukti jo sugrįžtant, negu kęsti nepriteklius šioje dykynėje. Tai anaiptol neatitinka mano pažiūros į moters pareigas, brolau Kepai. Tavo sesuo kitaip galvojo, ir jeigu ji būtų gyva, tu ją dabar čia matytum, suole, kuriame sėdi jos duktė.

— Tikiuosi, seržante, tu neketini išleisti Mabelės už kareivio? — rimtai tarė Kepas. — Mūsų šeima jau sumokėjo savo duoklę armijai; metas pagalvoti vėl apie jūrą.

— Aš nė neketinu rinkti dukteriai vyro nei iš penkiasdešimt penkto, nei iš kurio kito pulko, tikėk manimi, brolau, nors ir manau, kad jai jau metas tekėti.

— Tėveli! ..

— Apie tuos dalykus neverta kalbėti visiems girdint, seržante, — tarė Pėdsekys. — Aš iš prityrimo žinau, kad jei kas nori eiti merginos pėdsaku, neturi jai garsiai šaukti apie savo ketinimus. Verčiau, jei leisite, pakalbėkime apie kitką.

— Na, brolau Kepai, tikiuosi, tas paršelis tau patiks, nors ir šaltas: jis pagamintas pagal tavo skonį.

— Taip, taip! Duok mums civilizuoto maisto, jeigu nori, kad valgyčiau. Kieta žvėriena yra gera jums, gėlo vandens jūreiviams, o mes, vandenyno jūreiviai, mėgstame tik tai, ką gerai pažįstame.

Pėdsekys padėjo ant stalo peilį, šakutę ir, nusijuokęs tyliu savo juoku, smalsiai paklausė:

— Ar jūsų nestebina, kad šis paršelis be odos, misteri Kepai?

— Žinoma, Pėdseky, jis būtų geresnis, įvilktas į savo marškinėlius; tačiau, matyt, jūsų miškuose įprasta šitaip tiekti paršelius?

— Taigi, matote! Galima apkeliauti visą pasaulį ir vis dėlto šio to nežinoti. Jeigu jūs būtumėt pabandęs nulupti tai kiaulei odą, misteri Kepai, ji smarkiai būtų nusvilinusi jums pirštus! Juk tai dygiakiaulė!

— Nuostabu, nors man iš karto pasirodė, kad tai ne visai paprasta kiauliena. Bet aš maniau, jog čia, miškuose, net ir paršelis gali netekti kai kurių savybių; man atrodė, kad gėlo vandens paršelis ne toks gardus, kaip kiaulė, užaugusi prie atviros jūros. Tau, seržante, manau, tai vis viena?

— Jeigu tik nereikėtų lupti jai odos, brolau Kepai... Pėdseky, tikiuosi, kelionėje Mabelė nesudarė jums didelių rūpesčių?

— Ne, ne! Jeigu Mabelė nors dukart mažiau būtų patenkinta Džasperu ir Pėdsekiu, negu ja patenkinti

Džasperas ir Pėdsekys, tai mes, seržante, liksime draugais iki gyvos galvos.

— Taip, taip! Reikia atsiminti, kad moterys — tai ne vyrai, — atsakė seržantas, — ir labiau atsižvelgti į jų būdą bei išauklėjimą. Rekrūtas — ne veteranas. Kiekvienas žino, kad kareiviui išmankštinti reikia kur kas daugiau laiko, negu kuriam kitam darbui. O dar daugiau laiko reikia kareivio dukteriai gerai išauklėti.

— Čia tai naujiena, seržante! — guviai sušuko Kepas. — O mes, seni jūreiviai, manome, kad lengviau apmokyti šešis kareivius, negu vieną jūreivį.

— Taip, taip, brolau Kepai, žinau, kokios apie save nuomonės yra jūreiviai, — draugiškai šypsodamasis, atsakė svainis, — nes keletą metų tarnavau vienoje pajūrio tvirtovėje. Mudu jau esame kalbėję šituo klausimu, ir bijau, kad mudviejų nuomonės nesutaps. Tačiau jei nori žinoti, koks skirtumas tarp tikro kareivio ir neišmuštrinto žmogaus, ateik po pietų į paradą pasigėrėti penkiasdešimt penktojo pulko batalijonu, o kai sugrįši į Jorką, pasižiūrėk į milicijos pulkus.

— Na, manau, skirtumas čia nedidelis — ne didesnis, negu tarp brigo ir šniavos[1]. Visi kareiviai atrodo vienodai: raudoni mundurai, pozumentai, parakas, molinė pypkė...

— Tai mat, kaip sprendžia apie tai jūreivis! — oriai pareiškė seržantas. — Bet, gal būt, tu nežinai, kad reikia net visos valandos kareiviui išmokyti tinkamai valgyti?

— Juo blogiau jam. Milicijos kareiviai šitai gerai mokėjo iš pat pradžios. Man ne kartą yra tekę girdėti,

---

[1] Šniava — senovinis burinis laivas.

kad žygiuodami jie suryja viską, kas tik pasitaiko kelyje.

— Man atrodo, jie turi savo papročių, kaip ir kiti žmonės, — pastebėjo Pėdsekys, stengdamasis juos sutaikyti. — Veltui bandytume pakeisti žmogaus prigimtį. Penkiasdešimt penktajame pulke yra meistrų pavalgyti, seržante, aš seniai pažįstu tą pulką; bet tikriausiai ir milicijoje rasis korpų, kurie nenusileis kariams.

— Jeigu jūs, dėde, jau papusryčiavote, tai gal palydėsite mane į bastioną? — tarė Mabelė. — Aš dar gerai nemačiau ežero. O man vienai nepatogu nuo pat pirmos dienos vaikštinėti po tvirtovę.

Kepas ir Mabelė išėjo. Seržantas kreipėsi į Pėdsekį, išdidžiai šypsodamasis:

— Na, bičiuli, kaip tau patinka mano mergelė?

— Turi kuo didžiuotis, seržante! Tėvas drąsiai gali didžiuotis tokia puikia dukterimi. Esu matęs gražuolių ir kilmingų damų, bet dar neteko sutikti merginos su tokiais privalumais.

— Ir gali manimi patikėti, Pėdseky, ji yra tokios pat nuomonės apie tave. Vakar visą vakarą ji kalbėjo ir kalbėjo apie šaltą tavo kraują, drąsą ir ypač apie tavo gerumą; o moteriai gerumas — tai pusė visų kitų ypatybių, krūvon sudėtų, mano bičiuli! Taigi, pirmoji apžiūra patenkino abi šalis. O dabar truputį apsivalyk drabužius, pats apsitvarkyk, ir tada jos ranka ir širdis — tavo.

— Aš pasinaudosiu tavo patarimais, seržante, ir pasistengsiu, kad jai taip pat patikčiau, kaip ji patinka man. Šį rytą, saulei tekant, aš nuvaliau ir nublizginau savo „elniamušį", ir niekuomet tas šautuvas nėra taip blizgėjęs, kaip dabar.

— Taip galvoti visiškai pritinka tau, kaip medžiotojui, Pėdseky! Tiesa, kiekvienas šaunamas ginklas turi

blizgėti ir žėrėti prieš saulę. Koks čia bus grožis, jei šautuvo vamzdis neblizga? Ar tu daug kalbėjaisi su Mabele, kai judu kartu plaukėte valtyje?

— Kad beveik nebuvo apie ką kalbėti, seržante? O kai pasitaikydavo proga, aš jausdavausi menkiau išsilavinęs už ją. Aš tegalėjau kalbėti, kas man buvo suprantama.

Seržantas nusijuokė:

— Iš dalies tu sakai teisybę ir iš dalies ne, mano bičiuli! Moterys mėgsta plepėti, ir joms patinka pašnekesyje tarti svarbiausią žodį. Tu žinai, aš nemėgstu malti liežuviu ir tuojau išplepėti viską, kas tik užeina ant seilės. Bet Mabelės motina nebuvo blogos nuomonės apie mane ir tada, kai aš truputį numušdavau jos išpuikimą. Nuo to laiko jau praėjo dvidešimt dveji metai! Dabar aš esu seniausias seržantas pulke, o tada buvau jauniausias. Vyras turi būti rimtas. Bet jei nori patikti moteriai, tai kai kada reikia būti truputį atlaidesniam.

— Ak, seržante, aš bijau, kad man tai niekad nepavyks!

— O ko čia nusiminti, kai, man rodos, tarp mudviejų nėra jokio nuomonių skirtumo?

— Mes kalbėjome, kad jeigu Mabelė yra tokia, kaip tu man pasakojai, ir jeigu tik mergaitei patiks paprastas medžiotojas ir palydovas, aš atsisakysiu savo klajoklio gyvenimo ir pasistengsiu priprasti prie namų židinio. Bet nuo tos valandos, kai aš pamačiau Mabelę, mane apėmė liūdnas nujautimas...

— Ką tai reiškia? — piktai nutraukė jį seržantas. — O gal aš tave ne taip supratau? Ar ne tu pats man sakei, kad ji tau patikusi? Argi tu nusivylei Mabele?

— Ak, seržante, ne Mabele! Aš bijau pats savimi nusivilti! Juk esu tik paprastas vargšas miško gyvento-

jas ir, gal būt, visai ne toks geras, kaip jūs apie mane manote.

— Jeigu tu nepasitiki savo nuomone, Pėdseky, tai prašau neabejoti manąja. Ar aš nesu pratęs spręsti apie žmonių charakterį? Ar tai nėra mano pareiga? Ir ar daug kartų aš apsirikau? Paklausk majorą Dunkaną, jeigu šį kartą tau reikia liudininko.

— Juk mudu esame seni bičiuliai, seržante, ne kartą kovėmės petys į petį ir vadavome vienas antrą. Nenuostabu, kad mudu esame perdaug geros nuomonės apie vienas antrą. Aš bijau, kad duktė ne taip palankiai, kaip jos tėvas, pažiūrės į paprastą nemokytą medžiotoją.

— Gana, gana, Pėdseky! Tu pats savęs nepažįsti, bičiuli! Tikėk mano žodžiu. Visų pirma, tu esi prityręs žmogus, o prityrimo, kaip žinoma, trūksta visoms merginoms. Jokia protinga jauna moteris neniekins tokio privalumo. Be to, tu nesi iš tų dabitų, kurie, įstoję į pulką, ima riesti nosį. Tu esi žmogus, žinąs tarnybos pareigas. Juk tu, aš manau, esi buvęs ugnyje bent trisdešimt ar keturiasdešimt kartų, jeigu suskaitysime visus susirėmimus ir užpuolimus, kuriuose tau teko dalyvauti.

— Visa tai tiesa, seržante, viskas taip; bet aš esu baikštus, nemokytas, per senas ir per daug surambėjęs, kad galėčiau žavėti vaizduotę tokios mergaitės, kaip Mabelė; ji dar nepripratusi prie mūsų miško papročių, ir jai, gal būt, malonesnis miesto gyvenimas, atitinkąs jos išsilavinimą, skonį ir įpročius.

— Tokių abejojimų tu anksčiau nežinojai, drauguži, ir aš stebiuosi, iš kur jie dabar tau kilo.

— Gal būt, aš negalvojau apie savo menkumą iki to laiko, kol pamačiau Mabelę. Man teko keliauti su daugeliu moterų, lydėdavau jas per miškus, matydavau jas ir liūdint, ir džiaugiantis, bet jos visos būdavo žymiai

pranašesnės už mane. O dabar ne tas: Mabelė ir aš — mudu esame taip artimi vienas antram, kad aš jaučiu slėgiantį sunkumą, nes matau, koks didelis skirtumas tarp mudviejų. Norėčiau pajaunėti dešimčia metų, seržante, ir atrodyti patrauklesnis, kad galėčiau patikti tokiai gražiai jaunai mergaitei.

— Nusiramink, narsusis mano drauge, ir tikėk tuo, ką aš žinau apie moters širdį. Mabelė jau pusiau tave myli, o dvi savaitės, kurias mes praleisime tenai, salose, padarys visa kita. Ji pati man beveik pasakė tai vakar vakare.

— Negali būti, seržante? — sušuko Pėdsekys. — Nejaugi taip yra? Aš — vargšas medžiotojas, o Mabelė? Ji tinka būti karininko žmona. Nejaugi tu manai, kad ji atsisakys visų miestiškų įpročių ir, užuot ėjusi į bažnyčią ir lankiusi savo pažįstamus, sutiks gyventi miške su paprastu palydovu ir medžiotoju? Ar ji neminės praeities ir nesigailės, kad neturi geresnio vyro?

— Geresnį vyrą, Pėdseky, ne taip lengva surasti, — atsakė seržantas. — O kai dėl miestiškų įpročių, tai laisvė, kurią ji čia turės, greit ją privers juos užmiršti. Mabelė yra tokia protinga, kad nenuobodžiaus šiame tolimame pasienyje. Aš taip pat gerai apgalvojau šitų vedybų planą, mano drauguži, kaip generolas apgalvoja žygio planą. Iš pradžių norėjau tave priimti į pulką, kad ilgainiui tu pakeistum mane, bet pasvarstęs įsitikinau, kad reguliari tarnyba — visai ne tavo pašaukimas. Bet jeigu tu ir nesi visais atžvilgiais kariškis, tai esi karys geriausia to žodžio prasme, ir aš žinau, kaip labai tave gerbia visi mūsų įgulos karininkai. Kol aš esu gyvas, Mabelė gali gyventi pas mane, ir tu visada turėsi prieglaudą, sugrįžęs iš žygio ar iš žvalgybos.

— Ak, kaip malonu apie tai pagalvoti, seržante! Gerai, jeigu ir Mabelė to paties nori. Bet bijau, kad toks žmogus, kaip aš, negali jai patikti. Jeigu būčiau jaunesnis ir gražesnis, kaip, pavyzdžiui, Džasperas Uesternas, tada dar gal ir būtų vilties... Taip, iš tikrųjų būtų vilties...

Seržantas spragtelėjo pirštais ir, kyštelėjęs špygą, atsakė:

— Štai kas Džasperui Gėlajam Vandeniui ir visiems jaunikliams iš tvirtovės ir ne iš tvirtovės! Tu jau perdaug kuklus, Pėdseky! Šiomis dienomis bus pratimai, šaudysime į taikinį, tu galėsi parodyti savo meną, ir tada Mabelė dar geriau supras ir įvertins tave.

— Nežinau, ar tai bus garbinga, seržante! Kiekvienas žino, kad „elniamušys" retai nepataiko, o ar galima bandyti tai, kuo niekas neabejoja?

— Gana, gana! Matau, kad man pačiam teks piršti. Keista, kad tu, toks drąsus mūšio dūmuose, pasirodai esąs toks baikštus jaunikis. Atsimink, kad Mabelė yra narsiųjų giminės. Mergaitė veikiausiai vertins tas žmogaus ypatybes, kurias vertino ir josios motina.

Seržantas atsistojo ir išėjo.

Visi, kurie artimai pažinojo Pėdsekį, laikė jį nepaprastų privalumų žmogumi. Visuomet vienodas, atviros širdies, be gudravimų, protingas ir nepažįstąs baimės, visuomet pirmas teisingo reikalo gynėjas, jis niekad nesidėjo prie žygių, dėl kurių jam reikėtų rausti. Kas ilgiau su juo buvo gyvenęs, tas jį gerbė ir stebėjosi nepaprastu jo tiesumu, būdingu pirmykštės prigimties žmogui.

Svajodamas apie Mabelės santuoką su Pėdsekiu, seržantas Dungamas vadovavosi ne tiek nuodugniu jo ypatybių ištyrimu, kiek savo asmeniška jo meile. Jis labai ge-

rai pažino palydovą, bet jį gerbė ne tiek dėl jo privalumų, kiek dėl instinktyvaus savo jausmo. Senam kareiviui niekad į galvą neateidavo, kad jo duktė galėtų nesutikti su jo parinkimu.

DEŠIMTASIS SKYRIUS

Prabėgo savaitė. Mabelė jau ėmė apsiprasti su savo padėtimi, kuri, nors ir buvo jai nauja, tačiau šiek tiek nuobodoka. Kareiviai ir karininkai pamažu irgi apsiprato, kad su jais yra jauna mergaitė. Jie jau nebeįkyrėdavo jai blogai slepiamu savo susižavėjimu. Bet ji greit pastebėjo, kad kvartirmeisteris, pusamžis našlys, stengėsi suartėti su seržantu, nors jiedu ir šiaip dažnai susitikdavo tarnybos reikalais. Jaunimas, susėdęs pietų, kalbėdavosi, kad tas škotas karininkas, vardu Miuiras, dažniau negu įprasta, pradėjo lankyti seržantą.

Savaitės pabaigoje, vakare, kai nuaidėjo vakaro trimitai, tvirtovės komendantas majoras Dunkanas Lendis pasikvietė seržantą Dungamą pasikalbėti su juo akis į akį. Senis veteranas gyveno namelyje ant ratų, kuris prireikus buvo vežiojamas po visus tvirtovės kiemus. Seržantui neteko ilgai laukti prieškambaryje, jis netrukus įžengė pas savo viršininką.

— Įeik, seržante, drauguži, įeik! — tarė Lendis maloniu balsu Dungamui, pagarbiai stovinčiam tarpduryje kambario, kuris buvo kartu ir miegamasis, ir biblioteka. — Įeik ir sėskis kėdėn. Aš tave pasikviečiau pasikalbėti apie tokį dalyką, kuris neturi nieko bendro nei su apžiūromis, nei su atskaitomybe. Juk mudu esame seni draugai, ir per tokį ilgą laiką majoras gali suartėti su seržantu, ir škotas — su jankiu. Sėsk, mielasis, ir jaus-

kis kaip savo namuose. Šiandien, rodos, puikus oras, seržante?

— Taip, puikus, majore Dunkanai, — atsakė seržantas sėsdamasis, kaip buvo įsakyta. Senas prityręs karys Dungamas laikėsi reikiamo etiketo kalbos tonu ir manieromis. — Nuostabi diena, ser! Galima tikėtis, kad toks oras šiuo metų laiku ilgai pasilaikys.

— Reikia tikėtis! Šiais metais, rodos, bus geras derlius, ir tu pamatysi, kad penkiasdešimt penktojo pulko kareiviai yra tokie pat šaunūs fermeriai, kaip ir kariai. Aš niekad Škotijoje nesu matęs tokių bulvių, kaip čia pas mus.

— Taip, yra vilties susilaukti gero derliaus, majore Dunkanai; šią žiemą gyvensime geriau negu praėjusią.

— O mes kasmet jaučiame, kad mūsų gyvenimas turi vis gerėti. Mes senstame, ir, rodos, jau metas pagalvoti apie atsistatydinimą, kad galėtume pagyventi savo malonumui. Aš jaučiu, kad mano jėgos mąžta.

— Jūs dar gerokai patarnausite karaliui, ser!

— Gal būt... ypač, jeigu pas jį atsiras papulkininkio vietelė.

— Diena, kurią majoras Dunkanas Lendis gaus tą laipsnį, bus šventė penkiasdešimt penktajam pulkui.

— Ir Dunkanui Lendžiui ta diena taip pat bus šventė. Bet, seržante, jeigu tu niekad nesi buvęs papulkininkiu, užtat turėjai gerą žmoną; o po laipsnio tik ji tegali žmogų padaryti laimingą.

— Taip, majore, buvau vedęs, bet seniai tapau našliu, ir dabar man belieka mylėti tiktai savo pareigas.

— Kaip? O tu perniek laikai tą skaistveidę mergaitę, savo dukterį, kurią šiomis dienomis mačiau tvirtovėje? Ką tu, seržante! Nepaisydamas seno savo amžiaus,

aš galėčiau įsimylėti tą išdykėlę ir velniop pasiųsti papulkininkio laipsnį.

— Mes visi žinome, kur linksta majoro Dunkano širdis. Ten, Škotijoje, gyvena puiki ledi, pasiryžusi jį padaryti laimingą, kai tik tarnybos pareigos leis jam ten sugrįžti.

— Ak, seržante! Viltis visada yra tolima, o ir geroji Škotija nearti, — atsakė majoras, ir liūdesio debesėlis perbėgo rūsčiais jo veido bruožais. — Na, bet ką apie tai kalbėsi! Jeigu mums trūksta miežinių miltų, tai yra žvėrienos, kuri verta parako ir kulkos, ir gausu lašišų — ne mažiau, negu Bervike prie Tvido[1]. Bet pasaulyje yra dalykų, kur kas skanesnių už miežinius miltus... Beje, tu turi labai malonią dukrytę, Dungamai!

— Mergaitė visai atsigimusi į motiną, majore Dunkanai, ir stropiausia apžiūra jai nieko neprikiš! — pasididžiuodamas tarė seržantas. — Taip, apžiūroje mergiotė nepadarytų sau gėdos, ser!

— Ir aš laiduoju. Taigi, einam tiesiog prie reikalo ir į fronto liniją išveskime atsargos korpą. Devis Miuiras, kvartirmeisteris, nori vesti tavo dukterį! Bijodamas negarbės, jis mane prašė apie tai pakalbėti su tavimi. Tu žinai, pusė mūsų karininkų geria į jos sveikatą ir nuo ryto ligi vakaro apie ją kalba.

— Per daug jai garbės, majore! — šaltai atsakė seržantas. — Manau, džentelmenai galėtų rasti tinkamesnę temą savo kalboms. Aš tikiuosi, kad po kelių savaičių ji bus doro žmogaus žmona, ser.

— Taip, Devis — doras žmogus, o to nepasakysi apie kiekvieną kvartirmeisterį, seržante, — šyptelėdamas pa-

[1] Bervikas prie Tvido — uostas Anglijos ir Škotijos pasienyje prie Tvido upės žiočių Šiaurės jūroje.

tvirtino Lendis. — Tai ką gi? Ar galiu pasakyti tam amuro strėlės pažeistam jaunuoliui, kad dalykas jau beveik sutvarkytas?

— Dėkui, jūsų malonybei, bet Mabelė — kito žmogaus sužadėtinė.

— Kaip tat, po velnių! Juk tai sukrės visą įgulą! Nors aš pats dėl to nepykstu, seržante; atvirai kalbant, nesu nelygių santuokų šalininkas.

— Ir aš esu tokios pat nuomonės, jūsų malonybe, ir visiškai nenorėčiau išleisti savo dukters už karininko. Protingai mergaitei užtenka būti tuo, kuo buvo ir jos motina.

— O leisk paklausti, kas gi tas laimingasis, norįs tapti tavo žentu?

— Pėdsekys, jūsų malonybe.

— Pėdsekys!

— Tas pats, majore, ir, paminėjęs jo vardą, aš jau papasakojau jums ir visą jo istoriją. Čia, pasienyje, niekas nėra taip plačiai žinomas, kaip šis kilnus, drąsus ir ištikimas draugas.

— Visa tai teisybė; tačiau ar jis sugebės padaryti laimingą dvidešimties metų mergaitę?

— Kodėl gi ne, jūsų malonybe? Jis geriausiai moka savo darbą. Armijoje nerasi nė vieno žvalgo arba palydovo, kuris bent iš dalies būtų tiek išgarsėjęs, kaip Pėdsekys.

— Tai teisybė, seržante; bet ar galima pelnyti mergaitės meilę vien tuo, kad esi armijos palydovas?

— Paisyti jaunos mergaitės užgaidų, majore Dunkanai, nuoširdžiausiu mano įsitikinimu, yra vis tiek pat, kaip klausyti jauno naujoko samprotavimų. Lygiuodami į kurį nerangų nemokšą, mes, aišku, niekad kaip reikiant nesurikiuosime batalijono.

— Bet tavo duktė visiškai nėra nemokša: visoje senoje Anglijoje nerasi tokios grakščios moters. Nejaugi ji pritaria tavo nuomonei? Nors, matyti, pritaria, jeigu jau susižiedavo.

— Mudu su ja apie tai dar nekalbėjome, jūsų malonybe, tačiau iš kai kurių požymių aš jau žinau jos nuomonę.

— O kokie gi tie požymiai, seržante? — paklausė majoras, vis labiau domėdamasis šia kalba. — Kaip tu žinai, aš ir pats dar nevedęs, ir, prisipažįstu, man įdomu sužinoti jaunos mergaitės mintis.

— Matote, jūsų malonybe: kai aš su ja kalbu apie Pėdsekį, ji neatitraukia akių nuo manęs ir džiaugiasi, kai jį giriu, be to, ji žiūri taip atvirai, taip tiesiai, tarytum klausytųsi kalbant apie savo vyrą.

— Hm! Iš tų požymių tu sprendi apie savo dukters jausmus?

— Žinoma, jūsų malonybe. Kai kareivis žiūri man tiesiai į akis, girdamas savo karininką, — jūs nepykite, kareiviai kalba apie savo viršininkus, — kai, sakau, kareivis žiūri man tiesiai į akis, girdamas savo kapitoną, aš tada esu tikras, kad jis yra doras jaunuolis ir sako, ką galvoja.

— Bet juk, mano nuomone, tarp susižadėjusių jaunikio ir gražuolės jo nuotakos didelis amžiaus skirtumas?

— Jūs esate visiškai teisus, ser. Pėdsekys jau įžengė į ketvirtąją dešimtį, ir Mabelė ateityje patirs visą tą laimę, kuria gali džiaugtis jauna moteris, turėdama prityrusį vyrą. Man pačiam buvo per keturiasdešimt metų, kai vedžiau jos motiną.

— Na, ar gali būti, kad žalia medžiotojo striukė ir garbingojo mūsų palydovo lapinė kepurė tavo dukteriai

labiau patiktų, negu puošnus penkiasdešimt penktojo pulko munduras!

— Gal ir ne, ser; jei taip, tai ji pasielgs labai protingai, jeigu nepaisys savo skonio, ir tada ji visiškai pelnys sveikai protaujančios moters vardą.

— O ar tu nebijai, kad tavo duktė dar visiškai jauna gali likti našlė? Ar Pėdsekys, visada būdamas tarp plėšrių žvėrių ir dar plėšresnių indėnų, gali garantuoti už savo gyvybę?

— Kiekviena kulka žino savo kelią, Lendi, — atsakė seržantas (majoras kartais mėgdavo, kad draugiškai šnekučiuojant jį taip vadintų), — ir niekas iš penkiasdešimt penktojo pulko žmonių negali garantuoti išvengsiąs staigios mirties. Šiuo atžvilgiu Mabelė nieko nelaimės, ištekėdama už kurio kito. Be to, aš abejoju, kad Pėdsekys kristų kovoje arba kaip nors nelaimingai žūtų miške.

— Kodėl taip manai? — paklausė majoras. — Jam gresia tokie patys pavojai, kaip ir bet kuriam kareiviui, o gal net ir didesni. Tad kodėl jis turi išvengti staigios mirties?

— Aš nemanau, jūsų malonybe, kad Pėdsekys šiuo atžvilgiu būtų kuo nors itin pranašesnis už kitus, bet jis nežus nuo kulkos. Man dažnai yra tekę matyti, kaip ramiai jis sukioja savo šautuvą, lyg piemens lazdą, kai tuo tarpu kulkos tartum kruša krinta aplinkui, todėl ir nemanau, kad jam tektų mirti tokia mirtimi. O tuo tarpu visose jo karališkosios didenybės valdose nėra kito žmogaus, kuris būtų vertas tokios garbingos mirties, kaip Pėdsekys.

— Ne, šito niekad negalima numatyti, seržante, — rimtai atsakė Lendis, — ir geriau apie tai kuo mažiausiai kalbėti. Bet ar tavo duktė, Mabelė, — rodos, tuo ji vardu? — sutiks tekėti už žmogaus, kuris yra tiktai pri-

skirtas prie armijos ir neina tikrosios tarnybos? Palydovui nėra jokios vilties gauti laipsnį, seržante!

— Jis ir be laipsnio yra išgarsėjęs, jūsų malonybe! Tačiau Mabelė apsisprendė, ir jūs, tur būt, būsite malonus ir pasakysite ponui Miuirui, kad mergaitė jau įrašyta į savo pulką.

— Gerai, gerai, ta kalba baigta. O dabar... Seržante Dungamai!

— Klausau, jūsų kilnybe! — atsakė seržantas, atsistodamas ir jį pagerbdamas.

— Jūs žinote, kad aš noriu šį mėnesį jus pasiųsti į Tūkstantį Salų. Visi seni vyresnieji karininkai iš eilės jau ėjo tas pareigas, — bent visi tie, kuriais galėjau pasitikėti; dabar pagaliau atėjo jūsų eilė. Nors leitenantas Miuiras ir teigia, kad esanti jo eilė, bet jis yra kvartirmeisteris, tai aš ir nenoriu ardyti nusistovėjusios tvarkos. Ar jau pasirinkote žmones?

— Viskas paruošta, jūsų malonybe! Būrys parinktas, ir praėjusią naktį atplaukusi valtis atvežė pranešimą, kad dabar ten esąs būrys laukia pakaitos.

— Žinau, ir jūs turite išplaukti poryt dienos metu arba rytoj naktį... Žinoma, protingiausia būtų išplaukti tamsoje.

— Taip pat mano ir Džasperas, majore Dunkanai; o aš nežinau kito žmogaus, kuriuo vandenyje labiau galėčiau pasitikėti, kaip jaunuoju Džasperu Uesternu.

— Jaunasis Džasperas Gėlasis Vanduo! — šyptelėjęs tarė Lendis. — Vadinasi, jaunuolis taip pat vyksta su jumis?

— Jūsų malonybė gal prisimins, kad „Bėgūnas" niekad neišplaukdavo iš uosto be Džaspero Uesterno.

— Teisybę sakai, tačiau nėra taisyklių be išimčių. Man rodos, šiomis dienomis į mūsų tvirtovę atvyko kažin koks jūreivis?

— Taip, jūsų malonybe, — tai misteris Kepas, mano svainis, kuris čionai atlydėjo mano dukterį.

— Ar nebūtų galima šį kartą jį pasodinti prie „Bėgūno" vairo, o Džasperą palikti čia? Tavo svainiui būtų naujiena paplaukioti po gėlus vandenis, ir tau su juo būtų linksmiau.

— Aš norėjau prašyti jūsų malonybę leisti man jį kartu pasiimti, bet tik kaip savanorį. Džasperas — drąsus jaunuolis, ir būtų neteisinga be jokios priežasties atimti iš jo vadovavimą laivui. Beje, aš manau, kad brolis Kepas niekina gėlą vandenį ir nenorės sąžiningai eiti pareigų.

— Teisingai, seržante! Šį klausimą spręsti palieku jūsų nuožiūrai. Džasperui tikrai reikia palikti vadovavimą. O ar Pėdsekys plauks su jumis?

— Jeigu jūs leisite, ponas majore! Ten rasis darbo abiem palydovams — indėnui ir baltajam.

— Gal ir jūsų teisybė. Linkiu laimingos kelionės! Kai grįšite atgal, neužmirškite nugriauti anų įtvirtinimų. Jie jau savo atitarnavo. Ta pozicija perdaug pavojinga, kad be reikalo ją laikytume. Galite eiti.

Seržantas Dungamas kariškai pagerbė viršininką, apsisuko ir jau uždarė paskui save duris, tik majoras vėl jį pašaukė:

— Užmiršau tau pasakyti, kad jaunieji karininkai prašė leisti pašaudyti į taikinį, ir tam aš paskyriau rytojaus dieną. Varžytis leidžiama visiems; bus tokios dovanos: sidabru išpuošta rago parakinė, odinė gertuvė, irgi pasidabruota, ir šilkinis gobtuvas. Paskutinė dovana ski-

riama, kad laimėtojas galėtų parodyti savo galantišku-mą ir dovanoti ją tai damai, kurią labiausiai myli.

— Tai labai malonu, ypač tam, kuris išeis nugalėtoju. Ar varžybose galės dalyvauti Pėdsekys?

— Nematau, dėl ko galėtume neleisti jam varžytis su kitais, jeigu tik jis pats panorės; aš pastebėjau, kad nuo kažkada jis jau nebesideda prie panašių pramogų. Ar tik ne dėl to, kad nemato sau lygaus varžovo?

— Taip, majore! Doras vyrukas žino, kad pasienyje nerasi šaulio, kuris galėtų su juo pasivaržyti, ir todėl jis nenori kitiems atimti malonumo. Kaip ten bebūtų, galima pasitikėti jo kuklumu. Gal būtų geriausia palikti jam visišką laisvę.

— Taip mes ir padarysime: pamatysime, ar jam vis dar sekasi. Labos nakties, Dungamai!

Seržantas išėjo, palikdamas Dunkaną Lendį su jo mintimis. Šypsena, tarpais nušvintanti rūsčiame ir karingame škoto veide, rodė, kad tos mintys nebuvo nemalonios. Nepraėjo nė pusvalandžio, ir kažkas pasibeldė į duris. Majoras pakvietė įeiti. Vidutinio amžiaus žmogus karininko munduru, tačiau nerūpestingai apsirengęs, pasisveikino su majoru.

— Malonu jus matyti, misteri Miuirai! — pasveikino jį Lendis.

— Atėjau pas jus, ser, jums leidus, sužinoti apie savo likimą, — su aiškiu škotišku akcentu tarė kvartirmeisteris, sėsdamas į jam nurodytą kėdę. — Tikrai, majore, ta mieloji mergaitė įguloje kelia tiek nerimo, kiek nesukėlė prancūzai Tėjuje. Man dar niekada neteko matyti tokio sutriuškinimo per tokį trumpą laiką!

— Žinoma, Devi, tu nebandysi mane įtikinėti, kad jauna ir nekalta tavo širdis per vieną savaitę suliepsnojo tokia baisia liepsna. Tikrai, mielasai, išeina net blogiau

už aną škotišką tavo istoriją, kurioje buvo kalbama, kad tavo krūtinėje degusi ugnis buvusi tokia karšta, jog išdeginusi brangiame tavo kūne skylę, pro kurią visos žvitriaakės išdykėlės galėjusios matyti, kaip liepsnoja tavo širdis.

— Jūs vis juokaujate, majore! Aš nematau nieko nepaprasto, kai jauni žmonės tenkina savo norus ir polinkius.

— Bet tu jau taip daug kartų tenkinai savo norus ir polinkius, Devi, kad tai pagaliau tau nebegalėtų būti jokia žavinti naujiena. Juk tu, mano bičiuli, esi vedęs jau keturis kartus.

— Tiktai tris, majore, ir tai yra taip teisinga, kaip ir tai, kad tikiuosi vesti ketvirtą kartą... Komplektas dar nėra baigtas. Ne, ne, tiktai tris kartus!

— Rodos, tu pamiršti dar vieną santuoką, be dvasininko, Devi?

— O kam aš ją minėsiu, majore? Juk teisme ta santuoka pripažinta netikra, ko gi dar bereikia? Ta moteris pasinaudojo lengvu mano įkarščiu, amžina mano silpnybe.

— Jei neklystu, Miuirai, tada sklido kalbos, kad į klausimą buvo galima ir kitaip pažiūrėti.

— Kiekvienas dalykas turi dvi puses, mielas majore, o man teko matyti net ir tripusius dalykus; bet vargšelė mirė bevaikė, taigi nieko iš to ir neišėjo. Su antrąja savo žmona buvau itin nelaimingas... ją vadinu antrąja, pagerbdamas jus, majore, nusilenkdamas klaidingam jūsų spėliojimui, kad pirmoji mano santuoka buvusi tikra. Nesvarbu, ar tai buvo pirmoji, ar antroji, svarbu, kad aš buvau labai nelaimingas su Dženi Grehem, kuri mirė bevaikė po penkerių mūsų santuokos metų. Jeigu ji būtų gyva, aš nė nemanyčiau vesti.

— Bet kadangi jos nėra, tu jau spėjai vesti dvi, o dabar pasišovei vesti trečią.

— Negražu ginčyti tiesą, majore Dunkanai, ir aš visuomet pasiryžęs prisipažinti... Kiekvieną kartą, naujai bandydamas, vis tikėjausi naujos sėkmės, bet žmogus yra gimęs patirti nusivylimus. Ak, šiame pasaulyje viskas tuštybė, Lendi, ir nėra didesnės tuštybės kaip vedybos!

— O tuo tarpu tu pats sau neri kilpą ant kaklo penktą kartą.

— Leidžiu sau priminti, kad ketvirtą kartą, majore, — tarė kvartirmeisteris.

— Na, gerai, Devi... ir man nemalonu pasakyti, kad šį kartą tau nėra vilties.

— Nėra vilties? Karininkas, ir dar kvartirmeisteris — kodėl gi štai staiga ims ir atsakys man seržanto duktė?!

— Tai aš tau ir sakau, Devi!

— Kodėl gi, Lendi? Gal malonėsite man atsakyti į šį klausimą?

— Mergaitė jau susižadėjusi. Gal būt, kad dar nesurištos rankos ir neprisiekta — to negaliu pasakyti, bet... ji — sužadėtinė.

— Taip, rimta kliūtis, majore! Bet viskas niekis, jei mergaitės širdis laisva.

— Žinoma, ir aš manau, kad jos širdis laisva, nes jaunikį, rodos, parinko tėvas, o ne duktė...

— O kas jis toks, majore? — šaltai paklausė kvartirmeisteris, kaip su viskuo apsipratęs žmogus. — Aš čia nepažįstu nė vieno, kuris galėtų man pastoti kelią.

— O, žinoma, tu esi vienintelis tinkamas pretendentas visame šitame krašte, Devi! Bet vis dėlto laimingasis ne tu, o Pėdsekys!

— Pėdsekys, majore Dunkanai?!

— Ne kas kitas, Devi Miuirai! Bet tavo pavydui kiek numalšinti pasakysiu, kad, rodos, šių vedybų klausimas išspręstas labiau tėvo galvoje, nekaip dukters širdyje.

— Taip aš ir maniau! — sušuko kvartirmeisteris. — Tiesiog negali būti, kad aš, taip gerai pažindamas žmogaus prigimtį...

— Ir ypač moters prigimtį, Devi...

— Kas bebūtų, jūs visada juokaujate, Lendi... Negalimas daiktas, kad aš būčiau apsirikęs dėl šios mergaitės širdies polinkių. Drąsiai galiu pasakyti, kad ji taiko kur kas aukščiau nekaip Pėdsekys. O kai dėl to žmogaus, tai laikas parodys...

Vaikščiodamas po kambarį, majoras staiga stabtelėjo, žiūrėdamas Miuirui tiesiai į akis, paklausė:

— Devi, pasakyk man atvirai: ar tu manai, kad jauna mergaitė, tokia kaip seržanto Dungamo duktė, gali ne juokais pamilti tavo amžiaus, tavo išvaizdos, tavo prityrimo žmogų?

— Eė, Lendi, jūs dar nepažįstate moterų! Štai kodėl jūs iki šiol nevedęs, nors jums jau keturiasdešimt penkeri metai!

— Leitenante Miuirai, ar aš galiu savo ruožtu labai kukliai paklausti: kiek gi jūs turite metų?

— Keturiasdešimt septynerius, Lendi, ir savo metų neišsiginu. Bet vis dėlto nemanau, kad Dungamas turėtų tokius kuklius norus ir kad jam iš tiesų ateitų į galvą fantazija išleisti savo gražuolę dukterį už tokio žmogaus, kaip Pėdsekys...

— Aš atpasakojau seržanto atsakymą, ir tu pats matai, kad mano įtaka, iš kurios tiek daug tikėjaisi, tau nepagelbėjo... Išgerkime po stikliuką, Devi, už senąją

savo draugystę, o paskui tau praverstų pagalvoti apie rytdienos žygį ir užmiršti Mabelę Dungam. Geriu už naująją tavo meilę, leitenante Miuirai, arba už sėkmingą pasveikimą iš tos ligos!

— Dėkui, mielasis majore! Aš geriu už sėkmingą senosios meilės istorijos pabaigą, apie kurią aš šį tą žinau. Šis gėrimas — tyriausioji kalnų rasa, Lendi; ji sušildo širdį ir primena mums gerąją mūsų Škotiją. Jeigu jūs padarytumėte man dar vieną paslaugą, tai aš būčiau visai tikras, kad dar neužmiršote savo vaikystės žaidimų draugo.

— Sutinku, Devi, jeigu prašymas yra protingas ir jei viršininkas gali jį patenkinti. Sakyk, kas yra?

— Kad jūs galėtumėte rasti man kokį nors uždavinį Tūkstantyje Salų savaitei ar dviem laiko arba apie tiek! Prisiminkite, Lendi, kad visame pasienyje yra tiktai viena nuotaka ir ji — Mabelė.

— Ten reikalų yra tiktai vienam žmogui, ir seržantas juos atliks taip pat gerai, kaip ir general-kvartirmeisteris, arba net dar geriau.

— Bet ne geriau už paprastą kvartirmeisterį. Pulke ir taip jau trūksta žmonių.

— Aš apie tai galvojau, Miuirai! — juokdamasis atsakė Dunkanas. — Tu gausi atsakymą rytoj rytą. Rytoj tu galėsi pasižymėti savo širdies damos akyse. Tu esi geras šaulys, o yra paskirta ir dovanų. Surizikuok parodyti savo meną. Kas žino, kas atsitiks, kol išplauks „Bėgūnas"!

— Linkiu jums, majore Dunkanai, ramios nakties, nusikratyti podagrą ir saldžių sapnų.

— Dėkui! Ir tau, Miuirai, linkiu to paties. Neužmiršk, kad rytoj bus šaudymo varžybos.

VIENUOLIKTASIS SKYRIUS

Kitą dieną nutiko puikus oras. Visa įgula susirinko į „riterių pramogą", taip savo varžybas juokais vadino vadas ir tie karininkai, kurie buvo laikomi apsišvietusiais žmonėmis.

Lendis jautė didelį malonumą pratinti jam pavaldžius jaunuolius skaityti knygas. Jis turėjo gana gausią, gerai sukomplektuotą biblioteką ir norintiems mielai leisdavo naudotis savo knygomis. Viena fantazija, atsiradusi iš tų knygų skaitymo, buvo panašių „pramogų" pamėgimas, toms pramogoms riterių kronikos suteikdavo romantinį koloritą, iš dalies atitinkantį pobūdį ir padėtį įgulos, įsikūrusios miške, tolimame laukiniame krašte.

Vis dėlto, nors ir pamėgę tokias pramogas, sargybiniai griežtai ėjo savo pareigas. Kas nuo tvirtovės pylimo būtų pažvelgęs į didžiulį šviesų ir ramų vandens plotą ar į beribį neįžengiamą mišką, tas nenoromis būtų įsivaizdavęs atsidūręs taikos ir ramybės pasaulyje. Bet Dunkanas Lendis labai gerai žinojo, kad iš miško gali išnirti šimtai indėnų, kurie sunaikintų tvirtovę ir visa, kas joje yra, o apgaulingasis tuščias ežeras buvo lengvas kelias priešams prancūzams, kurie netikėtai galėjo pulti tvirtovę. Miške buvo pastatytos sargybos, senų, prityrusių karininkų vadovaujamos, kurie mažai tesidomėjo šios dienos pramogomis. Tvirtovėje liko ginkluotas atskiras būrys, gavęs griežčiausių nurodymų, lyg arti būtų buvęs jau priešas. Baigus tuos pasiruošimus, visi ėmė nekantriai laukti pramogų pradžios.

Varžyboms parinkta vieta buvo ežero pakrantėje, į vakarus nuo tvirtovės. Iš užpakalio aikštelę gerai saugojo ežeras, o iš antros pusės — tvirtovė. Medžiai čia buvo tyčia iškirsti ir šaknys išrautos. Tuo būdu puolimo

buvo galima laukti tiktai iš dviejų pusių, o kadangi pietų ir vakarų pusėse miškas buvo iškirstas, tai priešą lengva buvo pastebėti iš tolo, kol jis dar nebus padaręs jokios žalos.

Be karinio tipo šautuvų, šį kartą čia atsirado apie pusšimtis medžioklinių šautuvų. Kiekvienas karininkas turėjo medžioklinį šautuvą pramogai. Šautuvus taip pat turėjo ir miškų medžiotojai bei taikingi indėnai, kurie dažnai pasirodydavo tvirtovėje. Buvo ir atsarginių šautuvų tiems, kurie panorėtų varžytis dovanai laimėti. Iš žmonių, vartojančių ginklą, penki ar šeši vyrai buvo ypač išgarsėję šiuo menu, o kokie dvylika vyrų priklausė prie geriausiųjų eilinių šaulių; bet ir tarp eilinių šaulių buvo nemaža taiklios akies ir tvirtos rankos žmonių.

Reikėjo šaudyti be stovo iš penkiasdešimties jardų atstumo. Taikiniu buvo lenta su baltais skrituliais ir su nedideliu irgi baltu skritulėliu centre. Varžybas pradėjo žemesnės kategorijos šauliai, kurie norėjo pasigirti savo menu ir neturėjo pretenzijų laimėti dovanas. Čia varžėsi beveik vieni kareiviai. Didesnę kareivių dalį sudarė škotai, nes pulkas buvo sukomplektuotas Štirlinge ir jo apylinkėse; daugelis amerikiečių, kaip ir seržantas Dungamas, atėjo iš kolonijų tuojau, kai tik pulkas atvyko. Jie ir buvo geriausi šauliai. Po pusvalandžio paaiškėjo, kad vienas olandų kilmės jaunuolis, gimęs Niujorko kolonijoje, turįs gražiai skambančią pavardę van Falkenburgas, nors paprastai vadinamas Foloku, pasirodė kaip vikriausias šaulys. Tą valandą, kai visų akys buvo nukreiptos į olandą, prie aikštės priėjo majoras, kurį lydėjo didesnė dalis karininkų ir jų žmonų. Iš paskos ėjo apie dvidešimt moterų, ir tarp jų — Mabelė Dungam. Iš karto visų dėmesį patraukė grakšti jos figūra, protingas, gyvas veidas ir paprasti drabužiai.

Ant ežero kranto stovėjo iš lentų sukalti suolai moterims. Netoliese buvo iškabintos dovanos.

Kai tik moterys susėdo, majoras Dunkanas davė ženklą pradėti varžybas iš anksto numatyta tvarka. Į paskirtą šaudymui vietą atėjo aštuoni ar dešimt geriausių įgulos šaulių ir pradėjo vienas paskui kitą šaudyti. Jų tarpe buvo karininkų, kareivių ir net atsitiktinių tvirtovės lankytojų. Visi pataikė į taikinį; to, žinoma, ir reikėjo tikėtis iš žmonių, kuriems šaudymo menas buvo didžiausias malonumas ir svarbiausia priemonė maistui pasirūpinti. Kitų, kurie juos pakeitė, akys ir rankos nebuvo tokios taiklios ir tvirtos, bet beveik visi pataikė į artimiausius prie centro skritulius.

Taisyklės buvo tokios, kad tas, kuris nepataikė pirmosiose varžybose, negalėjo stoti į antrąsias. Tvarkdario pareigas einąs adjutantas skelbė į taikinį pataikiusių pavardes. Tą valandą prie šaudyklos skyrium stovėjo majoras Dunkanas, kvartirmeisteris ir Džasperas Gėlasis Vanduo, o Pėdsekys tyliai vaikštinėjo nuošaliai. Jis neturėjo mylimojo savo šautuvo; matyt, nesiruošė varžytis dėl dovanų. Visi prasiskyrė prieš majorą Dunkaną, kuris, linksmai priėjęs prie stendo, sustojo ir, nerūpestingai prisitaikęs, iššovė. Kulka nuzvimbė per kelis colius nuo taikinio.

— Majoras Dunkanas iš sekančiųjų varžybų išbraukiamas! — garsiai paskelbė adjutantas.

Seni karininkai ir seržantas labai gerai suprato, kad majoras tyčia nepataikė, bet jaunimas ir kareiviai buvo patenkinti, kad taip nešališkai laikomasi taisyklių.

— Dabar jūsų eilė, misteri Gėlasai Vanduo, — tarė Miuiras, — ir jeigu jūs nepralenksite majoro, tada aš pasakysiu, kad jūsų ranka geriau tinka irkluoti, nekaip šaudyti.

Džasperas nuraudo, atsistojo į vietą, greitai žvilgtelėjo į Mabelę, pasislinkusią į priekį, kad geriau matytų šūvio rezultatą, kairės rankos delnu nerūpestingai suspaudė šautuvo vamzdį, prisitaikė ir iššovė. Kulka pramušė patį baltojo skrituliuko centrą. Tai buvo geriausias šūvis, nes kiti tegribžtelėjo tiktai kraštelį.

— Bravo, misteri Džasperai! — sušuko Miuiras. — Šitaip pataikyti būtų garbė net vyresniam ir labiau prityrusiam žmogui. Jums, rodos, pavyko dėl to, kad jūs nelabai rūpestingai taikėtės... Dabar, seržante Dungamai, teikitės paprašyti damas atkreipti dėmesį į visiškai nepaprastą dalyką. Aš noriu šį ginklą panaudoti tokiu būdu, kurį būtų galima pavadinti „moksliniu". Džasperas tikrai būtų likęs nugalėtoju, dėl to nėra ko abejoti, bet jo šūvis nebuvo toks geras, kaip tas, kuris atitiks mokslo taisykles.

Tuo metu kvartirmeisteris ruošėsi savo „moksliniam" šūviui, bet nešovė, kol nepamatė, kad Mabelė, kaip ir kitos moterys, smalsiai į jį žiūri. Šalia kvartirmeisterio stovėjo komendantas, o kiti buvo tolėliau.

— Matote, Lendi, galima šį tą laimėti, sužadinus moters smalsumą; tai labai gyvas jausmas, ir kaip reikiant jį padilginęs, gali susilaukti malonių rezultatų.

— Teisybė, Devi, bet tu verti mus laukti... Štai atėjo ir Pėdsekys pasimokyti šaudyti iš tavęs, kaip iš prityrusio žmogaus.

— Tai ką, Pėdseky, atėjai pas mus pasimokyti šaudyti? Aš nenoriu savo žinių slėpti nuo visų. Labai prašau! Nieko nenuslėpsiu! O pats ar nenori pabandyti šauti?

— O kam man šaudyti, kvartirmeisteri? Dovanų man nereikia. O kai dėl garbės, tai man jos užtenka, jei taiklų šaudymą galima laikyti garbės dalyku. Be to, aš ne moteris — man nereikalingas tas šilkinis gobtuvas.

— Nieko nepadarysi, Miuirai, — nepataikei, ir tenka nusilenkti šitai nelaimei! — juokdamasis pasakė Lendis

— Tai tiesa, bet tu gali jį dovanoti moteriai, kuri tau yra brangi ir kuri...

— Na, Devi, — įsiterpė majoras, — arba šauk, arba eik šalin. Adjutantas nekantrauja.

— Kvartirmeisteris retai kada sutaria su adjutantu, Lendi. Na, aš pasiruošęs... Pasitraukite truputį, Pėdseky, kad damos galėtų matyti...

Leitenantas Miuiras atsistojo į vietą gerai iš anksto išmokta grakščia poza, palengva pakėlė šautuvą, nuleido jį ir, pakartojęs tą patį keletą kartų, spustelėjo gaiduką.

— Kulka pralėkė pro lentą! — sušuko adjutantas, kuriam įkyrėjo ilgai trukęs kvartirmeisterio pasiruošimas.

— Negali būti! — sušuko Miuiras, paraudęs iš apmaudo ir pykčio. — Negali būti, adjutante! Niekad savo gyvenime nesu prašovęs pro šalį... Tegu damos mane teisia.

— Ilgai besiruošdamas, jūs sujaudinote damas, ir jos užsimerkė, kai jūs šovėte, — pridūrė vienas pulko pokštininkas.

— Aš niekuo netikiu! — šaukė kvartirmeisteris. Juo labiau jis karščiavosi, juo aiškiau buvo girdėti škotiškas jo tarsenos akcentas. — Tai damų ir manojo meno šmeižimas! Sąmokslas, siekiąs iš laimėtojo išplėšti jo dovaną!

— Nieko nepadarysi, Miuirai, — nepataikei, ir tenka nusilenkti šitai nelaimei! — juokdamasis tarė Lendis.

— Ne, majore, — akylai žiūrėdamas į taikinį, tarė Pėdsekys, — kvartirmeisteris yra taiklus šaulys šaudyti iš nedidelio atstumo, jeigu jis turi gana laiko gerai prisitaikyti. Pažiūrėjęs į lentą, kiekvienas pasakys, kad jo kulka pataikė į Džaspero kulką...

Visi žinojo, kokios žvitrios buvo Pėdsekio akys. Vos

tik jis ištarė tuos žodžius, ir visi žiūrovai ėmė abejoti dėl savo nuomonės teisingumo. Kokia dvidešimt žmonių nubėgo prie taikinio pasižiūrėti ir pamatė, kad kvartirmeisterio kulka tikrai buvo išlindusi pro tą pačią skylę, kurią išmušė Džaspero kulka.

— Ar aš jums nesakiau, malonios ponios, — tarė kvartirmeisteris, prieidamas prie moterų, — kad jūs iš tiesų pamatysite, ką reiškia šaudyti laikantis visų mokslo taisyklių! Majoras Dunkanas šaiposi iš matematinių skaičiavimų šaudant į taikinį, bet aš vis dėlto jam pasakysiu, kad mokslas puošia, didina, tobulina ir išaiškina visas žmogaus gyvenimo sritis, — ar tai šaudysime į taikinį, ar sakysime pamokslą. Žodžiu sakant, mokslas yra mokslas — štai ir viskas!

— Man rodos, kad jūs iš to katalogo išmetate meilę, — tarė kapitono žmona, kuri žinojo visų kvartirmeisterio vedybų istoriją ir nepraleisdavo progos jam įgelti. — Rodos, mokslas nedaug teturi bendro su meile?

— Jūs taip nesakytumėte, ponia, jeigu jūsų širdis būtų keletą kartų mylėjusi. Tiktai žmonės, keletą kartų pergyvenę meilę, tiktai prityrę žmonės gali teisingai spręsti apie šį dalyką. Ir, tikėkite manimi, iš visų meilės rūšių mokslinė meilė yra pastoviausia ir protingiausia.

— Tai, jūsų nuomone, meilę tobulina patyrimas?

— Vikrus jūsų protas tiesiog iš oro pagavo mano mintį. Laimingiausios santuokos yra tos, kur jaunystė, grožis ir abipusiška pagarba remiasi išmintimi, saikingumu ir subrendusiu amžiumi, tai yra, vidutiniu amžiumi, aš norėjau pasakyti; negerai, kai vyras yra perdaug senas. Štai gražioji seržanto Dungamo duktė, tur būt, sutiks su mano samprotavimais; jos išmintis jau visiems žinoma įguloje, nors ji čia neseniai atsirado.

— Seržanto duktė vargu ar galėtų būti tinkama tarpininkė tarp manęs ir jūsų, leitenante Miuirai! — atsakė dama, kupina savigarbos. — Bet pažvelkite į Pėdsekį: jis, rodos, nori išbandyti savo laimę.

— Aš protestuoju, majore Dunkanai, protestuoju! — mosuodamas rankomis, šaukė Miuiras, pribėgdamas prie stendo. — Aš griežtai protestuoju, ponai! Pėdsekys su savo „elniamušiu" negali dalyvauti varžybose! Jo ginklas yra ilgesnis už nustatytąją normą.

— „Elniamušys" ilsisi, kvartirmeisteri, — šaltai atsakė Pėdsekys, — ir niekas nemano jo judinti. Aš visai neketinau dalyvauti šios dienos varžybose, bet seržantas Dungamas man pasakė, kad, atsilikdamas nuo kitų, aš neparodysiąs reikiamos pagarbos mielai jo dukteriai, kurią aš atlydėjau į šią vietą. Aš paėmiau Džaspero šautuvą, kvartirmeisteri, o jis, kaip jūs pats matote, nė kiek ne geresnis už jūsiškį.

Leitenantas Miuiras nebeturėjo ką sakyti. Visų akys nukrypo į Pėdsekį. Pagarsėjusio palydovo ir medžiotojo išvaizda ir stotas, kai jis išsitiesė visa palysusia savo figūra ir pakėlė šautuvą, atrodė nuostabus. Visa jo išorė rodė nesutrikdomą ramumą ir visišką pasitikėjimą savimi. Pėdsekys nebuvo gražus paprastąja to žodžio prasme, tačiau jo išvaizda žadino visišką pasitikėjimą juo ir pagarbą. Laiba raumeninga jo figūra galėjo sukelti pasigėrėjimą, jeigu nebūtų buvusi perdaug liesa. Gražuoliu jo nepavadintum, bet kai jis pakėlė šautuvą, visos moterys negalėjo nesigrožėti jo judesių laisvumu ir vyriška jo išvaizda.

Jis žaibiškai iššovė, ir nespėjo dar viršum jo galvos pakilti dūmelis, šautuvo buožė jau buvo ant žemės, o Pėdsekys ranka atsirėmė vamzdžio. Jo veidas nušvito tyliu ir nuoširdžiu juoku.

— Pėdsekys nepataikė į taikinį! — sušuko majoras Dunkanas.

— Ne, ne, majore, — įsitikinęs atkirto Pėdsekys, — jūs perdaug greitai paskubėjote nuspręsti. Aš šautuvo neužtaisinėjau ir nežinau, kas jame buvo, bet jeigu tik jis buvo užtaisytas, tai dedu galvą, kad mano kulka dabar yra ant Džaspero ir kvartirmeisterio kulkų, arba aš nesu Pėdsekys!

Prie taikinio pasigirdo pritariami šūksniai: Pėdsekio, pasirodo, buvusi tiesa.

— Ne, to dar negana, — tarė Pėdsekys, lėtai eidamas prie suolų, kur sėdėjo damos, — tai dar ne viskas, draugai! Jeigu kulka nors truputį kliudė lentą, tai aš sutinku, kad nepataikiau. Kvartirmeisteris pramušė lentą, ir jūs pamatysite, kad mano kulka skylės nepadidino.

— Tai tiesa, Pėdseky, — pasakė Miuiras, kuris sukinėjosi apie Mabelę, nors ir varžėsi ją užkalbinti, karininkų žmonoms matant. — Iš tikrųjų, kvartirmeisteris pramušė lentą ir išvalė kelią tavo kulkai.

— Na, kvartirmeisteri, tegu atneša vinį; matysime, kuris iš mudviejų giliau ją įvarys į lentą. Čingačgukas — štai kas galėtų parodyti tikrąjį meną! Bet jis dabar toli. O su jumis, kvartirmeisteri, trumpa kalba. Jeigu jums pasiseks bandymas su vinimi, tai bulvė jums bus tas akmuo, ant kurio jūs suklupsite.

— Tu šiandien kažkodėl įsigyrei, Pėdseky, bet aš tau parodysiu, kad nesu kažkoks naujokas iš gyvenvietės ar iš miesto. Aš tai įrodysiu!

— Žinau, kvartirmeisteri, gerai žinau ir neginčiju jūsų prityrimo. Jūs daug metų praleidote pasienyje, ir daugelis jau spėjo užgimti ir pasenti nuo to laiko, kai jūsų vardas linksniuojamas kolonijose ir net indėnų tarpe...

— Na, na! — nutraukė jį Miuiras. — Tai netiesa! Aš visai ne toks senas!

— Aš tiktai norėjau pasakyti, leitenante, kad kaip karys jūs gana ilgai gyvenote tokiose vietose, kur be šautuvo negalima žengti nė žingsnio. Žinau, kad jums aplamai netrūksta įgūdimo, bet vis dėlto nesate tikras šaulys šaudyti į taikinį. O pagyras man prikišate be reikalo: rodos, aš nemėgstu plepėti apie savo žygius. Bet užtrinti kitų sugebėjimus netinka. Tegu seržanto duktė mus teisia, jeigu tik mums užteks drąsos būti tokio gražaus teisėjo teisiamiems.

Pėdsekys Mabelę pasirinko teisėju, nes ji jam patiko. Bet leitenantas Miuiras varžėsi karininkų žmonų. Žinoma, jis labai norėtų nuolatos būti prie tos, kuri, atrodė, buvo jo dėmesio centre, bet jis buvo atsargus ir nesiryžo atvirai meilintis, nebūdamas tikras dėl pasisekimo. Jis žinojo, kad jei kuriuo nors būdu pasklis gandas, kad puskarininkio duktė atsisakė už jo tekėti, tai jis nebeišvengs pašaipų. Nors ir kaip jis būkštavo bei abejojo, Mabelė jam atrodė žavinga; ji taip skaisčiai raudonavo, taip maloniai šypsojosi, ji žėrėjo ir jaunyste, ir grožiu, ir kuklumu. Leitenantas negalėjo daugiau priešintis pagundai.

— Na, gerai, Pėdseky! — atsakė jis, įveikęs savo abejojimus. — Tegu seržanto duktė... jo gražioji duktė, turėčiau pasakyti... tegu ji bus mudviejų teisėjas, ir jai įteiksime dovaną, kuri, žinoma, turės tekti vienam katram. Pačios matote, gerbiamosios ponios, nėra ką daryti, reikia patenkinti Pėdsekį.

Kalba nutrūko, nes kvartirmeisteris ir jo varžovas buvo pašaukti prie stendo. Po kelių minučių prasidėjo antrasis bandymas. Į lentą buvo negiliai įkalta paprasta vinis su baltai dažyta galvele, ir šaulys turėjo į ją

pataikyti, arba netekdavo teisės dalyvauti sekančiose žybose.

Atsirado tik septyni varžovai, kurių vienas pasišalino, pasitenkinęs ankstyvesniu savo laimėjimu ir bijodamas pasidaryti gėdą šio sunkesnio bandymo metu. Trys šovė vienas paskui kitą: jų kulkos pataikė šalia vinies, bet nė viena nekliudė jos galvutės. Ketvirtasis kandidatas buvo kvartirmeisteris, kuris iš pradžių, savo papratimu, keletą minučių maivėsi prieš žiūrovus, tik paskui šovė, nudrėskė vinies galvutės kraštelį ir kulką įvarė prie pat vinies smaigalio. Tai jam suteikė teisę šauti dar kartą.

— Jūs išgelbėjote savo kailį, kvartirmeisteri, kaip sakoma gyvenvietėse, — tarė Pėdsekys juokdamasis, — bet reikėtų daug laiko su tokiu, kaip jūsiškis, plaktuku pastatyti namą. Štai Džasperas, jeigu tik neprarado rankos tvirtumo ir akies taiklumo, parodys, kaip reikia kalti vinį... O jūs, leitenante, geriau padarytumėte, jeigu mažiau pozuotumėte, imdami šautuvą į rankas!

— Pamatysime, Pėdseky! Toks šūvis — stebuklas! Ir aš abejoju, ar penkiasdešimt penktame pulke rasis kitas plaktukas, kuris taip mikliai kaukštelėtų į vinį.

— Džasperas netarnauja penkiasdešimt penktame pulke, tačiau pažiūrėsime, kaip jis kaukštelės.

Pėdsekys dar nebaigė žodžio, o Džaspero kulka jau pataikė tiesiai į vinį ir iki pačios galvutės suvarė ją į lentą.

— Na, vyručiai, viskas paruošta viniai sukniedinti! — sušuko palydovas, atsistodamas savo draugo vietoje. — Naujos vinies nereikia; nieko nereiškia, kad nuo galvutės nusitrynė dažai, — aš ją matau, o į tai, ką matau, galiu pataikyti iš šimto jardų atstumo, net jei tai būtų ir uodo akis. Pasiruoškite sukniedinti vinį!

Nuaidėjo šūvis, ir kulka vinį suvarė giliai į medį.

— Taip, mielasis Džasperai, — kalbėjo toliau Pėdsekys, atrėmęs buožę į žemę ir nekreipdamas dėmesio į savo pasisekimą, — tu kasdien tobulėji. Dar kiek su manimi pasibastysi sausumoje, — ir geriausias pasienio šaulys nebedrįs su tavim varžytis. Kvartirmeisteris — tas gerai šaudo, bet jis netoli nueis, o tu su savo gabumais ilgainiui galėsi kiekvieną šaulį kviesti į dvikovą.

— Na, na! — atkirto Miuiras. — Nuo vinies galvutės atplėšti kraštelį! Argi tai ne tobulumas? Visi žino, kad vos vos prisiliesti moka prityręs meistras, tuo tarpu smūgiai iš peties kūju — tai grubios ir netašytos rankos darbas. Sutik, Pėdseky, — kas nepataikė į taikinį, tas nepataikė, vis tiek, ar jis prašovė per plauką, ar per visą mylią; o jei pataikė, tai vis tiek — ar tik sužeidė, ar užmušė.

— Šiam ginčui išspręsti, — tarė majoras, — reikės suruošti dar vienas varžybas. Šį kartą taikinys bus bulvė. Jūs, leitenante Miuirai, esate škotas ir mieliau rinktumėtės miežinių miltų paplotėlį, bet pasienio įstatymas kalba Amerikos daržovės naudai. Taigi, tegu atneša bulvę!

Majoras Dunkanas nekantravo. Miuiras iš mandagumo neprieštaravo, nenorėdamas trukdyti varžybų, ir ėmė rūpestingai ruoštis sekančiam šūviui. Tiesą sakant, šį kartą kvartirmeisteris anaiptol nebuvo tikras, kad jam pasiseks. Jeigu jis būtų numatęs tokį bandymą, tai veikiausiai nebūtų stojęs į varžovų eiles. Bet majoras Dunkanas, nepaisydamas škotiško savo ramumo, mėgo pajuokauti ir slapta įsakė viską paruošti šiam bandymui, norėdamas sugluminti kvartirmeisterį. Kai viskas buvo paruošta, pakvietė Miuirą.

Paprastai parenkama didžiausia bulvė, ir žmogus atsistojęs per dešimt jardų nuo stendo, pasigirdus signalui, meta ją į viršų.

Kulka turi peršauti bulvę, kol ji dar nenukrito ant žemės.

Kvartirmeisteris per šimtą kartų buvo daręs tą sunkų bandymą, ir tik vieną kartą jam pavyko. Kažkokios aklos vilties skatinamas, jis nusprendė išbandyti savo laimę, bet tai vilčiai nebuvo lemta pasiteisinti. Bulvė išlėkė į viršų, trinktelėjo šūvis, bet skrendąs taikinys, kulkos nepaliestas, nukrito ant žemės.

— Dešinėn ir aplink, iš eilės lauk, kvartirmeisteri! — sukomandavo majoras, džiaugdamasis, kad jo gudrybė pavyko. — Šilkinis gobtuvas teks Džasperui arba Pėdsekiui.

— O kuo baigsis varžybos, majore? — paklausė žvalgas. — Kaip mudu šaudysime — į dvi bulves ar tiktai į vieną, į centrą?

— Į vieną, į centrą! O jeigu kulkos perskros bulves vienodai toli nuo centro, tada į dvi bulves.

— Man tai baisi valanda, Pėdseky! — tarė Džasperas, eidamas artyn prie stendo, ir jo veidas buvo išbalęs.

Pėdsekys įdėmiai pasižiūrėjo į Džasperą, paskui, paprašęs Dunkaną truputį palaukti, pasivedė savo draugą į šalį, norėdamas, kad jųdviejų niekas negirdėtų.

— Tave tas, rodos, labai jaudina, Džasperai? — paklausė jis, įdėmiai žvelgdamas jaunuoliui į akis.

— Prisipažįstu, Pėdseky, aš niekad dar taip netroškau pasisekimo, kaip dabar.

— Tu būtinai nori nurungti mane, seną, ištikimą savo draugą? Nugalėti mane dalyke, kurį aš laikau savo

amatu? Šaudyti į taikinį — tai mano talentas, ir jokia kita ranka nesusilygins su manąja.

— Aš tai žinau, Pėdseky, bet...

— Tai kas yra, Džasperai? Kas, berneli? Sakyk atvirai, tu kalbi su draugu.

Džasperas sučiaupė lūpas, ranka pabraukė per akis, čia rausdamas, čia baldamas, lyg mergaitė, prisipažindama mylinti; staiga, paspaudęs draugui ranką, jis pasakė ramiai, tarytum kažkaip apsisprendė, įveikdamas visus kitus jausmus:

— Duočiau nukirsti ranką, Pėdseky, kad tik galėčiau tą gobtuvą padovanoti Mabelei Dungam.

Medžiotojas nuleido akis ir, rodos, susimąstė dėl to, ką dabar išgirdo.

— Į dvi bulves tu nepataikysi, Džasperai, — staiga tarė jis.

— Žinoma, nepataikysiu. To aš ir bijau.

— Koks keistas padaras tas žmogus! Jis trokšta to, ko jam nedavė gamta, ir nevertina to, kuo jį apdovanojo likimas. Na, tegu bus taip, tegu! Stok į savo vietą, Džasperai. Majoras laukia. Klausyk, berneli: mano kulka turi nors kliudyti bulvę, kitaip aš tvirtovėje nebegalėsiu niekam pažvelgti į akis.

— Aš turiu nusilenkti savo likimui, — tarė Džasperas, kurio veidas vėl pasikeitė, — bet aš padarysiu visa, ką tik pajėgsiu.

— Koks keistas padaras žmogus! — pakartojo Pėdsekys ir pasitraukė kelis žingsnius į šalį, užleisdamas kelią savo draugui. — Jis nepastebi savo privalumų ir kitiems pavydi jų sugebėjimų.

Bulvė buvo išmesta aukštyn, Džasperas šovė, ir daugelio žmonių šūksniai patvirtino, kad kulka perėjo per vidurį, ar bent visai arti centro.

— Štai vertas tau varžovas, Pėdseky! — susižavėjęs sušuko majoras. — Matyt, teks suruošti varžybas dviem bulvėmis.

— Koks keistas padaras žmogus! — pakartojo medžiotojas, taip paskendęs savo mintyse, kad nieko nebematė. — Meskite!

Šūvis trinktelėjo tą pačią akimirką, kai tamsus rutuliukas sustojo ore. Pėdsekys, rodos, taikėsi labai uoliai. Tačiau nepasitenkinimas ir nusistebėjimas atsispindėjo veiduose tų, kurie nutvėrė žemyn krintantį taikinį.

— Abi į tą pačią vietą? — paklausė majoras.

— Tiktai kliudyta, — buvo atsakymas. — Tiktai žievelė įdrėksta!

— Ką tai reiškia, Pėdseky? Nejaugi laimėjo Džasperas Gėlasis Vanduo?

— Gobtuvas jo! — atsakė medžiotojas ir, linktelėjęs galvą, tyliai pasitraukė į šalį. — Koks keistas padaras žmogus! — pakartojo jis pats sau. — Niekad nesitenkina tuo, kas jam suteikta, ir siekia to, ko jam nedavė gamta.

Dovana tučtuojau buvo priteista Džasperui. Kai jis gavo gobtuvą, kvartirmeisteris priėjo prie jo ir draugiškai pasveikino laimingąjį savo varžovą, pasiekus pergalę.

— Klausyk, mielasai, — pridūrė jis, — juk tas gobtuvas jums visai nereikalingas, iš jo nepadarysi nei burės, nei vėliavos. Man rodos, Gėlasai Vanduo, jūs nesigailėsite, jeigu jums už jį kas sumokės nemažus pinigus? A?

— Jo už pinigus nenupirksi, leitenante! — atkirto Džasperas, kuriam akys degte degė iš laimės ir džiaugsmo. — Geriau laimėti vieną šį gobtuvą, nekaip penkiasdešimt naujų burių „Bėgūnui"!

— Na, na, mielasai! Jūs dėl jo, rodos, visai išprotėjote. Aš esu pasiryžęs pasiūlyti jums net pusę ginėjos[1] už šį menkniekį, kad tik jis nesimėtytų kur nors jūsų laivo kajutėję ir nepuoštų kokios nors skvau galvos.

Džasperas nežinojo, kad kvartirmeisteris siūlė jam už gobtuvą tiktai pusę tikrosios jo vertės. Jis abejingai išklausė šito pasiūlymo. Neigiamai krestelėjęs galvą, Džasperas priėjo prie suolų, kur sėdėjo damos. Jam artėjant, moterys smarkiai pagyvėjo, nes kiekviena karininko žmona iš mandagaus Džaspero tikėjosi gauti tą dovaną.

— Mabele! — tarė jis. — Ši dovana — jums, jeigu tik...

— Jeigu tik, Džasperai?.. — paklausė mergaitė, įveikusi savo drovumą ir norėdama padrąsinti suglumusį jaunuolį.

Bet abu jie taip nuraudo, kad vos neišsidavė savo jausmų.

— Jeigu tik ji nors kiek pasirodys verta jūsų dėmesio, nes jums ją siūlo žmogus, neturįs teisės tikėtis, kad dovana bus priimta.

— Aš ją priimu, Džasperai! Ji man primins tuos pavojus, kuriuos mes drauge patyrėme, primins jūsų rūpesčius, už kuriuos aš esu taip dėkinga jums ir Pėdsekiui.

— Manęs nė neminėkite, — sušuko palydovas, — apie mane negalvokite! Laimingąjį šūvį šovė Džasperas, ir tai yra jo dovana. Mano eilė ateis kitą kartą, kaip ir kvartirmeisteriui, kuris, rodos, pavydi berniukui pasisekimo. Nors aš negaliu suprasti, kuriam galui jis taip užsimanė gobtuvo: juk jis neturi žmonos!

---

[1] Ginėja — senovinė anglų auksinė moneta apie 10 aukso rublių vertės.

— Mabele! — tarė jis. — Ši dovana — jums. . .

— O ar Džasperas turi žmoną? O tu pats ar esi vedęs, Pėdseky? Gal būt, jis man reikalingas naujai žmonai gauti arba prisiminti veliones savo žmonas, arba aplamai turėti patogią progą pagerbti gražiajai lyčiai, arba dar kuriais kitais sumetimais.

— Ką gi, galimas daiktas! Aš šiuo reikalu visiškai neprityręs žmogus ir todėl su jumis nesiginčysiu. Apie tai geriau pasikalbėkite su Mabele, seržanto dukterimi... Na, Džasperai, nors mudviem nėra ką veikti, o vis dėlto likimės pažiūrėti, kaip šaudo kiti vyrukai.

Pėdsekys su savo draugu pasitraukė į šalį; žaidimas vėl prasidėjo. Bet damoms nerūpėjo šaudymas: jos negalėjo užmiršti gobtuvo. Jis ėjo iš rankų į rankas. Visos apžiūrinėjo jo šilko gerumą, kritikavo pasiuvimą, rimtai svarstė klausimą, ar puskarininkio dukteriai padoru turėti tokį puikų gobtuvą.

— Gal jūs, Mabele, po kiek laiko panorėsite parduoti šį daiktelį? — tarė kapitonienė. — Man rodos, kad jūs jo nedėvėsite.

— Gal aš jo ir nedėvėsiu, ponia, — kukliai atsakė Mabelė, — bet su juo skirtis neketinu.

— Žinoma, seržantas Dungamas pasirūpins, kad jums nereikėtų pardavinėti savo papuošalų, mano brangioji, bet turiu jums pasakyti, kad saugoti daiktą, kurio negalima nešioti, neprotinga. Tai gražus daiktelis, ir gaila, jeigu jis turės be reikalo nueiti niekais.

— Ne, tikėkite manimi, ponia, jis man negražus. Aš jį visiems laikams išsaugosiu.

— Kaip sau norite, brangioji! Jūsų amžiaus mergaitės dažnai nepaiso savo naudos. Tačiau nepamirškite, kad jeigu jūs nors kartą užsimausite šį gobtuvą, tai paskui aš jo nebeimsiu.

— Aš to nepamiršiu, ponia, — kukliausiu balsu atsakė Mabelė, nors jos akys žėrėjo kaip deimantai ir skruostai nutvisko raudoniu. Ji užsimovė gobtuvą ant galvos, lyg matuodamasi, o po valandėlės nusiėmė.

Varžybų pabaiga nebebuvo įdomi. Karininkai išsiskirstė, paskui juos nuėjo ir damos, ir visi kiti žiūrovai. Mabelė grįžo namo akmenų nusėta ežero pakrante.

Čia ji sutiko Pėdsekį. Jis ėjo su šautuvu, iš kurio ką tik šaudė į taikinį. Jo veide nesimatė įprasto jam ramumo. Akys jo buvo neramios ir liūdnos. Pasikeitęs keliais nereikšmingais žodžiais apie priešais tyvuliuojančio ežero grožį, jis staiga pasakė:

— Džasperas laimėjo jums tą gobtuvą, Mabele, nedaug tevargęs.

— Jis jį laimėjo teisėtai, Pėdseky!

— Žinoma, žinoma, jo kulka perskrodė bulvę, ir niekas negalėjo to padaryti, nors kai kas būtų galėjęs ir daugiau padaryti.

— Betgi niekas to nepadarė! — guviai sušuko Mabelė, ir to ji tučtuojau pasigailėjo, pamačiusi, kad dėl jos pastabos ir jos pareikšto jausmo palydovas nuliūdo.

— Teisybė, teisybė, Mabele, niekas to nepadarė. Bet kam slėpti tai, ką gamta yra man davusi? Taip taip, niekas to nepadarė ten, bet jūs matysite, kad tai galima padaryti čia. Matote anas žuvėdras, skrendančias viršum mūsų galvų?

— Žinoma, Pėdseky. Jų tiek daug, kad negalima nepastebėti.

— Matote, kaip jos viena kitai perkerta kelią? — pridūrė jis atlauždamas gaiduką ir pakeldamas šautuvą. — Dvi, dvi! Dabar žiūrėkite!..

Jis skubiai prisitaikė į du paukščius, skrendančius vienoje linijoje, nors ir per kelis sieksnius vienas nuo ki-

to. Nuaidėjo šūvis, ir kulka pervėrė abi aukas. Nespėjo žuvėdros nukristi į ežerą, jau Pėdsekys nuleido šautuvą ant žemės ir nusijuokė įprastu savo juoku. Jo veide nebeliko nė šešėlio lik šiol buvusio kartėlio.

— Tai šio to verta, Mabele! Tai šio to verta, nors aš ir neturiu gobtuvo, kurį galėčiau jums dovanoti. Bet geriau jūs paklauskite Džasperą. Jis jums viską papasakos, nes visoje Amerikoje nerasi žmogaus, kurio būtų tyresnė širdis ir teisingesnis liežuvis.

— Vadinasi, tai ne Džaspero nuopelnas, kad jis laimėjo tą dovaną?

— Ne tai, ne tai! Jis padarė, ką galėjo, ir padarė gerai. Nors Džasperas labiau pripratęs prie vandens, negu prie žemės, bet jis buvo nepaprastai vikrus. Kaip žemėje, taip ir ant vandens Džasperu galima visiškai pasitikėti. Bet jau mano kaltė, kad gobtuvas teko ne man, Mabele. Nors juk tai vis viena... vis viena todėl, kad jis dabar yra gerose rankose.

— Rodos, aš jus suprantu, Pėdseky, — tarė Mabelė, nenoromis nurausdama. — Ši dovana yra ir jūsų, ir Džaspero.

— Tai reikštų jam nepripažinti to, ko jis nusipelno. Jis šį papuošalą laimėjo ir turėjo visišką teisę jį padovanoti. Bet jūs galite būti tikra, Mabele, kad jeigu aš būčiau jį laimėjęs, tai ir tada jis būtų tekęs jums.

— Aš tai atsiminsiu, Pėdseky, ir pasistengsiu, kad ir kiti sužinotų, kokį meną jūs parodėte, nušaudamas tuos vargšelius paukščius.

— Kam to reikia, Mabele? Čia, pasienyje, nėra reikalo pasakoti, kad aš taikliai šaudau, taip pat, kaip nereikia pasakoti, kad ežere — vanduo, o danguje — saulė. Kiekvienas ir taip žino. Jūsų žodžiai būtų pasakyti vėjui.

— Vadinasi, jūs manote, kad Džasperas žinojo apie jūsų paslaugą, kuria jis taip nekukliai pasinaudojo? — tarė Mabelė, ir jos akyse žibėjusi liepsnelė pamažu ėmė gesti. Jos veidas atrodė susimąstęs.

— Aš to nesakau ir anaiptol nemanau sakyti. Mes viską užmirštame, stengdamies įvykdyti savo troškimus. Džasperas puikiai žinojo, kad aš viena kulka galiu peršauti dvi bulves taip pat, kaip dabar kad peršoviau du paukščius. Jis taip pat žinojo, kad pasienyje niekas kitas negali to padaryti. Bet jam prieš akis buvo gobtuvas ir viltis jį dovanoti jums. Jaunuolis tada ryžosi padaryti tai, kas prašoko jo jėgas. Ne, čia nieko nėra negarbinga, ir būtų nuodėmė netikėti Džasperu Gėluoju Vandeniu. Visi jaunuoliai nori įtikti gražioms jaunoms merginoms.

— Aš pasistengsiu užmiršti viską, išskyrus, ką gera judu padarėte vargšei mergaitei, — tarė Mabelė, norėdama numalšinti susijaudinimą, kurio nepajėgė suprasti. — Tikėkite manimi, Pėdseky, aš niekada neužmiršiu viso, ką jūs man padarėte, jūs ir Džasperas, ir man malonu, kad jūs vėl parodėte savo prielankumą man. Štai priimkite šitą sidabrinį segtuką, teprimins jis jums mano dėkingumą už gyvybę arba laisvę.

— Ką man su juo daryti, Mabele? — paklausė nustebęs medžiotojas, laikydamas rankoje segtuką. — Aš nevartoju nieko, tik odinius diržus iš geros elnio odos. Šis daiktelis labai gražus, bet jis jums geriau pritinka.

— Susekite juo savo apikaklę: jis labai tiks. Atsiminkite, Pėdseky, tai yra mudviejų draugystės laidas ir ženklas, kad aš niekad neužmiršiu nei jūsų, nei jūsų paslaugų.

Mabelė atsisveikindama jam nusišypsojo, nubėgo pakrante ir netrukus dingo už tvirtovės pylimo.

DVYLIKTASIS SKYRIUS

Kelioms valandoms praslinkus, Mabelė, labai susimąsčiusi, stovėjo ant bastiono, stūksančio viršum upės ir ežero. Buvo ramus ir tylus vakaras. Nesant vėjo, dar nebuvo nuspręsta, ar naktį išvyks būrys, siunčiamas į Tūkstantį Salų. Maisto atsargos, ginklai ir amunicija jau buvo sukrauti krante; čia pat buvo sunešti ir Mabelės daiktai. Žmonės, turį išplaukti kuteriu, laukdami vaikštinėjo pakrantėje; nebuvo matyti jokio ypatingo pasiruošimo kelionėn. Džasperas „Bėgūnu" išplaukė iš įlankos ir, išmetęs inkarą, pastatė laivą pasroviui — taip, kad prireikus jis būtų paruoštas tuojtuojau perplaukti upės žiotis.

Po linksmo ir triukšmingo ryto dabar viešpatavo tyla, kuri taip derinosi su puikiu gamtovaizdžiu ir Mabelės nuotaika.

Visa, kas ją supo, atrodė taip džiugu ir ramu, o iškilmingas snaudžiančių girių puikumas ir nejudanti ežero plynia visą paveikslą darė dar didingesnį. Mabelė pirmą kartą pastebėjo, kad miestiškieji jos įpročiai vis mažiau ją beveikia. Jai dabar ėmė rodytis, kad gyvenimas tarp viso to, kas ją dabar supa, galėtų būti kur kas laimingesnis, negu ankstyvesnis jos gyvenimas.

— Puikus saulėlydis, Mabele! — pasigirdo žvalus Kepo balsas taip arti prie jos ausies, kad ji net krūptelėjo. — Puikus saulėlydis, žinoma, prie gėlojo vandens; vandenyne, suprantama, niekas į jį nė nežiūrėtų.

— O ar gamta ne vienodai graži krante ir jūroje, šitame ežere ir vandenyne? Ar saulė ne visur vienodai šviečia, brangus dėdule?

— Mergytė prisiskaitė tų dalykų savo močiutės knygose! Nors, aš manau, vargu seržantas tempė su savim tokį šlamštą, išvykdamas į pirmąjį savo žygį. Ar gamta

ne vienoda! Ar kartais nemanai, kad kareivio prigimtis tokia pat, kaip ir jūreivio? Rodos, tu turi giminių ir tarp vienų, ir tarp kitų, ir galėtum pati atsakyti į šį klausimą.

— Bet, dėde, aš kalbu apie žmogaus prigimtį...

— Ir aš taip pat, mergyte. Aš kalbu apie jūreivio prigimtį ir apie penkiasdešimt penktojo pulko vyrukų, beje, kartu ir tavo tėvo, prigimtį. Štai, pavyzdžiui, jie šiandien suruošė šaudymo varžybas, tai yra pyškino į taikinį. Bene palyginsi tai su šaudymu jūroje! Ten paleistų sau salvę nuo viso borto iš patrankų, užtaisytų sviediniais, į taikinį bent už pusės mylios tolumo; o jeigu per kokį stebuklą ir atsirastų laive bulvė, tai ji ramiausiai liktų virėjo puode. Karinė tarnyba, Mabele, žinoma, garbingas amatas, tačiau prityrusi akis, žinovo akis pastebės tose tvirtovėse galybę žioplysčių ir kvailybių. Apie tą ežeriūkštį tu jau žinai mano nuomonę: man atrodo, tas Ontarijas — tai tik gėlo vandens statinė. Jei nori sužinoti skirtumą tarp vandenyno ir ežero, tai užtenka tau tik pasidairyti, Mabele, ir tuojau pamatysi. Štai kad ir vadinamasis štilis, kai vėjo nėra, bet nemanau, kad jūsiškiai štiliai nors kiek panėšėtų į tuos, kurie pasitaiko pajūry.

— Oras visiškai nejuda, dėdule. Net ir lapai miške nekruta...

— Lapai! O kas yra tie lapai? Jūroje nėra lapų. Jeigu nori sužinoti, kas yra tikrai nejudąs štilis, padaryk bandymą su žvake: jei liepsna nesiūbuoja, vadinasi, vėjo iš tiesų nėra. Jeigu tu būtum tose platumose, kur oras toks slogus, kad net kvėpuoti sunku, tai įsivaizduotum, kas yra štilis. Platumose, kur nėra vėjo, oro gaunama tik pusė porcijos. Pažiūrėk, sakau, į šį vandenį. Nė kiek nejuda! Tartum pienas puodynėje! O vandenyno vanduo niekad nėra ramus, kad ir koks tylus būtų oras.

— Nejaugi vandenyne vanduo nuolat juda, dėde Kepai? Ir net štilio metu?

— Kaipgi! Vandenynas alsuoja kaip gyva būtybė, ir jo krūtinė nuolat kilnojasi, anot poetų. Niekas nėra matęs, kad vandenynas būtų toks ramus, kaip šis ežeras. Jis čia pakyla, čia nusileidžia, tarytum turėtų plaučius.

— Bet ir šis ežeras nėra visiškai ramus: prie kranto matyti, kad jis šiek tiek vilnija, ir net girdėti, kaip bangos teliuškuoja į akmenis.

— Vis ta prakeiktoji poezija! Šitaip ir burbulus galima pavadinti audra, o denio plovimą — bangų mūša. Ontarijas tiek pat panašus į Atlantą, kiek piroga į linijinį laivą. Šituo aš nenoriu niekinti Džaspero, ne, — jam trūksta tik mokslo, kad taptų žmogumi.

— Tai jūs manote, kad jis koks nemokša? — paklausė Mabelė, pasitaisydama plaukus. — Man atrodo, kad Džasperas Gėlasis Vanduo yra kur kas mokytesnis už kitus savo luomo jaunuolius. Jis nedaug tėra skaitęs, nes čia maža knygų, bet, man rodos, jis pagal savo amžių yra daug visko apmąstęs.

— Jis nemokša, nemokša, kaip ir visi, kurie plaukioja šituo vandeniu! Jis moka padaryti paprastą knopą, bet niekaip nepadarys stoporo[1]! Vis dėlto, Mabele, mudu abu esame dėkingi Džasperui ir Pėdsekiui, ir aš labai norėčiau jiems už tai kuo nors atsilyginti. Šiame pasaulyje nėra blogesnio dalyko kaip nedėkingumas.

— Tiesą sakai, dėdule! Mes turime padaryti visa, kas tik galima, jiems parodyti, kaip mes esame dėkingi už visas paslaugas, kurių padarė mums šiedu narsūs vyrai.

— Tu kalbi visai taip, kaip ir tavo velionė motina, ir tuo suteiki garbę Kepų šeimai. Aš sugalvojau vieną da-

[1] Knopas ir stoporas — jūreivių mazgai.

lyką, kuris, tur būt, visiems patiks, ir ketinu pasiūlyti jį tada, kai būsime grįžę iš šios nedidelės iškylos po ežerą.

— Tai puiku, brangus dėdule! Ar negalėčiau sužinoti, ką jūs sumanėte?

— Nėra reikalo šią paslaptį nuo tavęs slėpti, Mabele, bet apie tai nereikia pasakoti tavo tėvui: jis yra prietaringas žmogus ir gali mums sukliudyti. Nei Džasperas, nei jo draugas Pėdsekys nieko doro čia neišmoks, ir aš nusprendžiau pasiimti juodu į pajūrį ir drauge išplaukti į atvirą jūrą. Per dvi savaites jau Džasperas išmoks jūreivio eisenos, o paplaukiojęs metus, bus tikras žmogus. Na, Pėdsekiui, žinoma, reikės daugiau laiko, ir aš net manau — jo niekad nepriims etatiniu jūreiviu. Bet jis tiks eiti laivo sargybai: jo labai geros akys.

— Ir jūs, dėdule, manote, kad jiedu sutiks? — šypsodamasi paklausė Mabelė.

— Tai bene jie kokie kvailiai? Rask protingą žmogų, kuris nenorėtų iškilti. Įstatyk Džasperą į teisingą kelią ir pamatysi, jis mirs, sulaukęs mažiausia brigo kapitono laipsnio!

— O ar jis bus laimingesnis dėl to, mielasai dėde? Ar ne vis tiek — vadovauti brigui ar kokiam kitam paprastam laivui?

— Fui, fui, Magnete! Tu pati nežinai, ką kalbi. Pasikliauk manim, aš viską sutvarkysiu kuo geriausiai. O štai ir pats Pėdsekys! Aš jam užminsiu savo ketinimus.

Kepas linktelėjo galvą ir nutilo. Pėdsekys priėjo artyn; jis atrodė neramus ir suglumęs, tarytum nežinodamas, kaip jį pasitiks.

— Ar pašalinio žmogaus draugystė nepasirodys nemaloni giminaičiams? — paklausė palydovas, priėjęs arčiau.

— Jūs mums nesate pašalinis žmogus, misteri Pėdseky, — atkirto Kepas, — ir nieko mes nepasitiktume nuoširdžiau, kaip jus. Mudu tik dabar kalbėjome apie jus, o kai bičiuliai kalba apie nesantįjį, tai galima atspėti, ką jie kalba.

— Tiesa, tiesa. Kiekvienas turi priešų, ir aš jų turiu; bet prie jų nepriskaitau nei jūsų, misteri Kepai, nei gražiosios Mabelės. Štai apie mingus to nepasakysiu; bet net ir jie neturi užtektinai priežasčių manęs neapkęsti.

— Aš tuo tikiu, Pėdseky, nes stebiuosi jūsų teisingumu ir tiesumu. O ar jūs žinote, kad yra priemonė, kuri jus išvaduotų nuo tų priešų, net ir nuo mingų? Ir jei norite, aš jums mielai nurodysiu, kaip tai padaryti, ir net nieko už tai nepareikalausiu.

— Aš nenoriu turėti priešų, Sūrusai Vanduo (Pėdsekys, pats to nepastebėdamas, pradėjo Kepą vadinti ta pravarde, kuria jūreivį praminė tvirtovėje apsilanką indėnai); aš nenoriu turėti priešų ir esu pasiryžęs užkasti tomahauką[1] su mingais ir su prancūzais. Bet jūs patys žinote, kad mes per silpni išrauti iš savo širdžių priešiškus jausmus.

— Kai tik sugrįšime iš neilgos būsimos mūsų kelionės, bičiuli Pėdseky, pakelkite inkarą ir drauge su manimi keliaukite į pajūrį. Ten jūs jau nebegirdėsite indėnų karo klyksmo, ir jų kulkos jūsų nebepasieks.

— Ką gi aš ten veiksiu? Bene medžiosiu jūsų miestuose? Sekiosiu žmones, kurie eina į turgų arba iš turgaus? Iš pasalų tykosiu šunis ir vištas? Jūs man nelinkite laimės, misteri Kepai, jeigu ruošiatės atimti iš ma-

[1] Užkasti tomahauką — vaizdinga Šiaurės Amerikos indėnų kalba reiškia susitaikyti.

nęs mano miškų paunksmę ir priversti mane gyventi saulėkaitoje.

— Aš visiškai neketinu palikti jus mieste, Pėdseky: reikia jus paleisti į atvirą jūrą; tik ten žmogus gali laisvai kvėpuoti.

— O kaip galvoja Mabelė: ką man suteiktų tokia permaina? Ji žino, kad kiekvienas turi savo prigimtį ir tuščias darbas būtų ją keisti priešingai žmogaus pašaukimui. Aš esu medžiotojas, žvalgas ir palydovas, Sūrusai Vanduo. Ir neturiu stoti prieš savo pašaukimą... Ar aš tiesą sakau, Mabele? O gal ir jūs sprendžiate taip pat lengvai, kaip visos moterys, ir norite, kad aš pakeisčiau savo prigimtį?

— Nė kiek jos nekeiskite, Pėdseky! — atsakė Mabelė su draugišku atvirumu, kuris iki širdies gelmių sujaudino medžiotoją. — Kad ir kaip mano dėdė gerbia jūrą, kad ir kokią naudą žadėtų tokia permaina, aš vis dėlto nenorėčiau, kad geriausias ir kilniausias miškų medžiotojas pasidarytų admirolu. Pasilikite toks, koks esate!

— Ar girdite, Sūrusai Vanduo? Ar girdite, ką sako seržanto duktė? Ir tai yra nuoširdi, atvira jos nuomonė. Pažiūrėkite į ją: ji nesakys to, kuo pati netiki. Kol ji patenkinta dabartine mano padėtimi, aš nekeisiu prigimties ir liksiu toks, koks buvęs. Čia, tvirtovėje, žinoma, aš galiu atrodyti nenaudingas; bet kai būsime Tūkstantyje Salų, tai tikiuosi, kad ne kartą pasitaikys proga įrodyti, kaip būtinai reikalingas geras šautuvas, kuriuo galima pasikliauti.

— Prisipažįstu, aš labai norėčiau sužinoti, koks yra mūsų ekspedicijos tikslas. Iš mano svainio nieko neiškvosi. Gal tu ką nors apie tai girdėjai, Mabele?

— Ne, dėdule. Aš nedrįsčiau klausinėti tėvą apie tarnybinius jo reikalus: jis man atsakytų, kad tai ne mote-

rų dalykas. Tiktai žinau, kad išplauksime mėnesiui, išplauksime, kai tik papūs palankus vėjas.

— Ar nepasakys ką nors Pėdsekys? Man būtų malonu, nes senam jūreiviui nemiela keliauti, nežinant kelionės tikslo.

— Mūsų kelionės tikslas ir uostas, į kurį plauksime, — nedidelė paslaptis, Sūrusai Vanduo, nors įguloje apie tai kalbėti uždrausta. Be to, netrukus iškeliaujame — negi galima jums nežinoti mūsų ekspedicijos tikslo! Aš manau, jūs girdėjote, misteri Kepai, kad yra vietovė, vadinama Tūkstančiu Salų?

— Taip, girdėjau, bet spėju, jog tai ne tikros salos, kokių sutinki vandenyne, ir jų tūkstančio ten tikriausiai nėra. Pasakykite atvirai: ar rasis ten dvi trys salelės?

— Mano neblogos akys, Sūrusai Vanduo, o tuo tarpu aš ne kartą veltui stengiausi jas suskaityti.

— Hm! Taigi, aš pažinau daug žmonių, mokančių suskaityti tiktai ligi tam tikro skaičiaus, — šyptelėjęs atsakė jūreivis. — Jūsų sausumos paukščiai, atskrisdami prie kranto, nepažįsta net savo laktų. Kiek kartų, būdavo, aš jau matau krantą, net namus ir bažnyčias, o keleiviai nieko nemato, tiktai vandenį. Negaliu tik suprasti, kaip gali visai išnykti iš akių krantas, plaukiant gėlu vandeniu. Man rodos, tai tiesiog neįmanoma!

— Jūs to nesakytumėte, misteri Kepai, jeigu pažintumėte mūsų ežerus. Dar nebūsime pasiekę Tūkstančio Salų, kai jūs pakeisite tokią savo nuomonę ir pamatysite, kokia yra šio užkampio gamta!

— Aš vis dėlto abejoju, ar visame šiame krašte yra nors viena tikra sala.

— Mes jums parodysime šimtus salų — gal jų ir nebus tiksliai tūkstantis, bet neabejotinai tiek, kiek gali aprėpti akis ir suskaityti liežuvis.

— Kokios gi rūšies tos salos?

— Tai žemė, iš visų pusių apsupta vandens.

— Taip, bet kokia žemė ir kokio vandens? Esu tikras, kad, geriau įsižiūrėjęs, pamatysi tik pusiasalius ir kyšulius. Na, tiek to... Pasakykite man, koks gi šio kreisavimo tikslas?

— Jums, seržanto broliui, ir jo dukteriai galiu šį tą pasakyti. Jūs ilgai tarnavote laivyne, misteri Kepai, ir, tur būt, girdėjote apie Frontenako uostą?

— Kas nebus jo girdėjęs? Tiesa, į jį aš nesu įplaukęs, bet pro šalį tekdavo praplaukti.

— Vadinasi, jūs būsite pažįstamame krašte... Tik aš nesuprantu, kaip jūs ten galėjote patekti iš vandenyno?.. Bet kaip ten bebūtų, jums ne pro šalį žinoti, kad didieji ežerai sudaro grandinę, kuri prasideda nuo Erijo[1], tokio pat milžiniško ežero, kaip ir Ontarijas, vakaruose. Vanduo, ištekėdamas iš Erijo, pasiekia nedidelį kalną ir nuo jo krinta žemyn...

— Kaip tai gali būti?

— O kas čia nuostabu, misteri Kepai? — atkirto juokdamasis Pėdsekys. — Jeigu aš sakyčiau, kad vanduo teka prieš kalną, tai būtų nesąmonė; bet aš manau, kad negali būti paprastesnio dalyko, kaip vanduo, tekąs nuo kalno... vadinasi, aš kalbu apie gėlą vandenį.

— Bet juk jūs kalbate apie ežerą, kuris tariamai nusileidžia nuo kalno! Ar tai girdėtas dalykas!

— Nesiginčysime dėl to; ką mačiau, tai mačiau. Perbėgę Ontariją, visų ežerų vandenys teka į jūrą vienos upės vaga; siauriausioje vietoje, kurios negalima pavadinti nei ežeru, nei upe, ir yra tos salos, apie kurias kalbame. Frontenakas, prancūzų uostas, yra aukščiau tų

[1] Erijas — ežeras pietų Kanadoje, Ontarijo provincijoje.

salų, o kadangi prancūzai žemiau turi tvirtovę, tai jie ir siunčia savo maisto atsargas ir amuniciją upe iki Frontenako. Čia jie ginklus atiduoda indėnams, gyvenantiems Ontarijo ir kitų ežerų pakrantėse, ir tokiu būdu leidžia jiems imtis visokios velniavos ir lupti skalpus.

— O ar, ten būdami, mes padarysime galą tai baisybei? — paklausė Mabelė.

— Gal taip, o gal ir ne. Lendis, mūsų įgulos komendantas, į Tūkstantį Salų pasiuntė būrį sučiupti keletą prancūzų barkų. Ligi šiol pavyko sulaikyti tiktai dvi barkas su karo reikmenimis, skirtais indėnams. Bet praėjusiąją savaitę žvalgas atnešė iš ten tokių žinių, kad majoras nutarė galutinai sudoroti tuos netikėlius. Džasperas žino kelią, ir mes būsime gerose rankose, o seržantas yra protingas vyras ir savo darbą gerai išmano. Taip, jis tiek pat protingas, kiek ir vikrus.

— Tai tik tiek? — niekinamu balsu pasakė Kepas. — Matydamas pasiruošimus ir apsiginklavimą, galvojau, kad teks susidurti su kontrabandininkais ir kad, prisidėdamas prie to žygio, galėsiu doru būdu pelnyti pinigėlių. Nors, tur būt, gėluose vandenyse nesidalinama prižiniais pinigais?

— Ką jūs norite pasakyti?

— Karalius, tur būt, viską pasiima?

— Apie tai aš nieko negaliu pasakyti, misteri Kepai. Aš pasiimu savo dalį parako ir kulkų, o visa kita tai jau ne mano reikalas. Tačiau ir man jau būtų metas pasirūpinti savo židiniu...

Tai sakydamas, Pėdsekys nesiryžo pažvelgti į Mabelę, nors būtų atidavęs viską pasaulyje, kad sužinotų, ar ji girdėjo paskutiniuosius jo žodžius, ir pamatytų, kaip ji tada atrodė. Bet Mabelė neįtarė tikrosios tų žodžių

prasmės. Ji ramiai atsigręžė į upę. Ten, ant kuterio, jau buvo pradėta ruoštis.

— Džasperas jau nori atstumti kuterį, — pastebėjo palydovas, kuris žiūrėjo į denį, kai ten pasigirdo trenksmas, krintant kažkokiam sunkiam daiktui. — Vaikinas, matyt, nujaučia artėjant vėją ir nori juo pasinaudoti.

— Taip, mes dabar turėsime progos pasimokyti jūreivystės, — pašiepdamas tarė Kepas. — Yra būdas pakelti inkarą, ir iš jo tuojau pažinsi tikrąjį jūreivį, lygiai kaip ir gerą kareivį pažįsti iš to, kaip jis segiojasi savo mundurą, nuo viršaus į apačią, ar nuo apačios į viršų.

— Nežinau, ar Džasperas susilygins su jūsų jūreiviais, bet jis drąsus berniukas ir puikiai vairuoja savo kuterį, bent ežere,— pasakė Pėdsekys. — Jūs, misteri Kepai, rodos, jo nelaikėte nevikriu, kai jis leidosi žemyn nuo Osvego krioklio.

Kepas nieko neatsakė ir susiraukė. Visi bastione stovį žmonės atsidėję sekė kuterio judesius. Niekas nedrumstė įsigalėjusios tylos. Ežero paviršiuje žėrėjo paskutiniai nusileidžiančios saulės spinduliai. „Bėgūnas" prisitraukė prie inkaro, kuris buvo išmestas apie šimtą jardų aukščiau žiočių ir kur buvo užtektinai vietos manevruoti. Bet visiška bevėjė ramybė neleido manevruoti; teko griebtis irklų. Kai tik buvo pakeltas inkaras, irklai sutartinai užgavo bangas, ir kuteris ėmė artėti prie upės vidurio. Tada jūreiviai liovėsi irklavę, ir „Bėgūnas" nuplaukė pasroviui. Per keletą minučių jis jau paliko užpakalyje smėlėtas seklumas. Laivas tolo nuo kranto, kol nuplaukė apie ketvirtį mylios nuo kyšulio, saugojančio įlanką. Ten srovė jau nebeteko savo jėgos, ir kuteris sustojo.

— Laivas, atrodo, labai geras, dėdule, — tarė Mabelė, kuri visą laiką stebėjo „Bėgūną". — Jūs, tur būt,

rasite klaidų jo įrengime ir manevravime, bet aš apie tai nieko neišmanau, ir jis man patinka.

— Taip, taip, mergyte, jis vikriai plaukia pasroviui, ne blogiau už kokią skiedrą. Bet senam jūreiviui, tokiam, kaip aš, nereikia akinių pamatyti jo trūkumams.

— O aš, misteri Kepai, — tarė Pėdsekys, visada pasiruošęs ginti Džasperą, — ne kartą esu girdėjęs iš senų ir patyrusių jūreivių, kad „Bėgūnas" — vienas puikiausių laivų, kokie kada nors plaukiojo vandenyje. Nors šiuo klausimu aš nedaug teišmanau, vis dėlto turiu savo nuomonę apie kuterį — žinoma, gal būt, ir klaidingą; tik pasakysiu jums, misteri Kepai, jog niekas manęs neįtikins, kad Džasperas kaip reikiant neprižiūri savo kuterio.

— Aš nesakau, kad tas kuteris būtų labai nerangus, tačiau jis turi trūkumų, ir dar didelių trūkumų.

— Kokie tie trūkumai, dėdule? Jei Džasperas žinotų, tai jis, be abejo, mielai juos pašalintų.

— Kokie trūkumai?.. Na, jų per penkiasdešimt... tai yra, per šimtą, norėjau pasakyti... Svarbios ir esminės klaidos.

— Nurodykite gi jas, dėdule! Pėdsekys viską papasakos savo draugui.

— Nurodyti jas? Suskaityti žvaigždes nėra lengva kaip tik dėl to, kad jų yra nesuskaitoma daugybė. Nurodyti jas! Mat kaip! Na, miela dukterėčia, mis Magnete, ką jūs manote apie tą giką[1]? Mano nemokšos akims atrodo, kad jis bent pėda stovi aukščiau, negu reikia; na... vimpelas taip pat susisuko... ir... ir... taip, po vel-

---

[1] Gikas — sukiojama medinė sija, pirmgaliu įsiremianti į stiebą. Giku ištempiama apatinė burės apyrumbė.

nių, matau, iš vėjo pusės ant marselės[1] kabo sezenis[2], ir visai nesistebėsiu, jeigu jo kliuze[3], išmetant inkarą, atsirastų smaigelių. Trūkumai! Kiekvienas jūreivis, tik pažvelgęs į šį kuterį, ras tūkstantį trūkumų!

— Gal būt, visa tai tiesa, dėde, bet Džasperas, matyt, nieko apie tai nežino. Kaip jūs manote, Pėdseky, jis, žinoma, ištaisys viską, ką jam nurodys?

— Tegu pats Džasperas žiūri savo kuterio, Mabele, tai jo dalykas. Tai — jo gyvenimas. Dedu galvą, kad niekas geriau už jį neapsaugos „Bėgūno" nuo Frontenako prancūzų arba ir nuo jų bičiulių mingų. Anokia čia bėda, misteri Kepai, jei susisuko vimpelas arba jei gikas įstatytas viena pėda aukščiau! Svarbu, kad „Bėgūnas" visada gerai plaukiotų ir išsisuktų nuo prancūzų. Čia, ežere, nėra geresnio jūreivio už Džasperą.

Kepas atlaidžiai šyptelėjo, nusprendęs šį kartą nutraukti savo kritiką. Tuo tarpu kuteris ėmė dreifuoti ežere pasroviui; jis pakaitomis sukinėjosi į visas puses. Tuo tarpu buvo pakeltas kliveris[4], kurį bematant išpūtė kranto vėjas, nors ežero paviršius kaip ir ligi šiol buvo visiškai ramus. Kad ir koks silpnas buvo oro dvelkimas, lengvutis kuteris jo pasigavo, ir po valandėlės „Bėgūnas" jau skrodė skersai srovę, slinkdamas taip lengvai ir ramiai, kad tarpais atrodė, lyg jis stovėtų vietoje. Išplaukęs iš žiočių, jis greit nuplaukė prie aukštumos, ant kurios stovėjo tvirtovė. Čia Džasperas išmetė inkarą.

---

[1] Marselė — antroji iš apačios tiesi burė, pririšta prie marso rėjos. Marso rėja — antras iš apačios stiebo skersinis.

[2] Sezenis — gabalas lyno burei pritvirtinti.

[3] Kliuzas — kiaurymė laivo borte inkaro lynui arba švartovui nuleisti.

[4] Kliveris — įžambi trikampė burė.

— Vikriai! — murmtelėjo sau Kepas. — Neblogai. Nors jis galėjo pasukti vairą dešinėn, o ne kairėn...

— Džasperas — vikrus vaikinas, — nutraukė savo svainį ką tik atėjęs seržantas Dungamas, — ir šioje ekspedicijoje mes pasitikime jo miklumu. Bet eime... Beliko tik pusvalandis, tuoj išplauksime. Kai tik būsime pasiruošę, tuoj lipsime į valtį ir — į kelionę.

Tada visi nuėjo ruoštis į kelionę. Dusliai subildėjo būgnas, ir tuojau viskas ėmė judėti.

TRYLIKTASIS SKYRIUS

Tokį nedidelį būrį išruošti nereikėjo daug rūpesčių. Visą būrį, kuriam vadovavo seržantas Dungamas, sudarė dešimt karių ir du puskarininkiai. Beje, netrukus paaiškėjo, kad leitenantas Miuiras taip pat dalyvaus ekspedicijoje, bet jis vyko tik kaip savanoris. Jam su savo viršininku susitarus, kvartirmeisterio pareigos šį kartą buvo užtektina priežastis kelionei. Dar su būriu keliavo Pėdsekys ir Kepas, be to, Džasperas su savo valdiniais, iš kurių vienas buvo mažametis. Iš viso buvo dvidešimt vyrų, tame tarpe keturiolikos metų berniukas, ir dvi moterys: Mabelė ir vieno kareivio žmona.

Seržantas Dungamas, savo įgulą susodinęs į didelę šliupką, grįžo į krantą gauti paskutinių nurodymų ir paimti svainio bei dukters. Kepui parodęs valtį, skirtą jam ir Mabelei, seržantas užkopė į kalvą pasikalbėti su Lendžiu. Majoras stovėjo ant bastiono.

Jau beveik visai buvo sutemę, kai Mabelė įlipo į valtį. Keleiviai lipo į valtį tiesiog nuo kranto, nes nė kiek nebangavo ir vanduo buvo ramus kaip kūdroje. Kai val-

tis nuplaukė nuo kranto, Mabelė beveik nejuto plaukianti tokiu didžiuliu ežeru. Keli mostelėjimai irklais — ir šliupka priplaukė prie kuterio.

Džasperas pasitiko savo keleivius, ir kadangi „Bėgūno" denis buvo vos per dvi tris pėdas nuo vandens, tai pasiekti bortą nebuvo sunku. Jaunuolis Mabelę ir kareivio žmoną nulydėjo į joms skirtą patalpą.

Mabelė, apžiūrėjusi savo kajutę, kuri buvo patogi ir gražiai įrengta, negalėjo atsispirti maloniai minčiai, kad Džasperas kaip tik dėl jos viską taip rūpestingai paruošė. Netrukus ji vėl pakilo į denį. Ten viskas judėjo. Žmonės bėgiojo į visas puses su savo ryšuliais ir manta, tačiau drausmės įprotis bematant viską sutvarkė. Kuteryje buvo užstojusi kažkuo iškilminga tyla. Nenoromis kilo mintis apie būsimus nuotykius, kurie galėjo baigtis blogai.

Tamsa jau ėmė gaubti daiktus ant kranto. Netrukus viena paskui kitą sužibo žvaigždės. Mabelė, sėdėdama denyje, jautėsi aprimusi ir kartu kažko pabūgusi. Prie jos stovėjo Pėdsekys, kaip visada atsirėmęs į savo ilgą šautuvą. Nors tamsa didėjo, Mabelė pamatė, kad jo veidas nepaprastai susimąstęs.

— Jums, Pėdseky, tokia ekspedicija ne naujiena, — tarė ji, — bet mane stebina visų čia esančių žmonių tylėjimas ir susirūpinimas.

— Stebina dėl to, kad jūs nežinote, kas yra karas su indėnais. Mūsų milicijos kariai yra stiprūs žodžiais ir silpni darbais; bet kareivis, ne kartą susidūręs su mingais, žino, kaip naudinga yra laikyti prikandus liežuvį. Miškuose tylioji kariuomenė yra dvigubai stipresnė, o plepioji — dvigubai silpnesnė. Jeigu visa jėga būtų liežuvis, tai moterys, prisiplakusios gurguolėje, visuomet būtų laimėtojos.

— Bet juk mes esame ne armija ir ne miške. Ar plaukiant „Bėgūnu" reikia bijoti mingų?

— Paklauskite Džasperą, kodėl jam pavesta vadovauti šitam kuteriui, ir jūs išgirsite atsakymą į savo klausimą. Niekas negali jaustis saugus nuo mingų, jei nepažįsta tikrosios jų prigimties arba, ją pažindamas, nesielgia taip, kaip liepia jo patyrimas. Paklauskite, sakau, Džasperą, kaip jis tapo šio kuterio vadu...

— O kaipgi jis tapo vadu? — paklausė Mabelė gyvai ir nuoširdžiai, pradžiugindama atviraširdį savo pašnekovą, kuriam nebuvo malonesnio dalyko, kaip tarti gerą žodį apie savo draugą. — Jo amžiaus žmogui pasiekti tokią vietą — didelė garbė.

— Taip, tiesa, bet jis jos nusipelnė. Jis net daugiau nusipelnė. Ir gavęs vadovauti fregatai, jis nebūtų užtektinai atlygintas už parodytą drąsą ir šaltą kraują. Fregatos jam būtų maža, sakau, jeigu fregatos plaukiotų Ontarijo ežere.

— Bet jūs man nepasakėte, už ką Džasperas gavo vadovauti šitam kuteriui.

— Tai ilga istorija, Mabele, ir jūsų tėvas seržantas gali geriau ją papasakoti. Jis pats matė, o manęs tada čia nebuvo... Aš buvau toli, žvalgyboje. Tiesą pasakius, Džasperas — menkas pasakotojas. Dažnai tekdavo girdėti teiraujantis jo apie šį žygį, ir jis niekad negalėdavo tinkamai papasakoti, nors visi žino, kad tai buvo šaunus žygis. Ne, ne, Džasperas — netikęs pasakotojas, tai pripažįsta geriausi jo draugai. „Bėgūnas" būtų patekęs į prancūzų ir mingų rankas, jei Džasperas nebūtų jį išgelbėjęs manevru, kurį įvykdyti galėjo išdrįsti tiktai greito proto ir tvirtos širdies žmogus... Seržantas tai papasakos geriau. Aš tik norėčiau, kad atspėjamu laiku jūs jį

paklaustumėte. O Džasperą nėra ko kankinti. Vaikinas sugadins visą reikalą: jis visiškai nemoka pasakoti.

Mabelė pati sau nusprendė dar šią naktį išklausinėti tėvą apie šį žygį; ji norėjo išgirsti pagyrimą tam, kuris buvo blogas savo žygių istorikas.

— Ar su mumis pasiliks „Bėgūnas", kai pasieksime salas, — paklausė ji, pirma pagalvojusi valandėlę, ar tinka to klausti, — o gal mes būsime palikti patys vieni?

— Tai pareis nuo aplinkybių. Džasperas nelaiko savo kuterio dyko, jei tik yra koks reikalas. Bet manęs beveik visai nevilioja nei vanduo, nei laivai, nebent gal tik tada, kai tenka plaukti valtimi pro slenksčius arba krioklius, ir todėl negaliu apie tai spręsti. Aš tik esu tikras, kad viskas klosis gerai su Džasperu, kuris taip pat vikriai suseka pėdsakus Ontarijo ežere, kaip delavaras sausumoje.

— O kodėl, Pėdseky, su mumis nėra mūsų delavaro, Didžiojo Slibino?

— Geriau paklaustumėte: „Kodėl tu čia, Pėdseky?" Slibinas savo vietoje, o aš savo; jis su dviem ar trim draugais nuėjo pasižvalgyti į pakrantę ir prie mūsų prisidės salose, kur praneš viską, kas jam bus pavykę sužinoti. Slibinas gerai moka savo darbą ir, eidamas pasitikti priešo, neužmiršta užnugario.

— Tai jūs manote, kad mes ten akis į akį susitiksime su priešu? — paklausė šypsodamasi Mabelė. Ji pirmą kartą pajuto šiokį tokį nerimą, pagalvojusi apie ekspedicijos pavojus. — Vadinasi, reikia tikėtis susirėmimo?

— Jei įvyks susirėmimas, Mabele, tai atsiras žmonių, kuriems bus džiaugsmas atsistoti tarp jūsų ir pavojaus. Tegu kautynių baimė netrukdo jums šiandien ramiai užmigti.

— Čia, tarp miškų, aš jaučiuosi žvalesnė negu mieste, Pėdseky.

— Jūs esate labai panaši į savo motiną, Mabele. „Pėdseky, — sakydavo man seržantas, — tu pamatysi, mano duktė viskuo panaši į savo motiną. Ji ne verksnė, ne gležnų nervų mergaitė; ji nešūkaus ir negadins nuotaikos žmogui, kuriam reikia įtempti visas jėgas. Ne, ji drąsins savo vyrą ir pavojų metu stiprins jo narsumą." Štai ką jis man sakydavo, o aš tada dar nebuvau matęs jūsų veido...

— O kodėl mano tėvas jums visa tai pasakodavo, Pėdseky? — paklausė mergaitė. — Gal jis manė, kad jūs geriau apie mane galvosite, sužinojęs, kad aš nesu tokia silpna baikštuolė, kokiomis mėgsta rodytis daugelis moterų?

Pėdsekį labai suglumino šis klausimas. Kažkoks instinktas, kurio ir jis pats negalėjo gerai suvokti, jam sakė, kad dabar ne metas būtų atskleisti visą teisybę. O ją slėpti jis taip pat negalėjo. Štai kodėl jis nenoromis ėmė kalbėti užuolankomis.

— Žinokite, Mabele, — tarė jis, — kad mudu su seržantu esame seni draugai; daugelyje kautynių, kruvinų, žiaurių kautynių, mudu kovėmės petys į petį, arba, teisingiau pasakius, ne visai petys į petį, aš truputį priešaky, kaip ir tinka pėdų sekėjui, neinančiam reguliarios tarnybos, o jūsų tėvas — prieš savo kareivių frontą, kaip tinka karališkosios armijos seržantui. Mes, kovodami staigiais užpuolimais, bematant užmirštame mūšį, kai tik nutyla šautuvai, ir naktį prie laužo arba žygyje kalbame apie tai, kas mums brangiausia, — lygiai taip, kaip ir jūs, jaunos mergaitės, kalbatės apie savo širdies dalykus, kai drauge susirenkate pajuokauti ir paplepėti. Nėra ko stebėtis, jeigu seržantas, turėdamas tokią dukterį,

kaip jūs, ją myli labiau už viską pasaulyje ir apie ją kalba daugiau, negu apie ką kitą. O aš neturiu nei dukters, nei motinos, nei sesers, nei giminių, nei artimųjų, neturiu ko mylėti, be delavaro, ir todėl mielai jo klausydavau... ir jus pamilau, Mabele, dar jūsų nematęs... Taip, taip, Mabele, pamilau, nes tiek daug apie jus girdėjau...

— O dabar, kai mane pamatėte? — paklausė mergaitė, laisvai ir patikliai šypsodamasi. Ji manė, kad Pėdsekio žodžiais išreikštas tėviškas arba broliškas prisirišimas. — Dabar jūs, tur būt, supratote, kaip neprotinga jausti draugiškumą tai, kurios nesi matęs?

— Ne draugiškumą... ne, ne draugiškumą, Mabele, aš jaučiu jums. Aš esu delavarų draugas ir buvau jų draugas nuo pat kūdikystės, bet ką jaučiu jiems, net ir geriausiam iš jų, tai visai ne tas, ką pajutau jums, kai klausiausi seržantą pasakojant, ne tas, ką jaučiu dabar, kai jus arčiau pažinau. Kartais man ateina į galvą, kad žmogui, nuolat tarnaujančiam palydovu, žvalgu ar net kareiviu, netinka galvoti apie draugystę su moterimi, ypač su jauna moterimi; dėl jos atbunka jo išradingumas, o jis pats atitrūksta nuo kasdieninių pareigų.

— Žinoma, jūs, Pėdseky, neketinate pasakyti, kad draugystė su mergaite gali sumažinti jūsų narsumą ir kad dėl jos praeis noras kautis su prancūzais?

— Ne, ne! Jeigu, pavyzdžiui, jūs atsidurtumėte pavojuje, aš bijočiau tiktai vieno, — kad mano drąsumas nevirstų beprotišku. Bet kol mudu dar nebuvome taip gerai pažįstami, — dabar jau aš galiu tai pasakyti, — aš mėgdavau galvoti apie savo žvalgybą, apie savo žygius, puolimus iš pasalų, apie mūšius ir kitus nuotykius; o dabar visa tai man jau nebeįdomu. Aš kažkodėl daugiau galvoju apie kareivines, apie vakaro šnekas, apie

visa tai, kas neturi nieko bendra su nesantaika ir kruvinais vaidais. Aš girdžiu skambų moters juoką ir linksmus švelnius balsus, matau mielus veidus, malonias manieras... Kartais aš sakau seržantui, kad jis ir jo duktė sugadins geriausią ir labiausiai patyrusį žvalgą pasienyje...

— Visai ne, Pėdseky. Jie stengsis, kad tas žvalgas, kuris ir taip jau turi patyrimo, pasidarytų dar tobulesnis. Jūs mūsų nepažįstate, jeigu manote, kad mes norėtume matyti jus kaip nors pasikeitusį. Būkite toks, koks esate: nepažįstąs baimės, išmanus, teisingas ir doras, visiško pasitikėjimo vertas palydovas, — ir nei mano tėvas, nei aš niekad nemanysime apie jus kitaip, negu manome dabar.

Buvo jau visai sutemę, ir Mabelė iš Pėdsekio veido negalėjo matyti, kas dėjosi jo širdyje. Bet ji žiūrėjo į jį, kalbėjo su juo karštai ir atvirai. Tai dar labiau jį įtikino, kad jos žodžiai nuoširdūs ir ji nesijaučia nė kiek sumišusi. Tiesa, jos veidas pagyvėjo, bet pulsas tebeplakė ramiai. Joje nebuvo matyti to susijaudinimo, kuris neišvengiamai atsiranda pabudus meilei.

Pėdsekys buvo per daug nepritvyręs ir nesuprato tokio skirtumo; jos žodžių jėga ir nuoširdumas padrąsino jį. Jis nenorėjo, arba, geriau pasakius, negalėjo daugiau kalbėti ir pasitraukė į šalį. Pasirėmęs ant šautuvo, jis kokias dešimt minučių nebyliai tylėjo ir žiūrėjo į žvaigždes.

Tuo tarpu majoras Lendis ir seržantas kalbėjosi ant tvirtovės bastiono.

— Ar jūs patikrinote kareivių kuprines? — paklausė majoras Dunkanas, pažvelgęs į seržanto jam įteiktą raportą, kurio tamsoje negalėjo įskaityti.

— Taip, jūsų malonybe, viskas paruošta.

— Amunicija, ginklai?

— Viskas kaip reikiant, majore Dunkanai, galima tuojau pat traukti į žygį.

— Jūs pasirinkote patikimus žmones?

— Visi be išimties patikimi, ser. Geresnių vyrų negalima rasti visame pulke.

— Jums reikalingi geriausi kareiviai, seržante. Mes jau tris kartus bandėme, vadovavo trys mūsų jaunesnieji leitenantai, kurie tikino mane, kad žygis visiškai pavyksiąs, ir vis dėlto nepavyko. Aš nenorėčiau visai atsisakyti plano, į kurį buvo įdėta tiek rūpesčių ir lėšų;. bet dabar, žinoma, bus paskutinis bandymas, ir jo pasisekimas pareis daugiausia nuo jūsų ir Pėdsekio.

— Mudviem galite pasitikėti, majore Dunkanai. Pėdsekys niekuomet neapsirinka.

— Juo visiškai galima pasitikėti. Tai nepaprastas žmogus, Dungamai. Ilgai negalėjau jo suprasti. Dabar jau gerai jį pažįstu ir gerbiu labiau negu daugelį generolų, tarnaujančių jo didenybei.

— Tikiuosi, ser, kad jūs pritarsite mano sumanytoms Pėdsekio vedyboms su mano dukterim?

— Dėl to, seržante, palaukime, ką parodys laikas, — atkirto Lendis šypsodamasis, nors tamsoje Dungamas tos šypsenos negalėjo pastebėti. — Dažnai sunkiau vadovauti vienai moteriai negu visam pulkui. Beje, ar žinai, kad kvartirmeisteris, kuris taip pat taikstosi tau į žentus, keliauja drauge su jumis? Tikiuosi, tu suteiksi ir jam progą laimėti tavo dukters prielankumą?

— Jeigu jį gerbti manęs neįpareigotų jo laipsnis, tai užtektų tik jūsų pageidavimo, ser.

— Dėkui, seržante. Tu supranti mane: aš tiktai prašau, kad leistum Deviui Miuirui veikti laisvai, neteikdamas jam jokios pirmenybės. Meilėje, kaip ir kare, žmogus

pats turi išsikovoti pergalę... Jūs, tikiuosi, kaip reikiant paskirstėte maisto davinius?

— Aš atsakau už tai, majore; beje, jeigu būtų ir ne taip, tai vis dėlto mes nepatirsime trūkumo, kai su mumis bus du tokie medžiotojai, kaip Pėdsekys ir Slibinas.

— Pasakyk man, ar tu kartais neabejoji dėl to Džaspero Gėlojo Vandens sugebėjimų?

— Jaunuolis juos įrodė, ser, jis sugebės atlikti viską, ko mes iš jo tikimės.

— Jo vardas prancūziškas, ir jis pusę savo kūdikystės praleido prancūzų kolonijose. Ar jo gyslose nėra kartais prancūzų kraujo, seržante?

— Nė lašo, jūsų malonybe. Džaspero tėvas buvo senas mano draugas.

— O kodėl jis taip ilgai gyveno tarp prancūzų? Iš kur ta jo pravardė — Eau douce? Girdėjau taip pat, kad jis mokąs ir kanadiečių kalbą.

— Visa tai lengva suprasti, majore Dunkanai. Būdamas kūdikis, jis pateko anglo jūrininko, dalyvavusio praėjusiame kare, globon, ir pamėgo vandenį kaip antis. Jūsų malonybė žino, kad mūsiškiame Ontarijo krante, tiesą sakant, nėra uosto; todėl Džasperas, suprantama, didesnę laiko dalį praleido kitame krante, kur prancūzai prieš penkiasdešimt metų jau turėjo laivus; ten jis nejučiomis ir išmoko jų kalbos. O pravardę jam davė Kanados indėnai.

— Bet mokytojas prancūzas — britų jūrininkui blogas auklėtojas.

— Atleiskite, ser, Džasperas Gėlasis Vanduo savo meno išmoko iš tikro anglo jūrininko, iš žmogaus, kuris plaukiojo su karaliaus vėliava ir puikiai mokėjo savo amatą, iš žmogaus, kuris buvo gimęs kolonijose, tikiuosi, jis dėl to nepasidarė blogesnis.

— Gal būt, kad ir ne blogesnis, seržante, tačiau nepasidarė ir geresnis. Tiesą pasakius, tasai Džasperas elgiasi pavyzdingai, ir nuo to laiko, kai jo vadovybei pavedžiau „Bėgūną", niekas nebūtų galėjęs elgtis kilniau ir geriau...

— Ir narsiau, majore Dunkanai. Man gaila, ser, kad jūs lyg ir abejojate Džaspero ištikimybe.

— Kario, kuriam pavesta saugoti tokį nutolusį ir svarbų postą, kaip šis, pareiga — niekad neužmiršti budrumo, Dungamai. Mes turime du klastingiausius priešus — indėnus ir prancūzus. Negalima pro pirštus žiūrėti į tą, kas galėtų padaryti mums žalos.

— Aš tikiu, majore, kad jeigu jūs suteikėte man garbę vadovauti šiai ekspedicijai, tai nelaikysite manęs nevertu savo pasitikėjimo ir pasakysite priežastis, kurios jus verčia abejoti dėl Džaspero.

— Vienas pranešimas, kurį aš gavau, pakirto visas mano ankstesnes nuomones. Neseniai iš nepažįstamo asmens gavau laišką, kuriame patariama saugotis Džaspero Uesterno, arba Džaspero Gėlojo Vandens, kaip jis čia vadinamas; dar pridurîama, kad jis esąs parsidavęs priešui, ir žadama painformuoti plačiau ir aiškiau.

— Karo metu, ser, neverta kreipti dėmesio į laiškus be parašo.

— Taip pat, kaip ir taikos metu, Dungamai. Niekas blogiau už mane negalvoja apie anoniminių laiškų autorius; tai yra tiesiog bailumo, žemo būdo ir niekšybės požymis; dažnai tai yra klastingumo ir kitų ydų ženklas. Tačiau svarstant karinius dalykus į tai tenka kitaip žiūrėti. Be to, man nurodoma į keletą įtartinų atsitikimų.

— Ar gali apie tai sužinoti jūsų valdinys, jūsų malonybe?

— Taip, jeigu juo pasitikima taip, kaip aš pasitikiu

tavimi, Dungamai. Man, pavyzdžiui, rašoma, jog irokėzai tyčia praleidę tavo dukterį ir jos palydovus, kad sustiprintų mano pasitikėjimą Džasperu. Rašoma, kad Frontenake laikoma žymiai svarbesniu dalyku pagrobti kuterį su seržantu ir jo būriu ir visiškai sunaikinti visus senus mūsų ketinimus... girdi? — žymiai svarbesniu dalyku, nekaip pagrobti mergaitę ir nulupti jos dėdei skalpą.

— Aš suprantu šitą užuominą, ser, tik netikiu nė vienu žodžiu. Jeigu jau abejoti Džaspero sąžiningumu, tai negalima pasitikėti ir Pėdsekiu; o kai dėl palydovo, tai aš jo tiek pat negaliu įtarti, kiek ir jūsų, majore!

— Sutinku su tavimi, bet Džasperas — ne Pėdsekys, ir, prisipažįstu, aš juo daugiau pasitikėčiau, jeigu jis nekalbėtų prancūziškai.

— Mano nuomone, tai nėra gera rekomendacija, bet prašau patikėti, kad berniukas buvo priverstas tos kalbos išmokti. Nereikia taip skubiai už tai jį smerkti.

— Man tai yra velniška kalba, ir niekad ji niekam nelėmė nieko gero... noriu pasakyti: nė vienam britų valdiniui. Prancūzams, tiesa, juk reikia kalbėti kuria nors kalba. Taip, aš labiau pasitikėčiau Džasperu, jeigu jis nekalbėtų prancūziškai. Žodžiu tariant, tas laiškas mane neramina, ir jei atsirastų žmogus, kuriam būtų galima patikėti kuterį, aš kuria nors dingstimi Džasperą palikčiau čia. Aš, regis, jau minėjau tavo svainį? Juk jis jūrininkas, ar ne?

— Tikras jūrininkas, jūsų malonybe, bet jis nepalankiai žiūri į gėlą vandenį. Abejoju, ar jis sutiks vairuoti laivą ežere; be to, jis nesugebės nuplaukti į mums skirtą vietą.

— Labai gali būti; o be to, jis nežino, kaip sunku plaukti šituo klastingu ežeru. Tau reikės būti dvigubai

budresniam, Dungamai. Klausyk, seržante: duodu tau visą valdžią, ir jeigu tu tik suseksi Džaspero išdavystę, turėsi tuojau jį nubausti.

— Jis eina karališką tarnybą, jūsų malonybe, ir gali būti teisiamas tiktai karo teismo.

— Tiesa. Na, tada turėsi jį sukaustyti grandinėmis ir jo paties kuteriu parsiųsti čia. Nuplaukęs ligi Tūkstančio Salų, tavo svainis, tur būt, sugebės grįžti kuteriu atgal.

— Neabejoju, majore Dunkanai, kad mudu su juo padarysime, kas bus reikalinga, jeigu Džasperas pasirodytų iš tikrųjų esąs kaltas tuo, kuo jūs jį įtariate, nors aš manau, jog drąsiai galiu guldyti savo galvą dėl jo ištikimybės.

— Man patinka toks įsitikinimas, jis kalba jo naudai... Bet tas prakeiktas laiškas! Jame viskas taip panašu į teisybę... tokios panašios į teisybę užuominos...

— Bet jūs teikėtės pasakyti, jūsų malonybe, kad laiškas be parašo. Garbingam žmogui tai per didelis trūkumas.

— Teisybę sakai, Dungamai, ir tiktai niekšas, be to dar, bailus niekšas, ryšis siųsti anoniminius laiškus apie privatų gyvenimą. Kitas dalykas — karo metu. Tada jau teisėtais laikomi ir melagingi pranešimai, ir kitokios gudrybės.

— Taip, karinės... jeigu norite — drąsios gudrybės, ser. Tokios, kaip žabangos, netikėti antpuoliai, apgaulingi puolimai, net ir šnipinėjimas. Bet aš dar nesu girdėjęs, kad tikras kareivis ryžtųsi iš pasalų teršti dorą garbingo jaunuolio vardą, ir dar šitokiu būdu.

— Savo gyvenime esu matęs baisių įvykių ir esu sutikęs keistų žmonių... Tačiau lik sveikas, aš ilgiau tavęs nebegaišinsiu, seržante. Jūs jau visiškai pasiruošę?

Prašau tave nuolat budėti. Rodos, Miuiras ruošiasi netrukus atsistatydinti, ir jeigu sėkmingai atliksi šitą ekspediciją, aš padarysiu visa, ką galėsiu, kad tu užimtum jo vietą, į kurią turi daug teisių.

— Dėkui, majore Dunkanai, — šaltai atsakė senasis seržantas, kuris per dvidešimt metų jau buvo spėjęs priprasti prie panašių pažadų. — Aš esu patenkintas ir tuo, kuo mane apdovanojo likimas.

— Neužmiršai haubicos?

— Džasperas ją šį rytą atgabeno į laivą, ser.

— Būk protingas ir be reikalo nepasitikėk juo. Tavo patikėtinis tegu bus Pėdsekys. Jis mums gali būti naudingas.

— Už jį, majore, aš guldau savo galvą, net ir savo laipsnį. Aš taip gerai pažįstu Pėdsekį, kad negaliu juo abejoti.

— Iš visų jausmų, Dungamai, skaudžiausias jausmas — tai įtarimas, kai įtariamas žmogus, kuriuo noromis nenoromis turi pasitikėti... Ar apsirūpinai šautuvų titnagais?

— Dėl tokių smulkmenų, jūsų malonybe, drąsiai galite pasikliauti senuoju savo seržantu.

— Na, duokš ranką, Dungamai. Linkiu tau visiško pasisekimo! .. Miuiras, jau sakiau, ketina atsistatydinti. Ir žinai, ką aš tau tarp kitko pasakysiu? Nekliudyk jam meilintis prie savo dukters. Ta santuoka palengvintų išspręsti ir tavo paaukštinimo klausimą.

— Aš esu įsitikinęs, ser, kad mano duktė pati protingai apsispręs, ir manau, kad ji jau apsisprendė Pėdsekio naudai. Aš jai palieku visišką laisvę.

— Gerai apžiūrėk amuniciją ir įsakyk ją išdžiovinti tuojau, kai tik išlipsite į krantą. Ežere ji gali atidrėkti. Dar kartą viso labo, seržante! Prižiūrėk Džasperą ir pa-

sistenk kaip nors tartis su Miuiru, jei iškiltų sunkumų. Tikiuosi, kad po mėnesio grįši nugalėtoju.

Seržantas paspaudė ištiestą viršininko ranką, ir jiedu pagaliau išsiskyrė. Lendis nuėjo į kilnojamąjį savo namelį, seržantas išėjo iš tvirtovės, nusileido į krantą ir įlipo į šliupką.

Atsisveikinęs su savo viršininku, Dungamas neužmiršo jo iškeltų įtarimų. Seržantas buvo kuo geriausios nuomonės apie Džasperą, bet majoro pranešimas ne juokais jį sujaudino. Jis svyravo tarp ligi šiol jausto pasitikėjimo ir jam tekusios atsakomybės. Jausdamas, kad viskas pareina nuo jo budrumo, seržantas, užlipęs ant „Bėgūno" borto, buvo tokios nuotaikos, kad nebūtų pražiūrėjęs nė menkiausios įtartinos aplinkybės, nors kiek neįprasto jaunojo jūrininko judesio.

„Bėgūnas" pakėlė inkarą, kai tik šliupka su seržantu nuplaukė nuo kranto, nes jo tik ir buvo laukiama. Kuterio pirmgalis buvo atsuktas į rytus. Vėjas dar nekilo. Visai nurimo silpnas oro dvelkimas nuo ežero pusės, kuris buvo jaučiamas prieš saulei nusileidžiant.

Kuteryje viešpatavo nepaprasta tyla. Didesnė keleivių dalis tylėjo: jei kas ir prašnekdavo, tai mažai ir tik pusbalsiu. Kuteris palengva tolo nuo kranto, upės srovės nešamas. Paskui jis sustojo vietoje, laukdamas vėjo nuo kranto. Praėjo pusvalandis. Seržantas Dungamas, įsitikinęs, kad jo duktė ir jos bendrakeleivė stovi denyje, nusivedė Pėdsekį į užpakalinę kajutę. Rūpestingai uždaręs duris ir įsitikinęs, kad niekas negali jų pasiklausyti, seržantas tarė:

— Mano drauge, jau suėjo daug metų nuo to laiko, kai tu pradėjai dalintis su manimi triūsu ir pavojais miškuose...

— Taip, seržante, taip. Kartais mane ima baimė, ar tik aš nesu per senas Mabelei, kurios dar nė būti nebuvo, kai jau mudu drauge pliekėme prancūzus.

— Nebijok, Pėdseky. Aš buvau beveik tavo amžiaus, kai pamilau jos motiną; o Mabelė, žinai, rimta, protinga mergaitė, ir jai, aišku, svarbiausia — tai žmogaus būdas. Toks jaunuolis, kaip Džasperas Gėlasai Vanduo, pavyzdžiui, niekad jai nepatiktų, nors jis ir jaunas, ir dailus.

— O bene Džasperas ketina vesti? — paklausė Pėdsekys.

— Tikiuosi, kad ne. Jis dar turi įrodyti, ar yra to vertas.

— Džasperas — kilnus ir gabus vaikinas. Jis turi teisę svajoti apie žmoną, kaip ir bet kas kitas.

— Pasakysiu tau tiesiai ir atvirai, Pėdseky: aš kaip tik ir atsivedžiau tave čia, kad pasitarčiau dėl to vyruko. Majoras Dunkanas gavo žinių, keliančių įtarimą, kad Gėlasis Vanduo mus apgaudinėjąs ir esąs priešo papirktas. Aš norėčiau išgirsti tavo nuomonę.

— Ką?!

— Aš sakau, kad majoras įtaria Džasperą išdavyste, tuo, kad jis yra prancūzų šnipas ir parsidavęs priešams, stengdamasis mus apgauti. Majoras apie tai gavo laišką ir prašė mane neišleisti Džaspero iš akių. Matai, Lendis bijo, kad mes per Džaspero kaltę galime visiškai netikėtai susidurti su priešu.

— Ar Dunkanas Lendis tau tai sakė, seržante Dungamai?

— Taip, jis tai pasakė, Pėdseky! Nors aš nenorėčiau nieko pikto galvoti apie Džasperą, bet savo širdyje aš jaučiu kažką, kas verčia jį įtarinėti. Ar tu tiki nujautimu, drauge?

— Kuo, seržante?

— Nujautimu. Tai yra lyg slaptas būsimų įvykių numatymas. Škotai mūsų pulke tuo tiki. Mano nuomonė apie Džasperą taip staiga pasikeitė, kad aš imu būkštauti, ar tik iš tikrųjų ne teisingi tie gandai.

— Tu kalbėjai apie Džasperą su Dunkanu Lendžiu, ir jo žodžiai tau sukėlė tą nujautimą?

— Ne taip, ne visai taip. Kalbėdamas su majoru, aš visai ką kitą nujaučiau. Visomis jėgomis aš stengiausi jį įtikinti, kad jis neteisingai įtaria Džasperą. Bet dabar aš bijau, ar tik iš tiesų nėra kokio pagrindo įtarinėti.

— Aš nežinau, ką reiškia toji nuojauta, seržante, bet pažįstu Džasperą Gėląjį Vandenį nuo pat kūdikystės ir taip esu įsitikinęs jo dorumu, kaip ir savo arba kaip Didžiojo Slibino dorumu.

— Bet Slibinas — didelis meistras puldinėti iš pasalų ir ne blogiau už kitus moka apgaudinėti karo metu.

— Tai jo prigimtis, seržante, ir tokia yra visa jo padermė. Nei raudonodis, nei baltaveidis negali pakeisti savo prigimties. Bet Čingačgukas ne toks žmogus, kuris galėtų sukelti kokius nors nujautimus.

— Aš tuo tikiu ir pats šį rytą nieko blogo nemaniau apie Džasperą. Bet nuo tada, kai mane apėmė tas nujautimas, atrodo, kad Džasperas ir deniu vaikščioja kažkaip nepaprastai, kitaip, ne kaip visuomet, kad jis tylus, susimąstęs, tarytum akmuo gulėtų jam ant sąžinės.

— Džasperas niekad nebuvo tarškalynė, ir man jis yra sakęs, kad niekam netikęs yra tas laivas, kurs plaukdamas ūžia. Misteris Kepas irgi su tuo sutinka... Ne, ne, nepatikėsiu jokiais piktais gandais apie Džasperą, kol nepamatysiu įrodymų... Pakvieskite savo svainį, seržante, ir mes paklausime jį, nes eiti gulti, įtariant draugą — tas pat, kaip eiti gulti su švino gabalu širdyje. Aš nė maž netikiu jūsų nuojautomis.

Seržantas pritarė šitam sumanymui, nors ir nežinojo, kas iš to gali išeiti. Į pasitarimą atėjo Kepas. Pėdsekys prašneko pirmas:

— Mes jus prašėme čia ateiti, misteri Kepai, norėdami paklausti, ar jūs Džaspero elgesyje šį vakarą nepastebėjote ko nors nepaprasto?

— Mes esame gėlame vandenyje, į tai atsižvelgdamas aš jo manevruose nepastebiu nieko nepaprasto, misteri Pėdseky, nors jis ir daug kuo pažeidė taisykles, kai kėlė inkarą.

— Taip, taip, mes žinome, kad jūs niekad su juo nesutarsite dėl to, kaip reikia vairuoti kuterį, — mes klausiame jūsų nuomonės kitu reikalu.

Tada Pėdsekys papasakojo Kepui apie seržanto įtarimus, apie tai, kaip jie kilo, ir net apie laišką, kurį gavo majoras Dunkanas.

— Vyrukas tauškia prancūziškai?

— Sako, prancūziškai jis kalbąs geriau, negu reikėtų, — rimtai atsakė seržantas. — Pėdsekys žino, jog tai tiesa.

— Aš to neneigsiu, — atsakė palydovas, — šiaip ar taip, iš visų esu tai girdėjęs. Bet tai negali mesti nė mažiausio įtarimo šešėlio ant tokio žmogaus, kaip Džasperas. Aš pats kalbu mingų kalba, išmokęs jos nelaisvėje pas tuos valkatas, bet kas pasakys, kad aš esu jų draugas?

— Visa tai tiesa, Pėdseky, bet Džasperas išmoko prancūzų kalbos ne nelaisvėje, jis šia kalba pradėjo kalbėti iš mažens, kai kūdikis lengvai prisimena įspūdžius ir įsigyja pagrindines sąvokas ir kai bręsta jo charakteris.

— Visiškai teisinga pastaba, — pridūrė Kepas. — Tai yra toks amžius, kai mes mokomės katekizmo ir kitų

— Ar jūs nepastebėjote Džaspero elgesy ko nors nepaprasto?

pamokomų dalykų. Seržanto žodžiai rodo, kad jis supranta žmogaus prigimtį, ir aš su juo visiškai sutinku. Taip, vargu galima ko gero tikėtis iš vyruko, kuris, plaukiodamas šioje kūdroje, dar kalba prancūziškai.

— Bet juk Džasperas turi kalbėti prancūziškai su tais, kurie gyvena aname krante, — pasakė Pėdsekys. — Ar jis turėtų visiškai tylėti dėl to, kad anie ten nemoka kitokios kalbos?

— Ar tik jūs, Pėdseky, neketinate manęs tikinti, kad aname krante yra Prancūzija? — tarė Kepas, rodydamas nykščiu per petį Kanados link. — Argi vienoje šios gėlo vandens kūdros pusėje yra Jorkas, o antrojoje Prancūzija?

— Aš noriu jums pasakyti, kad čia yra Jorkas, o anoje pusėje — aukštutinė Kanada; kad čia žmonės kalba angliškai, olandiškai, indėniškai, o ten prancūziškai ir indėniškai. Net mingai išmoko keletą prancūziškų žodžių, ir, žinoma, nuo to jų kalba nė kiek nepasidarė geresnė.

— Tikra tiesa. O kokia gi tauta tie mingai, mano bičiuli? — paklausė seržantas, paliesdamas ranka Pėdsekio petį, lyg norėdamas pabrėžti šituos žodžius, kurių teisingumas jam ėmė rodytis vis labiau neginčijamas. — Niekas geriau už tave jų nepažįsta, ir aš klausiu: kokia gi tauta tie mingai?

— Džasperas ne mingas, seržante, — atkirto palydovas.

— Jis kalba prancūziškai ir tuo jis panašus į mingą. Broli Kepai, ar tu neprisimeni kurio nors šio nelaimingo vaikino padaryto manevro, kuris liudytų apie jo išdavystę?

— Taip, kaip reikėtų, neprisimenu, seržante... Kažkas panašu buvo... Vienas jo valdinių suko lyną į buch-

tą[1]... Aš jį paklausiau, ką jis daro. Jis atsakė vyniojąs virvę. Vis dėlto čia aš nematau nieko ypatingo, nors ir žinau, kad prancūzai bent pusę eilinių manevrų atlieka bet kaip ir vartoja netinkamus žodžius.

— Nėra ko stebėtis, jeigu Džasperas, taip ilgai gyvenęs aname krante, išmoko keletą kanadiškų sąvokų, išreiškiančių laivo manevrus, — tarė Pėdsekys. — Tačiau pasiskolinti kokią nors mintį arba žodį visai nereiškia tapti išdaviku. Dažnai ir aš skolindavausi iš mingų kokią nors mintį, bet mano širdis visada likdavo su delavarais. Ne, ne, Džasperas ne išdavikas, ir pats karalius galėtų jam patikėti savo karūną lygiai tiek pat, kiek jis ją patiki vyriausiajam savo sūnui!

— Gražiai pasakyta, gražiai pasakyta! — pastebėjo Kepas, atsikeldamas ir nusispiaudamas pro kajutės langą, kaip žmogus, pajutęs moralinę savo jėgą ir, be to, pupratęs kramtyti taboką. — Gražiai pasakyta, misteri Pėdseky, bet kokia apgailėtina logika! Visų pirma, jo karališkoji didenybė niekam negali atiduoti saugoti savo karūnos, tai būtų laužymas įstatymo, kuris reikalauja, kad karalius savo karūną visada nešiotų pats. Antra, vyriausias jo didenybės sūnus pasidarytų valstybės išdaviku, jeigu kėsintųsi pasisavinti tėvo karūną, nes tai pažeistų sosto paveldėjimo įstatymus. Jūs matote, bičiuli Pėdseky, kad sveiko sprendimo galima pasiekti vien tik turint tinkamą takelažą. Įstatymas — tai yra protas, o protas — filosofija, o filosofija — patikimas kabeklis. Vadinasi, karūnų reikalai tvarkomi įstatymų, proto ir filosofijos.

— Visus tuos dalykus aš menkai teišmanau, misteri Kepai. Bet jūs tiktai tada priversite mane Džasperą Ues-

[1] Buchta — ritiniu susuktas lynas.

terną pavadinti išdaviku, kai aš pats savo akimis tuo įsitikinsiu.

— Klystate, Pėdseky! — sušuko Kepas. — Kartais aplinkybėmis reikia tikėti labiau, negu savo akimis. Štai pasvarstykite: mūsų jausmai sako mums, kad Džasperas šiuo metu yra denyje. Palypėjęs į denį, kiekvienas iš mūsų gali jį ten pamatyti. Bet jeigu paskui paaiškėtų, kad tuo pačiu metu kuri nors žinia buvo pranešta prancūzams ir kad tą žinią pranešti galėjo tiktai Džasperas, tada mes būsime priversti patikėti aplinkybėmis ir prisipažinti, kad mūsų akys mus apgavo. Jums tai išaiškins kiekvienas advokatas.

— Tai būtų nesąmonė ir negalimas dalykas, — pareiškė Pėdsekys, — nes tai kaip tik ir neatitiktų teisybės!

— Tai daugiau, negu galimas dalykas, garbingasai mano palydove: tai — įstatymas, kietas valstybės įstatymas, ir todėl jį reikia gerbti... Remdamasis tokiu parodymu, aš pakarčiau tikrą savo brolį, seržante, nepaisydamas jokios giminystės...

— Nežinau, ką tai turi bendra su Džasperu, bet manau, kad misteris Kepas įstatymą aiškina teisingai, Pėdseky, nes aplinkybės — kaip bebūtų, yra tvirtesnis įrodymas, negu mūsų jausmai. Mes turime akylai žiūrėti ir nieko įtartino nepražiopsoti.

— Dabar aš prisimenu! — sušuko Kepas, vėl nusispiovęs pro langą. — Tikrai buvo viena „aplinkybė", kai mes lipome šiandien į laivą, itin įtartina aplinkybė, kuri reiškia daugiau negu visi samprotavimai to vyruko naudai. Džasperas savo rankomis rišo karaliaus vėliavą. Dėdamasis žiūrįs į Mabelę, kuri tuo tarpu su kareivio žmona lipo į laivą, ir tariamai joms rodydamas, kaip nusileisti žemyn į kajutę, jis, matote, nuleido vėliavą.

— Tai galėjo įvykti atsitiktinai, — atkirto seržantas. — Man beveik tas pat buvo atsitikę... Be to, gardelį[1] tempia blokas, ir vėliava galėjo netikėtai nusprūsti žemyn, jei berniūkštis ne taip ją pakėlė.

— „Gardelį tempia blokas"! — sušuko Kepas. — Aš geriau žinau, kaip vartoti tikslius terminus: jei tu signalinį gardelį vadini bloku, tai aš tavo alebardą galiu pavadinti abordažine ietimi. Tiesa, tai galėjo įvykti atsitiktinai, bet dabar, kai tu man papasakojai apie savo įtarimus, aš į šį manevrą su vėliava žiūrėsiu kaip į įtartiną aplinkybę ir to nebeišmesiu iš galvos. Vis dėlto, tikiuosi, mes neužmiršime vakarienės, nors visas laivo dugnas būtų kimšte prikimštas išdavikų?

— Vakarieniausime laiku, broli Kepai. Bet aš pasikliaunu tavimi ir noriu tikėtis, kad tu imsies vairuoti „Bėgūną", jei dėl kurios nors priežasties turėsiu suimti Džasperą.

— Be abejojimo, seržante, ir tada tu pamatysi, ką galima padaryti su tuo kuteriu.

— O aš, — tarė Pėdsekys, giliai atsidusdamas, — aš tvirtai laikysiuos savo įsitikinimo, kad Džasperas nekaltas. Aš ginsiu Džasperą Uesterną nuo visokių nuojautų ir įtarimų. Ir jums patariu veikti atvirai: tuojau pat jį paklausti, ar jis išdavikas, ar ne.

— Jokiu būdu, — atsakė seržantas. — Atsakomybė už viską tenka man, ir aš įsakau jums nieko ir niekam ne-

---

[1] Gardelis — lynas gafeliui pakelti arba nuleisti. Gafelis — nuožulnus rangauto medis (visi mediniai ir metaliniai prietaisai, kuriais naudojamasi užtraukiant bures, keliant sunkumus, signalus duodant ir t. t., vadinasi rangautais), vienu galu atsiremiąs į stiebą ir naudojamas buriniuose laivuose burėms pakelti. Kitame jo gale, laivui plaukiant, iškeliama laivo vėliava. Išorinis gafelio galas vadinamas noku, o į burę atremtas galas — pėda.

sakyti apie tai be mano žinios. Mes žiūrėsime akylai ir stebėsime visas aplinkybes.

— Taip, taip, aplinkybės yra svarbiausias dalykas, — tarė Kepas. — Viena aplinkybė verta penkiasdešimties įrodymų. Taip, aš žinau, skelbia valstybės įstatymas; daug žmonių buvo pakarta remiantis aplinkybėmis.

Kalba nutrūko, ir visi trys išlipo į denį; kiekvienas savišku būdu ir įpratimu rengėsi stebėti Džaspero veiksmus.

KETURIOLIKTASIS SKYRIUS

Viskas ėjo įprasta tvarka. Džasperas laukė krantinio vėjo, o kareiviai, įpratę anksti keltis, nusileido į savo kajutes. Denyje liko tiktai kuterio įgula, Miuiras ir dvi moterys. Kvartirmeisteris kaip beįmanydamas meilinosi Mabelei, bet mergaitė nekreipė jokio dėmesio į jo komplimentus, manydama, jog taip jis elgiasi iš būdingo visiems kariškiams mandagumo bei, gal būt, iš dalies dėl gražaus jos veidelio. Ji gėrėjosi prieš akis atsiskleidusio reginio naujumu.

Burės buvo iškeltos, bet ore nesijautė nė mažiausio vėjo. Ežeras atrodė lygus kaip veidrodis, todėl ir kuteryje nesijautė supimo. Srovė nunešė kuterį kokį ketvirtį mylios nuo kranto. Ir čia kuteris stovėjo tartum prikaltas prie vietos, didžiuodamasis savo dalių proporcingumu. Džasperas buvo laivo užpakalyje taip arti Mabelės, kad galėjo aiškiai girdėti jos pašnekesį su leitenantu Miuiru; bet jaunuolis buvo kuklus, drovus, nepaprastai rūpestingai vykdė savo pareigas ir nesidėjo prie to pašnekesio. Mabelės nuostabiai gražios žydros akys sekiojo kiekvieną jo judesį su kažkokia keista viltimi, ir kvartirmeisteris po kelis sykius turėjo kartoti savo komplimentus, stengdamasis į save patraukti jos dėmesį: taip

abejingai ji klausėsi meilių jo žodelių ir taip domėjosi viskuo, kas vyko kuteryje. Pagaliau Miuiras nutilo, ir denyje įsiviešpatavo tyla. Staiga kažkokioje valtyje prie kranto nukrito irklas. „Bėgūno" laive to kritimo atgarsis aiškiai nuskambėjo, lyg tas būtų atsitikę čia pat, ant denio. Paskui pasigirdo tylus šlamesys, bugšprito girgždėjimas ir foko[1] plazdenimas. Bematant kuteris krūptelėjo, jo burės išsipūtė.

— Vėjas kyla, Andersene! — sušuko Džasperas vyresniajam jūreiviui. — Imk vairą!

Kuteris pasisuko, ir po kelių minučių vanduo šniokšdamas ėmė putoti po foršteveniu[2]. „Bėgūnas" plaukė penkių mylių greičiu per valandą. Visa tai įvyko tylių tyliausiai. Netrukus Džasperas sukomandavo:

— Atleiskite škotą[3], plauksime palei krantą!

Tuo tarpu seržantas, jo svainis ir palydovas palipo į denį.

— Tai jūs, gerbiamasis, nenorite laikytis perdaug arti mūsų kaimynų prancūzų? — pastebėjo Miuiras, pasinaudodamas proga atnaujinti pašnekesį. — Ką gi, dėl to aš jūsų nesmerkiu, tai visai protinga; aš, kaip ir jūs, nemėgstu Kanados.

— Šio kranto aš laikausi dėl vėjo, ponas Miuire. Kranto vėjelis visada gaivesnis, jei tik neprieini perdaug arti kranto. Mums teks perplaukti Meksikos įlanką, taip, laikydamiesi savo kurso, mes išplauksime į atvirą plotą.

— Aš labai džiaugiuosi, kad ne per Meksikos įlanką, — tarė Kepas: — aš visai nenorėčiau tą pasaulio da-

---

[1] Fokas — žemutinė burė ant fokstiebio.
[2] Forštevenis — kilio (skiauterės) tęsinys, sudarąs laivo priekinį galą.
[3] Škotas — lynas žemutiniam burės kampui įtempti.

lį aplankyti kažkokiu jūsų ežero laiviūkščiu... Pasakykite, Gėlasai Vanduo, o kaip jūsų kuteris klauso vairo?

— Kuo geriausiai, misteri Kepai; bet jis taip pat gerai klauso ir vėjo, kai šis įsisiautėja.

— Tikiuosi, jūs turite tokius niekelius, kaip rifus[1]? Tačiau vargu jums kada jų prireiks.

Mabelė pastebėjo šypseną, kuri akimirką blykstelėjo Džaspero veide; be jos, niekas nepamatė tos šypsenos, kurioje atsispindėjo stebėjimasis ir panieka.

— Mes turime rifus ir dažnai juos naudojame, — ramiai atšovė jaunuolis. — Dar mums nepasiekus vietos, misteri Kepai, gal pasitaikys proga jums parodyti, kaip mes su jais tvarkomės, nes dangus rytuose kažkodėl ima tamsėti, o vėjas vargu ir vandenyne skrieja taip smarkiai, kaip viršum Ontarijo ežero.

— Štai ką reiškia nemokšiškumas! Atlanto vandenyne aš mačiau, kaip vėjas ištisą valandą sukosi aplinkui ratu ir draskė bures, o laivas stovėjo ir nejudėjo, nežinodamas, į kurią pusę pasisukti.

— Pas mus, žinoma, nebūna tokių nenumatytų permainų, — santūriai atsakė Džasperas, — bet kartais ir mums tenka patirti netikėtų vėjo užgaidų. Tačiau aš tikiuosi pasinaudoti šituo kranto vėjeliu iki pirmųjų salų, o ten jau nebereikės bijoti, kad mus pastebės Frontenako kreiseris.

— Ar tu nemanai, Džasperai, kad prancūzai turi savo šnipų ežere? — paklausė Pėdsekys.

— Mes žinome, kad jų yra. Praėjusio pirmadienio naktį vienas jų aplankė Osvegą: valtis priplaukė rytinį kyšulį ir išlaipino kažkokį indėną ir karininką. Jeigu tą

[1] Rifai — raiščiai prie burės jos plotui sumažinti, kai vėjas stiprėja.

naktį tu, kaip visuomet, būtum buvęs su mumis, mes būtume vieną tų vyrukų suėmę.

Tamsoje nebuvo matyti, kaip dėl tų žodžių nutvisko raudoniu įdegęs Pėdsekio veidas. Tą naktį palydovas praleido tvirtovėje, klausydamasis gražaus Mabelės balso: ji dainavo savo tėvui balades. Žiūrėdamas į malonius jos veido bruožus, Pėdsekys užsisėdėjo pas juos iki vėlybos nakties ir dabar dėl to sau priekaištavo.

— Tiesą sakai, Džasperai, — romiai atsakė jis: — jeigu tą naktį būčiau buvęs už tvirtovės sienų, — o, atsimenu, neturėjau jokios svarbios priežasties likti tvirtovėje, — tai, žinoma, būtų buvę taip, kaip tu sakai.

— Tą vakarą jūs praleidote pas mus, Pėdseky, — naiviai pastebėjo Mabelė. — Žmogui, didesnę savo laiko dalį praleidžiančiam miškuose, akis į akį su priešu, dovanotina vieną kitą valandą skirti senam savo draugui ir jo dukteriai.

— Ne, ne! Nuo tada, kai grįžau į tvirtovę, aš tik trinuosi pakampiais, — atsidusęs atsakė palydovas, — ir gerai, kad jaunuolis man tai priminė. Tinginį visada reikia sudrausti.

— Sudrausti, Pėdseky? Aš tau visai nenorėjau pasakyti kokio nemalonumo; nė nemaniau tau prikaišioti, kad šnipas ir indėnas nuo mūsų paspruko. Ir dabar, žinodamas, kur tu lankeisi, aš visiškai suprantu, kad tu ir galėjai nebūti su mumis.

— Aš nepykstu, Džasperai, dėl tavo pastabos, aš jos nusipelniau.

— Tai nedraugiškai pasakyta, Pėdseky.

— Duokš ranką, jaunuoli! Ne tu man priekaištavai, bet mano sąžinė.

— Puiku, puiku, — įterpė Kepas, — bet dabar, kai judu abu patenkinti baigę ginčą, gal jūs man pasakysi-

te, kaip sužinojote, kad šnipai taip neseniai apsilankė arti mūsų? Tai kažkodėl nuostabiai panašu į „aplinkybę"!

Tardamas šią sentenciją, jūreivis kiek primynė seržantui koją, bakstelėjo alkūne palydovą ir mirktelėjo, nors to tamsoje ir nebuvo galima pastebėti.

— Mes viską sužinojome dėl to, kad kitą dieną Slibinas aptiko pėdsakus — kariško bato ir mokasinų[1] pėdsakus, o be to, vienas mūsų medžiotojas iš ryto pastebėjo Frontenako linkui nuplaukiančią valtį.

— Pėdsakai vedė į tvirtovę, Džasperai? — paklausė Pėdsekys lyg mokinys, ką tik išklausęs papeikimo.

— Ne, nors už upės pėdsakų jau nebuvo. Mes sekėme jais iki rytinio kyšulio, iki upės žiočių, iš kur buvo galima matyti visa, kas dėjosi prieplaukoje.

— O kodėl jūs, pakėlę bures, jų nesivijote, misteri Džasperai? — paklausė Kepas. — Antradienio rytą dvelkė stiprokas vėjelis; tokiam vėjui pučiant, kuteris galėjo plaukti kone devynių mazgų greičiu.

— Taip galima daryti vandenyne, tik ne Ontarijo ežere, misteri Kepai, — įsiterpė Pėdsekys. — Be to, vandenyje pėdsakų nelieka, o mingas ir prancūzas — tikri velniai, kai tenka juos vytis.

— Kuo čia dėti pėdsakai, kai matyti valtis, kurią vejiesi! — sušuko Kepas. — Juk Džasperas sakėsi matęs valtį... Tegu bus nors dvidešimt prancūzų ir mingų, jeigu jūsų rankose yra geras anglų statybos laivas... Einu lažybų, misteri Gėlasai Vanduo, jei mane būtumėte pašaukę antradienio rytą, tai mes bematant būtume pasiviję tuos galvažudžius!

— Tokio prityrusio jūreivio, kaip jūs, misteri Kepai, patarimas, žinoma, būtų buvęs naudingas tokiam jaunam

[1] Mokasinai — indėnų apavas iš žvėrių kailio.

jūreiviui kaip aš; bet leiskite jums pastebėti, kad vytis būtų tekę ilgai, o vytis valtį iš žievės — visiškai tuščias darbas.

— Reikėjo tik gerai spustelėti, kad valtis pasuktų į krantą.

— Į krantą, misteri Kepai! Jūs visiškai neišmanote mūsų ežerų navigacijos, jei manote, kad taip lengva priversti valtį pasukti į krantą. Vos tik pastebėję, kad persekiojam, jie tuoj iš visų jėgų būtų ėmę irtis prieš vėją, ir nebūtumėm spėję nė apsižiūrėti, kaip jie būtų pralenkę mus mylia arba dviem.

— Ar tik jūs nenorite mane įtikinti, misteri Džasperai, kad rasis toks narsuolis, kuris panorės nerti į dugną, plaukdamas vėjuotą dieną tokiu kiaušinio kevalu per šį ežerą?

— Aš ne kartą esu plaukiojęs Ontarijo ežere piroga, pučiant didžiausiam vėjui. Gerai vairuojamos tos valtys vandenyje yra saugesnės už visas kitas.

Kepas pasivedė į šalį savo svainį ir Pėdsekį ir ėmė juos įtikinėti, kad Džaspero pasakojimas apie šnipus esąs „aplinkybė", ir, be to, „svarbi aplinkybė", į kurią reikią atkreipti ypatingą dėmesį, o visa, ką jis pasakęs apie valtis, — tikriausia nesąmonė. Kepas dar pridūrė, kad Džasperas taip tvirtai įsitikinęs kalbėjo apie tuos du į krantą išlipusius nepažįstamuosius, lyg žinotų apie juos kur kas daugiau, negu buvo galima patirti vien iš jų paliktų pėdsakų; kad mokasinais šiame krašte avi ne tik indėnai, bet ir baltieji; kad jis pats nusipirkęs jų porą ir kad batai jokiu būdu dar nerodą, jog tai kareivio pėdos.

Seržantas nekreipė daug dėmesio į tuos samprotavimus, bet jie vis dėlto padarė jam šiokį tokį įspūdį. Jam pasirodė keista, kad šnipai buvo pastebėti taip arti tvir-

tovės, o jis nieko apie juos nežinojo. Jis niekaip negalėjo patikėti, kad tos žinios galėjo turėti ką bendro su tarnybinėmis Džaspero pareigomis. Tiesa, porą kartų „Bėgūno" vadas buvo įpareigotas paimti į savo laivą žvalgus ir nuvežti juos į nurodytą vietą prie ežero kranto arba parvežti atgal. Bet seržantas žinojo, kad tada Džaspero vaidmuo būdavo antraeilis ir jis ne daugiau už savo jūreivius žinodavo, kokius uždavinius turėjo atlikti tie žvalgai. Seržantui taip pat pasirodė keista, kodėl tik Džasperas žinojo apie paskutinį šnipų apsilankymą.

O Pėdsekys prikaišiojo sau, kad nebudėjo tada, kaip kitais kartais, ir dideliu Džaspero nuopelnu laikė tai, kad jis sužinojo apie įvykį, apie kurį visų pirma turėjo sužinoti Pėdsekys. Jis nė kiek nesistebėjo, kad Džasperas sužinojo apie tuos šnipus.

— Kai dėl tų mokasinų, misteri Kepai, — pareiškė jis, pasinaudodamas tylos valandėle, — visiška tiesa: jais lygiai gali avėti ir baltaveidžiai, kaip ir raudonodžiai. Tik jie palieka nė tokį patį pėdsaką. Prityrusi akis atskirs indėno pėdsaką nuo europiečio pėdsako, — bato jis įmygtas ar mokasino. Man reikia patikimesnių įrodymų negu šitie.

— Bet jūs sutinkate, Pėdseky, kad pasaulyje yra išdavikų? — logiškai atkirto Kepas.

— Aš dar nesu sutikęs doro mingo. Mingu negalima pasitikėti, jei tik jam naudinga jus išduoti.

— Kodėl tokios silpnybės negalėtų turėti Džasperas? Žmogus lieka žmogumi, ir aš iš prityrimo žinau, kaip kartais niekinga esti žmogaus prigimtis.

Ilgai svarstę, ar Džasperas kaltas, ar ne, seržantas ir jo svainis beveik nusprendė, kad Džasperas kaltas. Pėdsekys dar karščiau, negu pirma, gynė savo draugą ir tvirtino, kad nėra jokio pagrindo kaltinti jį išdavimu,

Tuo tarpu Mabelė sėdėjo tylėdama po tentu. Miuiras nulipo žemyn, o Džasperas stovėjo netoli seržanto dukters, sunėręs rankas ant krūtinės, ir jo akys nuo burių krypo į debesis, nuo debesų — į blausius krantų kontūrus, nuo jų — į ežerą ir vėl atgal į bures.

Oras buvo šiltas, o tai ne dažnai pasitaikydavo šioje krašto dalyje net ir vasarą. Gūsiais atskrisdamas gaivus kranto vėjas skleidė malonų miškų kvapą. „Bėgūnas" skriejo nakties tamsoje.

— Jei mes vis taip plauksime, Gėlasai Vanduo, — tarė Mabelė, jau įpratusi šituo vardu vadinti jaunąjį jūreivį, — kada mes pasieksime paskyrimo vietą?

— Ar jūsų tėvas nesakė jums, kokia ta vieta, Mabele?

— Ne, jis nieko man nesakė. Jis yra taip pamėgęs savo pulko tarnybą ir taip atpratęs nuo šeimyninio gyvenimo, kad tokiais klausimais nė nekalbėtų su manimi. Juk jis, rodos, neturi teisės sakyti, kur mes plaukiame?

— Netoli mes vyksime. Nuplaukę šita kryptimi šešiasdešimt ar septyniasdešimt mylių, pasieksime švento Lauryno upę, kur galime susidurti su prancūzais. Šiame ežere kažkur toli nenuplauksi.

— Tą patį sako ir dėdė. O man, Džasperai, nėra jokio skirtumo tarp Ontarijo ir vandenyno.

— Tai jūs esate buvusi vandenyne? O aš, vadindamas save jūreiviu, nesu dar matęs sūraus vandens! Tur būt, jūs širdies gilumoje niekinate tokį jūreivį, kaip aš, Mabele Dungam!

— Anaiptol, Džasperai. Kokią aš, neprityrusi mergaitė, turėčiau teisę ką nors niekinti, juo labiau jus? Jumis pasitiki majoras, jūs vadovaujate tokiam gražiam laivui. Aš niekad nesu buvus vandenyne, nors ir mačiau

jį, ir, kartoju, nerandu jokio skirtumo tarp šito ežero ir Atlanto vandenyno.

— Nejaugi jūs taip pat nematote jokio skirtumo tarp tų, kurie plaukioja ežere ir kurie vandenyne? O kaip aš bijojau, Mabele! Jūsų dėdė tiek pripasakojo apie mus, gėlo vandens jūreivius, kad jūs turite žiūrėti į mus kaip į kokius apsimetėlius.

— Nesisielokite dėl mano dėdės žodžių, Džasperai! Aš jį pažįstu: Jorke jis taip pat kalbėjo apie tuos, kurie gyvena sausumoje, kaip ir dabar apie tuos, kurie plaukioja po gėlus vandenis. O, ne! Nei mano tėvas, nei aš su juo nesutinkame. Jei mano dėdė kalbėtų visiškai atvirai, tai pasirodytų, kad apie kareivį jis galvoja dar blogiau, negu apie jūreivį, niekad nemačiusį jūros.

— Bet jūsų tėvelis kuo geriausios nuomonės apie kareivius; jis nori, kad jūs būtumėte kareivio žmona.

— Džasperai Gėlasai Vanduo! Kad aš tapčiau kareivio žmona? Mano tėvas to nori? O kodėl jis turėtų to norėti? Kas gi tas kareivis įguloje, už kurio aš norėčiau tekėti ir kuris norėtų mane vesti?

Mabelė nuraudo, pati nežinodama kodėl, bet tamsa paslėpė jos sumišimą nuo Džaspero akių.

— Jūs klystate, Mabele! Penkiasdešimt penktame pulke yra karininkas, kuris nori jus vesti.

— Aš nepažįstu nė vieno karininko nei penkiasdešimt penktame, nei jokiame kitame pulke, kuris ryžtųsi daryti tokią kvailystę, — skubiai atsakė Mabelė, — ir aš pati to niekad nepadarysiu.

— Kvailystę, Mabele?

— Taip, kvailystę, Džasperai! Jūs gerai žinote, kaip visuomenė žiūri į nelygias vedybas, ir man būtų skaudu, labai skaudu, jeigu mano vyras imtų gailėtis, pasidavęs

akimirksnio susižavėjimui ir vedęs žemesnės kilmės žmogaus dukterį, seržanto dukterį.

— Ar aš gerai jus suprantu, Mabele? Jūs netekėtumėte už karininko tik dėl to, kad jis karininkas?

— O ar jūs turite teisę to manęs klausinėti, Džasperai? — nusišypsojusi paklausė Mabelė.

— Aš turiu tiktai vieną teisę — norą matyti jus laimingą. Žinoma, gal to vieno per maža. Aš buvau labai sunerimęs, kai atsitiktinai sužinojau, kad jūsų tėvas ketina jus išleisti už leitenanto Miuiro.

— Mano brangusis tėvelis negali turėti tokių juokingų, tokių žiaurių ketinimų!

— Žiaurių, Mabele?

— Aš jau jums pasakiau apie tai savo nuomonę ir nerandu įtikinamesnių žodžių. Atsakydama jums taip atvirai, Džasperai, aš turiu teisę jus paklausti: iš kur jūs žinote, kad mano tėvas turi tokių ketinimų?

— Jis pats man sakė jau parinkęs jums vyrą. Jis apie tai dažnai kalbėjo, prižiūrėdamas pašaro krovimą. O iš paties misterio Miuiro žinau, kad jis siekia jūsų rankos. Palyginęs vieną su kitu, aš priėjau atitinkamą išvadą.

— Bet, gal būt, mano tėvelis, — ir Mabelės veidas nutvisko kaip ugnis, — gal būt, mano tėvelis galvojo apie ką kitą? Iš to, ką jūs pasakėte, dar neatrodo, kad jis turėjo galvoje misterį Miuirą.

— Ne, Mabele, čia nieko nėra neįtikėtino, jei gerai įsižiūrėsime, kas čia dedasi. Kam čionai trūko kvartirmeisterio? Jis neturėjo jokio reikalo keliauti kartu su būriu. Ne, jis siekia jūsų rankos, ir jūsų tėvas nori, kad jūs būtumėte jo žmona. Nejaugi jūs nepastebite, Mabele, kad misteris Miuiras atkakliai jus sekioja?

Mabelė nieko neatsakė. Beje, moterišku savo instinktu ji jau suprato, kad kvartirmeisteris ja žavisi. Iš kai

kurių tėvo užuominų ji taip pat suprato, kad šis ne juokais yra sumanęs išleisti ją už vyro. Bet ji niekaip negalėjo pagalvoti, kad tėvas būtų jai parinkęs misterį Miuirą. Ji ir dabar tuo netikėjo, vis dar neatspėdama teisybės, ir manė, kad tos atsitiktinės jos tėvo užuominos tereiškė tik jo norą sutvarkyti jos gyvenimą ir nebuvo siejamos su jokiu konkrečiu asmeniu. Po ilgokos tylos, kuri ėmė abu juodu slėgti, ji tarė Džasperui:

— Vienu dalyku jūs galite tikėti, — ir tiktai tiek jums dabar tegaliu pasakyti, — leitenantas Miuiras, tegu jis būtų net ir pulkininkas, niekad nebus Mabelės Dungam vyras... O dabar papasakokite man apie mūsų kelionę... Ar greit ji baigsis?

— Nežinia. Išplaukę į vandenis, mes atsiduodame vėjų ir bangų malonei. Pėdsekys jums paaiškins, kad tas, kuris iš ryto nusivijo danielių, nežino, kur jam teks praleisti naktį.

— Bet mes juk nesivejame danieliaus, ir dabar ne rytas. Kokia gi Pėdsekio priežodžio prasmė?

— Mes vejamės ne danielių, tas tiesa; mes vejamės tą, kurį dar sunkiau pagauti. Daugiau nieko jums negaliu pasakyti. Mes liežuvį turime laikyti prikandę. Tik bijau, ar neteks jums ilgėliau pabūti „Bėgūne" ir patirti, ką jis pajėgia mūšio metu.

— Man atrodo, kad tiktai neprotinga moteris gali tekėti už jūreivio, — Mabelė balsu pasakė atsitiktinai į galvą šovusią mintį.

— Keista nuomonė! Kodėl gi jums taip atrodo?

— Todėl, kad jūreivio žmona, žinoma, jaučia, jog jos vyras savo meile dalijasi su ja ir su savo laivu. Štai ir mano dėdė Kepas sako, kad jūreiviui nereikia vesti.

— Jis turi galvoje sūriojo vandens jūreivius! — tarė Džasperas juokdamasis. — Jeigu jam atrodo, kad mote-

Tai buvo Arouhedas ir jo žmona

rys nevertos būti draugėmis tų, kurie plaukioja vandenyne, tai ežerų jūreiviai, jo nuomone, vesdami anaiptol nepraranda savo orumo. Tikiuosi, Mabele, kad jūs ne tokios pat nuomonės apie mus, gėlo vandens jūreivius, kaip jūsų dėdė?

— Hei, hei, burė! — sušuko Kepas. — Tai yra, tikriau sakant: hei, valtis!

Džasperas šoko į laivo priešakį ir iš tikrųjų pamatė kažkokį nedidelį daiktą nuo vėjo pusės maždaug per šimtą jardų nuo kuterio. Tik pažvelgusi, prityrusi Džaspero akis tuojau pastebėjo, jog tai piroga.

— Tur būt, priešas, — tarė jaunuolis. — Būtų gera jį sulaikius!

— Jis iriasi iš visų jėgų, vaikine, — tarė Pėdsekys, — nori prasmukti mums skersai kelio ir pasukti prieš vėją; tada vytis jį — tai tas pat, kaip slidėmis vytis elnią.

— Vairą į bortą! — sušuko Džasperas vairininkui. — Smarkiau, smarkiau, kad rumpelis sutratėtų!.. Taip, taip, laikyk!

Vairininkas įvykdė tą įsakymą. „Bėgūnas" greit skrodė vandenį ir po minutės ar dviejų taip atkirto valčiai kelią, kad ji jau negalėjo pasprukti. Tada Džasperas pats čiupo vairą ir, mitriai jį pasukęs, taip priartėjo prie valties, kad ją lengvai užkabino kabekliu. Dviem žmonėms, sėdintiems valtyje, paliepė lipti į laivą. Po valandėlės jiedu užkopė į kuterio denį; tai buvo Arouhedas ir jo žmona.

PENKIOLIKTASIS SKYRIUS

Susitikimas su Arouhedu nieko nenustebino. Susijaudino tik tie, kurie žinojo, kokiomis aplinkybėmis tuskaroras paliko Kepą ir jo kelionės draugus.

Tačiau nelengva buvo išaiškinti, ar teisingai jie įtarinėja. Tiktai vienas Pėdsekys mokėjo tiek tvardytis, kad ramiai galėjo kalbėti su belaisviais. Jis pasivedė Arouhedą į šalį ir gana ilgai su juo kalbėjosi. Pėdsekys pasiteiravo, kodėl Arouhedas paliko tuos, kuriuos turėjo lydėti, ir ką jis visą tą laiką veikė. Tuskaroras į tą klausimą atsakė šaltai, kaip indėnams įprasta. Savo pabėgimą jis paaiškino labai paprastai ir įtikinamai.

Kai, anot jo, pamatęs, kad jų slėptuvę atradę irokėzai, jis, suprantama, pagalvojęs, kad reikia pačiam gelbėtis, ir pasislėpęs miške, neabejodamas, kad visi, kam nepavyks pabėgti, bus nužudyti. Žodžiu tariant, jis pabėgęs, gelbėdamas savo gyvybę.

— Labai gerai, — atsakė palydovas, dėdamasis tikįs jo pasiaiškinimu. — Mano brolis pasielgė protingai; bet mano brolio žmona pasekė juo.

— O ar baltaveidžių žmonos neseka paskui vyrus? Ar Pėdsekys nepažvelgs atgal, norėdamas žinoti, ar paskui jį eina ta moteris, kurią jis myli?

Tuskaroras matė, kad jo pasiaiškinimu tikima, nors ir nesuprato kodėl; jis išdidžiai laukė kitų klausimų.

— Taip, tai protinga ir suprantama, — tarė Pėdsekys angliškai, nes, kalbėdamas pats su savimi, jis mėgdavo kalbėti angliškai, — bet tai, gal būt, ir natūralu. Žinoma, žmona turi sekti paskui žmogų, kuriam prisiekė būti ištikima. Gal ir Mabelė sektų paskui seržantą, jeigu jis ten būtų ir jam tektų šitaip trauktis, o jau nėra jokios abejonės, kad ji sektų paskui savo vyrą. Tavo žodžiai nuoširdūs, tuskarore, — kalbėjo jis toliau jau vėl indėniškai, — tavo žodžiai nuoširdūs ir teisingi; bet kodėl mano brolis taip ilgai nesirodė tvirtovėje? Jo draugai dažnai apie jį pagalvodavo, bet jo nematė.

— Jeigu danieliaus patelė seka paskui savo patiną, tai bene patinas neturi sekti paskui savo patelę? — atsakė šypsodamasis tuskaroras ir reikšmingu mostu uždėjo pirštą ant peties savo pašnekovui. — Arouhedo žmona sekė paskui jį, o Arouhedas sekė paskui savo žmoną. Ji išklydo iš kelio ir gamino pietus svetimame vigvame.

— Aš tave suprantu. Moteris pateko į mingų rankas, ir tu ieškojai jų pėdsakų?

— Pėdsekys taip pat lengvai pamatė priežastį, kaip kad mato samanas ant medžių. Tai tiesa.

— O ar seniai tu išvadavai savo žmoną ir kaip šitai tau pasisekė?

— Prieš dvi saules Birželio Rasa pasirūpino, kad jos nereikėtų laukti, kai vyras pašnibždėjo jai, kuria kryptimi eiti.

— Taip, taip, visa tai labai aišku. Bet, tuskarore, kaip tu gavai valtį ir kodėl tu yreisi į šventąjį Lauryną, o ne į tvirtovę?

— Arouhedas moka atskirti, kas yra jo ir kas kito. Ši valtis mano. Aš ją radau ant kranto ties tvirtove.

„Tai panašu į teisybę, valtis gi turi kieno nors būti, o indėnas nedels ją pasiimti. Tiktai štai kas keista: kodėl mes nematėme nei jo, nei jo žmonos? Juk iš upės šita valtis turėjo išplaukti anksčiau už mus."

Kai tik ta mintis atėjo jam į galvą, jis tuoj ir paklausė indėną.

— Pėdsekys žino, kad kariui kartais būna gėda. Tėvas būtų mane klausęs apie savo dukterį, o aš nebūčiau galėjęs nieko jam pasakyti. Aš pasiunčiau Birželio Rasą valties, ir niekas moters neužkalbino. Tuskarorų moteris nemėgsta kalbėti su svetimais vyrais.

Visa tai atrodė natūralu ir, be to, atitiko indėnų būdą ir jų papročius. Gudrauti nepratusio Pėdsekio nuomo-

ne, Arouhedas elgėsi kaip reikiant, nors pats palydovas, būdamas atviro būdo, mieliau norėjo nueiti pas seržantą ir papasakoti jam viską taip, kaip buvo. Bet jis gerai pažino indėnų papročius, todėl jam neatrodė, kad Arouhedo pasielgimas būtų kuo nors nepaprastas.

— Tavo žodžiai liejasi kaip vanduo nuo kalno, Arouhedai, — atsakė jis, truputį pagalvojęs, — aš turiu su tuo sutikti. Raudonodžio prigimtis leidžia taip daryti, nors baltaveidžiui vargu būtų buvę padoru šitaip elgtis. Tu nenorėjai matyti, kaip tėvas sielojasi dėl šitos merginos?

Arouhedas linktelėjo, tarytum jam pritardamas.

— Tegu mano brolis pasako dar vieną dalyką, — kalbėjo toliau Pėdsekys, — ir nebeliks jau rūko tarp jo vigvamo ir stiprių ingizo namų. Jei mano brolis išblaškys tą debesį, jo draugai žiūrės į jį, sėdintį prie savo židinio, ir jis bus su jais, kai jie padės savo ginklus ir užmirš esą kariai! Kodėl tavo valties pirmgalis buvo nukreiptas į šventąjį Lauryną, kur nėra nieko, kaip tik priešai?

— O kodėl Pėdsekys ir jo draugai žiūri į tą pusę? — ramiai paklausė Arouhedas. — Tuskaroras gali žiūrėti į tą pusę, į kurią žiūri ingizas.

— Tiesą pasakius, Arouhedai, mes čia ieškome pėdsako, vadinasi, plaukiame ir einame savo pareigas. Mes turime teisę čia būti, nors ir neturime teisės pasakyti kodėl, — atsakė Pėdsekys.

— Arouhedas matė didelę valtį, o jis mėgsta žiūrėti Gėlajam Vandeniui į veidą. Jis vakare išsiruošė į saulę, grįždamas į savo vigvamą, bet pamatęs, kad Gėlasis Vanduo eina į kitą pusę, ir pats ten pasuko.

— Visa tai, gal būt, teisinga, tuskarore, ir todėl prašome pas mus! Tu paragausi mūsų žvėrienos, o paskui mes išsiskirsime. Saulė leidžiasi užpakalyje mūsų, ir mes

keliaujame greitai; mano brolis nukeliaus toli nuo to, ko ieško, jeigu nepasuks į kitą pusę.

Paskui Pėdsekys grįžo prie savo kelionės draugų ir pranešė apie savo tardymo pasekmes. Jis lyg ir tikėjo Arouhedo žodžiais, tačiau manė esant protinga imtis kai kurių atsargumo priemonių prieš žmogų, kurio elgesys jam labai nepatiko.

Visi kiti, be Džaspero, netikėjo tuskaroro atsakymais.

— Tą vyruką reikia sukaustyti, brolau Dungamai! — tarė Kepas, kai Pėdsekys baigė pasakoti. — Jį reikia atiduoti kaptenarmusui arba jūrų karininkui, jei tik toks karininkas yra gėlajame vandenyje, ir, kai tik pasieksime krantą, tuojau atiduoti karo teismui.

— Aš manau, kad būtina jį suimti, — atsakė seržantas, — bet nereikia sukaustyti, kol plaukiame kuteriu. Rytoj rytą mes jį griežčiau ištardysime.

Tą sprendimą pranešė Arouhedui. Indėnas ramiai ir susikaupęs, neprieštaraudamas klausėsi jo. Jis stovėjo atokiau kaip atidus, bet tylus stebėtojas visko, kas aplinkui dėjosi. „Bėgūnas" iškėlė daugiau burių ir ėmė smarkiau plaukti.

Jau buvo budėjimo metas, kai visi eina gulti. Daugumas nulipo į apačią, denyje beliko tiktai Kepas, seržantas, Džasperas ir du jūreiviai. Liko ir Arouhedas su žmona.

— Savo žmoną tu gali įtaisyti apačioje, Arouhedai: ten ja pasirūpins mano duktė, — maloniai tarė seržantas, ruošdamasis lipti į kajutę. — Antai ten rasi burę, ant kurios galėsi atsigulti.

— Dėkui mano tėvui. Tuskarorai ne vargšai. Moteris paims mano paklotę iš valties.

— Kaip sau nori, bičiuli! Mes manome, kad būtinai turime tave suimti, bet nėra jokio reikalo tave varžyti

ir blogai su tavimi elgtis. Pasiųsk savo skvau į valtį pakločių, pats gali su ja nulipti ir atnešti čia irklus... Kadangi „Bėgūne" didesnė dalis žmonių miegos, — pusbalsiu pridūrė seržantas, — tai bus ne pro šalį, Gėlasai Vanduo, paimti jų irklus.

Džasperas su juo sutiko, o Arouhedas su žmona be žodžių paklausė įsakymo. Jiedu nulipo į valtį. Indėnas pradėjo rūsčiai barti žmoną. Ji nuolankiai klausė, į šalį atidėjus pasiimtą paklotę ir ieškodama kažko kito, ko reikalavo jos vyras.

— Na, duokš ranką, Arouhedai, — tarė seržantas, stovėdamas viduryje kuterio ir nekantriai stebėdamas jų ruošą. — Jau vėlu... Mums, kariams, trimituoja trimitas, kad anksčiau gultume ir anksčiau keltume.

— Arouhedas ateina, — atsakė tuskaroras, kuris tuo metu stovėjo valties pirmgalyje.

Vienu aštraus peilio smūgiu jis nupiovė virvę, kuria valtis buvo pririšta, ir kuteris nuplaukė į priekį, lengvą luotą palikdamas užpakalyje. Arouhedas bematant sustabdė plaukiantį luotą. Tą manevrą jis padarė taip staiga, kad valtis atsiliko toli nuo kuterio, kol seržantas tai pastebėjo, o kol jis spėjo apie tai pranešti savo draugams, ji jau nuplaukė tolyn.

— Staigiai pavėjui! — sušuko Džasperas, pats savo rankomis įtempdamas kliverį.

Kuteris smarkiai nuplaukė prieš vėją, net jo burės suplazdėjo („vėjas pūtė jam į kaktą", anot jūrininkų).

Šis manevras buvo atliktas labai greit ir mikliai, bet indėno veiksmai buvo dar greitesni; pačiupęs irklą, jis ėmė iš visų jėgų irtis. Žmona jam padėjo. Piroga skriste skrido pietvakarių kryptimi ir kuterį paliko taip toli užpakaly, kad jai jau nebuvo pavojaus su juo susitikti, net jeigu kuteris būtų pasukęs kitu halsu. Kad ir kaip

greit skriejo kuteris, kad ir kaip toli jis nuplaukė į priekį, Džasperas matė, kad reikia sukti į dreifą ir nukrypti nuo savo kelio. Nepraėjo nė dviejų minučių, o jau vairas buvo pasuktas į kairę, ir lengvas laivas jau pakrypo į dreifą, stengdamasis pasukti kitu beidevindo halsu.

— Jis paspruks! — tarė Džasperas, apskaičiavęs apytikrę kuterio ir valties padėtį. — Gudrus niekšas iriasi prieš vėją, ir „Bėgūnas" jo nebepavys.

— Mes turime valtį! — jaunuoliškai žvaliai sušuko seržantas, norėdamas vytis. — Nuleisime valtį ir vysimės juos.

— Tai būtų tuščias darbas, — atsakė Džasperas. — Jei denyje būtų Pėdsekys, tai dar būtų galima ką nors padaryti, o dabar — tuščios pastangos. Valčiai nuleisti prireiktų trijų keturių minučių, o Arouhedui to ir užtektų.

Ir Kepas, ir seržantas matė, kad jaunuolio tiesa; tai buvo aišku net žmogui, ničnieko neišmanančiam apie laivybą. Krantas nuo jų buvo per pusę mylios. Valtis jau čiuožė kranto šešėlyje. Buvo aišku, kad ji pasieks krantą anksčiau, negu jos vijikai spės nuplaukti pusę to atstumo. Žinoma, jiems pavyktų sučiupti valtį, bet tai neturėjo jokios prasmės. Arouhedas, matyt, pasiryžo, eidamas mišku aplink ežerą, pasiekti kitą krantą.

Vairas vėl buvo pakreiptas į dešinę, ir kuteris, staiga pasisukęs, nuplaukė kitu halsu, tarytum instinkto vedamas. Visą šį manevrą Džasperas atliko nebyliai tylėdamas; jo valdiniai patys matė, ko iš jų reikalaujama, ir veikė mechaniškai, sekdami savo viršininku. Tuo tarpu Kepas, paėmęs už švarko sagos, nusitempė seržantą prie kajutės durų, kur niekas jųdviejų negalėjo nugirsti, ir ėmė dėstyti savo samprotavimus.

— Klausyk, broli Dungamai, — tarė jis rūsčiu veidu: — tos rūšies dalykai reikalauja rimto apsvarstymo ir didžiausio apdairumo.

— Kareivio gyvenimas, brolau Kepai, visada reikalauja nuolatinio apdairumo. Čia, prie sienos, kitaip elgtis negalima. Nes mums bematant nuplėštų skalpus, jei tik pabandytume užsnūsti.

— Bet aš į Arouhedo sulaikymą žiūriu kaip į pirmąją „aplinkybę", o į jo pabėgimą kaip į antrąją. Už tai turi atsakyti Džasperas Gėlasis Vanduo.

— Taip, tikrai tai du kaltinamieji įrodymai, brolau. Tačiau jeigu indėno pabėgimas liudija prieš Džasperą, tai Arouhedo sulaikymas kalba jo naudai.

— Taip, taip! Bet tos dvi aplinkybės visiškai viena antrai neprieštarauja. Jeigu tu paklausysi seno jūrininko patarimo, seržante, tai tu turi tučtuojau imtis priemonių, reikalingų laivui ir visiems jo keleiviams apsaugoti nuo pavojaus. Kuteris dabar plaukia po šešis mazgus į valandą, atstumai šioje baloje nedideli, ir mes dar prieš auštant pasieksime prancūzų prieplauką, o iki vakaro — atsidursime prancūzų kalėjime.

— Tas viskas gal ir teisinga, brolau Kepai. Bet ką gi tu man patarsi?

— Mano manymu, tu tučtuojau turi suimti tą misterį Džasperą Gėląjį Vandenį, pasiųsti jį žemyn, saugomą sargybinio, o vadovavimą kuteriui pavesti man. Tu visiškai teisėtai taip pasielgtum, kadangi laivas priklauso armijai, o tu esi vyriausias šios ekspedicijos vadas.

Seržantas ilgiau negu valandą svarstė šį patarimą. Paprastai jis energingai ir greit vykdydavo savo nutarimus, bet nutarti niekuomet nenutardavo nuodugniai neapsvarstęs dalyko. Jis spėjo gerai pažinti Džaspero būdą ir visad buvo geros nuomonės apie jį. Dabar gi

seržantui neleido nurimti iškilę įtarimai. Jis nusprendė pasitarti su kvartirmeisteriu, kurio nuomonės turėjo atsižvelgti dėl jo laipsnio.

Apie tai, kas atsitiko, kvartirmeisteriui papasakojo ne seržantas, o Kepas. Be to, senasis jūrininkas pasistengė sutirštinti spalvas. Miuiras patarė tučtuojau „Bėgūno" vadovybę pavesti Kepui ir taip likviduoti išdavimą. Ši nuomonė galutinai įtikino seržantą, kuris tuojau pat ir įvykdė savo nutarimą.

Nieko nesiaiškindamas, seržantas Dungamas stačiai pranešė Džasperui, kad laiko reikalinga laikinai atimti iš jo vadovavimą kuteriui ir jį perleisti savo svainiui. Jaunuoliui natūraliai ir nenoromis nusistebėjus, buvo ramiai pareikšta, kad karo tarnyboje dažnai esanti būtina paslaptis ir kad aplinkybės reikalaujančios taip pasielgti. Nors Džasperas tebesistebėjo, — seržantas rūpestingai stengėsi nuslėpti savo įtarimus, — bet jaunuolis buvo pripratęs prie karo drausmės; nė žodžiu nepaprieštaravęs, jis pats pranešė negausiai savo įgulai, jog vadovavimą perleidžiąs Kepui. Tada buvo pareikalauta, kad Džasperas ir jo padėjėjas, vadinamas locmanu, nes jis gerai pažinojo ežerą, nuliptų į kajutę ir iš ten nesirodytų. Tiktai iš Džaspero veido ir nesąmoningo mosto buvo galima suprasti, kaip skaudžiai jį tai paveikė. Bet jis taip gerai mokėjo tvardytis, kad net įtaringasis Kepas negalėjo suprasti, kas blykstelėjo jo veide. Tačiau Kepas, — taip dažnai būna, kai aklai ką įtarinėjama, — tuojau ir tai išaiškino jaunuolio nenaudai.

Džasperas su locmanu nulipo į apačią. Prie liuko buvo pastatytas sargybinis, kuriam slapta buvo įsakyta budriai juodu sekti, neišleisti į denį, o jeigu bandytų išeiti, tai tučtuojau pranešti viršininkui. Tos priemonės pa-

sirodė nereikalingos: Džasperas ir jo padėjėjas tylėdami pargriuvo į savo guolius ir visą naktį nuo jų nesikėlė.

— Na, dabar, seržante, — tarė Kepas, pasijutęs laivo šeimininku, — būk malonus ir pasakyk man, kur ir kaip turime plaukti, kad galėčiau laikytis teisingos krypties.

— To aš nežinau, — atkirto Dungamas, suglumęs nuo tokio klausimo. — Mes turime pasiekti prieplauką prie Tūkstančio Salų. Ten išlipsime, pakeisime sargybą ir gausime žinių, pagal kurias paskui turėsime veikti. Taip žodis į žodį pasakyta rašytoje instrukcijoje.

— Bet tu gali man duoti žemėlapį arba ką nors, kuo galėčiau vadovautis ir nustatyti atstumą ir vietą, kitaip kaipgi aš sužinosiu kelią?

— Nemanau, kad ką nors panašaus turėtų Džasperas.

— Nėra žemėlapio, seržante Dungamai?!

— Nėra, broli Kepai! Mūsų jūrininkai plaukioja šiame ežere, nežiūrėdami į jį.

— Velniai žino, kas čia dedasi! Vadinasi, jie tikri laukiniai. Nejaugi tu manai, seržante Dungamai, kad aš galiu rasti vieną iš Tūkstančio Salų, nežinodamas nei jos pavadinimo, nei kur ji yra, nei atstumo, nei krypties?

— Kai dėl pavadinimo, brolau Kepai, tai jo nė nereikia, nes nė viena iš Tūkstančio Salų neturi pavadinimo; vadinasi, dėl to negali būti jokios klaidos. Kur jos yra, negaliu tau nieko pasakyti, bet nemanau, kad ir reikėtų žinoti, svarbu tik rasti kelią. Gal būt, kas nors iš įgulos pasakys mums, kur turime plaukti.

— Palauk, seržante... Palauk susimildamas vieną valandėlę, seržante Dungamai! Jeigu aš vadovauju laivui, tai, jūsų leidžiamas, jam ir vadovausiu, nesitardamas kariniais reikalais nei su virėju, nei su junga. Kapitonas yra kapitonas, jis turi turėti savo nuomonę, tegu

net ir klaidingą. Pats didysis admirolas neišlaikytų savo orumo, vadovaudamas valčiai, jeigu kas kartą, artėdamas prie kranto, tartųsi su vairininku. Ne, ser, jeigu man reikia leistis į dugną, tai aš ir leisiuosi į dugną! Bet, velniai mane rautų, aš ir į dugną leisiuosi garbingai, kaip tinka jūreiviui!

— Na, brolau Kepai, aš niekur kitur nesiruošiu leistis, kaip tik į stovyklą prie Tūkstančio Salų.

— Puiku, puiku, seržante! Užuot ėjęs prašyti tiesaus ir atviro patarimo jūreivį arba ką kitą, gyvenantį bake, o ne ant škancų[1], aš verčiau apsuksiu visą tą Tūkstantį Salų ir kiekvieną jų atskirai apžiūrinėsiu, kol rasiu tą, kurios mums reikia. Bet yra priemonė išsiversti be pasitarimų ir nepasirodyti nemokša: aš taip pakreipsiu šneką su tais žmonėmis, kad viską iš jų iškvosiu, o jie liks geriausios nuomonės apie mano prityrimą... Kartais jūroje mums tenka žiūrėti pro žiūroną, kai iš tikrųjų nėra į ką žiūrėti. Aš manau, ir jūs armijoje žinote, kad geriausia sužinoti ką nors, dedantis, kad jau viską žinai. Jaunas būdamas, aš atlikau dvi keliones su kapitonu, kuris kaip tik šitokiu būdu gaudavo žinių, reikalingų laivui vairuoti; kartais tai labai naudinga.

— Aš žinau, kad dabar mes plaukiame teisinga kryptimi, — atkirto seržantas, — bet po kelių valandų priplauksime kyšulį. Ten jau reikės ypatingo atsargumo.

— Leisk man paklausinėti tą, kuris stovi prie vairo rato, brolau, ir pamatysi, kaip aš per kelias minutes iščiulpsiu iš jo visas mums reikalingas žinias.

Kepas ir seržantas pasuko į laivo užpakalį ir priėjo prie vairininko. Kepas stengėsi atrodyti nerūpestingas ir ramus, kaip žmogus, visiškai pasitikįs savimi.

---

[1] Škancai — viršutinio denio dalis tarp vidurinio ir užpakalinio stiebo.

— Puikus vėjelis, mielasai! — pastebėjo Kepas tarytum taipsau, tarp kitko ir iš aukšto, kaip kartais karininkas laivo denyje kalbina jam patinkantį jūreivį. — Žinoma, jums kasnakt pučia šitoks kranto vėjelis?

— Taip, ser, šiuo metų laiku, — atsakė jūreivis, pridėjęs ranką prie kepurės naujam viršininkui ir seržanto Dungamo giminaičiui pagerbti.

— Prie Tūkstančio Salų, tur būt, bus taip pat; vėjas nepasikeis, nors ten ir būsime iš visų pusių žemės apsupti.

— Kai nuplauksime toliau į rytus, ser, vėjas veikiausiai pasikeis, nes jis jau nebepūs nuo kranto.

— Taip, taip, štai ką reiškia gėlasis jūsų vanduo! Jame visuomet rasis kas nors antgamtiška. Pavyzdžiui, tarp Vakarų Indijos salų tu visuomet esi tikras, kad turėsi kranto ir jūros vėją; dėl to ten nėra jokio skirtumo, o čia, toje baloje, žinoma, reikia jį skirti. Aišku, mano mielas, tu viską žinai apie tą Tūkstantį Salų?

— Ką jūs, misteri Kepai! Ir kas gi ką nors žino apie jas? Tarp jų nesusigaudo nė seniausi Ontarijo jūreiviai, o mes jų net vardais pavadinti nemokame. Be to, daugumas jų visai neturi vardų.

— Klausyk manęs, Džonai... Tavo vardas, rodos, Džonas?

— Ne, ser, Robertas.

— Taip, Robertas — tai beveik tas pat: Džekas ar Bobas, — mums tai vis tiek. Klausyk, Bobai, juk ten... vadinasi, ten, kur mes plaukiame, yra gera prieplauka inkarui išmesti?

— Gink dieve, ser, aš apie tai ne daugiau žinau, kaip ir koks mohaukas arba penkiasdešimt penktojo pulko kareivis.

— Tai nejaugi jūs ten neišmesdavote inkaro?

— Niekuomet, ser. Misteris Gėlasis Vanduo visuomet prisišvartuoja prie kranto.

— Bet priplaukdami miestą, jūs, žinoma, imate lotą ir ištepate jį lašiniais?

— Lašiniai, o ir miestas! Dėl dievo, misteri Kepai! Čia tiek tų miestų, kiek ir plaukų ant jūsų pasmakrio, ir perpus mažiau lašinių!

Seržantas kreivai nusišypsojo, bet jo svainis to šypsnio nepastebėjo.

— Kaip?! Nėra nei varpinės, nei švyturio, nei tvirtovės! Tik pamanykit! Betgi ten yra bent įgula?

— Paklauskite seržantą Dungamą, ser, jei norite ką nors apie tai sužinoti. Visa įgula — „Bėgūno" denyje.

— O kaip priplaukti prie tų salų, Bobai? Kuris kanalas, tavo nuomone, geriausias? Tas, kuriuo jūs plaukėte paskutinį kartą?.. A? Na... arba... arba kitas?

— Negaliu pasakyti, ser, aš nežinau nei vieno, nei kito.

— Betgi tu, mielasai, manau, nemiegi prie vairo rato?

— Prie vairo rato nemiegu, ser, miegu savo guolyje. Gėlasis Vanduo mus siunčia žemyn — ir kareivius, ir visus — ir palieka tiktai locmaną, o mes visi nežinome kelio, tarytum niekuomet ten nė nebūtume buvę. Jis taip pat daro ir grįždamas atgal. Nors užmuškite, aš nieko negaliu pasakyti nei apie kanalą, nei kurios krypties reikia laikytis, artėjant prie salų. Be Džaspero ir locmano, niekas to nežino.

— Štai tau dar viena „aplinkybė", seržante! — tarė Kepas, pasivedęs į šalį savo svainį. — Čia ir pumpuoti nereikia: tik spustelėjai siurblio rankeną, tuoj ir papliupo nemokšiškumas. Kaipgi, po velnių, aš dabar rasiu kelią?

— Taip, brolau Kepai! Lengviau šito paklausti, nekaip į klausimą atsakyti. Ar negalima to kaip nors su-

žinoti iš navigacijos taisyklių? Aš maniau, kad jums, sūriųjų vandenų jūreiviams, tokia smulkmenėlė yra patys niekai. Aš ne kartą esu skaitęs, kaip jie atrasdavo salas.

— Tai tiesa, brolau, tiesa; bet šis atradimas būtų visų didžiausias, nes mes atrastume ne vieną salą, o visą tūkstantį. Numesk ant denio adatą, — aš ją surasiu, nors ir kokios senos mano akys, bet labai abejoju, ar galėčiau ją surasti šieno kūgyje.

— Betgi šitie ežerų jūreiviai moka rasti vietas, kurių jiems reikia.

— Jeigu aš tave gerai supratau, seržante, — šis postas arba blokhauzas yra slaptoje vietoje.

— Šiaip ar taip, bent imtasi visų atsargumo priemonių, kad ši vieta priešui liktų paslaptis.

— Ir tu tikiesi, kad aš, visiškai nepažindamas jūsų ežerų, atrasiu tą postą be žemėlapio, krypties, atstumo, platumo ir ilgumo, be loto, ir, po velniais, be lašinių? Leisk man tave paklausti: ar tu tik nemanai, kad jūreiviai vadovaujasi uosle kaip Pėdsekio šunys?

— Bet, brolau, nejaugi nieko negalima iškvosti iš to vaikino, stovinčio ten prie vairo? Aš nemanau, kad jis būtų toks nemokša, kokiu dedasi.

— Hm! Tai kažkodėl panašu į naują „aplinkybę". Tiek kaupiasi „aplinkybių", kad tiesiog žmogus nebežinai nė kur pasisukti. Bet mes tuojau patirsime, ką žino tas vyrukas.

Kepas ir seržantas grįžo prie vairininko, ir jūrininkas vėl pradėjo jį kamantinėti.

— Ar tau neteko girdėti apie tos salos geografinį platumą ir ilgumą? — paklausė jis.

— Ką jūs sakote, ser?

— Apie geografinį platumą ir ilgumą, apie vieną ar kitą — man vis tiek pat, juk aš tave klausiu, mielasai,

norėdamas žinoti, ko išmoksta jaunuoliai, plaukioją šioje kūdroje.

— Aš nežinau nei vieno, nei kito, ser; man niekuomet nėra tekę girdėti apie tai, ką jūs kalbate.

— Tai tu nežinai, ką reiškia geografinis platumas?

— Ne, ser, — susimąstęs atsakė jūreivis. — Tiesa, rodos, taip prancūzai vadina aukštutinius ežerus.

Kepas net švilptelėjo iš apmaudo.

— „Prancūzai taip vadina aukštutinius ežerus"! Klausyk, vyreli, ar tu žinai, kas yra ilgumas?

— Rodos, žinau, ser. Tur būt, tai yra penkios pėdos ir šeši coliai — kaip sako statutas apie karališkosios tarnybos kareivio ūgį.

— Še tau ir ilgumas, seržante, ko gi dar bereikia!.. O ar tu nors kiek išmanai apie laipsnius, minutes ir sekundes?

— Taip, ser, tarnybinius laipsnius žinau gerai, o minutės ir sekundės — tai trumposios ir ilgosios lago linijos. Tuos dalykus mes žinome ne blogiau už tuos, kurie plaukioja po sūriuosius vandenis.

— Prakeikimas, brolau Dungamai! Patsai tikėjimas neįstengtų perplaukti šio ežero, nors ir sakoma, kad jis kalnus judinąs. Čia jau nieko nepadės nė patyrimas. Gerai, mielasai... Tu supranti, kas yra azimutas[1]. Moki nustatyti atstumą ir naudotis kompasu?

— Kai dėl azimuto, ser, negaliu nieko pasakyti. Atstumą gi mes žinome — nedidelis dalykas išmatuoti nuo taško iki taško. O kai dėl kompaso, tai aš nenusileisiu jokiam jo didenybės laivyno admirolui: nordas, nordas

[1] Azimutas — kampas, kurį sudaro meridiano plokštuma ir statmeninė plokštuma, einanti per stebėtoją ir stebimąjį tašką.

link osto, nord-nord-ostas, nord-ostas link nordo, nord-ostas; nord-ostas link osto, ost-nord-ostas, ostas link nordo...

— Gana, gana! Tu bematant išvesi laivą iš vėjo krypties, jei toliau šitaip varysi... Aš aiškiai matau, seržante, — tarė Kepas, vėl pasitraukdamas į šalį ir nuleisdamas balsą: — mes iš to vaikino nieko nepešime. Aš dar porą valandų plauksiu šituo halsu, paskui pasuksime į dreifą ir išmesime lotą, ir tada jau veiksime, atsižvelgdami į aplinkybes.

Seržantas, kuris buvo, kaip sakoma, sukalbamas žmogus, neprieštaravo; nakčiai artėjant, vėjas rimo. Kuteris ramiai sklendė vandeniu, ir seržantas, pasiklojęs denyje burę, netrukus užmigo kietu, kareivišku miegu. Kepas vis vaikštinėjo po denį; geležinė jo prigimtis nugalėjo nuovargį, ir jis per kiaurą naktį nesumerkė akių.

Jau seniai buvo išaušęs rytas, kai Dungamas pabudo. Atsistojęs ir apsidairęs aplinkui, nustebęs jis garsiai sušuko — garsiau, negu pritiko jo būdo ir santūrumo žmogui. Jis pamatė, kad oras visiškai pasikeitęs: artyn slinko rūkas, dengdamas viską aplinkui. Buvo galima matyti ne daugiau kaip per mylią, ežeras siautėjo ir putojo, ir „Bėgūnas" stovėjo dreife.

Kepas keliais žodžiais paaiškino jam tų staigių pasikeitimų priežastį.

Anot Kepo, apie pusiaunaktį vėją pakeitė štilis[1] kaip tik tuo metu, kai kuteris buvo bestojąs į dreifą ir jau ruoštasi išmesti lotą, nes tolumoje pasirodė salos. Apie pirmą valandą po vidurnakčio papūtė nord-osto vėjas ir ėmė dulkti, tada Kepas pasuko nord-vesto kryptimi, žinodamas, kad kitoje pusėje yra Niujorko krantas. Pusę

[1] Štilis — tyla, oras be vėjo.

antros jis turėjo pririšti rifą prie foko, o paskui prie groto[1]; antrą valandą dar surišo po antrą rifą, o pusę trečios — visus kitus ir leidosi į dreifą.

— Reikia prisipažinti, kad kuteris elgiasi puikiai, seržante, — pridūrė senasis jūrininkas, — vėjas pučia keturiasdešimt dviejų patrankų smarkumu. Aš manyti nemaniau, kad viršum šitos gėlo vandens kūdros galėtų siausti tokie stiprūs vėjo gūsiai. Tačiau tai manęs nė kiek nejaudina. Dėl to ir mūsų ežeras atrodo natūralesnis, ir. . . — čia jis pasišlykštėdamas išspiovė kelis lašus putų, patekusių jam į burną, — ir jeigu tas vanduo pasidarytų truputį sūresnis, tai čia būtų visai neblogai.

— Ar seniai jau plauki šita kryptimi, brolau Kepai? — pasiteiravo sumanusis karys. — Ir ar greitai mes plaukiame?

— Jau dvi ar trys valandos, kai mes plaukiame šita kryptimi, ir dvi valandas kuteris lėkė kaip nežabotas žirgas. O, dabar mes jau plynoje vietoje! Prisipažįstu, vengdamas susidurti su pasitaikančiomis salelėmis, nors jos mums buvo pavėjui, aš pats atsistojau prie vairo ir išvedžiau kuterį į šoną bent per mylią ar per dvi. Dabar jau mes slenkame joms pro šalį, garantuoju! Taip, sakau aš, pro šalį, nors kartais ir norėtum, kad vėjas nuneštų prie salos arba prie pustuzinio salų; tačiau kai jų tūkstantis, tai geriausia tuoj jų išsilenkti ir leistis nuo jų pavėjui. . . Ne, ne, jos tenai, rūke. Ir tegu ten sau lieka. Čarlzui Kepui mažai jos terūpi.

— Šiaurinis krantas dabar yra per penkias ar šešias mylias nuo mūsų, brolau Kepai; be to, aš žinau, kad šioje pusėje yra plati įlanka, ir todėl nebloga būtų su kuo nors iš įgulos pasitarti dėl dabartinės mūsų padėties,

---

[1] Grotas — apatinė burė ant grotstiebio.

nes kitaip teks paleisti Džasperą ir pavesti jam vežti mus atgal į Osvegą. Juk negalima pasiekti posto, kai vėjas pučia mums tiesiog į kaktą.

— Kai kurios svarbios priežastys, sudarančios navigacijos pagrindą, verčia atmesti tavo pasiūlymus. Visų pirma, pašlytų drausmė, jeigu vadas prisipažintų esąs nemokša... Tu purtai galvą, aš suprantu, bet niekas taip nepakerta drausmės, kaip prisipažinimas, jog esi nemokša. Aš pažinau vieną kapitoną, kuris ištisą savaitę plaukė netikra kryptimi tiktai dėl to, kad nenorėjo prisipažinti suklydęs, ir tu negali įsivaizduoti, kaip jį vien už tai gerbė visi jo valdiniai, kad jie negalėjo jo suprasti.

— Taip galima elgtis sūriuose vandenyse, brolau Kepai, bet vargu ar tinka gėlajame. Aš verčiau išleisiu Džasperą, negu rizikuosiu, kad mane kartu su visu mano būriu išmestų kur nors į Kanados krantą.

— Ir atsidursi Frontenako reide! Na, seržante, „Bėgūnas" dabar yra patikimose rankose ir truputį pramokęs laivybos meno. Mes dabar esame atviroje vietoje, ir dėl tokio vėjo tiktai beprotis išdrįstų plaukti prie kranto. Aš kiekvienoje budėjimo pamainoje suksiu vis į kitą halsą, ir taip mes išvengsime visų pavojų, tik ne dreifo: bet dreifas nebaisus tokiam lengvam ir žemam laivui. Leisk man veikti, seržante, ir aš tau garantuoju Čarlzo Kepo vardu, kad viskas bus gerai.

Seržantas Dungamas buvo priverstas nusileisti. Jis visiškai pasitikėjo savo svainio žiniomis apie laivybą ir manė, kad Kepas imsis rimtai vairuoti kuterį ir pateisins gerą nuomonę apie save. Be to, seržantas jautė, kad sugrįžti į tvirtovę, nepasiekus posto, reikštų netekti gero vardo; į jo vietą būtų paskirtas kitas, aukštesnio laipsnio karys.

ŠEŠIOLIKTASIS SKYRIUS

Apie vidudienį visi kuterio keleiviai išėjo į denį. Bangos buvo nelabai stiprios ir aukštos; matyti, „Bėgūnas" plaukė pavėjui pro salas. Visiems, kurie pažino ežerą, buvo aišku, kad netrukus prasidės vienas tų smarkių rudens uraganų, kurie taip dažnai siaučia šitoje šalyje. Niekur nesimatė žemės. Niūriame ir nykiame horizonte ežeras atrodė kažkoks slaptingai didus. Greit dužo neaukštos putojančios bangų keteros. Įprastas vandens žydrumas buvo virtęs niūriu žalsvu atspalviu. Sudrumstas ežero paviršius nebežėrėjo nuo saulės spindulių.

Kareiviams greit įgriso šis reginys, ir jie vienas paskui kitą dingo. Denyje liko tiktai jūreiviai, seržantas, Kepas, Pėdsekys, kvartirmeisteris ir Mabelė. Mabelės veidas buvo nuliūdęs: ji jau sužinojo apie įvykius kuteryje ir veltui prašė tėvą grąžinti Džasperui teises.

Pėdsekys visą naktį galvojo apie tai ir pagaliau galutinai nusprendė, kad jaunasis jūrininkas nekaltas; jis taip pat karštai rūpinosi savo draugu ir taip pat nesėkmingai.

Praėjo kelios valandos. Vėjas pamažu vis stiprėjo, bangos kilo vis aukščiau ir aukščiau, ir pagaliau jų supimas privertė Mabelę ir kvartirmeisterį palikti denį. Kepas dažnai sukiojo laivą, ir netrukus paaiškėjo, kad vėjas „Bėgūną" nunešė į atviriausią ir giliausią ežero dalį. Bangos siuto ir taip aršiai plakė bortus, kad tiktai labai tvirtos konstrukcijos laivas galėjo atlaikyti jų spaudimą. Tačiau Kepas dėl to nerodė jokio susirūpinimo. Atvirkščiai, kaip skalikas įtempia ausis, vos tik išgirsta rago garsus, arba kaip kautynių žirgas spardo kanopomis žemę, pasigirdus trimito garsams, taip ir jis pagyvėjo, įtempė visas savo jėgas. Jis jau nebebuvo pa-

sipūtęs, įkyrus ir visus mokąs kritikas, ginčijąs kiekvieną nieką ir teikiąs reikšmės kiekvienai smulkmenai: jis pasidarė drąsus ir prityręs jūrininkas, koks, tiesą pasakius, buvo ir ligi šiol. Jūreiviai gana greit ėmė gerbti jo meną, ir nors jiems atrodė keista, kad be jokios priežasties pašalintas jų buvęs viršininkas ir locmanas, vis dėlto jie tiksliai ir nesiginčydami vykdė savo naujojo kapitono įsakymus.

— Šis gėlojo vandens klanelis, broli Dungamai, reikia pripažinti, ne toks jau blogas! — vidudienį sušuko Kepas, trindamas rankas iš džiaugsmo, kad jam dar kartą teks pasirungti su stichija. — Vėjas man atrodo kaip padorus senos mados štormas. Aš jį mėgstu, seržante, mėgstu ir gerbiu jūsų ežerą, jeigu jis taip pasitrankys bent dvidešimt keturias valandas.

— Žemė! — sušuko sargybinis nuo bako.

Kepas pribėgo prie jo ir tikrai pro rūkus bei dulkiantį lietų pamatė žemę maždaug per pusę mylios nuo laivo, tiesiog prieš pat kuterio pirmgalį. Senasis jūrininkas jau buvo bekomanduojąs: „Sukit per fordevindą ir atgal į atvirą jūrą!", bet seržantas jį sulaikė.

— Priplauk truputį arčiau, — tarė jis, — mes galėsime sužinoti, kokia čia vieta. Daugumas mūsiškių gerai pažįsta Amerikos krantą šitoje ežero pusėje, ir nebloga būtų išaiškinti, kur mes atsidūrėme.

— Tiesa, tikra tiesa! Ir kol galima, plauksime vis ta pačia kryptimi... O kas ten, iš vėjo pusės? Tai, rodos, kyšuliukas?

— Įgula, prisiekiu Jupiteriu! — sušuko seržantas, kurio prityrusi akis greičiau įžiūrėjo įgulos įtvirtinimų konturus.

Seržantas neapsiriko. Tai iš tikrųjų buvo tvirtovė,

nors ji vos dunksojo pro tankiai dulkiančio lietaus ruožus, tarytum apgaubta ryto rūko ar vakaro prieblandos. Žemi žali pylimai, tamsios aštriatvorės, kurios dabar lyjant atrodė dar tamsesnės, dviejų trijų namų stogai, plonas ir vienišas vėliavos stiebas bei pati vėliava, stingte sustingusi ore, ir nė gyvos dvasios. Net sargybinis pasislėpęs savo būdelėje, ir iš pradžių atrodė, kad niekas nė nepastebi artėjančio „Bėgūno". Tačiau pasienio įgulos budrumas nebuvo dingęs. Kažkas jau suskubo pamatyti laivą: ant pylimo pasirodė keletas žmonių, ir netrukus jau visą pakrantės pylimą apstojo žmonės.

— Jie mus mato, — tarė seržantas, — ir mano, kad mes grįžome audros prispirti ir kad mūsų padėtis sunki. O antai ir pats majoras Dunkanas ant šiaurės rytų bastiono: aš jį pažįstu iš stoto ir iš jį apsupusių karininkų.

— O juk, seržante, nedidelė bėda būtų, jeigu iš mūsų pasijuoktų, kad tik galėtume įplaukti į upę ir išmesti inkarą! A? Ar ne tiesa? Be to, galėtume išlaipinti į krantą tą misterį Gėląjį Vandenį ir apvalyti laivą.

— Taip, žinoma, tai būtų gerai, tačiau, nors aš ir ne koks jūrininkas, o žinau, jog tai neįmanoma. Joks laivas šiame ežere negali tokiai audrai siaučiant apsisukti prieš vėją; o tokiam orui esant, čia ir inkaro nėra kur išmesti.

— Taip, aš jau matau, seržante, ir nors jums, sausumos gyventojams, labai patinka žiūrėti į žemę, mes ją paliksime. O aš asmeniškai jaučiuosi laimingas audros metu, kai esu tikras, kad žemė liko toli užpakalyje.

„Bėgūnas" buvo taip arti kranto, kad būtinai reikėjo pasukti kitu halsu, jog vėl išplauktum į atvirą plotą. Perkėlė gafelį, vairą pasuko į dešinę, ir lengvas kuteris, kaip nardanti po vandenį antis, šiek tiek kryptelėjo šonu, bet, klausydamas vairo, paspartino greitį ir vėl nu-

skrido putojančiomis bangų keteromis. Netrukus tvirtovė ir kareivių būriai dingo rūke iš akių, nors iš bakborto dar ilgai buvo galima matyti žemę.

Teko griebtis įvairių manevrų, kad kuteris plauktų pavėjui sunkiu keliu į šiaurės krantą.

Praslinko kelios valandos be jokių atmainų. Vėjas tiek sustiprėjo, kad pagaliau net ir pedantas Kepas pripažino, jog tai „šaunus uraganas". Pavakare „Bėgūnas" pasuko dar kartą kitu halsu, kad tamsoje neatsitrenktų į šiaurės krantą, ir apie vidurnaktį Kepas manė plaukiąs viduryje ežero, lygiai nutolęs nuo abiejų krantų. Tuo metu senas jūrų vilkas jau pajuto pagarbą gėlajam vandeniui, iš kurio prieš parą juokėsi ir šaipėsi.

Atėjus nakčiai, vėjas ėmė dūkti dar pikčiau. Kepas turėjo prisipažinti nepajėgiąs kovoti su audra. Didžiulės bangos griuvo ant mažo laivo denio, grasindamos jį sutriuškinti savo svoriu. Jūreiviai kalbėjo, kad jiems dar nė karto netekę patirti tokios audros. Ir jie sakė teisybę, nes Džasperas, puikiai žinodamas visus kyšulius ir įlankas, dar anksti prieš audrą būtų išmetęs inkarą kur nors saugioje vietoje. Bet Kepas jokiu būdu nenorėjo pasitarti su jaunu kapitonu, kuris vis dar sėdėjo apačioje, ir pasiryžo daryti taip, kaip būtų daręs atvirame vandenyne.

Nors beveik visos burės buvo nuleistos, lengvutis laivas garbingai gynė savo „Bėgūno" vardą. Ištisas aštuonias valandas jis skrido pirmyn, greitumu lenktyniaudamas su žuvėdromis, kurios audros metu kaip padūkusios skraidė viršum jo ir, rodos, bijojo nukristi į kunkuliuojantį ir verdantį ežerą. Išaušo diena, tačiau niekas nepasikeitė. Horizontas atrodė kaip siauras, lietingo dangaus skliauto ir įsiutusio vandens apibrėžtas ratas.

Visą tą laiką kuterio įgula ir keleiviai buvo priversti

nieko neveikti. Džasperas ir locmanas vis dar tūnojo apačioje. Kai kiek mažiau jau besupo, visi, be jųdviejų, palipo į denį. Per pusryčius visi tylėjo. Jie žvilgčiojo vieni į kitus, tarytum klausdami, kuo baigsis tos grumtynės su stichija. Tačiau Kepas kaip ir ligi šiol buvo ramus: jo veide nė šešėlio susirūpinimo, jo žingsniai pasidarė tvirtesni, visa jo figūra rodė pasitikėjimą savimi, ir tas pasitikėjimas didėjo kartu su audra, kuri, rodos, šaukė į dvikovą jo prityrimą ir drąsą. Jis stovėjo ant bako[1], sunėręs rankas ir visu kūnu krypuodamas į šonus, kaip jūrininkams įprasta, o jo žvilgsnis buvo įsmeigtas į bangų keteras, kurios dužo į kuterį ir vėl jį puolė. Tą iškilmingą valandą vienas jūreivis staiga sušuko:

— Ei, burė!

Buvo didelė staigmena susitikti su laivu tuščiame Ontaryje. „Bėgūną" galima buvo prilyginti keleiviui, kuris vienišas klaidžiojo miške, ir jo susitikimas su kitu laivu atrodė kaip dviejų medžiotojų susitikimas miško tankmėje. Tiktai vienas Kepas šaltai žiūrėjo į viską, kas aplink dėjosi, bet net ir jo geležiniai nervai suvirpėjo, pamačius tą šiurpų ir keistą paveikslą.

Svetimas laivas buvo ne toliau kaip per du kabeltovus nuo „Bėgūno". Jis plaukė pavėjui tokia kryptimi, kad kuteris turėjo praplaukti per kelis jardus nuo jų. Tai buvo laivas su tiesiomis burėmis. Net prityrusi akis nebūtų radusi trūkumų nei jo burėse, nei jo korpuse. Iš visų burių buvo iškelti tiktai stipriai užrifliuotas grotmarselis, fokstakselis ir bizanis. Vėjas pūtė taip smarkiai, kad laivas čia krypo šonu, čia vėl tiesėsi, blaškomas bangų iš vėjo pusės. Jo niekas nebuvo sugadinta,

[1] Bakas — antstatas priešakinėje denio dalyje.

o iš jo plaukimo greičio, matyt, siekiančio keturių mazgų, atrodė, kad jis plaukia gana laisvai.

— Atrodo, tas bičiulis gerai žino savo kelią, — tarė Kepas, kai tuo tarpu kuteris vėjo greitumu skriejo to laivo link. — Perdaug jau drąsiai jis plaukia į pietus, kur tikisi rasiąs sau gerą prieplauką arba uostą. Niekas, kas turi sveiko proto, neplauks šitaip, gerai nežinodamas, kur gali nulėkti.

— Mes plaukiame baisiu keliu, kapitone, — tarė jūrininkas, kuriam Kepas taikė šitą pastabą. — Tai prancūzų karališkas laivas „Monkalmas". Jis plaukia į Niagarą, kur yra prancūzų įgula ir uostas. Negeras susitikimas.

— Taip, bet blogas tik jam! Iš karto matyti, kad prancūzas! Tuojau skuba pasislėpti uoste, kai tik pamatė anglų vėliavą.

— Būtų gerai, jei ir mes galėtume padaryti tą patį, — atkirto jūrininkas, liūdnai linguodamas galvą. — Mes dabar plaukiame tiesiai į įlanką tenai, ežero gale, ir vargu kada nors iš ten grįšime.

— Gana, brolau, gana! Mes dabar esame atviroje vietoje ir po mumis tvirtas anglų laivas. Mes nesislėpsime tvirtovėje, vos vėjeliui pūstelėjus. Ei, laikyk vairą!

Šis įspėjimas buvo ištartas dėl neišvengiamai artėjančio pavojaus. „Bėgūnas" plaukė tiesiai į „prancūzą". Abu laivus skyrė ne daugiau kaip šimtas jardų. Vienu akimirksniu kilo net abejojimas, ar jie galės laimingai prasilenkti.

— Vairą kairėn! — sušuko Kepas. — Vairą kairėn ir suk pro laivo užpakalį!

Prancūzų laivo įgula susirinko denyje nuo vėjo pusės, ir keli šautuvai jau nukrypo į „Bėgūną", lyg rengdamiesi priversti jį pakeisti savo kryptį. Bet ežeras taip

siautėjo, kad tušti pasirodė visi kariniai pasiruošimai. Iš dviejų ar trijų patrankų vamzdžių pylėsi vanduo, ir niekam nė į galvą neatėjo panaudoti jas tokios audros metu. Juodas laivo korpusas, išsikišęs iš vandens, blizgėjo ir, atrodė, niuro.

Vėjas kaukė tarp lynų, išgaudamas iš jų tūkstančius garsų. Ir tame triukšme nebuvo galima suprasti garsių šauksmų, sklindančių nuo „Monkalmo" borto.

— Rėkite garsiau, kol užkimsite! — murmėjo Kepas. — Dabar ne metas šnibždėti vienas kitam paslaptis. Vairą kairėn, ser! Vairą kairėn!

Vairininkas paklausė, ir pirmoji iškilusi banga bloškė „Bėgūną" taip arti laivo, kad net senasis jūrininkas atšoko atbulas, nejučiom išsigandęs, kad kuterio bugšpritas neįsipainiotų į „prancūzo" lynus. Bet taip neatsitiko.

Pakilęs tarytum pantera, kuri ruošiasi pulti savo auką, kuteris šoko į priekį ir bematant atsidūrė priešo laivo užpakalyje, tik tik jo nepalietęs savo rangautu.

Jaunas prancūzas, „Monkalmo" kapitonas, stryktelėjo ant škafuto, su kilniu mandagumu nuvožė skrybėlę ir šypsodamasis pasveikino pro šalį plaukiantį kuterį.

Užuot atsakęs į tą mandagų mostą, Kepas pagrasino jam kumščiu ir burbtelėjo sau:

— Tavo laimė, kad mano laive nėra patrankų! Gražiai tave pasveikinčiau!.. Juk jis tik giriasi, seržante!

— Jis mandagus, brolau Kepai, — atsakė šis ir, kariškai jį pagerbęs, nuleido ranką. — Jis mandagus — ko gi kito gali laukti iš prancūzų? Jo minčių iš to mandagumo nesuvoksi.

— Jis ne be tikslo plaukioja po šitą ežerą. Na, tiek to: tegu sau slepiasi savo uoste, jeigu jam pavyks jį pa-

siekti; mes liksime ežero viešpačiai, — taip ir dera tikriems anglų jūrininkams.

Tie žodžiai nuskambėjo labai didingai, bet vis dėlto Kepas pavydžiai žiūrėjo į juodą „Monkalmo" korpusą, į jo foką ir lynus, kurie vis silpniau ir silpniau besimatė, kol pagaliau visai dingo rūke kaip oro vaiduoklis. Kepas mielu noru būtų nuplaukęs paskui jį, jeigu tik būtų išdrįsęs. Tiesą pasakius, perspektyva praleisti antrą tokią pat audringą naktį šiuose nykiuose vandenyse, kurie siautė aplinkui, atrodė nelabai maloni. Tačiau jis turėjo užtektinai profesinio išdidumo, kad mokėtų nuslėpti savo nerimą.

Prabėgo kelios valandos. Užėjusi tamsa padidino pavojų, kuris grėsė „Bėgūnui". Bet uraganas truputį aprimo, ir Kepas nusprendė laikytis labiau prieš vėją. Visą naktį kuteris išbuvo dreife, čia paslinkdamas į priekį, čia pasukdamas kitu halsu, kad neužšoktų ant žemės. Išilginis laivo supimas, vandens šniokštimas ir švilpimas, bangų taškymasis, smūgiai, grasiną lengvam laivui pražūtimi, kai jis nerdavo į priešais atbėgančią vandens griūtį, nuolatinis vėjo kaukimas, verčiąs laivą dreifuoti, — štai kas dėjosi per kiaurą naktį.

Tą naktį sunkus miegas privertė Kepą kelias valandas sumerkti akis. Jau ėmė brėkšti, kai jis ant savo peties pajuto kažkieno ranką. Pabudęs ir kilstelėjęs, šalia savęs pamatė Pėdsekį. Kol siautė uraganas, palydovas retai rodėsi denyje. Kuklumas jį vertė manyti, kad tiktai jūreiviai gali kištis prie laivo vadovavimo. Jis pasitikėjo kuterio vadovybe taip pat, kaip reikalavo, kad juo pasitikėtų jo bendrakeleiviai miške. Dabar jis tarėsi turįs teisę padaryti pastabą.

— Miegas saldus, misteri Kepai, — tarė jis, kai jūreivis pabudo ir pratrynė akis, — miegas saldus, aš tai

žinau iš savo patyrimo, bet gyvybė dar saldesnė. Pasidairykite aplinkui ir pasakykite: ar dabar metas laivo vadui miegoti?

— Kas atsitiko? Kas atsitiko, misteri Pėdseky? — burbtelėjo Kepas, dar ne visai išsiblaivęs. — Ar nenorite ir jūs jau dėtis prie bambeklių? Krante aš stebėjausi, kaip sumaniai ir protingai jūs be kompaso skverbėtės per tankmę; kai mes išplaukėme į vandenis, aš džiaugiausi, matydamas tokį pat jūsų pasitikėjimą kitais jums svetimoje stichijoje. Prisipažįstu, nesitikėjau sulaukti iš jūsų jokių priekaištų!

— Kai dėl manęs, misteri Kepai, tai aš žinau, ką man yra suteikusi gamta, ir esu tikras, nesikišiu ne į savo reikalus. Aš kalbu ne apie save: su mumis yra Mabelė Dungam. Aš nerimstu dėl jos, ne dėl savęs.

— Taip, taip, suprantu! Ji gera mergaitė, garbingas mano drauge, bet ji kareivio duktė ir jūrininko dukterėčia ir neturi bijoti uragano. Tai ar ji labai išsigando?

— O ne, ne! Mabelė yra moteris, bet ji protinga ir moka tylėti. Iš jos aš negirdėjau nė žodelio, bet vis dėlto, man rodosi, būtų geriau, misteri Kepai, jeigu į savo vietą grįžtų Džasperas Gėlasis Vanduo ir jei viskas įeitų į senas savo vėžes. Tokia jau žmogaus prigimtis.

— Gerai, gerai! Būtent šitaip ir tinka galvoti mergaitei, be to dar, tokiai, kuri turi Dungamo pavardę. Kiekvienas šlamštas geresnis už senąjį dėdę ir išmano daugiau, negu senas jūreivis! Tokia jau žmogaus prigimtis, misteri Pėdseky! Velniai mane rautų, jeigu aš nors per plauką nukrypsiu į kairę arba į dešinę nuo savo kelio dėl visos žmogiškos prigimties, kurią tik galima rasti dvidešimtmetėje mergiščioje! Taip, — pridūrė jis tylesniu balsu, — ir net dėl tos, kuri išsitempia jo didenybės penkiasdešimt penktojo pėstininkų pulko parade.

Aš ne tam išplaukiojau keturiasdešimt metų jūroje, kad, atėjęs prie šitos gėlojo vandens kūdros, pasimokyčiau. kas yra žmogaus prigimtis... Bet kaip atkakliai laikosi šis uraganas! Toks vėjas, lyg pats Borėjas[1] savo kojomis mintų dumples... Bet kas gi ten pavėjui? — pridūrė jis, trindamasis akis. — Žemė! Tai tiek pat tikra, kaip aš esu Kepas. Krantas, be to dar, status krantas.

Pėdsekys nieko neatsakė, tik palingavo galvą ir su nerimu pažvelgė į Kepo veidą.

— Žemė! Tai tiek pat tikra, kaip ir mes plaukiame „Bėgūnu", — pakartojo Kepas. — Krantas yra pavėjui, per mylią nuo mūsų, krantas, puošiamas puikiausios povandeninių uolų grandinės, kokią tik galima rasti visoje Long-Ailendo pakrantėje!

— O tai geras ženklas ar ne? — paklausė Pėdsekys.

— Et! Geras — negeras! Ir kas čia gali būti gero? O jeigu negeru ženklu jūs laikote tai, kas nustelbia drąsą, tai žinokite, kad jūrininkui drąsos niekas negali nustelbti! Juk jūs miške niekad neprarasdavote drąsos, dranguži, ir nieko ten neišsigąsdavote?

— Ne, šito aš nepasakyčiau. Kai yra didelis pavojus, aš stengiuosi jį pamatyti, pažinti — ir paskui jo išvengti, nes antraip mano skalpas jau seniai džiūtų kurio nors mingo vigvame. Bet šiame ežere aš negaliu ieškoti pėdsakų ir todėl turiu tylėdamas klausyti kitų žmonių paliepimų; bet juk reikia atsiminti, kad su mumis Mabelė Dungam... O štai ir jos tėvas!

— Mes atsidūrėme sunkioje padėtyje, brolau Kepai, — tarė seržantas. — Aš taip sakau, turėdamas galvoje, ką man pareiškė du jūreiviai bake. Jie sako, kad kuteris jau nebegalįs iškelti burių ir vėjas jį nešąs taip

[1] Borėjas — vėjo dievas senovės graikų mitologijoje.

smarkiai, kad po valandos kitos mus išmes į krantą. Tikiuosi, baimė juos apgavo...

Kepas nieko neatsakė. Jis pažvelgė į krantą, paskui į dangų, ir jo veidas įtūžo ir užsirūstino, lyg jis būtų ketinęs kviesti vėją į dvikovą.

— Ar ne geriau būtų, brolau, — kalbėjo toliau seržantas, — pašaukus čia Džasperą ir su juo pasitarus? Dabar čia nėra ko bijoti prancūzų, o dabartinėmis aplinkybėmis vaikinas gal mus išgelbėtų.

— Taip, taip, kalčiausios tos prakeiktos „aplinkybės"! Bet pašaukite jį, tegu ateina. Davęs jam keletą miklių klausimų, aš ištrauksiu iš jo visą teisybę, pamatysite!

Jūrininkas dar nebaigė kalbėti, o seržantas jau pasiuntė pašaukti Džaspero, kuris tučtuojau ir atėjo. Visa jo figūra ir veido bruožai rodė įžeistą orumą, bet kartu ir santūrumą. Tik užlipęs ant denio, Džasperas greit ir neramiai apsidairė, norėdamas sužinoti, kaip laikosi jo kuteris. To užteko, kad jis suprastų, koks jiems gresia pavojus. Pirmiausia Džasperas dirstelėjo į dangų, paskui apžvelgė horizontą ir, pamatęs aukštą krantą, bematant suprato, kas atsitiko.

— Aš jus pašaukiau, misteri Džasperai, — tarė Kepas, sudėjęs rankas ir oriai, kaip bako šeimininkas, supdamasis į šalis, — norėdamas šiek tiek sužinoti apie uostą, kuris yra mums pavėjui. Mes tikimės, jūsų pyktis nesiekia taip toli, kad norėtumėte paskandinti mus, o ypač moteris; aš manau, jums užteks vyriškumo mums padėti. Reikia kur nors išmesti inkarą, kol nurims uraganas.

— Aš sutiksiu verčiau žūti, nekaip matyti Mabelę Dungam pavojuje! — atsakė jaunas jūreivis.

— Aš taip ir žinojau, aš taip ir žinojau! — sušuko Pėdsekys, draugiškai plodamas Džasperui per petį. — Vaikinas vertesnis už geriausią kompasą, kuris kada nors

yra išvedęs žmogų į tiesų kelią! Mirštama nuodėmė galvoti apie jį ką nors pikta.

— Hm! — numykė Kepas. — Aš pasakiau: „ypač moteris", lyg joms iš tikrųjų grėstų pavojus. Na, bet tiek to, jaunuoli! Mudu vienas antrą suprasime, kalbėdami, kaip tinka kalbėtis dviem prityrusiems jūrininkams. Ar jūs nežinote kokios prieplaukos, esančios mums pavėjui?

— Ne, nežinau. Čia, šitame ežero gale, yra plati įlanka, tačiau jos niekas iš mūsų nežino ir, be to, sunku į ją įplaukti.

— O anas krantas pavėjui? Man atrodo, vargu jis galėtų būti mums patogus...

— Tas krantas yra visai tuščias. Jis eina iki Niagaros žiočių vienoje pusėje ir iki Frontenako — antroje. Man sakė, kad į šiaurę ir į vakarus bent per tūkstantį mylių išvien tiktai miškai ir stepės.

— Dėkui dievui! Vadinasi, čia nėra prancūzų. O ar laukinių čia daug?

— Indėnų rasite visur, kur tik pasisuksite, nors ir nedidelius būrelius. Ir čia galima atsitiktinai sutikti indėnų, bet galima praleisti keletą mėnesių ir nė vieno nepamatyti.

— Vadinasi, kai dėl šitų niekšų, tai turime pasikliauti likimu. Pasakykite atvirai, misteri Uesternai: jeigu nebūtų to menko nemalonaus reikalo su prancūzais, ką jūs dabar darytumėte su kuteriu?

— Aš esu jaunesnis už jus ir ne toks prityręs jūrininkas, misteri Kepai, — atsakė Džasperas, — ir todėl man netinka jums patarinėti.

— Tiesa, tiesa, mes visi tai žinome. Esant normaliai padėčiai, aišku, nepritiktų, bet dabar juk nepaprastas atsitikimas. Tokiomis aplinkybėmis jūs laikykite, jog pri-

tinka patarti net ir tikram savo tėvui. Šiaip ar taip, jūs galite kalbėti, o aš turiu teisę spręsti, ar sutikti su jumis, ar ne.

— Aš manau, ser, kad dar nepraėjus dviem valandoms kuteris turi išmesti inkarą.

— Inkarą? Kaip tat? Čia, ežere?

— Ne, ser, ne čia, o ten, arčiau žemės.

— Ar tik nenorite jūs, misteri Gėlasai Vanduo, išmesti inkarą arti kranto, į kurį neša vėjas, tokiam uraganui siaučiant?

— Jei norėčiau išgelbėti savo laivą, aš kaip tik taip ir padaryčiau, misteri Kepai.

— Šit kaip! Tas gėlasis vanduo vis dėlto turi savų velniavų. Klausykite, jaunuoli: aš jau keturiasdešimt vieneri metai plaukioju jūrose ir nesu girdėjęs panašių dalykų. Aš veikiau išmesiu iš laivo visus inkarus, grandines ir lynus, nekaip sutiksiu nusikalsti, padarydamas tokią nesąmonę.

— Šiame ežere mes visuomet taip elgiamės, — kukliai atsakė Džasperas, — kai patenkame į sunkią padėtį. Gal būt, jeigu mus kaip reikiant būtų mokę, mes kokią geresnę išeitį sugalvotume.

— Žinoma, sugalvotumėte! Ne, ne, niekas neužkraus man šitokios nuodėmės. Aš daugiau išmanau apie laivybos meną, negu šis vaikinas. O jūs, misteri Gėlasai Vanduo, galite lipti žemyn.

SEPTYNIOLIKTASIS SKYRIUS

Kareivio žmona susirgo ir gulėjo savo lovoje. Mabelė buvo užpakalinėje kajutėje viena, kai pas ją įėjo Džasperas. Reikia pasakyti, kad jaunojo kapitono areštas jai sukėlė kai kurių įtarimų, tačiau dabar, kai jis paniuręs

atsisėdo šalia jos, galvodamas apie tą pavojų, kuris grėsė kuteriui, visi abejojimai išnyko, ir Džasperas jai atrodė tik kaip įžeistas žmogus.

— Ar tik ne per daug jus slegia visa tai, Džasperai? — paklausė ji su tuo nuoširdumu, kuris dažnai netyčia atskleidžia slapčiausius jausmus. — Kas nors kiek jus pažįsta, neabejoja jūsų nekaltumu. Pėdsekys už jus galvą deda.

— Tai jūs, Mabele, — atsakė jaunuolis, ir jo akyse blykstelėjo kibirkštėlė, — tai jūs nelaikote manęs, kaip jūsų tėvas, išdaviku?

— Mano tėvas — karys, ir jam užkrautos sunkios pareigos. O jo duktė gali apie jus galvoti tik tai, ką turi galvoti apie žmogų, padariusį jai tiek daug gero.

— Mabele, kalbėdamas aš nepratęs bet kam pasakyti viską, ką mąstau ir jaučiu. Aš neturėjau sesers; mano motina mirė, kai buvau dar kūdikis, ir aš tikrai nežinau, kaip ir ką reikia sakyti moteriai...

Mabelė viską būtų atidavusi pasaulyje, jei tik galėtų sužinoti, ką Džasperas nori jai pasakyti ir kam neranda žodžių; bet nejučiomis drovumas nugalėjo moterišką jos smalsumą. Ji tylėdama laukė, kol jis vėl prabils.

— Aš noriu pasakyti, Mabele, — kalbėjo toliau Džasperas, — kad aš nepažįstu... manierų nei pažiūrų tokių... kaip jūs, ir jums reikės daug ką papildyti savo vaizduote...

Mabelei pakako vaizduotės, tačiau esti tokių jausmų, kuriuos moteris pirma nori išklausyti, o tik paskui apsvarstyti. Mabelė neaiškiai nuvokė, kad jos pašnekovo jausmai kaip tik tokie, todėl ji grakščiai ir energingai, kaip būdinga moterims, ryžosi pakeisti kalbos temą.

— Pasakykite man tiktai viena, Džasperai, ir man to užteks, — tvirtu balsu tarė ji, parodydama, kad savo

pašnekovu ji pasitiki: — kad jūs nenusipelnėte to žiauraus įtarimo, kuris jus slėgia?

— Ne, Mabele, — atsakė Džasperas, žiūrėdamas į dideles ir žydras jos akis taip atvirai, taip nuoširdžiai, kad galėjo atkristi ir daug rimtesni įtarimai. — Mane tuščiai įtarinėja.

— Aš taip ir maniau! Aš būčiau dėl to prisiekusi! — džiugiai sušuko mergaitė. — Ir vis dėlto mano tėvas — išmintingas žmogus... Bet jūs nesijaudinkite, Džasperai!

— Dabar yra tiek daug kitų priežasčių nerimauti, kad apie tai aš beveik nė negalvoju.

— Džasperai!

— Nenoriu jūsų gąsdinti, Mabele; tiktai noriu, kad jūsų dėdė pakeistų savo nuomonę dėl to, kas dabar darytina su „Bėgūnu", bet jis daug vyresnis už mane ir labiau prityręs ir todėl, gal būt, jo tiesa, kad jis pasitiki labiau savimi, negu manimi.

— Argi jūs manote, kad kuteriui gresia pavojus? — greitai paklausė Mabelė.

— Bijau, kad taip! Gal senasis jūrininkas žino kokių ypatingų priemonių jam išgelbėti...

— Džasperai, visi yra įsitikinę, kad jūs puikiausiai vadovaujate „Bėgūnui". Jūs pažįstate ežerą, jūs pažįstate kuterį. Jūs geriau galite spręsti apie mūsų padėtį.

— Nerimaudamas dėl jūsų, Mabele, gal būt, aš pasidariau bailesnis, negu visuomet. Atvirai kalbant, aš žinau tiktai vieną priemonę kuteriui išgelbėti nuo pražūties, kuri neišvengiamai ištiks po dviejų ar trijų valandų... tačiau jūsų dėdė atmetė tą priemonę. Bet, gal būt, čia tik mano neišmanymas; jis teigia, kad Ontarijas — tai tik gėlo vandens klanas...

— Ar jis gėlas, ar sūrus, tai, žinoma, vis tiek. Pagalvokite apie mano tėvą, Džasperai! Pagalvokite apie save patį, apie visus tuos, kieno gyvybė priklauso nuo vieno laiku pasakyto jūsų žodžio, galinčio juos išgelbėti!

— Aš galvoju apie jus, Mabele, ir tai reiškia daugiau, neišmatuojamai daugiau, negu viskas krūvon sudėjus! — energingai atšovė jaunuolis, o degąs jo žvilgsnis bylojo dar iškalbingiau.

Mabelės širdis ėmė smarkiai plakti. Dėkingumo ir džiaugsmo spindulys blykstelėjo paraudusiame jos veide. Bet pavojus buvo perdaug didelis ir neleido delsti.

— Mano dėdės spyrimasis neturi būti nelaimės priežastimi. Palipkite į denį, Džasperai, ir pakvieskite tėvelį į mano kajutę...

Kol jaunuolis vykdė šį įsakymą, Mabelė klausėsi, kaip kaukia vėjas ir šėlsta į kuterio šonus dūžtančios bangos, apimta siaubo, kurio ligi šiol nebuvo patyrusi. Tos dvi minutės, kol laukė tėvo, jai pasirodė kaip valanda. Ji vos galėjo atgauti žadą, kai pamatė jį lipant laiptais drauge su Džasperu. Ji skubiai pranešė tėvui Džaspero nuomonę apie jų būklę ir ėmė jį prašyti, kad iš meilės jai ir dėl savo paties bei kitų jo valdinių gyvybės jis prikalbintų Kepą perleisti laivo vadovavimą tam, kas iš tikrųjų buvo jo viršininkas.

— Džasperas mums ištikimas, tėveli! — pridūrė ji gyvai. — Bet jei ir ne taip būtų, tai kuriam galui jis žudytų mus ir save drauge su mumis šiame tolimame ežero kampe? Dedu galvą dėl jo ištikimybės!

— Žmogus, kuriam patikėta vadovauti ekspedicijai, turi būti apdairesnis, negu jauna išsigandusi moteris, — flegmatiškai atsakė seržantas. — Kodėl gi Džasperas negalėtų galvoti, kad taip, kaip gali paskęsti drauge su mu-

mis, taip lygiai gali ir išsigelbėti bei pasprukti, jei pavyktų pasiekti krantą?

— Seržante Dungamai!

— Tėveli!

Jiedu abu sušuko vienu sykiu, tik skirtingu tonu: Džaspero balse buvo daugiau nusistebėjimo, o Mabelės — priekaišto. Bet senas karys, papratęs nevaržomai elgtis su savo valdiniais, nekreipė į tai dėmesio ir, valandėlę pagalvojęs, kalbėjo toliau, tarytum niekas jo nebūtų nutraukęs.

— O be to, brolis Kepas ne toks žmogus, kuris leistųsi mokomas laive.

— Bet, tėveli, kai visų mūsų gyvybei gresia didžiausias pavojus!

— Juo labiau. Nedidelis daiktas — vadovauti laivui, kai gražus oras; bet tada, kai reikalai blogi, tada kaip tik reikia parodyti, kad esi geras karininkas. Čarlzas Kepas vargu ar perleis vairą dėl to, kad laivui gresia pavojus. Be to, Džasperai Gėlasai Vanduo, jis sako, kad jūsų pasiūlymas kažkuo įtartinas ir labiau panėši į išdavystę, negu į tikrą išmanymą.

— Jis gali taip galvoti, bet tegu bent locmaną pasikviečia ir tegu išklauso jo nuomonės. Visi gerai žino, kad aš su juo nesimačiau nuo vakar vakaro.

— Tai man atrodo protinga. Pabandysime. Eime kartu į denį: viską turime daryti atvirai ir garbingai.

Džasperas paklausė.

Mabelė tiek visu tuo susidomėjo, kad nutarė su jais palipti laiptais iki pat viršaus, kur ji buvo gana gerai apsaugota nuo vėjo ir purslų. Čia kuklumas privertė ją sustoti, bet ji vis dėlto kuo atidžiausiai klausėsi.

Tuojau atėjo locmanas. Nerimas šmėkštelėjo jo veide, kai tik jis apsidairė aplinkui. Tiesa, gandai apie pa-

vojų sklido ir kajutėse, bet šį kartą pavojus buvo sumažintas, o ne išpūstas, kaip paprastai. Locmanui leido valandėlę apsidairyti, o paskui jį paklausė, ką, jo nuomone, reikėtų daryti.

— Aš nematau kitos priemonės kuteriui išgelbėti, kaip tik išmesti inkarą, — atsakė jis paprastai ir nedelsdamas.

— Kaip? Čia, ežere? — sušuko Kepas.

— Ne, arčiau prie kranto, prie pirmosios povandeninių akmenų grandinės.

Dabar Kepas jau neabejojo, kad kuterio kapitonas ir locmanas slapta susimokė išmesti laivą į krantą, veikiausiai tikėdamiesi patys pasprukti.

— Aš tau sakau, brolau Dungamai, — atsakė jis, kai seržantas pastebėjo, kad ir locmanas, ir Džasperas saką tą patį, — aš tau sakau, kad joks sąžiningas jūrininkas tokio patarimo neduos. Beprotybė per audrą išmesti inkarą vėjui genant į krantą! Aš niekaip negalėčiau pasiteisinti dėl tokios kvailystės laivo draudėjams, o nuleisti inkarą prie povandeninių uolų — čia jau reikia visiškai netekti proto.

— „Bėgūno" draudėjas — jo didenybė karalius, o aš atsakau už savo valdinių gyvybę. Šitie žmonės geriau už mus pažįsta Ontarijo ežerą, ir kadangi jiedu pareiškia tokią pat nuomonę, tai, man atrodo, jais negalima netikėti.

— Dėde! — sušuko gyvai Mabelė, bet Džaspero mostas privertė ją susilaikyti.

— Mus taip smarkiai neša į sūkurius, — tarė jaunuolis, — kad apie tai jau nėra ko nė kalbėti. Per pusvalandį dalykas vienaip arba kitaip išsispręs; bet aš įspėju misterį Kepą, kad net tvirčiausių kojų žmogus nė minutės neišstovės ant šio laivo denio, kai jis užšoks ant

povandeninių uolų. Aš neabejoju, kad jis nugrims į dugną, net nespėjęs priplaukti antros jų grandinės.

— Bet kaipgi tat galės sutrukdyti inkaras? — paklausė Kepas, nesitverdamas kažkokiu laukiniu įtūžimu, suversdamas Džasperui atsakomybę už audros pasekmes.

— Inkaras bent nė kiek nepakenks, — santūriai atkirto Džasperas. — Pasukę kuterį priešakiu į vėją, tuo sumažinsime dreifo jėgą; o jeigu mes ir dreifuosime tarp akmenų, tai pavojus bus daug mažesnis. Aš tikiuosi, misteri Kepai, kad jūs leisite man ir locmanui viską paruošti inkarui nuleisti — tiktai paruošti, o vėliau nenorėsite — galėsite ir nemesti! Nuo to juk nebus blogiau?

— Galite tiesti savo lynus, jei norite! Ruoškite savo inkarus, leidžiu iš visos širdies. Mūsų padėtis nuo to nepablogės... Seržante, porai žodžių!

Kepas pasivedė Dungamą į šalį ir, su jam neįprastu žmoniškumu, atvirai prašneko apie esamą padėtį.

— Gaila mūsų vargšės Mabelės, — pasakė jis truputį virpančiu balsu ir garsiai nusišnypštė. — Tu ir aš, seržante, — mudu seni žmonės, ne kartą susidūrę su mirtimi, galgi net pripratę prie pačios mirties. Tokia jau mudviejų profesija, brolau Dungamai! Bet vargšė Mabelė! Ji puiki mergaitė, geros širdies! Aš tikėjausi ilgainiui pamatysiąs, kaip ji įsikurs ir taps šeimos motina... Na, bet ką čia kalbėsi! Reikia taikytis ir su geru, ir su piktu, su viskuo, kas atsitinka kelionėje, ir senam jūrininkui leistina pasigailėti vien to, kad tokia nelaimė mus ištinka šiame prakeiktame gėlo vandens klane!

Seržantas Dungamas buvo narsus vyras.

— Tai tu manai, kad pražūtis neišvengiama? — paklausė jis Kepą; ir nors jo balsas buvo tvirtas, vis dėlto

iš seržanto kalbos buvo aišku, kad jis labai susijaudinęs.

— Per dvidešimt minučių mus priplaks prie sūkurių... ir žiūrėk pats, seržante, ar yra vilties išsigelbėti net ir stipriausiam iš mūsų šitame kunkuliuojančiame katile, į kurį mus neša vėjas!

Iš tikrųjų šitas vaizdas nedaug težadėjo vilčių plaukėjams. „Bėgūnas" buvo tik per mylią nuo kranto, ir vėjas jį nešė tiesia linija taip smarkiai, kad buvo neįmanoma pakelti dar nors keletą burių. O jų būtinai reikėjo, norint nutolti nuo kranto. Nedidelė groto dalis, kuri buvo dar nesurifliuota, leido tiktai kuterio pirmgalį sukti labiau prieš vėją ir neleido bangoms dužti į jo bortą; ji plazdėjo ir plakėsi taip, kad, atrodė, tvirti ją laiką mazgai tuoj tuoj sutruks. Nustojo lyti, bet oras prie ežero paviršiaus buvo prisodrintas vandens dulkių, panašių į rūką, o giedrame danguje iškilmingai žėrėjo saulė. Džasperas pastebėjo tą pasikeitimą ir pasakė, kad audra greitai nurims. Tačiau jų likimas vis dėlto turėjo išsispręsti po valandos kitos. Plotas tarp kuterio ir kranto vis dar atrodė šiurpus ir baisingas. Beveik pusmylį traukėsi povandeninių uolų grandinė; tarp jų virte virė baltas nuo putų vanduo. Oras buvo taip prisisunkęs purslų, kad kranto konturai už povandeninių akmenų eilės dunksojo tamsūs ir neaiškūs. Galėjai tik įžiūrėti, kad krantą dengia žalia begalinio miško skraistė.

Kol seržantas ir Kepas tylėdami žiūrėjo į siaučiantį ežerą, Džasperas su savo valdiniais nenuleisdamas rankų triūsė bake. Kai tik jam buvo sugrąžintos jo teisės, jis tučtuojau pasišaukė į pagalbą kelis kareivius ir pradėjo skubiai ruoštis manevrui, kuris taip ilgai buvo atidėliojamas. Inkaras buvo visiškai paruoštas nuleisti, kai Džasperas, valandėlę stabtelėjęs, apsidairė aplinkui. Per

tą laiką neatsitiko nieko gero: kuteris vis palengva dreifavo, ir kiekvieną minutę darėsi aiškiau, kad jis nė vienu coliu negali pasistūmėti labiau prieš vėją.

Dar kartą įdėmiai apžvelgęs ežerą, Džasperas skubiai davė naują įsakymą. Buvo matyti, kad jam brangi kiekviena minutė. Laivo denyje gulėjo du inkarai. Jie galėjo būti išmesti bet kurią minutę. Ligi tol Džasperas vien tik neramiai brūzdė ir rūpinosi; dabar jis atrodė ramesnis, nors jo antakiai vis dar buvo suraukti. Nulipęs nuo bako, kurį užliedavo bangos kiekvieną kartą, kai tik „Bėgūno" pirmgalis grimzdo žemyn, Džasperas nuėjo prie škancų, kur buvo sausiau. Ten jis rado Pėdsekį, stovintį šalia Mabelės ir kvartirmeisterio. Didesnė dalis kitų keleivių buvo apačioje.

— Džasperai, — tarė Pėdsekys, — aš visą rytą nieko neveikiau, nes iš mano sugebėjimų šiame kuteryje, kaip pats žinai, nėra jokios naudos; bet jeigu seržanto duktė gyva išlips į krantą, tai tada mano miško pažinimas padės man ją laimingai nulydėti iki įgulos.

— Bet juk tai labai toli, Pėdseky! — užginčijo Mabelė. — Bijau, kad niekam iš mūsų jau nebeteks matyti tvirtovės.

— Tiesa, tai pavojingas ir vingiuotas kelias, Mabele. Bet būdavo moterų, kurios keliaudavo per šią tankmę kur kas pavojingesniu keliu ir žymiai ilgiau... Klausyk, Džasperai, tu arba aš, arba mudu abu turime nuleisti tą pirogą: belieka viena galimybė išgelbėti Mabelę — per putojančias bangas perkelti ją šita valtele.

— Aš pasiryžęs padaryti viską Mabelei išgelbėti, — atsakė Džasperas, liūdnai šyptelėjęs. — Bet žmogaus ranka, Pėdseky, neįstengs prasiirti su valtimi tokios audros metu per putojančias bangas. Vis dėlto aš dedu vil-

tis į inkarą: kartą tokiu būdu mums pasisekė išgelbėti „Bėgūną", ištikus ne mažesnei nelaimei.

— Jei jau mesti inkarą, Džasperai, — įsiterpė seržantas, — tai kodėl neišmesti jo tuojau? Kiekviena pėda, kurią mes dabar prarandame, tikrai galėtų būti mums naudinga, kai dreifuosime ant inkaro.

Džasperas priėjo prie seržanto, paėmė jo ranką ir stipriai paspaudė, parodydamas stiprius, beveik nesuvaldomus jausmus.

— Seržante Dungamai, — tarė jis iškilmingai, — jūs esate geras žmogus, nors šį kartą ir žiauriai pasielgėte su manimi. Jūs mylite savo dukterį?

— Tuo nėra ko abejoti, Gėlasai Vanduo! — atsakė virpančiu balsu seržantas.

— Ar norite suteikti jai ir mums visiems vienintelę galimybę išgelbėti savo gyvybę?

— Ką gi aš turiu daryti? Ką gi turiu daryti, pasakykite? Ligi šiol aš elgiausi taip, kaip man atrodė geriausia... Dabar pasakykite man: ką daryti?

— Paremkite mane penketą minučių, ne daugiau, prieš misterį Kepą, ir visa, ką žmogus gali padaryti, bus padaryta „Bėgūnui" išgelbėti.

Seržantas susimąstė, nes, įpratęs laikytis drausmės, nesiryžo pakeisti kartą duoto įsakymo. Jis taip pat nemėgo rodytis svyruojąs dėl savo įsitikinimų; be to, jis labai gerbė savo svainio laivybos meną. Kol jis svarstė, Kepas pasitraukė nuo šturvalo, kur stovėjo drauge su vairininku, ir priėjo prie jų.

— Misteri Gėlasai Vanduo, — tarė jis, — aš atėjau jus paklausti: ar jūs nežinote kokios nors vietos čia prie kranto, kur būtų patogiau išmesti kuterį? Atėjo laikas, kai mums lieka tik ši žiauri priemonė.

Tą Kepo neryžtingumo akimirksnį Džasperas ėmė

galutinai triumfuoti. Pažvelgęs į seržantą, jaunuolis pastebėjo pritariantį linktelėjimą.

— Aš paimsiu vairą, — tarė jis, kreipdamasis į Kepą, — ir pažiūrėsiu, ar negalima kaip nors pasiekti aną įlanką, į kurią mus neša vėjas.

— Eikite, eikite, — atsakė Kepas, sukosėdamas gerklei išvalyti, nes ant savo pečių jis jautė visą atsakomybės sunkumą. — Darykite kaip norite, Gėlasai Vanduo, nes, atvirai jums pasakysiu, aš negaliu sugalvoti geresnės priemonės. Reikia plaukti į krantą arba leistis į dugną.

Džasperui to ir tereikėjo. Jis nubėgo į laivo užpakalį ir pagriebė vairą. Locmanui jau anksčiau buvo nurodyta, ką daryti. Jaunajam vadui davus ženklą, jis bematant nuleido paskutinę burę. Džasperas tuojau pat pasuko vairą; stakselio[1] galas buvo atleistas, ir lengvas kuteris, tartum pajutęs šeimininko ranką, palinko ir nuskriejo tarp bangų. Ši pavojinga akimirka praėjo sėkmingai; po valandėlės lengvas laivas jau lėkė į povandenines uolas ir, atrodė, neišvengiamai turėjo sudužti. Užteko penkių ar šešių minučių, kad Džasperas įvykdytų savo norą. Jis vėl pasuko vairą į bortą, ir priekinis „Bėgūno" galas, įveikdamas bangų siautimą, atsigręžė prieš vėją taip grakščiai, kaip kad antis lygiame kūdros paviršiuje. Džasperui davus ženklą, bake visi sujudo ir per abu bortus buvo išmesta po inkarą. Dabar net Mabelė pastebėjo, kaip greitai dreifuoja laivas, nes abu lynai bėgo ir sukosi. Džasperas išmetė du inkarus, pritvirtinęs lyną beveik prie pat galo. Tokį lengvą laivą nebuvo sunku sulaikyti: netruko nė dešimties minučių, kai Džasperas pa-

---

[1] S t a k s e l i s — trikampė burė, iškeliama prieš stiebą laivo pirmgalyje.

— Išdavike! — suriko Kepas, įnirtingai grūmodamas jaunam kapitonui.

ėmė vairą, o kuteris jau pasisuko priešakiniu galu prieš vėją; du lynai, kieti, kaip geležiniai strypai, nuo jo nutįso tiesiomis linijomis.

— Taip negerai, misteri Džasperai! — piktai sušuko Kepas, pastebėjęs gudrybę. — Taip negerai, ser! Aš jums įsakau nupiauti lynus ir, negaištant nė valandėlės, išmesti kuterį į krantą!

Tačiau niekas neskubėjo vykdyti šio įsakymo: nuo tos valandos, kai Gėlasis Vanduo vėl pradėjo eiti savo pareigas, įgula klausė tiktai jo. Pamatęs, kad jūreiviai nieko nedaro, ir manydamas, kad kuteriui gresia didžiausias pavojus, Kepas piktai užpuolė Džasperą:

— Kodėl jūs nevairavote į įlanką, apie kurią kalbėjote? Kodėl jūs taikote į tą kyšulį, kur laivas subyrės į šipulius ir mus visus pražudys?

— Tai kodėl gi jūs norite nukirsti lynus ir patekti į krantą kaip tik toje vietoje? — paklausė Džasperas, pašaipiai žiūrėdamas į Kepą.

— Tučtuojau išmeskite lotą! — sušuko Kepas jūreiviams, kurie stovėjo ant bako.

Džasperui mostelėjus, jie bematant įvykdė įsakymą, ir visi buvusieji ant denio, užgniaužę kvapą, laukė, ką parodys šis bandymas. Švinas dar nespėjo pasiekti dugno, jau lynas įsitempė, ir po dviejų minučių paaiškėjo, kad kuteris dreifuoja į kyšulį. Džasperas atrodė susirūpinęs. Jis gerai žinojo, kad niekas jau neišgelbės kuterio, jeigu jis pateks į sūkurį povandeninių akmenų, kurie čia iškildavo, čia vėl dingdavo kabeltovo atstume.

— Išdavike! — suriko Kepas, įnirtingai grūmodamas pirštu jaunajam vadui. — Tu už tai atsakysi savo galva!.. Jeigu aš būčiau šitos ekspedicijos vadas, seržante, tuojau jį pakarčiau ant grotstiebio, kad nepaspruktų plaukdamas!

— Sutramdyk savo jausmus, brolau! Prašau tave, nurimk! Džasperas, man rodos, padarė viską kuo geriausiai, ir mūsų būklė, gal būt, visai ne tokia baisi, kaip tu manai.

— Kodėl jis nevairavo į įlanką, apie kurią kalbėjo? Kodėl jis mus atplukdė čia, prieš šio kyšulio vėją, į tokią vietą, kur povandeninių uolų grandinė tankesnė nei kur kitur, atrodo, jam knieti kuo greičiau mus paskandinti?

— Aš vairavau prie šio kyšulio kaip tik dėl to, kad čia akmenų tankiau, — atsakė Džasperas, stengdamasis būti ramus.

— Ar tik jūs nenorite seną jūrininką įtikinti, kad kuteris nors penkias minutes išliks sveikas tarp šitų akmenų?

— Ne, ser, nenoriu! Aš manau, kad jis nugrimztų į dugną, jeigu užšoktų ant pirmosios tų uolų grandinės. Jeigu jis prasiskverbtų toliau, į krantą būtų išmesti tiktai jo šipuliai. Tačiau tikiuosi, kad jis išliks sveikas ir išvengs povandeninių uolų.

— Dreifuodamas kas minutę per visą savo korpusą?

— Inkaras dar nepradėjo kaip reikiant veikti, ir aš turiu vilties, kad jis mus išgelbės.

— O kuo gi pagrįsta jūsų viltis, ar tik nesiruošiate švartuoti kuterį, pririšdamas jį prie tikėjimo, vilties ir meilės?

— Ne, ser, aš pasitikiu povandenine srove. Kuterį vairavau prie kyšulio, žinodamas, kad šioje vietoje itin stipri povandeninė srovė ir kad mes prieisime arčiau žemės, išvengę putotųjų bangų.

Visa tai buvo pasakyta karštai, bet nė kiek nepiktai. Džaspero žodžiai Kepui padarė įspūdžio; jis labai nustebo.

— Povandeninė srovė! — pakartojo jis. — Koks velnias kada yra girdėjęs, kad laivą galima apsaugoti nuo sudužimo, padedant kažkokiai povandeninei srovei?

— Šitaip gal niekada neatsitinka vandenyne, ser, bet čia kartais pasitaiko.

— Vaikinas sako teisybę, — įsiterpė seržantas. — Nors aš apie šiuos dalykus ir ne ką teišmanau, bet man teko apie tai girdėti iš ežero jūreivių. Bus geriau, jeigu šį kartą mes patikėsime Džasperu.

Kepas murmėjo ir sau vienas keiksnojo, bet kadangi jis nieko kito negalėjo sugalvoti, tai ir turėjo nusileisti. Laivas dar dreifavo, bet kai inkarai ėmė smigti, tai ir dreifas žymiai sumažėjo.

Pagaliau jūreivis, laikęs lotą, džiugiai sušuko, kad inkarai nebebrėžia savo nagais dugno, ir laivas sustojo. Tuo metu priešakinė povandeninių uolų grandinė buvo vos per šimtą pėdų nuo „Bėgūno", o atrodė dar arčiau, kai bangos atslūgdamos nešė ir jas dengiančias putas.

Džasperas šoko į baką, greit apžvelgė laivą ir, džiugiai šypsodamasis, parodė į lynus. Jie jau nebeatrodė kaip geležiniai strypai: jie atsileido, nusviro žemyn ir judėjo kartu su kuteriu, kuris čia kilo ant bangų, čia vėl leidosi žemyn.

— Tai povandeninė srovė! — sušuko džiaugsmo apimtas Džasperas.

Nubėgęs išilgai denio, jis pasuko vairą taip, kad kuteris geriau atsistotų savo inkarų prilaikomas.

— Likimas mus atnešė kaip tik prie šios srovės. Dabar jau nebėra jokio pavojaus.

— Taip, taip, likimas geras jūrininkas, — murmėjo Kepas, — ir dažnai nemokšoms padeda išvengti pavojų. Nežinau, ar tai povandeninė, ar oro srovė, tik vėjas ima rimti, ir, mūsų laimė, inkarai įsmigo į dugną. Tiesiog

antgamtiški dalykai dedasi šitame prakeiktame gėlame vandenyje!

Laimingomis minutėmis žmonės paprastai nelinkę ginčytis. Beveik visi buvo įsitikinę, kad juos nuo pražūties išgelbėjo tiktai Džaspero sumanumas. Niekas nekreipė dėmesio į Kepo pastabas.

Tiesa, dar apie pusvalandį laivo padėtis tebekėlė nerimą. Visą laiką buvo leidžiamas lotas. Pagaliau visiems paaiškėjo, kad pavojus praėjo. Nuvargę žmonės stipriai sumigo, prieš save nebematydami neišvengiamos mirties šmėklos.

AŠTUONIOLIKTASIS SKYRIUS

Vidudienį audra taip staiga nurimo, kaip ir buvo pakilusi. Netrukus Ontarijas vėl atrodė kaip visuomet. Bangos vis dar plakėsi į krantą, bet nuo povandeninių uolų neberiedėjo suplaktos putos, o bangos kilo bei ritosi ramiau.

Supimas ir priešpriešiais, iš rytų, pučiąs vėjas vis dar kliudė laivui plaukti. Džasperas, perėmęs „Bėgūno" vadovavimą, kėlė inkarus.

Mabelė, kuriai įkyrėjo ilgas kalėjimas laive, su pavydu žiūrėjo į krantą. Ji tarp kitko pasakė, kad mielai plauktų į jį. Pėdsekys, tuo metu stovėjęs šalia jos, įtikinėjo, jog tai nesunku padaryti, nes denyje guli piroga, kuria lengvai galima praplaukti pro putotas bangas. Mabelė ilgai nedvejojo. Pėdsekys paprašė seržantą leidimo; šis sutiko, ir po valandėlės viskas buvo paruošta.

Seržantas Dungamas, jo duktė ir Pėdsekys nulipo į valtį. Mabelė be jokios baimės atsisėdo į vidurį, seržantas valties pirmgalyje, o Pėdsekys, vairuojąs valtį, atsistojo jos užpakalyje. Kol jie pasiekė krantą, Mabelė

ne kartą gailestavo savo drąsumo, tačiau Pėdsekys ją ramino ir pats laikėsi taip ramiai bei šaltai, kad, žiūrėdama į jį, nė moteris nebūtų išdrįsusi rodyti savo baimės.

Išlipęs iš valties, seržantas švelniai pabučiavo Mabelę: tiktai dabar, pasijutęs ant kietos žemės, jis galutinai įsitikino, kad jie visiškai saugūs.

Užsimetęs ant pečių šautuvą, jis pasakė dukteriai eisiąs valandėlę pamedžioti miške.

— Pėdsekys pasiliks su tavimi, — pridūrė jis, — ir aš esu tikras, jis tau papasakos kurį nors čionykštį padavimą arba vieną savo nuotykių su mingais.

Palydovas nusijuokė, pažadėdamas saugoti Mabelę. Po valandėlės seržantas, įkopęs į kalvą, dingo miške. Pėdsekys ir Mabelė nuėjo į kitą pusę. Palypėję į uolingą kyšulį, jiedu pasiekė vietą, nuo kurios išvydo plačią, neįprastą panoramą. Pavargusi Mabelė atsisėdo ant uolos krašto, o jos bendrakeleivis, nė kiek nepailsęs, stovėjo šalia jos, kaip paprastai savotiškai grakščiai atsirėmęs ilgojo savo šautuvo. Keletą minučių abu tylėjo. Vieta, kur jiedu sustojo, dunksojo viršum ežero iš šiaurės pusės. Kuteris iš šios vietos atrodė kaip grakštus žaislelis, o ant kranto gulinti valtis juodavo kaip vos įžiūrimas taškelis.

— Dabar mes esame labai toli nuo žmonių gyvenamų namų! — sušuko Mabelė. — Tai iš tikrųjų pasienis.

— O ar pasitaiko tokių reginių prie jūros kranto arba prie didmiesčių? — susidomėjęs paklausė Pėdsekys.

— Nemanau.

— Prieš pat karą aš plaukiojau palei šitas pakrantes, medžiodamas žvėrių kailius. Čia aš jau esu buvęs; nors ir ne toje pačioje vietoje: mes sustodavome ten, kur ana matyti žaibo įskeltas ąžuolas.

— Kaip jūs, Pėdseky, galite taip tiksliai atsiminti visas šias smulkmenas?

— Tai — mūsų namai ir gatvės, mūsų rūmai ir šventovės. Kaip aš jų neatsiminsiu! Kartą mudu su Didžiuoju Slibinu paskyrėme vienas antram pasimatymą po šešių mėnesių, vidudienį, prie eglės, o patys buvome per tris šimtus mylių nuo jos. Jeigu jo nesudegino žaibas, tas medis tikriausiai ir dabar tebestovi vidury miško, per penkiasdešimt mylių nuo visų gyvenviečių. Ta vieta yra atsimintina dėl daugybės bebrų, kurie ten veisėsi.

— Ir judu susitikote toje vietoje sutartą valandą?

— O ar saulė neteka ir nesileidžia? Kai aš nuėjau tenai, Slibinas jau stovėjo po medžiu, atsirėmęs į kamieną; jo mokasinai buvo purvini ir mauruoti. Delavaras buvo įklimpęs į pelkę, iš kurios vos vos išsikapstė; bet kaip saulė, rytą pakylanti iš anapus rytinių kalnų ir vakare nusileidžianti už vakarinių, taip ir jis buvo ištikimas sutartai vietai ir valandai. Nebijokite dėl Čingačguko: jis niekad neapgaus nei draugo, nei nedraugo. Taip, jis su visais vienaip elgiasi.

— O kur jis dabar? Kodėl jis ne su mumis?

— Jis seka mingus, ir man iš tiesų reikėtų būti ten. Bet žmogaus silpnybė...

— Jūs, Pėdseky, atrodo, nepažįstate jokių silpnybių! Aš dar nesutikau žmogaus, turinčio tiek maža silpnybių, kaip jūs.

— Jeigu jūs čia turite galvoje jėgą ir sveikatą, Mabele, tai gal ir tiesą sakote. Bet aš manau, kad tyras oras, veiklus gyvenimas ir sveikas miškų maistas kiekvieną apsaugos nuo gydytojo. Bet ir aš esu žmogus, kaip ir visi kiti... Taip, iš kai kurių ženklų aš pastebiu turįs labai daug žmogiškų silpnybių.

Mabelė atrodė nustebusi ir susidomėjusi.

— Jūsų miškų gyvenimas kažkuo kerintis, Pėdseky! — sušuko ji susižavėjusi. — Aš jaučiu, kad imu pamėgti didingą miškų tylą ir netrukus pasidarysiu tikra pasienio gyventoja. Miestuose man nuobodu; mano tėvas veikiausiai čia praleis likusias savo gyvenimo dienas, ir aš esu tikra, kad, pasilikdama su juo, būsiu laiminga ir niekad nebenorėsiu grįžti prie vandenyno krantų.

— Miškai niekad nėra nebylūs tiems, Mabele, kurie nori girdėti, ką jie šneka. Dažnai aš ištisas dienas slankiodavau po juos vienui vienas, nė kiek nesiilgėdamas žmonių draugijos. Kalbos, kurias miškas kalba, yra protingos ir pamokomos. Tik reikia jas suprasti.

— Aš manau, vienumoje jūs laimingesnis, Pėdseky, negu žmonių draugijoje.

— Aš to nepasakysiu, ne tai norėjau pasakyti... Buvo toks laikas, kai miške aš nieko daugiau negalvodavau. Bet dabar mane paveikė kiti jausmai... Matyti, gamta reikalauja savo. Visi ieško sau poros, Mabele, ir žmogus taip pat.

— O ar jūs niekad neketinote vesti ir savo likimu su kuo nors dalintis? — atjausdama paklausė Mabelė. — Man rodos, visiškai jūsų laimei trūksta tiktai namų židinio, kur jūs galėtumėte sugrįžti po savo klajonių. Jeigu aš būčiau vyriškis, kaip man patiktų bastytis po tuos miškus ir plaukioti po šitą puikų ežerą!

— Aš jus suprantu, Mabele, ir tegu dievas jums atlygina už tai, kad jūs galvojate apie laimę tokių mažų žmonių, kaip mes! Tiesa, ir mes turime savo džiaugsmų, bet mes galėtume būti laimingesni. Taip, aš manau, mes galėtume būti laimingesni!..

— Laimingesni? Kokiu gi būdu, Pėdseky? O šitas tyras oras, šitas vėsus ir ūksmingas miškas, tas nuosta-

bus ežeras, rami sąžinė ir viskas, ko žmogui būtinai reikia — ar laimei to viso maža?

— Kiekvienas gyvas padaras turi savo prigimtį, Mabele! Žmogus taip pat turi savo prigimtį, — atsakė palydovas, vogčiomis žvilgtelėjęs į savo pašnekovę. — Visi turi jai nusilenkti. Ar matote balandį aname krante, ten, kur išvirtęs kaštonmedis?

— Matau; rodos, jis čia yra vienintelis gyvas daiktas, be mūsų.

— Ne, Mabele, ne! Antai skrenda jo draugė; ji buvo kitame krante ir greit prislinks prie jo.

— Aš jus suprantu, Pėdseky, — nusišypsojusi atsakė Mabelė; ji kalbėjosi su palydovu ramiai, kaip su tėvu. — Bet juk ir medžiotojas gali sau rasti draugę net šitame nykiame krašte. Indėnų moterys geros ir ištikimos. Štai kad ir Arouhedo žmona: ji myli savo vyrą, nepaisydama, kad jis dažniau rauko kaktą, negu šypsosi.

— Ne, Mabele, ne! Iš to nieko gero neišeitų. Jei sutikčiau tokią moterį, kaip jūs, ir jeigu ji sutiktų būti medžiotojo žmona ir nepaniekintų manęs, nemokšos ir storžievio, tada visi praeities sunkumai man atrodytų kaip grakštūs danieliaus šuoliai, o ateitis — kaip saulės spindėjimas.

— Tokią moterį, kaip aš? Nuostabu, kad mano amžiaus ir tokia užgaidi mergina, kaip aš, galėtų būti visame pasienyje drąsiausiojo žvalgo ir puikiausiojo medžiotojo žmona.

— Ak, Mabele, aš bijau, kad manyje susimaišė baltojo ir raudonodžio prigimtis... Su tais privalumais, kuriuos jūs man priskiriate, aš gal tikrai galėčiau išsirinkti žmoną indėnų gyvenvietėje.

— O, aš neabejoju, Pėdseky, kad jūs nenorėtumėte turėti žmonos tokios tuščios, aikštingos ir nepritvrusios

merginos, kaip aš... — Ji tik tik nepridūrė: „ir tokios jaunos", bet nuo tų žodžių ją sulaikė instinktyvus mandagumo jausmas.

— O kodėl gi ne, Mabele? Jeigu jūs nenutuokiate apie mūsų, pasieniečių, darbus ir papročius, tai geriau už mus žinote linksmų istorijų ir miesto papročių. Jūs sakote esanti aikštinga, aš to žodžio nesuprantu, bet jeigu jis reiškia „puiki", ak, Mabele, tai jokia yda mano akyse, ir aš bijau dėl savęs... Jūs ne aikštinga: jūs taip atsidėjusi klausėtės tuščių mano pasakojimų apie medžioklę ir miško nuotykius; o ilgainiui įgysite ir patyrimą. Tačiau, Mabele, aš bijau, kad vyrai nedaug apie visa tai galvoja, pasišaudami vesti, — taip man atrodo.

— Pėdseky, jūsų žodžiai... jūsų žvilgsnis... Žinoma, visa tai juokai, ne kas kita, kaip tik juokai...

— Man visada malonu būti šalia jūsų, Mabele! Jeigu aš galėčiau tikėtis, kad mano kalba jums taip pat patinka, kaip ir man, tai aš šią laimingą naktį užmigčiau taip ramiai, kaip nė karto nemiegojau per visą praėjusią savaitę...

Mabelė buvo pastebėjusi, kad ji patinka palydovui. Instinktas jau seniai jai tai pasakė. Bet niekada jai neatėjo į galvą, kad Pėdsekys nori ją vesti. Šią gi valandą ne tiek žodžiai, kiek jo veidas atidengė jai visą teisybę. Ji buvo pritrenkta.

— Mudu turime gerai vienas antrą suprasti, Pėdseky, kad tarp mudviejų neliktų jokio debesėlio. Jūs esate toks atviras ir nuoširdus, kad man būtų nuodėmė neatsakyti jums taip pat nuoširdžiai. Juk tiesa, kad tai buvo juokai? Juk jūs kalbėjote tiktai apie draugystę, kurią jūsų patyrimo bei būdo žmogus gali jausti tokiai jaunai merginai, kaip aš?

— Man atrodo, kad visa tai labai natūralu, Mabele! Tikrai, aš taip manau. Seržantas man sakė tą patį jautęs jūsų močiutei, ir aš esu pastebėjęs, kad, rodos, tą patį jautė jaunuoliai, kuriuos kartais tekdavo lydėti per miškų tankmes. Taip, taip, visa tai labai natūralu, ir todėl, matyti, tie jausmai lengvai įsiskverbia į sielą, ir sieloje tada pasidaro taip gera ir malonu.

— Jūsų žodžiai mane neramina, Pėdseky. Sakykite aiškiau — arba baikime šią kalbą. Juk jūs nenorėjote pasakyti... jūs nemanėte... — Dabar Mabelė nutilo ir valandėlę negalėjo ištarti to, ką taip labai norėjo pasakyti. Pagaliau, įsidrąsinusi ir nusprendusi, kaip ten bebuvę, sužinoti visą teisybę, ji kalbėjo toliau: — Ar ne tiesa, Pėdseky, jūs neketinote pasakyti, kad norite mane vesti?

— Aš to noriu, Mabele, ir jūs išreiškėte tatai aiškiau, negu aš su miškine savo prigimtimi, su savo pasienio manieromis. Mudu su seržantu kaip tik taip nutarėme, jeigu jūs to panorėsite. Nors aš ir nemanau, kad galėčiau patikti tai, kuri verta vyro — geriausio žmogaus visoje Amerikoje.

Iš pradžių Mabelės veide pasirodė skaudus sumišimas, paskui blykstelėjo nusistebėjimas, kuris pagaliau virto liūdesiu.

— Mano tėvas! — sušuko ji. — Mano tėvas nori, kad aš būčiau jūsų žmona, Pėdseky?

— Taip, Mabele, jis to nori. Jis netgi mano, kad jūs dėl to apsidžiaugtumėte, ir mane beveik privertė tuo tikėti.

— Bet jūs, jūs pats... jums, tur būt, vis tiek, ar tas jo keistas noras įvyks, ar neįvyks?

— Kas taip?

— Aš noriu pasakyti, kad jūs kalbėjote apie šitas vedybas tiktai dėl to, kad norėjote suteikti mano tėveliui

malonumą, be jokių kitų ketinimų... Ir ar ne tiesa, jūs neįsižeiskite, koks bebūtų mano atsakymas?

Žvalgas greit žvilgtelėjo į Mabelę, kurios veidą nutvieskė skaistus raudonis; atvirame ir kilniame Pėdsekio veide atsispindėjo prakilnus susižavėjimas Mabele.

— Aš dažnai jausdavausi laimingas, Mabele, kai po sėkmingos medžioklės klajodavau po miškus, stiprus ir sveikas, kvėpuodamas tyru kalnų oru. Dabar gi matau, jog visa tai paika ir kvaila, palyginus su tuo, ką pajusčiau, jeigu sužinočiau, kad jūs apie mane galvojate truputėlį geriau, negu apie kitus.

— O taip, Pėdseky! Apie jus aš galvoju geriau, negu apie daugelį kitų. Aš netgi nežinau, ką galėčiau sulyginti su jumis. Vargu kur nors rasis kitas toks tiesus, teisingas, doras, narsus ir sąžiningas žmogus, kaip jūs.

— Ak, Mabele, jūsų žodžiai tokie saldūs, jie taip padrąsina! Seržantas neklydo, ir aš, matyti, be reikalo būkštavau.

— Pėdseky, mudu turime vienas antrą suprasti! Šis klausimas yra toks rimtas ir svarbus... Aš jus labai branginu, aš jus gerbiu, kaip savo tėvą, tačiau jūsų žmona būti negaliu. Aš...

Pėdsekio veidas bematant pasikeitė, ir tas pasikeitimas buvo toks didelis, kad Mabelė tuojau nutilo, nepaisydama stipraus savo noro tiksliau išsiaiškinti. Abu keletą minučių tylėjo. Apvilti lūkesčiai Pėdsekiui sukėlė liguistą maudulį, nepakeliamą kančią. Atrodė, kad jis dūsta; ranka jis suėmė apikaklę, lyg norėdamas sumažinti fizinį skausmą. Išsigandusi Mabelė iš siaubo suvirpėjo, pamačiusi, kaip mėšlungiškai susigniaužė jo pirštai.

— Pėdseky! — sušuko ji. — Aš, tur būt, pasakiau daugiau, pasakiau šiurkščiau, negu norėjau; taip tikrai

galėjo atsitikti, juk sakoma, kad kartais moterys pačios nežinančios, ką šneka. Aš tik norėčiau, kad jūs suprastumėte, jog mudu vargu ar kada galėsime žiūrėti vienas į antrą, kaip vyras į žmoną.

— Aš nežiūriu taip, aš taip ir nežiūrėsiu į jus, Mabele, — prislėgtu balsu atsakė Pėdsekys. — Ne, ne, aš niekad taip į jus nežiūrėsiu... nei į jus, nei į ką kitą...

— Pėdseky, mielasai Pėdseky, neskirkite mano žodžiams per daug reikšmės! Tokios vedybos būtų neprotingos.

— Taip, jos būtų nenatūralios, tai būtų priešinga prigimčiai. Aš taip ir sakiau seržantui, tik jis manimi netikėjo.

— Kam aš pasakiau! Duokite man savo ranką, Pėdseky, mano mielas, mano kilnusis Pėdseky! Įrodykite, kad nejaučiate man neapykantos! Dievaži, pažvelkite linksmiau į mane!

— Mabele!.. Ar galėčiau aš jūsų neapkęsti?!. Linksmai į jus žiūrėti!.. Et!..

— Duokite man savo ranką, tą vyrišką, tą ištikimą ranką... abi, abi, Pėdseky! Man bus sunku ir kartu, kol aš nežinosiu, kad mudu liekame draugai ir kad visa tai buvo tik nesusipratimas.

— Mabele... — ištarė Pėdsekys, susimąstęs žiūrėdamas į veidą kilniai mergaitei, kuri švelniuose, mažuose savo piršteliuose laikė grubias ir įdegusias jo rankas; jis nusijuokė tyliu savo juoku tuo metu, kai didelis skausmas atsispindėjo visuose jo veido bruožuose, nepraradusiuose įprasto savo kilnumo ir nuoširdumo. — Mabele, dėl to kaltas seržantas!

Jis nebegalėjo susivaldyti. Didelės ašaros nuriedėjo jo skruostais. Jis skausmingai pirštais sugniaužė sau

gerklę. Jo krūtinė kilnojosi, lyg ją būtų užgulusi nepakeliama našta.

— Pėdseky! — sušuko Mabelė. — Ką jūs norite, kad aš jums padaryčiau? Sakykite... Pasakykite vieną žodį, Pėdseky, nusišypsokite dar kartą. Vieną žodį, vieną švelnų žodelį, vieną šypsnį — kuo nors parodykite, kad atleidžiate!..

— Dėl to kaltas seržantas, seržantas suklydo... — sušuko Pėdsekys, prisivertęs nusišypsoti. (Mabelė krūptelėjo, pamačiusi tą nenatūralią šypseną, tą kančios ir dirbtinio linksmumo derinį.) — Aš tai žinojau ir sakiau jam. Taip, seržantas suklydo...

— Jeigu aš negaliu tapti jūsų žmona, tai juk mudu galime būti draugai! — paprieštaravo Mabelė, susijaudinusi beveik tiek pat, kiek ir jos palydovas. — Mudu visuomet galime būti draugai... Mudu būsime draugai!

— Aš taip ir maniau, kad seržantas klysta, — tarė palydovas, vos vos tvardydamasis. — Aš žinojau, kad negaliu patikti mieste išauklėtai mergaitei. Geriau jis nebūtų man pasakojęs apie savo planus, Mabele, ir geriau jūs nebūtumėte buvusi man tokia lipšni ir nuoširdi! Taip, šitaip būtų buvę geriau!

— Jeigu aš kaip nors netyčia galėjau sužadinti jūsų viltis, Pėdseky, tai niekad aš to sau nedovanosiu... Patikėkite, aš esu pasiryžusi verčiau pati kentėti, nekaip jums suteiktī skausmo!

— Aš pats apsigavau, Mabele. Dabar aš tai aiškiai matau. Pasistengsiu varyti tas mintis šalin ir vėl imsiuos ieškoti žvėrienos ir priešų, kaip pirmiau. Ak, Mabele, nuo tos dienos, kai jus pamačiau, nuėjau klaidingais pėdsakais!

— Bet jūs surasite teisingąjį kelią, jūs suprasite, kad aš jums netinku būti žmona.

— Aš taip sakiau seržantui, bet jis vis spyrėsi. Aš žinojau, kad jūs esate per jauna ir per graži, ne pora mano amžiaus žmogui, kuris ir jaunas būdamas nebuvo iš gražiųjų. Be to, jūsų prigimtis juk ne tokia, kaip mano, ir medžiotojo lūšna negali būti tinkamas būstas merginai, išauklėtai mieste. Jei aš būčiau jaunesnis ir gražesnis, kaip, pavyzdžiui, Džasperas Gėlasis Vanduo...

— Kuo čia dėtas Džasperas? — nekantriai nutraukė jį Mabelė. — Kalbėkime apie ką kita.

— Džasperas — puikus vaikinas, Mabele! Jis gražus, labai gražus! — geraširdiškai atsakė palydovas ir suglumęs pasižiūrėjo į mergaitę. — Jeigu aš nors per pusę būčiau toks gražus, kaip Džasperas...

— Nekalbėsime apie Džasperą, — tarė Mabelė parausdama. — Jis, gal būt, gražus siaučiant uraganui arba būnant ežere, bet ar jis to vertas, kad kalbėtume apie jį dabar?

— Aš žinau, Mabele, kad jis geresnis, nei tas, kuris, tur būt, taps jūsų vyru, nors seržantas ir sako, kad to niekuomet nebus.

— Kas gi taip bus mano vyru, Pėdseky?

— Kvartirmeisteris, leitenantas Miuiras.

— Ne, Pėdseky, tegu leitenantas Miuiras ieško sau žmonos kur nori: mano vardas nepadidins jo žmonų sąrašo.

— Dėkui jums, Mabele, dėkui! Aš bijojau, kad jus gali suvilioti jo laipsnis. Ne pavydas verčia mane taip kalbėti. Jeigu jūs sumanytumėte pamilti vertingą jauną vyrą, sakysime, kad ir Džasperą Uesterną...

— Ko jūs taip įsikandote tą Džasperą Uesterną, Pėdseky? Ką bendro jis gali turėti su mudviejų draugyste? Verčiau pakalbėkime apie jus ir apie tai, kaip jūs praleisite šią žiemą.

— Kalbėti apie mane, Mabele? Gana jau! Ne kažko vertas buvau pirma, nebent tik žvalgyboje, nebent tik susirėmimuose su priešu; o dabar, kai supratau seržanto klaidą, tai mano vertė dar labiau nukrito. Ką gi čia bekalbėti apie mane? Man buvo labai malonu būti arti jūsų ir net įsivaizduoti, kad seržantas neapsiriko, bet dabar jau viskas aišku. Aš su Džasperu leisiuos į ežerą; mudu turėsime daug darbo, ir tada, gal būt, išsisklaidys ir tuščios mano svajonės.

— Ir jūs užmiršite tai, kas buvo? Jūs užmiršite mane? Ne, manęs jūs neužmiršite, Pėdseky, bet jūs grįšite prie seno savo darbo, prie savo žvalgybos miške, ir mergaitė, kuri jūsų neverta, jau nebetrikdys jūsų dėmesio ir ramybės. Jūs vėl svajosite apie medžioklę, apie danielius, apie bebrus...

— Deja, Mabele, aš jau nebenoriu svajoti. Kol jūsų nebuvau sutikęs, aš dar galėdavau svajoti apie miškų žvalgybą, apie irokėzų gaudymą, apie grumtynes, žabangas, kautynes. Bet nuo to laiko, kai pažinau jus, niekas manęs nebevilioja. Dabar nebe tuos sapnus sapnuoju! Praėjusią naktį, ten, įguloje, sapnavau, kad klevų miškely stovi mano gryčia ir po kiekvienu medžiu — Mabelė Dungam, o paukščiai čiulbėjo taip, kad elnias, ir tas sustojo jų pasiklausyti. Aš šoviau į jį, bet mano „elniamušys" užsikirto, ir elnias nusijuokė man tiesiai į akis, linksmai, kaip jauna mergaitė.

— Liaukimės apie tai kalbėję, Pėdseky! — tarė Mabelė, šluostydama ašaras. Mergaitę labai sujaudino jo atvirumas, kuris rodė, kaip stipriai jis ją myli. — Dabar einame pasitikti tėvo: jis turi būti arti, nes girdėjau netoliese šūvį.

— Seržantas apsiriko... Žinoma, apsiriko! Argi galima jungti balandėlę su vilku?

— Štai ir tėvelis! — sušuko Mabelė, stengdamasi atrodyti linksma. — Pėdseky, draugai turi saugoti savo paslaptis, ar ne tiesa?

Tuo tarpu stojo tyla; sutraškėjo sausos šakos, ir jiedu netrukus pamatė seržantą, išeinantį iš miško ir kopiantį į kalvą. Priėjęs arčiau, jis pasižiūrėjo į Pėdsekį, paskui į dukterį ir jai tarė:

— Mabele, mano brangioji, tu esi jauna ir lengvutė — nubėk ir paimk paukštį, kurį aš nušoviau. Jis nukrito į pušynėlį... antai ten, pamiškėje, palei krantą... Matai, Džasperas signalizuoja, kad išplaukia... Tu čia jau nebekopk, mes patys nusileisime pas tave pakrantėn.

Mabelė paklausė ir grakščiais žingsniais nubėgo nuo kalvos. Bet kai tik pasislėpė už medžių nuo tėvo ir palydovo akių, ji prisiglaudė prie kamieno ir gailiai pravirko. Seržantas žiūrėjo jai iš paskos, kol ji dingo, tada, draugiškai šyptelėjęs, kreipėsi į savo bičiulį.

— Ji tokia pat lengvutė, kaip ir jos motina; turi ji šiek tiek ir tėvo jėgos, — tarė jis. — Aš net manau, kad jos motina nebuvo tokia graži, kaip duktė; tačiau Dungamai — iš viso tiek vyrai, tiek moterys — visada buvo gražūs. Na, Pėdseky, tikiuosi, tu nepraleidai progos ir viską aiškiai pasakei? Šiais klausimais moterys mėgsta atvirumą.

— Manau, kad aš ir Mabelė pagaliau supratome vienas antrą, seržante, — atsakė Pėdsekys, žiūrėdamas į šalį, kad nesusidurtų su savo draugo akimis.

— Juo geriau. Yra žmonių, įsivaizduojančių, kad neaiškumas suteikiąs meilei ypatingo žavumo; aš gi esu iš tų, kurie mano, kad juo aiškiau pasako liežuvis, juo lengviau supranta galva. Ar Mabelė nustebo?

— Bijau, kad taip, seržante... Atrodo, kad jai tai buvo staigmena.

— Na, tai kas? Juk staigmena meilėje — tai tas pat, kas ir žabangos kare. Netikėtai užklupti moterį taip pat lengva, kaip ir iš netyčių pulti priešą. Mabelė juk nepabėgo, brangus mano drauge?

— Ne, seržante, ji nebandė bėgti, gryna sąžine galiu tai pasakyti.

— Tikiuosi, ji nepasirodė perdaug nekantri? Jos motina buvo atsargi ir ištisą mėnesį čiaupėsi... O vis dėlto atvirumas — geras bruožas tiek moteriai, tiek vyrui..

— Tiesa, tiesa, bet taip pat ir protingumas.

— Nėra ko tikėtis didelio proto iš dvidešimties metų mergaitės, tai atsiras savo laiku. Štai mudviem toks apsirikimas būtų nedovanotinas.

Kol seržantas kalbėjo, Pėdsekio veido išraiška pasikeitė keletą kartų, nors jam jau spėjo grįžti įprasta savitvarda. Jis čia pakeldavo, čia nuleisdavo akis; jo veide lengva buvo įžiūrėti keistą sielos skausmo ir linksmumo derinį, kuris taip sukrėtė Mabelę.

— Tu sakai tiesą, seržante, — atsakė Pėdsekys, — tokiam žmogui, kaip tu, apsirikimas — didelis dalykas.

— Tu pats pasakysi, kokia atvira ir nuoširdi yra Mabelė, — tik reikia kiek palaukti!

— Ak, seržante!

— Žmogus su tokiais, kaip tavo, privalumais ir uolai padarytų įspūdžio, tik reikia laiko.

— Seržante Dungamai, mudu esame seni draugai, daugelį žygių atlikome drauge ir tiek kartų vienas antram padėjome, todėl galime kalbėti atvirai. Kur tu atradai, kad tokia mergina, kaip Mabelė, gali jausti simpatiją tokiam neaptašytam žmogui, kaip aš?

— Kaip tai kur, mielas drauge? Buvo daugybė priežasčių, ir labai rimtų priežasčių: pavyzdžiui, mudviejų

padarytos vienas kitam paslaugos; mudviejų žygiai, apie kuriuos tu ką tik užsiminei... taip, pagaliau juk tu esi išbandytas ir ištikimas mano draugas.

— Visa tai gražiai skamba man ir tau, seržante, bet tai nė kiek nesusiję su miela tavo dukra. Ji gali pagalvoti, kad žygiai, apie kuriuos mudu dabar kalbėjome, tik atbukino tuos mano bruožus, kurie, gal būt, anksčiau buvo šiek tiek malonesni. Vargu galima laimėti merginos meilę per seną draugystę su tėvu. Tiktai žmonės, panašūs savo charakteriais, gali pamilti vienas antrą, o mano charakteris, mano įpročiai visiškai nepanašūs į Mabelės Dungam įpročius.

— Tu vis dar perdaug kuklus, Pėdseky, o tokiu būdu nelaimėsi mergaitės meilės. Kuklumas yra geras dalykas rekrūtui ir ypač — į pulką priskirtam jaunesniam leitenantui, kuris neišdrįs tyčiotis iš viršilos, kaip reikiant neapsipažinęs su savo pareigomis. Pagaliau kuklumas tinka pastoriui, tačiau velniai jį griebtų, jeigu jis apima tikrą karį arba įsimylėjusį žmogų! Pasistenk nusikratyti savo kuklumu, jeigu nori laimėti moters širdį. O kai dėl tavo nuomonės, kad tiktai panašūs žmonės sutaria, tai ji panašiais atsitikimais neturi jokios prasmės. Ne, ne! Mano išmanymu, kaip tik nepanašūs žmonės sugyvena — ir dėl to tau nėra ko būkštauti, pamačius Mabelę. Pasižiūrėk į leitenantą Miuirą: sako, jis turėjęs penkias žmonas, o kuklumo turi ne daugiau, kaip devynuodegis rimbas.

— Leitenantas Miuiras nebus Mabelės Dungam vyras, kad ir kaip jis besisuktų.

— Teisingai pastebėta; Pėdseky, nes aš seniai nutariau, kad mano žentas būsi tu.

— Tegu Mabelė klauso savo širdies balso, seržan-

te! Ji yra jauna, jos širdis dar visai laisva, ir aš nenoriu nė menkiausiu pūkeliu apsunkinti jos sielą, kupiną džiaugsmo ir laimės!

— Tu atvirai su ja kalbėjai? — žvaliai paklausė seržantas.

Pėdsekys buvo toks tiesus, kad į šį klausimą negalėjo atsakyti neigiamai; bet jis buvo ir toks prakilnus, kad stengėsi neužtraukti ant Mabelės tėvo, kuris kartais būdavo griežtas ir ūmus, rūstybės.

— Mudu buvome atviri vienas antram, — tarė jis, — ir nors kiekvienas norėtų išskaityti iš Mabelės veido kokį nors prielankumą sau, aš jame neradau nieko, kas leistų man labai gerai apie save manyti.

— Negi ji išdrįso atstumti tave, geriausią savo tėvo draugą! — sušuko seržantas.

Pėdsekys nusigręžė, norėdamas nuslėpti veide atsispindinčią širdgėlą, ir pasakė tyliu, bet tvirtu balsu:

— Mabelė yra perdaug švelni ir negali šiurkščiai atsakyti: ji net ir šuniui nepasakys pikto žodžio. O ir aš ne taip klausiau, kad susilaukčiau griežto atsakymo.

— O tu tikėjaisi, kad mano duktė tuoj puls tau ant kaklo, net nežinodama tikrųjų tavo ketinimų? Jeigu ji taip būtų pasielgusi, tai nebūtų savo motinos duktė, ir aš suabejočiau, ar ji yra mano duktė. Dungamai mėgsta atvirumą, tiktai ne tokios rūšies. Visą šį dalyką palik man, Pėdseky, ir viskas bus gerai. Aš šį patį vakarą tavo vardu pasikalbėsiu su dukra.

— Ne, seržante, ne! Nepatariu tau. Tegu tai lieka tarp manęs ir Mabelės. Aš manau, kad galų gale mudu suprasime vienas antrą. Jaunos mergaitės — baikštūs paukšteliai; jos nemėgsta, kad jas per daug verstų arba kad rūsčiai su jomis kalbėtų.

— Aš su viskuo sutinku, drauguži, bet tiktai su sąlyga, kad tu man duosi garbės žodį pasikalbėti su ja aiškiai, be jokių vinguriavimų, pasitaikius pirmai progai.

— Aš ją paklausiu, seržante... Taip, paklausiu ją, kad tik tu man pasižadėtum nesikišti į šį reikalą. Aš paklausiu Mabelę, ar ji nori tekėti už manęs, nors ji ir imtų kvatoti man į akis, klausydamasi šito pasiūlymo.

Seržantas Dungamas mielai tam pritarė. Jis buvo tvirtai įsitikinęs, kad žmogus, kurį jis pats taip gerbė, negali nepatikti jo dukteriai.

Kai tiedu draugai leidosi nuo kalno prie kranto, seržantas stengėsi įtikinti palydovą, kad vien tiktai jo nepasitikėjimas savimi pakenkęs jo pasisekimui. Bet Pėdsekys buvo perdaug kuklus iš prigimties, be to, nusivylęs po pasikalbėjimo su Mabele ir todėl negalėjo sutikti su Dungamu. Bet seržantas iškėlė tiek įrodymų, kad jo žodžiai Pėdsekiui pasirodė turį pagrindo. Šiam naiviam gamtos vaikui taip džiugu buvo galvoti, kad Mabelė dar gali būti jo! Net ir paskutinis pasikalbėjimas su Mabele ėmė jam rodytis iš kitos pusės. Tiesa, jis ne viskuo tetikėjo, ką jam kalbėjo seržantas, tačiau negalėjo atsisakyti minties, kad mergaitės baikštumas ir nepasitikėjimas savais jausmais privertė Mabelę taip pasielgti.

— Kvartirmeisterio Mabelė nemėgsta, — tarė Pėdsekys, atsakydamas į seržanto pastabą. — Ji į jį žiūri kaip į žmogų, kuris jau turėjo penkias žmonas.

— Tų penkių žmonų jam ir užteks! Sutinku, galima vesti dukart, nepažeidus doros bei padorumo įstatymų, bet keturis kartus — nedovanotina.

— Man rodos, kad ir vieną kartą vesti — jau „aplinkybė", anot misterio Kepo, — kaip paprastai, tyliai nu-

sijuokęs, tarė Pėdsekys. Jis jau pradėjo atgauti savo įprastą sąmojį.

— Žinoma, mano drauge, ir tai sunkiausiai įveikiama aplinkybė! Aš tau patarčiau niekuomet nevesti, jeigu tau į žmonas nebūčiau paskyręs savo dukters... Bet štai ir ji! Tss!.. Tyliau!

— Ak, seržante, aš bijau, kad tu klysti!

DEVYNIOLIKTASIS SKYRIUS

Mabelė jųdviejų laukė prie kranto. Valtis buvo tuojau nuleista į vandenį. Pėdsekys pervežė savo bendrakeleivius per putotas bangas taip pat vikriai, kaip ir pirma, ir besiplakančios bangos neaptėškė nė lašeliu vandens, kol jie priplaukė prie „Bėgūno" borto.

Ontarijas jau nurimo; tiktai palei pakrantės povandeninių uolų eilę sklido vandens ratilai, panašūs į tuos, kuriuos skleidžia į vandenį įmestas akmuo. Džasperas pakėlė bures, laukdamas palankaus vėjo.

Saulė jau buvo nusileidusi, kai grotas išsipūtė ir kuteris pradėjo skrosti bangas. Iš pietų pusės pūtė lengvas vėjelis. Naktis praėjo be neramumų; kuterio keleiviai sumigo kietai ir ramiai.

Nepasitikėjimas Džasperu iš pradžių sukėlė kai kurių abejonių, kas turėtų vadovauti kuteriui, bet pagaliau viskas išsisprendė gražiuoju. Kepas išlaikė vyriausiojo vado valdžią, o jaunuoliui buvo pavesta manevruoti, bet tik senajam jūrininkui prižiūrint bei pritariant. Džasperas su tuo sutiko, kad tik Mabelei nereikėtų patirti naujų pavojų; jis neabejojo, kad dabar, kai aprimo audra, „Monkalmas" ims vytis „Bėgūną".

Jaunuolis spėliojo, kad „Monkalmo" vadas, jaunas ir narsus prancūzų karininkas, kai tik leis vėjas, iškels in-

karą prie Niagaros prieplaukos ir išplauks į ežero vidurį, kad galėtų apžvelgti kuo didesnį plotą ir iš anksto pastebėti „Bėgūną". Todėl Džasperas nusprendė, kad protingiausia bus laikytis arčiau kranto. Kuterio stiebai ir takelažas ne taip matomi kranto fone, ir tuo būdu lengviau galima išvengti susidūrimo su priešo laivu. Džasperas mieliau norėjo plaukti palei pietinį krantą, nes vėjas pūtė iš tos pusės, o ir priešui buvo sunkiau tikėtis, kad kuteris plauks palei tą krantą arti prancūzų gyvenviečių ir postų.

Laimė, Kepas nieko apie tuos planus nežinojo. Džasperas dar prieš auštant pamažu paėmė valdžią į savo rankas ir įsakinėjo, su niekuo nesitardamas. Įgula klausė jo pasitikėdama ir nesiginčydama.

Vos tik pradėjo aušti, visi susirinko denyje. Rytuose, vakaruose ir šiaurėje tesimatė tiktai vanduo, paauksintas tekančios saulės spindulių, o pietuose žaliavo miškai, kurie tais laikais supo Ontariją. Staiga priešais visiškai prašvito, ir krante prie upės žiočių pasirodė masyvios kažkokios pilies sienos, gerai iš oro sutvirtintos bastionais ir aštriatvorėmis. Tą valandėlę, kai pasimatė tvirtovė, viršum jos pakilo lyg koks baltas debesis. Greit paaiškėjo, jog tai ant aukšto stiebo plevėsuoja balta Prancūzijos vėliava.

Tada Kepas sušuko:

— Purvina servetėlė plevėsuoja ore! Tai tokia pat tiesa, kaip kad aš esu Čarlzas Kepas! — murmtelėjo jis. — Mes taip glaudžiamės prie šito prakeikto kranto, lyg pirmą kartą grįžtume iš Indijos ir turėtume ten susitikti su vaikais ir žmonomis! Klausykite, Džasperai, juk jūs, rodos, neatvykote čia varlių gaudyti? Kodėl gi taip arti plaukiate prie šitos Naujosios Prancūzijos?

— Aš laikausi arčiau kranto, ser, nes tikiuosi nepa-

stebėtas aplenkti priešo laivą; esu tikras, kad jis turi būti kur nors čia, pavėjui.

— Gerai, gerai! Žodžiais viskas labai gerai; tikiuos, kad tokie pat bus ir darbai. Drįstu manyti, kad čia nėra povandeninės srovės?

— Į šį krantą mus neša vėjas, — atsakė Džasperas nusišypsodamas. — O aš manau, jūs sutiksite, misteri Kepai, kad nebloga stovėti nuleidus inkarą toje vietoje, kur yra stipri povandeninė srovė. Ta srovė mums išgelbėjo gyvybę.

— Prancūziški tauškalai! — burbtelėjo Kepas pusbalsiu, nė kiek nepaisydamas, kad Džasperas gali jį išgirsti. — Duokš mums sąžiningą, kilnią, atvirą srovę, kuri nebijo dienos šviesos! O kokia prasmė iš niekšingų jūsų povandeninių srovių, kurios slypi gelmėse taip, kad jų ir nematyti! Jei jau viską iškelti aikštėn, tai reikia pasakyti, kad tas išgarsintasis mūsų išgelbėjimas — tai tik iš anksto sugalvotas triukas!

— Vis dėlto, brolau, — tarė seržantas, — mes dabar bent galime apžiūrėti priešų postą prie Niagaros. Nereikia žiopsoti, plaukiant pro jį: neužmirškite, kad dabar atsidūrėme akis į akį su priešu.

Seržantas veltui įspėjinėjo, nes visi ir taip jau smalsiai žiūrėjo į šitokiame užkampyje atsiradusią žmonių gyvenamą vietelę. Vėjas padėjo „Bėgūnui" greitai skrosti bangas. Džasperas paėmė už vairo ir pasuko kuterį arčiau prie upės žiočių. Tuojau pat pasigirdo vėjo atblokštas duslus, tolimas šniokštimas; buvo galima pagalvoti, jog tai iškilmingi kažkokių milžiniškų vargonų garsai. Protarpiais atrodė, kad nuo tų garsų dreba žėmė.

— Tai, regis, pakrantės mūšos šniokštimas, — tarė Kepas, kurio klausa buvo pritrenkta keistų garsų.

— Taip, taip, — tarė Pėdsekys, — tai bangų mūša, kurią galima sutikti tiktai šioje pasaulio dalyje. Tai ne povandeninė srovė, misteri Kepai! Bangos, kurios sudūžta ten į uolas, nebegrįžta atgal. Jūs girdite balsą senosios Niagaros, kuri krinta nuo kalno žemyn.

— Nejaugi rasis toks akiplėša, kuris įtikinėtų, jog ši puikioji upė krinta nuo kalno?

— Įsivaizduokite, misteri Kepai, ji krinta nuo kalno, nes nėra laiptų, kuriais galėtų nulipti. Tokia čionykštė mūsų gamta, nors, tur būt, jūsų vandenyne ji ir gražesnė. Ak, Mabele! Kaip būtų malonu, jeigu jūs galėtumėte pasivaikščioti palei šią upę, bent dešimt penkiolika mylių, iki anų antai kalnų, ir pamatyti mūsų gamtos stebuklus!

— Tai jūs esate matę tą garsųjį krioklį, Pėdseky? — paklausė mergaitė.

— Taip, aš jį mačiau. Tai yra nuostabus ir baisus reginys! Mudu su Didžiuoju Slibinu stebėjome, ką veikia šios tvirtovės įgula, ir Slibinas lyg šiaipsau man pasakė, kad jo giminės padavimuose kalbama apie didįjį krioklį šioje apylinkėje, ir pasiūlė man eiti pasižiūrėti to stebuklo. Buvau girdėjęs iš šešiasdešimtojo pulko kareivių apie krioklį; prie penkiasdešimt penktojo pulko prisidėjau gerokai vėliau. Kiekviename pulke rasi prisiekusių melagių, ir aš tiktai per pusę tikėjau kareivių pasakojimais... Štai mudu su Didžiuoju Slibinu ir ištraukėme, manydami krioklį surasią iš jo trenksmo ir būsime jo ūžimo apstulbinti, kaip kad ir šią minutę. Bet tada jis neūžė taip stipriai, kaip šį rytą. Taip būna ir miškuose, misteri Kepai: kartais viešpatauja tokia tyla, tarytum viskas ramiai ilsisi visoje žemėje. Staiga mudu išėjome prie upės kranto truputį aukštėliau krioklio;

mus lydįs jaunas delavaras surado valtį ir buvo benorįs perplaukti sraunumą, manydamas patekti į salelę, esančią pačiame sūkurio viduryje. Mes jam sakėme, kad tai beprotystė, kad čia juokauti pavojinga. Tačiau jaunieji delavarai — beveik tokie, kaip ir jaunieji kareiviai: garbėtroškos ir pernelyg drąsūs. Mūsų žodžiai jo nepaveikė, ir jis nuplaukė. Iš pradžių valtis lėkė greit, kaip vėjo pučiama burė, paskui ėmė suktis: nei jaunojo delavaro mitrumas, nei jėga negalėjo įveikti srovės smarkumo. Bet iki paskutinės valandėlės jis dėjo neįtikimas pastangas, gelbėdamas savo gyvybę, kaip danielius, kuris šoka į vandenį, bėgdamas nuo šunų. Jis taip greitai yrėsi per srautą, kad mes iš pradžių tikėjome jo pasisekimu; bet jis blogai apskaičiavo atstumą, o kai tą pamatė, bandė pakilti upe prieš srovę. Jeigu jis būtų buvęs net ir mingas, ir tada man būtų jo gaila. Valandėlę delavaras taip įnirtingai grūmėsi, kad buvo beveik įveikiąs krioklio srovę, bet pritrūko jėgų; vienas netikras mostelėjimas irklu — ir jis atšoko atgal ir colis po colio, pėda po pėdos ėmė prarasti tai, ką buvo laimėjęs. Jis pasiekė tą vietą, kur upės paviršius atrodo lygus, tartum nuaustas iš milijono vandens siūlų, ištemptų viršum didžiulės uolos, ir staiga nėrė kaip strėlė ir dingo mums iš akių. Po kelių metų aš sutikau mohauką, mačiusį viską nuo kito kranto. Jis man papasakojo, kad delavaras vis dar mosavęs irklu ore, kol pagaliau dingęs krioklio putose.

— Kas gi atsitiko tam nelaimingajam? — paklausė Mabelė.

— Jis nukeliavo į tuos laimingus kraštus, kur jo tėvų tėvų vėlės sau smagiai medžioja. Jaunuolis buvo garbė-

troška, bet drąsus. Jį pražudė beprotystė, ir dabar jis yra Manitu[1] globoje.

Tuo tarpu iš tvirtovės pasigirdo patrankos šūvis, ir šovinys švilpdamas pralėkė viršum kuterio stiebų. Džasperas šypsodamasis stovėjo prie vairo, nepaisydamas šito nemandagaus pasveikinimo. „Bėgūnas" jau buvo toli ir antro šūvio nebijojo. Kai kuteris priplaukė upę, Džasperas pastebėjo, kad „Monkalmo" čia nėra. Stiebo viršūnėje budįs jūreivis pranešė, kad ežere nematyti jokios burės. Tada Džasperas įsitikino, kad jo apdairumas buvo ne veltui, ir prancūzų laivo vadas, be abejojimo, kur nors ežero viduryje.

Ištisą dieną pūtė pietų vėjas, ir kuteris plaukė per mylią nuo kranto po šešis aštuonis mazgus per valandą. Plaukdamas nuo kyšulio prie kyšulio, „Bėgūnas" rado tokių gilių užutėkių, kad juos galima buvo pavadinti įlankomis. Niekur nesimatė jokių civilizacijos žymių. Upės liejo savo duoklę į didžiulį ežero rezervuarą. Pakrantėje kaip žalia siena stovėjo miškai, ir, be medžių, nieko kito nebuvo matyti. Net ir milžiniškos įlankos, siaurais kanalais sujungtos su Ontariju, čia atsirasdavo, čia vėl dingdavo, nerodydamos jokių gyvybės žymių.

Pėdsekys labiausiai iš visų gėrėjosi matomais vaizdais. Jis negalėjo atsižiūrėti begalinės miško perspektyvos, ir nors jam buvo gera šalia Mabelės, nors jis klausėsi jos balso, vis dėlto keletą kartų per dieną jam kilo noras pasitraukti po klevų, ąžuolų ir liepų skliautais, į tą vienumą, kur jis tik ir tikėjosi rasiąs tvirtą ir pastovią laimę. Kepas kitaip buvo nusiteikęs. Jis ne kartą skundėsi niekur nematąs nei bokštų, nei švyturių, nei

---

[1] Manitu — kai kurių indėnų giminių tuo vardu vadinama aukščiausia dvasia.

daugybės reide plūduriuojančių laivų, ir kalbėjo, kad kito tokio kranto nesą visame pasaulyje; paskui, pasivedęs seržantą į šalį, rimtai jį įtikinėjo, kad šis kraštas niekad nesuklestėsiąs, nes uostai čia esą užleisti, upės tekančios netvarkingai ir net pats vėjas esąs prisisunkęs miškų kvapo ir dėl to, savaime aišku, niekam netikęs.

Iki saulėlydžio kuteris jau nuplaukė šimtą mylių, artėdamas prie Osvego. Seržantas Dungamas laikė savo pareiga pasirodyti tvirtovėje ir gauti naujų instrukcijų, kurių galėjo jam duoti majoras Dunkanas. Todėl Džasperas visą naktį plaukė palei krantą. Nors paryčiu vėjas šiek tiek aprimo, tačiau vis dar pūtė, kol kuteris pasiekė kyšulį per dvi mylias nuo tvirtovės. Čia lengvas vėjelis papūtė iš šiaurės, ir kuteris pasitraukė nuo kranto, nes vėjas galėjo sustiprėti arba pasikeisti.

Paryčiu kuteris buvo Osvego žiotyse, pasisukęs pavėjui, dvi mylios nuo tvirtovės, ir kaip tik ten pasigirdo rytmetinis patrankos šūvis. Džasperas įsakė kiek atleisti škotus ir plaukti prie tvirtovės. Tuo tarpu bake pasigirdo šūksnis, ir visi nukreipė žvilgsnius į rytinį kyšulio krantą: ten, nepasiekiamas forto patrankų, stovėjo „Monkalmas", laukdamas sugrįžtant „Bėgūno".

Prasmukti pro prancūzų laivą buvo neįmanoma: pakėlęs daugiau burių, „Monkalmas" per keletą minūčių lengvai užstotų kuteriui kelią. Būtinai reikėjo tučtuojau ką nors nuspręsti. Po trumpo pasitarimo seržantas vėl pakeitė savo planą ir nutarė kaip galima greičiau plaukti į savo seniau paskirtą vietą; jis buvo įsitikinęs, kad kuteris pralenks priešą ir suskubs nuo jo pasislėpti. „Bėgūnas" iškėlė visas bures ir nuskriejo pavėjui. Tvirtovėje driokstelėjo šūviai, ir ant pylimo pasirodė kareiviai. Bet Lendis nieku kitu, be šio nenaudingo pagerbimo, negalėjo padėti kuteriui. „Monkalmas", savo ruožtu, tarytum

kviesdamas į kovą, paleido keletą šūvių; paskui iškėlė prancūzišką vėliavą ir leidosi vytis, pakėlęs visas bures.

Kelias valandas abu laivai skrodė vandenį neįtikėtinu greičiu, plaukdami trumpais halsais, kad uostas būtų pavėjui. Vienas stengėsi įplaukti į uostą, antras — pastoti jam kelią.

Apie vidudienį tesimatė prancūzų laivo tik stiebų viršūnės. „Bėgūno" priešakyje buvo kelios salos, ir Džasperas galvojo nuplauksiąs už jų ir tuo būdu pasislėpsiąs nuo priešo. Nors Kepas, seržantas ir ypač leitenantas Miuiras tebeįtarinėjo jaunąjį jūrininką išdavyste, tačiau visi, net nebijodami, kad Frontenakas buvo beveik pašonėje, pritarė Džaspero sumanymui. Ne metas buvo samprotauti. Kvartirmeisteris protingai pastebėjo, kad Džasperas gali juos išduoti tik taip: atvirai pasukti kuterį į priešo uostą; o tą visada buvo galima sukliudyti, nes vienintelis kreiseris, kurį ežere turėjo prancūzai, buvo nuo jų pavėjui ir dėl to nesudarė tiesioginio pavojaus.

Galėdamas laisvai veikti, Džasperas greit parodė savo sumanumą. Jis nuplaukė už salų ir pasuko nuo jų į vakarus, palikdamas „Monkalmą" už horizonto linijos. Apie saulėlydį kuteris vėl priartėjo prie pirmosios iš salų, esančių didelėje įlankoje. Dar prieš sutemstant laivas įplaukė į siaurą kanalą; tuo kanalu buvo galima išplaukti tiesiai į postą. Jau buvo dešimta valanda vakaro, ir Kepas reikalavo išmesti inkarą; salų labirintas buvo labai painus, ir senas jūrininkas bijojo patekti po prancūzų tvirtovės šūviais. Džasperas neprieštaraudamas su tuo sutiko, nes jis turėjo atskirą instrukciją nesiartinti prie posto, neapsirūpinus būtinomis priemonėmis. Niekas neturėjo žinoti kelio į postą, nes buvo bijoma, kad koks dezertyras nepraneštų apie jį priešui.

„Bėgūnas" išmetė inkarą nedideliame atkampiame

užutėkyje, kur ir dienos metu būtų sunku jį surasti. Paskui visi, be sargybinio, nusileido žemyn pasilsėti. Kepas tiek išvargo per tas dvi dienas, kad miegojo ilgai ir kietai, ir kai pabudo, jau buvo diena. Vos tik jis atsimerkė, tuojau pajuto, kad kuteris jau iškėlęs inkarą. Palipęs į denį, jis pamatė, kad „Bėgūnas" braunasi pro salas ir kad, be Džaspero ir locmano, nieko denyje nėra, neminint sargybinio, kuriam ne galvoje buvo kuterio pasirinktoji kryptis.

— Ką tai reiškia, misteri Uesternai?! — piktai sušuko Kepas. — Ar tik jūs nenorite nuvežti mus į Frontenako uostą, kol mes miegame?

— Aš vykdau man duotus įsakymus, misteri Kepai. Majoras Dunkanas man įsakė niekad neplaukti prie posto, visų keleivių nepasiuntus žemyn į kajutes. Šiuose vandenyse jam nereikia daugiau locmanų, be tų, kurie eina tarnybą.

Kepas švilptelėjo:

— Puiku! Mes įplaukėme į patį tų krūmų ir uolų vidurį, o denyje nieko nebuvo! Net ir geriausias locmanas iš Jorko paklystų šitame kanale!

— Aš visada maniau, ser, — šypsodamasis pasakė Džasperas, — kad jūs padarytumėt geriau, jeigu kuterį paliktumėt mano rankose, kol jis pasieks paskirtą vietą.

— Mes tatai padarytume, Džasperai, mes taip padarytume, jeigu ne tos aplinkybės! Tačiau aplinkybės yra labai svarbios, ir kiekvienas protingas žmogus turi į jas atsižvelgti.

— Ką gi, ser! Rodos, mes jau esame arti savo tikslo. Jei bus palankus vėjas, netruks nė valandos, kai mes pasieksime savo postą, ir tada jums jau nebeteks būkštauti dėl „aplinkybių", kurios jums tik vaidenasi.

— Hm-m! — Ķepas niekuo negalėjo atsikirsti; viskas rodyte rodė, kad Džasperas veikia atvirai ir be vargo spėjo visus palenkti į savo pusę.

Salų skaičius, gal būt, ir nesiekė tūkstančio, bet jų iš tikrųjų buvo daugybė. Džasperas, išplaukęs iš didžiojo kanalo, palankiam vėjui pučiant, pasroviui praplaukė siauriausius sąsiaurius. Sunku buvo įsivaizduoti, kad „Bėgūnas" galės ten pralįsti, savo takelažu neužkliudęs medžių. Ķartais jis plaukė pro nedidelius užutėkius ir ten, rodos, visiškai pražūdavo tarp krūmų, miško ir uolų. Vanduo buvo toks skaidrus, kad loto visai nereikėjo. Ķelias, matyti, buvo nepavojingas. Gelmė visur vienoda. Bet Ķepas, pripratęs prie vandenyno, nuolat būkštavo, kad kuteris neužplauktų ant seklumos.

— Na, prisipažįstu, Pėdseky, — pagaliau tarė senasis jūrininkas, kai nedidelis laivas sveikas išplaukė iš naujo, dvidešimto iš eilės sąsiaurio, — prisipažįstu, tai reiškia paneigti laivybos mokslą ir velniop pasiųsti visus dėsnius bei taisykles!

— Ne, ne, Sūrusis Vanduo, tai meno viršūnė! Jūs matote, Džasperas niekad neabejoja. Jis kaip geras šuo bėga, aukštyn pakėlęs galvą, pasitikėdamas savo uosle. Dedu galvą, tas vaikinas pagaliau mus nuveš kur reikia, ir tai būtų seniai padaręs, jeigu iš pat pradžių būtų galėjęs laisvai veikti.

— Be locmano, be loto, be švyturio, be plūduro... be...

— Be pėdsako! — nutraukė jį palydovas. — Va šitai man visiškai nepasiekiama! Visi žino, kad vandenyje nelieka pėdsakų, bet Džasperas taip drąsiai plaukia į priekį, lyg matytų aiškius mokasinų pėdsakus ant lapų!

— Velniai žino! Rodos, jis nė kompaso neturi?

— Nuimkite kliverį! — sušuko Džasperas, kuris tik

šypsojosi, girdėdamas savo kelionės draugų pastabas. — Tuojau jį nuleisti! Vairą dešinėn! Dar dešinėn, į bortą! Gerai! Imk vairą atsargiai ir suk pamažu! Dabar nušok į krantą su lynu! Ne, geriau išmesk jį: krante yra žmonių, jie jį pagaus.

Jūreiviai visa tai padarė taip greit, kad žiūrovai net nepastebėjo tų manevrų smulkmenų. „Bėgūnas" buvo pasuktas prieš vėją taip, kad grotas ėmė plazdėti, paskui vien tik vairo pagalba pastatė jį išilgai uolos, kuri buvo natūrali krantinė, ir čia prišvartavo. Žodžiu sakant, kuteris pasiekė postą, ir penkiasdešimt penktojo pulko kareivius džiugiai pasitiko jų draugai, kurie, suprantama, labai troško, kad juos pakeistų šioje nuobodžioje sargyboje.

Visos tos salos kyšojo viršum vandens paviršiaus kaip tik tiek, kad būtų galima gyventi žmonėms, nebijant sugadinti savo sveikatos. Daugelis tų salų tuomet buvo apžėlę neįžengiamais miškais.

Sala, kurioje buvo įrengtas postas, turėjo tik dvidešimt akrų žemės, ir, matyti, prieš keletą šimtmečių joje kažkokiu būdu buvo išnykusi didesnė dalis medžių; kaip ten bebūtų, pusė salos buvo plynas laukas, apžėlęs žole. Bet ir šitaip ji atrodė nepalyginti gražesnė už aplink ją susibūrusias salas.

Palei visus Posto salos, kaip ją vadino kareiviai, krantus augo krūmokšniai, kurie buvo rūpestingai saugomi, nes turėjo atstoti aptvarą, už kurio slėpėsi žmonės ir pastatai. Dengiamos šitų krūmų ir miško, užėmusio antrą salos pusę, kiūtojo septynios ar aštuonios trobelės karininkams ir kareiviams, maisto sandėliai, virtuvė ir ligoninė. Trobelės buvo suręstos iš sienojų, o statybinė medžiaga pastatams atgabenta iš kitos tolimesnės salos dėl atsargumo — kad kirtimo žymės neatkreiptų kie-

no nors dėmesio. Šitos trobelės, gyvenamos tiktai keletą mėnesių, buvo tik tiek patogios, kiek gali būti patogūs panašūs laikinai naudojami būstai.

Rytinė salos dalis buvo išsikišusi į priekį, sudarydama kyšulį. Tai buvo perdėm mišku apaugęs žemės akras. Žemę čia dengė tankūs krūmai. Kol laikėsi lapai, kyšulys atrodė kaip nepermatoma žalia siena. Prie siauros sąsmaukos, jungiančios kyšulį su sala, stovėjo nedidelis medinis blokhauzas. Šitam pastatui buvo parinkti stori rąstai, kurie galėjo atlaikyti sviedinių smūgius. Langai atstojo šaudomąsias angas, durys buvo masyvios ir mažos, o stogas suremtas iš tokių pat storų rąstų, kaip ir sienos, ir apdengtas žieve, kad neįlytų. Apatiniame aukšte buvo laikoma amunicija ir maistas; viršutinis paverstas gyvenamu butu ir citadele. Žemutė palėpė buvo padalinta į du ar tris kambarius, kur galėjo miegoti bent penkiolika žmonių. Viskas buvo padaryta be galo paprastai, bet kartu ir užtektinai stipriai kariams nuo netikėtų puolimų apsaugoti. Iš visų pusių apie pastatus augą medžiai dengė blokhauzą nuo tų, kurie buvo už salos ribų. Iš šaudomųjų angų viršutiniuose aukštuose buvo matyti atvira salos dalis, o apatinę pastato dalį visiškai dengė tankiai sužėlę krūmai.

Šitas pastatas, skirtas daugiausia gynybai, tyčia buvo pastatytas prie šaltinio, kad apsiausties metu niekas nekliudytų semtis vandenį kubilėliu; o kad lengviau būtų apsirūpinti vandeniu, viršutiniai blokhauzo aukštai buvo taip įrengti, kad jie kelias pėdas būtų išsikišę į priekį viršum apatinio pastato aukšto. Visus aukštus jungė laiptai.

Salos padėtis buvo labai patogi kariniam postui, ir tai buvo didžiausias jos privalumas. Nelengva buvo ją rasti tarp kitų salų. Įplaukimą į mažytį užutėkį, naudoja-

mą uostu, taip gerai dengė krūmai ir gretimos salos, kad kartą „Bėgūno" įgula, grįždama iš žūklės, paklydo ir kelias valandas negalėjo jos rasti.

Praslinko jau visa valanda, kai atplaukė „Bėgūnas", bet niekas negalvojo apie poilsį. Karininkas, sulaukęs pamainos, perleido seržantui posto vadovybę ir tuojau pat su visais savo žmonėmis persikėlė į kuterį. Paskui Džasperas, kuris mielai būtų praleidęs šią dieną saloje, gavo įsakymą tučtuojau iškelti inkarą ir pasinaudoti palankiu vėju. Bet dar prieš „Bėgūnui" išplaukiant, leitenantas Miuiras, Kepas ir seržantas konfidencialiai kalbėjosi su karininku ir pranešė jam, kuo yra įtarinėjamas Džasperas. Karininkas pasižadėjo griežtai stebėti jo elgesį. Netruko nė trijų valandų, kaip jie atplaukė, o kuteris jau iškėlė inkarą.

Mabelė įsikūrė jos tėvui skirtoje trobelėje. Baigusi nesudėtingą ruošą, ji išėjo pasivaikščioti po salą. Aplenkusi nedidutę proskyną, mergina patraukė taku, einančiu į krantą. Žiūrėdama į skaidrų, vos vos raibuliuojantį vandens paviršių, ji susimąstė dėl naujos savo padėties.

— Žavinga būtybė žavingoje vietoje, mis Mabele! — tarė staiga išdygęs Devis Miuiras. — Ir nėra jokios abejonės, kad šių vietų žavumas išblėsta šalia jūsų žavumo.

— Jeigu aš jums, misteri Miuirai, pasakyčiau, kad man jūsų komplimentai nėra malonūs, — atkirto Mabelė, — jūs manimi nepatikėtumėt; tačiau, manau, jūs tikite, kad aš sugebu suprasti rimtesnes kalbas, nekaip šitie jūsų komplimentai.

— Jūsų protas, žavingoji Mabele, tiek pat nušvitrintas, kaip ir kareivio muškietos vamzdis, ir jūsų kalba, prisipažįstu, yra perdaug išmintinga žmogui, išgyvenusiam čia, miške, ištisus ketverius metus ir negalėjusiam pasiekti didesnio išsilavinimo... Bet pasakykite, jaunoji

— Žavinga būtybė žavingoje vietoje, mis Mabele!

ledi, man rodos, jūs nesigailite, kad žavinga maža savo kojyte vėl stovite ant tvirtos žemės!

— Taip aš galvojau prieš porą valandų, misteri Miuirai; bet „Bėgūnas" iš čia, pro šitą medžių prošvaistę, atrodo toks gražus, taip grakščiai plaukia ežeru! Iš tiesų, aš beveik gailiuosi, kad dabar nesu jame.

Tai pasakiusi, ji pamosavo nosinaite, atsakydama į Džaspero atsisveikinimo ženklą. Jaunuolis tol neatitraukė nuo jos savo akių, kol kuteris aplenkė kyšulį ir pasislėpė už žalių lapų skraistės.

— Jie išplaukė, bet aš nepasakysiu, kad su jais išplaukė džiaugsmas. Vis dėlto tegu jiems dievas padeda laimingai keliauti, nes jei jiems atsitiks nelaimė, mums gresia pavojus arba pasilikti per žiemą, arba nukeliauti į Kvebeko pilį. Tasai Džasperas Gėlasis Vanduo didelis sukčius, ir tiesiog nežinai, ką apie jį galvoti. Įguloje apie jį sklinda negeri gandai. Jūsų gerbiamas tėvelis ir ne mažiau gerbiamas dėdė taip pat ne per geriausios apie jį nuomonės.

— Man nemalonu tai girdėti, misteri Miuirai. Neabejoju, kad laikas pašalins visus jų įtarimus.

— O, kad taip laikas galėtų pašalinti mano įtarimus! — lipšniu balsu atsakė kvartirmeisteris. — Iš to jūsų tėvas turėtų tik naudos ir daugiau nieko, mis Mabele, juo labiau, jeigu aš atsistatydinsiu: seržantui labai ir labai nepakenktų užimti mano vietą.

— Jeigu mano tėvas vertas užimti jūsų vietą, misteri Miuirai, — gudriai šyptelėjusi, atsakė Mabelė, — tai, aš manau, ir jūs esate vertas užimti jo vietą.

— Kaip tat, po velnių! Nejaugi, Mabele, jūs norite pažeminti mano laipsnį?

— O ne! Tikrai ne, ser! Aš visai negalvojau apie armiją, kai jūs paminėjote savo atsistatydinimą. Aš galvo-

jau apie tai, kad jūs man labai primenate mano tėvelį savo prityrimu ir išmintimi; jūs gražiausiai galėtumėte užimti jo vietą kaip šeimos galva.

— Kaip jaunavedys, žavingoji Mabele, bet ne kaip tėvas arba kaip tikroji šeimos galva. Aš nesuprantu, koks čia reikalas, ir man labai patinka jūsų prieštaravimai, juose žėrėte žėri sąmojis. Ką gi, jaunai moteriai pritinka sąmojis, — jeigu jame nejaučiama arogancijos... Pėdsekys — labai keistas žmogus, teisybę sakant.

— Taip, apie jį reikia arba sakyti teisybę, arba nieko nesakyti, misteri Miuirai! Pėdsekys yra mano draugas, ištikimas mano draugas, ir aš netylėsiu, jei, man girdint, kas nors ims apie jį ką bloga kalbėti.

— Aš nenoriu pasakyti apie jį nieko blogo, užtikrinu jus, betgi, mano dėta, ir gero nedaug ką apie jį tepasakysi.

— Jis bent geriausiai moka naudotis šautuvu, — atkirto šypsodamasi Mabelė. — Jau šito, tikiuosi, jūs neužginčysite?

— Tegu jis giriasi savo žygiais šioje srityje, bet jis yra nemokša, kaip mohaukas.

— Gal būt, jis nemoka lotyniškai, užtat niekas geriau nemoka irokėziškai, o ta kalba šioje pasaulio dalyje yra kur kas naudingesnė už lotynų.

— Jeigu net pats Lendis sumanytų mane paklausti, kuo aš labiau žaviuosi: jūsų protu ar grožiu, žavingoji ir kandžioji Mabele, aš tikrai nežinočiau, ką jam atsakyti. Aš lygiai žaviuos ir vienu, ir kitu; čia atiduotum pirmenybės laurus jūsų grožiui, čia vėl — jūsų protui. Ak, velionė misis Miuir buvo labai į jus panaši!

— Paskutinioji misis Miuir, jūs norite pasakyti, ser? — paklausė Mabelė, žiūrėdama į jį su apsimetamu naivumu.

— A! Tai, tur būt, Pėdsekio paskalos! Tur būt, tas keistuolis stengėsi jus įtikinti, tariamai aš turėjęs kelias žmonas?

— Šitaip jis būtų veltui gaišęs laiką, ser! Čia visi labai gerai žino, kad jūs nelaimingai netekote keturių žmonų.

— Tiktai trijų, ir tai tokia tiesa, kaip aš kad esu Devis Miuiras! Dėl ketvirtosios yra abejonių...

— Prisipažįstu, aš nepavydžiu tai ketvirtajai: ne taip jau malonu, kai dėl savęs abejojama.

— O, dėl to galite būti rami, žavingoji Mabele! Jeigu jūs būsite ta ketvirtoji, visos kitos bus užmirštos: jūsų grožis, jūsų privalumai tuojau iškels jus viršum visų, ir jūs tapsite pirmoji. Jokiu atveju nebijokite būti ketvirtąja.

— Tikrai paguodžianti mintis, misteri Miuirai, — juokdamasi atsakė Mabelė. — Aš jau verčiau sutiksiu būti ketvirtąja grožio lentelėje, negu tapsiu ketvirtąja kieno nors žmona.

Tai pasakiusi, ji pabėgo, palikdama kvartirmeisterį pamąstyti dėl savo nepasisekimo. Nors ir gyva, ryžtinga, Mabelė vis dėlto jokiu būdu nebūtų sau leidusi šiurkščiai pasielgti, bet aplinkybės ją vertė šitaip atsakyti Miuirui. Palikdama jį, ji manė, kad visiems laikams nusikratė nepakenčiamu, įkyriu jo domesiu. Bet ji nepažino Devio Miuiro. Įžūlus ir atkaklus, pripratęs girdėti tokius atsakymus, jis visai nė nemanė liūdėti. Kai Mabelė bėgo šalin, jis linktelėjo jai iš paskos — lyg grasindamas, lyg savimi patenkintas, ir iš to buvo galima spėti, kad jis galvoja kažką negera. Kol jis svarstė, pasirodė Pėdsekys ir nemačiomis priėjo prie jo.

— Nelakstykite paskui ją, kvartirmeisteri, nelakstykite paskui ją, — tarė palydovas, juokdamasis savo pa-

pratimu, — ji jauna ir greita: reikia turėti labai eiklias kojas ją pavyti! Sako, jūs ją visur sekiojate, nors jums ir nepavyks tapti jos bendrakeleiviu?

— Aš tą patį girdėjau ir apie tave, bet panaši pretenzija iš tavo pusės būtų jau pernelyg didelė, ir aš negaliu tuo patikėti.

— Bijau, kad jūsų žodžiai panašūs į teisybę... Taip, bijau, kad jūsų teisybė. Kai pagalvoju, kas aš pats esu, ir apie tai, kiek mažai težinau, ir apie gyvenimą, kurį gyvenu, tada ir jaučiu, kad neturiu teisės nė valandėlę svajoti apie tokią mokytą, tokią malonią, tokią linksmą, tokią švelnią mergaitę!..

— Tu pamiršai pasakyti: apie tokią gražutę! — šiurkščiai jį nutraukė Miuiras.

— Taip, ir tokią gražutę — turėjau pasakyti, kalbėdamas apie jos privalumus. Stirnelė, kuri tik pradeda mokytis šokuoti, ne tokia miela medžiotojo akiai, kaip Mabelė man. Prisipažįstu, galvodamas apie ją, aš imu pernelyg didžiuotis ir puikuoti.

— Na, jeigu tu, mielas bičiuli, dėl įgimto savo kuklumo taip apie save manai, tai aš turiu tau pasakyti, kaip senas tavo draugas ir bendražygis...

— Kvartirmeisteri, — tarė palydovas, žiūrėdamas jam tiesiai į akis, — mes dažnai susitikdavome su jumis už tvirtovės sienų, bet retai tesame buvę drauge miškuose arba kautynėse su priešu.

— Įguloje ar palapinėje — tai vis tiek pat, Pėdseky, be to, ir mano tarnyba dažnai uždeda man pareigą per daug neatsitraukti nuo maisto ir amunicijos sandėlių; aš labai visa tai apgailestauju, kaip ir pats gali įsivaizduoti, nes ir tavo krūtinėje dega tikro kario liepsna. Bet jeigu tu būtum girdėjęs, ką man apie tave tik dabar kalbėjo

Mabelė, tai tikriausiai tuojau atsisakytum vilties kada nors įtikti tai įžūliai ir tuščiai mergiščiai!

Pėdsekys atsidėjęs pažvelgė į kvartirmeisterį. Jis negalėjo nesidomėti Mabelės nuomone apie save, bet dėl savo kilnumo nemanė klausinėti. Jis tylėjo. Miuirui buvo nė motais toks Pėdsekio santūrumas: kvartirmeisteris nusprendė pasinaudoti Pėdsekio tiesumu ir visišku pasitikėjimu kitais ir vienu smūgiu nusikratyti varžovu. Pastebėjęs, kad palydovo kuklumas įveikė jo smalsumą, Miuiras ir vėl prabilo:

— Tu turi sužinoti jos nuomonę apie save, nes kiekvienam žmogui būtina žinoti, kokios apie jį nuomonės jo draugai ir pažįstami. Taigi, štai ką sužinojau iš jos apie tavo būdą ir apie tavo jausmus... Klausyk, aš pasistengsiu keliais žodžiais atpasakoti tau visa, ką ji man pasakė. Tu žinai, kai ji sumano ką nors įgelti, jos akys pasidaro vylingos ir labai piktos...

— Jos akys man visuomet atrodydavo švelnios ir malonios, leitenante Miuirai, nors, tiesa, kartais jos akyse matydavau juoką... taip, juoką, nuoširdų, geraširdišką juoką.

— Apie tai aš ir kalbu. Jos akys buvo kupinos didžiausios pašaipos ir, smarkiausiai įsilinksminusi, ji sušuko... Tikiuosi, aš neįžeisiu tavo jausmų, Pėdseky?

— Tiesiog neišmanau, kvartirmeisteri... tiesiog neišmanau. Gera Mabelės nuomonė man yra brangesnė, negu kitų nuomonė.

— Jeigu taip, tai aš būsiu kuklus ir nebesakysiu tau nė žodžio. Iš tikrųjų, kuriam galui pasakoti žmogui tai, ką apie jį šneka jo draugai, jeigu žinai, kad jam bus nemalonu klausyti? Jau aš verčiau nė žodžio nebepradėsiu.

— Aš negaliu jus priversti kalbėti, kvartirmeisteri; o be to, gal ir geriau, jeigu nesužinosiu, kokia yra Ma-

belės nuomonė apie mane. Iš jūsų užuominų supratau, kad man ji nėra labai palanki. Gali žmogus būti rūstus, grubus, nemokša... ir laimingas, jeigu nieko nežinai apie tuos savo trūkumus; bet sunku pamatyti savo ydas tada, kai labiausiai norėtum jų neturėti.

— Kaip tik apie tai aš ir šnekėjau su Mabele tą valandėlę, kai ji taip ūmai mane paliko. Tu pastebėjai, kaip ji staiga pabėgo, pamačiusi ateinant tave?

— Taip, aš tai pastebėjau, — atsakė Pėdsekys, sunkiai atsidusęs ir taip kietai suspaudęs savo šautuvo vamzdį, lyg būtų norėjęs savo pirštais sumaigyti geležį.

— Pastebėjai? Tai buvo ne tik matyti, bet ir visai aišku. Štai tikrasis žodis, geresnio žodyne nerasi, nors ištisą valandą ten knistumeis. Tai štai, Pėdseky, aš patenkinsiu tavo smalsumą, nors gal tai ir neprotinga. Reikia tau pasakyti, kad koketė taip greit nudūmė šalin, nes nenorėjo manęs klausytis užstojant tave.

— O ką gera jūs galėtumėte pasakyti jai apie mane, kvartirmeisteri?

— Žinoma, mano drauge, aš atsižvelgčiau į aplinkybes. Jeigu ji pasakytų, kad tu jai atrodai neišprusęs, kone laukinis, aš atsakyčiau, kad tai dėl to, jog tu visą amžių gyvenai pasienyje, gyvenai miškuose kone laukinį gyvenimą, ir visi jos priekaištai atkristų.

— Ir jūs taip jai pasakėte, kvartirmeisteri?

— Aš neprisiekiu, kad pavartojau kaip tik šituos posakius; tačiau Mabelei trūko kantrybės išklausyti ir pusės to, ką norėjau jai pasakyti, ir pabėgo, kaip tu pats matei savo akimis, lyg jos nuomonė apie tave jau būtų tvirta ir ji nieko jau nebenorėtų girdėti. Aš bijau, kad ji jau galutinai apsisprendė.

— Aš pats to bijau, leitenante, o jos tėvas iš tikrųjų apsiriko. Taip, seržantas žiauriai apsiriko!

— Na, liaukis, mielasai, ar verta dėl to sielotis? Tavo garbė niekur nuo tavęs nepabėgs. Imk savo šautuvą, — tu moki sumaniai jį valdyti, — ir išeik į mišką Pasaulyje nėra tokios moters, dėl kurios vertėtų nors valandėlę sielotis! Aš tai žinau iš patyrimo. Tikėk žmogumi, turėjusiu dvi žmonas, tikėk, kad moterys visiškai ne tokios, kokias mes sau jas vaizduojamės. Dabar, jeigu tu iš tikrųjų nori atkeršyti Mabelei, tai tau pasitaiko nuostabi proga — geresnės nėra ko laukti atstumtam jaunikiui.

— Bet ar aš galiu pagalvoti apie kerštą Mabelei!

— Ilgainiui tu būtinai apie tai pagalvosi: žmogaus prigimtis visada trokšta už nemalonumus atsilyginti nemalonumais. Bet kaip tik dabar tau pasitaiko puikiausia proga įgyti dar didesnį savo draugų prielankumą, o tai yra tikra priemonė priversti priešus kamuotis iš pavydo.

— Mabelė — man ne priešas, kvartirmeisteri; jeigu ji ir būtų mano priešas, tai ir tada aš nenorėčiau jai suteikti nė mažiausios širdgėlos.

— Jei tu taip kalbi, Pėdsėky, tai veikiausiai taip ir galvoji; tačiau protas ir prigimtis prieš tave, ir jie pagaliau nugalės. Tur būt, žinai patarlę: „Kas mane myli, tas myli ir mano šunį"? O kaip išeis atvirkščiai? „Kas manęs nemyli, tas ir mano šuns nemyli." Tu žinai, kad čia mūsų pozicija labai nepastovi ir pavojinga: mes čia beveik kaip liūto nasruose.

— Liūtas, anót jūsų, tai prancūzai, kvartirmeisteri, o jo nasrai — tai ši salelė?

— Tai tik metafora, mielasai, nes prancūzai ne liūtai, o ši salelė ne nasrai. Aš tik bijau, kad ji nevirstų asilo žandikauliu!

Tai pasakęs, kvartirmeisteris visa gerkle nusikvatojo, tarytum norėdamas tuo parodyti, kaip neprotingai pasi-

elgė jo bičiulis Lendis, pasirinkdamas šią salą savo operacijų vieta.

— Geresnio dalyko kaip šis postas nieko neišgalvotum, — tarė Pėdsekys, apsidairydamas aplinkui, lyg žinovas, įvertinąs paveikslo privalumus.

— Aš to neginčiju, visiškai neginčiju. Lendis — didis žmogus mažiems darbams, ir jo tėvas buvo didis lordas ta pačia prasme. Aš gimiau jų dvare ir taip ilgai niekur nesiskyriau nuo majoro, kad įpratau gerbti visus jo žodžius ir veiksmus. Tu žinai, tai yra mano silpnas bruožas, Pėdseky! Taigi, aš tau pasakysiu, kad šį postą galėjo pasirinkti arba asilas, arba išmintingasis Saliamonas — galima manyti ir taip, ir šitaip; bet posto pozicija yra nevykusi, pats turi su tuo sutikti, tatai matyti iš visų Lendžio atsargumo priemonių ir įsakymų. Visur Tūkstantyje Salų ir miškuose slankioja laukiniai; jie ieško kaip tik tos vietos, apie tai pats Lendis turi patikimų žinių. Ir tu gali padaryti didelę paslaugą penkiasdešimt penktajam pulkui, jei suuosi jų pėdsakus ir susuksi jiems galvas. Nelaimė, seržantas Dungamas įsikalė į galvą, kad visos bėdos užklups iš anos pusės — iš aukštupio, nes Frontenakas yra aukščiau už mus; patyrimas mums sako, kad indėnai pasirodo visada iš tos pusės, iš kurios jų nelauki; vadinasi, reikia juos stebėti iš priešingosios pusės. Imk savo šautuvą ir nusileisk pasroviui tarp salų, kad galėtum mums pranešti, ar iš tos pusės negresia pavojus. O jeigu tu paeisi keletą mylių žemynu, ypač palei Jorko krantą, tai žinios, kurių tu mums parneši, bus dar tikslesnės, taigi ir svarbesnės.

— Didysis Slibinas saugoja iš anos pusės; o kadangi jis labai gerai žino postą, tai laiku mums ir praneš, jeigu ten jie turi kokių kėslų.

— Bet juk jis indėnas, o čia reikia baltojo žmogaus

įgudimo. Lendis bus labai dėkingas tam, kuris garbingai atliks šį nedidelį uždavinį. Atvirai kalbant, mielasai, jis žino, kad jam tai niekad nepavyks. Bet jis atkaklus kaip ir senasis lordas, kuris niekuomet neprisipažįsta padaręs klaidą, nors ji būtų aiški kaip aušrinė.

Kvartirmeisteris toliau įtikinėjo Pėdsekį tučtuojau palikti salą; leitenantas griebėsi įvairiausių įrodinėjimų, kartais priešingų vienas kitam. Nors ir lengvai visais pasitikįs, Pėdsekys suprato, kokie nepagrįsti leitenanto samprotavimai; bet jis neįtarė, kad Miuiras stengiasi jį pašalinti, norėdamas nusikratyti varžovu. Ilgai kalbėję, jiedu išsiskyrė, slėpdami nepasitikėjimą vienas kitu.

Pasitarimas, kuris netrukus įvyko tarp kvartirmeisterio ir seržanto Dungamo, turėjo daug svarbesnių pasekmių. Kareiviams buvo duoti kažkokie slapti įsakymai, ir žmogus, susipažinęs su karo žygiais, iš karto būtų supratęs, jog ruošiama kažkokia ekspedicija. Kai tik nusileido saulė, seržantas, kuris visą laiką triūsė vadinamame uoste, grįžo į savo trobelę. Jį lydėjo Kepas ir Pėdsekys. Vakarienės metu atsisėdęs įprastoje savo vietoje, Dungamas tarė Mabelei:

— Mano dukrele, matydamas, kaip tu pasirūpinai vakariene, aš manau, kad ir čia nesėdėsi sudėjusi rankas. Kai ateis laikas, tikiuosi, tu įrodysi, kad esi kilusi iš žmonių, kurie moka pasitikti priešą akis į akį.

— Tur būt, tikrai tėvelis nepareikalausi, kad aš pasielgčiau kaip Žana d'Ark[1] ir išvesčiau jūsų karius į mūšį?

---

[1] Žana d'Ark (1412—1431) — kaimo mergaitė, Šimto metų karo epochoje dalyvavusi prancūzų valstiečių kovose prieš anglų agresiją. Ji vadovavo būriui, kuris išvadavo priešų apsiaustą Orleano miestą. Patekusi į anglų rankas, ji buvo nuteista dvasinio teismo ir kaip atskalūnė bei ragana sudeginta ant laužo.

— Kaip kas, dukrele?.. Ar tu nežinai, Pėdseky, ką ji čia šneka?

— Ne, seržante! Bet kas iš to? Kas man tas vardas? Aš esu nemokša, neišauklėtas, ir man tik itin malonu klausytis Mabelės balso.

— O aš žinau, — tvirtai pareiškė Kepas: — taip vadinasi morlakų korsarų laivas, kuris prisiplėšė nemaža grobio paskutiniajame kare.

Mabelė nuraudo, pastebėjusi, kad ne vietoje buvo ta jos užuomina, nepasiekiama tėvo ir dėdės istorinėms žinioms, bet ji neleido sau net nusišypsoti iš tokios atviros ir paprastos Pėdsekio pastabos.

— Tėveli, jūs, tur būt, nenorite tuo pasakyti, kad aš turiu stoti į kareivių eiles ir jiems padėti ginti salą?

— Ką gi! Šioje pasaulio dalyje moterys dažnai eidavo į tokius žygius. Tatai tau gali patvirtinti mūsų draugas Pėdsekys, mano dukra! Žiūrėk, neišsigąsk, jei atsikėlus rytoj rytą mūsų neberasi: aš turiu tave įspėti, kad mes ruošiamės nakties metu išvykti į ekspediciją.

— Jūs, tėveli? Ir jūs šitoje saloje mane paliksite vieną su Džene?

— Ne, dukryte, aš truputį geriau žinau karo taisykles. Mes čia paliksime leitenantą Miuirą, brolį Kepą, kapralą Mak-Nabą ir dar tris vyrus, kurie sudarys įgulą mums išvykus. Džene liks su tavimi šioje palapinėje, o brolis Kepas užims mano vietą.

— O misteris Miuiras? — paklausė Mabelė beveik nesąmoningai.

— Jis meilinsis tau, jeigu tik tai tau patiks, Mabele, nes jis yra linkęs įsimylėti jaunuolis ir jau yra vedęs keturis kartus; o stengdamasis įrodyti, kaip jis gerbia savo žmonų atminimą, leitenantas nori vesti penktą žmoną.

— Kvartirmeisteris įtikinėjo mane, — naiviai pastebėjo Pėdsekys, — kad kai žmogaus širdis suarta sielvarto, ją reikia suakėti, kad išdiltų praeities žymės.

— „Suarti" arba „suakėti" — čia skirtumas mažas, — pašaipiai šypsodamasis, tarė seržantas. — Bet tegu jis išplepa Mabelei viską, ką turi galvoje, ir tada jo merginimuisi ateis galas. Aš labai gerai žinau, kad mano duktė nebus leitenanto Miuiro žmona.

Tai buvo pasakyta tokiu balsu, kuris aiškiai rodė, kad seržantas niekad nesutiks savo dukters išleisti už kvartirmeisterio. Mabelė atsiduso, paraudo, vos vos nusišypsojo ir pajuto, kad jai pasidarė bloga; tačiau, sukaupusi visas jėgas ir slėpdama jaudinimąsi, ji gana linksmai tarė:

— Bet, tėveli, man atrodo, reikia pirma sulaukti, kad misteris Miuiras pareikštų savo norą tapti mano vyru arba, geriau pasakius, imti per žmoną jūsų dukterį, o antraip žmonės mums gali priminti pasakėčią apie neprinokusias vynuoges!

— O kokia tai pasakėčia? — paklausė Pėdsekys. — Jūs taip puikiai pasakojate, taigi pasekite mums tą pasakėčią; aš manau, ir seržantas nebus jos girdėjęs.

Mabelė labai žaviai atpasakojo visiems žinomą pasakėčią apie „Lapę ir vynuoges", o jai pasakojant Pėdsekys nenuleido nuo jos akių; jo veide švytėjo pasitenkinimas.

— Kaip tik tokia ir yra lapės kalba! — sušuko jis. — Bet tokia pat ir mingo kalba, nes lapė ir mingas labai panašūs: jie abu lygiai klastingi ir gudrūs. Aplamai, vynuogės šitame krašte yra rūgščios net ir tiems, kas iki jų priaugo. Aš manau, mingams mano skalpas atrodo labai rūgštus!

— Kad vynuogės dar neprinokusios, mano kūdiki, ne mes skųsimės, o misteris Miuiras. Juk tu, Mabele, tur būt, niekad nepanorėsi tekėti už to žmogaus?

— Ji! — sušuko Kepas. — Ne, ne! Už juokdario, kuris, be to dar, nėra tikras kareivis, bet tik šiaip. . : puskareivis.

— Tėveli. . . dėde, aš neketinu nė už ko nors tekėti. . . Geriau kalbėkime apie ką kita, jeigu jūs sutinkate; bet, rengdamasi tekėti, pasirinkčiau ne tokį žmogų, kuris turėjo keturias žmonas.

Seržantas linktelėjo galvą Pėdsekiui, lyg norėdamas pasakyti: „Matai, kaip viskas gerai klojasi?", ir paskui, tenkindamas dukters norą, pakeitė kalbos temą.

— Nei tu, nei Mabelė, brolau Kepai, negalėsite įsakinėti šitai mažai įgulai, kuri pasiliks saloje, bet jūs galėsite patarinėti ir labai daug kuo ją paveikti. Kai manęs nebus, kapralas Mak-Nabas bus čia vadas. Aš stengiausi įkvėpti jam savigarbos, bijodamas, kad jis per daug neužsileistų aukštesniam laipsniui, atseit, leitenantui Miuirui, kuris neturi jokios teisės čia šeimininkauti, nes jis atplaukė kaip savanoris. Žiūrėk, brolau Kepai, remk kapralą; juk jeigu kvartirmeisteris šios ekspedicijos metu pasiglemš valdžią į savo rankas, tai paskui jis, ko gero, panorės įsakinėti ir man taip pat, kaip ir Mak-Nabui!

— Ypač, jeigu Mabelė, tau nesant, jį išmuilins, brolau Dungamai; tačiau turiu vilties, seržante, kad tu mano vadovybėje paliksi visa, kas yra ant vandens. . . Velniška netvarka pasidaro susiginčijus feldmaršalui ir admirolui.

— Aplamai, brolau, kapralas čia bus vyriausias vadas. Aš jums paliksiu vieną valtį, kad prireikus būtų kuo iš čia trauktis. O kapralą aš gerai pažįstu: jis yra geras ir narsus karys, žmogus, kuriuo galima pasitikėti, jei iš

jo atimsi stiklelį su romu. Tik neužmirškite, kad jis yra škotas ir todėl lengvai gali pakliūti kvartirmeisterio įtakon. Jūs su Mabele būkite atsargūs.

— Bet kodėl jūs mus čia paliekate, tėveli? Aš tik dėl to čia ir atvažiavau, kad nesiskirčiau su jumis. Kodėl gi aš negalėčiau keliauti drauge su jumis į ekspediciją?

— Tu šauni mergaitė, Mabele, tu tikra Dungam! Bet vis dėlto turi pasilikti čia. Mes rytoj prieš auštant paliksime salą, kad jokia smalsi akis nepastebėtų, kaip mes išplaukiame iš uosto. Pasiimsime du didžiuosius botus, o jums paliksime trečiąjį su valtele. Suksime į tą kanalą, kuriame švaistosi prancūzai. Tenai gal apie savaitę pasaugosime juos, bandysime sučiupti laivus, gabenančius į Frontenaką įvairias prekes indėnams.

— Sakyk, brolau, ar tu turi visus reikalingus raštus? — neramiu balsu paklausė Kepas. — Tu turi žinoti, kad laivų grobimas atviroje jūroje laikomas plėšikavimu, jeigu neturi atitinkamo dokumento, privalomo kreiseriui, arba nors paprasto patento kreisuoti.

— Aš turėjau garbę gauti paskyrimą iš savo pulkininko ir esu vyresnysis penkiasdešimt penktojo pulko seržantas! — oriai atsakė seržantas. — To užtenka net pačiam prancūzų karaliui. O be to, aš turiu majoro Dunkano įsakymus raštu.

— Bet leidimo raštu kreisuoti neturi?

— Man užtenka tų, kuriuos turiu, brolau. Ypač svarbu, kad laivai, apie kuriuos kalbu, būtų sučiupti ir nulydėti į Osvegą: jie yra prikrauti šautuvų, amunicijos — žodžiu, visokių daiktų, kurių pagalba prancūzai stumia savo sąjungininkus laukinius į piktadarybes. Pačiupę ginklus, mes suardysime jų sumanymus ir laimėsime laiko, nes naujų ginklų jie nebegaus iki rudens pabaigos.

— Tėveli, ar anglų karalius taip pat naudoja indėnus karui? — smalsiai paklausė Mabelė.

— Taip, žinoma, ir jis turi teisę taip daryti. Vis dėlto didelis skirtumas, kas naudoja raudonodžius karui: anglai ar prancūzai. Tai kiekvienam aišku.

— Bet aš nematau jokio skirtumo, tėveli: prancūzai ar anglai kursto čiabuvius siausti. Argi tai ne vis tiek pat?

— Begalinis skirtumas, mano dukra! Visų pirma, anglai yra gailestingi ir narsūs, o prancūzai žiaurūs ir bailiai.

— Ir čia dar pridurk, brolau: jie šoktų nuo ryto ligi nakties, jeigu tai būtų galima.

— Visiškai teisinga, — rimtai pritarė seržantas.

— Bet aš vis dėlto nesuprantu, tėveli! Jeigu prancūzai negerai daro, mokėdami indėnams, kad šie grumtųsi su jų priešais, tai juk ir anglams ne kokia iš to garbė. Kaip jūs manote, Pėdseky?

— Tas tiesa, tikriausia tiesa. Aš niekad nepritariau tiems, kurie prancūzus kaltina tuo, ką mes patys darome. Tačiau daug blogiau turėti savo sąjungininkais mingus negu delavarus. Jei ši kilni giminė neišmirtų, aš manyčiau, kad nebūtų nusikalsta, siunčiant juos muštis su mūsų priešais.

— Bet juk jie žudo ir skalpuoja senius ir jaunus, moteris ir vaikus!

— Tokia jau jų prigimtis, Mabele, ir už tai nereikia jų smerkti. Prigimtis lieka prigimtimi, nors įvairios giminės eina įvairiais keliais. Štai aš, pavyzdžiui, esu baltasis ir stengiuosi laikytis baltųjų papročių.

— Visa tai man nesuprantama, — atsakė Mabelė. — Mano manymu, kas teisėta karaliui Jurgiui, turėtų būti teisėta ir karaliui Liudvikui...

Po vakarienės seržantas atsisveikino savo svečius ir liko vienas su dukterimi. Jis jautė, kad gal paskutinį kartą matosi su Mabele, ir niekad ji jam neatrodė tokia žavi, kaip tą vakarą. Mabelė džiaugėsi, pastebėjusi, kad jos tėvas šį kartą kalbasi su tokiu švelnumu, kokio seniai troško karšta jos širdis.

— Tai močiutė buvo tokio pat ūgio, kaip ir aš? — tarė Mabelė, laikydama tėvo ranką savo rankose ir žiūrėdama į jį ašarotomis akimis. — Man atrodo, ji buvo aukštesnė už mane.

— Vaikams visuomet taip atrodo, Mabele. Jie įpranta su pagarba žiūrėti į tėvą ir motiną, ir todėl jiems jie atrodo didesni. Ji buvo tokio pat ūgio, kaip ir tu.

— O kokios buvo jos akys, tėveli?

— Jos akys buvo žydros, romios ir malonios, kaip ir tavo, mano kūdiki, nors tavosiose daugiau gyvumo ir linksmumo.

— Jos amžinai praras savo linksmumą, tėveli, jeigu jūs šioje ekspedicijoje nesirūpinsite savimi.

— Dėkui tau, Mabele, hm... dėkui tau, mano kūdiki, bet aš turiu atlikti savo pareigą. Aš norėčiau, kad tu įsikurtum ir ištekėtum Osvege prieš išvažiuodama iš čia. Aš tada būčiau daug ramesnis.

— Ištekėti? Bet už ko gi, tėveli?

— Žmogų, kurį norėčiau matyti tavo vyru, tu pažįsti. Žinoma, tu gali rasti ir kitą, gudresnį, gražiai apsitaisiusį, bet tu nerasi, mano vaikeli, jokio kito žmogaus tokios kilnios širdies, tokio sveiko proto.

— Nė vieno, tėveli?

— Aš nežinau kito tokio. Pėdsekys šiuo atžvilgiu, kaip ten bebūtų, sau lygaus neturi.

— Bet ar aš būtinai turiu tekėti? Jūs esate vienui vienas, tėveli, ir aš norėčiau likti čia, kad galėčiau jumis rūpintis.

— Aš žinau, kad tu tai padarytum, Mabele, ir tavo jausmų nesmerkiu: tai visai natūralu. Bet yra jausmų, dar natūralesnių.

— Kokių begali būti gražesnių jausmų už pagarbą tėvams?

— Vyro meilė.

— Bet aš neturiu vyro, tėveli!

— Todėl kuo greičiausiai ištekėk! Aš ne amžių gyvensiu, Mabele: mirsiu arba sava mirtimi, arba karas netrukus nutrauks gyvybės siūlą. Tu esi jauna, ilgai gyvensi, ir tau reikalingas globėjas, kuris tave saugotų ir tavimi rūpintųsi taip, kaip tu dabar rūpinies manimi.

— Nejaugi jūs manote, tėveli, — tarė Mabelė, gudriai šyptelėjusi ir mažomis savo rankutėmis sukiodama gyslotus seržanto pirštus, — nejaugi jūs manote, kad tiktai Pėdsekys, tiktai jis vienas gali būti mano vyru? Juk jis tik dešimt ar dvylika metų jaunesnis už jus.

— Tai kokia čia bėda! Jis gyveno santūriai ir daug dirbo. Kas gi kitas galėtų tapti tavo globėju?

Mabelė nežinojo, ką ji galėtų nurodyti, nes daugiau niekas jai nesipiršo, nors ji gal ir turėjo neaiškių vilčių ir troškimų.

— Bet juk mes kalbame apie Pėdsekį, — atsakė ji, išvengdama to klausimo. — Kad jis būtų jaunesnis, man būtų lengviau įsivaizduoti jį savo vyru.

— Aš tau sakau, kad ne amžius svarbu, o jėga ir sveikata. Ir jeigu tai turėsim galvoje, tai, tikėk manimi, Pėdsekys yra jaunesnis už daugelį jaunųjų mūsų karininkų.

— Žinoma, jaunesnis už leitenantą Miuirą! — linksmai nusijuokė Mabelė, nors širdį jai ir slėgė sunkus rūpestis.

— Dėl jaunos savo išvaizdos Pėdsekys jam tiktų į vaikaičius, o be to, jis ir amžiumi už jį jaunesnis. Saugok tave, dieve, Mabele, tapti karininko žmona, bent iki to laiko, kol tapsi karininko dukterimi!

— Na, žinoma, aš niekad nebūsiu karininko žmona, jeigu ištekėsiu už Pėdsekio, tėveli, — tarė Mabelė, gudriai žiūrėdama į seržantą.

— Karališkoje tarnyboje jis neturi jokio laipsnio, bet jis pirmasis savo darbe. Aš laimingas mirčiau, jeigu tu, Mabele, taptum jo žmona.

— Tėveli!

— Nelinksma eiti į kautynes, sunku ant širdies, pagalvojus, kad, gal būt, palieki dukterį be globėjo!

— O, kaip aš norėčiau, kad tavo širdžiai palengvėtų, tėveli!

— Tu tai gali padaryti, — tarė seržantas, meiliai žiūrėdamas į dukterį, — bet aš nenoriu, kad, man palengvėjus, tau pasidarytų sunkiau.

Jis tai pasakė rimtai, drebančiu balsu. Dar nė karto jis nebuvo parodęs savo dukteriai tiek meilės. Jo bruožuose, paprastai griežtuose, atsispindėjo nuoširdus susijaudinimas, ir niekada jo veidas nebuvo toks malonus. Duktė karštai norėjo nuraminti tėvą.

— Tėveli, pasakyk, ką aš turiu daryti? — sušuko ji labai susijaudinusi.

— Ne, Mabele, tai būtų neteisinga: tavo norai gali neatitikti manųjų.

— Aš neturiu jokių norų ir nežinau, ką jūs norite pasakyti. Jūs kalbate apie būsimas mano vedybas?

— Jeigu aš pamatyčiau tave Pėdsekio sužadėtine, jeigu žinočiau, kad tu būsi jo žmona, vis tiek, koks bebūtų mano likimas, rodos, aš ramiai numirčiau. Tačiau aš nereikalauju iš tavęs jokių pažadų, mano kūdiki, nenoriu tavęs versti, nenoriu, kad tu paskui gailėtumeis. Pabučiuok mane, Mabele, ir eik gulti.

Jeigu seržantas Dungamas tvirtai būtų pareikalavęs Mabelės pažado, kurio savo sielos gelmėse jis taip troško, tai būtų susilaukęs didelio pasipriešinimo, ir jam būtų buvę sunku ją įtikinti. Bet dabar, leisdamas jai pačiai apsispręsti, jis pasielgė daug išmintingiau. Būdama kilnios dvasios, Mabelė jautė, kad ji veikiau nusileis kalbinama gražumu, nekaip verste verčiama. Tą valandėlę ji tiktai ir galvojo apie tėvą, ir karšta jos meilė, pradėjusi šiek tiek atvėsti dėl seržanto rūstumo, atgijo su nauja jėga. Dabar tėvas jai buvo viskas, ir nebūtų buvę tokios aukos, kurios ji jam nebūtų padariusi.

— Tėveli, — tarė ji, — aš tekėsiu už to, kurį jūs išrinkote.

— Ne, Mabele, tu pati turi pasirinkti vyrą.

— Man nėra iš ko rinktis, tik Pėdsekys ir misteris Miuiras teprašė mano rankos, ir nei jūs, nei aš nesvyruosime, katrą iš jų pasirinkti. Ne, tėveli, aš tekėsiu už Pėdsekio, jeigu jūs to norėsite.

— Mano pasirinkimą tu žinai, brangioji mergyte: tiktai Pėdsekys gali padaryti tave visiškai laimingą.

— Gerai, jeigu jis vis dar tebenori mane vesti, tegu pasiperša... Jūs, tur būt, nenorėsite, kad jūsų duktė pati arba kas kitas už ją jam pirštų... Ne, nereikia, kad kas nors jam apie tai sakytų. Bet jeigu jis dar nori mane vesti po to, ką aš jam pasakiau, — aš būsiu jo.

— Telaimina tave viešpats, mano kūdiki, ir teatlygina tau, pavyzdingai dukteriai!

— Nusiramink, tėveli, ir į ekspediciją vyk lengva širdimi. Dabar jums nėra ko nerimauti dėl manęs. Pavasarį, tėveli... aš noriu truputį palaukti... bet pavasarį aš ištekėsiu už Pėdsekio, jeigu jis vis dar to norės.

— Mabele, jis tave myli taip, kaip aš mylėjau tavo motiną. Kalbėdamas man apie savo jausmus, jis verkė kaip kūdikis.

— Aš tikiu, pati įsitikinau, kad jis apie mane yra geresnės nuomonės, negu aš verta, ir aš nieko, net ir jūsų taip negerbiu, kaip Pėdsekį.

— Taip ir turi būti, mano dukra! Ar aš galiu tai pasakyti Pėdsekiui?

— Geriau nieko jam nesakyk, tėveli! Tegu viskas vyksta savaime.

Kai Mabelė sakė tuos žodžius, jos veidas švytėjo. Tėvui atrodė, jog tai džiaugsmo šypsena, bet žmogus, geriau už jį nusivokiąs apie sielos pergyvenimus, šitame šypsnyje būtų įžiūrėjęs kažką keista ir prisiverčiama.

— Ne, tėveli, — pakartojo ji, — tegu viskas eina savaime; bet aš jums pasižadėjau...

— Man daugiau nieko ir nereikia, Mabele! Dabar pabučiuok mane. Tu esi pavyzdinga duktė.

Mabelė puolė tėvui į glėbį. Taip atsitiko pirmą kartą jos gyvenime, ir ji, apkabinusi tėvą, verkė kaip mažas kūdikis. Rūsti senojo kario širdis suminkštėjo, ir jo ašaros susiliejo su dukters ašaromis. Tačiau seržantas tuojau susivaldė, susigėdęs savo silpnumo; jis išsivadavo iš dukters glėbio ir nuėjo gulti. Mabelė verkdama pasuko į jaukų savo kampą, kur stovėjo jos lova.

Po kelių minučių troboje galėjai girdėti tiktai garsiai knarkiant veteraną.

DVIDEŠIMTASIS SKYRIUS

Kai Mabelė pabudo, saulė jau buvo aukštai pakilusi. Pašokusi ir skubiai apsirengusi, mergaitė išbėgo pakvėpuoti tyru rytmečio oru.

Pirmą kartą ją nustebino savotiškas šitos naujos vietos grožis ir nykumas.

Buvo puiki rudens diena.

Sala jai pasirodė visiškai negyvenama. Tą naktį, kai jie atplaukė, neišvengiamas tokiu metu subruzdimas rodė, kad čia vis dėlto gyvenama žmonių; o dabar visur buvo tylu, ir Mabelė ilgai dairėsi aplinkui, nepastebėdama jokios žmogiškos būtybės.

Pagaliau ji pastebėjo savo kelionės draugus, susirinkusius prie laužo. Pamačius savo dėdę, jai tučtuojau išnyko nejučiomis kilusi baimė, kad ji liko visiškai viena. Ji vis dar smalsiai žiūrėjo į šį nykų gamtos reginį. Be Kepo, prie laužo sėdėjo kvartirmeisteris, kapralas, trys kareiviai ir moteris, gaminanti pusryčius. Pirkelės buvo tylios ir tuščios; sargybinis blokhauzo bokštelis, nors ir nelabai aukštas, atrodė kaip didelis bokštas tarp pusiau jį dengiančių krūmų.

Matydama, kad visi dabar susirūpinę tokiu svarbiu darbu kaip pusryčiai, niekieno nepastebėta, Mabelė nuėjo prie kranto, kur ją galėjo paslėpti medžiai ir krūmai. Ji praskleidė nulinkusias šakas, priėjo beveik prie pat vandens ir čia sustojo, žiūrėdama, kaip mažos bangelės atbėga ir vėl nurieda atgal vos palietusios krantą. Žiūrėdama į kitas gretimas salas, ji pagalvojo, kad ligi šiol nėra mačiusi nieko žavingesnio.

Bet staiga Mabelė išsigando: krūmuose, augančiuose kitame salos krante, jai pasivaideno žmogaus šešėlis. Nuo vieno iki kito kranto nebuvo nė šimto jardų. Mabelė bu-

vo įsitikinusi, kad akys jos neapgavo. Žinodama, kad niekas jos neapsaugos nuo kulkos, jeigu ją pastebės koks irokėzas, ji nejučiomis atšoko atgal, stengdamasi pasislėpti už krūmų ir neišleisdama iš akių kito salos kranto. Veltui išlaukusi keletą minučių, ji jau buvo begrįžtanti prie dėdės, ketindama pranešti jam savo įtarimus, bet staiga kitame krante pamatė viršum krūmų iškeltą alksnio šakelę, draugiškai mosuojamą nematomos rankos. Tai buvo baisi minutė. Mabelę, nepažinusią kariškų pasienio papročių, apėmė nerimas. Ji tik suprato, kad reikia būti šalto kraujo ir veikti atsargiai bei apdairiai.

Pagalvojusi, jog atėjo valanda, kai ji turi pasirodyti esanti verta seržanto Dungamo duktė, ji dar padrąsėjo. Nuo kito kranto mojamas ženklas jai atrodė draugiškas, ir, neilgai svyravusi, ji nulaužė šakelę ir ja pamosavo.

Šis bežodis pasikalbėjimas truko keletą minučių. Staiga Mabelė pamatė, kad lapai tyliai prasiskleidė ir prieš ją išdygo žmogaus stovyla. Tai buvo raudonodė moteris. Įsižiūrėjusi Mabelė pažino, jog tai Birželio Rasa — Arouhedo žmona. Keliaudama drauge su ja, Mabelė buvo pastebėjusi, kad indėnė myli savo vyrą, visuomet jam meili, labai nuolanki ir gerbia jį. Kartą Mabelei pasirodė, kad tuskaroras pažvelgė į ją atidžiau nei įprasta; tada jo draugės veide pasirodė apmaudas ir pavydas. Bet Mabelė, būdama visą laiką maloni ir draugiška su indėne, gausiai jai atlygino už tuos nemalonumus, kurių jai nenorėdama suteikė. Birželio Rasa taip pat, atrodė, gerai su ja elgėsi, ir mergaitė manė, kad jiedvi išsiskyrė kaip draugės.

Arouhedo žmona taip atrodė verta pasitikėjimo, kad Mabelė negalėjo nieko pikta įtarti, netikėtai pamačiusi indėnę, ir tuojau pat nutarė su ja pasikalbėti. Nesvyruo-

dama ji išėjo iš už krūmų ir nudžiugo, pamačiusi, kad ir Birželio Rasa taip pat išėjo iš savo slėptuvės.

Mabelė pamojo indėnei prieiti arčiau, nes ji pati negalėjo to padaryti.

Valandėlę dingusi, Birželio Rasa vėl pasirodė, bet jau ant pirmagalio valties, kurią ligi pusės išstūmė iš krūmų. Mabelė norėjo prašyti indėnę priplaukti arčiau, bet tuo tarpu išgirdo dėdę garsiai ją šaukiant. Mostelėjusi indėnei, kad ši pasislėptų, Mabelė nubėgo į tą pusę, iš kur skardėjo balsas, ir pamatė visus pusryčiaujant. Kepas kirto visai užsimiršęs, ir tik vos-ne-vos atsitraukė nuo stalo Mabelės pašaukti. Ūmai mergaitei dingtelėjo į galvą, kad dabar patogiausia valanda pasimatyti su Birželio Rasa. Pasiaiškinusi nenorinti valgyti, Mabelė grįžo prie kranto ir vėl ėmė kalbėti su jaunąja indėne.

Birželio Rasa tuojau suprato Mabelės ženklą; keli tylūs irklo mostelėjimai — ir valtis priplaukė prie Posto salos kranto. Mabelė paėmė indėnę už rankos ir mišku nusivedė į savo trobelę, kuri, laimė, stovėjo tokioje vietoje, kad pusryčiaują prie laužo negalėjo jų matyti. Niekieno nepastebėtos moterys suėjo į vidų. Mabelė paprašė Birželio Rasą pasėdėti trobelėje, paaiškinusi, kad jai teks keletą minučių pabūti vienai. Įsitikinusi, kad indėnė neišeis jos nešaukiama, mergina priėjo prie savo bendrakeleivių, stengdamasi atrodyti visai rami.

— Septyni vieno nelaukia, Mabele! — tarė jai dėdė, kimšdamas į burną sudegusią lašišą, nes kulinarijos menas šiame tolimame pasienyje dar gyveno savo kūdikystę, nors produktų kokybė visuomet buvo geriausia. — Septyni vieno nelaukia — tai puiki taisyklė, kuri turėtų veikti tinginius.

— Aš visai ne tinginė, dėde, — jau daugiau nei valanda, kaip atsikėliau ir spėjau apžiūrėti visą mūsų salą.

— Jums tatai nebuvo sunku padaryti, mis Mabele, — tarė Miuiras. — Sala nedidelė. Lendis... noriu pasakyti — majoras Dunkanas... jo didenybės valdų neišplėtė, užimdamas šitą salą. O savo pajamomis ji man labai primena garsiojo Sančo[1] salą... Aš neabejoju, misteri Kepai, kad jūs pasižįstate su Sančo; jūs, tur būt, esate skaitę jo istoriją atspėjamomis valandomis, ypač štilio metu.

— A! Aš žinau tą vietą, apie kurią kalbate, kvartirmeisteri! Sančo sala — tai neseniai susidariusi koralų uola: prisipažįstu, tamsią ir vėjuotą naktį su ja baisu susitikti. Toji Sančo sala garsi kokosų riešutais ir karčiu vandeniu.

— Maisto srityje ji ne tokia jau garsi, — atsiliepė Miuiras, iš pagarbos Mabelei susivaldydamas nenusišypsojęs, — jos maisto produktai nė kiek ne geresni už čionykščius. Man rodos, misteri Kepai, čia netikęs karo postas, ir aš nujaučiu, kad anksčiau ar vėliau jam bus duodama garo.

— Tikiuosi, jau man išvykus, — pastebėjo Mabelė. — Aš neturiu jokio noro mokytis prancūziškai.

— Bus gerai, jeigu mums neteks mokytis irokėziškai. Dėl šio posto jau aš kalbėjau su majoru Dunkanu, bet užsispyrėlio neperkalbėsi. Prie šios ekspedicijos aš prisidėjau, pirmiausia, todėl, kad norėjau kiek galėdamas būti malonus ir naudingas žavingai jūsų dukterėčiai, misteri Kepai, o antra — turiu padaryti smulkų pranešimą apie maistą, kuris bus pagrobtas iš priešo.

— Ar jūs manote, kad mums čia būti taip pavojinga? — paklausė Kepas. Atsakant jis laukė taip nekantriai, kad net liovėsi kramtęs žvėrienos kąsnį. — Argi pavojus toks didelis?

[1] Miuiras kalba apie Don Kichoto palydovą Sančo Pansą.

— Nepasakysiu „taip", nepasakysiu „ne". Kare visuomet pilna pavojų, ir priešakinėse pozicijose pavojus didesnis, negu prie vyriausiojo armijos štabo. Nebus ko stebėtis, jei prancūzai mus užklups netikėtai.

— Bet, po velnių, ką gi mums tada daryti? Mažas džiaugsmas šešiems vyrams ir vienai moteriai ginti tokią vietą, kaip ši. Juk prancūzų čia, be abejo, ateitų nemažas būrys.

— Taip reikia manyti... Bet kadangi mūsų jėgos menkos, tai salą teks ginti pagal visas karo taktikos taisykles. Tuo tikslu pirmiausia pasiųsime būrį prie kranto, įsakydami trukdyti priešui išlipti į krantą. Toliau pakankamą karių skaičių pasiųsime į blokhauzą; kaip tik čia trauksis visi būriai nuo artėjančių prancūzų. Aplink blokhauzą galima taip pat iškasti apkasus, nes, leisdami priešui prieiti prie pačių sienų, mes sulaužytume visas karo meno taisykles. Užtvaros sulaikys kavalerijos puolimą, O kai dėl artilerijos, tai galėsime įtaisyti redutus[1]. Stiprūs raitelių būriai būtų labai naudingi, jie neleistų priešui slinkti į priekį, o tos trobelės, jeigu būtų apsuptos apkasais, būtų puikios pozicijos.

Kepas švilptelėjo:

— Puiku, kvartirmeisteri! Bet kurgi, po velnių, jūs gausite žmonių tam planui įvykdyti?

— Apie visa tai turi pasirūpinti karalius, misteri Kepai. Juk čia jo darbas, kariauja jis, tai jis ir tepasiima nešti visą karo naštą.

— Bet mūsų yra tiktai šeši žmonės! Velniškai geri projektai! Jūs galite eiti prie kranto sutrukdyti priešui išlipti; Mabelė padės mums savo liežuviu; kareivio žmona atstos užtvarą, sulaikydama kavalerijos puolimus; kap-

[1] Redutas — įtvirtinimas, apsuptas pylimu ir grioviu.

ralas bus apkasų viršininkas; tie trys kareiviai užims penkias trobas, o aš įsitaisysiu blokhauze. Tai bent leitenantas! Puikiai jūs viską atvaizdavote! Jums tiktų būti tapytoju, o ne kariu. — Ir Kepas vėl švilptelėjo.

— Ne, aš pavaizdavau dalykus taip, kaip jie turėtų būti. O jeigu mes negalime to plano įvykdyti, tai čia jau ne mano, bet jo didenybės ministrų kaltė.

— Bet jeigu priešas iš tikrųjų pasirodytų, — savo ruožtu paklausė Mabelė, atsiminusi palapinėje paliktą indėnę, — ką gi mums tada daryti?

— Mano patarimas, žavingoji Mabele, — pasekti garsiojo Ksenofonto[1] pavyzdžiu...

— Rodos, jūs turite galvoje pasitraukimą, jei supratau jūsų užuominą?

— Sveikas protas, kuriuo esate apdovanota, žavingoji Mabele, kuo geriausiai suprato, ką aš norėjau pasakyti. Garbingasis jūsų tėvelis nurodė kapralui, kaip reikia ginti salą prancūzams užpuolus. Tačiau, duodamas įsakymus, seržantas tarėsi ne su savo protu, o su širdimi. Jei tvirtovė pasiduoda, tai atsakyti už ją tenka tam, kas davė įsakymą, o ne tam, kas ją gynė. Bet kokie bebūtų gynėjų ketinimai, aš vis dėlto manau, kad, kol prancūzai ir jų sąjungininkai neišlaipino savo jėgų, reikia iš anksto pasirūpinti, kaip būtų galima pasitraukti. Aš patariu misteriui Kepui, mūsų laivyno admirolui, laikyti paruoštą botą, kad, reikalui ištikus, galėtume tučtuojau palikti salą. Didysis botas turi užtektinai burių. Jeigu jį atitempsime arčiau... na kad ir prie anų štai krūmų...

---

[1] Ksenofontas (apie 430—355 m. prieš mūsų erą) — graikų istorikas; jis su kitais dešimt tūkstančių samdytųjų graikų kareivių dalyvavo Kiro Jaunesniojo žygyje prieš jo brolį, Persijos karalių Artakserksą II-jį, ir vadovavo jų pasitraukimui: apie tą pasitraukimą jis parašė knygą „Anabazis".

— *Džiaugiuosi tave matydama, Rasa!*

mes bet kurią valandą būsime pasiruošę išplaukti. Jūs matote, žavingoji Mabele, kad iš čia iki kanalo, kuriuo galėtume slapta pasitraukti nuo tų, kurie užims salą, ne daugiau kaip penkiasdešimt jardų.

— Gal būt, visa tai tiesa, misteri Miuirai, bet juk prancūzai gali ateiti kaip tik iš tos pusės. Jei ši vieta yra patogi atsitraukti, tai ji taip pat patogi ir pulti.

— Nėra ko tikėtis, kad jie taip protingai pasielgtų! — atkirto Miuiras, vogčiomis ir neramiai dairydamasis į kanalo pusę. — Jie yra neatsargūs... Visi jūsų prancūzai — pramuštgalviai: jie visada eina akimoju, ir jeigu jie pasirodys, tai veikiausiai iš kitos salos pusės.

Bet Mabelė toliau beveik nebesiklausė pašnekesio. Ji tik stebėjosi, kodėl leitenantas Miuiras, dėl kurio drąsos niekas neabejojo, atvirai pataria trauktis; tai jai atrodė dvigubas nusikaltimas, nes salos gynimas buvo jos tėvo garbės dalykas. Bet Mabelei dabar labiausiai rūpėjo Birželio Rasa; pasinaudojusi pirma pasitaikiusia proga, ji pakilo ir po valandėlės jau buvo savo trobelėje. Rūpestingai uždariusi duris ir įsitikinusi, kad mažas langelis uždengtas, Mabelė nusivedė Birželio Rasą, arba tiesiog Rasą, kaip ją visi paprastai vadino, toliau į kambarį, ženklais rodydama jai pasitikėjimą ir meilę.

— Džiaugiuosi tave matydama, Rasa, — tarė Mabelė, meiliai nusišypsodama. — Labai malonu tave matyti! Bet kodėl tu čia atėjai ir kaip tau pavyko surasti šią salą?

— Kalbėk lėčiau, — atsiliepė Rasa, taip pat nusišypsodama ir spausdama mažutę Mabelės ranką tokia pat maža, bet nuo darbo sugrubusia savo ranka. — Kalbėk lėčiau, taip per greitai.

Mabelė pakartojo savo klausimus.

— Rasa — draugas, — atsakė indėnė.

— Aš tavimi tikiu, iš visos širdies. O ar dėl to tu čia atėjai?

— Draugas eina žiūrėti draugą, — šypsodamasi atsakė Rasa.

— Yra kokia nors kita priežastis, Rasa, antraip tu bijotum tokio didelio pavojaus, be to, dar viena. Juk tu viena, ar ne tiesa?

— Rasa su tavimi, daugiau nieko. Rasa atplaukė viena valtimi...

— O, aš tuo tikiu, tvirtai tikiu! Juk tu nenori manęs išduoti, Rasa?

— Ką išduoti?

— Ar tu nepanorėsi manęs išduoti, atiduoti mane prancūzams... irokėzams... Arouhedui?

Indėnė papurtė galvą.

— Ar tu nepanorėsi parduoti mano skalpą?

Tada Rasa viena ranka apkabino Mabelę per liemenį ir taip meiliai prispaudė ją prie savęs, kad seržanto dukteriai ištryško ašaros. Šita glamonė be žodžių parodė visą moters švelnumą; Mabelė taip pat ją priglaudė prie savo krūtinės ir, neatleisdama nuo savęs, toliau ją klausinėjo.

— Jeigu Rasa nori ką nors pranešti savo draugei, tegu sako atvirai, — tarė ji: — mano ausys klauso.

— Rasa bijo. Arouhedas ją užmuš.

— Bet Arouhedas niekada to nesužinos. — Mabelė paraudo, ištarusi tuos žodžius; ji suprato įkalbinėjanti žmoną slėptis nuo vyro. — Mabelė nieko jam nepasakys.

— Jis tomahauku sutriuškins Rasai galvą.

— To niekada nebus, mano mieloji! Geriau nesakyk: aš nenoriu, kad tu atsidurtum tokiame pavojuje.

— Blokhauzas gera vieta miegoti, gera ten pasilikti.

— Tu nori pasakyti, kad aš išgelbėsiu savo gyvybę, pasilikdama blokhauze, Rasa? Tikriausiai Arouhedas nesupyks ant tavęs, kad man tai pasakei. Jis negali linkėti man pikto, nes aš niekada nesu jo įžeidusi.

— Arouhedas nenori nieko pikto baltaveidei gražuolei, — atsakė Rasa, nusigręždama į šalį, ir nors indėnės merginos balsas tebebuvo malonus ir švelnus, bet žodžius ji tarė lėtai, liūdnai ir, atrodė, baikščiai: — Arouhedas myli baltaveidę merginą.

Mabelė paraudo, pati nežinodama kodėl, ir valandėlę liovėsi klausinėti. Bet jai būtinai reikėjo sužinoti daugiau: indėnės žodžiai sukėlė įtarimus, ir ji vėl ėmė ją kvosti.

— Arouhedas neturi jokio pagrindo mane mylėti arba neapkęsti, — tarė ji. — Argi jis ne su tavimi?

— Vyras su savo žmona visada čia, — tarė Rasa, padėjusi ranką prie savo širdies.

— Kokia žavi būtybė! Bet pasakyk man, Rasa, ar aš turiu pasislėpti blokhauze šį pat rytą, tuojau?

— Blokhauzas geras, labai geras slėptis skvau. Į blokhauzą eisi — skalpo nelies.

— Aš bijau, ar teisingai tave suprantu? Ar tu nori matyti mano tėvą?

— Jis ne čia — išėjo.

— Tu to negali žinoti, Rasa. Matai: saloje yra daug kareivių.

— Nedaug... išėjo... — Tuoj indėnė pakėlė keturis pirštus ir pasakė: — Raudoni drabužiai tiek...

— Na, o gal tu nori pamatyti Pėdsekį? Jis su tavimi gali pakalbėti irokėziškai.

— Liežuvis kartu su juo išėjo, — juokdamasi atsakė Rasa, — jis liežuvį laiko burnoje.

Kūdikiškas Rasos juokas buvo toks švelnus, toks užkrečiąs, kad ir Mabelė nenoromis nusijuokė, nors jos nerimas padidėjo.

— Rasa, tu, atrodo, žinai arba apsimeti žinanti visa, kas čia dedasi; bet jeigu nėra Pėdsekio, tai Gėlasis Vanduo gali kalbėti prancūziškai. Juk tu pažįsti Gėląjį Vandenį? Nori, aš nubėgsiu ir jį čia atvesiu pasikalbėti su tavimi?

— Gėlasis Vanduo taip pat išėjo, tik širdis čia liko, štai čia. — Tai tardama, indėnė vėl nusijuokė ir ėmė žiūrėti į šalį, lyg nenorėdama matyti Mabelės sumišimo; paskui ji padėjo savo ranką jai ant krūtinės.

Mabelė daug buvo girdėjusi, kokie indėnai nuostabiai jautrūs ir akyli, jog pastebi viską, nors dedasi į niekką nekreipią dėmesio; bet ji jokiu būdu nelaukė, kad jų kalba pakryptų šia linkme. Norėdama ją pakeisti ir kartu nekantraudama sužinoti, ar didelis pavojus jiems gresia, ji pakilo nuo taburetės. Nutarusi būti kiek galima atsargesnė, Mabelė šitaip tikėjosi lengviau pasieksianti tikslo ir išvengsianti užuominų, kurios ją jaudino.

— Tu žinai, — tarė ji, — ką galima man sakyti ir ko negalima. Tikiuosi, tu taip mane myli, kad viską pasakysi. Mano dėdė yra čia, saloje. Tu, žinoma, ir jam, kaip ir man, linki gero, ir mes tavo gerumo neužmiršime, kai grįšime į Osvegą.

— Gal būt, niekada ten nesugrįši — kas žino?

Tuos žodžius ji pasakė abejodama, nejuokaudama ir nebaugindama.

— Niekas nežino, kas atsitiks ateityje. Bet juk tu gali mums padėti išsigelbėti.

— Blokhauzas labai geras, — pakartojo indėnė, pabrėždama du paskutinius žodžius.

— Aš tai suprantu, Rasa, ir ten nakvosiu. Pasakysiu dėdei, ką tu man pranešei.

Birželio Rasa krūptelėjo.

— Ne, ne, ne! — tarė ji susijaudinusi. — Negerai sakyti Sūriajam Vandeniui. Jis daug kalba, jo ilgas liežuvis. Jis mano: miškas — vanduo; nesupranta nieko. Pasakys Arouhedui, ir Rasa mirs.

— Tu neteisingai manai apie mano dėdę: jis mažiausiai iš visų gali tave išduoti.

— Nesuprantu. Sūrusis Vanduo — liežuvis, bet nėra akių, nėra ausų, nėra nosies, tiktai vienas liežuvis, liežuvis!

Mabelė ne visiškai pritarė tai nuomonei, bet matė, kad jaunoji indėnė nepasitiki Kepu ir nenori, kad jis būtų jų tarpininku.

— Tu, rodos, manai gerai žinanti mūsų padėtį, — kalbėjo ji toliau. — Ar anksčiau esi buvusi šioje saloje?

— Aš ką tik atėjau.

— Kaipgi tu gali žinoti, kad viskas, ką sakai, yra tiesa? Tėvelis, Pėdsekys ir Gėlasis Vanduo taip arti, kad iš čia gali mane išgirsti, jei aš juos pašauksiu.

— Visi išėjo! — pasakė Rasa įsitikinusi, linksmai šypsodamasi.

— Bet kaipgi tu gali sakyti taip tvirtai, neapžiūrėjusi salos, pati nemačiusi savo akimis?

— Geros akys. Mačiau barką su žmonėmis — išėjo; mačiau laivą — ir ten Gėlasis Vanduo.

— Tai tu mus sekei! Bet, aš manau, vis dėlto neskaičiavai čia likusių?

Indėnė nusijuokė, vėl pakėlė keturis pirštus, o paskui tiktai du nykščius; rodydama keturis pirštus, ji pakartojo: „raudonasis drabužis”, o palietusi du nykščius, pridūrė: „Sūrusis Vanduo, kvartirmeisteris.” Visa tai bu-

vo taip teisinga, jog Mabelė rimtai ėmė galvoti, ar protinga išleisti Rasą, neišgavus iš jos smulkesnių paaiškinimų. Bet Mabelei būtų atrodę biauru pasinaudoti tos švelnios ir mylinčios būtybės parodytu pasitikėjimu. Pradžioje dingtelėjusią į galvą mintį viską papasakoti dėdei dabar ji atmetė, kaip nedorą ir neteisingą draugės atžvilgiu; be to, ji buvo tikra, kad Birželio Rasa tardoma nepasakytų nė žodžio, net ir labiausiai spiriama.

— Tai tu manai, — kalbėjo toliau Mabelė, — man geriau gyventi blokhauze?

— Gera vieta slėptis skvau. Į blokhauzą eisi — skalpo nelies: rąstai tvirti.

— Tu taip tvirtai kalbi, Rasa, tarytum pati būtum buvusi blokhauze ir apžiūrėjusi jo sienas...

Rasa reikšmingai nusišypsojo, nors ir nieko nepasakė.

— Ar kas nors žino kitą kelią į šią salą? Ar jį matė kas iš irokėzų?

Rasa liūdnai ir neramiai ėmė dairytis, tarytum būkštaudama, kad jos kas nenugirstų:

— Tuskaroras visur: Osvegas, čia, Frontenakas. Mohaukas — visur. Jeigu jis pamatys Birželio Rasą — ją užmuš.

— Bet mes manėme, kad niekas nežino šitos salos ir mums nėra ko bijoti mūsų priešų, kol čia esame.

— Irokėzai mato toli.

— Ne visada užtenka tik pamatyti, Birželio Rasa: ta vieta yra paslėpta, ir nedaugelis iš mūsiškių žino, kaip į ją patekti.

— Žmogus galėjo pasakyti: yra ingizų, kalbančių prancūziškai.

Mabelė pajuto, kaip jai nutirpo širdis. Visi Džaspero įtarinėjimai, įtarinėjimai, kuriuos ji atmetė, staiga ding-

telėjo jai į galvą, ir jos susijaudinimas buvo toks didelis, kad ji tik tik neapalpo. Tačiau nuslopinusi baimę ir atsiminusi neseniai tėvui duotą pažadą, ji kelis kartus perėjo per pirkelę, įsivaizduodama esanti visiškai abejinga dėl Džaspero nusikaltimo, nors širdies gilumoje vis dar norėjo tikėti, kad jis nekaltas.

— Aš suprantu tavo mintį, Rasa, — tarė ji pagaliau: — tu nori pasakyti, kad šitą salą taviesiems parodė išdavikas.

Rasa nusišypsojo, nes karinė gudrybė jai neatrodė nusikaltimas, bet dorybė. Atsidavusi savo giminei, ji atskleidė tik tai, ko reikalavo aplinkybės. Jos tikslas buvo išgelbėti Mabelę, tiktai vieną Mabelę, — ji nieko daugiau nenorėjo.

— Baltaveidė dabar žino, — pridėjo ji, — blokhauzas geras mergaitei. Vyrams ir kariams — nežinau.

— Bet aš negaliu to nutylėti, Rasa: vienas tų vyrų yra mano dėdė, aš jį myliu, o kiti — mano tautiečiai ir draugai. Aš turiu jiems pasakyti viską, kas atsitiko.

— Tada Rasa bus nužudyta, — atsakė indėnė ramiai, nors negalima buvo nepastebėti, kaip ji nuliūdo.

— Ne, jie nesužinos, kad tu čia buvai. Bet jie turi imtis atsargumo priemonių, ir mes visi sueisime į blokhauzą.

— Arouhedas žino viską, mato viską. Rasą užmuš. Atėjau pasakyti draugui — baltaveidei mergaitei, o ne vyrams pasakyti. Kiekvienas karys tesaugo savo skalpą. Rasa — skvau ir sako skvau; nesako vyrams.

Mabelė labai nuliūdo dėl šito savo draugės prisipažinimo. Rasa manė, kad jos pranešimas liks paslaptimi. Mabelė nežinojo, kaip šventai indėnai turi saugoti paslaptį; ji nemanė, kad paslapties sulaužymas gali pražudyti jaunąją indėnę. Visa tai staiga dingtelėjo jai į

galvą, ir kai ji viską apsvarstė, jai pasidarė dar sunkiau ir skaudžiau. Birželio Rasa taip pat atrodė nuliūdusi; ji paėmė Mabelę už rankos ir ruošėsi išeiti, imdama savo daiktus, kuriuos buvo pasidėjusi į šalį. Mabelė jau nė negalvojo jos laikyti.

— Rasa, — tarė ji, jautriai glausdama prie savęs tą švelnią būtybę, — mes esame draugės. Tau nėra ko bijoti manęs, niekas nesužinos apie tavo apsilankymą. Jei gali, pranešk man apie pavojų — duok kokį ženklą, kad jau metas eiti į blokhauzą.

Rasa stabtelėjo, nes dar nebuvo susidėjusi savo daiktų, paskui tyliai pasakė:

— Atnešk Rasai balandį.

— Balandį? Iš kur aš jį imsiu?

— Artimiausioje troboje... paimk seną. Rasa eis į valtį.

— Rodos, aš supratau tave; bet ar nebūtų geriau tave palydėti iki krūmų? Tu gali ką nors iš mūsiškių sutikti.

— Išeik pirmoji, skaičiuok žmones: vienas, du, trys, keturi, penki, šeši... — Tada Rasa juokdamasi iškėlė pirštus. — Visi ne ant kelio — gerai, visi, be vieno; jį pašaukti į šalį, paskui dainuoti, paskui ieškoti balandžio.

Mabelė negalėjo sulaikyti šypsenos, klausydamasi to gudraus jaunos moters sumanymo, ir jau buvo bevykdanti jos nurodymus, bet, priėjusi prie durų, stabtelėjo ir apsigręžusi maldaujamomis akimis pasižiūrėjo į Rasą.

— Tai nėra vilties sužinoti daugiau, Rasa? — tarė ji.

— Viską dabar žinai: blokhauzas geras, balandis pasakys; Arouhedas užmuš...

Tų žodžių užteko. Mabelė jau nieko nebegalėjo klausinėti, žinodama, kad vyras, bausdamas už paslapties išdavimą, savo rankomis nužudys indėnę. Atidariusi du-

ris, ji pamojo atsisveikindama Rasai ir išėjo iš trobos sužinoti, ką šią valandą veikia salos gyventojai.

Ji pasinaudojo paprastu jaunos savo draugės patarimu ir, užuot žiūrėjusi į veidus ir drabužius, tiesiog suskaičiavo žmones, ir paaiškėjo, kad trys sėdėjo prie ugnies; du buvo išplaukę valtimi — o vienas jų buvo Miuiras; šeštasis, Mabelės dėdė, ramiai taisėsi meškerę pažvejoti netoliese laužo; kareivio žmona buvo nuėjusi į savo trobą.

Tada Mabelė, dėdamasi kažin ką pametusi, grįžo niūniuodama prie savo trobos, pasilenkė, tariamai nuo žemės paimdama kažkokį daiktą, ir nubėgo prie kitos trobos, kurią jai nurodė Birželio Rasa.

Tai buvo apgriuvęs pastatas; kareiviai jame buvo įsirengę savotišką sandėlį maisto produktams laikyti. Apie pustuzinis balandžių lesė čia kviečius, atvežtus iš apiplėštos Kanados fermos.

Mabelė be vargo pasigavo vieną balandį, paslėpė jį po drabužiais ir grįžo į savo trobą, kurioje jau nieko nebebuvo. Probėgom žvilgtelėjusi į vidų, ji nubėgo prie kranto.

Mabelė lengvai galėjo prasmukti nepastebėta, nes ją visiškai slėpė medžiai ir krūmai. Birželio Rasa jau sėdėjo valtyje; ji paėmė balandį, įsidėjo jį į savo darbo pintinę ir, pakartojusi žodžius: „Blokhauzas geras", atsistūmė nuo kranto ir perplaukė siaurą įlanką taip pat tyliai, kaip ir aną kartą.

Mabelė dar keletą minučių laukė, kad Rasa, išlipusi į krantą, pamojuotų jai atsisveikindama. Bet ji veltui laukė. Visose gretimose salose viešpatavo tyla, tarytum didinga gamtos ramybė dar niekada nebuvo sudrumsta. Sunku buvo tikėti, kad pavojus, dėl kurio įspėjo Rasa, taip arti.

Grįžtančią nuo kranto Mabelę nustebino visiškai menka aplinkybė, į kurią kitą kartą ji nebūtų atkreipusi dėmesio. Dabar gi, kai jau viską pradėjo įtarinėti, Mabelė susijaudino, pamačiusi nedidelę skiautę raudono audeklo, laivuose vartojamo vėliavoms; skiautė suposi ant apatinės neaukšto medžio šakos.

Įbauginta Mabelė nepaprastai greit, kaip sugebėjo apsisukti tik Birželio Rasa, iš visų pusių apžiūrėjo tą skiautę, kuri, jos manymu, galėjo reikšti pavojų jos tautiečiams. Ji tuojau pat pastebėjo, kad skiautę galima matyti iš artimiausios salos. Ji kabėjo tarp jos trobelės ir valties, tuo būdu Rasa būtinai turėjo praeiti pro šalį arba net ir po pačia skiaute... Tai galėjo būti ženklas, tur būt, netoli pasislėpusiems priešams, kad jau atsitiko kažkas, palengvinąs jų puolimą. Nutraukusi skiautę, Mabelė ėjo toliau, nesusivokdama, ką ji turi daryti. Arouhedo žmona galėjo ją apgauti, tačiau Rasos žvilgsnis, jos prisirišimas prie Mabelės, jos švelnus būdas, kurį ji patyrė kartu keliaudama, — visa tai prieštaravo tokiam spėliojimui. Kita vertus, Mabelė prisiminė, kaip tuskaroras žiūrėjo į ją, baltąją mergaitę, ir vėl išsigandusi pagalvojo, kad nedaug rastųsi žmonų, kurios palankiai žiūrėtų į savo kad ir nesąmoningas varžoves. Visos tos mintys neaiškiai šmėsčiojo Mabelės sąmonėje; jos vertė ją skubėti. Mabelė bėgo į trobelę, kur gyveno kareivio žmona, ketindama kartu su ja tuojau eiti į blokhauzą, nes niekas kitas negalėjo jos lydėti. Staiga ji stabtelėjo, išgirdusi šalia savęs Miuiro balsą.

— Kurgi taip greit, žavioji Mabele? — sušuko jis. — Ir kodėl taip trokštate būti viena? Garbingasis seržantas susidarys blogą nuomonę apie mane, sužinojęs, kad jo duktė visą rytą praleido viena; juk jis gerai žino, kad

karščiausias mano troškimas — tapti jos belaisviu ir kas valandėlę sekioti paskui ją.

— Jūs čia turite kažkokią valdžią, misteri Miuirai, — tarė Mabelė, staiga sustodama, — ir jūsų laipsnis suteikia jums teisę įsakinėti, jeigu ne kam kitam, tai bent kapralui...

— Nežinau... tiesiog nežinau! — nekantriai, netgi kiek sunerimęs nutraukė ją Miuiras, ir kitomis aplinkybėmis tą neramumą Mabelė gal būtų pastebėjusi. — Komanda lieka komanda, drausmė — drausme ir valdžia lieka valdžia. Garbingasis jūsų tėvelis labai įsižeis, jeigu aš ištiesiu ranką prie laurų, kuriuos jis pasiruošęs nuskinti. Įsakinėdamas kapralui, aš kartu įsakinėsiu ir seržantui. Man reikia likti šešėlyje, kaip privačiam žmogui, neturinčiam nieko bendro su ekspedicija: tai bus kur kas protingiau. Taip bent galvoja visi, net ir pats Lendis.

— Visa tai aš žinau; labai gali būti, kad viskas taip ir yra; aš nenoriu jokių nemalonumų savo tėvui, bet ar jūs galite paveikti kapralą?

— Taip, žinoma, — atsakė Miuiras. — Aplamai, gražioji Mabele, žmonės gana keisti padarai; labai sunku įstatyti juos į teisingą kelią ir kartu nėra nieko lengviau, kaip priversti juos eiti klaidingu keliu. Neužmirškite to, mano brangioji, ir visuomet atsiminkite... Bet ką jūs čia vartote švelniais savo piršteliais?

— Tai tik drobės skiautė, kažkas lyg vėliava, menkniekis, į kurį nevertėtų kreipti dėmesio, jeigu ne...

— Menkniekis! Ji ne toks menkniekis, kaip jūs gal manote, mis Mabele! — Tai sakydamas, jis paėmė audeklo skiautę, visą ją išskleidė ir ėmė žiūrinėti. Miuiro veidas paniuro, ir akyse šmėkštelėjo nerimas. — Ar neradote ją, Mabele Dungam, toje vietoje, kur mes pusryčiavome?

Mabelė papasakojo, kur ir kaip radusi tą skiautę. Jai pasakojant, kvartirmeisterio akys neramiai lakstė: čia jis žiūrėjo į mergaitės veidą, čia į skiautę. Buvo lengva pastebėti, kad vėl atgijo senieji jo įtarimai, nors jis ir neketino jų pareikšti.

— Mes esame ne tokioje pasaulio dalyje, Mabele Dungam, kur galima būtų be reikalo kabinėti mūsų vėliavas, — tarė jis, kraipydamas galvą.

— Aš visiškai su jumis sutinku, misteri Miuirai, ir todėl nuėmiau šią skiautę, bijodama, kad pagal ją priešas nesusektų, jog mes čia, nors gal šį skudurą kas pakabino medyje ir be jokio tikslo. Bet ar apie šitą aplinkybę reikia pranešti mano dėdei?

— Man atrodo, kad nėra reikalo, žavingoji Mabele! Jūs teisingai pastebėjote, jog tai „aplinkybė", o aplinkybės kartais labai suglumina garbingąjį mūsų jūrininką. Tačiau ši vėliava, jei galima ją taip vadinti, turi priklausyti kokiam nors laivui. Jūs matote, kad skuduras yra iš kilto, vartojamo tiktai laivuose. O mūsų vėliavos gaminamos iš šilko arba iš dažytos drobės. Ir žinote ką — šis audeklo gabalas nuostabiai panašus į „Bėgūno" vimpelą! Dabar aš prisimenu, kad kuterio vimpelo galas buvo nukirptas.

Mabelė pajuto, kad jai darosi bloga, tačiau sugebėjo susitvardyti; ji nieko neatsakė.

— Tai verta įsidėmėti, — kalbėjo toliau Miuiras, — ir galų gale, aš manau, ar nepasitarti su misteriu Kepu, nes ištikimesnio už jį valdinio nerasi visoje Britų imperijoje.

— Aš taip išsigandau, — tarė Mabelė, — kad noriu persikelti į blokhauzą ir pasiimti drauge Dženę.

— Prisipažįstu, priemonė ne visiškai protinga. Blok-

hauzas bus puolamas pirmiausia, o reikia prisipažinti, mes neturime jokių priemonių apgulimui atlaikyti. Leiskite pareikšti savo nuomonę tokiomis sunkiomis aplinkybėmis: patariu jums sėsti į valtį, esančią kanale ypač patogioje pabėgti vietoje, nes po minutės kitos jūs visiškai pasislėpsite tarp salų. Pėdsekys teisybę sako, kad vandenyje nelieka pėdsakų; toje vietoje susikerta tiek kelių, kad tikriausiai jums pavyks paspruкti. Aš visada maniau, kad Lendis daug kuo rizikuoja, įsitvirtinęs taip nepatogiai įrengtame ir tokiame atvirame poste.

— Dabar jau vėlu dėl to gailėtis, misteri Miuirai, — mums lieka tik galvoti apie savo pačių saugumą.

— Ir apie karaliaus garbę, žavingoji Mabele. Taip, taip, apie jo didenybės ginklo garbę ir apie jo šlovingąjį vardą, — to jokiu būdu negalima užmiršti!

— Man atrodo, — tarė šypsodamasi Mabelė, — kad užuot bandžius gelbėtis valtimi, daug geriau visiems susiburti toje vietoje, kuri tyčia yra gynybai pastatyta. Taigi, misteri Miuirai, aš esu pasiryžusi eiti į blokhauzą ir tenai laukti, kol sugrįš mano tėvas su savo būriu. Jis sielosis, jeigu jam nesant mes pabėgsime: jis tikisi, kad mes lygiai taip gerai eisime savo pareigas, kaip jis eina savąsias.

— Ne, ne, dėl dievo meilės, šitaip neklyskite! — sušuko Miuiras, kažkokio siaubo apimtas. — Aš niekam kitam, ne moteriai, nepatarčiau gelbėtis valtimi. Mes, vyrai, — kitas dalykas; mūsų pareigos aiškios: aš nuo pirmos minutės pasiryžau ginti postą arba žūti po jo griuvėsiais.

— Bet argi jūs manote, misteri Miuirai, kad dvi moterys paplauks tokia sunkia valtimi ir galės irtis taip greit, kaip indėnas savo medžio žievės laiveliu?

— Ak, žavioji Mabele, meilė retai svarsto! Baimė ir nerimas aptemdo įsimylėjusiųjų protą. Aš galvojau tiktai apie tai, kaip išgelbėti brangųjį jūsų asmenį, ir visai nepagalvojau, kaip sunku tą sumanymą įvykdyti. Tačiau jūs nebūsite tokia žiauri, nepalaikysite nusikaltimu nerimą, kankinantį mane tik pagalvojus apie jums gresiančius pavojus!

Mabelė jau ne kartą visa tai buvo girdėjusi ir visai neketino klausytis ligi galo jo kartojamų meilės prisipažinimų, nemalonių jai net linksmomis valandomis. Skubiai atsisveikinusi su kvartirmeisteriu, ji jau žengė link trobelės, kurioje gyveno kareivio žmona, bet čia Miuiras sulaikė ją už rankos.

— Dar vienas žodis, Mabele, kol dar manęs nepalikote, — tarė jis. — Ši skiautė gali turėti nepaprastos reikšmės, bet gali ir nieko nereikšti; pirmuoju atveju ją reikėtų pakabinti ten, kur ji kabėjo. Kas žino, gal, akylai stebėdami, mes suseksime sąmokslą. Na, o priešingu atveju mes niekuo nerizikuojame.

— Tas viskas gal ir teisinga, misteri Miuirai, bet ta vėliava, net jeigu ji ten atsitiktinai kabėjo, priešui gali parodyti, kur yra postas.

Tai pasakiusi, Mabelė nubėgo ir greit dingo iš akių. Kvartirmeisteris stovėjo toje pačioje vietoje, ta pačia poza, žiūrėdamas čia į tolstančią Mabelę, čia į skiautę audeklo, kurią jis vis tebelaikė, neapsispręsdamas, ką daryti. Tačiau jis neilgai svyravo ir po valandėlės jau stovėjo po medžiu, prie kurio šakos pririšo skiautę. Nežinia kodėl, bet kvartirmeisteris pakabino ją taip, kad dabar ji buvo matoma žymiai geriau, negu pirmiau, nuo upės pusės ir daug blogiau — iš pačios salos.

DVIDEŠIMT PIRMASIS SKYRIUS

Eidama į kareivio žmonos trobelę, Mabelė Dungam mąstė, kad taip keista, jog visi kiti ramūs ir tiktai ji viena jaučia ant savo pečių visą sunkumą atsakomybės už mažos įgulos narių gyvybę ir mirtį. Ji jau pradėjo abejoti dėl Rasos perspėjimo; bet atsiminusi, koks nuoširdumas ir atsidavimas dvelkė iš jaunosios indėnės, kokia ji ne kartą pasirodė atvira ir sąžininga, kai jie drauge keliavo per miškus, ji atmetė tą abejojimą. Tačiau Mabelei buvo aišku, kad negalima įspėti kitų, nepasakius jiems apie slaptą savo pasikalbėjimą su Birželio Rasa. Ji buvo priversta veikti labai apdairiai ir nuovokiai, o jai trūko prityrimo, ypač tokiais svarbiais reikalais.

Kareivio žmonai ji įsakė visus reikalingus daiktus pernešti į blokhauzą ir nė valandėlės iš ten nepasitraukti. Mabelė jai nepaaiškino, kam tai reikalinga. Ji tik pasakė, kad vaikščiodama atsitiktinai pastebėjusi įtartinus ženklus. Tai kelią jai baimę, kad priešas daug daugiau žinąs apie salą, negu kad ligi šiol buvo manoma. Todėl joms reikią nusižiūrėti slėptuvę ir laukti pirmo pavojaus ženklo. Nesunku buvo įvaryti baimę tai moteriai, kuri visuomet mielai tikėjo pasakojimais apie indėnų žiaurumus. Įsitikinusi, kad Dženė užtektinai įbauginta ir bus atsargi, Mabelė pasistengė įkalbėti jai, kad nėra ko pasakoti apie savo būkštavimus kareiviams. Taip ji tikėjosi išvengti klausinėjimų ir ginčų, kurie galėjo pridaryti tik keblumo. Ji tikėjosi kitokiomis priemonėmis įspėti savo dėdę, kapralą ir kareivius apie pavojų.

Nelaimė, visoje britų armijoje nebuvo žmogaus, mažiau tinkamo būti posto viršininku, kaip kapralas Mak-Nabas, seržanto Dungamo pavaduotojas. Tiesa, jis buvo ryžtingas, narsus, patyręs visus kareivio gyvenimo sun-

kumus ir apsipratęs su karu, bet kartu jis išdidžiai žiūrėjo į vietinius amerikiečius, buvo užsispyręs, ginčydavosi dėl visko, kas įėjo į siaurą jo pareigų ratą, ir laikė Didžiąją Britaniją, o visų pirma Škotiją, centru visko, kas yra geriausia pasaulyje. Žodžiu sakant, tai buvo būdingas pavyzdys tų Didžiosios Britanijos valdinių, siunčiamų į kolonijas, kurie lygiai tiek pat garbstė save, kiek ir niekino čiabuvius. Jo akimis žiūrint, amerikietis buvo žemesnės padermės žmogus, palyginti su gimusiais metropolijoje; amerikiečių pažiūros į karo tarnybą jam atrodė ypač kvailos ir paikos. Ne kartą pasitaikydavo, kad kaip tik dėl to jis nevykdydavo įsakymų, kuriuos duodavo karininkai, gimę Amerikoje. Kartu jis kaip tikras škotas griebdavosi gudrybių išvengti bausmės už sąmoningą nepaklausymą. To nepaisydama, Mabelė jautė, kad nereikia gaišti nė valandėlės, vykdant sumanytą savo planą.

— Mano tėvas jums užkrovė sunkią atsakomybę, kaprale, — tarė ji, kai tik sutiko Mak-Nabą truputį atokiau nuo kitų kareivių. — Jei sala pateks į priešų rankas, tai jie sučiups ne tik mus, bet ir visą būrį, kuris išvyko į žygį.

— Tos tiesos sužinoti nereikėjo važiuoti čionai iš Škotijos, — sausai atrėžė Mak-Nabas.

— Aš esu tikra, kad jūs tai žinote, Mak-Nabai, tačiau bijau, kad jūs, veteranas, apsipratęs su pavojais ir kautynėmis, niekinate kai kurias atsargumo priemones būtinai reikalingas dabartinėje mūsų būklėje.

— Mes, Škotijos sūnūs, esame užtektinai apdairūs ir apsipratę su netikėtais puolimais.

— Ne, mano drauge, jūs manęs nesupratote. Visų pirma, aš kalbu ne apie Škotiją, o apie šitą salą; antra, aš neabejoju dėl jūsų apdairumo. Aš tik bijau, kad jūsų narsumas nepadarytų jus abejingą pavojui, kuris gali iškilti.

— Tiek to mano narsumo, mis Dungam, žinoma, tai niekai, nes tai tiktai škoto narsumas. Štai jūsų tėvas — kitas dalykas: jis yra jankis; jeigu jis dabar būtų su mumis, tai, be abejonės, mes pamatytume kitokį pasiruošimą. Taip, blogi atėjo laikai: svetimšaliai gauna laipsnius ir nešioja alebardas škotų kariuomenėje; nenuostabu, kad dabar mums tenka pralaimėti kautynes.

Mabelė beveik nusiminė, bet slaptas Rasos įspėjimas dar aiškiai skambėjo jai ausyse, neleisdamas taip greit pasitraukti. Ji šiek tiek pakeitė veikimo planą, vis dar tikėdamasi atkviesti į blokhauzą visus savo draugus, nepasakydama jiems, iš kur gavusi žinių, dėl kurių reikia būti itin budriems.

— Man atrodo, jūsų tiesa, kaprale Mak-Nabai, — pastebėjo ji. — Aš ne kartą esu girdėjusi apie jūsų krašto didvyrius, prilygstančius žymiausiems civilizuotojo pasaulio žmonėms, jeigu visa tai tiesa, ką man apie juos pasakodavo.

— Ar jūs esate skaičius Škotijos istoriją, mis Dungam? — paklausė kapralas, pirmą kartą pažvelgęs į savo pašnekovę; jo grubiu ir atgrasiu veidu šmėstelėjo kažkas panašu į šypseną.

— Šį tą skaičiau, bet daugiausia girdėjau iš kitų, kaprale. Dama, kuri mane auklėjo, buvo škotė ir mėgdavo pasakoti apie Škotiją.

— Aišku, seržantui nė kiek nerūpėjo garbė to krašto, kuriame buvo sukomplektuotas jo pulkas!

— Aš visuomet girdėdavau apie dvi šaunias karines škotų savybes, — tarė Mabelė: — narsumą ir apdairumą; esu tikra, kad kapralas Mak-Nabas apgins savo tautos garbę.

— To paklauskite savo tėvą, mis Dungam; jis pažįsta kapralą Mak-Nabą ir mielai nurodys jums jo ydas.

Kapralas staiga aukštai pašoko. . .

Mums yra tekę drauge kautis. Jis — mano viršininkas, jis turi teisę spręsti apie savo valdinių elgesį ir būdą.

— Mano tėvas yra geros nuomonės apie jus,. Mak-Nabai, antraip jis nebūtų patikėjęs jums šitos salos su viskuo, kas joje yra, ir dar su jo dukterimi. Beje, aš žinau, kad jis ypač dėjo viltis į jūsų sumanumą ir neabejojo, kad blokhauzas bus griežtai saugojamas.

— Jeigu jis norėjo ginti penkiasdešimt penktojo pulko garbę, sėdėdamas už rąstų bei lentų sienelių, tai tegu jis pats čia ir būtų likęs. Škoto kraujas ir įsitikinimai draudžia trimituoti pasitraukimą, kai priešas dar nespėjo nė užpulti. Mes įpratę kirsti kardais, ir mūsų paprotys — pasitikti priešą akis į akį. Amerikietiškas kariavimo būdas, kuris dabar taip giriamas, pakenks jo didenybės kariuomenės garbei, jeigu nepakenks jos narsumui.

— Bet prityręs karys neniekina atsargumo. Pats majoras Dunkanas, kuris čia yra iš visų narsiausias, žinomas tuo, kaip rūpinasi savo valdiniais.

— Lendis turi savo silpnybę: jis atsisakė nuo mūsų kardų ir šilojų dėl čionykščių šautuvų bei miškų. Tačiau, mis Dungam, tikėkite žodžiais seno kareivio, kuris jau baigia penkiasdešimt penktuosius metus, tikėkite, kad nieku kitu taip nepadrąsinsi priešo, kaip parodydamas, kad jo bijai! Tikėkite, kad šiame indėnų kare nėra jokio pavojaus, kurio nebūtų išpūtę jūsų amerikiečiai, kiekviename krūme tik ir matą indėną. Mes, škotai, atėjome iš atviro krašto, ir mums nereikia slėptis; jūs matysite, mis Dungam...

Kapralas staiga aukštai pašoko, krito kniūpsčias ant žemės ir apvirto aukštielninkas. Viskas įvyko taip netikėtai, kad Mabelė vos nugirdo šūvį. Ji nesušuko, net nesudrebėjo: ši katastrofa buvo tokia baisi, tokia netikėta, kad jokia silpnybė čia netiko. Atvirkščiai, žmogui įgim-

to akstino paskatinta, Mabelė šoko padėti kapralui. Jis dar buvo gyvas ir suprato, kas atsitiko. Bet jo veide buvo sustingusi baisi netikėtai mirties ištikto žmogaus išraiška.

— Bėkite į blokhauzą kuo greičiausiai! — pašnibždėjo Mak-Nabas, kai Mabelė pasilenkė prie jo.

Mabelė tiktai dabar suprato, kas ją ištiko. Greit žvilgtelėjusi į ties jos kojomis gulintį kapralą ir pamačiusi, kad jis jau nebekvėpuoja, Mabelė šoko bėgti. Po valandėlės ji atsidūrė prie blokhauzo, bet kareivio žmona — Dženė — aklo siaubo apimta, užtrenkė prieš ją duris, galvodama tik, kaip jai pačiai išsigelbėti. Kol Mabelė garsiai ją prašė atidaryti duris, pasigirdo penki ar šeši šūviai. Pagaliau mirštamai tų šūvių išgąsdinta moteris negalėjo greit atitraukti sklendžių. Po valandėlės Mabelė vis dėlto pajuto, kad durys pamažu ima vertis, ir kai tik pasidarė nedidelis plyšys, ji šonu įsispraudė į vidų. Mabelės širdis jau neplakė taip baimingai. Ji truputį aprimo ir galėjo veikti apdairiai. Užuot nusileidusi Dženei, kuri galvotrūkčiais stengėsi vėl užstumti sunkias duris, Mabelė kurį laiką jų neuždarė, laukdama, ar neatskubės kas nors draugų pasislėpti. Nieko nematydama, ji leido pagaliau duris užtrenkti. Užstūmusi tiktai vieną sklendę, Mabelė įsakė Dženei stovėti prie durų ir atidaryti jas, kai tik kas nors saviškių pareikalaus. Paskui mergaitė užkopė laiptais į viršutinio aukšto kambarį. Iš čia pro šaudomąją angą ji galėjo matyti visą salą, kiek tatai leido medžiai ir krūmai. Drąsindama žemai stovinčią Dženę, ji atidžiai žiūrinėjo apylinkę.

Be galo nustebusi, Mabelė iš pradžių nepastebėjo saloje nė gyvos dvasios. Nebuvo matyti nei prancūzų, nei indėnų, nors vėjo nešamas į šalį baltas debesėlis jai rodė, iš kurios pusės reikėjo jų laukti.

Šaudė iš tos salos, iš kurios buvo atplaukusi Birželio Rasa, tačiau Mabelė nežinojo, ar priešas dar tebėra ten, ar jis jau spėjo persikelti į šios salos krantą. Pažvelgusi pro šaudomąją angą toje pusėje, kur gulėjo nukautas Mak-Nabas, Mabelė nutirpo iš siaubo: prie kapralo tįsojo trys kareiviai. Jie subėgo čia, išgirdę pirmąjį šūvį, ir vienas po kito buvo nukauti nematomos priešo rankos.

Nesimatė nei Kepo, nei leitenanto Miuiro. Nerimaudama Mabelė žiūrėjo į kiekvieną proskyną tarp medžių ir net įlipo į blokhauzo bokštelį, bet nieko nelaimėjo. Ji bijojo pamatyti savo dėdės lavoną kur žolėje, bet niekur jo nepastebėjo. Pasisukusi į tą pusę, kur buvo botas, Mabelė pamatė, kad jis tebėra pririštas prie kranto; vadinasi, kokia netikėta aplinkybė neleido Miuirui pasitraukti į tą pusę. Saloje viešpatavo kapų tyla.

— Mis Mabele, — sušuko iš apačios moteris, nebepajėgdama ilgiau gintis nuo siaubo, — sakykite, dėl dievo meilės, ar kas nors iš mūsiškių gyvas? Man atrodo, kad girdžiu vis silpniau ir silpniau vaitojant, ir aš bijau, kad jie visi išžudyti...

Mabelė tada prisiminė, kad vienas kareivis buvo tos moters vyras, ir krūptelėjo, pagalvojusi, kas atsitiktų su Džene, jeigu ji dabar sužinotų apie jo mirtį.

— Saugok duris, Džene, — atsakė ji, — ir kol neleisiu, jokiu būdu jų neatidaryk.

— O, sakykite man, mis Mabele, ar nematote kur mano Sendžio? Jei tik būtų galima jį įspėti, kad aš esu saugioje vietoje, tai gerajam mano vyrui būtų lengviau, vis tiek, ar jis laisvas, ar nelaisvėje!

Bet Sendis gulėjo negyvas priešais šaudomąją angą, pro kurią žiūrėjo Mabelė.

— Kodėl jūs nieko nesakote apie Sendį? — pakartojo moteris, nekantriai laukdama atsakant.

— Keli kareiviai guli aplink Mak-Nabą, — atsakė Mabelė, nes jai atrodė, kad tokiomis baisiomis aplinkybėmis meluoti neleistina.

— Ar Sendis tarp jų? — paklausė moteris.

— Rodos, taip; palauk... vienas, du, trys, keturi... ir visi su raudonais penkiasdešimt penktojo pulko mundurais.

— Sendi! — kažkaip įtūžusi suklykė moteris. — Kodėl tu nesisaugai, Sendi? Bėk šen tučtuojau ir savo likimu pasidalink su žmona! Dabar ne metas galvoti apie kvailą jūsų drausmę ir garbę! Sendi!.. Sendi!..

Mabelė išgirdo, kaip atitraukiama sklendė. Durų sąvaros sugirgždėjo. Siaubo apimta Mabelė stovėjo prie šaudomosios angos, laukdama kažko baisaus. Netrukus ji pamatė Dženę, bėgančią pro krūmus ten, kur gulėjo lavonai. Po valandėlės Dženė jau pasiekė vietą. Smūgis buvo toks netikėtas ir toks stiprus, kad ji iš sielvarto, rodės, dar nesuvokė, kas atsitiko. Klaiki mintis blykstelėjo pakrikusiame jos protė: jai pasirodė, kad kareiviai šaiposi iš jos sielvarto. Ji pagriebė savo vyro ranką, kuri dar buvo šilta.

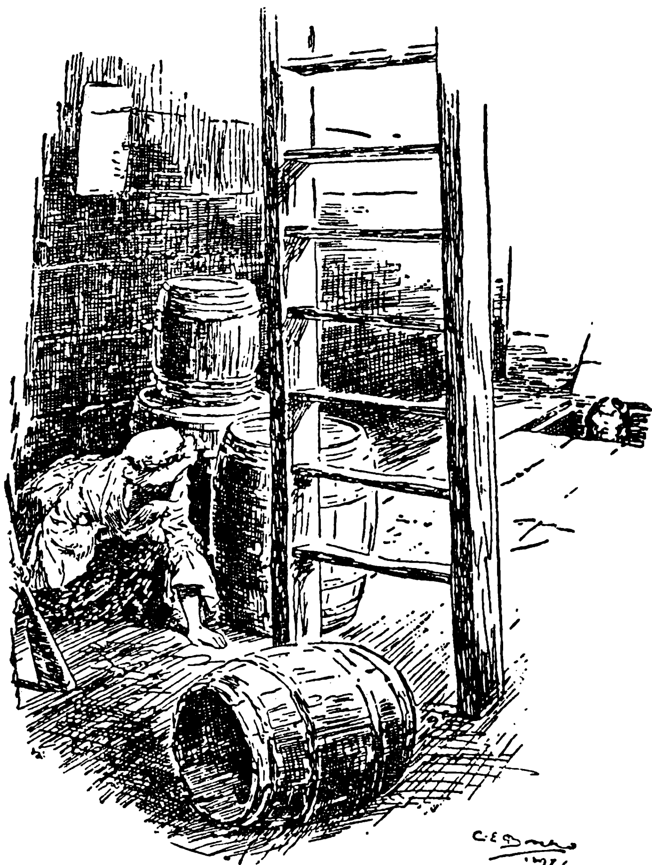
— Kaip tu gali žaisti savo gyvybe, Sendi? — sušuko ji, tempdama jį už rankos. — Jus visus iššudys tie prakeiktieji indėnai, jeigu nepasislėpsite blokhauze! Eime, eime! Negaiškime brangios valandėlės!

Su nepaprastomis pastangomis Dženė apvertė savo vyro lavoną ir pamatė jo veidą; maža skylutė smilkinyje, pro kurią buvo įlindusi kulka, ir keli lašai kraujo, sukrešusio ant odos, pasakė jai, kodėl vyras tyli. Tada baisi tiesa pasidarė jai visai aiški; ji susiėmė rankas, baisiai suklykė — tas klyksmas pasiekė gretimas salas — ir krito ant mirusiojo kareivio kūno. Kad ir koks šaižus, beprotiškas ir baisus buvo šis klyksmas, tačiau jis atro-

dė kaip švelni melodija, palyginus su tuo, kuris tuojau po to sekė. Iš visų pusių pasigirdo baisus karo riksmas, ir apie dvidešimt indėnų, nusidažiusių šiurpiomis karo spalvomis, kad atrodytų baisesni, puolė iš krūmų, degdami troškimu nulupti skalpus. Priešakyje buvo Arouhedas, ir jo tomahaukas sutriuškino Dženės galvą. Nepraėjo nė poros minučių, kai ji išbėgo iš blokhauzo, o jos plaukai jau kabėjo prie tuskaroro diržo. Sužaloti Mak-Nabo ir kareivių lavonai žlagsėjo kraujo klane.

Mabelė netikėtai tapo šitos siaubingos scenos liudininke. Ji stovėjo nekrustelėdama, tarytum prikalta prie vietos, ir nė karto jos sąmonėje nekilo mintis apie save, apie jai gresiantį pavojų. Bet pamačiusi, kad visą aikštę, kur gulėjo lavonai, užplūdo triumfuoją irokėzai, Mabelė atsiminė, kad apačioje durys liko atdaros. Mergaitei širdis ėmė smarkiai plakti: tos durys buvo vienintelė jos apsauga. Ji puolė prie laiptų, bet dar nė iki pusės nenulipusi išgirdo, kad durys pasisuko ant sąvarų. Mabelė jau tarėsi žuvusi. Ji, apimta nevilties, suklupo, bet staiga išgirdo, kad užsistumia sklendės, ir ne viena, o visos trys.

Tokiomis valandėlėmis mintis veikia greitai. Iš pradžių Mabelė pamanė, kad į blokhauzą įėjo jos dėdė; ji net buvo bebėganti pulti jam į glėbį, bet staiga sumojo, jog tai gali būti indėnas, kuris užsklendė duris, kad kiti neįeitų į vidų ir netrukdytų jam plėšti. Ši mintis ją sulaikė... Apačioje viešpatavo visiška tyla; matyti, tai ne Kepas, kuris visuomet brazda ir rėkauja, — ta tyla labiau panėšėjo į priešo gudrybę. Mabelė stovėjo ties liuku, prie laiptų, einančių į apatinį aukštą. Kiekvieną akimirką ji laukė, kad pamatys siaubingą indėno figūrą. Ji tiek įsibaimino, kad ėmė dairytis aplinkui, ieškodama vietos, kur galėtų pasislėpti. Kambaryje stovėjo kelios statinės.

Priešais ją buvo ramus ir gražus Birželio Rasos veidas

Mabelė užlindo už dviejų, neatitraukdama akių nuo pakeliamųjų durų. Staiga ji išgirdo negarsų šlamesį: kažkas atsargiai kopė laiptais į viršų. Paskui girgžtelėjo pakopos. Nieko dar nesimatė, bet Mabelė jautė, kad kažkas, rodos, jau stovi šalia jos. Ir štai liuko kiaurymėje kyštelėjo iš pradžių juodi plaukai, paskui tamsiai raudona kakta ir pagaliau visa indėnės galva. Nugalėjusi baimę, Mabelė pamatė, kad priešais ją buvo romus, susirūpinęs ir gražus Birželio Rasos veidas.

DVIDEŠIMT ANTRASIS SKYRIUS

Sunku pasakyti, kuri iš jų labiau nudžiugo: ar Mabelė, pamačiusi, kad nelauktas jos svečias yra Arouhedo žmona, o ne pats Arouhedas, ar Rasa, įsitikinusi, kad jos patarimas įvykdytas, ir toji, kurios ji taip nerimaudama ieškojo, yra blokhauze. Jos apsikabino, ir indėnė nusijuokė tyliu juoku, apglėbdama ranka savo draugę.

— Blokhauzas geras, — tarė indėnė: — skalpo nelies!

— Taip, jis geras, — atsakė Mabelė, su šiurpu prisimindama dar taip neseniai matytas siaubingas scenas. — Sakyk man, vardan visko, kas tau šventa, ar nežinai, kas atsitiko mano dėdei? Aš visur dairiausi ir negalėjau jo rasti.

— Nėra čia, blokhauze? — smalsokai paklausė Rasa.

— Blokhauze jo nėra, čia tik aš viena. Dženė, moteris, kuri buvo su manimi, neišmintingai šoko prie vyro ir dėl to save pražudė.

— Rasa žino, Rasa mato: labai kvailai; Arouhedas neturi jausmo moteriai, neturi jausmo savo žmonai.

— Ak, Rasa! Bent tavo gyvybei negresia pavojus!

— Nežinau! Arouhedas užmuš mane, jei viską sužinos.

— Sakyk, ką turiu dabar daryti ir ar dar gyvas vargšas mano dėdė?

— Nežinau. Sūrusis Vanduo turi botą; gal plaukia upe.

— Botas dar tebestovi prie kranto, bet nei mano dėdės, nei kvartirmeisterio niekur nematyti.

— Neužmušti — Birželio Rasa būtų mačiusi. Pasislėpė. Raudonasis slepiasi — ne gėda ir baltaveidžiui.

— Man vis tiek, gėda ar ne gėda jiems slėptis, — aš kitko bijau. Jūsų užpuolimas buvo toks baisus, toks netikėtas, Rasa!

— Tuskaroras! — šyptelėjusi atsakė ji, lyg didžiuodamasi savo vyro miklumu. — Arouhedas — didis karys!

— Tu esi tokia gera, tokia švelni, Rasa! Tu negali jaustis laiminga, šitaip gyvendama!

Birželio Rasos veidas apsiblausė, ir Mabelei pasirodė, kad jos akyse blykstelėjo niūri liepsnelė, kai ji šitaip atsakė:

— Ingizai labai gobšūs, atima miškus, medžioklę; varo šešias gimines vis iš rytų į vakarus; piktas karalius, pikta tauta. Baltaveidis — labai bloga tauta.

Mabelė žinojo, kad tuose žodžiuose daug tiesos, ir todėl nesiryžo prieštarauti.

— Ką aš dabar turiu daryti, Rasa? — paklausė ji. — Tavo tautiečiai netrukus apguls šį pastatą.

— Blokhauzas geras: skalpo nelies.

— Bet jie greit sužinos, jeigu tik nesužinojo, kad jame nėra įgulos. Tu pati man sakei, kiek žmonių liko saloje; be abejo, tu tai sužinojai iš Arouhedo.

— Arouhedas žino, — atsakė Rasa, pakėlusi aukštyn šešis pirštus, reiškiančius žmonių skaičių. — Visi rau-

donodžiai žino. Ketvertas neteko skalpų, dviejų plaukai dar sveiki.

— Nekalbėk to, Rasa, man kraujas stingsta gyslose iš siaubo! Tavieji nežino, kad aš viena blokhauze; jie gali pamanyti, kad čia su manimi yra dėdė ir kvartirmeisteris, ir padegs pastatą, norėdami priversti juos iš čia išeiti.

— Nesudegins blokhauzo, — ramiai atsakė Rasa.

— Tu to negali žinoti, geroji mano Rasa.

— Nesudegins blokhauzo. Blokhauzas geras: skalpo nelies.

— Bet sakyk man, kodėl, Rasa? Aš vis dėlto bijau, kad sudegins.

— Daug lietaus, rąstai šlapi, greit neįsidegs. Raudonodis žino, kad sudeginti blokhauzą — pasakyti ingizams: irokėzai čia buvo! Ne, ne, indėnas labai gudrus, nieko nelies.

— Aš tave suprantu, Rasa, ir tikiuosi, kad tavo pranašavimas įvyks; kad tik mano tėvas išsigelbėtų... Ak, Rasa! Gal būt, jis jau nukautas arba nelaisvėje...

— Nelies tėvo — nežino, kur išėjo: ant vandens nėra pėdsako, raudonodis negali rasti. Nesudegins blokhauzo, blokhauzas geras: nelies skalpo.

— Tai tu manai, kad man čia nebus pavojaus, kol grįš mano tėvas?

— Nežinau, duktė geriau žino, kada tėvas ateis.

Mabelė neramiai pastebėjo, kaip, tariant tuos žodžius, žybtelėjo juodos Rasos akys. Ji negalėjo atsikratyti mintimi, kad jos draugė stengiasi iškvosti viską, kas gali būti naudinga jos tautiečiams. Ji norėjo išsisukti neaiškiu atsakymu ir pakeisti kalbos temą.

Staiga pasigirdo smarkus smūgis į lauko duris.

Bematant visos Mabelės mintys grįžo prie pavojaus, kuris jai dabar grėsė.

— Jie ateina! — sušuko ji. — Rasa, gal čia mano dėdė arba kvartirmeisteris. Tokią valandą aš negaliu neatidaryti durų net ir Miuirui.

— Kodėl nepasižiūrėti? Tam yra daug šaudomųjų angų.

Mabelė paklausė patarimo ir pribėgo prie vienos angos; atsargiai nuėmusi medinį strypą, kuriuo paprastai dengiama anga, ji pasižiūrėjo, norėdama sužinoti, kas dedasi prie durų. Iš nusigandusios Mabelės veido jos draugė suprato, kad prie blokhauzo atėjo indėnai.

— Raudonas žmogus, — tarė Rasa, prisikišusi pirštą prie lūpų, rodydama, kad reikia elgtis kaip galima atsargiau.

— Keturi! Baisiai nusidažę, su kruvinais trofėjais! Tarp jų yra Arouhedas!

Tuo tarpu Rasa nuėjo į kertę, kur buvo sudėti keli šautuvai; ji jau buvo paėmusi vieną šautuvą, bet, išgirdusi savo vyro vardą, sustojo ir susimąstė. Tačiau tai truko ne ilgiau kaip minutę; ji priėjo prie angos ir jau norėjo pro ją iškišti šautuvo vamzdį, bet Mabelė nutvėrė ją už rankos, negalėdama atsispirti savo pasibiaurėjimui žmogžudyste.

— Ne, ne, ne, Rasa! — tarė ji. — Nekelk rankos prieš savo vyrą, verčiau tegu aš mirsiu.

— Nekenks Arouhedui, — atkirto Rasa, truputį krūptelėjusi, — nekenks visiems raudoniesiems. Nešausiu į juos, tik pagąsdinsiu.

Tuomet Mabelė suprato Rasos ketinimus ir nebesipriešino.

Indėnė tuo tarpu iškišo šautuvo vamzdį pro angą ir, stengdamasi kuo daugiau brazdėti, kad į save atkreip-

tų dėmesį, paspaudė gaiduką. Dar nenutilo šūvio trenksmas, kaip Mabelė ėmė priekaištauti savo draugei:

— Tu pasakei, kad nešaudysi... gal būt, tu nužudei savo vyrą...

— Visi pabėgo, kol aš dar nebuvau iššovusi! — atkirto nusijuokdama Rasa.

Nuėjusi prie kitos angos, iš kur galėjo sekti, ką veikia jos draugai, ji dar garsiau nusijuokė:

— Žiūrėk, visi kariai krūmuose! Jie mano, kad Sūrusis Vanduo ir kvartirmeisteris čia. Dabar bijo.

Rasa padėjo šautuvą ir atsisėdo prie skrynios, ant kurios susmuko ir išvargusi Mabelė. Indėnė įdėmiai pasižiūrėjo į savo draugę. Rasos veidas — taip bent atrodė Mabelei — buvo užsirūstinęs, kartu ir susirūpinęs.

— Arouhedas — didis karys, — tarė tuskaroro žmona, — visos giminės mergaitės į jį labai žiūri. Baltaveidė gražuolė turi akis.

— Rasa! Ką reiškia tie žodžiai, tas keistas žvilgsnis? Ką tu nori pasakyti?

— Kodėl taip bijojai — Rasa užmuš Arouhedą?

— Man būtų baisu matyti, kad žmona kelia ranką prieš savo vyrą! Ne, Rasa, verčiau aš pati mirčiau!

— Tai tiesa?

— Tiesa, Rasa! Prisiekiu, kad tiesa! Aš jau ir be to šiandien mačiau daug siaubingų dalykų. Bet ką gi tu įtari?

— Nežinau. Vargšė tuskarorų mergaitė labai kvaila. Arouhedas — didis karys, į viską aplink save žiūri. Kalbėjo apie baltaveidę gražuolę sapnuodamas. Didis vadas myli daug žmonų.

— Ar jūsų vadai įpratę turėti daug žmonų, Rasa?

— Turi tiek žmonų, kiek gali išmaitinti. Didis medžiotojas dažnai ima sau žmonas; Arouhedas turi tiktai

Rasą, ir jis daug žiūrėjo, daug matė baltaveidę mergaitę, kalbėjo apie ją daug.

Mabelė pati tai žinojo, ir kelis kartus keliaujant per mišką Arouhedas ją buvo įžeidęs primygtiniu domesiu; bet vis dėlto ji nustebo, išgirdusi tokią užuominą iš jo žmonos lūpų. Be sunkaus ir net kankinančio jausmo, kuris slėgė Mabelę, pagalvojus, kad ji virto lyg ir tuskaroro žmonos varžove, ją dar baugino, kad Birželio Rasos pavyduliavimas gali jai pakenkti. Bet, atidžiau pasižiūrėjusi į Rasą, Mabelė ėmė rimti. Iš atvirų šios gamtos dukros veido bruožų lengva buvo išskaityti apviltos meilės kartėlį, tačiau net ir įtariausia akis nebūtų jame įžiūrėjusi nė mažiausios išdavystės arba neapykantos žymės.

— Juk tu manęs neišsižadi, Rasa? — tarė Mabelė, spausdama jos ranką, apimta kilnaus atvirumo. — Juk tu neatiduosi manęs tomahauko smūgiui?

— Tavęs nelies tomahaukas, Arouhedas to neleis. Jeigu Rasai reikia turėti seserį žmoną, Rasa nori, kad tai būtum tu.

— Ne, Rasa, visi mano jausmai kyla prieš tai. Jeigu man lemta tapti indėno žmona, tai aš niekad nesutiksiu užimti tavo vietos vigvame.

Rasa nieko neatsakė, bet jos žvilgsnis spindėjo tikru dėkingumu. Ji žinojo, kad nė viena iš visų indėnų mergaičių, kurias pažino Arouhedas, negalėtų su ja susilyginti nei savo grožiu, nei mielumu. Jos vyras galėjo pasiimti kad ir tuziną žmonų, — niekas, be Mabelės, negalėjo būti jai pavojinga varžove. Mabelės grožis, meilumas, romumas, moteriškas švelnumas — viskas Rasą taip labai traukė prie jos, ir tas jausmas ne mažėjo, o atvirkščiai, didėjo pavyduliaujant. Todėl ji ir nepabūgo atlikti pavojingo žygio, kad tik išgelbėtų tariamąją var-

žovę nuo netikėto salos užpuolimo pasekmių. Arouhedas pats pasiuntė ją įspėti Mabelės apie gresiantį pavojų, bet jis nežinojo, kad jo žmona vogčiomis įsiskverbė į salą drauge su kariais ir kad dabar ji atsidūrė blokhauze. Atvirkščiai, jis manė, kad drauge su Mabele buvo Kepas ir Miuiras ir kad šaudė kuris nors iš jųdviejų.

— Rasa gailisi, kad Lelija, — indėnė šitaip poetiška savo kalba vadino mūsų heroję, — nenori būti Arouhedo žmona. Jo vigvamas erdvus; didžiajam vadui reikia daug žmonių jam pripildyti.

— Dėkui tau, Rasa, už kilnų tavo pasiūlymą, bet jis svetimas baltųjų moterų prigimčiai, — atsakė Mabelė, nejučiomis nusišypsojusi. — Be to, aš, gal būt, niekad netekėsiu.

— Tau reikalingas geras vyras, — tarė Rasa. — Imk Gėląjį Vandenį, jeigu tau nepatinka Arouhedas.

— Dabar ne metas galvoti apie tokius dalykus, Rasa! Aš norėčiau sužinoti, jeigu tai galima, ar gyvas mano dėdė ir ar negresia jam pavojus.

— Rasa eina pažiūrėti.

— Ką, tu nori eiti? Argi tu nebijai, kad tave gali pamatyti šitoje saloje? Ar žino tavo giminės kariai, kad tu čia esi? Ir ar jiems bus malonu sužinoti, kad moteris nusekė paskui juos karo taku?

Visus tuos klausimus Mabelė pasakė greit, vieną paskui kitą, tarytum bijodama išgirsti ne tokį atsakymą, kurio norėjo. Jai atrodė keista, kad Rasa atsekė paskui karius. Ji manė, kad Rasa plaukė paskui irokėzus savo valtimi ir čia atvyko anksčiau už juos, tiktai norėdama patarti jai, kaip gelbėtis nuo mirties. Tačiau visi tie spėliojimai buvo klaidingi, tai Rasa netrukus parodė savotiška savo kalba.

Nors Arouhedas ir buvo vadas, tačiau savo giminės nebuvo gerbiamas ir veikė iš vieno su irokėzais, sudaręs su jais laikiną sąjungą. Jis turėjo vigvamą, bet retai jame lankėsi; dėdamasis anglų bičiuliu, jis visą vasarą praleido anglų tarnyboje, tačiau iš tikrųjų tarnavo prancūzams; žmona jį lydėdavo visuose jo žygiuose. Žodžiu, nebuvo paslaptis, kad ji drauge su juo: vyras retai išvykdavo į kelionę be Rasos. Visa tai sužinojusi, Mabelė liovėsi atkalbinėjusi raudonodę savo draugę. Jiedvi susitarė, kad, kai tik pasitaikys patogi proga, Rasa išeis iš blokhauzo sužinoti, koks Kepo likimas.

Iš šaudomųjų angų jos apžiūrėjo visą salą ir pamatė, kad nugalėtojai, apiplėšę trobas, ruošiasi puotauti. Didesnė maisto atsargų dalis buvo sukrauta blokhauze, bet ir trobose susirado užtektinai grobio. Lavonai jau buvo kažkur nuvilkti, o nukautųjų kareivių ginklai suversti į krūvą prie puotai parinktos vietos. Saloje viskas buvo palikta kaip buvę, nes nugalėtojai tikėjosi įvilioti į spąstus seržanto būrį. Rasa savo draugei parodė medyje žmogų, tykojantį atplaukiančio boto, nors ekspedicija išvyko taip neseniai, kad tiktai nenumatytos aplinkybės galėjo priversti ją dabar grįžti atgal. Nebuvo matyti, kad kas ruoštųsi pulti blokhauzą; Rasa spėliojo, kad indėnai ketina jį laikyti apgultą, iki sugrįš seržanto būrys, bijodami, kad blokhauzo puolimą gali pastebėti įgudusios Pėdsekio akys. Jie paslėpė botą tuose pačiuose krūmuose, kur stovėjo ir jų valtys.

Rasa pasisakė norinti pamatyti saviškius. Valanda jai atrodė patogi išeiti iš blokhauzo. Kai jiedvi lipo laiptais žemyn, Mabelei vieną akimirksnį kilo nepasitikėjimas, tačiau ji tučtuojau jo susigėdo, nes nepasitikėti savo drauge būtų buvę neteisinga ir žema. Su didžiausiu atsargumu jiedvi atsklendė duris. Kai tik jos atitraukė

paskutiniąją sklendę ir durys atsivėrė tiek, kad buvo galima pralįsti, Rasa tylutėliai šmurkštelėjo pro siaurą plyšį ir dingo. Mabelė vėl užtrenkė ir užsklendė duris. Jai širdis taip ėmė plakti, kad buvo galima girdėti dažnus jos dūžius. Tik dabar jai pasidarė kiek lengviau, ir dvi sklendes ji užstūmė jau ramiau. Viską sutvarkiusi, kaip ir buvo, ji užkopė į pirmą aukštą, iš kur galėjo matyti visa, kas vyko už blokhauzo sienų.

Ėmė slinkti ilgos, sunkios ir varginamos valandos. Mabelė nežinojo, kas atsitiko Rasai. Ją pasiekdavo indėnų šūkavimai. Stiprūs gėrimai privertė juos pamiršti įprastą atsargumą. Apie vidudienį ji pamatė saloje kažkokį baltaveidį; iš drabužių ir laukinės išorės išsyk jį buvo galima palaikyti indėnu. Atidžiau įsižiūrėjusi į jo veidą — beje, labai tamsaus gymio ir, be to, saulės įdegintą, — Mabelė jau neabejojo dėl savo spėliojimo. Jai pasidarė tartum lengviau: vis dėlto netoli buvo baltasis, į kurį ypatingo pavojaus valandą ji galėjo kreiptis.

Diena Mabelei pasirodė kaip visas mėnuo. Ji suprato, kad Rasa, matyt, sakė tiesą ir indėnai blokhauzo nelies, iki grįš jos tėvas, kurį jie tikėjosi sučiupti iš pasalų. Todėl ji ne taip ir nerimavo dėl tiesioginio pavojaus, tačiau ateitis jai atrodė labai niūri. Ji negalėjo negalvoti apie tai, kas jai bus, kai ji paklius į nelaisvę. Mabelė gerai žinojo, kad indėnai, jeigu nenužudo belaisvių, tai nusiveda juos į savo kaimus. Ten belaisvis pasidaro nuosavybe to, kas panorės jį pas save paimti. Mabelė girdėjo pasakojant apie daugelį moterų, kurios amžiaus galą praleido savo pagrobėjų vigvamuose.

Kad ir kažkaip baisu buvo jai dieną, bet pasidarė dar baisiau, kai salą ėmė dengti vakaro šešėliai. Laukiniai tuo metu visiškai įdūko: jie išgėrė visą pas anglus rastą degtinę. Viršininko prancūzo bandymai juos sutramdyti

nieko negelbėjo, ir jis laiku pasišalino į gretimą salą, kur turėjo įrengęs šiokią tokią stovyklą. Bet prieš pasitraukdamas, jis, rizikuodamas gyvybe, pasistengė užgesinti ugnį ir pasiimti viską, kuo būtų galima vėl ją sukurti. Jis griebėsi tų atsargumo priemonių, bijodamas, kad indėnai nepadegtų blokhauzo, kuris buvo reikalingas tolimesniems jo planams vykdyti. Jis bandė paimti ir ginklus, tačiau turėjo atsisakyti nuo tos minties: kariai atkakliai spyrėsi atiduoti savo peilius ir tomahaukus, kaip žmonės, branginą savo garbę; o išnešti vien šautuvus, palikus peilius ir tomahaukus, buvo tuščias darbas. Greit paaiškėjo, kad prancūzas pasielgė protingai, užgesindamas ugnį, nes vos tik nuėjo, vienas karys pasiūlė padegti blokhauzą; Arouhedas taip pat paliko apsvaigusių irokėzų būrį, kai tik pastebėjo, jog jie ima kvailioti. Įžengęs į vieną trobą, jis pargriuvo ant šiaudų pasilsėti po dviejų nemigo naktų. Tuo būdu tarp indėnų nebeliko nieko, kas galėtų sielotis dėl Mabelės; gal būt, niekas jų net nežinojo, kas ji tokia yra. Štai kodėl, girtam indėnui pasiūlius padegti blokhauzą, džiūgaudami pritarė septyni ar dešimt jo draugų, tokių pat girtų, kaip ir jis.

Tai buvo baisi valanda Mabelei. Indėnai taip įdūko, kad jau nebijojo šautuvų, kiek jų bebūtų blokhauze. Garsiai klykdami, jie prisiartino prie pastato sienų. Pirmas puolimas buvo nukreiptas į duris, kurias užgulė visi kartu. Tačiau stiprios rąstų durys atlaikė jų spaudimą. Šimtas žmonių, sutelkę visas savo jėgas, nebūtų jų išlaužę. Bet Mabelė to nežinojo. Jos širdis krūtinėje smarkiai plakė, ir ji sudrebėdavo iš išgąsčio po kiekvieno indėnų smūgio. Pagaliau įsitikinusi, kad durys nesiduoda išverčiamos, Mabelė padrąsėjo ir, kai tik nutilo paskutinis smūgis, ji dirstelėjo į šaudomąją angą. Ją nu-

stebino tyla, kurią sunku buvo išaiškinti: tiems, kurie jaučia artėjant neišvengiamą pavojų, baisiausia, kai negalima nustatyti, ar arti tas pavojus.

Mabelė pastebėjo, kad du ar trys irokėzai, pasiknaisioję po pelenus, rado kelias žarijas ir stengėsi įpūsti ugnį. Troškimas naikinti ir įpročio jėga vertė juos vieningai ir mikliai veikti. Baltasis jau seniai būtų atsisakęs įpūsti ugnį iš žarijų, kurios vos ruseno pelenuose, bet šitie miškų vaikai žinojo daug būdų, nežinomų baltiesiems. Panaudodami sausus lapus, galų gale jie įžiebė liepsną. Kai Mabelė pažvelgė pro angą, indėnai jau sukrovė žabus prie durų ir juos padegė. Liepsna ėmė šokinėti šakelėmis, ir greit, tratėdamas ir liepsnodamas, užsiplieskė laužas. Tada indėnai džiūgaudami suspiegė ir grįžo prie savo draugų, įsitikinę, kad naikinimo darbas jau pradėtas. Mabelė tebežiūrėjo žemyn, nepajėgdama pajudėti iš vietos. Ugnis, kuri grėsė jai baisiu pavojumi, prikaustė prie savęs jos žvilgsnį. Liepsna kilo vis aukštyn ir aukštyn; pagaliau ji plykstelėjo jai prieš pat akis. Vos spėjo ji atšokti į priešingą kampą, liepsna pliūptelėjo pro angą ir apšvietė visą kambarį. Mabelė jau manė, kad jai atėjo paskutinė valanda, nes durys, pro kurias būtų galima išeiti, buvo užtvertos liepsnojančio laužo. Ji užmerkė akis... Bet troškimas gyventi buvo perdaug stiprus ir neleido jai ilgiau delsti. Nenoromis atsimerkusi, ji pamatė, kad liepsna jau nebesiveržia į kambarį, nors medis prie mažosios angos įsidegęs ir ugnis po truputį plinta, lengvo vėjelio pučiama. Kampe stovėjo statinė su vandeniu, ir Mabelė labiau instinktyviai, negu sąmoningai, pagriebė didelį kaušą, pasėmė vandens ir, drebančia ranka jį pildama, spėjo ugnį toje vietoje užgesinti. Dūmai jau kiek laiko kliudė jai žiūrėti žemyn, bet kai pagaliau jie truputį prasiblaškė, jos šir-

Indėnai sukrovė žabus prie durų ir juos padegė

dis suplakė džiaugsmu ir viltimi: ji pamatė, kad laužas išdraskytas, o durys, kuriomis tekėjo vanduo, tik rūksta, bet nedega.

— Kas ten? — paklausė Mabelė. — Ką apvaizda atsiuntė man į pagalbą?

Apačioje pasigirdo lengvi žingsniai, ir kažkas tylutėliai pasibeldė į duris.

— Kas ten nori įeiti? Ar tai jūs, brangus, mylimas mano dėde?

— Sūriojo Vandens čia nėra; Gėlasis Vanduo prie Šventojo Lauryno, — pasigirdo atsakymas. — Atidaryk greičiau, man reikia įeiti.

Mabelė nubėgo laiptais žemyn, ir niekad jos žingsniai nebuvo tokie lengvi, niekada jos judesiai nebuvo tokie greiti ir vikrūs. Tą valandėlę ji galvojo tiktai, kaip išsigelbėti, ir skubiai, nieko nesisaugodama, atidarė duris. Pirmiausia jai šovė į galvą sprukti po atviru dangumi, su akla viltimi ištrūkti iš blokhauzo, tačiau Rasa ją sustabdė ir ramiai uždarė duris.

— O, dėkui tau, dėkui tau, Rasa! — karštai sušuko Mabelė. — Juk tu mane išgelbėjai nuo mirties!

— Neglebėsčiuok taip stipriai, — atsakė indėnė. — Baltaveidė moteris vis verkia arba vis juokiasi. Leisk Rasai uždaryti duris.

Mabelė nurimo, ir netrukus jiedvi vėl atsidūrė viršutiniame kambaryje. Bet koks nepasitikėjimas arba pavyduliavimas visiškai išnyko.

— Dabar sakyk man, Rasa, — pradėjo Mabelė, karštai apkabindama savo draugę: — ar tu nematei vargšelio mano dėdės arba gal ką apie jį girdėjai?

— Nežinau. Niekas nematė, niekas negirdėjo, niekas nežino. Gal būt, Sūrusis Vanduo pasislėpė upėje. Kitaip kurgi jis galėtų būti? Kvartirmeisteris taip pat. Aš žiū-

rėjau, žiūrėjau, žiūrėjau, bet nemačiau jų — nei vieno, nei antro — niekur.

— Dėkui dievui! Jiems pavyko pabėgti, nors mes ir nežinome kur. Rodos, aš čia mačiau saloje prancūzą?..

— Taip, prancūzų kapitonas atėjo ir vėl išėjo. Daug indėnų saloje.

— O, Rasa! Ar nėra kokios nors priemonės įspėti mano tėvą, kad jis nepatektų priešui į rankas?

— Nežinau. Manau, kariai tykoja, ir ingizai neteks savo skalpų.

— Tu taip daug padarei dukteriai, nejaugi atsisakysi padėti tėvui?

— Nežinau tėvo, nemyliu tėvo. Rasa padeda savo tautai, padeda Arouhedui; vyras mėgsta skalpus.

— Rasa, tai ne tu! Nejaugi tu nori matyti, kaip žudo mūsų kareivius?!

Rasa ramiai įbedė juodas savo akis į Mabelę; jos žvilgsnyje vieną akimirką blykstelėjo rūstumas, bet greit jį pakeitė liūdna užuojauta.

— Lelija — ingizų mergaitė? — paklausė ji.

— Taip, ir kaip ingizų mergaitė aš norėčiau išgelbėti savo tautiečius nuo skerdynių.

— Labai gerai, jei gali. Rasa — ne ingizų mergaitė. Rasa — tuskarorų moteris; jos vyras tuskaroras, tuskarorų širdis, tuskarorų jausmai — viskas tuskarorų.

— Tu man padėjai, tu mane išgelbėjai, Rasa! Kodėl tu taip darei, jeigu jauti tiktai kaip tuskarorė?

— Jaučiu ne tiktai kaip tuskarorė, — jaučiu kaip mergaitė, jaučiu kaip skvau. Myliu gražuolę Leliją ir laikau ją savo širdyje.

Mabelė apsiverkė ir stipriai prispaudė prie savo krūtinės tą mielą ir mylinčią būtybę. Po valandėlės ji truputį aprimo ir jau nuosekliau prabilo.

— Sakyk man, kas manęs laukia, Rasa? — paklausė ji. — Dabar, naktį, tavo draugai linksminasi; ką jie ketina veikti rytoj?

— Nežinau. Bijau pamatyti Arouhedą, bijau klausinėti; manau, pasislėps, lauks, kol grįš ingizai.

— Ar jie nepuls vėl blokhauzo? Tu matei, ką jie gali padaryti!

— Daug romo. Arouhedas miega, kitaip niekas nedrįstų; prancūzų kapitonas nuėjo, kitaip niekas nedrįstų. Visi dabar miega.

— Ir tu manai, kad man negresia pavojus, bent šią naktį?

— Labai daug romo. Jeigu Lelija būtų panaši į Rasą, daug padarytų savo žmonėms.

— Aš būčiau panaši į tave, jeigu noras padėti savo tautiečiams galėtų padaryti mane tokią pat drąsią, kaip tu.

— Ne, ne, ne! — šnibždėjo Rasa. — Neužtenka drąsos, ir Rasa neleistų, jeigu ir užtektų. Rasos motina kartą buvo nelaisvėje, ir kariai pasigėrė. Motina juos visus išmušė tomahauku. Štai ką gali padaryti raudonodė moteris, kai jos tautai gresia pavojus ir geidžia skalpų!

— Tu tiesą sakai, — atsakė Mabelė, krūptelėjusi ir nesąmoningai išleidusi Rasos rankas. — Aš negaliu taip padaryti. Man neužteks nei jėgos, nei drąsos, nei valios krauju tepti savo rankas.

— Pati taip manau. Tada pasilik čia. Blokhauzas geras: skalpo nelies.

— Tai tu manai, kad aš čia esu saugi, bent kol grįš mano tėvas su savo būriu?

— Taip manau. Niekas nedrįs liesti blokhauzo rytą. Klausyk — viskas dabar tylu: gėrė romą, kol galva nusviro, ir miega kaip rąstai.

— Ar aš negalėčiau pabėgti? Rodos, saloje yra daug valčių... Ar negaliu aš vieną jų paimti ir nuplaukti pranešti savo tėvui, kas atsitiko?

— Ar moki irkluoti? — paklausė Rasa, vogčiomis žvilgtelėjusi į savo draugę.

— Gal būt, ne taip gerai, kaip tu, bet manau, kad galiu irkluoti taip, kad iki ryto dingčiau iš akių.

— O kas paskui? Ar galėsi irkluoti šešias, dešimt, aštuonias mylias?

— Nežinau, ar galėčiau, tačiau padarysiu visa, kad įspėčiau apie pavojų savo tėvą, kilnųjį Pėdsekį ir kitus.

— Patinka Pėdsekys?

— Jis patinka visiems, kas jį pažįsta. Tau jis taip pat patiktų... ne, tu jį pamiltum, jei tik sužinotum, kokia jo širdis!

— Nemyliu jo, visai nemyliu! Labai geras šautuvas, labai gera akis, labai daug nušovė irokėzų ir labai daug Rasos brolių. Nulupčiau skalpą, jei tik galėčiau!

— O aš turiu jį išgelbėti, jeigu galėsiu. Čia mudvi viena antros negalime suprasti, Rasa. Aš eisiu ir surasiu valtį, kol visi miega, ir paliksiu salą.

— Negali. Rasa neleis. Pašauks Arouhedą.

— Rasa! Tu negali manęs išduoti, tiek man padariusi gera, tu nepanorėsi atsižadėti manęs!

— Panorėsiu! — atkirto Rasa, užpakaly susinerdama rankas, taip karštai ir aistringai, kaip Mabelė ligi šiol jos nebuvo girdėjusi kalbant. — Pašauksiu Arouhedą garsiu balsu. Moters šauksmas prikels karius. Rasa neleis Lelijai padėti priešui, neleis indėnui užmušti Lelijos.

— Aš tave suprantu, Rasa, ir esu sujaudinta tavo teisingumo; žinoma, bus geriau, jeigu liksiu čia: rodos, aš jau perdėjau savo jėgas. Bet sakyk man vieną dalyką:

jeigu mano dėdė čia ateis naktį ir prašys jį įsileisti, ar tu man leisi atidaryti jam duris?

— Žinoma; čia jis belaisvis, o Rasa belaisvius mėgsta labiau negu skalpus; skalpai gerai dėl garbės; belaisvis gerai dėl jausmo. Bet Sūrusis Vanduo taip mikliai pasislėpė, kad ir pats nebežino, kur jis.

Dabar Rasa nusijuokė mergišku, linksmu savo juoku. Prasidėjo ilgas draugių pasikalbėjimas. Mabelė stengėsi ką nors aiškiau sužinoti apie dabartinę savo būklę ir iš dalies tikėjosi, kad naujos žinios gali jai būti naudingos. Į visus jos klausimus Rasa atsakinėjo paprastai, bet atsargiai. Ji gerai suprato, kas buvo neesminga ir kas galėjo sudaryti pavojų jos draugams arba sukliudyti tolimesnius jų veiksmus. Mabelė nemokėjo gudrauti ir suktumu išgauti paslapties iš savo draugės. Be to, ji jautė, jog tai būtų tuščios pastangos.

Arouhedas, anot Rasos, jau seniai turėjo santykių su prancūzais, bet tik dabar pirmą kartą nusimetė kaukę, nes pastebėjo, kad anglai ima juo nepasitikėti, ypač Pėdsekys. Jis vadovavo indėnams puolant salą, bet vis dėlto pats klausė prancūzų nurodymų. Tačiau Rasa nepasakė, kad kaip tik jis susekė ir nurodė salos vietą. Ji apie tai atkakliai tylėjo, bet prisipažino, kad jiedu su vyru sekioję „Bėgūną", kol buvo jo užklupti ir sugauti. Prancūzai tik visai neseniai tesužinojo, kurioje ežero vietoje yra Posto sala. Mabelė taip ėmė kankintis, tarytum į širdį jai būtų įsmeigtas durklas: iš šykščių indėnės užuominų ji suprato, kad svarbiausių žinių suteikė baltaveidis, Dunkano Lendžio valdinys. Bet neilgai trukus, kai Mabelė apsvarstė savo draugės žodžius ir prisiminė, kokie trumpi ir mįslingi buvo jos posakiai, ji ėmė guosti save viltimi, kad blogai ją suprato ir jog visi Džaspero Uesterno įtarinėjimai neteisingi.

Rasa atvirai prisipažino, kad ją į salą pasiuntę tiksliai sužinoti likusių joje žmonių skaičių; bet ji taip pat su jai būdingu naivumu leido suprasti, kad mielai sutiko tai padaryti, tikėdamasi padėti Mabelei. Iš jos parneštų žinių ir iš kitų šaltinių indėnai tiksliai žinojo, kokios yra priešo jėgos. Irokėzai taip pat žinojo, kiek kareivių išvyko su seržantu Dungamu, ir apie jo ekspedicijos tikslą, tačiau jie nežinojo, kur seržantas tikėjosi sutikti prancūzų botus.

Laikas slinko nepastebimai. Abi moterys kalbėjosi su tokiu įkarščiu, kad užmiršo ir miegą. Tačiau paryčiu atsiliepė nuovargis. Mabelė sutiko atsigulti į vieną šiaudinį kareiviams paruoštą guolį ir greit kietai užmigo. Rasa atsigulė šalia jos. Ir visoje saloje įsiviešpatavo tokia gūdi tyla, tarytum į šias miško valdas niekad nebuvo įžengusi žmogaus koja.

Kai Mabelė pabudo, saulės spinduliai jau skverbėsi pro šaudomąsias angas. Rasa tebemiegojo, ir taip ramiai, tarytum niekad gyvenime nebūtų patyrusi jokių rūpesčių. Bet Mabelės bruzdėjimas netrukus ją pažadino. Tada jiedvi atsikėlė ir pro šaudomąsias angas ėmė žiūrinėti salą.

DVIDEŠIMT TREČIASIS SKYRIUS

Eidamos nuo angos prie kitos, Mabelė ir Birželio Rasa saloje nepastebėjo nė gyvos dvasios. Toje vietoje, kur Mak-Nabas ir jo draugai gaminosi pietus, dar ruseno menka ugnelė, ir aukštyn kylą dūmai tarytum viliojo prie savęs tuos, kurių čia nebuvo. Aplink trobeles viskas buvo tvarkoje. Staiga Mabelė krūptelėjo: ji pastebėjo tris vyrus su raudonais penkiasdešimt penktojo pulko mundurais, bet kaip parkritusius žolėje ir, matyti,

nerūpestingai besišnekučiuojančius. Ji geriau įsižiūrėjo, ir kaktą jai išpylė šaltas prakaitas, kai ji pamatė išblyškusius mirusiųjų veidus ir blausias akis. Būrelis buvo taip sumaniai susodintas, kad iš šimto jardų tikriausiai suklaidintų nerūpestingą stebėtoją. Įdėmiai iš visų pusių apžiūrėjusi salą, Rasa parodė savo draugei ketvirtąjį kareivį, kuris sėdėjo su meškere rankoje, nuleidęs kojas viršum vandens ir nugara atsilošęs į medį. Tų nelaimingųjų galvas, netekusias skalpų, dengė kepurės, ir ant jų nesimatė nė lašelio kraujo.

Mabelei širdis nutirpo iš siaubo. Ji atsisėdo, prijuoste užsidengė veidą ir taip valandėlę sėdėjo sustingusi. Bet jos draugė pusbalsiu ją pašaukė prie angos. Birželio Rasa jai parodė Dženės lavoną, stovintį prie trobelės durų ir truputį palinkusį į priekį — tarytum moteris žiūrėtų į kareivių būrelį. Lavono rankoje buvo šepetys. Vėjas palengva judino ant galvos užmautą kyką. Dženė buvo taip toli, kad veido bruožų nebuvo galima aiškiai matyti. Vis dėlto Mabelei pasirodė, kad lavono lūpos iškreiptos siaubingo šypsnio.

— Rasa, Rasa! — sušuko Mabelė. — Tai baisesnė klasta ir apgaulė, kokią aš kada esu girdėjusi apie tavo giminę.

— Tuskaroras labai gudrus, — atsakė Rasa tokiu tonu, kuris rodė, kad ji ne tik nesmerkia, bet, atvirkščiai, pritaria tai gudrybei. — Kareiviams dabar nebeskauda — irokėzams nauda: nulupti iš pradžių skalpus, dabar lavonus priversti dirbti. O paskui juos sudeginti.

Tie žodžiai Mabelei parodė, kad savo mąstymu ji skiriasi nuo savo draugės. Mabelė kelias minutes negalėjo kalbėti su ja, bet Rasa nepastebėjo tos akimirkos pasišlykštėjimo, ji atsidėjusi, kaip buvo įpratusi, gamino pusryčius, visiškai abejinga dėl jai nesuprantamų jaus-

mų. Pusryčių Mabelė valgė labai mažai, bet jos draugei apetitas nė kiek nebuvo sumažėjęs; paskui jiedvi vėl ilgai apžiūrinėjo salą ir galvojo — kiekviena apie savo reikalus.

Visą šią ilgą dieną nebuvo pastebėta nė vieno indėno, nė vieno prancūzo. Naktis užtiesė savo skraiste siaubingą nejudantį maskaradą. Ši naktis buvo ramesnė, ir Mabelė miegojo kiečiau, įsitikinusi, kad jos likimas išsispręs ne anksčiau, kaip grįžus jos tėvui. Ji jo laukė kitą dieną.

Rytą pabudusi Mabelė tučtuojau pribėgo prie šaudomosios angos pasižiūrėti, koks oras ir kas dedasi saloje. Baisusis būrelis tebebuvo kaip buvęs: meškeriotojas tebelaikė meškerę, ir Dženės lavonas stovėjo prie trobelės durų. Oras buvo pasikeitęs: pūtė pietų vėjas, ir giedra jau pranašavo audrą.

— Aš nebegaliu ilgiau to reginio matyti! — tarė Mabelė, pasitraukdama nuo lango. — Verčiau susitikti su priešu, negu žiūrėti į tuos baisius negyvėlius.

— Klausyk, jie eina! Birželio Rasa girdėjo — šaukia, kaip šaukia karys, lupdamas skalpą.

— Ką tu sakai! Čia nebegali būti jokių skerdynių!

— Sūrusis Vanduo! — sušuko indėnė, žiūrėdama pro vieną angą ir juokdamasi.

— Mano brangusis dėdė! Dėkui dievui, jis gyvas! O, Rasa, Rasa, tu neleisi jam pražūti!

— Rasa — vargšė skvau. Kuris karys klausys, ką ji sakys? Arouhedas jį veda čia.

Mabelė pasižiūrėjo pro langą ir pamatė, kad Kepas ir kvartirmeisteris priešų rankose. Aštuoni ar dešimt indėnų vedė belaisvius prie blokhauzo. Paėmę juos į nelaisvę, indėnai įsitikino, kad saloje nebėra nė vieno vyro. Mabelė vos atgavo kvapą, pamačiusi, kad visas bū-

rys sustojo tiesiog prieš duris, bet labai apsidžiaugė, pastebėjusi tarp indėnų prancūzų karininką. Baltasis vadas ir Arouhedas tyliai, bet karštai kalbėjosi su savo belaisviais. Po to Miuiras ėmė garsiai šaukti Mabelę:

— Žavioji Mabele! Žavioji Mabele! Pažvelkit pro šaudomąją angą ir, maldauju jus, pasigailėkite mūsų! Mums gresia neišvengiama mirtis, jeigu jūs neatidarysite durų nugalėtojams. Negaiškite nė valandėlės, kitaip — deja! — po pusvalandžio mūsų galvos jau bus be skalpų.

Pašiepiantis ir nerimtas šito prašymo tonas dar labiau įtikino Mabelę, kad ji turi pasilikti blokhauze, kol tiktai bus galima.

— Sakykite, dėde, — tarė ji, prigludusi prie angos, — sakykite man, ką aš turiu daryti?

— Dėkui dievui! — sušuko Kepas. — Tavo švelnaus balso garsas, Magnete, nuo mano širdies nuėmė sunkią naštą. Aš būkštavau, ar tavęs neištiko vargšelės Dženės likimas. Pastarąją parą jaučiau, lyg ant mano širdies būtų užkrauta tona švino. Tu manęs klausi, ką tau daryti, mano kūdiki? Nežinau, tiesiog nežinau, ką tau patarti, nors tu ir esi tikra mano sesers duktė! Nieko dabar negaliu pasakyti, mano vargšele mergyte, tik iš visos širdies prakeikiu tą dieną, kai mudu su tavimi pamatėme tą gėlo vandens klaną!

— Bet, dėde, ar iš tikrųjų jūsų gyvybei gresia pavojus? Kaip jūs manote, ar turiu atidaryti duris?

— Tas bokštas — puiki vieta inkarui išmesti; jeigu kas dar nepateko į šitų velnių rankas, tai aš jam nepatarčiau gera valia įsileisti juos į vidų. O kai dėl kvartirmeisterio ir manęs, tai mudu jau pagyvenę žmonės ir nieko nereiškiame likusiajai žmonijos daliai, kaip pasakytų dorasis Pėdsekys. Misteriui Miuirui iš tiesų nedi-

— Žavioji Mabele! Pažvelkite pro angą...

delis skirtumas — šiais ar kitais metais subalansuoti savo maisto knygą. Štai jeigu aš būčiau laive, tai žinočiau, ką turiu daryti! O čia, šioje tuščioje baloje, — visai kas kita... Čia aš tik galiu pasakyti, kad jeigu sėdėčiau už šitų sienų, tai jokie indėnų įkalbinėjimai manęs iš ten neišviliotų.

— Nekreipkite dėmesio į savo dėdės žodžius, žavioji Mabele! — sušuko Miuiras. — Nelaimė, matyti, pakrikdė protinius jo sugebėjimus, ir jis jau nebeįstengia apgalvoti, ko reikalauja aplinkybės. Mes esame protingų ir garbingų žmonių rankose, ir mums nereikia bijoti jokio smurto. Visa, kas mums atsitiko, visai paprasta karo metu, ir tai negali pakeisti mūsų pagarbos priešui. Iš visko matyti, kad su belaisviais bus pasielgta pagal įstatymus. Nei aš, nei misteris Kepas neturime nė mažiausio pagrindo būti nepatenkinti nuo tos valandos, kai mes pasidavėme Arouhedui, kuris savo narsumu ir santūrumu man ypač primena senovės romėnus ir spartiečius. Atminkite taipgi, kad mūsų ir indėnų papročiai visiškai skirtingi, ir misteris Arouhedas turi teisę paaukoti mūsų skalpus už amžinąjį kritusiųjų vėlių atilsį, jeigu jūs mūsų neišgelbėsite kapituliuodama.

— Aš pasielgsiu protingiau, pasilikdama blokhauze, kol išsispręs salos likimas, — atsakė Mabelė. — Mūsų priešams vis tiek, kur aš esu; jie žino: aš negaliu padaryti jiems jokios žalos. Man geriau likti čia. Tai bus daug padoriau mano lyčiai ir amžiui.

— Jeigu būtų kalbama tiktai apie jus, Mabele, tai mes su didžiausiu džiaugsmu sutiktume su jūsų norais; bet štai tie ponai mano, kad blokhauzas gali būti naudingas jų operacijoms, ir labai norėtų jį užimti. Atvirai jums pasakysiu, kad aš, patekęs su jūsų dėde į tokią kritišką padėtį, pasinaudojau savo, kaip karininko, teisė-

mis ir sudariau žodinę sutartį, pasižadėdamas jiems atiduoti blokhauzą ir visą salą. Tai — karo staigmena, ir jai reikia nusilenkti. Taigi atidarykite duris, gražioji Mabele, išeikite iš blokhauzo ir pasiduokite globai tų, kurie žino, kaip reikia elgtis su grožiu ir dorybe, ištikus nelaimei. Visoje Škotijoje nerasite mandagesnio ir padoresnio žmogaus už šį vadą arba žmogaus, geriau žinančio mandagumo dėsnius.

— Nesitrauk iš blokhauzo! — pašnibždėjo Birželio Rasa, stovinti šalia Mabelės ir atidžiai stebinti įvykius. — Blokhauzas geras: skalpo nuimti negalima.

Jei ne šis patarimas, Mabelė būtų nusileidusi įkalbinėjama: ji jau ėmė galvoti, kad iš tikrųjų gal išmintingiau nuramdyti priešą nusileidžiant, negu jį kiršinti priešinantis. Miuiras ir dėdė buvo indėnų rankose, o šie žinojo, kad blokhauze vyrų nėra. Mabelė bijojo, kad jeigu ji jų neįsileis geruoju, jie gali išlaužti duris arba kirviais sukapoti rąstų sienas, nes jiems nebereikia saugotis šautuvų. Bet Rasos žodžiai ją sustabdė.

Reikšmingai paspaudusi ranką ir maldaujamai pažvelgusi į Mabelę, indėnė sustiprino susvyravusį jos pasiryžimą.

— Dar nepasiduok! — šnibždėjo indėnė. — Tegu patys paima. Kalbėk drąsiai. Rasa susidoros.

Mabelė ėmė drąsiai derėtis su Miuiru, nes jos dėdė — tur būt, norėdamas nuraminti savo sąžinę, — tylėjo. Pagaliau ji griežtai pareiškė blokhauzo neatiduosianti.

— Bet jūs užmirštate mano kapituliaciją, mis Mabele! — tarė Miuiras. — Juk čia sprendžiamas jo didenybės valdinio ir net paties karaliaus garbės klausimas. Atminkite, kad kariškio garbė — ne juokai!

— Visa tai aš žinau, misteri Miuirai, ir labai gerai suprantu, kad šioje ekspedicijoje jūs nesate joks viršininkas ir todėl neturite jokios teisės atiduoti blokhauzo. Be to, prisimenu, kartą girdėjau iš tėvelio, kad belaisvis nelaisvėje netenka valdžios.

— Gryni sofizmai[1], žavioji Mabele! Tai karaliaus išdavimas, jo autoriteto griovimas ir jo karininko garbės įžeidimas. Jūs ilgai nesispirsite, jeigu nors truputį pagalvosite sveiku savo protu ir apsvarstysite, kokios sunkios yra aplinkybės!

— Čia tai iš tikrųjų aplinkybės, velniai jas griebtų! — burbtelėjo Kepas.

— Nekreipk dėmesio į dėdės žodžius! — sušuko Rasa, kuri kažką triūsė toli kambario kampe. — Blokhauzas geras: nelies skalpo.

— Aš liksiu čia, misteri Miuirai, kol gausiu žinių apie tėvelį.

— Ak, Mabele, ši gudrybė neapgaus priešo, kuris žino visus mūsų ketinimus ir planus! Jeigu mes neįtartume šito nelaimingojo jaunuolio išdavimu, tai nebūtų galima suprasti, kaip priešas viską sužinojo apie mus. Seržantas su savo būriu pateks į priešo rankas šį vakarą, o gal ir anksčiau. Atminkite: nusilenkti likimui — yra tikra krikščioniška dorybė!

— Misteri Miuirai, jūs, rodos, dar nežinote, koks tvirtas šis pastatas... Ar norite matyti, ką aš galiu padaryti, pasiryžusi gintis?

— Pažiūrėsime, — atsakė kvartirmeisteris.

— Kaip, pavyzdžiui, jums šitai atrodys? Pažiūrėkite į viršutinę šaudomąją angą.

---

[1] Sofizmas — tyčia neteisingai išvesta išvada, formaliai atrodanti teisinga.

Vos tik Mabelė ištarė tuos žodžius, visi žvilgtelėjo į viršų: ten iš angos kyšojo šautuvo vamzdis. Rasa griebėsi jau kartą pavartotos gudrybės, kuri ir dabar pravertė. Vos indėnai pamatė pražūtingą ginklą, bematant atšoko į šalį ir tučtuojau išsislapstė krūmuose. Prancūzų karininkas pasižiūrėjo į šautuvo vamzdį ir, įsitikinęs, kad jis nukreiptas ne į jį, ramiausiai paėmė uostomosios tabokos žiupsnelį. Miuirui ir Kepui nebuvo ko bijoti šito ginklo, grėsmingo indėnams, ir jiedu stovėjo savo vietose.

— Būkite protinga, žavioji Mabele, būkite protinga! — sušuko Miuiras. — Nepradėkite beprasmiškų kautynių. Pasakykite, kas gi su tokiais kraugeriškais kėslais slepiasi šiame mediniame bokšte? Čia yra kažkokie burtai!

— O ką jūs pasakytumėte, misteri Miuirai, jeigu Pėdsekys atstotų įgulą šios vietos, kuri ir be to yra gana stipri? — sušuko Mabelė. — Kokios nuomonės apie jo šautuvo taiklumą yra jūsų bičiuliai prancūzai ir indėnai?

— Pasigailėkite mūsų, žavioji Mabele, ir neverskite į vieną krūvą ištikimųjų karaliaus — tegu viešpats laimina jį ir visą jo giminę! — tarnų su jo priešais! Jeigu Pėdsekys iš tikrųjų yra blokhauze, tai tegu tariasi jis su mumis betarpiškai, pats. Jis žino, kad mes esame jo draugai ir juo pasitikime, ypač aš, nes jis, kaip jūs žinote, yra mano varžovas, o tarp žmonių garbingos varžytynės — geriausias draugystės laidas. Vienos moters meilė rodo jausmų ir skonio panašumą.

Prancūzų karininkas, ligi šiol stovėjęs labai ryžtingai ir drąsiai, pasitraukė keletą žingsnių į šalį, išgirdęs baisųjį vardą. Tas geležinių nervų žmogus, nuo seniai apsipratęs su pasienio kariais, visai nenorėjo stovėti per šūvį nuo „elniamušio", kuris buvo žinomas visame pa-

sienyje. Pasitraukdamas prancūzas pareikalavo, kad abu belaisviai sektų paskui jį. Mabelė pasiuntė savo dėdei, kuris nenoromis ir lėtai kiūtino nuo blokhauzo, atsisveikinimo bučinį ir pasakė jam keletą paguodos žodžių.

Priešas, atrodo, šį kartą atidėjo savo ketinimus užimti blokhauzą. Rasa per pakeliamąsias duris užlipo ant stogo, iš kur buvo galima matyti visą salą. Pasidairiusi ji savo draugei pranešė, kad visi susirinkę atkampioje, nematomoje vietoje vakarieniauti, o Miuiras ir Kepas, matyti, gana ramūs, valgo drauge su jais. Ši žinia truputį nuramino Mabelę. Ji ėmė galvoti, kaip galėtų pasprukti nuo priešo arba pranešti savo tėvui apie jam gresiantį pavojų. Ji laukė seržanto po pietų ir žinojo, kad sudelsta valandėlė gali būti jam lemtinga.

Praslinko dar trys ar keturios valandos. Sala vėl paskendo gūdžioje tyloje. Diena ėjo vakarop, bet Mabelė dar nieko nebuvo nutarusi. Jos draugė apačioje ruošė kuklią vakarienę, o ji užlipo ant stogo, iš kur į visas puses buvo toli matyti, tik vietomis kliudė medžių viršūnės. Vargšė mergaitė kad ir kaip nerimavo, tačiau nedrįso viešai pasirodyti, žinodama, kad tikrai kas nors iš indėnų nepagailėtų jai šūvio. Ji tik pabandė truputį iškišti galvą pro pakeliamąsias duris ir dažnai dairėsi, žiūrėdama į tuos kelius, kurie ėjo į salą.

Saulė nusileido ir iš nieko nesimatė, kad valtys netrukus grįžtų. Mabelė vėl palipo ant stogo, norėdama paskutinį kartą pažvelgti į salą, vildamasi, kad jos tėvas su savo būriu gal pasinaudos nakties tamsa, kai indėnų žabangos ne tokios baisios, kaip dieną; be to, tamsoje būtų lengviau kaip nors jį su žiburiu įspėti. Ji atidžiai apžiūrėjo visą horizontą ir jau buvo benueinanti, bet staiga tamsoje pastebėjo kažkokį naują daiktą. Salos buvo arti viena kitos, ir jas skyrė tiktai siauri kanalai. Mabelei

pasirodė, kad viename tų kanalų, kuris buvo geriausiai apsaugotas ir vietomis visiškai paslėptas kranto krūmų, prigludo piroga. Geriau įsižiūrėjusi, ji įsitikino nesuklydusi: luote, be abejojimo, slėpėsi žmogus. Jeigu ten priešas, pamanė ji, tai jos signalas niekam nepakenks; bet užtat jis neabejotinai padės, jeigu ten bus draugas. Valandėlę pagalvojusi, ji mostelėjo į tą pusę, kur buvo nepažįstamasis, maža vėliavėle, kurią iš anksto buvo paruošusi, kad galėtų perspėti tėvą. Be to, ji, žinoma, stengėsi elgtis kiek galima atsargiau, kad jos signalas nebūtų pastebėtas iš salos.

Mabelė pamojo vėliavėle aštuonis ar dešimt kartų ir jau buvo benusimenanti, bet staiga iš valties jai atsiliepė irklo mostelėjimu, ir tuojau pat pasirodė žmogus, kurį ji pažino — tai buvo Čingačgukas. Pagaliau štai draugas, kuris gali ir, be abejojimo, nori jai padėti! Ji ir vėl nurimo. Mohikanas ją matė ir, aišku, pažino; jis žinojo ją išvykus su tėvu, ir Mabelė tikėjosi, kad, kai tik visai sutems, jis viską padarys, kad tik galėtų jai padėti. Iš visų atsargumo priemonių, kurių ėmėsi delavaras, buvo aišku, jog jis žinojo, kad saloje yra priešas, ir Mabelė visiškai pasitikėjo jo protingumu ir apsukrumu. Rimtą kliūtį sudarė Rasa. Mabelė, nors ir matė, kad indėnė prie jos prisirišusi, perdaug gerai žinojo, kaip ta moteris myli savo tautiečius; ji žinojo, kad Rasa nesutiks į blokhauzą įsileisti priešo indėno arba ją pačią išleisti, jeigu tai gali sugriauti Arouhedo planus.

Praėjo jau pusvalandis, kai Mabelė Dungam pamatė Didįjį Slibiną, ir tai buvo sunkiausios akimirkos jos gyvenime. Ji tarytum ranka prisilietė tikslo, kurio taip aistringai siekė, o tuo tarpu tas tikslas lengvai galėjo nuo jos pabėgti. Mabelė žinojo Rasos šaltakraujiškumą ir ryžtingumą ir kartu jos romumą bei nuoširdumą, bet, de-

ja, ji matė, kad jai nebuvo kitos išeities, kaip tik apgauti savo draugę ir globėją. Juk jai reikėjo gelbėti savo tėvą.

Artėjant nakčiai, Mabelei širdis ėmė smarkiau plakti. Ji kūrė visokius planus ir per vieną valandą bent dvidešimt kartų juos keitė.

Labiausiai ją varžė Birželio Rasa. Mabelė buvo įsitikinusi, kad Čingačgukas netrukus ateis prie blokhauzo durų, bet nežinojo, kaip jį galėtų nusaugoti; be to, ar ji galėjo jį įsileisti į blokhauzą, nepastebint budriai savo draugei?

O laikas bėgo, ir mohikanas galėjo ateiti ir vėl nueiti. Metas buvo kam nors ryžtis. Ilgai abejojusi, Mabelė priėjo prie savo draugės ir, kiek tik galėdama ramiau, tarė:

— Ar tu nebijai, Rasa, kad tavo tautiečiai dabar padegs blokhauzą, tikėdamiesi čia rasią Pėdsekį?

— Ne, aš to nemanau. Blokhauzo nesudegins. Blokhauzas geras: skalpo nelies.

— Niekas negali žinoti, Rasa. Juk jie pasislėpė, manydami, kad su mumis yra Pėdsekys.

— Tai tik baimė. Baimė ateina greitai ir nueina greitai. Baimė pasako žmogui: „Sugrįžk!" Iš baimės kariai pasidaro kvaili kaip jaunos mergaitės.

Rasa nusijuokė, kaip juokiasi visos moterys, kai joms ateina į galvą kas nors juokinga.

— Man darosi kažko neramu; aš norėčiau, kad tu nuo stogo pažiūrėtum, ar jie nesugalvojo ką nors pikta mums daryti. Tu geriau suprasi kaip aš.

— Rasa eina, jeigu Lelija nori, bet Rasa gerai žino, kad indėnai ilsisi — laukia tėvo. Karys valgo, geria, miega visada, kai nekariauja ir kai neina karo taku. Karys dabar miega.

— Duok dieve, kad taip ir būtų! Vis dėlto nueik, Rasa, ir gerai apsidairyk aplinkui. Bėda gali užklupti staiga, kai jos visiškai nelauki.

Rasa pakilo ir buvo belipanti į viršų, tačiau stabtelėjo prie pirmojo laiptų posūkio. Mabelės širdis taip smarkiai ėmė plakti, kad ji net pabūgo galinti parodyti draugei savo jaudinimąsi. Jai atrodė, kad Birželio Rasa pradeda atspėti tikruosius jos ketinimus. Tie būkštavimai iš dalies buvo pagrįsti; Birželio Rasa sustojo, norėdama pagalvoti, ar protingai ji elgiasi. Iš pradžių ji įtarė Mabelę norint pabėgti, bet paskui tą įtarimą atmetė, sumojusi, kad baltaveidė negalės iš salos pasprukti ir kad blokhauzas jai yra geriausia ir saugiausia vieta. Paskui ji ėmė bijoti, ar tik Mabelė nepastebėjo kokių nors savo tėvo grįžimo žymių. Deja, apie tai Rasa galvojo gal tik minutę; indėnė buvo visiškai įsitikinusi, kad jeigu ji pati nieko nepastebėjo, tai Mabelė nė tiek to nepastebės.

Ji liovėsi įtarinėjusi ir ramiai ėmė kopti laiptais aukštyn.

Tuo tarpu, kai Rasa palipo į viršutinį aukštą, nauja mintis šovė Mabelei į galvą, ir ji skubiai ir truputį pasikeitusiu balsu pasakė indėnei.

— Aš nulipsiu žemyn, — tarė ji, — ir klausysiuos prie durų, kol tu būsi ant stogo; abi būsime sargyboje: tu aukštai, o aš — žemai.

Nors Rasa ir laikė tai nereikalingu atsargumu, nes gerai žinojo, kad niekas be jųdviejų pagalbos į blokhauzą negalės įeiti, vis dėlto patikėjo ir pritarė Mabelės pasiūlymui, paaiškindama jį jos baime ir nepatyrimu. Taigi, Mabelė dabar galėjo nusileisti žemyn, kol jos draugė lipo ant stogo. Rasa neturėjo jokių ypatingų priežas-

čių sekioti ją. Trejetą ketvertą minučių viena atidžiai žiūrėjo į tamsą, o antroji klausėsi prie durų ištempusi ausis.

Rasa nieko nepastebėjo, be to, ir tamsa buvo neįžvelgiama. Bet užtat sunku būtų nusakyti Mabelės jausmus, kai jai pasigirdo, kad kažkas palengva ir atsargiai stumia duris. Bijodama apsirikti ir kartu norėdama pranešti Čingačgukui, kad ji yra čia, Mabelė uždainavo tyliu ir drebančiu balsu. Naktis buvo tokia tyli, kad tie nedrąsūs garsai pasiekė blokhauzo viršūnę. Rasa pradėjo leistis žemyn. Mabelę apėmė neviltis: nebuvo galima gaišti nė minutės. Bet viltis nugalėjo jos baimę, ir drebančia ranka ji patraukė durų sklendes. Atstūmusi pirmąją sklendę, Mabelė išgirdo šlepsint indėnės mokasinus antrame aukšte, o kai atsklendė antrąją — Rasa jau buvo nulipusi pusę laiptų.

— Ką tu darai? — piktai sušuko ji. — Bėgti? Beprotė! Palikti blokhauzą? Blokhauzas geras!

Abi draugės stvėrėsi už paskutinės sklendės, kuri tuojau būtų buvusi atkišta, jeigu stiprus smūgis iš lauko į duris nebūtų per daug ją prispaudęs prie medžio. Tuomet tarp jaunų moterų įvyko trumpos grumtynės. Rasa veikiausiai būtų nugalėjusi, jeigu antras smūgis į duris, dar stipresnis už pirmąjį, nebūtų išplėšęs sklendę iš jos rankų. Durys plačiai atsivėrė, įėjo vyriškis, ir abi moterys, vienodai jo išsigandusios, bematant atšoko prie laiptų. Nepažįstamasis paskui save rūpestingai uždarė duris, atidžiai apžiūrėjo apatinį kambarį ir ėmė kopti laiptais aukštyn. Dar iš vakaro Rasa buvo užtaisiusi šaudomąsias apatiniojo aukšto angas ir įžiebusi žvakę. Blankiai žvakės švieselei mirgant, abi moterys išsigandusios laukė ateivio, kurio atsargius, bet tvirtus žingsnius jos aiškiai jau girdėjo. Sunku būtų apsakyti abiejų nusistebėjimą, pažinus palydovą.

— Ačiū dievui! — sušuko Mabelė, supratusi, kad su tokiu gynėju blokhauzas pasidarė neįveikiamas. — Kas atsitiko mano tėvui, Pėdseky?

— Kol kas seržantas yra nugalėtojas ir saugus, tačiau žmogui neleista numatyti, kuo visa tai baigsis. Ar tik ne Arouhedo žmona prigludo tenai kampe?

— Nekalbėkite apie ją tokiu priekaištingu tonu, Pėdseky! Aš turiu būti jai dėkinga už gyvybės išgelbėjimą ir už saugumą. Pasakykite, kur yra tėvelio būrys? Kaip jūs pats čia atsidūrėte? O aš jums išpasakosiu visus baisumus, kurie atsitiko šioje saloje.

— Tam nereikės daug žodžių, Mabele. Kas pripratęs prie indėnų gudrybių, tam nereikia daug pasakoti apie tokius dalykus. Mūsų ekspedicijai pasisekė, nes į žvalgybą buvo pasiųstas Slibinas ir jis mums pranešė viską, ko tik geidė širdis. Mes sučiupome tris botus, išvijome iš jų visus prancūzus ir, kaip įsakyta, paskandinome botus giliausioje kanalo vietoje. Aukštutinės Kanados laukiniams teks iškentėti sunkią žiemą: jie dabar nebeturės tiek parako ir kulkų, kiek norėtų turėti geri medžiotojai ir kariai. Mūsiškių nežuvo nė vienas; nė vienam net oda neįdrėksta. Betgi, manau, priešas turėjo taip pat nedidelius nuostolius. Žodžiu, tai buvo viena tų ekspedicijų, Mabele, kokias mėgsta Lendis: padarėme daug žalos priešui, o patys nieko nepraradome.

— Ak, Pėdseky! Aš bijau, kad tik majoras Dunkanas nepasigailėtų pradėjęs šį žygį, kai sužinos, kas čia atsitiko!

— Aš žinau, ką jūs norite pasakyti; bet leiskite man baigti, tada jūs mane geriau suprasite. Matydamas, kad viskas sėkmingai baigėsi, seržantas atsiuntė čia mudu — mane ir Slibiną — su valtimis jums pranešti, kaip mums sekėsi; pats jis norėjo paskui mus plaukti dviem botais,

kurie yra sunkūs, ir čia tegalės atplaukti tik ryt rytą. Mudu su Čingačguku išsiskyrėme šiandien po pietų, susitarę plaukti skirtingais kanalais, kad išaiškintume, ar kelias laisvas. Nuo tada aš nebemačiau vado.

Išklausiusi Pėdsekio, Mabelė papasakojo jam, kaip ji pamačiusi mohikaną ir laukusi jo kaip tik tą akimirksnį, kai pasirodė Pėdsekys.

— Ne, tikrasis žvalgas niekad nesislepia už sienų arba rąstų, kol gali būti atvirame lauke ir ten sėkmingai veikti. Aš ir pats nebūčiau čia atėjęs, jeigu nebūčiau pažadėjęs seržantui jus padrąsinti ir pasirūpinti jūsų saugumu. Ak, mano dieve! Kaip man susopo širdį, kai šiandien po pietų pamačiau salą! Sunki buvo toji valandėlė, kai aš pagalvojau, kad ir jūs, gal būt, esate tarp užmuštųjų...

— Kokia gi laiminga aplinkybė jus išgelbėjo nuo pražūties? Juk jūs galėjote irtis tiesiai į salą ir patekti priešui į rankas!

— Tai viena tų aplinkybių, Mabele, kuri pasako šuniui, kad netoli danielius, ir moko danielių pabėgti nuo šuns. Ne, ne, tie velniški pokštai su lavonais gali apgauti penkiasdešimt penktojo pulko kareivius ir karaliaus karininkus, tačiau ne tuos, kurie visą savo amžių praleido miškuose. Aš plaukiau kaip tik pro tą vietą, kur sėdėjo tariamas meškeriotojas. Kad ir kaip sumaniai tie šliužai pasodino vargšelį, jų menas negalėjo apgauti prityrusios akies: niekuomet taip aukštai nekels meškerės penkiasdešimt penktojo pulko kareivis, kuris galėjo pasimokyti meškerioti prie Osvego, jeigu nemokėjo anksčiau; be to, meškeriotojas, kuriam žuvis nekimba ir plūdė nejuda, nesėdės taip ramiai. Mes niekad neplaukiame prie posto užsimerkę ir nesisaugodami. Nei manęs, nei Slibino taip paikai neapgausi. Gal jie norėjo apgauti

— Aš plaukiau priešais tą vietą, kur sėdėjo tariamasis meškeriotojas

škotus, kurie nors ir labai landūs, bet neįstengia suprasti indėnų klastų.

— O kaip jūs manote, ar tėvelis su savo būriu nesiduos apgaunamas? — skubiai paklausė Mabelė.

— Ne, jeigu aš suskubsiu tai sukliudyti, Mabele. Ir jeigu, kaip jūs sakote, Slibinas yra taip pat sargyboje, tai mes turime dvigubą galimybę seržantą įspėti apie pavojų. Mes tik nežinome, iš kurios pusės atplauks jo būrys.

— Pėdseky, — tarė susijaudinusi Mabelė, kuriai po visų matytų įvykių mirtis atrodė dar baisesnė, — Pėdseky, jūs sakėte, kad mane mylite, jūs norėjote, kad tapčiau jūsų žmona!

— Aš jau išdrįsau kartą pasakyti jums tai, Mabele, ir seržantas neseniai man sakė, kad jūs sutinkate. Bet aš nenoriu savo persekiojimu įkyrėti tai, kurią myliu.

— Išklausykite manęs, Pėdseky! Aš jus gerbiu ir garbinu. Išgelbėkite mano tėvą nuo baisios mirties, ir aš lenksiuos prieš jus! Štai jums mano ranka: tegu ji bus iškilmingas mano žodžio laidas.

— Aš to nesu vertas, Mabele! Aš bijau, kad nemokėsiu tinkamai įvertinti tokio lobio. Bet ir be to aš padaryčiau seržantui visa, ką galiu: mudu seni draugai ir turime būti dėkingi vienas antram už gyvybę. Tiktai bijau, Mabele, kad sena draugystė su tėvu — ne visuomet gera rekomendacija jaunos dukters akyse.

— Jūsų žygiai, jūsų narsumas, jūsų ištikimybė, — štai jūsų rekomendacija, kitokios jums nereikia. Visa, ką jūs sakote ir darote, Pėdseky, — visa tai atitinka mano mintis, ir aš tikra, kad mano jausmai neatsiliks nuo minčių.

— O, tokios laimės šiąnakt aš nesitikėjau! Man džiugu klausytis jūsų žodžių, Mabele, bet aš ir be jų pada-

ryčiau visa, kiek tik leidžia žmogaus išgalės. Tačiau jūsų žodžiai mano uolumo nesumažins.

— Dabar, Pėdseky, mudu vienas antrą suprantame, — tarė Mabelė užsikirtusiu balsu. — Tad negaišime brangių minučių. Ar mes galime lipti į jūsų valtį ir plaukti tėvelio pasitikti?

— Ne, to nereikia daryti, Mabele! Į šią salą galima atplaukti bent dvidešimčia kelių, ir aš nežinau, kurį pasirinks jūsų tėvas. Pasitikėkite Slibinu: jis stebės visus kanalus. Mano patarimas — pasilikti čia. Šito blokhauzo rąstai dar nauji ir šlapi, juos sunku padegti, ir aš čia galiu laikytis prieš visą giminę. Irokėzai manęs iš blokhauzo neiškrapštys tol, kol man pasiseks jį apsaugoti nuo ugnies. Seržantas veikiausiai dabar išlipo kurioje nors saloje ir be ryto čia neatplauks. Likę čia, mes galime šautuvo šūviais jam pranešti, kad būtų atsargus. Jeigu jis pasiryš pulti indėnus, kaip padarytų kiekvienas jo būdo žmogus, tai ir tada labai naudinga savo rankose išlaikyti šį pastatą. Jeigu mūsų tikslas — padėti seržantui, tai mano protas man sako: lik čia, nors apgauti indėnus ir abiem iš čia pasprukti — nesunkus dalykas.

— Likite, — pašnibždėjo Mabelė. — Darykite, ką tik norite, kad tik išgelbėtume mano tėvą!

— Aš džiaugiuosi, Mabele, girdėdamas tai iš jūsų. Reikia dabar būtinai padėti seržantui. Ligi šiol jis puikiai gynė savo garbę. Jeigu jam pavyks išvaikyti šituos niekšus ir garbingai pasitraukti, pelenais pavertus ir blokhauzą, ir trobas, tai nėra jokio abejojimo, kad Lendis to neužmirš ir atlygins pagal nuopelnus. Taip, taip, Mabele, mes turime išgelbėti ne tiktai jūsų tėvo gyvybę, bet ir jo garbę.

— Indėnai netikėtai užėmė šią salą, ir todėl kaltė negali kristi ant mano tėvo galvos.

— Ką gali žinoti, ką gali žinoti! Karo garbė netikra. Kareiviui svarbiausias dalykas — išvengti pralaimėjimo.

— Mano tėvelis negalėjo numatyti, kad priešui žinoma salos padėtis, — kalbėjo toliau Mabelė.

— Tas tiesa; ir aš nesuprantu, kaip prancūzai galėjo tą paslaptį sužinoti. Vieta parinkta vykusiai: net tiems, kurie jau buvę saloje, ne taip lengva ją atrasti. Aš bijau, ar tik nebuvo čia išdavimo. Taip, čia turėjo būti išdavimas.

— O, ar taip gali būti, Pėdseky?

— Labai gali, Mabele; yra žmonių, kuriems išdavimas yra toks pat įgimtas dalykas, kaip alkis. Kai susitinku su gražbyliais, aš stebiu jų darbus, nes tiesus žmogus visuomet kalba darbais, o ne liežuviu.

— Džasperas Uesternas ne gražbylys! — karštai tarė Mabelė. — Nėra už jį nuoširdesnio jaunuolio! Jis kalba visados tai, ką jaučia širdyje!

— Džasperas Uesternas! Tikėkite manimi, Mabele, to vaikino ir kalba, ir širdis lygiai dora! Lendžio, kvartirmeisterio, seržanto ir jūsų dėdės nuomonė apie jį yra tokia pat nesąmonė, kaip tai, kad saulė šviečia naktį, o žvaigždės — dieną. Aš atsakau už Gėlojo Vandens dorumą savo skalpu, o jei reikėtų — savo šautuvu!

Ištiesusi Pėdsekiui ranką ir paspaudusi geležinius jo pirštus su tokiu jausmu, kurio ir pati negalėtų išaiškinti, Mabelė sušuko:

— Jūs esate tokios kilnios širdies, toks taurus! Aš iš visos širdies džiaugiuosi, kad jūs esate įsitikinęs Džaspero nekaltumu... Dabar pakalbėkime apie ką kita. Ar nereikėtų mums išleisti Arouhedo žmoną?

— Aš jau galvojau apie ją. Jeigu uždarytume ją viršuje ir atimtume laiptus, tai ji būtų bent mūsų belaisvė.

— Ne, aš negaliu taip elgtis su ta, kuri išgelbėjo man gyvybę. Verčiau ją paleisti: ji prie manęs labai prisirišus ir, manau, nenorės man nieko blogo.

— Jūs jų nepažįstate, Mabele! Ji, tiesa, ne iš grynakraujų mingų, bet susigiminiavusi su tais valkatomis ir, tur būt, jau išmokusi iš jų visokių suktybių... Tačiau kas čia?

— Tai irklų tekšenimas; kokia nors valtis plaukia kanalu.

Kad Rasa nepabėgtų, Pėdsekys uždarė pakeliamąsias, einančias į apatinį kambarį duris, ir, užgesinęs šviesą, greit pribėgo prie vienos šaudomosios angos. Mabelė, vos atgaudama kvapą, žiūrėjo pro jo petį. Praslinko dvi ar trys minutės, ir palydovas, kai jau galėjo atskirti daiktus tamsoje, pamatė, kad dvi valtys, plaukiojančios pakrante, sustojo per penkiasdešimt jardų nuo blokhauzo, patogioje žmonėms išlaipinti vietoje.

Tamsa kliudė Pėdsekiui ką nors daugiau pamatyti, ir jis pašnibždėjo Mabelei į ausį, kad, gal būt, atplaukė priešai. Jis nemanė, kad jos tėvas būtų taip anksti atvykęs.

Iš valties išlipo keli žmonės, ir tuojau pasigirdo trys šūksniai anglų kalba, kurie jau nebeleido abejoti, kieno čia būrys. Pėdsekys tekinas nubėgo žemyn laiptais ir, pribėgęs prie durų, ėmė greitai stumdyti sklendes. Kiekviena sudelsta akimirka grėsė dideliu pavojumi. Mabelė atsekė paskui jį, ir vos jiedu spėjo praverti duris, tuoj trinktelėjo šautuvų salvė.

Jiedu dar klausėsi, kankinami nerimo, bet staiga aplinkui iš visų krūmų pasigirdo indėnų kovos šūksnis. Durys atsidarė, iš blokhauzo išbėgo Pėdsekys ir Mabelė.

Viskas nutilo. Bet staiga jautri palydovo ausis nugirdo lyg kažką dusliai vaitojant netoli botų. Vėjo ūži-

mas ir lapų šlamėjimas trukdė geriau įsiklausyti, kas vaitoja. Mabelė, ilgesio ir baimės apimta, aplenkė Pėdsekį ir nubėgo tiesiai prie botų.

— Ne, Mabele, — tarė žvalgas tvirtu, nors ir tyliu balsu, nutvėręs ją už rankos, — to niekuomet nebus. Jūsų ten laukia neišvengiama mirtis, ir jūs niekam nepadėsite. Reikia grįžti į blokhauzą.

— Tėvelis, mano vargšas, brangusis tėvelis nužudytas! — sušuko nevilties apimta mergina, tačiau įpratimas atsargiai elgtis net ir šią baisią valandą privertė ją prislopinti balsą. — Jeigu jūs mane mylite, Pėdseky, leiskite mane pas tėvą!

— Ne, Mabele, negalima. Keista, kad visi tyli ir iš laivų nebuvo atsakomosios salvės. O aš blokhauze palikau savo „elniamušį"! Tačiau ir kam tas šautuvas, kai nieko nematai!

Tą pačią akimirką įžvalgi palydovo akis, kuri vis dairėsi į tamsą, pastebėjo juodus konturus penkių ar šešių žmonių, kurie šliaužė pažeme, stengdamiesi aplenkti jį, matyti, norėdami atkirsti kelią į blokhauzą. Pėdsekys pagriebė Mabelę ant rankų kaip kūdikį. Vejamas indėnų, kurie bėgo įkandin per keletą žingsnių, jis galvotrūkčiais puolė į blokhauzą ir greit jį pasiekė. Įbėgęs į vidų, jis nuleido savo naštą ir skubiai uždarė duris. Vos tik jis spėjo užstumti pirmąją sklendę, į duris trinktelėjo smūgis, ko tik nenuplėšęs jų nuo sąvarų. Bematant Pėdsekys užstūmė visas sklendes. Mabelė užlipo į pirmąjį aukštą. Palydovo prašoma, ji nieko nebegalvodama įžiebė žvakę.

Įsitikinęs, kad blokhauze nieko nėra, be jo ir Mabelės, nes Rasa pabėgo, žvalgas ir mergina nuėjo į didįjį kambarį. Pastatęs žvakę ant grindų, Pėdsekys apžiūrėjo savo šautuvo gaiduką ir tik tada atsisėdo.

— Baisiausi mūsų būkštavimai įvyko, — tarė Mabelė, kuriai atrodė, kad per šias penkias baisias minutes ji pergyveno visą gyvenimą. — Brangusis mano tėvelis su visu savo būriu žuvo arba paimtas į nelaisvę!

— Tai dar nežinia. Rytą viską sužinosime. Aš nemanau, kad taip būtų, nes tada mes išgirstume čia, palei blokhauzą, kaukiant tuos valkatas mingus, džiūgaujančius savo pergale. Viena tik aišku: jeigu priešai nugalėjo, tai jie netrukus ateis čia ir pareikalaus mus pasiduoti. Skvau jiems papasakojo apie mūsų padėtį. Jie labai gerai žino, kad kol „elniamušys" galės ginti savo garbę, tol blokhauzo dieną nebus galima padegti. Todėl jie pasistengs jį padegti naktį.

— Palaukite... Aš girdžiu vaitojant...

— Jums tik taip atrodo, Mabele. Kai moterys susijaudinusios, joms dažnai vaidenasi, ko iš tikrųjų nėra.

— Ne, aš neklystu: ten žemai iš tiesų kas nors kenčia.

Pėdsekys turėjo pripažinti, kad klausa Mabelės neapgavo. Bet jis maldavo merginą nusiraminti ir priminė jai, kokių gudrybių griebiasi indėnai, siekdami savo tikslo.

— Tur būt, — tarė jis, — tas vaitojimas — tai tik mingų gudrybė. Jie apsimetė vaitoją ir tikisi išvilioti mus iš blokhauzo arba bent priversti atidaryti duris.

— O ne, ne! — skubiai atšovė Mabelė. — Ne apsimetėlio tai balsas, jame girdėti jei ne sielos, tai kūno kančios. Jis toks baisus, toks natūralus!

— Jeigu taip, tai mes tuojau sužinosime, ar ten draugas, ar priešas. Paslėpkite žvakę, Mabele! Aš su juo pasikalbėsiu per šaudomąją angą.

Išmintingas ir prityręs Pėdsekys veikė su didžiausiu

atsargumu. Jis priėjo prie angos tiktai tiek, kad galėtų girdėti, ir kad, nekeldamas balso, pats būtų girdimas.

— Kas ten? — paklausė Pėdsekys. — Kas ten vaitoja? Jeigu draugas, tegu pasisako drąsiai ir tegu pasitiki mūsų pagalba.

— Pėdseky! — atsiliepė balsas, taip gerai pažįstamas ir Mabelei, ir palydovui, — seržanto balsas. — Pėdseky, pasakyk man, kas atsitiko mano dukteriai?

— Tėveli, aš čia saugi, aš nesužeista! Viską atiduočiau, kad tik ir jums taip būtų!

Mabelė ir Pėdsekys aiškiai išgirdo džiugų šūksnį, kurį vėl nustelbė vaitojimas.

— Įvyko baisiausi mano nujautimai! — tarė Mabelė su kažkokiu ramiu beviltiškumu balse. — Pėdseky, žūt būt reikia pernešti mano tėvą į blokhauzą!

— Nusiraminkite, Mabele! Jam suteiksime pagalbą, kokią tik žmogus gali suteikti. Tiktai prašau jus vieno dalyko: nusiraminkite!

— Aš esu rami, Pėdseky. Dar niekad savo gyvenime nesu buvusi tokia rami, tokia pasitikinti savimi, kaip šitą valandą. Bet atsiminkite, kokia brangi ir kokia pavojinga yra mums kiekviena valandėlė.

Pėdsekys nustebo, išgirdęs, kokiu tvirtu balsu Mabelė pasakė šituos žodžius. Jis tučtuojau nusileido žemyn atidaryti durų. Kaip visuomet Pėdsekys ėmėsi visų atsargumo priemonių, tačiau jam betraukiant sklendę, kažkas taip užgulė duris, kad jis jau norėjo jas vėl užsklęsti. Bet, pasižiūrėjęs pro plyšį, jis tučtuojau jas atidarė. Seržanto kūnas, prisišliejęs prie durų, pasviro ir sugriuvo. Pėdsekys įtraukė jį į blokhauzą, kur jie, niekieno netrukdomi, galėjo sužeistajam suteikti pagalbą.

Šitos sunkios scenos metu Mabelė laikėsi nepaprastai tvirtai, kaip dažnai elgiasi moterys stiprių sukrėtimų

valandomis. Ji atnešė žvakę, suvilgė vandeniu sukepusias tėvo lūpas ir kartu su Pėdsekiu paruošė jam guolį. Visa tai ji padarė rūpestingai ir tylėdama. Mabelė neišliejo nė vienos ašaros, kol išgirdo tėvą dėkojant už meilumą ir rūpestį. Tuo tarpu palydovas atidžiai žiūrinėjo seržanto žaizdą: jis pamatė, kad kulka jį pervėrė kiaurai ir nedaug beliko vilties seržanto gyvybę išgelbėti. Pėdsekiui buvo labai gerai pažįstamos tokios rūšies žaizdos.

DVIDEŠIMT KETVIRTASIS SKYRIUS

Nuo tos valandos, kai atnešė žvakę, seržantas Dungamas neatitraukė akių nuo dukters. Jis tik vieną kartą pažvelgė į duris, norėdamas sužinoti, ar jos užtektinai stiprios (jis gulėjo žemai), o paskui vėl pakėlė akis į Mabelę.

— Dėkui dievui! Mielas mano kūdiki! — tarė jis stipriu balsu, tarytum nejausdamas jokių skausmų. — Bent tu išvengei jų kulkų... Papasakok man apie tuos liūdnus įvykius, Pėdseky.

— Ak, seržante! Iš tikrųjų tai liūdnas įvykis. Aš manau, kad mus išdavė ir pranešė priešui, kur yra sala; tai tokia pat tiesa, kaip tai, kad blokhauzas kol kas dar mums priklauso, bet...

— Majoras Dunkanas kalbėjo tiesą, — atsakė seržantas, padėdamas ranką ant savo draugo peties.

— Tiktai ne ta prasme, kaip tu spėji, seržante! Tu klysti. Aš žinau, prigimtis silpna... tai yra, noriu pasakyti, žmogaus prigimtis.... ir nieko nereikia pervertinti — nei raudonodžių, nei baltaodžių; bet nemanau, kad pasienyje atsirastų kilnesnis ir doresnis žmogus, negu Džasperas Uesternas...

— Dėkui jums už šiuos žodžius, Pėdseky! — sušuko Mabelė, iš visos širdies susigraudinusi, ir iš akių jai pasruvo gausios ašaros. — Dėkui jums! Narsus visuomet pagerbs narsųjį, doras visuomet parems dorąjį!

Tėvas tą valandėlę su didžia širdgėla pažvelgė į dukterį, ir Mabelė prijuoste užsidengė veidą, tvardydama ašaras; paskui seržantas pasižiūrėjo į Pėdsekį, lyg norėdamas jį kažko paklausti. Žvalgo veide atsispindėjo tas pats įprastas kilnumas, tiesumas, nuoširdumas, ir seržantas linktelėjo jam, kad pasakotų toliau.

— Tu prisimeni, kur ir kada Slibinas ir aš palikome tave, — kalbėjo toliau Pėdsekys. — Nėra ko tau pasakoti, kas anksčiau atsitiko. Dabar jau vėlu apgailestauti praeitį. Ne taip viskas būtų pasibaigę, jeigu aš būčiau likęs bote. Ką padarysi! Galima tapti geru palydovu, tačiau gamta dalina savo dovanas, kaip jai patinka, ir todėl yra gerų palydovų, bet yra ir dar geresnių. Aš esu tikras, kad vargšas Džilbertas, užėmęs mano vietą, smarkiai nubaustas už savo neapdairumą.

— Jis krito negyvas šalia manęs, — liūdnai atsakė seržantas. — Mes visi esame nubausti už savo neapdairumą.

— Ne, ne, seržante, aš nė kiek nekaltinu tavęs! Šitoje ekspedicijoje tu šauniai vadovavai savo žmonėms, ir niekas nebūtų sugebėjęs susitvarkyti geriau už tave. Sumanumas, kurį parodei, vairuodamas savo botą, kai ėmėte priešo haubicą, galėtų būti pamoka ir pačiam Lendžiui.

Seržanto akys pagyvėjo, ir jo veidas atrodė net kiek džiūgaująs.

— Taip, tai buvo neblogai padaryta, mano drauge, — tarė jis: — mes šturmu paėmėme iš rąstų sukrautą jų brustverą.

— Tai buvo šauniai padaryta, seržante, nors bijau, kad tie valkatos vėl neatsiimtų haubicos. Bet nieko, nieko! Atsigauk, seržante, pasistenk užmiršti visus nemalonumus ir atsimink vien tai, kas tau teikia garbės. Tau dabar tai geriausia paguoda. Jei priešas ir pagrobė haubicą, jis atgavo tik tai, kas jam ir anksčiau priklausė. O blokhauzas tebėra dar mūsų, kaip ir buvęs. Tiesa, priešai, pasinaudodami nakties tamsa, gali jį padegti, bet kitaip jie jo nepaims... Taigi, seržante, aš atsiskyriau su Slibinu, paplaukęs apie dešimt mylių pasroviui. Mudu ėmėmės įprastų atsargumo priemonių, net ir traukdami į draugų stovyklą. Kas atsitiko Čingačgukui — nežinau; Mabelė sako, kad jis čia kažkur arti. Aš esu tikras, kad kilnusis delavaras eina savo pareigas, nors mes jo ir nematome. Atsimink mano žodžius, seržante: anksčiau, negu viskas baigsis, dar mes išgirsime apie Čingačguką. Apdairus ir vikrus, jis staiga ateis mums padėti sunkiausią valandą. Slibinas išmintingas ir narsus vadas, ir daugelis baltųjų gali pavydėti jo būdo ir gabumų, nors reikia pasakyti tiesą: jo šautuvas ne toks taiklus, kaip „elniamušys". Artėdamas prie salos, aš nepastebėjau dūmų, todėl ėmiau dairytis. Aš žinojau, kad penkiasdešimt penktojo pulko kariai — nelabai gudrūs vyrai: jie nė kiek nesirūpina, kad dūmai gali juos išduoti. Taigi, aš ir be to buvau atsargus, bet kai pamačiau tariamą meškeriotoją, — aš ką tik apie jį pasakojau Mabelei, — tuoj visos mingų gudrybės man pasidarė tokios aiškios, lyg visa tai būtų ant mano delno. Tau nereikia pasakoti, seržante, kad visų pirma aš pagalvojau apie Mabelę ir, kai sužinojau, kad ji yra blokhauze, tučtuojau ir pats čia atėjau, drauge su ja gyventi arba mirti.

Tėvas meiliai pažvelgė į savo dukterį, ir Mabelei širdis sustingo: ji pajuto, kad tokią minutę, kai ji turėtų

galvoti tiktai apie tėvą, ją jaudina visai kitokios mintys. Ji pagavo seržanto ranką, pabučiavo ją ir puolė prieš jį ant kelių, apsiliedama ašaromis. Jos širdis plyšte plyšo.

— Mabele! — tvirtu balsu pasakė seržantas. — Mums nėra ko vienam kitą apgaudinėti. Mano valanda atėjo! Mano viena paguoda, kad mirštu kaip karys. Lendis mane tinkamai įvertins, nes mūsų gerasis draugas Pėdsekys jam papasakos, kas buvo padaryta ir kaip visa vyko. Tu neužmiršai mudviejų paskutiniojo pasikalbėjimo?

— Oi, tėveli! Tur būt, ir mano valanda arti! — sušuko Mabelė, jausdama, kad šį akimirksnį jai būtų lengviau numirti. — Aš negaliu išsigelbėti, ir būtų geriau, jeigu Pėdsekys mus čia paliktų ir grįžtų į Osvegą su liūdnomis žiniomis, kol tas dar galima.

— Mabele Dungam, — tarė Pėdsekys priekaištaujančiu balsu, vis dėlto švelniai paimdamas jaunos merginos ranką, — aš to nesu nusipelnęs! Žinau, kad esu šiurkštus žmogus, neišmokslintas, nemiklus...

— Pėdseky!

— Gerai, gerai, užmirškime tai! Jūs to neturėjote galvoje, negalėjote taip manyti... Dabar veltui kalbėtume apie pabėgimą, nes iš čia išnešti seržanto negalima. Žūt būt reikia ginti blokhauzą. Gal kas nors praneš Lendžiui apie mūsų būklę, ir jis atsiųs mums paspirties priešui nuvyti.

— Pėdseky! Mabele! — tarė seržantas, sukaupęs paskutines savo jėgas, stengdamasis įveikti kančias. Jo veidą jau išpylė šaltas prakaitas. — Prieikite prie manęs abu arčiau. Tikiuosi, judu vienas antrą suprantate?

— Tėveli, nieko apie tai nekalbėkite! Viskas bus taip, kaip jūs norite.

Aš žinau, kad tu būsi jai geras vyras

— Dėkui dievui! Duok man savo ranką, Mabele!.. Pėdseky, imk ją! Aš žinau, kad tu būsi jai geras vyras. Neatidėliokite savo sutuoktuvių dėl mano mirties. Baigiantis rudeniui, į Osvegą atvažiuos dvasininkas: tegu jis judu sutuokia. Mano svainis, jeigu jis dar gyvas, tur būt, panorės grįžti į savo laivą, ir mano duktė liks be globėjo. Aš tikiuosi, Mabele, tau bus malonu turėti vyrą tėvo draugą...

— Pasitikėk manimi, — atsakė Pėdsekys, — pasitikėk manimi dėl visa ko. Tikėk, viskas bus padaryta taip, kaip reikia.

— Aš visiškai pasikliauju tavimi, ištikimas mano drauge. Duodu tau visišką teisę veikti visur taip, kaip veikčiau ir aš pats... Mabele, mano kūdiki, tu niekad su kartėliu neminėsi šitos nakties...

Šitas rūpestingumas sugraudino Mabelę, nors ji pajuto, kad kažkokia švino našta užgulė jai ant širdies, ir jai atrodė, kad mirtis būtų jai dabar didžiausia laimė.

Seržantas valandėlę gulėjo tylėdamas, o paskui nutrūkstančiu balsu ir keliais žodžiais papasakojo visa, kas jam atsitiko, išplaukus Pėdsekiui ir delavarui.

Pūstelėjo palankus vėjas, ir užuot apsistojęs poilsio kurioje nors saloje, kaip buvo iš pradžių susitarę, seržantas nusprendė keliauti toliau ir tą pačią naktį grįžti į blokhauzą. Jis tikėjosi, kad priešas nepastebės atvykstant jo būrio ir taip iš dalies pavyks išvengti pavojaus. Nelaimė, jie priplaukė prie gretimos salos per arti nuo šios, ir priešas, matyti, išgirdo, kaip kareiviai lipo iš valčių. Išlipę į krantą, jie, tiesa, nustebo, niekur neradę sargybinių, bet neįtarė jokio pavojaus. Savo ginklus paliko valtyse, norėdami pirmiausia iškelti į sausą vietą kuprines ir maisto atsargas. Tuo būdu jie atsidūrė taip arti priešo, kad ir tamsoje kiekvienas šūvis buvo mirštamas.

Visi kareiviai nugriuvo, tačiau du ar trys bematant vėl pakilo ir pasislėpė; keturi ar penki buvo ten pat nukauti arba mirė po kelių minučių. Seržantas pargriuvo kartu su kitais ir tą akimirksnį išgirdo iš blokhauzo išbėgusios Mabelės balsą. Nuo to širdį veriančio šauksmo pabudo tėviška jo meilė ir suteikė jam jėgų prišliaužti iki blokhauzo durų.

Baigęs šį paprastą pasakojimą, seržantas pasijuto baisiai nusilpęs; jam būtinai reikėjo pasilsėti. Mabelė ir Pėdsekys tenkino mažiausią jo norą ir kurį laiką nieko nekalbėjo. Žvalgas pasinaudojo proga pasidairyti pro šaudomąsias angas ir nuo stogo, kas dedasi saloje. Jis apžiūrėjo šautuvus. Blokhauze jų buvo apie tuziną, nes kareiviai, išvykdami į ekspediciją, pasiėmė tik savo pulko muškietas. Mabelė nė valandėlės nepaliko tėvo vieno ir netrukus iš jo kvėpavimo pastebėjo, kad jis užsnūdo.

Apie pusvalandį viešpatavo visiška tyla, retkarčiais sutrikdoma Pėdsekio mokasinų girgžtelėjimo ir ant grindų nuleidžiamo šautuvo buožės stuktelėjimo, nes palydovas tikrino, ar visi šautuvai tinkami vartoti ir ar jie užtaisyti. Paskui vėl stojo tyla, ir ją bedrumstė tik sunkus sužeistojo kvėpavimas.

Mabelė labai norėjo dar kartą pasikalbėti su tėvu, kurio greitai turėjo amžinai netekti, bet ji bijojo jį pažadinti. Jai atrodė, kad jis miega, nors Dungamas visai nemiegojo: jis buvo tokioje būklėje, kai gyvenimas žmogaus akyse staiga nebetenka viso savo grožio, viso žavumo, visos galybės ir prieš jį iškyla neaprėpiama nežinomoji ateitis.

Mabelė, stebinti kiekvieną mirštančiojo tėvo krustelėjimą, staiga išgirdo kažką tyliai beldžiantis į duris. Manydama, jog tai, tur būt, Čingačgukas, ji atsikėlė, atitraukė dvi sklendes, bet prieš atidarydama duris paklausė,

kas beldžiasi. Ji išgirdo atsiliepiant savo dėdės balsą, kuris maldavo kuo greičiau įleisti. Mabelė tuojau atstūmė paskutiniąją sklendę, ir Kepas įėjo į vidų. Vos tik jis peržengė slenkstį, Mabelė vėl uždarė duris: pripratus prie pavojų, ji pasidarė atsargi.

Jūrininkas iki ašarų nudžiugo, pamatęs Mabelę ir svainį, nors ir sužeistą, bet saugų. Kepas papasakojo, kad jam pavykę pabėgti į blokhauzą tik dėl sargybinių neapdairumo. Sargybiniams pasirodę, kad Kepas ir kvartirmeisteris užmigo, apsvaigę nuo degtinės, kuria mingai tyčia juodu girdė, kad jie netrukdytų jų planų. Miuiras užmigo arba dėjosi miegąs, o Kepas sąmyšyje susidūrimo metu pasislėpė krūmuose. Radęs Pėdsekio valtį, jis šoko į ją ir atplaukė iki blokhauzo, tikėdamasis kartu su Mabele išsigelbėti. Bet pamatęs, kas gresia jo svainiui, jis, žinoma, pakeitė savo planą.

— Jeigu bus labai striuka, bičiuli Pėdseky, — tarė jis, — mes nuleisime vėliavą, ir tai duos mums teisę prašyti pasigailėjimo. Tačiau mūsų pačių savigarba reikalauja, kad mes ne tuojau pasiduotume. Vėliavą nuleisime tiktai tada, kai mums atrodys patogiausia tartis dėl palankių sąlygų. Būtų buvę gera, jeigu Miuiras būtų elgęsis taip, kai mus suėmė tie žmonės, kuriuos jūs vadinate valkatomis; iš tikrųjų visame pasaulyje nėra niekingesnių žmonių už šituos valkatas.

— Jūs plūstate juos pagal nuopelnus, — nutraukė jį Pėdsekys, visada pasiruošęs pritarti tiems, kurie keikė mingus ir gyrė jo draugus. — Jeigu jūs patektumėte į delavarų rankas, tai būtų visai kitas dalykas.

— Ė! Bet man atrodo, kad jie iš to paties molio! Kaip vieni, taip ir kiti — apsigimę sukčiai, žinoma, tik ne mūsų bičiulis Slibinas: jis tarp indėnų tikras džentelmenas. Kai laukiniai puolė mus ir nušovė kaip kiškius

kapralą Mak-Nabą ir jo žmones, mudu su leitenantu Miuiru pasislėpėme viename tarpeklyje, kurių čia tarp uolų yra daugybė. Anot kvartirmeisterio, tai tikras vandens išraustas urvas. Ten mudu pasislėpėme, kaip du sąmokslininkai triumo dugne, ir tupėjome tol, kol maisto stoka mus iš ten iškrapštė. Maistas, galima sakyti, yra žmogaus prigimties pamatas. Aš norėjau, kad kvartirmeisteris pradėtų derybas, mat, nors ir labai bloga buvo mūsų būklė urve, mudu dar galėjome gintis valandą kitą, tačiau jis nesutiko, aiškindamas, kad sukčiai jokiu būdu nelaikys savo žodžio, jeigu mūsų kulkos sužeis nors vieną iš jų. Aš sutikau nuleisti vėliavą, visų pirma dėl to, kad jie ir taip galėjo sakyti, jog mes ją nuleidę: pasislėpti triumo dugne — tai tas pat, kaip ir atsisakyti ginti laivą; antra, dėl to, kad mūsų pilvuose tupėjo visų pikčiausias priešas. Badas — velniška aplinkybė: tai pripažins kiekvienas, išbuvęs keturiasdešimt aštuonias valandas be trupinio burnoje.

— Dėde, — atsiliepė Mabelė liūdnu ir maldaujamu balsu, — vargšas tėvas sužeistas, pavojingai sužeistas!

— Tiesa, Magnete, tiesa! Štai aš atsisėsiu prie jo ir pasistengsiu kaip mokėdamas jį paguosti. Ar gerai užstumtos sklendės, drauguže? Šitokiomis aplinkybėmis protas turi būti visiškai ramus, ničnieko netrikdomas.

— Rodos, mums dabar nėra ko bijoti.

— Gerai, Magnete. Pasistenk nusiraminti ir eik į antrąjį aukštą, o Pėdsekys tuo tarpu užlips ant stogo. Aš liksiu vienas su tavo tėvu, nes jam gal reikės ką nors slapta man pasakyti.

Mabelė sutiko su dėdės pasiūlymu. Pėdsekys jau užsirangė ant stogo pasidairyti po apylinkę. Likęs vienas, Kepas atsisėdo šalia seržanto.

Keletą minučių jūrininkas tylėjo, apsvarstydamas kalbą, kurią jis pradėjo savo įprastu, reikšmingu tonu:

— Turiu tau pasakyti, seržante Dungamai, kad šioje nelaimingoje ekspedicijoje padaryta kažkokia klaida. Šią iškilmingą valandą aš turiu kalbėti su tavimi visai atvirai. Žodžiu sakant, apie tai negali būt dviejų nuomonių: jau jeigu aš, jūrininkas, o ne kareivis, pastebėjau, kiek daug buvo suklysta, tai šitam dalykui išaiškinti nereikia specialių žinių.

— Ką padarysi, brolau Kepai! — silpnu balsu atsakė mirštantysis. — Dabar jau vėlu atitaisinėti klaidas.

— Tiesa, brolau Dungamai; tačiau atgailauti niekada nevėlu. To mus moko šventasis raštas, ir aš visada girdėdavau kalbant, kad atgailos valandėlė — visų brangiausioji valandėlė. Jeigu kas nors tau slegia širdį, tai atvirai man pasipasakok — aš esu tavo draugas. Tu buvai mano sesers vyras, o vargšė mažutėlė Magnetė — mano sesers duktė. Gyvas arba miręs, tu visada būsi mano akyse kaip brolis. Didelė nelaimė, kad tu nesustabdei savo boto ir pirma nepasiuntei kokios nors valtelės pasižvalgyti! Tatai būtų apgynę tavo garbę ir mus visus išgelbėję nuo pražūties. Na, seržante, mes visi esame mirtingi žmonės: tai, žinoma, paguodžia. Tu iš čia iškeliauji truputį anksčiau už mus, mes išvyksime kiek vėliau. Šitai turėtų tave šiek tiek paguosti.

— Visa tai aš žinau, brolau Kepai, ir esu visiškai pasiruošęs pasitikti kareivio likimą, bet vargšelė Mabelė...

— O, tai sunki našta, aš su tavimi sutinku! Bet juk tu nenorėtum ir ją drauge pasiimti, net jeigu ir galėtum, ar ne tiesa, seržante? Geriausia stengtis kiek galima palengvinti mūsų išsiskyrimą. Mabelė yra gera mergaitė. Ji yra mano sesers duktė, ir aš dėsiu visas pastangas,

kad surasčiau jai gerą vyrą — žinoma, jeigu mūsų skalpai išliks sveiki.

— Brolau, mano kūdikis jau susižadėjus: ji bus Pėdsekio žmona.

— Na, žinoma, brolau Dungamai, kiekvienas žmogus savaip žiūri į dalykus ir savaip apie juos sprendžia. Aš neturiu jokio pagrindo manyti, kad toks patvarkymas nemalonus Mabelei. Aš negaliu nieko pasakyti ir prieš jos sužadėtinio amžių. Aš ne iš tų, kurie mano, kad tiktai jaunas vyras gali merginą padaryti laimingą. Geriausi vyrai — penkiasdešimt metų amžiaus. Tačiau tarp vyro ir žmonos neturi būti aplinkybių, kurios gali padaryti juos nelaimingus. „Aplinkybės“ — tikri velniai šeimos gyvenime! Mano nuomone, Pėdsekys nėra toks išmokslintas, kaip manoji dukterėčia. Tu mažai pažįsti tą merginą, seržante, ir ničnieko nesupranti apie jos išsimokslinimą. Bet jeigu ji, kalbėdama su tavimi, taip pat nesivaržytų, kaip ir su tais, kuriuos ji artimai pažįsta, tai įsitikintum, kad net ir ne kiekvienas mokytojas žino, kaip elgtis jos draugijoje.

— Ji yra geras kūdikis, meilus, geras kūdikis, — pašnibždėjo seržantas, ir iš jo akių ištryško ašaros. — Mano nelaimė, kad aš taip mažai ją tepažįstu...

— Ji iš tikrųjų yra gera mergina ir per daug išsilavinusi, palyginti su Pėdsekiu. Nors ir jis yra savotiškai protingas ir prityręs palydovas, bet tiek pat teišmano apie žmonių elgesį, kiek ir tu apie sferinę trigonometriją.

— Ak, brolau Kepai! Jeigu Pėdsekys būtų buvęs su mumis, ši nelaimė nebūtų mūsų ištikusi.

— Tai tiesa. Net aršiausias jo priešas turi pripažinti, kad nėra geresnio palydovo už Pėdsekį. Bet reikia tau pasakyti visą tiesą, seržante: šioje ekspedicijoje tu veikei atvirkščiai. Tau reikėjo nepasiekus prieplaukos gulti

į dreifą ir, kaip jau aš sakiau, pasiųsti valtį į žvalgybą. Tau, žinoma, nemalonu tai girdėti, tačiau apie tokius dalykus reikia sakyti tiesą, seržante.

— Už mano klaidas brangiai sumokėta, brolau, ir bijau, kad dėl jų nenukentėtų Mabelė. Betgi manau, kad tokia nelaimė nebūtų atsitikusi, jeigu mūsų nebūtų išdavę. Aš bijau, brolau, kad mus iš tikrųjų išdavė Džasperas Gėlasis Vanduo!

— Ir aš taip pat manau; jau tas gėlas vanduo anksčiau ar vėliau, o būtinai praplauna žmogaus dorybę. Mes apie tai kalbėjome su Miuiru, kai slapstėmės urve. Jis taip pat sutinka, kad Džaspero išdavimas užnešė mus ant šitos povandeninės velnio uolos. Dabar, seržante, tau reikia nuraminti savo sielą ir pagalvoti apie kitus reikalus. Laivui, besirengiančiam įplaukti į nežinomą uostą, kur kas išmintingiau pagalvoti, kaip išmesti inkarą, negu perkratinėti visus kelionės nuotykius. Yra tokia knyga, arba laivo žurnalas, kuriame surašomi visi tos rūšies įvykiai. Čia tam tikrose skiltyse surašyti visi gerieji ir blogieji mūsų darbai... Ak! Štai ir jūs, Pėdseky! Na, ir kas ten girdėti pavėjui? Ko jūs bėgate laiptais žemyn, kaip indėnas, vydamasis skalpą?

Palydovas pakėlė pirštą tylėti ir paprašė Kepą sekti paskui jį.

— Turime elgtis atsargiai ir drąsiai, — pusbalsiu tarė Pėdsekys. — Tie biaurybės ruošiasi padegti blokhauzą; jiems dabar nėra jokio reikalo palikti jį sveiką. Tarp jų aš girdžiu valkatos Arouhedo balsą, ir jis juos įkalbinėja šią pat naktį įvykdyti velnišką savo sumanymą. Reikia veikti, Sūrusai Vanduo, veikti iš visų jėgų! Laimė, čia yra keturios ar penkios vandens statinės, o tai šį tą reiškia apsiausties metu. Be to, jeigu aš neapsirinku

viską apsvarstydamas, mums daug padės Slibinas. Gerai, kad šis doras vyrukas dabar laisvėje.

Nelaukdamas antrąsyk pakviečiant, Kepas skubiai užlipo su Pėdsekiu į viršutinį aukštą. Palydovas atidarė vieną šaudomąją angą, paslėpė žiburį, kad pačiam nekliūtų priešo kulka, ir paskui atsistojo truputį nuošaliau nuo angos, pasiruošęs atsakinėti į reikalavimus, kurių jis tikėjosi.

Netrukus užstojusią tylą nutraukė Miuiro balsas.

— Misteri Pėdseky! — šaukė škotas. — Su tavimi nori tartis bičiulis. Nesibaimindamas pasižiūrėk pro vieną iš šaudomųjų angų: tau nėra ko bijoti, kai kalbi su penkiasdešimt penktojo pulko karininku.

— Ko jums reikia, kvartirmeisteri, ko jums reikia? Aš pažįstu penkiasdešimt penktąjį pulką ir manau, kad tai yra narsus pulkas, nors labiau mėgstu šešiasdešimtąjį, o delavarus mėgstu labiau už tą ir už aną. Bet ką jūs ketinate daryti, misteri Miuirai? Tur būt, labai svarbus reikalas privertė jus ateiti prie pat šaudomųjų angų tokį vėlų vidurnaktį, kai tuo tarpu jūs žinote, kad „elniamušys“ yra čia, blokhauzė.

— Aš žinau, Pėdseky, kad tu nieko pikto nepadarysi savo bičiuliui, todėl ir esu tikras, kad man negresia joks pavojus. Tu esi išmintingas žmogus, ir tavo narsumas taip išgarsėjęs visame pasienyje, kad tau, žinoma, nėra reikalo dar ką nors nudėti dėl savo garbės. Tau nesunku suprasti, kad daug geriau savo noru pasiduoti, kai nebegalima priešintis. Narsusis mano drauge, priešas yra perdaug stiprus! Aš atėjau tau patarti atiduoti blokhauzą su sąlyga, kad su mumis elgtųsi kaip su karo belaisviais.

— Dėkui jums, kvartirmeisteri, už jūsų patarimą, kuris yra juo malonesnis, kad nieko nekaštuoja. Bet aš nesu

pratęs užleisti tokios vietos, kurioje dar yra vandens ir maisto.

— Gerai, Pėdseky! Aš ir pats neprieštaraučiau dėl tokio narsaus ketinimo, jeigu matyčiau kokių priemonių jį paremti. Bet turiu tau pasakyti, kad misterio Kepo jau nebėra gyvųjų tarpe: jis žuvo...

— Visiškai ne! Visiškai ne! — suriko Kepas pro kitą angą. — Kepas gyvas ir ne tik nežuvo, bet dargi palipo čia aukštyn ir neturi jokio noro patikėti savo plaukus raudonodžiams kirpėjams, kol gali laikytis toliau nuo jų. Aš žiūriu į šį blokhauzą kaip į „aplinkybę" ir ketinu ja pasinaudoti.

— Jeigu tai gyvos būtybės balsas, — atsakė Miuiras, — tai man labai malonu jį girdėti. Mes visi manėme, kad tas, kam tas balsas priklauso, krito paskutiniame susirėmime. Bet, misteri Pėdseky, nors tu ir džiaugiesi esąs drauge su mūsų bičiuliu Kepu, — tai labai malonu, aš pats esu tai patyręs, nes dvi dienas praleidau su juo žemės gelmėse, — bet mes netekome seržanto Dunhamo, kuris nukautas kartu su visais savo narsiais draugais.

— Jūs ir vėl klystate, kvartirmeisteri, vėl klystate! — atkirto Pėdsekys, griebdamasis gudrybės, kad padidintų savo įgulą. — Seržantas tvirtovėje — galima sakyti, savo šeimos aplinkoje.

— Iš tikrųjų? Labai malonu tai girdėti! O mes manėme, kad ir seržantas nukautas. Jeigu žavioji Mabelė blokhauze, tai tegu ji kuo greičiausiai palieka jį, nes priešas ruošiasi šį pastatą padegti. Tu pats žinai baisią ugnies jėgą ir, būdamas prityręs bei apdairus karys, kokiu tave visi laiko, pasitrauksi iš tos vietos, kurios negali ginti. Juk tu nepanorėsi, kad degą griuvėsiai užgriūtų ant jūsų galvų?

— Aš žinau ugnies jėgą, kaip jūs patys sakote, kvartirmeisteri! Bet taip pat žinau, kad tokią vėlybą valandą kuria ją tiktai vakarienei virti. Jūs, tur būt, esate ką nors girdėję apie „elniamušio“ jėgą. Klausykite manęs: kas išdrįs mesti prie šio pastato nors vieną žabelį, tas ant savo kailio patirs jo taiklumą. Aš esu romus, kai manęs neliečia, tačiau ugnį užgesinsiu krauju to, kuris bandys padegti blokhauzą!

— Tai tik romantiški svaičiojimai, Pėdseky, ir tu liausies juos pasakojęs, kai pagalvosi apie pasekmes. Aš esu tikras, kad tu neabejoji penkiasdešimt penktojo pulko narsumu, ir manau, kad tavo dėta karinė taryba būtinai nutartų pasiduoti.

— Kvartirmeisteri, mudu abu tvirtai laikomės savo ketinimų ir įsitikinimų, todėl tuščia būtų daugiau kalbėti. Jeigu jūsų aplinkiniai padarai ketina įvykdyti velnišką savo sumanymą, tai tegu pradeda; tegu degina sau medį, o aš deginsiu paraką. Jūs, kaip karališkasis karininkas, davėte mums daug — net per daug! — patarimų, ir jeigu mes visi sudegsime, tai niekas iš mūsų ant jūsų nesupyks.

— Bet tu, Pėdseky... tu neįstumsi į tokią nelaimę žaviosios Mabelės Dungam?

— Nė vienas plaukas nenukris nuo jos galvos, kol mano ranka tvirta ir akis taikli! Užteks! Tegu dabar abi pusės veikia, kaip gali.

Per tą pasikalbėjimą Pėdsekys nesirodė angoje, bijodamas, kad kas nors nešautų į jį. Jis pamojo ranka Kepui užlipti ant stogo ir pasiruošti pirmajam puolimui. Kepas tuojau pat užlipo ant stogo ir ten jau rado apie dešimtį uždegtų strėlių. Tą pačią minutę pasigirdo baisus riksmas, šiurpus priešų staugimas, šautuvų salvės ir

į sienojus atsimušančių kulkų zvimbimas. Tai buvo ženklas, kad apsiaustis prasidėjo ne juokais.

Bet tas triukšmas nė kiek neišgąsdino nei Pėdsekio, nei Kepo.

Mabelė, apimta savo sielvarto, nebejautė jokios baimės. Jos tėvas, išgirdęs tuos — taip pažįstamus jo ausiai — garsus, krūptelėjo, tarytum jį vėl šaukė gyvenimas. Mabelė nuliūdusi matė, kaip jis klausosi kautynių triukšmo ir kaip gęstančiose jo akyse užsidegė senoji ugnis. Pablyškusius jo veidus vėl nutvieskė raudonis. Mabelė pastebėjo, kad jo protas ėmė temti.

— Pradininkai, pirmyn! — murmėjo jis. — Grenadieriai, užtaisykite! Jie išdrįso pulti mus tvirtovėje... Ko gi laukia artilerija, ko gi ji nepagąsdina jų?

Tą pačią akimirką driokstelėjo patranka. Medinė blokhauzo siena sutratėjo. Sviedinys, pramušęs rąstą ir nukritęs antrame aukšte, sudrebino visą pastatą. Mabelė suklykė išsigandusi: jai pasirodė, kad viskas ant jos griūva. Dar didesnis buvo jos siaubas, kai ir seržantas tą akimirką suriko griausmingu balsu: „Užtaisyk!"

— Mabele, — tarė Pėdsekys, iškišęs galvą pro pakeliamųjų durų plyšį, — mingai daugiau pridarė triukšmo, negu žalos. Tie valkatos pasigrobė haubicą, kurią mes atėmėme nuo prancūzų, ir iš jos iššovė į blokhauzą. Bet, laimė, jie turėjo tik vieną sviedinį ir šūvio nepakartos. Ten, viršuje, sužalojimas nežymus: niekas nesužeistas, ir jūsų dėdė dar tebėra ant stogo. Aš pripratęs girdėti šautuvų trenksmus ir neišsigąsiu haubicos, ypač kai ji indėnų rankose.

Mabelė pašnibždėjo keletą padėkos žodžių ir vėl ėmė rūpintis tėvu, kuris rengėsi atsikelti, bet silpnumas jo pastangas vertė niekais. Paskui, užstojus baisiajai valandai, ji taip atsidėjusi slaugė sužeistąjį, kad beveik ne-

Senasis jūrininkas pamosavo ore savo skrybėle ir tris kartus garsiai sušuko „ura"!

girdėjo klyksmų ir šauksmų už sienos. O jeigu ir nebūtų taip paskendusi savo rūpesčiuose, tas baisus triukšmas būtų ją greičiau apkurtinęs, o ne išgąsdinęs.

Kepas laikėsi nuostabiai ramiai. Jis pamažu ėmė gerbti laukinių žmonių jėgą ir net gėlojo vandens didingumą, tačiau siaubas, kurį kėlė raudonodžiai, buvo visai ne mirties baimė, o nerimas, kad jam nulups skalpą ir kankins. Jis buvo ne ant laivo denio, o ant namo stogo, ir jam nereikėjo bijoti abordažo. Jis vaikštinėjo ant stogo pirmyn ir atgal taip laisvai ir drąsiai, kad pats Pėdsekys pamatęs būtų jį už tai pasmerkęs. Užuot, indėnų papročiu, slėpęsis nuo priešų, jis rodėsi ant stogo įvairiose vietose, vandeniu gesino ugnį taip šaltai, tarytum leido bures per jūrų kautynes. Jo išvaizda dar labiau erzino puolančiuosius, kuriems retai tekdavo matyti tokį ramų priešą, ir jie persekiojo jį baisiai staugdami, tarytum ruja skalikų, pamačiusių lapę. Atrodė, Kepą saugoja kokia užburta jėga: nors viršum jo galvos zvimbė kulkos, jis liko nesužeistas. Kai sviedinys pramušė sieną, senasis jūrininkas išmetė iš rankų kubilėlį su vandeniu, pamosavo ore savo skrybėle ir tris kartus garsiai sušuko „ura!". Šis pritrenkiąs jo išsišokimas, matyti, išgelbėjo jam gyvybę, nes indėnai nuo tos minutės liovėsi į jį šaudę ir svaidę ant stogo uždegtas strėles. Jie nutarė, kad Sūrusis Vanduo išėjo iš proto. Dėl keisto savo širdies kilnumo raudonodžiai nekelia rankos prieš tą, kurį laiko pamišusiu.

Visai ne taip elgėsi Pėdsekys. Iš kiekvieno jo judesio buvo matyti atsargumas ir apdairumas. Garsusis palydovas ne kartą jau buvo per plaukelį nuo mirties. Kartą jis pateko į indėnų rankas ir buvo pririštas prie stulpo, ten iškentėjo baisiausias kančias, bet nė karto nesuriko. Šitame tolimame pasienyje, visur, kur tik gyveno ir kovėsi žmonės, iš lūpų į lūpas sklido legendos apie jo žy-

gius. Bet tie, kurie nežinojo jo praeities, jo garbės, galėjo pamanyti, kad jis iš bailumo saugoja save. Tie žmonės nebūtų supratę Pėdsekio. Jis galvojo apie Mabelę, apie tai, kur ji dėtųsi, jeigu jį užmuštų, ir ta mintis dar labiau skatino įprastą jo budrumą ir atsargumą.

Praėjo dešimt minučių nuo to laiko, kai prasidėjo apsiaustis, ir Pėdsekys kėlė savo šautuvą tiktai tada, kai jam reikėjo pereiti su juo iš vienos vietos į kitą. Jis gerai žinojo, kad priešo kulkos negali pramušti storų rąstų, iš kurių suręstos blokhauzo sienos, o padėjęs užgrobti haubicą, jis taip pat gerai žinojo, kad indėnai neturi daugiau sviedinių. Taigi nebuvo ko bijoti puolančiųjų ugnies; žalos padaryti galėjo tiktai tos kulkos, kurios lėkė pro angas. Taip ir atsitiko du kartus; bet kai indėnai šaudė iš arti, jų kulkos, atsimušdamos į angos pakraštį, nebetekdavo savo jėgos; o kai jie pasitraukdavo toliau, tai vargu ar nors viena kulka iš šimto galėjo pataikyti į angą. Staiga Pėdsekys išgirdo mokasinų šiurenimą ir sausų šakų traškėjimą ties pačiu blokhauzu ir atspėjo, kad priešas nori padegti pastatą. Pašaukęs Kepą, stovintį ant stogo, kur jau nebegrėsė pavojus, jis liepė jam atsistoti prie šaudomosios angos ties ta vieta, kur priešas krovė laužą, ir laikyti paruoštą vandenį.

Mažiau prityręs žmogus negu Pėdsekys būtų paskubėjęs tučtuojau sugriauti pavojingą priešo sumanymą ir per anksti būtų pavartojęs visas priemones; tačiau palydovas pasielgė kitaip. Jis ketino ne tik užgesinti ugnį, kuri nelabai jį gąsdino, bet kartu gerai pamokyti priešą ir taip apsisaugoti nuo jo likusią nakties dalį. Savo sumanymui įvykdyti jis turėjo palaukti, kol gaisro pašvaistė leis jam nors kiek įžiūrėti aplinkinius daiktus. Niekas irokėzų netrukdė, ir jie surinko didžiulę krūvą žabų, suvertė ją ties blokhauzu, padegė ir nuėjo. Palydovas leido Kepui

arčiau prie angos prisitraukti statinę su vandeniu, kad prireikus galėtų tuojau imtis darbo. Jo nuomone, ta minutė turėjo ateiti ne anksčiau, negu liepsna apšvies aplinkinius krūmus. Tada taiklioji jo akis pamatė krūmuose dviejų ar trijų irokėzų figūras, stebinčias įsidegančią ugnį taip abejingai, kaip žmonės, papratę ramiai žiūrėti į kito žmogaus kančias. Tada Pėdsekys tarė:

— Ar jūs pasiruošę, bičiuli Kepai? Karštis ima veržtis pro plyšius, ir nors drėgni rąstai nelengvai įsidega, vis dėlto liepsna per daug įsigaus, jei jos nesulaikysi. Ar jūsų kibiras čia pat? Žiūrėkite gerai, ar ugnis yra ties pačia anga, kad veltui neeikvotume vandens.

— Viskas paruošta! — ryškiai atšovė Kepas, kaip jūrininkas atsako, išgirdęs įsakymą.

— Tai laukite mano žodžio. Nebūkite nekantrus lemiamąją minutę, nebūkite beprotiškai drąsus mūšio metu: laukite komandos.

Duodamas tuos įsakymus, Pėdsekys kartu pats darė, kas buvo reikalinga, nes nusprendė, kad jau metas veikti. Jis kuo ramiausiai pakėlė „elniamušį“, prisitaikė ir iššovė. Kai šautuvo buožė atsirėmė į grindis, šaulys pasižiūrėjo pro angą.

— Vienu ropliu mažiau, — tarė jis pusbalsiu pats sau. — Aš jau esu matęs tą valkatą — tai beširdis niekšas. Na, jis elgėsi taip, kaip reikalavo jo prigimtis, ir dabar gavo atpildą už savo nuopelnus. Kad taip nupylus dar vieną netikėlį, tada šiai nakčiai užtektų! Ėmus švisti, gal būt, mums bus karščiau.

Jis vėl užtaisė šautuvą, ir ant žemės pargriuvo antras irokėzas. To užteko: indėnai, pasislėpę krūmuose aplink blokhauzą, nenorėjo laukti trečio tos rankos taiklumo įrodymo. Nežinodami, ar gerai juos slepia krūmai, jie šoko

iš savo slėpynių ir išlakstė į šalis, kad tik išvengtų pavojaus.

— Dabar pilkite savo vandenį, misteri Kepai, — tarė Pėdsekys. — Aš pridėjau savo antspaudą ant tų niekšų, ir šią naktį mes jau nebematysime ugnies.

— Pasitrauk, apliesiu! — sušuko Kepas ir taip sumaniai išpylė vandenį, kad ugnis bematant užgeso.

Taip pasibaigė šis puolimas, ir naktis prabėgo ramiai. Pėdsekys ir Kepas budėjo pasikeisdami. Nei vienas, nei antras nė karto nesumerkė akių. Bet jiedu beveik ir nenorėjo miego, nes abu buvo įpratę ilgai budėti.

Mabelė nesitraukė nuo tėvo.

DVIDEŠIMT PENKTASIS SKYRIUS

Švintant Pėdsekys ir Kepas vėl užlipo ant stogo, norėdami dar kartą apžiūrėti salą. Stogas atrodė kaip terasa, aptverta turėklais, kurie taip buvo įtaisyti, kad už jų galėtų slėptis šauliai. Iš už to aptvaro, užtektinai storo ir stipraus, Pėdsekys ir Kepas galėjo stebėti beveik visą salą ir didesnę dalį protakų tarp salų.

Vėjas pūtė iš pietų. Žalsvos bangos lėtai riedėjo į krantą. Tuo tarpu, kai Pėdsekys neramiai dairėsi aplinkui, Kepas sušuko savo garsiu, šaižiu balsu:

— Hei, burė!

Pėdsekys apsigręžė ir tikrai pamatė tai, dėl ko šūktelėjo Kepas. Apatinės laivo burės šmėžavo tarp krūmų palei vienos pietvakarinės salos krantą. Vėjas buvo toks stiprus, kad baltos burės, šmėsčiojančios žalumynų properšose, atrodė lėkte lekiančios lenktynių žirgo greitumu ir panėšėjo į debesį, skrendantį padangėje.

— Negali būti, kad tai Džasperas, — didžiai nusiminęs

pasakė Pėdsekys. — Ne, ne! Vaikinas pražiopsojo. Tai koks nors laivas, prancūzų pasiųstas savo bičiuliams, prakeiktiesiems mingams padėti.

— Šį kartą jūs apsirikote, bičiuli Pėdseky, — ką darysi, apsirikote! — atkirto Kepas. — Ar ten gėlas, ar sūrus vanduo, bet tai yra viršutinis „Bėgūno" groto kampas. Jo grotas gerai įtemptas, sutinku su tuo, tiktai gafelis per daug užriestas, ir štai kodėl nesunku jį pažinti.

— Prisipažįstu, aš nieko to nematau, — atsakė Pėdsekys, kuriam jo draugo terminai buvo kinų raštas.

— Nejaugi nematote? Tai mane stebina. Aš maniau, kad jūsų akys gali šį tą pamatyti! O aš nieko negaliu matyti aiškiau už grotą ir šį gafelį. Turiu jums pasakyti, gerbiamasis mano bičiuli, jūsų dėtas aš imčiau būkštauti, ar tik nesilpsta mano akys.

— Jeigu tai iš tikrųjų Džasperas, tai mums jau nėra ko bijoti. Mes galime bent aštuonias ar dešimt valandų gintis nuo visos mingų giminės; o jei dar Gėlasis Vanduo dengs mūsų pasitraukimą, tai tikrai nėra jokio pagrindo nusiminti. Kad tik jis būtų atsargus ir nepakliūtų į žabangas kaip seržantas.

— Štai čia ir yra visas pavojus! Reikėjo susitarti dėl signalų, susitarti dėl inkaro išmetimo vietos; net ir ligoninė mums būtų naudinga, jei tik tie mingai gerbtų įstatymus. Jei tas jaunuolis sustos kur nors prie kranto, tai ir baigta — kuteris žuvęs! Taip, štai dar kas, misteri Pėdseky: ar nereikėtų iš tikrųjų tą Džasperą laikyti veikiau slaptu prancūzų sąjungininku, nei mūsų draugu? Aš žinau, seržantas kaip tik taip ir žiūri į šį dalyką, ir, prisipažįstu, čia kvepia išdavimu!

— Mes greit sužinosime, mes greit sužinosime, bičiuli Kepai! Štai kuteris jau aplenkė gretimą salelę, ir po penkių minučių bus aišku kaip dieną. Tačiau būtų ne-

bloga vaikinui duoti kokį įspėjamąjį ženklą. Bus blogai, jeigu jis pateks į spąstus tiktai dėl to, kad mes jo neįspėjome.

Bet juodu abu apėmęs nerimas sutrukdė jiems signalizuoti. Iš tikrųjų nelengva buvo nutarti, koks turėtų būti tas signalas, o kuteris tuo tarpu skriejo, keldamas vandens putas salos protakoje iš vėjo pusės, taip greit, kad nebuvo laiko svarstyti. Be to, ant denio nieko nesimatė; net prie šturvalo nestovėjo vairininkas, nors laivas skriejo ne tik greit, bet ir tvirtu kursu.

Kepas stovėjo, tyliai stebėdamasis tokiu neįprastu reginiu. Bet kai „Bėgūnas" priplaukė arčiau, prityrusi jūrininko akis pastebėjo, kad vairas buvo valdomas šturtrosais[1], nors ir nebuvo matyti, kieno rankos. Kadangi kuterio bortai buvo gana aukšti, tai netrukus paaiškėjo visa paslaptis: įgula, be abejo, už jų slėpėsi nuo priešų kulkų. Matyti, „Bėgūne" buvo tiktai negausi jo įgula.

Kai Pėdsekys išklausė tų Kepo paaiškinimų, jis liūdnai palingavo galvą.

— Matyti, Slibinas nepasiekė Osvego, ir mums nėra ko laukti pagalbos iš įgulos. Tikiuosi, Lendis neįsikalė į galvą kvailos minties pakeisti Džasperą kuo kitu. Džasperas Uesternas vienas tokiame žygyje atstoja ištisą armiją... Mes trise, bičiuli Kepai, turėsime gintis. Jūs, kaip jūrininkas, palaikysite santykius su kuteriu. Džasperas, kaip ežero šturmanas, padarys visa, kas reikalinga ant vandens, o aš su savo gabumais, ne menkesniais už bet kurio mingo gabumus, aš... na, bet ką apie tai kalbėsi! — aš žinau, ką daryti. Reikės stipriai gintis, kad išgelbėtume Mabelę.

---

[1] Šturtrosas — grandinė arba lynas, nutiestas nuo sukamo šturvalų būgno ligi vairo.

— Aišku! Aišku! — karštai atsiliepė Kepas. Sulaukęs aušros, jis pradėjo labiau tikėti išsaugosiąs savo skalpą sveiką. — Aš „Bėgūno" atplaukimą laikau viena „aplinkybe", o Gėlojo Vandens dorumą — antra. Tasai Džasperas — nekvailas vaikinas; jis laikosi atokiai nuo salos ir, rodos, nutarė iš pradžių sužinoti, kaip čia viskas klojasi, o tik paskui priplaukti.

— Matau, matau! — džiugiai sušuko Pėdsekys. — Antai, antai ant kuterio denio Slibino valtis! Vadas, matyt, laive, ir, suprantama, jis kuo geriausiai apie mūsų būklę pranešė tiems, kuriems reikėjo pranešti. Delavaras — tai ne mingas: arba pasakys visą teisybę, arba jau laikys liežuvį prikandęs.

— Bet, gal būt, ta valtis priklauso kuteriui? — abejodamas paklausė jūrininkas. — Kai mes čia plaukėme, Gėlasis Vanduo kuteryje turėjo valtį.

— Tiesa, bičiuli Kepai. Bet jeigu jūs pažįstate savo bures ir stiebus, savo grotus ir savo gafelius, tai aš pažįstu savo luotus ir miško pėdsakus. Jei jūs galite pažinti naują burės kiltą, tai aš galiu pažinti, ar valtis iš naujos, ar iš senos žievės. Tai Slibino piroga. Kilnusis draugas! Jis tučtuojau pasuko į Osvegą, kai tik pamatė, kad blokhauzas apgultas... Jis susitiko su „Bėgūnu" ir, papasakojęs visą istoriją, kuterį atvedė čionai. Kad tik Džasperas Uesternas būtų kuteryje!

— Taip, taip, iš tikrųjų būtų neblogai: ar jis išdavikas, ar doras žmogus, bet reikia pripažinti, kad vaikinas vikriai moka išsisukti uraganui siaučiant.

— O taip pat ir tada, kai reikia nusileisti nuo krioklio, — pridūrė Pėdsekys, alkūne kumštelėjęs savo draugą ir nuoširdžiai nusijuokęs. — Reikia vaikinui pripažinti jo nuopelnus, net jeigu jis pats imtų lupti skalpus nuo mūsų kaukolių!

Tuo tarpu „Bėgūnas" priplaukė jau arti. Kepas nieko neatsakė. Vėjas vis dar smarkiai pūtė. Maži medeliai lenkė savo viršūnes, tarytum norėdami truks pliš paliesti žemę, o kaukimas vėjo, dūkstančio tarp krūmų šakų, panėšėjo į duslų toli riedančių vežimų dundėjimą.

Ore sukosi lapai, kurie tą vėlyvą metų laiką, nutrūkę nuo savo kotelių, tarytum paukščių pulkai skraidė iš vienos salos į kitą. Tiktai vėjo ir bangų ošimas trikdė kapų tylą. Irokėzai vis dar tebebuvo čia. Jų valtis ir penkiasdešimt penktojo pulko botai, sustumti į vieną vietą, stovėjo nedidelėje pakrantės įlankėlėje, atstojančioje prieplauką. Nors irokėzus netikėtai atvykęs kuteris užklupo visai nepasiruošusius, jie buvo taip įpratę būti atsargūs karo metu, kad bematant spėjo išsislapstyti, kaip gudrios lapės, sprunkančios į savo urvus.

Tokia pati tyla viešpatavo ir blokhauze. Pėdsekys ir Kepas, stebėdami kanalą, vis dėlto saugojosi, kad jų pačių nepamatytų. Dar nuostabiau buvo tai, kad „Bėgūno" denyje nesimatė jokios gyvos dvasios. Indėnai, žiūrėdami į, atrodo, niekieno nevaldomus jo judesius, nenoromis glumo ir baiminosi. Net drąsiausieji ėmė abejoti, vargu ar sėkmingai baigsis jų sumanymas, kurį taip laimingai jie pradėjo. Pats Arouhedas, pripratęs bendrauti su baltaisiais abiejose ežero pusėse, manė, kad laivas be žmonių lemiąs kažką negera. Šią minutę jis netgi vėl norėjo būti žemyne.

O kuteris plaukė tuo pačiu greičiu. Jis laikėsi srovės vidurio, čia pakrypdamas nuo stipraus vėjo gūsio, čia vėl atsitiesdamas. Po jo foršteveniu vis dar putojo vanduo. Nors jo burės buvo surifliuotos, vis dėlto jis skriejo labai greitai. Kuteris jau atsidūrė prieš blokhauzą, nors nepraėjo nė dešimt minučių nuo to laiko, kai jis, tarytum baltas debesėlis, pasirodė tolumoje tarp medžių

ir krūmų žalumos. Kepas ir Pėdsekys palinko į priekį, norėdami geriau įžiūrėti jo denį, ir abu be galo nudžiugo, kai tada, garsiai šūktelėjęs, pašoko stačias Džasperas Gėlasis Vanduo. Kepas, užmiršęs pavojų, užšoko ant turėklų ir šūksniais atsakė į šūksnius. Jo laimė, priešas buvo labai atsargus ir, nerizikuodamas save parodyti, nė karto neiššovė.

O Pėdsekys, labiau atsižvelgdamas į realią nekaip į dramatinę įvykio pusę, kai tik pamatė savo draugą, sušuko:

— Padėk mums, Džasperai, ir mūsų bus laimėta! Pasiųsk jiems pipirų į tuos krūmus, ir tu juos išbaidysi kaip kurapkų pulką!

Tuo tarpu „Bėgūnas" jau praplaukė pro blokhauzą ir po valandėlės dingo už medžių, kurie iš dalies slėpė įtvirtinimus.

Praslinko apie porą minučių neramiai belaukiant. Ir štai tarp medžių vėl šmėstelėjo burės. Džasperas pasuko per fordevindą ir kitu halsu nuplaukė pavėjui prie salos. Vėjas buvo gana stiprus, ir kuteris, dreifuodamas palei srovę pavėjui, išplaukęs iš mažo sąsiaurio, galėjo patekti į antrą salos pusę prieš vėją be jokio sunkumo. Visas tas manevras buvo padarytas su grakščiu lengvumu; nebuvo paliestas nė vienas lynas, burės sukiojosi pačios, ir tiktai vairas valdė lengvo laivo judesius. Džaspero tikslas, matyt, buvo apsižvalgyti. Bet kai „Bėgūnas" apsuko visą salą ir vėl, atsigręžęs prieš vėją, įplaukė į tą patį sąsiaurį, kuriuo jis anksčiau praplaukė, vairas pakrypo į kairę, ir laivas pasuko kitu halsu. Grotas, nors ir surifliuotas, taip stipriai suplazdeno, kad jo garsas panėšėjo į patrankos salvę, ir Kepas išsigando, kad neiširtų burių siūlės.

— Jo didenybė, reikia pripažinti, duoda burėms geros drobės, — murmėjo senas jūrininkas. — Be to, reikia dar pasakyti, kad mūsų jaunuolis vairuoja savo laivą kaip žmogus, tobulai mokąs savo amatą, kaip prityręs kapitonas. Šnekėk ką nori, Pėdseky, tegu mane velniai griebia, jeigu aš patikėsiu, kad tas misteris Gėlasis Vanduo savo meno išmoko šitoje vandens kūdroje!

— Bet vis dėlto yra taip, o ne kitaip; vis dėlto jis išmoko čia, o ne kur kitur. Jis niekada nematė vandenyno ir savo meno mokėsi čia, Ontaryje. Aš dažnai manydavau, kad jam įgimta vairuoti valtis bei škunas, — taip manydavau ir todėl jį gerbdavau. O kai dėl išdavimo, melo ir visų biaurių bei niekšingų ydų, bičiuli Kepai, tai Džasperas Uesternas tiek pat jų nepažįsta, kaip ir doriausias delavarų karys, o delavarai yra tokie, kad jeigu jūs panorėsite pamatyti iš tikrųjų dorą žmogų, tai eikite į jų giminę. Jūs ten jį surasite!

— Štai jis daro posūkį! — susižavėjęs sušuko Kepas, pamatęs, kad „Bėgūnas" atsuko bures senuoju halsu. — Dabar mes pamatysime, ką sugalvojo tas šaunus jaunuolis! Žinoma, jis neplaukios pirmyn ir atgal po tuos sąsiaurius, kaip mergaitė, šokdama kontrdansą.

„Bėgūno" burės taip nusviro, kad abu stebėtojai valandėlę būkštavo, ar tik jis neketina gulti į dreifą. Irokėzai į jį žiūrėjo iš savo urvų su tokiu kraugerišku džiaugsmu, kokį jaučia tigras, pamatęs, kaip prie jo guolio neatsargiai artėja jo auka. Bet Džaspero ketinimas buvo visai kitoks: puikiai ištyręs vandens gilumą visuose sąsiauriuose, kurie skalauja salą, jis gerai žinojo, kad „Bėgūnas", niekuo nerizikuodamas, gali priplaukti prie kranto. Be jokios baimės jis įplaukė į nedidelį užutėkį, prisirišo prie savęs abu čia prišvartuotus botus ir nusitempė juos į kanalą. Kadangi visos valtys buvo pririš-

tos prie dviejų Dungamo botų, tai šituo drąsiu ir sėkmingu manevru indėnams buvo atkirstas kelias pabėgti iš salos; jiems beliko nebent tik gelbėtis plaukiant. Jie tučtuojau tai pamatė ir suprato. Bematant visi pašoko, ir ore nuskardėjo klyksmai ir šūviai, kurie buvo visiškai tušti. Bet tą pačią valandėlę, kai jie pasirodė, pamiršę atsargumą, nuaidėjo du šūviai. Iš pradžių trinktelėjo šūvis nuo blokhauzo stogo, ir vienas irokėzas krito negyvas su sutriuškintu kiaušu. Antrą šūvį nuo „Bėgūno" borto paleido delavaras, kuris, nebūdamas toks taiklus, kaip jo bičiulis, visam amžiui sužalojo antrą irokėzą. „Bėgūno" įgula džiūgaudama suriko, ir indėnai vėl dingo, tarytum prasmego į žemę.

— Tai Slibinas atsiliepė! — tarė Pėdsekys, kai tik pasigirdo antrasis šūvis. — Aš jo šautuvo garsą taip pat gerai pažįstu, kaip ir savojo „elniamušio". Puikus vamzdis, nors ir ne visada siunčia tikrąją mirtį! Gerai! Gerai! Čingačgukas su Džasperu iš vandens, o mudu su jumis, misteri Kepai, iš čia, iš blokhauzo, — mes tiems valkatoms mingams parodysime, ką reiškia padorios kautynės!

„Bėgūnas" tuo tarpu sklendė pirmyn. Kai tik jis pasiekė kraštutinį salos tašką, Džasperas paleido pagrobtąsias valtis pasroviui, ir vėjas nuplukdė jas per pusmylį prie kitos salos kranto. Tada kuteris pasuko kitu halsu ir, vėl laikydamasis srovės, įplaukė į kitą kanalą. Kepas su Pėdsekiu pastebėjo, kad „Bėgūno" denyje kažkas ruošiama. Jie baisiai nudžiugo, kai, kuteriui atsidūrus prie didžiojo užutėkio, prieš tą vietą, kur slapstėsi didžioji dalis indėnų, staiga iškilo vienintelės jame buvusios haubicos vamzdis ir kartečės kruša pasipylė į krūmus. Putpelių pulkas nepakyla taip staiga, kaip pakilo irokėzai nuo šitos švino krušos. „Elniamušio" pasiuntinys vėl paguldė vieną iš jų, o kitas pabėgo šlubuodamas,

sužeistas Čingačguko. Indėnai tučtuojau išsislapstė. Abi šalys, matyt, ėmė ruoštis naujam mūšiui. Bet staiga pasirodė Rasa su balta vėliava rankoje. Ją lydėjo prancūzų karininkas ir Miuiras.

Derybos vyko prie pačių blokhauzo sienų, tuo būdu visi tie, kurie nespėjo pasislėpti, atsidūrė „elniamušio" šūvio atstume. Džasperas išmetė inkarą tiesiog prieš blokhauzą, ir haubica buvo nutaikyta į besitariančius, bet taip, kad apsiaustieji ir jų draugai kuteryje galėjo be baimės rodytis. Tiktai vienas Čingačgukas slėpėsi, bet taip pat labiau iš papratimo, negu iš atsargumo.

— Jūs triumfuojate, Pėdseky, — šaukė kvartirmeisteris, — ir kapitonas Sanglije[1] atėjo jums pasiūlyti paliaubų! Jūs neatsisakysite narsiam priešui suteikti teisę garbingai pasitraukti, nes jis teisėtai kovėsi su jumis ir padarė visa, ko reikalavo jo karaliaus ir tėvynės garbė. Jūs pats esate ištikimas valdinys ir nepanorėsite pasielgti perdaug žiauriai su tuo, kuris garbingai elgėsi. Priešas pasižada pasitraukti iš salos, pasikeisti belaisviais ir sugrąžinti skalpus. Jūs, neturėdami gurguolės ir artilerijos, nieko daugiau negalite reikalauti.

Visa tai jis pasakė labai garsiai, ir kiekvienas žodis buvo girdimas ir blokhauze, ir kuteryje.

— Ką tu į tai pasakysi, Džasperai? — sušuko Pėdsekys. — Tu girdėjai pasiūlymą? Ar atleisti tuos valkatas, ar paženklinti, kaip gyvenvietėse ženklinami avinai, kad, kitą kartą susitikę, galėtume juos pažinti?

— Kas atsitiko Mabelei Dungam? — paklausė jaunuolis, suraukęs antakius ir rūsčiu veidu. — Jeigu jie

[1] Sanglije (le sanglier) — prancūzų kalba reiškia „šernas", „paršas".

palietė nors vieną plaukelį ant jos galvos, tai vargas visai irokėzų giminei!

— Ne, ne, ji dabar apačioje! Gyva ir sveika ir slaugo mirštantį savo tėvą, kaip ir pridera moteriai. Seržantas yra sužeistas, bet už jo žaizdas nereikia keršyti: jį ištiko kario likimas; o kai dėl Mabelės...

— Ji čia! — sušuko mergina, kuri užlipo ant stogo, kai tik sužinojo, kaip pakrypo jų reikalai. — Ji čia! Nebeliekite kraujo! Jau užtektinai jo išlieta. Jei tie žmonės nori palikti salą, Pėdseky, jeigu jie nori taikingai pasitraukti, Džasperai, nelaikykite jų. Vargšas mano tėvas atsisveikina su gyvenimu. Leiskite jam ramiai numirti. Eikite, eikite, prancūzai ir indėnai! Mes jau nebe priešai ir niekam iš jūsų nelinkime pikto.

— Gerai, gerai, Magnete! — įsiterpė Kepas. — Tavo žodžiai gal ir labai dievobaimingi ir primena giesmyną, bet jie nė kiek neatitinka sveiko proto. Priešas suglumo, Džasperas išmetė inkarą, pasiruošęs paleisti gerą salvę, Pėdsekio ranka nedreba, o jo akis, kaip visada, taikli... Mes galime paskirti išperkamuosius už kiekvieną galvą, surinkti trofėjinius pinigus, o be to, įgyti garbės ir šlovės! Duokite mums tiktai pusvalandį laiko...

— Na, — pasakė Pėdsekys, — aš pereinu į Mabelės pusę. Jau gana išlieta kraujo, ir mes padarėme visa, ko tik iš mūsų reikalavo pareiga. O kai dėl garbės ir šlovės ta prasme, kaip tai suprantate jūs, bičiuli Kepai, tai tokios šlovės tegu sau ieško jaunesnieji leitenantai ir naujokai, o ne protingi ir prityrę vyrai. Garbė elgtis teisingai, o, mano nuomone, būtų visiškai neteisinga be reikalo atimti gyvybę net mingams. Taigi, leitenante Miuirai, pažiūrėsime, ką mums siūlo jūsų bičiuliai prancūzai ir indėnai.

— Mano bičiuliai? — krūptelėjęs pasakė Miuiras. — Nejaugi karaliaus priešus jūs vadinsite mano bičiuliais, Pėdseky, tiktai dėl to, kad atsitiktinėmis karo aplinkybėmis aš patekau į jų rankas? Daugelis didžiausiųjų karių ir senovėje, ir naujaisiais laikais buvo karo belaisviais. Štai misteris Kepas gali paliudyti, kad mes padarėme visa, ką galėjome, tai nelaimei išvengti.

— Taip, taip! — sausai atsakė Kepas. — Tik reikia pasakyti, ne išvengti, o pabėgti. Mes pabėgome žemyn, į patį triumą, ir taip pasislėpėme, kad savo urve būtume galėję pasilikti ligi šiol, jei nebūtų prireikę būtinai pasipildyti duonos aruodų. Jūs, kvartirmeisteri, nėrėte vikriai kaip lapė, ir tik velniai žino, kada jūs spėjote surasti tokį urvą! Man tai atrodė tikras stebuklas. Tinginys jūreivis nepasislepia taip gudriai kur nors laivo paskuigalio kampelyje, kai reikia atleisti foką, kaip jūs kad nulindote į savo olą.

— O ar jūs nepasekėte paskui mane? Esti tokių valandėlių žmogaus gyvenime, kai protas virsta instinktu...

— O žmonės slepiasi urvuose, — atkirto Kepas ir nusikvatojo. Pėdsekys, kaip paprastai, nusijuokė be garso; net Džasperas, vis dar susirūpinęs dėl Mabelės, negalėjo nenusišypsoti. — Sakoma, kad ir pats velnias iš žmogaus nepadarys jūreivio, jeigu jis negali pažvelgti į viršų; o čia, rodos, kareivis ne kareivis, jeigu jis nemoka žiūrėti žemyn.

Nors tie staiga pratrūkę juokai nelabai tepatiko Miuirui, tačiau jie labai padėjo sudaryti taiką. Kepas buvo patenkintas, pasakęs sąmojingą žodelį, ir sutiko nusileisti svarbiausiu punktu. Neilgai spyriojęsi visi indėnai buvo nuginkluoti ir nuvesti į vieną vietą maždaug per šimtą jardų nuo blokhauzo ir per šūvį nuo „Bėgūno" haubicos. Pėdsekys išėjo iš blokhauzo ir paskelbė sąlygas,

kuriomis priešas galutinai turėjo pasitraukti iš salos. Tos sąlygos buvo gana palankios abiem besitariančioms šalims. Indėnams buvo įsakyta atiduoti visus savo ginklus, net peilius ir tomahaukus. Prancūzų karininkas mosje Sanglije, kaip jį paprastai vadindavo ir kaip jis pats save vadino, buvo besipriešinąs prieš šitą sąlygą, kuri, anot jo, labiausiai galinti pakenkti jo, kaip viršininko, orumui. Bet Pėdsekys, ne kartą matęs indėnų skerdynes ir žinojęs, kokie nepatikimi yra prievarta išgauti pažadai, buvo nepalenkiamas. Antroji sąlyga buvo šiek tiek svarbesnė: kapitonas Sanglije turėjo atiduoti visus savo belaisvius, laikomus toje pačioje oloje arba tarpeklyje, kur slapstėsi Kepas ir Miuiras. Kai buvo atvesti belaisviai, paaiškėjo, kad keturi iš jų visiškai nesužeisti: puolimo metu jie krito žemėn ir taip išgelbėjo savo gyvybę — įprasta gudrybė karuose su čiabuviais. Kiti du buvo lengvai sužeisti ir galėjo toliau tarnauti. Jie atsinešė savo šautuvus, ir Pėdsekys dar laisviau atsiduso, kai pamatė, kad jų jėgos taip žymiai sustiprėjo. Surinkęs į blokhauzą visus priešų ginklus, jis pasiuntė savo kareivius jo užimti ir prie durų pastatė sargybinį. Kiti kareiviai žuvo, nes irokėzai, geidę kuo greičiausiai įsigyti skalpus, sužeistuosius pribaigė.

Kai tik Džasperas susipažino su sutarties sąlygomis ir pamatė, kad gali pasitraukti be pavojaus pasiliekantiesiems saloje, jis pasuko kuterį į tą vietą, kur stovėjo botai. Prisikabinęs juos, jis nusigręžė nuo vėjo ir įplaukė į sąsiaurį; čia, įsakęs visiems indėnams sulipti į valtis, greit nuplaukė pavėjui ir privertė juos nudreifuoti visą mylią. Indėnams buvo duota tiktai po vieną irklą kiekvienai valčiai; jaunasis jūreivis gerai žinojo, kad, plaukdami pavėjui, jie dar prieš vakarą galės pasiekti Kanados krantus. Kapitonas Sanglije, Arouhedas

ir Rasa pasiliko vieni. Sanglije turėjo pasirašyti kai kuriuos raštus su leitenantu Miuiru, kuris, būdamas karininkas, jo nuomone, turėjo visus įgaliojimus. Arouhedas kažkokiais asmeniškais sumetimais nenorėjo išvykti kartu su savo draugais irokėzais. Jam, Rasai ir kapitonui Sanglije buvo palikta viena valtis.

DVIDEŠIMT ŠEŠTASIS SKYRIUS

Išėjęs iš blokhauzo, Pėdsekys susitiko Miuirą, kuris jį nusivedė į šalį, norėdamas pasikalbėti su juo vienas su vienu. Kvartirmeisterio elgesys buvo mandagus iki šlykštumo, bet, matyti, po šituo meilumu slėpėsi klasta. Pėdsekys buvo toks pat atviraširdis, koks kvartirmeisteris klastingas, toks pat nuoširdus, koks kvartirmeisteris dviveidis; pirmasis visada ėjo tiesiu keliu, antrasis visada suko aplinkui.

— Mano mielas drauge, — pradėjo Miuiras, — tu mums visiems dabar esi dar tūkstantį kartų brangesnis po tų paslaugų, kurias neseniai padarei. Tu įgijai dar didesnę šlovę pastarajame žygyje. Tiesa, tavęs nepakels į karininkus, bet tu, tur būt, to ir nesieki; užtat tu esi plačiai žinomas kaip palydovas, kaip patarėjas, kaip ištikimas valdinys ir nepalyginamas šaulys. Nežinau, ar Amerikoje gali pasigirti didesne šlove pats vyriausias karo vadas! Tau reikėtų likusias dienas gyventi ramybėje. Vesk, mielasai drauge, nedelsdamas, galvok tiktai apie savo laimę, nes dėl šlovės tau jau nebėra ko sielotis. Imk sau Mabelę Dungam ir tu turėsi puikią žmoną ir gerą vardą.

— Man kažkodėl keista girdėti, kvartirmeisteri, tokius patarimus iš jūsų, — atsakė Pėdsekys. — Aš esu girdėjęs, kad jūs — mano varžovas.

— Taip, aš buvau tavo varžovas, ir, pasakysiu tau, rūstus varžovas! Penkis kartus merginausi — ir nė karto nepataikiau pro šalį... Lendis skaičiuoja ligi keturių, tačiau tai visiška nesąmonė. Tiesa visada prasiskverbia pro jo aritmetiką. Taip, Pėdseky, aš buvau tavo varžovas, bet dabar viskas baigta, aš iš visos širdies, nuoširdžiai linkiu tau laimėti Mabelę. Jei seržantas pasveiks, būk tikras, aš būtinai tarsiu jam žodelį už tave.

— Dėkui jums už jūsų palankumą, kvartirmeisteri, nors jūsų tarpininkavimas man nereikalingas. Seržantas Dungamas — senas mano draugas. Šį reikalą aš laikau tikru, kiek gali būti tikras bet kuris reikalas karo metu. Mabelė ir jos tėvas sutiko su mano pageidavimu, ir visas penkiasdešimt penktasis pulkas negali to sukliudyti. Ak, vargu ar vargšas tėvas pamatys tai, ko taip seniai geidė!

— Bet mirdamas jis bent pasiguos, kad jo troškimai įvyko. Skirdamasis su šiuo pasauliu tiktai tas jaučia paguodą, kuris žino, jog po jo mirties mylimosios jo būtybės bus laimingos. Visos misis Miuir tai jautė prieš savo mirtį.

— Nenuostabu, kvartirmeisteri, kad visos jūsų žmonos tuo save guodė.

— Ša! Gana, mielasai! Aš nemaniau, kad jūs toks sąmojingas. Na, seni bičiuliai nepyksta dėl juokų. Nors aš ir negaliu vesti Mabelės, tačiau laikysiu savo pareiga kiekviena proga ją pagerbti ir girti visiems ir ją, ir tave! Tačiau, Pėdseky, kuris praranda laimę turėti tokią mergaitę, turi kad ir nors kuo pasiguosti. Ar ne tiesa? — meilikaujamu balsu pridūrė Miuiras.

— Žinoma, žinoma, kvartirmeisteri! — atsakė geraširdis palydovas. — Aš ir pats suprantu, kaip būtų sunku netekti Mabelės. Gal būt, jums nebus malonu ją ma-

tyti kaip mano žmoną. Tačiau seržanto mirtis veikiausiai privers mus atidėti mūsų sutuoktuves, ir jums liks dar užtektinai laiko apsiprasti su ta mintimi.

— Aš tą smūgį pakelsiu... taip, pakelsiu jį, nors trūktų visos mano širdies stygos! Bet tu galėtum man padėti. Tu pats supranti, kad ši ekspedicija yra baisiai keista. Aš, turėdamas teisę vadintis karininku, dabar esu tiktai paprastas savanoris, tuo tarpu kai nepatentuotas karininkas yra vadas. Aš su tuo susitaikiau dėl daugelio priežasčių, nors visas mano kraujas virte virė, taip aš norėjau vadovauti tiems, kurie ėjo kautis dėl tėvynės garbės ir dėl jo didenybės teisių...

— Kvartirmeisteri, — nutraukė jį palydovas, — jūs taip greit patekote į priešo rankas, kad šį kartą jūsų sąžinė gali būti rami. Gana, nebekalbėkime apie tai!

— Tokia pat yra ir mano nuomonė, Pėdseky! Apie tai niekam iš mūsų nereikia kalbėti. Seržantas Dungamas jau išėjo iš rikiuotės...

— Ką jūs pasakėte? — paklausė palydovas.

— Seržantas jau nebegali vadovauti, ir, mano nuomone, kapralui netinka būti tokio pergalingo būrio priešakyje. Aš noriu pareikalauti valdžios, kuri man priklauso kaip žmogui, turinčiam leitenanto laipsnį. Kareiviai neišdrįs tam priešintis. Na, o tu, mielasis bičiuli, dabar, kai esi taip plačiai išgarsėjęs, dabar, kai Mabelė yra tavo ir kai tavo sąžinė jaučia, jog atlikai savo pareigą, — tai, reikia pripažinti, visų brangiausia, — tu jau, žinoma, būsi mano sąjungininkas, o ne priešas!

— Aš manau, leitenante, kad jūs turite visišką teisę vadovauti penkiasdešimt penktojo pulko kareiviams. Niekas, tur būt, čia tam nesipriešins, nors jūs ir buvote karo belaisvis, o yra žmonių, nelabai norinčių klausyti be-

laisvio, kurį jie išvadavo. Tačiau aš vis dėlto manau, kad čia niekas nesipriešins jūsų norams.

— Tai labai gerai, Pėdseky! Ir kai aš raportuosiu apie prancūzų botų užgrobimą, apie blokhauzo gynimą ir apskritai apie visus žygius, tai matysi, kad nepamiršiu tavęs ir tavųjų nuopelnų.

— Mane ir mano nuopelnus palikite ramybėje, kvartirmeisteri! Lendis žino, koks aš esu miške ir koks tvirtovėje, o generolas dar geriau visa tai žino. Dėl manęs nesirūpinkite; verčiau papasakokite apie savo nuotykį ir nepamirškite atiduoti kas pridera Mabelės tėvui, kuris vis dėlto kol kas dar tebėra mūsų vadas.

Miuiras pareiškė esąs nepaprastai patenkintas šituo nurodymu ir patikino įvertinsiąs visus kuo teisingiausiai. Tuo tarpu jiedu priėjo prie būrelio, susėdusio aplink laužą. Čia kvartirmeisteris pirmąkart nuo to laiko, kai išvyko iš Osvego, pradėjo rodyti valdžią, kuri priklausė jam, kaip karininkui. Pasivedęs į šalį kapralą, jis aiškiai ir tvirtai jam pareiškė, kad ketinąs pasinaudoti teisėmis, kurias jam suteikia jo laipsnis, ir įsakė apie tai pranešti visiems kareiviams. Šis valdžios pakeitimas buvo sutiktas ramiai. Visi žinojo apie leitenanto teisę būti vadu, ir niekas nedrįso priešintis jo įsakymams.

Tuo tarpu kapitonas Sanglije pusryčiavo nerūpestingai lyg filosofas, abejingai it veteranas, meniškai ir mikliai kaip prancūzas ir buvo rajus tarsi strutis. Jis jau trisdešimt metų gyveno kolonijose; atvyko čia iš Prancūzijos su būriu, kuriame užėmė beveik tokią pat vietą, kaip ir Miuiras penkiasdešimt penktajame pulke. Geležinė jo sveikata, jo žiaurumas, jo apsukrumas valdyti indėnus, pašėlęs jo narsumas — visos tos ypatybės seniai išgarsino jį vyriausiojo vado akyse, ir tas pavedė jam vadovauti kariniams sąjungininkų indėnų žygiams. Ryšium su tuo pa-

skyrimu jis gavo kapitono laipsnį, o paaukštintas perėmė daug savo sąjungininkų papročių ir net pažiūrų. Dažnai vadovaudavo irokėzų būriams, traukiantiems plėšikauti. Jis sudarydavo žygių planus, kurie savo reikšme ir savo pasekmėmis toli prašokdavo paprastą indėnų politiką, o vėliau stengdavosi sumažinti jo paties kitiems padarytas skriaudas. Kadangi jo vardas siejosi su daugybe nežmoniškų jo valdinių darbų, tai Amerikos provincijose jis buvo išgarsėjęs kaip niekšas. Sanglije vardas — šernas, kaip jis pats save vadindavo, arba Akmeninė Širdis, kaip paprastai jį vadindavo pasienyje, — toje pasaulio dalyje kėlė siaubą moterims ir vaikams.

Pėdsekio ir Sanglije susitikimas priminė dviejų karvedžių pasimatymą. Atsisėdę prie laužo, jiedu valandėlę nepratarė nė žodžio ir tik įdėmiai vienas antrą apžiūrinėjo; ir vienas, ir antras jautė, kad sėdi greta rūstaus priešo, ir vienas, ir antras suprato, kad į savo priešą reikia žiūrėti su pasitikėjimu, kurio nusipelno karys; abu matė begalinį savo charakterių ir interesų skirtumą. Pėdsekys gerbė Sanglije už jo narsumą, kaip žmogus, pats daug patyręs, ir netikėjo visais piktais gandais, kurie buvo apie jį skleidžiami. Bet jis nepritarė jo egoizmui, plikiems jo išskaičiavimams. Kita vertus, palydovas kapitonui Sanglije buvo mįslė: prancūzas iš tikrųjų jo nesuprato. Jis negalėjo suprasti jo nesavanaudiškumo, teisingumo ir nuoširdumo.

Du karžygiai tylėdami žiūrinėjo vienas antrą. Kapitonas Sanglije pridėjo ranką prie kepurės. Pasienio gyvenimo šiurkštumas dar ne visai buvo nustelbęs buvusį jo padorumą, ne visai išdildęs jo veide mandagumą, kuris atrodo įgimta prancūzo savybė.

— Mosje Pėdseky, — tarė jis, draugiškai šypsodamasis, pindamas prancūziškus žodžius su angliškais: — une

militaire[1]... tai yra karo garbė, le courage et la loyauté[2]. Jūs kalbate irokėziškai?

— Taip, aš suprantu tų biaurybių kalbą ir iš bėdos galiu ja susikalbėti, — atsakė Pėdsekys, — bet nei ta kalba, nei ta jų padermė man nepatinka. Mano nuomone, misteri Akmenine Širdie, sutikti mingą reiškia sutikti apgaviką. Aš dažnai jus matydavau, nors tai būdavo mūšiuose, ir, turiu prisipažinti, visada pirmosiose gretose... Jūs, tur būt, jau pažįstate mūsų kulkas?

— Tiktai ne jūsų, mosje Pėdseky! Kulka, paleista iš kilnios jūsų rankos — tikra mirtis. Vienoje saloje jūs užmušėte geriausią mano karį.

— Labai gali būti, nors, mano nuomone, jie visi baisūs niekšai. Nenoriu jūsų įžeisti, misteri Akmenine Širdie, bet, atvirai pasakysiu, jūs gyvenate blogoje draugijoje.

— Taip, ser, — atsakė prancūzas, kuris, nusprendęs būti mandagus ir menkai tesuprasdamas angliškai, įsivaizdavo, kad jam sakomi komplimentai. — Jūs labai malonus; bet un brave[3] visada comme ça[4]... Palaukite! Kas ten? Ką jie daro tam jeune homme[5]?

Atsigręžęs į tą pusę, kur parodė Sanglije, Pėdsekys pamatė, kad du kareiviai šiurkščiai pačiupo už pečių Džasperą ir stengiasi surišti jam rankas.

— O kas čia? — sušuko palydovas, prišokęs prie kareivių ir atstumdamas juos vienu rankos mostu šalin. — Kam sąžinė leido šitaip elgtis su Gėluoju Vandeniu? Kas, man matant, išdrįso šitaip padaryti?

---

[1] Militaire (pranc.) — karo.
[2] Le courage et la loyauté (pranc.) — drąsa ir ištikimybė.
[3] Un brave (pranc.) — narsuolis.
[4] Comme ça (pranc.) — toks.
[5] Jeune homme (pranc.) — jaunuolis.

— Tai mano įsakymas, Pėdseky! — atsakė kvartirmeisteris. — Aš imuos atsakomybę už šį įsakymą. Jūs negalite priešintis teisėtam jo didenybės karininko įsakymui!

— Aš pasipriešinčiau ir pačiam karaliui, jeigu jis pasakytų, kad Džasperas nusipelno tokio elgesio! Ar ne jam mes turime būti dėkingi už tai, kad mūsų skalpai liko sveiki? Ar ne jis mums padėjo pasiekti pergalę? Ne, leitenante, jei tiktai tokiu būdu jūs parodote savo valdžią, tai aš pirmas atsisakau ją jums pripažinti!

— Tai kvepia neklusnumu, — atkirto Miuiras, — tačiau Pėdsekiui galima daug ką atleisti. Iš tikrųjų Džasperas dėjosi mums šitame žygyje neva padedąs, bet mes negalime užmiršti praeities. Ar pats majoras Dunkanas neįrodė jo kaltę seržantui Dungamui prieš mums išplaukiant iš Osvego? Ar mes nematėme savo akimis, kad čia įvyko išdavimas ir kad išdavikas gali būti tiktai Uesternas? Ak, Pėdseky, jūs niekuomet nebūsite didelis valstybės veikėjas arba didelis karvedys, jei pasitikite žmonių išore! Aš manau, kad veidmainystė net dar labiau paplitus yda, negu pavydas. Tai žmonių prigimties rykštė!

Kapitonas Sanglije tiktai truktelėjo pečiais ir žiūrėjo čia į kvartirmeisterį, čia į Džasperą.

— Aš spiaunu į jūsų pavydą, jūsų veidmainystę ir net jūsų prigimtį! — atsakė Pėdsekys. — Džasperas Gėlasis Vanduo — mano draugas! Jis narsus vaikinas, sąžiningas, ištikimas jaunuolis! Niekas iš penkiasdešimt penktojo pulko neišdrįs prieš jį pakelti rankos, kol aš esu čia! Jūs galite rikiuoti savo kareivius, tiktai ne mane ir Džasperą!

— Bon![1] — sušuko prancūzas.

— Jūs, vadinasi, nenorite klausyti sveiko proto, Pėdseky? Juk jūs neužmiršote mūsų įtarimų ir įrodymų! O čia štai jums dar viena apsunkinanti aplinkybė. Matote šitą skiautę? Mabelė ją rado čia ant medžio šakos kaip tik prieš valandą, kai priešas pradėjo pulti. Jums nebus sunku pripažinti, jog tai ant „Bėgūno" plevėsuojančios vėliavos skiautė. Įtikinamesnio įrodymo nereikia ieškoti.

— Ma foi, c'est un peu fort, ceci[2], — burbtelėjo, dantis sukandęs, Sanglije.

— Kas man darbo su jūsų vėliavomis ir signalais, kai aš žinau žmogaus širdį! — atkirto žvalgas. — Džasperas kupinas garbės pajautimo, o tai itin reta ypatybė. Niekas neišdrįs elgtis su juo kaip su kokiu nors mingu! Ne, ne, palikite jį ramybėje, o jei ne, tai pamatysime, kas ką įveiks, ar jūs mus su savo penkiasdešimt penktojo pulko kareiviais, ar jus įveiks Slibinas, „elniamušys" ir Džasperas su savo įgula! Jūs tiek pat perdedate savo jėgą, leitenante Miuirai, kiek niekinate Gėlojo Vandens garbingumą!

— Très bien[3], — burbtelėjo Sanglije.

— Na, puiku! Aš kalbėsiu aiškiau. Štai šitas pats kapitonas Sanglije ir narsus tuskaroras Arouhedas man pareiškė, kad nelaimingasis jaunuolis — išdavikas! Tikiuosi, dabar jūs, Pėdseky, nebenuginčysite mano įsakymo?

— Scélérat![4] — sušnibždėjo prancūzas.

---

[1] Bon (pranc.) — gerai.

[2] Ma foi, c'est un peu fort, ceci (pranc.) — garbės žodis, to jau per daug.

[3] Très bien (pranc.) — labai gerai.

[4] Scélérat (pranc.) — nenaudėlis.

— *Vienu niekšu liko mažiau!*

— Kapitonas Sanglije — narsus karys, — tarė Džasperas, — jis nepanorės šmeižti doro jūreivio... Pasakykite, kapitone Akmenine Širdie, ar yra čia išdavikas?

— Taip, taip, — pridūrė Miuiras, — tegu pasako atvirai, jeigu jūs to norite, nelaimingasis! Pažiūrėsime, ar jūs išvengsite bausmės!.. Kapitone, ar jūs tarp mūsų matote išdaviką, ar ne?

— O, taip, pone, žinoma, matau!

— Per daug meluoja! — tarė Arouhedas griausmingu balsu, ranka kumštelėdamas Miuirui į krūtinę. — Kur mano kariai, kur mano skalpai nuo anglų? Per daug meluoja!

Palaikęs tą indėno mostą smūgiu, Miuiras atsitraukė atbulas ir griebėsi šautuvo. Bet tuskaroras buvo mitresnis. Metęs įtūžusį žvilgsnį, jis išsitraukė už diržo paslėptą durklą ir vienu akimoju suvarė jį iki pat rankenos į kvartirmeisterio krūtinę.

Matydamas, kaip šis griūva nustebusiu veidu, Sanglije paėmė tabokos žiupsnį ir ramiu balsu tarė:

— Voilà l'affaire finis! Mais ce n'est qu'un scélérat du moins.[1]

Nužudyta buvo taip netikėtai, kad, kai Arouhedas, baisiai suspiegęs, šoko į krūmus, niekas iš baltųjų nepuolė jo vytis. Vienas Čingačgukas nesuglumo: nespėjo krūmai paslėpti tuskaroro, delavaras jau nulėkė ten... Džasperas Uesternas, mokąs prancūziškai ir Sanglije šūksnių bei mostų nustebintas, kreipėsi į jį.

— Pasakykite, mosje, — tarė jis angliškai, — ar aš išdavikas?

— Štai jis! — šaltai atsakė prancūzas. — Tai mū-

[1] Voilà l'affaire finis! Mais ce n'est qu'un scélérat du moins (pranc.) — Baigtas reikalas! Vienu niekšu mažiau.

sų šnipas, mūsų agentas. Pasakysiu, kaip liepia sąžinė: tai buvo didelis niekšas! Štai jis!

Sanglije pasilenkė prie kvartirmeisterio lavono ir, pasirausęs vienoje jo kišenėje, ištraukė piniginę ir išvertė ją visiems matant. Keli dvigubi luidorai nuriedėjo po kojomis kareiviams, kurie, žinoma, nepraleido jų pro rankas. Su pasišlykštėjimu numetęs piniginę, Sanglije ramiai grįžo prie savo sriubos ir su apetitu ėmė ją srėbti.

DVIDEŠIMT SEPTINTASIS SKYRIUS

Kareiviai paėmė Miuiro kūną, nunešė jį į šalį ir pridengė miline. Tuo tarpu Čingačgukas išėjo iš krūmų ir tylėdamas atsisėdo prie laužo. Sanglije ir Pėdsekys pastebėjo prie jo diržo kruviną skalpą, tačiau nei vienas, nei antras nieko neklausinėjo: jiedu suprato, kad Arouhedas nužudytas. Prancūzas ramiai tebesrėbė savo sriubą. Norėdamas gauti tikslesnių žinių apie Miuiro išdavimą, Pėdsekys ėmė klausinėti Sanglije, ir šis mielai atsakinėjo, nebematydamas reikalo slėpti nužudyto agento darbų.

Paaiškėjo, kad Miuiras priešui pasiūlė savo paslaugas tuojau pat, kai tik į pasienį atsikėlė penkiasdešimt penktasis pulkas; įrodinėdamas, kad jo kandidatūra būsianti vertesnė už kitas, jis paminėjo draugystę su Lendžiu, kurios dėka jis galėjo prancūzams suteikti kuo tiksliausių žinių. Jo pasiūlymas buvo priimtas, ir kapitonas Sanglije kelis kartus su juo matėsi Osvego apylinkėse, o kartą net visą naktį pasiliko tvirtovėje. Arouhedas tarnavo tarpininku pranešimams perduoti, o anoniminis laiškas majorui Dunkanui buvo parašytas Miuiro, persiųstas į Frontenaką, čia perrašytas ir pagaliau paties tuskaroro įteiktas majorui į rankas. Šitą misiją atlikęs,

Arouhedas grįždamas ir buvo „Bėgūno" sulaikytas. Tuo būdu Džasperas buvo numatytas kaip auka, skirta žūti ir taip nuslėpti Miuiro išdavystę. Už atskirą atlyginimą Miuiras apsiėmė lydėti ekspediciją į Tūkstantį Salų, įsipareigodamas pranešti, kai bus patogiausias momentas pulti. Jis ir pranešė priešui apie šios salos padėtį.

Pasižymėdamas palinkimu į gražiąją lytį, Miuiras galėjo vesti Mabelę, kaip ir bet kurią kitą merginą, bet jis ypač dėjosi ja susižavėjęs, kad majoras paprašytas leistų jam prisidėti prie ekspedicijos. Epizodas su Mabele ypač juokino Sanglije, kuris pasakodamas vis stengėsi kandžiai pašiepti kvartirmeisterio išradingumą.

Baigęs pasakoti, Sanglije ūmai ištiesė ranką Pėdsekiui ir tarė:

— Šekite, paspauskite ją! Jūs garbingas žmogus, o tai daug reiškia! Mes naudojamės šnipais kaip vaistais: karo metu jie reikalingi. Bet aš jų nekenčiu! Štai jums mano ranka!

— Aš mielai spaudžiu jūsų ranką, kapitone, — atsakė Pėdsekys, — jūs esate teisėtas, paprastas ir narsus priešas. Bet kvartirmeisterio kūnas niekada neprisilies anglų žemės. Tegu jis lieka toje vietoje, kuri buvo jo negarbės liudininkas, ir tegu išdavimas bus jo antkapio paminklas. Aš sutinku, kapitone Akmenine Širdie, kad panašūs santykiai su šnipais gali sietis su kario pareigomis, bet sakau jums atvirai: aš to negalėčiau padaryti ir džiaugiuosi, kad šis reikalas apsunkina jūsų, o ne mano sąžinę. Koks atkaklus nusidėjėlis! Į kairę ir į dešinę ruošk man sąmokslus prieš savo tėvynę, prieš savo draugus! .. Džasperai, eikš čia valandėlę. Noriu tarti tau, mano berneli, porą žodžių.

Palydovas pasivedė jaunuolį į šalį ir, stipriai spausdamas jam ranką, pasakė virpančiu balsu:

— Tu mane pažįsti, Gėlasai Vanduo, ir aš tave pažįstu; visa, kas atsitiko, nė valandėlei nepakeitė mano nuomonės apie tave. Aš niekuomet netikėjau jų pasakomis, nors dalykai vienu metu man atrodė rimti. Aš visuomet žinojau, kad išdavimas svetimas tavo prigimčiai, bet, prisipažįstu, neįtariau nė kvartirmeisterio.

— Ir tai žmogus, turėjęs jo didenybės skiriamuosius raštus!

— Ne tai svarbu, Džasperai! Jis prisiekė — ir neįvykdė savo pareigos!

— O jo meilė Mabelei, kuriai iš tikrųjų jis nieko nejautė!

— Tai buvo labai negražu. Velionio gyslose tekėjo mingo kraujas! Tiktai išgama gali apgaudinėti moterį! Štai ir man patikėta viena tokia būtybė... Seržantas, būdamas mirties patale, skyrė man žmona savo dukterį, ir Mabelė, brangioji mano mergaitė, su tuo sutiko. Aš jaučiu, kad dabar turiu rūpintis dviejų gyvenimu, galvoti apie dvi būtybes, džiuginti dvi širdis. Ak, Džasperai!.. Man kartais rodosi, kad aš nesu užtektinai gražus, palyginti su šituo mielu kūdikiu!

Šita naujiena Džasperui kvapą užėmė. Kad ir kaip jis stengėsi nuslėpti savo jaudinimąsi, vis dėlto jo veidas mirštamai išbalo; tačiau jam pavyko atsakyti tvirtu balsu:

— Nesakyk to, Pėdseky! Tu tiktum nors ir pačiai karalienei į porą!

— Taip, tavo nuomone. Tiesa, aš vienu šūviu patiesiu danielių ir mingą, mano akis nesuklys, radusi pėdsaką miške, ir nustatys žvaigždžių vietą. Žinoma, gyvendama su manimi, Mabelė nestokos nei žvėrienos, nei žuvies, nei balandžių. Bet ar aš prilygsiu jai savo išsi-

mokslinimu, kad galėčiau sau maloniai su ja šnekučiuoti, kai mudu jau būsime tinkamai vienas antrą įvertinę?

— Teisingai tave įvertinusi, labiausiai išlepusi moteris bus su tavimi laiminga, Pėdseky! Šito tau nėra ko bijoti... Bet užteks apie tai kalbėti! — pridūrė Džasperas, stipriai spausdamas draugo ranką ir eidamas prie laužo. — Užteks... Tu esi vertas Mabelės, ir Mabelė yra verta tavęs. Tu myli Mabelę, ir Mabelė myli tave; pats tėvas išrinko tave jai vyru, — kas gi drįs šitą tavo teisę ginčyti!.. O kai dėl kvartirmeisterio, tai apsimesta jo meilė Mabelei biauresnė negu karaliaus išdavimas.

Jiedu jau priėjo prie ugnies taip arti, kad teko pakeisti kalbą. Kaip tik tuo tarpu pasirodė Kepas, ką tik palikęs mirštantį svainį ir nieko nežinojęs, kas atsitiko. Jis buvo netekęs įprasto pasitenkinimo savimi. Ėjo jis nuliūdęs ir susimąstęs.

— Menki juokai — mirtis, iš kurios pusės į ją bežiūrėtum! — tarė jis, prieidamas prie šnekančių draugų. — Štai seržantas Dungamas... šaunus kareivis, reikia pripažinti! Jis šią minutę jau leidžia žemyn savo lyną ir taip į jį kabinasi, lyg šis ir neturėtų išlįsti pro kliuzą[1]. Ogi kodėl? Myli dukterį. Bent aš, matydamas, kad draugui reikia išvykti į tolimą kelionę, visuomet linkiu jam juo greičiau išplaukti ir laimingai keliauti.

— Negi nužudysi seržantą, kad pagreitintum jo mirtį! — atkirto Pėdsekys priekaištaudamas. — Gyvenimas brangus net ir seniams. Juo mažiau jis vertas, juo labiau žmogus jį vertina.

Kepui nė į galvą neatėjo pagreitinti nelaimingojo savo giminaičio mirtį. Jis tik norėjo, kad marinamas ser-

[1] Kliuzas — kiaurymė laivo borte inkaro lynui išleisti.

žantas nurimtų ir nebesikankintų. Jūrininkas įsižeidė, kad jo žodžiai buvo neteisingai suprasti.

— Jūsų amžiaus ir jūsų proto žmogui, Pėdseky, — pasakė jis, — nereikėtų užsipulti tą, kurio mintis sielvarto aptemdyta. Seržantas Dungamas — mano draugas. Aš jį branginu, gerbiu ir žinau, kad jis gyveno taip, kaip pridera. Ne tokia jau didelė nuodėmė kam nors palinkėti laimingai išmesti inkarą danguje! Mes visi mirsime, net ir geriausias iš mūsų to nepaneigs... Bet kurgi kvartirmeisteris? Jis turi nueiti atsisveikinti su vargšu seržantu, kuris palieka šį pasaulį truputį anksčiau, negu mes.

Palydovas papasakojo jam apie Miuiro mirtį ir apie jo išdavystę. Kepas klausėsi, išsižiojęs iš nustebimo, o baigus pasakoti, du ar tris kartus griausmingai atsikosėjo, tarytum atsikvėpdamas.

— Netikras ir neramus jūsų gyvenimas tarp gėlojo vandens ir laukinių žmonių, Pėdseky! — pagaliau pasakė jis. — Ir juo greičiau aš iš čia iškeliausiu, juo aukščiau pakilsiu savo paties akyse. Išdavikas, jūs sakote, pasiryžęs parduoti savo tėvynę, ir dar kam? Netikėliui prancūzui?

— Pasiryžęs parduoti viską: tėvynę, sielą, kūną, Mabelę ir visus mūsų skalpus, nesirinkdamas, kas bus pirkėjas. Akmeninės Širdies tautiečiai jam mokėjo.

— Pažįstu juos! Visada pasiruošę papirkti, kai negali nugalėti arba pasprukti.

Ponas Sanglije ironiškai kilstelėjo skrybėlę ir nusilenkė.

— Juk aš čia atėjau Miuiro, — kreipėsi Kepas į Pėdsekį, — manydamas, kad seržantas prieš mirtį norės pasakyti savo pavaduotojui keletą žodžių. Bet, pasirodo, leitenantas iš tikrųjų susilaukė tarnybinio paaukštinimo.

— Dėl pavaduotojo nėra ko trukdyti seržanto. Ma-

žam, išvargusiam būriui, manau, sugebės vadovauti ir kapralas. Visu kitu aš pats pasirūpinsiu. Mums tik teks palaidoti žuvusius ir ligi pamatų sudeginti fortą bei trobas, pastatytas svetimoje žemėje, kad jie neliktų priešui. Grįžti čia nebus ko, nes dabar vieta jau visų žinoma.

— Visa tai puiku, mielas bičiuli, bet dabar pagalvokime apie vargšą mano svainį. Nors jis ir karys, tačiau negalima, mano nuomone, jam leisti iškeliauti be paguodos žodžio.

— Tiesa, tiesa! — atsakė palydovas, pasukdamas blokhauzo linkui. — Aš ne kartą esu matęs paskutines mirštančiųjų minutes: vieni į amžinybę eina grubūs ir tamsūs, kiti miršta džiugiai, tarytum nusikratydami didžiule našta. Aš manau, kad tokią valandą mums prieš akis iškyla visi mūsų darbai.

— Taip, tiesą sakote, Pėdseky! Kartą patyriau tokią valandą, kai buvau per plaukelį nuo mirties. Kaip greit aš tada perskleidžiau savo gyvenimo žurnalą! Niekuomet nebuvau didelis nusidėjėlis: neplėšikavau, neišdavinėjau, nepadeginėjau, tačiau galiu prikišti sau smulkmenų — kontrabandą ir kitus panašius darbelius. Ką paveiksi? Aš jūrininkas... tur būt, ir jūsų profesija taip pat ne be dėmių!

— Daugelis palydovų ir žvalgų — užkietėję sukčiai ir, kaip kvartirmeisteris, tarnauja abiem pusėms, tačiau aš šituo nesu nusikaltęs. Tris kartus savo gyvenime buvau gundomas. Kartą mūsų teritorijoje radau dvidešimt šešis puikiausius bebrų kailiukus, kurie priklausė prancūzui medžiotojui, neturinčiam teisės medžioti mūsų miškuose. Aš žinojau, kad įstatymas mano pusėje, jeigu juos pasiimsiu, — tikrai, jie man be galo patiko! Bet aš įsivaizdavau, kaip nusimins anas vargšas, kuris gal visas savo viltis buvo į juos sudėjęs, — ir palikau kailiukus

toje pačioje vietoje. Medžiotojai išvadino mane kvailiu, bet aš tą naktį puikiausiai miegojau — vadinasi, pasielgiau teisingai... Kitą kartą — tada buvau dar jaunas — pamačiau miške retą, brangų šautuvą, su kuriuo būčiau galėjęs greitai pagarsėti. Labai norėjau jį pasiimti! Bet nugalėjau save ir vėliau su savo karabinu įveikiau priešininką, šaudantį iš ano šautuvo į taikinį... Trečią kartą miške užklupau šešis miegančius mingus... Jų šautuvai ir tomahaukai buvo sudėti nuošaliai, ir aš būčiau galėjęs juos kuo ramiausiai pasiimti. Bet garbingas žmogus neturi pulti nei miegančio, nei beginklio. Kiek pasvyravęs, pasislėpiau ir ėmiau laukti, kol jie pabus. Kai jie apsiginklavę leidosi į kelionę, aš ėmiau į juos šaudyti, pasislėpęs vienoje vietoje, paskui perbėgdamas į kitą. Taip iš šešių nenaudėlių į kaimą grįžo tiktai vienas, ir tas pats šlubuodamas. Didysis Slibinas, gana atokiai sekęs paskui mane, žinoma, nepraleido progos nulupti jiems skalpus. Štai matote, — pridūrė Pėdsekys, prieidamas prie blokhauzo, — galima elgtis teisingai ir nepažeisti nei garbės, nei tarnybinės pareigos.

Kepas, ne visai aiškiai supratęs šitą moralę, atsakydamas kažką murmtelėjo.

Valandėlę jiedu pastovėjo prie durų, tarytum susikaupdami, ir pagaliau įėjo į vidų.

DVIDEŠIMT AŠTUNTASIS SKYRIUS

Pėdsekys įžengė į mirštančiojo kambarį sunkiai užuojautos ir liūdesio slėgiamas. Ne taip atrodė Kepas: grubus, atkaklus, staigus ir, be to dar, pedantiškas, senasis jūrininkas net į pačią mirtį nemanė pažvelgti su nerimu, kaip visų įprasta į ją žiūrėti. Nepaisydamas visų įvykių, nežiūrėdamas nuoširdžios savo meilės

svainiui, jis įėjo į mirštančiojo kambarį visai abejingai nusiteikęs ir tuojau pat ėmė pasakoti apie paskutinius įvykius ir apie Miuiro bei Arouhedo mirtį.

— Abudu išmetė savo inkarus, nespėję net mirktelėti, brolau Dungamai, — pridūrė jis, — ir tu gali raminti save tuo, kad neseniai prieš tave kiti išvyko į didžiąją kelionę, ir iškeliavo tokie žmonės, kuriuos tu nelabai mylėjai. Jeigu būčiau tavo vietoje, mane tai labai paguostų... Mano motina visada sakydavo, bičiuli Pėdseky, kad mirštančiojo sielą reikia ne graudinti, o, atvirkščiai, visokiomis protingomis priemonėmis stiprinti. Tos žinios labai paguos vargšelį, jeigu jis velioniams jautė tą patį, ką aš jaučiu.

Rasa, sužinojusi apie vyro mirtį, atsikėlė ir negirdimais žingsniais išėjo iš blokhauzo. Dungamo veide neatspindėjo joks jausmas, nes siūlai, sieję jį su gyvenimu, taip atsileido, jog jis jau pamiršo Arouhedą ir nė kiek nesisielojo dėl Miuiro. Jis silpnu balsu pasiteiravo apie Džasperą. Jaunuolis tučtuojau prie jo priėjo. Seržantas meiliai pasižiūrėjo į jį, ir iš jo akių buvo matyti, kad jis apgailestauja taip neteisingai įžeidęs jaunąjį jūreivį. Blokhauze tuo metu buvo Pėdsekys, Kepas, Mabelė, Džasperas ir mirštantysis. Visi stovėjo aplink seržantą, laukdami paskutiniosios jo valandėlės. Mabelė priklaupė šalia jo, čia prie savo kaktos spausdama šaltu prakaitu išpiltą jo ranką, čia vandeniu vilgydama sukepusias tėvo lūpas.

— Tu iškeliauji anksčiau už mus, seržante, — tarė Pėdsekys, kuris, taip dažnai būdavo mirties liudininkas, kad nejautė jokio ypatingo pagarbumo mirštančiam, nors ir suprato, kad yra skirtumas tarp mirties mūšio įkarštyje ir mirties namų židinio tylumoje. — Štai ir Arouhedas išvyko į paskutiniąją kelionę, tik jis nuėjo ne tuo ke-

liu, kuriuo eina dori indėnai. Tu su juo nesusitiksi: jo takas nėra teisiojo takas. Taip mums sako protas, ir tą patį jis sako ir apie leitenanto Miuiro likimą. Tu atlikai gyvenime savo pareigą, ir dabar, kai išvyksti į tolimą kelionę, tau turi būti ir lengva širdis, ir greitos kojos.

— Aš tikiuosi, mano drauge... aš stengiausi atlikti savo pareigą.

— Taip, taip! — įsiterpė Kepas. — Nors būtų buvę geriau, jeigu tu būtum gulęs į dreifą atviroje vietoje ir būtum pasiuntęs valtį pasižvalgyti, kas dedasi ant kranto. Bet ką ir besakyti: niekas mūsų neabejojo, jog tu norėjai padaryti viską kuo geriausiai!

— Taip, aš viską norėjau padaryti kuo geriausiai.

— Tėveli! Brangusis mano tėveli!

— Magnetė užklupta šios audros iš netyčių, — tarė Kepas, — ji nieku nepajėgia padėti tėvui persiirti per seklumas. Todėl jau mes turime pasistengti laimingai jį palydėti. Aš bijau, kad kūdikis nepriverstų seržantą dreifuoti dabar, kai jis išplaukė į farvaterį[1], į patikimiausią kanalo vietą.

— Mabele, mano kūdiki! — sušnibždėjo mirštantysis. — Mabele, aš tave palieku, mano kūdiki... Kur tavo ranka?

— Štai, mielas tėveli, štai abi...

— Pėdseky, — pridūrė seržantas, graibydamas po lovą ir per klaidą paimdamas Džaspero ranką, — imk ją, būk jai tėvas, būk jai tas, kas nori būti, ko ji nori! Laiminu judu, laiminu abu!

Tą iškilmingą valandą niekam neužteko drąsos pasakyti seržantui apie jo klaidą, ir jis po minutės ar dviejų

[1] Farvateris — vandens ploto juosta, kur bet kuriomis sąlygomis pakanka vandens gilumo perplaukti net didžiausios gremzlės laivams.

mirė, savo rankose laikydamas Džaspero ir Mabelės rankas. Mergaitė nenujautė, net ir nematė, su kieno ranka sujungta jos ranka, iki tos akimirkos, kai Kepas šūktelėjo, pranešdamas, kad tėvas jau mirė. Tada, pakėlusi veidą, ji susitiko su Džaspero akimis, įbestomis į ją, ir pajuto karštą jo rankos prisilietimą. Bet tą valandėlę ji buvo apimta tiktai vieno jausmo ir pasitraukė į šalį, beveik nesuvokdama, kas atsitiko. Pėdsekys paėmė už rankos Džasperą ir išėjo su juo iš blokhauzo.

Abu draugai, netardami nė žodžio, nuėjo pro laužą, per aikštę ir sustojo kitame salos krante.

Pėdsekys prašneko pirmas:

— Viskas baigta, Džasperai, viskas baigta! Ak, vargšas seržantas Dungamas baigė savo žygį!.. Ir kieno gi ranka? Mingo ranka jį pribaigė. Taip, niekuomet negalima žinoti, kas mums atsitiks ateityje, ir rytoj... poryt, gal būt, tas pats atsitiks ir man.

— O Mabelė? Kas bus su Mabele, Pėdseky?

— Tu girdėjai seržanto prieš mirtį pasakytus žodžius: jis savo kūdikį pavedė man, Džasperai, ir šitas pavedimas yra šventas.

— Tai toks pavedimas, Pėdseky, nuo kurio kiekvienas su didžiausiu džiaugsmu tave išvaduotų, — atšovė jaunuolis, karčiai nusišypsodamas.

— Aš dažnai galvodavau, kad ši pareiga tenka jos nevertam žmogui. Aš nesu garbėtroška, Džasperai! Aš ne garbėtroška, rodos... ne! Bet jei Mabelė Dungam atleis man visus mano trūkumus ir visą mano nemokšiškumą, tai man nereikia priešintis, nors aš gerai suprantu savo menkumą.

— Niekas tau neprikaišios, Pėdseky, jei tu vesi Mabelę Dungam, kaip niekas nieko neprikištų, jeigu ant ta-

Po minutės jis mirė...

vo krūtinės pamatytų draugo tau dovanotą brangų deimantą.

— Tai tu manai, kad kas nors prikaišios Mabelei? Taip, ir aš nerimavau, mąstydamas apie tai. Juk ne visi žiūri į mane tokiomis akimis, kaip tu ir seržanto duktė. (Džasperas Gėlasis Vanduo krūptelėjo, tarytum staiga pajutęs kūno skausmą.) O žmonės, — kalbėjo toliau palydovas, — pavydūs ir turi blogų papročių, ypač tie, kurie gyvena įgulose. Tokia jau prigimtis!.. Žinai, Džasperai, kartais man ateina į galvą: kodėl Mabelei nepamilti tavęs! Taip, taip, kartais aš to noriu, o taip pat, kad ir tu ją pamiltum, nes man visuomet atrodė, jog su tavimi ji būtų kur kas laimingesnė, negu su manimi...

— Gana apie tai kalbėti, Pėdseky! — nutraukė jį Džasperas nekantriai, beveik dusdamas. — Tu būsi Mabelės vyras, ir nereikia nieko kito minėti, net žodžiais, net mintimis! O aš... aš paklausysiu Kepo patarimo: plauksiu į vandenyną, susipažinsiu su sūriuoju vandeniu ir, gal būt, tapsiu žmogumi.

— Tu, Džasperai Uesternai! Tu nori palikti ežerą, miškus ir pasienį? Tu nori iškeisti juos į miestus ir gyvenvietes ir į nedidelį vandens skonio skirtumą? Ar pas mus nėra druskožemių, jei tau taip reikia druskos? Ar žmogus neturi tenkintis tuo, kuo tenkinasi kiti? Aš tavimi pasitikėjau, Džasperai! Tikėjau tavimi ir maniau, kad dabar, kai Mabelė ir aš gyvensime vienoje troboje, tu po kiek laiko taip pat pasirinksi draugę ir apsigyvensi kaimynystėje. Yra nuostabi vietelė, apie penkiasdešimt mylių į vakarus nuo įgulos — ten aš ir ketinu įsikurti. O apie dešimt mylių nuo anos vietos yra puiki prieplauka, kurioje tu gali laikyti savo kuterį ir atspėjamu laiku plaukioti su juo. Aš džiaugiausi, vaizduodamasis, kad tu su savo žmona įsikursi vienoje iš tų vietų, o aš su Mabele —

kitoje. Mes gyventume taip arti vieni kitų! Medžiodamas aš galėčiau nė kiek nepavargęs pasiekti tavo namus, ir, jeigu tik galima būti laimingam žemėje, mes keturiese būtume laimingi!

— Tu užmiršti, mano drauge, — atsakė Džasperas, paėmęs Pėdsekio ranką ir stengdamasis nusišypsoti, — tu užmiršti, kad aš nebeturiu jokių kitų artimų žmonių ir nemanau, kad galėčiau ką nors pamilti taip, kaip myliu tave ir Mabelę.

— Dėkui tau, berneli, iš visos širdies dėkui! Tu sakai mylįs Mabelę, bet tavo meilė jai ne daugiau, kaip draugystė, o aš jai jaučiu visai ką kita. Žinai, aš dabar nebemiegu taip kietai, kaip vidurnaktį miega gamta ir kaip pats miegodavau anksčiau: dabar kiaurą naktį sapnuoju Mabelę Dungam. Jauni danieliai bėgioja ir laigo aplink mane, ir, kai aš pakeliu šautuvą į vieną kurį šauti, danieliai atsigręžia, ir man vaidenasi, lyg jie šypsosi ir juokiasi, tarytum nori pasakyti: „Šauk į mane, jeigu drįsti!" Paskui girdžiu saldaus jos balso garsus tarp paukščių čiulbesio... Štai va neseniai, tik praėjusiąją naktį, sapnavau, lyg turiu leistis nuo Niagaros; paėmęs Mabelę ant rankų, už jokius pasaulio turtus nenorėjau su ja skirtis. Karčiausios valandos būdavo tos, kai, tarytum kokio velnio užburtas, sapnuodavau, kad neva netenku Mabelės dėl kažkokios neišaiškinamos nelaimės: čia ji pasidaro man jau kitokia, čia ją kažkas man plėšia iš rankų....

— O Pėdseky, jei tau taip kartu sapne, tai ką besakysi apie tą, kuris tai jaučia tikrovėje? Ką gi jaučia tas, kuris žino, jog taip yra iš tikrųjų? Kuris jaučia, jog čia jam jau nebėra jokios vilties?

Tie žodžiai išsprūdo iš Džaspero lūpų, kaip skystis išsilieja iš staiga sukulto indo. Jis juos ištarė nejučiomis, beveik nesąmoningai, tačiau su tokiu grynu jaus-

mu, kuris neleido abejoti dėl tikro jų nuoširdumo. Pėdsekys krūptelėjo ir valandėlę žiūrėjo į savo draugą kaip perkūno trenktas; ir, nors koks jis bebuvo naivus, pagaliau suprato tiesą. Ar reikia sakyti, kaip greit sukrunta smegenys, kai pagaliau rastas raktas į tai, ko anksčiau neįtarė, kaip greit tada spėliojimai veja spėliojimus ir kyla atsiminimai, patvirtiną tai, kas staiga ir netikėtai paaiškėjo! Pėdsekys iš prigimties buvo toks pasitikįs, toks kilnus, taip linkęs manyti, jog visi jo draugai jam linki tokios pat laimės, kokios ir jis jiems linki, kad niekada ligi šios nelaimingos valandėlės jam nekilo įtarimas, jog Džasperas myli Mabelę. Bet karšti jo draugo žodžiai suskambėjo taip tvirtai ir taip natūraliai, kad nebegalėjo likti nė menkiausios abejonės. Jis tada prisiminė ir Džaspero jaunystę, ir malonią jo išorę, ir visus savumus, dėl kurių Mabelė galėjo veikiau pamilti Džasperą.

Kilnus teisingumas, kuris buvo būdingas palydovui, nugalėjo visus kitus jo jausmus.

Paėmęs už rankos, Pėdsekys pasivedė Džasperą prie kelmo, ant kurio beveik prievarta jaunuolį pasodino. Paskui palydovas pats atsisėdo šalia jo.

Džasperas tą minutę, kai pratrūko jo jausmai, ir susigėdo, ir pabūgo. Jis daug būtų davęs, kad galėtų susigrąžinti pasakytus žodžius, bet jis buvo toks atviras, taip nuoširdžiai kalbėjo su savo draugu, kad jam ir į galvą neatėjo ką nors nuslėpti nuo Pėdsekio arba atsisakyti paaiškinti, o to šis, matyt, norėjo.

— Džasperai, — pradėjo Pėdsekys taip iškilmingai, kad jaunuolis krūptelėjo, — tai mane nustebino! Aš nemaniau, kad tu kaip tik tai jauti Mabelei. Jeigu tik tuščia mano puikybė, įžūlūs mano ketinimai taip žiauriai manęs neapgavo, tai aš tavęs gailiuosi, berneli, iš visos širdies gailiuosi! Taip, dabar aš žinau, kaip reikia gailėtis to, ku-

ris atidavė savo širdį Mabelei ir nesitiki, kad ji tuo pačiu jam atsilygins. Visa tai, Gėlasai Vanduo, reikia išsiaiškinti, kaip sako delavaras, kad tarp mudviejų neliktų nė debesėlio!

— Ką čia aiškinsi, Pėdseky! Aš myliu Mabelę Dungam, o Mabelė Dungam manęs nemyli. Ji pasirinko tave, jai tu labiau patinki, ir aš nebesugalvoju nieko kito, kaip tik plaukti į sūrųjį vandenį ir abu judu užmiršti.

— Mane užmiršti, Džasperai! Bet už ką gi? Kuo aš to nusipelniau? Iš kur tu žinai, kad Mabelei aš labiau patinku? Iš kur tu tai žinai, drauge?

— O ar ji neteka už tavęs? Nejaugi Mabelė ryžtųsi tekėti už žmogaus, kurio nemyli?

— Seržantas ją primygtinai prašė, o ji — toks klusnus vaikas, kad jai, gal būt, sunku buvo spirtis mirštančio tėvo norui. Ar tu, Džasperai, kada nors esi užsiminęs, kad ją myli, ką jai jauti?

— Niekada, Pėdseky! Aš niekad šitaip tavęs neįžeisčiau!

— Tikiu, berneli, tikiu tavimi ir manau, kad tu vyksi į sūriuosius vandenis ir tavo paslaptis mirs drauge su tavimi. Bet šitaip neturi būti! Mabelė viską sužinos: ji pati turi pasirinkti, net jeigu mano širdis ir plyštų dėl tokio bandymo! Tai, vadinasi, judu nepasikeitėte nė vienu žodžiu, Džasperai?

— Nė vieno aiškaus žodžio, nė vieno tiesaus žodžio. Tačiau prisipažinsiu tau, Pėdseky, buvau kvėštelėjęs, nieko nenuslėpsiu nuo tokio kilnaus draugo! Paskui — byla bus baigta! Tu žinai, kaip jauni žmonės vienas antrą supranta arba mano supranta, nors ir nieko nepasako atvirai ir aiškiai, kaip jie vienas antro mintis sužino arba mano sužinoję, — iš šimto mažyčių smulkmenų?

— Ne, Džasperai, aš to nežinau, — atvirai atsakė palydovas. — Ne, Džasperai, aš nieko apie tai nežinau. Mabelė visada elgdavosi su manimi maloniai, ir tai, ką norėdavo pasakyti, visada sakydavo aiškiai.

— Tai tu, vadinasi, girdėjai iš jos, kad ji tave myli, Pėdseky?

— Palauk, Džasperai... Ne, žodžiais to nebuvo pasakyta. Ji man pasakė, kad mes niekad negalį... niekad neturį būti vyras ir žmona, kad ji neva nesanti manęs verta, bet tuoj pat pasakė mane branginanti, gerbianti. O paskui seržantas tarė man, kad visada taip esą su jaunomis ir droviomis mergaitėmis, kad jos motina taip pat pasielgusi ir taip pat kalbėjusi ir kad aš turįs būti visiškai patenkintas, jeigu ji, nesvarbu kuriais sumetimais, sutinkanti tekėti už manęs!.. Galų gale aš ir patikėjau, kad visa tai teisybė.

Koks Džaspero varžovas bebuvo jo draugas ir kaip nuoširdžiai jis jam linkėjo laimės, Džasperas, išgirdęs šiuos Pėdsekio žodžius, pajuto, kad jo širdį apėmė nesuvaldomas džiaugsmas.

— Pasakyk man dar ką nors apie tą mokėjimą kalbėti be žodžių, — traukė toliau Pėdsekys, kurio veidas vis labiau niuro. — Aš taip moku kalbėti su Čingačguku, taip kalbėdavau ir su jo sūnum Unku, kai Unkas dar buvo gyvas, bet nesumojau, jog tas menas yra žinomas jaunoms merginoms, o ypač Mabelei Dungam.

— Tai kas kita, Pėdseky. Aš kalbu apie žvilgsnį, šypseną, rankos virptelėjimą, kai jauna moteris atsitiktinai paliečia mane. Aš buvau toks naivus, kad sudrebėdavau vien tiktai nuo Mabelės kvėpavimo, net nuo lengvučio jos suknelės šiurenimo, ir beprotiškos mano mintys mane apgavo. Aš niekad nieko aiškiai nesu pasakęs apie

savo jausmus Mabelei, o dabar tai būtų tuščias dalykas, nes man jau nebėra jokios vilties!

— Džasperai! — atkirto Pėdsekys paprastai, tačiau su tokiu orumu, kad jau nebeliko ko spirtis. — Eiva, pasikalbėsime apie seržanto laidotuves ir apie mūsų išvykimą iš šitos salos. Vėliau turėsime užtektinai laiko smulkiau pakalbėti apie seržanto dukterį. Man reikia labiau įsigilinti į šį dalyką, nes tėvas man patikėjo savo kūdikį.

Džasperas net nudžiugo, kad ši kalba nutraukiama, ir draugai išsiskyrė, kiekvienas susirūpinęs savo pareigomis.

Po pietų buvo palaidoti visi žuvusieji. Seržanto kapas dunksojo aikštės viduryje, aukštos guobos paunksmėje. Mabelė gailiai verkė, ir ašaros truputį palengvino jos sielvartą. Naktis praslinko ramiai, taip pat ir kita diena. Jie dar negalėjo išplaukti, nes Džasperas pareiškė, jog per stiprus vėjas. Ta pati aplinkybė sutrukdė kapitoną Sanglije, kuris paliko salą tiktai trečios dienos rytą po Dungamo mirties, kai oras nurimo ir pradėjo pūsti kelionei palankus vėjas.

Prieš išplaukdamas, jis atsisveikino su Pėdsekiu. Matyti, jis į palydovą žiūrėjo kaip į nepaprastą žmogų ir didžiai vertino jo draugystėje praleistą laiką.

Abu išsiskirdami pareiškė pagarbą, bet vienas antram liko mįslė.

DVIDEŠIMT DEVINTASIS SKYRIUS

„Bėgūnui“ išplaukti buvo numatytas trečios dienos rytas. Džasperas baigė tvarkytis, kas reikėjo. Į botą sukrovė visą maistą ir ginklus. Skaudžiai, bet širdingai atsisveikinusi, Mabelė atsiskyrė su Rasa. Žodžiu, viskas buvo paruošta, ir saloje liko tiktai indėnė, Pėdsekys,

Džasperas ir Mabelė. Indėnė nuėjo į tankmę, kur pati viena galėjo nugrimzti į savo sielvartą. Mabelė, Džasperas ir palydovas nuėjo prie tos vietos, kur buvo trys valtys: vieną jų paliko Rasai, o kitos dvi turėjo nukelti juos į „Bėgūną“.

Priešakyje žengė Pėdsekys, bet, prisiartinęs prie kranto, jis, užuot ėjęs tiesiog prie valčių, paprašė savo bendrakeleivius sekti paskui jį ir nusivedė juos prie išvirtusio medžio. Jis gulėjo pačiame aikštės pakraštyje ir buvo nematomas iš kuterio. Atsisėdęs ant medžio kamieno, palydovas paprašė Mabelę atsisėsti iš vienos pusės, o Džasperą — iš antros.

— Sėskite čia, Mabele! Sėsk čia, Gėlasai Vanduo, — pradėjo jis. — Mano širdį užgulė kažkokia našta, ir dabar metas ją numesti. Sėskite, Mabele! Leiskite man palengvinti savo širdį, jeigu ne sąžinę, kol man dar užtenka jėgų.

Paskui dvi ar tris minutes truko pauzė, ir abu klausytojai nustebę laukė, kas bus toliau. Jiedviem atrodė neįtikėtina, kad Pėdsekio sąžinę galėtų slėgti koks nors sunkumas.

— Mabele, — pagaliau tarė palydovas, — mudu turime aiškiai ir atvirai pasikalbėti, prieš susitikdami su jūsų dėde kuteryje. Beje, ar jūs žinote, kad paskutines tris naktis Sūrusis Vanduo miegojo kuteryje? Jis tikina, kad tiktai ten žmogus galįs jaustis saugus dėl savo skalpo, — tikra tiesa. Ak! Kokios nesąmonės man lenda į galvą ir ar dabar metas kalbėti tokius niekus! Aš stengiuosi būti linksmas ir juokauti, bet žmogus nepajėgia priversti upę tekėti atgal į jos versmes. Mabele, jūs žinote, kad seržantas, palikdamas mus, nusprendė, kad mudu vienas antram būsime vyras ir žmona, gyvensime drauge ir mylėsime vienas antrą?

Nuo gaivaus rytmečio oro Mabelės veidai kaip seniau buvo benutviską raudoniu, bet kai ji išgirdo šiuos netikėtus žodžius, raudonis dingo, ir jos skruostai vėl išblyško. Ji draugiškai, nors ir liūdnai, pasižiūrėjo į Pėdsekį, stengdamasi nusišypsoti.

— Tai tiesa, kilnusis mano drauge, — atsakė ji, — toks buvo vargšo tėvelio noras. Jaučiu, kad, paaukodama visą savo gyvenimą jūsų laimei, aš vargu ar galėsiu atsilyginti už visa, ką jūs esate mums padarę.

— Bijau, Mabele, kad vyrą ir žmoną turi jungti stipresni saitai. Jūs man nieko nepadarėte, bent nepadarėte nieko reikšmingo, o mano širdis skausmingai veržiasi prie jūsų; todėl, man atrodo, per maža vien išgelbėti skalpą ir palydėti per mišką, kad pažadintum tokius jūsų jausmus.

Mabelės veidai vėl nuraudo, ir nors ji prisivertė nusišypsoti, jos balsas truputį sudrebėjo, kai ji atsakė:

— Ar nebūtų geriau atidėti šį pasikalbėjimą, Pėdseky? Mudu nesame vienudu, o sakoma, kad nėra nemalonesnio dalyko, kaip klausytis šeimyninio pasikalbėjimo, prie kurio neprisidedi.

— Todėl, būtent, kad mudu čia nesame vienudu, Mabele, tai yra, todėl, kad su mumis yra Džasperas, aš ir noriu kalbėti apie šį dalyką. Seržantas manė, kad aš galiu būti jūsų vyras, nors aš pats tuo abejojau... — taip, taip, labai abejojau! — jis pagaliau sugebėjo mane įtikinti, ir, kaip žinote, viskas buvo tarp mudviejų nuspręsta. Bet kai jūs taip kukliai, taip romiai savo tėvui pasižadėjote tekėti už manęs, Mabele, ir man atiduoti savo ranką, tai buvo aplinkybė, anot jūsų dėdės, — aplinkybė, kurios jūs nežinojote, ir aš manau, kad teisingumas reikalauja pasakyti jums apie ją, kol reikalas dar nėra visiškai baigtas. Dažnai savo pietums aš imdavau palysusį danielių, kai

negalėdavau susirasti geros žvėrienos; bet visai natūralu neimti netikusio daikto, kai čia pat yra geras.

— Jūs taip kalbate, Pėdseky, kad sunku jus suprasti. Jeigu jums būtinai reikia dabar su manimi kalbėti, tai, prašau, kalbėkite aiškiau.

— Gerai, Mabele. Aš manau, kad, sutikdama su seržanto norais, jūs nežinojote, ką jums jaučia Džasperas Uesternas.

— Pėdseky! — Mabelės veidas mirštamai išbalo, paskui tvykstelėjo ir tamsiai paraudo.

Tačiau palydovas, per daug įsigilinęs į savo mintis, jos susijaudinimo nepastebėjo, o Gėlasis Vanduo negalėjo jo pastebėti, nes, išgirdęs savo vardą, rankomis užsidengė veidą.

— Aš kalbėjau su juo ir, palyginęs jo svajones su savomis svajonėmis, jo jausmus — su savo jausmais, jo troškimus — su savo troškimais, bijau, kad tik mudviejų mintys nebūtų perdaug panašios, kai galvojame apie jus, ar tai nėra per daug tiek mano, tiek ir jo laimei?

— Pėdseky, jūs užmirštate... jūs turite atsiminti, kad mudu susižadėję! — tarė Mabelė staiga ir tokiu tyliu balsu, kad klausą draugai, tik labai įtempę dėmesį, galėjo suvokti jos žodžių prasmę. Be to, paskutinis žodis palydovui buvo nelabai suprantamas, ir jis prisipažino savo neišmanymą.

— Ką jūs pasakėte? — kaip paprastai, jis vėl paklausė.

— Jūs užmirštate, kad jūs — mano jaunikis, kad aš — jūsų sužadėtinė, ir tokios užuominos yra nepadorios ir kankinančios.

— Viskas yra padoru, Mabele, kas tikra, ir viskas tikra, kas veda į tiesą. Tai yra kančia, kaip jūs sakote, taip, kančia, — aš tai pats jaučiu. Štai kas, Mabele:

jeigu jūs žinotumėte, kad Gėlasis Vanduo jums jaučia tą pat, kaip ir aš, tai jūs, gal būt, niekuomet nesutiktumėte tekėti už tokio seno, už tokio negražaus, kaip aš.

— Kam gi tokia žiauri kvota, Pėdseky? Kur tai gali nuvesti? Džasperas Uesternas nieko apie tai nemano... jis nieko nesako, nieko nejaučia!..

— Mabele! — Šis šūksnis ištrūko jaunuoliui su tokia jėga, kuri aiškiai pasakė apie jo jausmus. Daugiau jis nepratarė nė žodžio.

Mabelė abiem rankomis užsidengė veidą. Ir ji, ir Džasperas buvo panašūs į du nusikaltėlius, sugautus nusikaltimo vietoje, nusikaltimo, griaunančio bendro jų geradario laimę.

Tą akimirką Džasperas gal mielai būtų atsisakęs savo aistros, nes jį kankino baimė, kad jis gali užduoti širdį savo draugui. O Mabelė... Viskas, ko ji beveik nesąmoningai tikėjosi, pati abejodama savo viltimis, staiga pasitvirtino ir taip netikėtai ją užklupo, taip pritrenkė, kad ji valandėlę buvo lyg nutirpusi, nežinodama, ar jai verkti, ar džiaugtis. Bet ji pirmoji prakalbėjo. Džasperas nedrįso nei sumeluoti, nei pasakyti ką nors, kas galėtų jo draugui sukelti skausmą.

— Pėdseky, jūs taip šiurkščiai kalbate! Kam visa tai reikalinga?

— Mabele, nereikia stebėtis, kad aš kalbu šiurkščiai: juk jūs žinote, kad esu pusiau laukinis ir, bijau, ne tiktai savo papročiais, bet ir prigimtimi. — Tai sakydamas, jis bandė nusijuokti, kaip buvo įpratęs, begarsiu savo juoku; tačiau iš jo lūpų ištrūko nenatūralus, prislėgtas garsas. — Taip, aš, tur būt, šiurkštus, dėl to nesiginčysiu...

— O, mano mielas Pėdseky! Mano geriausias, vienintelis drauge! Jūs nepamanėte, negalėjote pamanyti, kad aš taip pasakiau, norėdama jus įžeisti! — sušuko Ma-

belė, beveik uždususi iš susijaudinimo. — Jeigu drąsa, teisingumas, sielos kilnumas ir daugybė kitų gražiausių sielos savybių žadina mūsų meilę ir pagarbą, tai pasaulyje nebeatsiras kito žmogaus, kuris labiau būtų vertas meilės ir pagarbos!

— Kokie švelnūs ir žavingi jų balsai, Džasperai! — tarė palydovas, jau laisvai ir nevaržomai nusijuokdamas. — Taip, gamta, rodos, tyčia juos leido mūsų ausiai džiuginti, kai nutyla miškų muzika... Bet mes turime vienas kitą suprasti, turime išsiaiškinti. Aš vėl jus klausiu, Mabele: jeigu jūs žinotumėte, kad Džasperas Uesternas jus myli taip, kaip aš, o gal net ir labiau, nors tai visiškai negalimas daiktas; jeigu jūs žinotumėte, kad sapnuodamas jis mato jūsų veidą, atsispindintį ežere, kad kalba su jumis, galvoja, jog nėra nieko gražesnio, kaip Mabelė Dungam, kad nėra nieko geresnio ir doresnio, kaip tiktai ji, ir kad nežinojo laimės, kol nepažino jūsų, kad jam saldu bučiuoti žemę, kuria jūs vaikščiojate, kad jis galėtų užmiršti visus savo amato džiaugsmus, vien besvajodamas apie jus, apie laimę žiūrėti į jūsų grožį, apie džiaugsmą girdėti jūsų balsą — ar jūs tada sutiktumėte tekėti už manęs?

Mabelė negalėjo nieko atsakyti į tą klausimą, net jeigu būtų norėjusi. Nors jos veidas buvo rankomis uždengtas, pro jos pirštus galėjai matyti skaistų raudonį. Bet gamta išsaugojo savo galią: vieną valandėlę nustebusi, beveik nusigandusi mergina vogčiomis žvilgtelėjo į Džasperą, tarytum netikėdama Pėdsekio žodžiais apie jaunuolio jausmus. Šis žvilgterėjimas pasakė jai visą tiesą, ir ji tučtuojau vėl užsidengė veidą.

— Viską apgalvokite neskubėdama, Mabele, — kalbėjo toliau palydovas. — Ne juokai ištekėti už vieno, kai mintys ir geismai traukia prie kito. Mudu su Džasperu

apie tai kalbėjomės atvirai, kaip seni draugai: Džasperas prisipažino pamilęs jus iš pirmo sykio; kad jūsų balsas glamonėjęs jo klausą kaip vandens čiurlenimas; jam atrodę, kad jo burėmis buvę vėjo sklaidomi jūsų drabužiai; jūsų juokas skverbęsis net į jo sapnus ir kad ne kartą jis pašokdavęs iš miego, įsivaizdavęs, kad jus kažkas pagrobia iš „Bėgūno", kuriame jūs tartum apsigyvenote. Taip, taip, jaunuolis prisipažino verkiąs, kai tik pagalvojąs, jog jūs visą amžių turėsite gyventi su kitu žmogumi.

— Džasperas?

— Tai tikra tiesa, Mabele, ir teisingumas reikalauja, kad jūs tai žinotumėte. Dabar atsistokite ir rinkitės vieną iš mudviejų. Aš tikiu, kad Gėlasis Vanduo jus taip pat myli, kaip ir aš; jis stengėsi mane įtikinti mylįs jus labiau, tačiau aš su tuo nesutinku, nes to negali būti. Tiktai tikiu, kad jaunuolis jus myli, myli iš visos širdies. Jūs turite jį išklausyti. Seržantas mane paliko jūsų globėju, o ne tironu. Aš pasakiau, kad būsiu ne tik jūsų vyras, bet ir tėvas, o joks tėvas, turįs širdyje nors krislelį jausmo, savo kūdikiui neatims teisės mylėti tą, kurį pati pasirinko. Atsistokite gi, Mabele, ir kalbėkite su manimi taip pat atvirai, lyg aš būčiau pats seržantas. Aš jums geidžiu tiktai laimės!

Mabelė atidengė savo veidą, atsistojo tiesiai prieš vyrus; jos veidas tamsiai nuraudo.

— Ko jūs iš manęs norite, Pėdseky? — paklausė ji. — Aš pažadėjau vargšui tėvui daryti viską, ko tik jūs panorėsite.

— Tai štai ko aš noriu! Čia stoviu aš — miškų gyventojas, laukinis ir nemokytas; aš norėčiau turėti daugiau, negu nusipelniau; bet aš padėsiu visas jėgas, kad būčiau teisingas abiem pusėm. Visų pirma reikia pripa-

žinti, kad aš ir Džasperas jaučiame tą patį, kad mudu abu jus lygiai mylime. Džasperas mano, kad jo jausmai esą stipresni, bet aš, pasakysiu atvirai, su tuo nesutinku. Jeigu iš tikrųjų taip būtų, tai aš tiesiai ir pasakyčiau, tuojau pripažinčiau. Taigi šiuo atžvilgiu, Mabele, mudu prieš jus esame lygiateisiai. Kai dėl manęs, tai aš, būdamas už jus abu vyresnis, visų pirma pasakysiu tiktai tiek, kiek ir galima pasakyti gera ir bloga. Drąsiai sakau, šitame krašte nėra tokio žmogaus, kuris šaudymu ir medžiokle galėtų mane pralenkti. Ir jeigu mūsų troboje pristigtų žvėrienos, lokienos, paukščių arba žuvies, tai būtų kalta gamta, o ne aš. Žodžiu, aš manau, kad moteris, kuri manimi pasitikės, vargu ar kada nors pajus maisto trūkumą. Bet aš esu baisus nemokša! Tiesa, aš moku daug kalbų, bet menkai temoku gimtąją kalbą. Aš esu daug vyresnis už jus, o kad aš tiek metų buvau seržanto draugas, — jūsų akimis žiūrint, ne didelis nuopelnas. Taip pat būtų nebloga, jeigu ir aš pats būčiau gražesnis; tačiau mes visi esame tokie, kokius mus gamta sukūrė. Į visa tai atsižvelgdamas; į amžių, išorę, išsilavinimą ir įpročius, turiu tiesiai dabar pasakyti, kad jums, Mabele, netinku, o gal net ir visai nesu jūsų vertas. Aš tuojau pat atsisakyčiau visų vilčių, jeigu tiktai nejausčiau, kaip įsitempė mano širdies stygos, o juk tuo ne taip lengva nusikratyti...

— Pėdseky! Kilnusis, geraširdis Pėdseky! — sušuko Mabelė, pačiupusi jo ranką ir ją bučiuodama su kažkokiu nuolankumu. — Jūs esate sau neteisingas, jūs užmirštate vargšą mano tėvą ir savo pažadus!.. Jūs manęs nepažįstate!

— Dabar štai Džasperas... — kalbėjo toliau palydovas, nesiduodamas jaunos merginos glamonei paveikti jo pasiryžimą. — Čia visai kas kita. Jis taip pat parūpins

savo žmonai maisto; jis yra darbštus ir rūpestingas žmogus. Jis labai išsilavinęs, moka prancūzų kalbą, yra skaitęs daug knygų ir visada gali jus suprasti, o to aš kaip tik, rodos, negaliu pasakyti apie save...

— Bet kam visa tai minėti? — nekantraudama nutraukė jį Mabelė — Kam jūs visa tai sakote dabar, ir aplamai ar reikią apie tai kalbėti?

— Be to, vaikinas moka taip reikšti savo mintis, kaip man tai niekad nepavyks. Jei kas nors galėtų padaryti mano kalbą drąsesnę ir įtikinamesnę, tai tik jūs, Mabele, bet štai, kai dabar mudu kalbėjomės, Džasperas net ir čia pralenkė mane, kad man net pasidarė gėda. Jis man aiškino, kokia jūs esate paprasta, nuoširdi, kaip jūs niekinate tuščią garbę, nes, aiškino jis, nors jūs ir esate verta būti karininko žmona, tačiau jūsų širdis gali atsiliepti tiktai į nuoširdžius jausmus. Jis taip man kalbėjo apie jus, kad mano gyslose ėmė gyviau tekėti kraujas; taip, taip, jis sakė, kad jūs esate žavi ir pati to nežinote! Jis man sakė, kad visi jūsų judesiai laisvi ir grakštūs, kaip jauno danieliaus. Jis kalbėjo, kokios tikros ir teisingos yra visos jūsų mintys, kokia karšta ir kilni jūsų širdis...

— Džasperai! — sušuko Mabelė, pagaliau nusilenkdama savo jausmams; ji puolė į jaunojo vyro glėbį, verkdama kaip kūdikis. — Džasperai, Džasperai, kodėl jūs visa tai slėpėte nuo manęs?

Praslinko valanda kaip minutė, ir kai Mabelė pagaliau atsipeikėjo ir prisiminė kitus žmones, jos dėdė nekantraudamas vaikštinėjo po kuterio denį, stebėdamasis, kodėl Džasperas nesiskubina pasinaudoti palankiu vėju. Pirmiausia Mabelė pagalvojo apie tą, kuriam, matyti, buvo skaudu patirti netikėtai paaiškėjusią tiesą.

— O, Džasperai! — sušuko ji. — Kurgi Pėdsekys?

Džasperas sudrebėjo ne iš baimės, bet nuo skaudžios minties apie kančias, kurių jis suteikė savo draugui. Jis apsidairė aplinkui, tikėdamasis pamatyti Pėdsekį. Bet palydovo niekur nebuvo matyti. Kurį laiką Mabelė ir jaunuolis sėdėjo tylėdami, laukdami jo sugrįžtant, nežinodami, ką jiedu dabar turi daryti. Pagaliau jiedu pamatė susimąsčiusį ir nuliūdusį savo draugą, lėtai prieinantį prie jųdviejų.

— Dabar aš suprantu, Džasperai, kaip galima kalbėtis be žodžių ir girdėti be ausų, — tarė jis, priėjęs prie medžio. — Taip, dabar aš tai suprantu. Ir kaip malonu, tur būt, kalbėti su Mabele Dungam! Ak, aš sakiau seržantui, kad jai netinku, kad esu senas, nemokša ir laukinis, bet jis manimi netikėjo ir vis spyrėsi...

Džasperas ir Mabelė sėdėjo tylėdami, pasiryžę atsisakyti savo laimės, kad tik galėtų draugui sugrąžinti prarastą jo ramybę. Keletą akimirkų Pėdsekys žiūrėjo į Mabelę ir nė nebandė slėpti savo jausmų. Paskui negirdimai nusijuokė. Jis juokėsi ilgai, nesusivaldydamas, kaip kad juokiasi paprasti ir nuoširdūs žmonės, reikšdami savo pasitenkinimą. Bet jo juokas staiga nutrūko. Pėdsekys atsiminė amžinai netekęs Mabelės. Bent kokią minutę jis negalėjo atsipeikėti. Paskui susitvardęs Pėdsekys prašneko rimtu, beveik iškilmingu balsu:

— Aš visuomet žinojau, Mabele Dungam, kad kiekvienas žmogus turi savo sugebėjimus, bet užmiršau, kad aš negabus patikti jaunoms, gražioms ir mokytoms merginoms. Aš tikiuosi, kad mano klaida — nedidelė nuodėmė, o jei ir nuodėmė, tai aš už ją esu skaudžiai nubaustas. Mabele, aš žinau, ką jūs norite pasakyti... nesakykite, nereikia... aš tai jaučiu, lyg jau ir girdžiu. Ši valanda man buvo karti, Mabele! Ši valanda man buvo labai karti, vaikine...

— Valanda? — pakartojo Mabelė. Kai Pėdsekys ištarė tą žodį, jos veidas vėl paraudo. — Negali būti, kad prabėgo valanda, Pėdseky!

— Valanda? — sušuko vienu sykiu ir Džasperas. — Ne, ne, kilnusis mano drauge, nepraslinko nė dešimt minučių, kaip tu mus palikai!

— Gali būti, gali būti, bet man tas laikas atrodė lyg visa diena. Tačiau aš pradedu manyti, kad laimingieji laiką matuoja minutėmis, o nelaimingieji — mėnesiais. Bet apie tai nekalbėsime. Viskas dabar baigta. Kalbomis jūsų nepadarysi laimingesnių, o aš, užsimindamas apie tai, tik labiau jaučiu, ko netekau, ir, gal būt, nusipelniau netekti... Ne, ne, Mabele, nenutraukite manęs: tai nieko nepadės. Visa, ką jūs man besakysite, kad ir su geriausiais norais, nė kiek nepakeis mano pasiryžimo... Štai, Džasperai, ji tavo! Ir nors sunku apie tai galvoti, tačiau esu tikras, su tavimi ji bus laimingesnė. O juk aš manau, jeigu tik pats neklystu, kad dėl jos laimės padaryčiau viską, kas tik įmanoma padaryti. Būtų buvę geriau, jeigu nebūčiau patikėjęs seržanto žodžiais! Aš turėjau patikėti tuo, ką man sakė Mabelė prie ežero. Savo protu aš ir tada juk supratau, kad ji sako teisybę. Bet kuriam galui apie tai kalbėti?.. Tiesa, Mabelė, atrodė, pati sutiko, bet ji taip darė, norėdama patenkinti tėvo norus, bijodama patekti į laukinių rankas...

— Pėdseky!

— Aš jus suprantu, Mabele, bet kalbu be jokio kartėlio. Man staiga atėjo į galvą įsikurti arti jūsų ir žiūrėti į jūsų laimę. Tik, rodos, bus geriau, jeigu aš mesiu penkiasdešimt penktąjį pulką ir grįšiu į šešiasdešimtąjį — tai man artimiausias pulkas. Gal būtų buvę dar geriau, jeigu aš niekada nebūčiau išsiskyręs su šešiasdešimtuoju

pulku. Tiesa, jiems buvo reikalingos mano paslaugos, ir su daugeliu penkiasdešimt penktojo pulko karių aš jau seniai draugavau, pavyzdžiui, su seržantu Dungamu, kai jis dar tarnavo kitame korpe. Bet, Džasperai, aš nesigailiu susipažinęs su tavimi...

— O su manimi, Pėdseky? — karštai nutraukė jį Mabelė. — Nejaugi jūs gailitės mane pažinęs? O, jeigu taip, aš niekad to sau nedovanosiu!

— Jus, Mabele? — atsakė palydovas, paėmęs ją už rankos ir su nuoširdžiu meilumu žiūrėdamas jai į akis. — Ar galiu gailėtis, kad saulės spindulys švystelėjo pro apsiniaukusios dienos rūką! Kad nors akimirksnį pro tamsą blykstelėjo šviesa! Aš neapgaudinėsiu savęs viltimi, kad man bus kaip buvę lengva širdžiai ir kojos bus greitos, ir aš kietai miegosiu kaip miegojęs, tačiau aš visuomet atsiminsiu, kaip arti buvo nepelnytoji mano laimė! Man ir į galvą neateina už ką nors jus peikti, Mabele... Aš tik save baru už kvailas, tuščias mintis! Argi jūs nepasakėte man visos teisybės mudviem išsišnekus apie tai — atsimenate? — ant kalno! Aš turėjau patikėti jumis tada, nes jauna mergina kur kas geriau žino, kas yra jos širdyje, negu jos tėvas... Dabar viskas baigta, ir man belieka atsisveikinti su jumis prieš jums išvykstant. Aš manau, misteris Kepas jau seniai pritrūko kantrybės ir, ko gero, išlips į krantą pasižiūrėti, kas čia pas mus dedasi.

— Atsisveikinti! — sušuko Mabelė.

— Atsisveikinti! — pakartojo Džasperas. — Nejaugi tu manai su mumis skirtis, mano drauge?

— Tai bus geriausia, Mabele, visų geriausia, Džasperai, ir išmintingiausia. Aš, žinoma, pasilikčiau gyventi su jumis ligi pat mirties, jeigu klausyčiau savo jausmų; bet jei paklausysiu proto, tai man reikia čia atsiskirti su

jumis. Jūs grįšite į Osvegą ir tapsite vyras ir žmona, kai tik ten atvyksite. Kepas tik galvoja, kaip greičiau vėl pamatyti jūrą. O aš grįšiu į miškus... Prieikite, Mabele, — kalbėjo toliau Pėdsekys, atsistodamas ir žengdamas prie jos, — pabučiuokite mane! Džasperas nepyks už vieną atsisveikinimo bučinį — juk mes tuojau pat išsiskirsime...

— O Pėdseky! — sušuko Mabelė, puldama į palydovo glėbį ir keletą kartų jį pabučiuodama. — Jūs atvažiuosite pas mus vėliau, mano mielasis, brangusis Pėdseky? Mes dar pasimatysime? .. Kai pasensite, juk ateisite į mūsų namus? Ir aš būsiu jums kaip duktė...

— Taip, tai tiesa, — tarė palydovas, sunkiai alsuodamas, — aš stengsiuos tik šitaip apie jus galvoti. Taip, man labiau tinka galvoti apie jus kaip apie dukterį, o ne kaip apie žmoną... Lik sveikas, Džasperai! Dabar eikime prie valties. Mums jau metas.

Pėdsekys nuėjo pirmas. Priėjęs valtį, jis vėl paėmė Mabelę už rankos ir keletą sekundžių atsidėjęs žiūrėjo jai į veidą. Nesulaikomos ašaros nuriedėjo įdegusiais jo skruostais. Paskui, paėmęs Džasperą už rankos, pasivedė jį į šalį ir tarė:

— Tu, aš žinau, esi romios širdies ir švelnios prigimties, Džasperai, tačiau mudu abu esame grubūs ir laukiniai, palyginus su ja. Saugok ją, rūpinkis ja... ir būkite laimingi!

Pėdsekys mostelėjo laivui plaukti. Jis vis dar stovėjo toje pačioje vietoje, pasirėmęs ant šautuvo. Kol kuteris apsuko kyšulį, kuris visai užstojo salą, iki paskutinės akimirkos buvo matyti aukšta palydovo stovyla. Jis stovėjo nepajudėdamas, tarytum statula, pastatyta šioje nuošalioje vietoje taip neseniems įvykiams atminti.

Pėdsekys buvo pripratęs būti vienas, bet kai laivas dingo iš akių, jis sunkiai pajuto savo vienišumą. Niekuomet lig šiol jis nejautė ir nenuvokė, kaip yra atitrūkęs nuo žmonių. O dabar jam viskas žuvo; jis liko vienas — be draugų, be ateities vilčių. Net Čingačguko nebuvo šalia tą sunkią jo gyvenimo valandą.

Pėdsekys stovėjo, pasirėmęs ant šautuvo. Tiktai žmogus, pripratęs prie rūsčių negandų, galėjo taip ilgai išstovėti vienoje padėtyje, nekrutėdamas kaip akmuo. Pagaliau jis pasitraukė iš tos vietos, ir jam iš krūtinės ištrūko sunkus atodūsis.

Jis nuėjo tiesiog prie Arouhedo kapo.

Birželio Rasa sėdėjo su ant veido užkritusiais plaukais prie kapo akmens, nematydama artėjančio medžiotojo. Ji manė, kad, be jos, saloje daugiau nieko nėra; o Pėdsekio mokasinai žengė tyliai, ir ji negalėjo jų girdėti.

Palydovas tyliai susidomėjęs valandėlę žiūrėjo į moterį. Pamačius jos sielvartą ir neviltį, prisiminus, ko ji nebesugrąžinamai neteko, nurimo jo paties jausmai.

— Birželio Rasa! — tarė jis užjaučiamu balsu. — Tu ne viena sielvartauji; atsigręžk — ir tegu tavo akys pažvelgia į draugą.

— Rasa jau nebeturi draugo, — atsakė moteris. — Arouhedas nukeliavo į laimingosios medžioklės šalį, ir nėra kam rūpintis Rasa. Tuskarorai išvys ją iš savo vigvamų; irokėzų jos akys nepakenčia, ir ji negali į juos žiūrėti. Ne, palik Rasą iš bado numirti ant vyro kapo!

— To niekuomet nebus! Ne, to nebus! Tai priešinga protui. Ar tu tiki Manitu, Rasa?

— Jis paslėpė savo veidą nuo Rasos: jis dabar užsirūstinęs. Jis paliko ją vieną mirti.

— Paklausk to, kuris jau seniai susigiminiavo su raudonodžiais, nors pats yra gimęs baltaveidžiu. Kai baltaveidžio Manitu linki baltaveidžio širdžiai ką gera, tai siunčia jam širdies skausmą. Tiktai skausmą kęsdami mes žiūrime į save tikromis akimis ir geriau suprantame teisingumą. Manitu tau nori gero ir pas save paėmė vadą, kol jis melagingu savo liežuviu neišvedė tavęs iš teisingo kelio.

— Arouhedas buvo didis vadas! — išdidžiai sušuko indėnė.

— Jis turėjo gerų ypatybių, tačiau turėjo ir ydų. Tu neliksi be globos, Rasa. Išliek laisvai savo skausmą, išliek jį laisvai — tai žmogui yra įgimta, bet kai ateis metas, aš tau kai ką pasakysiu...

Pėdsekys grįžo prie savo valties ir išplaukė iš salos. Tą dieną Rasa porą kartų girdėjo jo šūvius. Saulė jau leidosi, kai jis ir vėl čia pasirodė, atnešdamas jai keptos žvėrienos.

Praslinko mėnuo, ir Rasa visą tą laiką užsispyrus nenorėjo pasitraukti nuo vyro kapo, bet vis dėlto neatmesdavo draugiškų savo globėjo dovanų. Kartais jiedu susitikdavo ir kalbėdavosi, ir Pėdsekys stengdavosi suprasti dvasinę jaunosios indėnės būklę. Bet tie pasimatymai būdavo trumpi ir reti. Rasa miegojo vienoje trobelėje, žinodama, kad ją saugo draugas, nors Pėdsekys kiekvieną naktį išplaukdavo į gretimą salą, kur turėjo pasistatęs palapinę.

Mėnesio pabaigoje pasirodė, kad artėja žiema. Lapai nubiro nuo medžių, o naktys pasidarė šaltos ir vėjuotos. Atėjo metas išsikelti. Tuo tarpu atplaukė Čingačgukas. Jis ilgai kalbėjosi su savo draugu. Rasa iš tolo matė kal-

bančius draugus ir pastebėjo, kad jos globėjas liūdi. Prisėlinusi prie jo, ji stengėsi moterišku savo romumu ir meilumu praskaidrinti jo liūdesį.

— Dėkui tau, Rasa, dėkui! — tarė jis. — Bet visa tai nieko nepadės. Metas palikti šią vietą. Rytoj mes išplauksime. Tu vyksi su mumis; dabar tu jau pradėjai klausyti proto.

Rasa nuolankiai sutiko ir nuėjo praleisti prie Arouhedo kapo likusias iki išvykimo valandas. Čia ji sėdėjo ir budėjo per visą šaltą rudens naktį.

Rytą išplaukė visi trys: kaip visuomet rimtas ir guvus Pėdsekys, tylus ir savo draugui visur padedąs Didysis Slibinas ir visiškai nuolanki, tyli ir labai liūdna Birželio Rasa. Jie išplaukė dviem valtimis: Čingačgukas plaukė pirmas prieš srovę, paskui jį sekė Pėdsekys. Dvi dienas jie yrėsi į vakarus, nakvodami salose. Laimė, oras pragiedrėjo, ir kai jie išplaukė į ežerą, jis buvo lygus ir ramus kaip kūdra.

Trečios dienos rytą jie pasiekė Osvego žiotis. Nesidairydamas į šalis, Čingačgukas plaukė tamsiu upės vandeniu, ir paskui jį tylėdamas sekė Pėdsekys. Tvirtovės pylimą buvo apstoję žiūrovai. Lendis, pažinęs senus savo bičiulius, uždraudė net klausti juos slaptažodžio.

Vidudienį Čingačgukas įplaukė į mažą užutėkį, kur, nuleidęs inkarą, stovėjo „Bėgūnas".

Nuo kranto, kaip ir pirma, kilo proskyna, o prie pat ežero kranto stovėjo naujas rąstų namelis, nors gana grubaus darbo, tačiau su visais patogumais. Nors vieta buvo nuošali, viskas jame ir aplink jį kalbėjo apie pasiturimą ir laimingą gyvenimą, koks tik įmanomas tolimame ir nuošaliame pasienio krašte.

Džasperas stovėjo ant kranto ir, kai Pėdsekys priplaukė, pirmas ištiesė jam ranką. Jiedu susitiko papras-

tai, bet nuoširdžiai. Pėdsekys nieko neklausinėjo Džasperą — matyti, Čingačgukas jam jau viską buvo papasakojęs. Niekad Pėdsekys taip stipriai ir taip nuoširdžiai nespaudė savo draugo rankos, kaip šįkart susitikęs. Jis net linksmai nusijuokė, pasižiūrėjęs į jį, ir tarė:

— Koks tu laimingas ir sveikas, Džasperai! Bet kurgi Mabelė?

— Ji mūsų laukia namuose, brangusis drauge! Žiūrėk, Rasa jau spėjo mus aplenkti.

— Taigi, vaikine, jūs radote tvirtovėje dvasininką, ir viskas jau baigta?

— Mudu susituokėme po savaitės, kai išsiskyrėme su tavimi. Kepas išvažiavo kitą dieną. Tu net užmiršai paklausti apie savo bičiulį Sūrųjį Vandenį!

— Ne, ne, neužmiršau! Slibinas man apie jį pasakojo, bet aš taip mėgstu klausytis kalbant apie Mabelę ir jos laimę! O ji nusišypsojo ar apsiašarojo, kai baigėsi ceremonija?

— Buvo ir viena, ir kita, mano drauge, bet...

— Taip, taip, tokia jų prigimtis: ašaros ir džiaugsmas. Bet ką bepadarytų Mabelė, man viskas patiks... O kaip tu manai, Džasperai, ar ji mane atsiminė tą džiugią valandėlę?

— O kaipgi, Pėdseky! Ji kasdien, beveik kas valandą tave mini ir apie tave kalba. Niekas tavęs taip nemyli, kaip mes!

— Taip, aš žinau, kad nedaugelis mane myli labiau, negu jūs, Džasperai! Čingačgukas... gal būt, jis vienas... Na, užteks apie tai šnekėti! Bet ko gi mudu laukiame? Reikia gi pagaliau eiti... jeigu eiti, tai eiti! Rodyk kelią, Džasperai, noriu dar kartą pasižiūrėti į meilų jos veidelį...

Mabelė pasitiko Pėdsekį visa nuraudusi; palydovą ji priėmė su nuoširdžiu džiaugsmu ir meile. Per valandą, kurią užtruko pas juos Pėdsekys, pastabus žiūrovas greit būtų nustatęs, kaip skirtingai Mabelė elgiasi su Pėdsekiu ir kaip su vyru. Kalbėdama su vyru, ji truputį drovėjosi, bet jos balsas buvo nepaprastai švelnus, o žvilgsnis meilus. Kas kartą, kai tik ji pažvelgdavo į Džasperą, jos veidas nutviksdavo tamsiu raudoniu, kuris išdavė jausmus, dar neatbukintus nei pripratimo, nei laiko. Su Pėdsekiu ji elgėsi visiškai laisvai, nuoširdžiai ir atvirai, bet jos balsas nė karto nesuvirpėjo, akių nė karto ji nenuleido, o jeigu jos veidas ir parausdavo, tai tik iš gyvos, gailios užuojautos.

Pagaliau atėjo valanda, kai Pėdsekys turėjo išvykti į kelionę. Čingačgukas jau išlipo iš savo valties ir stovėjo ant takelio į miško tankmę. Jis ramiai laukė savo draugo.

Vos tik Pėdsekys apie tai sužinojo, tuojau pat pakilo atsisveikinti.

— Anksčiau aš maniau, kad mano likimas perdaug žiaurus, Mabele, — tarė jis, — bet štai tos moters likimas privertė mane susigėsti ir susimąstyti...

— Rasa liks čia ir gyvens pas mane, — nutraukė medžiotoją Mabelė.

— Aš taip ir maniau. Jeigu kas nors gali ją pagydyti nuo sielvarto ir grąžinti gyvenimui, tai tik jūs, Mabele, nors abejoju, ar tai net jums pavyks. Vargšė liko be giminės ir be vyro, ir ne taip jau lengva pasiguosti, patyrus tokią nelaimę. Tačiau bene aš dabar galiu rūpintis kitų žmonių nelaimėmis, santuokomis, vedybomis! Ar maža man ir savųjų sielvartų! Neguoskite manęs, Mabele, neguosk manęs, Džasperai! Leiskite man išeiti ramiai, kaip ir tinka vyrui. Aš pamačiau jūsų laimę, ir to

man užtenka. Lengviau man bus pakelti savo liūdesį... Ne, aš jau jūsų nebebučiuosiu, Mabele!.. Štai mano ranka, Džasperai, — stipriai ją paspausk, berneli, nebijok: ji nesudrebės — tai vyro ranka... Dabar, Mabele, ar jūs norite ją paspausti?.. Ne, ne, jūs neturite taip daryti! — ir jis atitraukė savo ranką, kurią Mabelė norėjo pabučiuoti. — Nereikia taip daryti...

— Pėdseky, — paklausė Mabelė, — kada mes vėl pasimatysime?

— Apie tai aš jau galvojau... taip, taip, galvojau apie tai. Jei pagaliau ateis metas, kai galėsiu į Mabelę žiūrėti kaip į seserį arba kaip į vaiką... man reikėtų stačiai pasakyti: į vaiką, — jūs esate tokia jauna, kad tiktumėte man būti dukterimi, — tada, tikėkite manimi, aš ateisiu pas jus. Mano širdžiai bus lengviau, kai pamatysiu jūsų laimę! O jei ne... Likite sveiki, likite sveiki!.. Seržantas buvo kaltas... taip, seržantas buvo labai kaltas!

Tai buvo paskutiniai žodžiai, kuriuos Džasperas Uesternas ir Mabelė Dungam išgirdo iš Pėdsekio... Pėdsekys nusigręžė, tarytum tie žodžiai jį būtų dusinę, ir tuojau priėjo prie savo draugo. Pamatęs jį ateinant, Čingačgukas tučtuojau užsimetė ant pečių savo naštą ir šmurkštelėjo tarp medžių, nelaukdamas palydovo. Mabelė, jos vyras ir Rasa neatitraukė akių nuo Pėdsekio, tikėdamiesi, kad jis atsisveikindamas pamojuos arba žvilgtelės, tačiau jis neatsigręžė. Du ar tris kartus jiems pasirodė, kad jis krestelėjo galvą, kaip žmogus, kurio širdį kažkas slėgia; jis net mostelėjo ranka, tarytum žinodamas, kad į jį žiūri, bet greitai skubiais žingsniais, kurių tvirtumo negalėjo įveikti jokia širdgėla, dingo iš akių ir išnyko miško tankmėje.

* * *

Nei Džasperas, nei jo žmona daugiau nematė Pėdsekio. Dar vienerius metus jiedu išgyveno prie Ontarijo krantų, bet paskui, Kepo įkalbėti, išvažiavo į Niujorką. Tris kartus Mabelė gavo dovanų puikius kailius. Ant siuntinių nebuvo užrašyta siuntėjo vardo, tačiau jos širdis atspėjo, kas jai siuntė tas dovanas. Daug vėliau, kai Mabelė jau buvo motina, jai teko lankytis vidurinėse valstijose, Mohauko pakrantėse, lydimai savo sūnų, kurių vyriausias jau buvo tokio amžiaus, kad galėjo būti jos gynėju. Čia ji atsitiktinai pamatė keistai apsirengusį žmogų, kuris iš tolo į ją žiūrėjo taip susidomėjęs, kad ji neiškentė nepasiteiravusi apie jį. Jai atsakė, jog tai esąs garsus medžiotojas, žinomas gražiais savo įpročiais ir kai kuriomis keistybėmis, ir kad tame krašte jį visi vadiną „Odine Kojine". Daugiau nieko ir nesužinojo misis Uestern. Bet iš tolo jai pasiųstas žvilgsnis ir keista to nepažįstamojo išorė visą naktį jai neleido užmigti, o jos veidą paskui ilgai dengė liūdesio šešėlis.

Birželio Rasa, kaip ir pranašavo Pėdsekys, nepergyveno savo vyro mirties ir išsiskyrimo su gimine. Ji mirė Mabelės namuose prie ežero kranto. Džasperas ją palaidojo saloje, šalia Arouhedo kapo.

TURINYS

VIDUTINIO IR VYRESNIOJO MOKYKLINIO
AMŽIAUS VAIKAMS

Ф. Купер, СЛЕДОПЫТ
На литовском языке

Redaktorius *D. Sauka* Atsak. redaktorius *P. Velička*
Viršelis dailininko *A. Vitulskio* Techn. redaktorius *K. Dagys*
Korektorė *N. Karūnaitytė*

Pasirašyta spaudai 1954.IX.10. LV 03545. Leidinio Nr. 1661. Tiražas 30.000 egz. Popierius 84×108 1/32—7,25 pop. l.=23,78 sp. l., 21,6 leid. l. Rinko valstybinė „Raidės" spaustuvė Kaune, Spaustuvininkų g. Nr. 3. Užsak. Nr. 1377. Spaudė valstybinė V. Kapsuko-Mickevičiaus vardo spaustuvė Kaune, Lenino pr. Nr. 23. Užsak. Nr. 1513

Kaina 8 rb

Госиздат художественной литературы Литовской ССР. Вильнюс. Набрано в типографии «Райде», Каунас, ул. Спаустувининку № 3. Отпечатано в типографии им. В. Капсукас-Мицкевичюс, Каунас, пр. Ленина № 23